Murat Özgen Ayfer

TAPINAKÇILAR

SİYONİSTLER

VE

MASONLAR

Birinci Kitap

BİRİNCİ KİTABIN BÖLÜM BAŞLIKLARI

1. **Tarih Üzerine Düşünceler** 7
2. **Kavramlar** 23
3. **Haçlılar** 47
4. **Kudüs Kralı** 61
5. **Merovenjler** 72
6. **Benjaminler** 88
7. **Siyon** 99
8. **İsa ile Magdalena** 109
9. **Kutsal Kan Bağı** 126
10. **Kral Arthur** 132
11. **İsa'nın Yoksul Askerleri** 142
12. **Yıkılan Tapınaklar** 149
13. **Saint Bernard** 161
14. **Şövalyelerin Özellikleri** 171
15. **Tapınakçılar** 179
16. **Tapınak Şövalyesi Olmak** 189
17. **Akdeniz İmparatorluğu** 195
18. **Katharlar** 205
19. **Elveda Kudüs** 225
20. **Güzel Filip** 237
21. **İskoçyalı Tapınakçılar** 256
22. **Tapınakçıların Gizemi** 264
23. **Son Tapınakçılar** 276

BİRİNCİ KİTABIN KAYNAKÇASI

Bu e-kitap, önceleri (2000'li yılların başlarında) basılı bir kitap olmak üzere hazırlanırken, bir akademik çalışma niteliği taşıması söz konusu olmayacağı için, ilk aşamada çok sayıda kaynaktan yararlanılarak bir birikim hazırlanmış, derlemeye girildiğinde kaynaklardan hangisinin nerede kullanılmış olduğuna ilişkin ayırım yapılmamıştı. Bu nedenle kitap basıma girerken, yararlanılmış olan kaynakların tümü bir liste halinde kitabın sonuna eklenmişti.

2004 yılında yayınlanmış olan kitap, şimdilerde yeniden elden geçirilerek bir e-kitap olarak düzenlendi. Dolayısıyla kaynakçası da değişmedi. Şimdi ortaya çıkan fark, 2004 yılındaki basımında tek cilt olan kitabın üç e-kitap halinde bölünmesindedir.

Yararlanılmış kaynaklar bakımından ise daha önce ayırım yapılmamış olduğu için şimdi hangi kaynakçanın hangi kitapta geçerli olup, hangisinde geçerli olmayacağını belirleyebilmek, hayli zordur. Bununla birlikte elden geldiğince böyle bir ayırım yapılmasına çalışılmıştır. Ancak bu yer yer hatalı da olabilir. Bazı kaynaklar ise, aslında baştan sona bir bütün olan bu derlemenin birden çok bölümünde yani iki hatta üç e-kitapta birden kullanılmış olabilir. Birinci e-kitabın kaynakçası ile bundan sonrakilerin kaynakçası, yer yer örtüşebilir. Nitekim bazı kaynaklar, bu derlemenin tümünde kullanılmıştır.

Herhangi bir yanlış anlama olmaması bakımından, burada bu açıklamanın yapılması gerekliydi. Bu derlemenin, okura doğru bilgiler vermeyi amaçlamasının ötesinde herhangi bir akademik iddiasının bulunmadığını da belirtmek gerekir. Bu nedenle de hiç dipnot verilmemiş, ara sıra gerekli ya da yararlı görülen açıklamalar, köşeli parantez ile yerinde yapılmıştır.

KİTAPLAR

Andrews, Richard - Shellenberger, Paul
Tomb of God
Boston, 1996

Anonim – Birikim (Aylık Sosyalist Kültür Dergisi)
Madalyonun İki Yüzü Anti-semitizm ve Siyonizm
İstanbul, Ekim 2004

Baigent, Michael - Leigh, Richard - Lincoln, Henry
The Holy Blood and the Holy Grail
London, 1993

Baigent, Michael - Leigh, Richard - Lincoln, Henry
The Messianic Legacy
New York, 1989

Baigent, Michael - Leigh, Richard
The Temple and the Lodge
London, 1990

Erol, Halit
Kudüs'ün Kutsallığı
İstanbul, 2002

Erol, Halit
Sion Tarikatı ve Tapınak Şövalyeleri
İstanbul, 2004

Gardner, Lawrence
Bloodline of the Holy Grail
www.nexusmagazine.com - Aralık, 2004

Kaya, Yalçın
Hıristiyanlık 2000 Yaşında
İstanbul, 2000

(Kitabı Mukaddes Şirketi)
Kitabı-ı Mukaddes, Eski ve Yeni Ahit
İstanbul, 2001

Knight, Christopher – Lomas, Robert
The Hiram Key
Reading, 1997

Mengü, Renan
Süleyman Mabedi
İstanbul, 2002

Nullens, Gilles C. H.
History of Jesus Christ
Catholics, Heretics and Heresy
Ancient Mystery Schools and Religions
www.nullens.org - Mart, 2004

Patton, Guy – Mackness, Robin
Web of Gold – The Secret Power of a Sacred Treasure
London, 2000

Robinson, David
Concordance to the Good News Bible
Swindon, 1983

Robinson, John J.
Born in Blood
New York, 1989

Runciman, Steven
Haçlı Seferleri Tarihi
Ankara, 1986-1988

(The British & Foreign Bible Society)
Good News Bible
London, 1978

İNTERNET SİTELERİ

www3.dcs.hull.ac.uk Master Index to Royal Geneological Data
Aralık, 2004

www.abcnews.go.com Jesus, Mary, and Da Vinci
Aralık, 2004

www.angelfire.com/folk/frisland The Land That Time Forgot
Ekim 2004

www.aniwilliams.com 2004 Pilgrimage of Magdalene and the Holy Grail; Mary Magdalena – Mistress of the Grail
Haziran, 2004

www.archive.org The Return of Once and Future King
Haziran, 2004

www.arthurian-legend.com Arthurian Legend – A Summary of Le Morte d'Arthur
Ağustos, 2004

www.cyberfarm.com A History of Knights Templar
Mayıs, 2004

www.dagobertsrevenge.com A History of The Knights Templar and Their Involvement with the Priory of Sion; Baphomet: But You The Legacy of the Templars; The Merovingian Mythos: It's Symbolic Significance, and its Roots in the Ancient Kingdom of Atlantis; The Missing Link Between Phoenicia and France; he Real Tomb of God; The Sumerian Origins of the Iconography of the Templars, Masons and Merovingians; The Tower of Babel; The Unified Field Theory of Dagobert's Revenge
Mart-Nisan, 2004

www.fionabroom.com Celtic History, Faeries and Magickal Places
Eylül, 2004

www.karenlyster.com Bloodline of the Holy Grail
Mayıs, 2004

www.kingarthursknights.com Joseph of Arimathea; King Arthur & The Knights of the Round Table; The Fisher King; The Historical Arthur; The Lady of the Lake; The Legendary King Arthur; Structures of Arthurian Legend
Ağustos, 2004

www.lundyisleofavalon.co.uk The Knights Templar: Legacy; Mysteries; Mystic Connections; Origins; Role; Rule; Secrets; Treasure; Trial
Mayıs, 2004

www.mosaic.lk.net The Ruins of Qumran
Mayıs, 2004

www.mysticrealsms.org.uk Arthur, the Rightful King
Eylül, 2004

www.newciv.org The Night Queen
Ekim, 2004

www.ordolapsitexillis.org Blood Royale: The Holy Dynasty of the Merovingians; Cross of Lorraine: By This Sign You Shall Conquer; King Dagobert II: Mascot of OLE; Lapsit ExillisThe Eternal Symbol of the Holy Grail; The Merovingians: Fruit of the Davidic Vine
Mayıs, 2004

www.ordotempli.org Ancient Templar Rule of Order; Chronicle of the Counts of Anjou; Chronology of Templar Grand Masters; Chronology of the Kings of Jerusalem; Clement V - The Papal Bulls Attacking The Knights Templar; Heraldry of the Knights Templar; History of the Knights Templar; International Knights Templar Association; Knigths Templar Today; Knights Templar Chronology; Knights Templar Dates to Remember; Knights Templar Laws and Punishments; Knights Templar Priory Ancient Treasures; Knights Templar Research Archive; Original Knights Templar Investiture Ceremony Research; Original Templar Hierarchy; Priory of Sion; Research Archive Documents; Rights and Election Procedure of Grand Masters – 1160; Second Crusade; St. Bernard Praises The Ordo Templi; Templar Chronology; Third Crusade; Torture of the Knights Templar
Haziran, 2004

www.osb.org Charta Caritatis; Saint Bernard of Clairvaux; The Cistercians - An Introductory History
Mayıs, 2004

www.osmth.org A Brief History of the Mediavel Knights Templar
Haziran, 2004

www.pair.com The Merovingian Dynasty
Haziran, 2004

www.petech.ac.za Scientific and Historical Research: The Shroud of Turin
Şubat, 2005

www.pharo.com Magdalena of the Heretics; Merovingian Descent
Mart, 2004

www.redbay.com The Genealogy of Jesus Christ
Haziran, 2004

www.reimert.org On-line Genealogy Database
Nisan, 2004

www.rpi.edu Rise and Fall of the Knights Templar; Who Were the Knights Templar
Haziran, 2004

www.thamos.tsx.org Saint Bernard; Tampliyeler'in Öyküsü
Ekim, 1998

www.templarhistory.com 1 December 1312; A Slaughter of Innocents; Accusations Against The Templars; Ad Providam May 2; Baphomet - Abufhimat Theory, Atbash Cipher Theory, Mystery Solved; Bernard of Clairvaux; Chronology of The Kings of Jerusalem; Considerantes - 6 May 1312; Did The Templars Possess The Holy Grail; Do The Templars Still Exist?; Eliphas Lévi: The Man Behind Baphomet; Garments of the Knights Templar; Hugues de Payens; In Praise of the New Knighthood; Jacques de Molay; King Richard I; Lament for the Templars; Masonic Knights Templarism; Militi Templi Scotia; Nuper In Concilio; Organizational Structure of the Knights Templar; Philip IV; Pope Boniface VIII; Pope Clement V; Pope Urban II; Rosslyn Chapel; Scottish Templars; Shroud of Turin; Templar Gold; Templar Punishment; Templars and the Grail; Templars Secret Island; The Arcana of the Grail Angel; The Baphomet and the Freemasons; The Baphomet Mythos; The Battle of Hattin; The Bearded Head of the Templars; The Cistercians; The Council of Troyes; The Fall of Acre; The Knights Hospitaller; The Relic of the True Cross; The Seal of the Knights Templar; The Sovereign Military Order; The Templar Beauséant; The Templar Grand Masters; The Templar Hierarchy; The Templar Rule Of Order; The Templars & Ark of the Covenant; The Templars And Cyprus; The Templars In Portugal; The Teutonic Knights; Vox In Excelso; Who Were The Knights Templar
Mart, 2004

www.thedyinggod.com Modern Europe; The Aryan Myth; The Holy Grail
Aralık, 2004

www.timelessmyths.com Age of Chivalry; Arthurian Legends; Grail Legends - Origin of the Grail; King Arthur; Knights of the Round Table; Merlin; Minor Arthurian Characters; Timeless Myths
Eylül, 2004

www.vincentbridges.com Arthur and the Fall of Rome
Mayıs, 2004

www.watch.pair.com**/new-israel** Heeding Bible Prophecy
Ağustos, 2005

www.webpages.free-online.co.uk/portcull The Knights Templar Preceptory
Mart, 2004

www.wikipedia.org Anti-semitism; Bernard of Clairvaux; Cistercians: Conspiracy Theory; First Crusade; Godfrey of Bouillon; Holy Roman Empire; Kingdom of Jerusalem; Knights Hospitaller; Knights Templar; Merovingian; Pope Clement V, Second Crusade; Secret Society; Solomon's Temple
Şubat, 2005

www.witchesway.net Arthurian Information; Arthurian Timeline; Avalon
Haziran, 2004

www.wordiq.com Franks; Holy Roman Empire; List of Frankish Kings; List of French Monarks
Aralık, 2004

Bölüm: 1
Tarih Üzerine Düşünceler

"Tapınakçılar, Siyonistler ve Masonlar" genel adı altında üç kitaptan oluşan bu çalışmada anlatılacak olanlara başlamadan önce tarih kavramı üzerinde durmakta yarar var. Çünkü tarihin genel niteliği tam olarak anlaşılmazsa, bu çalışmadaki anlatımlar da yer yer yanlış anlaşılabilir.

Ancak böyle bir konu size sıkıcı gelecekse, bu bölümü geçin.

Dilimizde "tarih" denilince, bu iki ayrı anlama geliyor. Bu iki anlam birbiriyle bağlantılı fakat özdeş değil…

Başka dillerin çoğunda, -bilindiği kadarıyla- bu bağlamda iki ayrı sözcük kullanılıyor. Öylesi çok daha elverişli çünkü birbirinden farklı iki anlam birbirine karışmamış oluyor.

Dilimizdeki bu iki anlamdan ilkini şöyle tanımlayabiliriz:

"Önceden kabul edilmiş bir takvim düzenine göre, belli bir yılın, belli bir ayının seçilen bir gününün sayı ile belirtilişi."

Burada söz konusu olan ay, -onun da iki ayrı anlamı var- sözcük olarak da kullanılabilir ama gün ve yıl mutlaka sayı.

Bu kitabın kapsamında, tanımı böyle olan tarihe de değineceğiz ama buradaki asıl konumuz "tarih" sözcüğünün diğer anlamda olanı…

Diğer anlama göre tarih, sözlük ve ansiklopedilerde çeşitli şekillerde tanımlanıyor. Bunların ortak yanlarını alıp, şöyle diyebiliriz:

"Toplum, ulus ve kurumları etkileyen birtakım devinimlerden doğan, olayları zaman ve yere göre doğru olarak anlatan, bunların arasındaki ilişkileri kuran ve önceki olaylarla da bağlantısını göstererek inceleyen bilim dalı."

Bazı Batı dillerinde tarih sözcüğünün bu anlamdaki karşılığı aynı zamanda öykü (hikâye) anlamına da gelir.

Sakın şaşırmayın. Yanlış sayılmaz.

Nitekim tanımını yapıp, adını "tarih" diye koyduğumuz şey, bir bakıma öykülerden oluşan bir derleme değil mi?

Mesleklerinin bir bilim dalı olduğunu savunan tarihçiler bu söz üzerine bozulabilir. Fakat bilimin genel tanımı uyarınca da tarihin ne denli bir bilim dalı olduğu tartışmalıdır.

Gerekçesi?

Bunun için "bilim" sözcüğünün genelde nasıl tanımlandığına bakalım:

"Doğanın ve evrenin gerçeklerine ilişkin gözlem ve izlenimleri değerlendirerek, elde edilen bilgileri (verileri) yöntemli bir şekilde tanımlayıp sınıflandıran, ilişkileriyle bağlantılarını ve nedenlerini araştıran, yasalarını belirlemeye çalışan nesnel birikim."

Bu tanım hemen her yerde aşağı yukarı böyle benimsenmiştir ama başka türlü de yapılabilir. Sözcüklerin dizilişi değişirse de dönüp dolaşıp gelinecek anlam aynı olur.

Tarih, doğaya ve evrene ilişkin sürekli bilgilerle değil, geçmişte kalmış, bir daha olmayacak, doğa olayları ile değil salt insan ve toplum ile bağlantılı gerçeklerle ilgilenir. Bu gerçeklere ilişkin bilinen bilgileri yöntemli bir tarzda düzenleyip aktarır; geçmişteki olayların nedenlerini ve aralarındaki ilişkileri değerlendirir hatta bunları yorumlar. Fakat bu birikime dayanarak bir yasa önermez. Genelleme yapmaz. Geleceğe ilişkin tasarımları da yoktur.

Doğa bilimlerinde izlenen yöntem, şöyle bir aşamalar dizgesi izler: Önce yeterli sayıda gözlem yapılır. Onların üzerine bir varsayım (hipotez) kurulur. Buna dayanarak deneyler ya da sınamalar yapılmasına yani varsayımın doğruluğunun incelenmesine girişilir.

Sınamaların sonuçları tasarımı doğrularsa, hepsi şöyle bir derlenip toparlanınca ortaya bir kuram (teori) çıkar.

Kuram doğada uygulanır. Bir kez de bu haliyle doğru olup olmadığı incelenir. Doğrulanırsa yasalaşır. Doğrulanmazsa, önceki aşamalardan birinde bir yanlışlık, eksiklik, sapma ya da yetersizlik var demektir. Böylece ilgili bilimsel yasa belirlenememiş olur.

Doğrulanmama durumunda, yanlış, hatalı ya da yetersizlik içeren aşamaya dönmek, çalışmaları o aşamadan bir kez daha başlatmak, farklı seçenekleri denemek gerekir. (Bu bağlamdaki doğrulamanın yüzde yüz olmayabileceği, yeterli bir düzeyde geçerlilik sağlayabileceği, farklı zaman, ortam ve koşulların ise yasanın da farklı olmasına yol açabileceği göz önünde tutulur.)

Buna **"bilimsel yöntem"** deniyor.

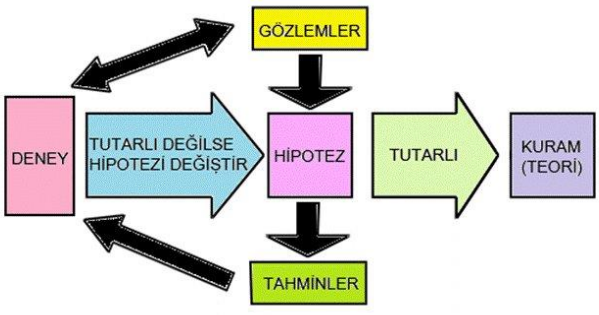

Sosyal bilimlerde de doğa bilimlerindeki yöntem izlenir. Ancak bilim türleri arasında "yeterlilik" bakımından bir fark vardır.

Sosyal bilimlerde işin içine "insan" etkeni girdiğinden, doğa bilimlerine oranla çok daha düşük yeterlilik ya da güvenirlik düzeyini benimsemek (matematiksel deyişle hayli yüksek bir standart sapmaya razı olmak) gerekmektedir.

Örneğin doğa bilimlerinde belli bir konuda yapılan deneylerin %95'inde tıpatıp aynı sonuçların alınması gerekir. Bazı bilim dallarında bu oran %90 mertebesine inebilir ama bundan daha da aşağı değil… Soysal bilimlerde ise, deney sonuçları %75 düzeyinde benzerse bu bir başarı sayılabilir. Daha düşük yüzdelere bile razı olunabilir.

Bir bilim dalı olarak nitelenen tarihte bunlar yoktur. Tarihteki anlatımların doğruluk ölçüsü yüzdelerle belirtilemez. Ya doğru sayılır ya yanlış… Bir tarih anlatımına ya güvenir ve doğru olduğunu benimsersiniz ya da güvenmez ve yetersiz hatta yanlış bulursunuz. Fakat bu değerlendirmeyi matematiksel bir şekilde gösteremezsiniz.

Kaldı ki bir bilimsel yasa doğrulanarak açıklandıktan sonra bile yanılgısı ya da noksanlığı görülebilir. Çünkü bilimin dinlerdeki dogmalar gibi "kesin ve değişmez" yargıları yoktur. Bir bilimin yargılarının kesin ve değişmez olduğu ileri sürülürse, o "bilim" değildir.

Bilimde tek bir "yüzde yüz" vardır. Kimileri onu "saltık" (mutlak) olarak adlandırır ama bilimsel olarak o, **"hiçbir şeyin yüzde yüz olmadığı"**dır.

Tarihin bir bilim dalı olarak nitelenmesinin tek dayanağı, ancak yöntem uygulanmasından ileri gelebilir. Doğa bilimlerindeki gözlem aşamasının yerini belgeler ya da bulgular gibi birtakım somut veriler alır. Bunların üzerine bir varsayım ya da tasarım oluşturulabilir, yorum yapılabilir ama bu deneye gelmez.

Geçmişe ilişkin bilgilerin doğrulanmasında sınama yapılamayacağından, yöntemdeki varsayım aşaması atlanarak sonrakine geçilir.

Kimileri geçmişe yolculuk yaparak tarihsel bilgileri doğrulayabildiğini ileri sürüyor.

Böyle bir iddianın günümüzde henüz bilimsel dayanağı yoktur. Dolayısıyla, bir bilim olduğu savunulan tarihte, böyle bir iddia geçersizdir.

Tarihte, doğa bilimlerindeki deney ya da sınama aşamasının yerini, farklı ve birbirinden bağımsız kaynaklardan sağlanmış verilerin karşılaştırılması doldurabilir. Elbette varsa… Bunların uyuşması, doğrulamayı kolaylaştırır. Ancak aralarında önemli çelişkiler varsa, hangisinin doğru olduğuna ilişkin kuşkular belirir. Nitekim çoğu kez çelişki vardır çünkü aslında tarihsel gerçeğin tek olmasına karşın tarihsel bilgi farklı olabilmektedir.

Kaynakları farklı olan birkaç verinin benzerliğine bakılarak doğru sayılan yorum yeğlenirse de gerçek çok farklı hatta bambaşka olabilir.

Ortaya konulan tarihsel bilgi, bir bakıma sosyal bilimlerde ortaya konan kuramın (teorinin) karşılığıdır. Fakat bunun doğaya uyarlanması diye bir şey yoktur. Sadece sonradan keşfedilen birtakım veriler, öncekinin yani kuram gibi kabul edilmiş olanın değişmesini gerektirebilir.

Tarihsel çalışmalarda en büyük tehlike ve güvensizliğe neden olacak durum, öteden beri çok şeyin üzerine kurulduğu belgelerin sonradan yanlış olduğunun keşfedilmesidir. İşte o zaman, belki yüzyıllar boyunca öyle olduğu sanılmış ve güvenilmiş olan bir tarihsel bilgi tepetaklak olabilir.

Nitekim olmuştur da… Çok sonraları ele geçen birtakım bilgi ve belgeler, bir bilinmeyeni açığa çıkarmış ya da bir varsayım ile buna dayanan yorumların yanlışlığını ortaya koymuştur.

Dolayısıyla tarih ile bağlantılı tüm bilgilerin kesin değil, yaklaşık oluşu kaçınılmaz bir olgudur.

Tarih anlatımında öteki bilimlerdeki gibi bir yasa oluşturulmazsa da, benzer toplumsal gelişim ve ilişkilerin benzer sonuçlar doğuracağına ilişkin görüşlere rastlanabilir.

Dilimizdeki ***"Tarih tekerrürden ibarettir."*** diyen o eski söz de bundan ileri gelir.

Aslında tarihte bire bir tekrar eden hiçbir olay yoktur. Tarihsel olaylarda yer yer birtakım benzerlikler görülebilir. Bunlar, sosyal bilimlerde açıklanan neden-sonuç ilişkilerinden ötürü böyledir. Doğa bilimlerindeki gibi birbirinin tıpatıp aynısı hiçbir olay görülemez. Benzerlik bile pek sınırlıdır. Dışarıdan benzer gibi görünen olaylar, ayrıntılarında birbirinden pek farklıdır.

"Tarih tekerrürden ibarettir." tarzındaki söz biraz da mecazî anlamdadır. Geçmişin olaylarından gerektiğince ders alınmadığını, benzer hatalara düşüldüğünü yansıtır. Nitekim Mehmet Akif, bu konuda söyle bir söz etmiş: «Tarih tekerrürden ibaretse tekerrür ettirmeyin!»

Bunlara karşın, tarih konusunda çalışmalar yapmayı kendine meslek edinmiş iyi tarihçilerin geçmişe ilişkin bilgilerin derlenmesinde gerçekleştirdiği birikim, gelişigüzel değil, yöntemli ve dayanaklı bir tarzda oluşturulduğu için, tarih de bir "bilim dalı" olarak nitelenmiştir.

Fakat kendine özgü, doğa bilimlerinden hatta sosyal bilimlerden bile farklı bir bilim…

* * *

Tarih ile bağlantılı olan terimlerden biri de **"kronoloji"**dir.

Kronoloji ile tarihi bir tutmamak gerekir. Kronoloji, sadece tarihsel olayların zamana, geçmişten günümüze doğru sıralanışıdır; hepsi o kadar… Bu sıralamada düz anlatımlar yapılır; nedenler ve ilişkiler incelenip irdelenmez; sonuçlar üzerinde değerlendirme ve yoruma yer verilmez.

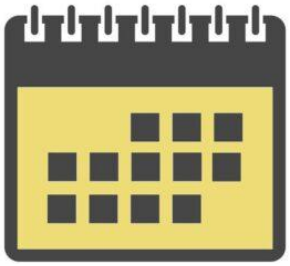

Bu bakımdan kronoloji, tarih anlatımlarına oranla daha objektiftir. Sadece bilerek ya da bilmeden yanlış yapılmış olabilir. Nitekim çok zaman sonra bazı olayların önceden belirtilmiş tarihte değil de bir başka zaman oluştuğu ortaya çıkıyor. (Bunlardan çok önemli olan bir kronolojik yanılgı, bu kitabın sonraki bölümlerinden birinde anlatılacak.)

Bir bilim dalı olarak tarih, geçmişe ilişkin bilgi birikimini, kronolojiden de yararlanarak verir. Tarihçiler arasında tarihsel anlatımlarını yaparken kronolojik bir yöntem yani eskiden günümüze doğru bir anlatım sırası izlemeyi yeğleyenler vardır. Böyle bir durumda, tarih ile kronoloji özdeş gibi görünebilir.

Bu arada işin içine bir başka kişi, kimi yerde "kronolojist" olarak da anılan tarih yazmanı girer.

Tarih yazmanı, tarihsel sıraya göre dizerek anlattığı olayları doğrudan yaşamış ya da pek yakınında bulunmuş bir kimsedir. Tarihsel birikimin sadece gözlemcisi ve aktarıcısıdır. Tarihçi ya da bu meslek elemanlarınca betimlenen bir "bilim insanı" değildir.

Eskiden dilimizde bu kişiye "vakanüvis" denirmiş; olayları anlattığı için.

Yüzyıllardan bu yana herhangi bir bilimsel tarihçi ise, çoğunlukla anlattığı olayları görmemiş, onların içinde yaşamamıştır. Anlattığı olaylar, onun yaşam döneminden yüzlerce hatta binlerce yıl önce geçmiş olabilir. Yazılmış ve anlatılmış olanları toplar, inceler, karşılaştırır, değerlendirir; bu bilgi birikimini kendi üslubuyla derleyerek düzenler ve kendinden sonrakilere aktarır.

Bu arada işte o tarihçiler arasında kimileri var ki bir tarihçinin yapmaması gereken işler yapmış ve yapıyor. Böylece tarihi güvensizleştirmişler ve bunu yapmayı sürdürüyorlar. Yaptıkları iş, kendi kafalarından uydurduklarını ya da kendilerine elverişli gelenleri, gerçek tarih bilgisi gibi anlatıp aktarmak… İşte tarih, bu nedenle güven yitiriyor. Bu nedenle, tarihe güvenebilmek için önce tarihçinin **onurlu, doğru ve dürüst bir kişi** olması gerekiyor.

Bilim Olarak Tarih

Tarihin bir bilim dalı olduğunu kabul ettik diyelim…

O zaman şunu da belirtmemiz gerekli: "Bilimsel gerçek" kavramıyla "tarihsel gerçek" kavramı arasında önemli bir fark var.

Bu farkın daha rahat anlaşılmasını sağlayabilmek için bir örnek verelim.

Bir doğa bilimi olan fizikte şöyle bir yasa geçer: *"Metaller ısıtıldığında genleşir."* Bu bir bilimsel gerçektir. Her metal için ayırımsız olarak geçerli kabul edilir. Fakat kesin, değişmez ve değiştirilemez olduğu söylenemez. Bir gün birisi çıkıp bugüne dek bilinmeyen bir başka metal bulur, bunun ısıtıldığı zaman genleşmediğini gösterirse, bilimin bu yasası ister istemez *"Çoğu metaller, ısıtıldığında genleşir."* biçiminde değişmek zorunda kalır.

Ayrıca bu yasa, belli ortam ve belli koşullar altında geçerlidir. Bambaşka bir ortam ve bambaşka koşullar altında, ısıtılan metallerin farklı davranması söz konusu olabilir.

Bunlar bize şunu gösterir: **"Bilimsel gerçekler görelidir."**

Tarihte ise böyle bir yasa söz konusu olamaz… **Tarihte görelilik (izafiyet) yoktur.**

Örneğin iki komşu ülke arasında ekonomik çıkar uyuşmazlıkları varsa, bu nedenle o iki ülke arasında savaş çıktığı tarih boyunca çok görülmüştür. Fakat buna dayanarak *"İki komşu ülke arasında ekonomik çıkar çatışması varsa savaş doğar."* diye kesin bir yargı konulamaz. Ancak bunun beklenebileceği belirtilebilir çünkü geçmişte çok kez öyle olduğu görülmüştür.

Bir bilim dalı olarak tarih, sürekli bir olguyu değil, sadece geçmişi değerlendirir.

Atmosferdeki devinimleri izleyen meteoroloji uzmanlarının yaptığı hava tahminleri tarihsel yorumlardan çok daha doğrudur çünkü bu tahminler fal bakar gibi bir geleceği görme iddiası ya da kehanet değildir; bir doğa biliminin verilerine dayanılarak yapılmaktadır.

Kaldı ki tarihçinin, mesleği bakımından değerlendirme ve yorumlar yapmak gibi bir görevi de yoktur. Dolayısıyla bir yargıda bulunursa, bunun öznel (sübjektif) bir değerlendirme ya da yorum olduğunu belirtmelidir. Öteki türlüsü tarihçilik yapmak değil, kâhinliğe soyunmak olur.

* * *

Önemli olduğu için yinelemekte yarar var:

Doğa bilimleri ile tarih arasında bir karşılaştırma yaptığımızda, ilginç bir olgu görüyoruz: Bilimin yargılarının her an birtakım yeni bulgularla değişebilmesine karşılık, tarihte bir kesinlik, değişmezlik vardır.

Tarihteki olaylar gelmiş geçmiş, olup bitmiştir. Onları geri getiremeyiz; yeniden yaşayamayız; değiştiremeyiz. Bu ancak bilim kurgu yapıtlarında olur.

Fakat tarihin bu kesinliği ve değiştirilemezliği, anlatılmış olanların ille de doğruluğundan ötürü değil, artık iş işten geçmiş olduğu içindir.

Bir tarihsel bilgi "katışıksız gerçek" olarak nitelenemez. Ortaya konulanın kesinlikle doğru olup, başka türlü olamayacağını ileri sürenlere bilim insanı denilemez. Bu bağnazlıktır. Doğa bilimlerinde kesin ve katışıksız bir gerçek yoktur; bütünlenmemişlik, görelilik söz konusudur.

Sosyal bilimlerde bunun alanı çok daha geniştir.

Tarih ise yanlışlığa ve yanılgıya hepsinden çok daha fazla açıktır. Bunun asal nedeni de verilerin yanlış olabileceğidir.

Bu durum tarihin güvenilmez olduğu anlamına mı gelir?

Hayır!… Güvenilir olan tarihsel bilgiler herhalde güvenilemez olanlardan daha fazladır. Fakat ne yazık ki güvenilemez olanları da vardır. Nitekim bu kitabın kapsamında, ilerleyen zaman diliminde elde edilmiş yeni bilgi ve belgelerin eski tarihsel bilgileri çürüttüğünü göreceğiz.

Ancak bu hep böyle değil… Hep öyle olsaydı, -bir bilim dalı olup olmadığı bir yana dursun- tarih doğru dürüst bir bilgi birikimi bile sayılamazdı.

Zaman Olarak Tarih

Hani tarihin o diğer sözlük anlamı var ya… Onu kısaca **"bir olayın zaman boyutundaki yerini belirten söz"** diye de tanımlayabiliriz. Bu, bir olayın geçmişteki önceden belirlenmiş bir zamana oranla ne kadar sonra olduğunu bildiren göreli bir tanım olur. Çoğunlukla belli bir yılı içerir ama o tam belli değilse, bu kez "yüzyıl" ya da "yüzyılın başı" gibi yaklaşık anlatımlar kullanılır.

Söz konusu olayın bir de hangi ay ve hangi günde oluştuğu bile biliniyorsa ne âlâ… Ancak "başlarında", "öncesinde", "sonlarında", "sonrasında", "sıralarında", "sularında", "dolaylarında", "yakınlarında" gibi bir söz edilirse, ilgili olayın tarihinin tam olarak bilinmediği anlaşılır.

Kesin tarih her zaman sorun olmaz. Eğer asıl önem verilen olgu bir olayın ne zaman değil nasıl olduğu ise yaklaşık bir tarih bile yeterlidir. Fakat kimi zaman, -özellikle olayın doğruluğu bakımından- ayına ve gününe varıncaya kadar kesin bir tarih çok önem taşıyabilir.

* * *

Bu satırların ilk kez yazıldığı gün 2014 yılının ortalarındaydık. (Sonra 2022 yılı ortalarında yeniden gözden geçirildi.)

Bu yıl hangi başlangıç tarihine, hangi tür takvime göre böyle?

Hz. İsa'nın doğduğu yıla göre… Daha doğrusu, eski tarihsel bilgilere dayanarak belirlenmiş olan doğum yılına göre… **Miladi takvim yılı**… Buna "Gregoriyen takvim yılı" dendiği de oluyor. (Bunun yanlışlığı yakın tarihlerde belirlenmiş; az sonra göreceğiz.)

Tarihinin doğru olup olmadığını bir yana bırakalım ve soralım: Neden Hz. İsa'nın doğum yılına göre bir takvim oluşturulmuş?

Bir başlangıç noktası seçmek gerekirdi. Hıristiyanlar için daha güzel bir başlangıç yılı olabilir mi?

Hıristiyan olmayanlar, Hıristiyanların takvim benimseyişine bağlı kalmak zorunda mı?

Elbette hayır… Temelini bir dinsel bağlantı üzerine oturtmuş başka takvimler de var. Nitekim İslâm ülkelerinde yer yer Hicrî Takvim Yılı da kullanılır. Fakat miladi takvim dünya çapında genel bakımdan tercih edilir olma niteliğini edinmiş. Bunun nedenleri bu kitabın amaç kapsamı dışında kalır. Ancak bugün bir Hıristiyan ülkesinde sokaktaki adama önce Hıristiyan olup olmadığını sorun; Hıristiyan ise kullandığı takvim yılının niçin o tarihte başladığını sorun; yanıtlayamaz ya da yanlış yanıt verirse şaşırmayın. Çünkü çoğu kullandığı tarihin niçin öyle olduğunu bilmez.

Ayrıca tarihçilerin sonradan bilimsel olarak ortaya çıkarmış olduğu bulgu, Hz. İsa'nın, aslında kullanılan takvime göre "sıfır" denilen tarihten yedi yıl daha önce doğduğunu göstermiş durumda.

Hz. İsa'nın doğum yılı ve bunun üzerine kurulu takvim belirlenirken, tarih henüz bir "bilim" niteliği edinmemişti. Dolayısıyla, takvim yılı ille Hz. İsa'nın doğum yılında başlatılacak, tüm düzenlemeler buna göre yapılacaksa, yakın geçmişimizde doğruluğu kanıtlanmış olan yedi yıllık farkın, içinden çıkılamaz düzeyde bir karmaşıklığa yol açacağından kuşku yok.

Bu nedenle hiç kimse dilimizde "miladî" olarak anılan Batılıların Latince **"Anno Domini"** dediği ve yazıda **"A.D."** biçiminde kısalttığı bu en yaygın takvim üzerinde değişiklik yapmaya kalkışmadı. Başta Katolik Kilisesi olmak üzere kimileri yapmak isterdi bunu aslında ama her şey dehşetli bir boyutta allak bullak olurdu. İyisi mi, *«Milâdî takvim, Hz. İsa'nın doğum yılından yedi yıl sonra başlar.»* denilip geçildi.

Bu işin bir de ayrıntısına girip Hz. İsa'nın doğumunun ayı ve günü üzerinde de duracak olursak, çok daha karmaşık bir durumla karşılaşırız. Buna bu kitabın asal bölümleri kapsamında bir ara değinmemiz gerekecek çünkü o konu, tarihteki pek önemli bir diğer olayın niteliğini yansıtır.

* * *

Tarihin başka yaklaşımlarla belirlenmiş başlangıçları, dolayısıyla farklı takvimler de var.

Örneğin az önce değindiğimiz ve **"hicri"** olarak da anılan İslâm takvimi, Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye göç ettiği yılı başlangıç olarak alır. Bu da uygulanmasında önceleri milâdi takvimden 622 yıl çıkarılmasını gerektirmişse de İslâmi yıl dünya dönencesine değil 28 günlük ay dönenceleri üzerine kurulu olduğu için, geçen her yıl milâdi yıla oranla 13 gün kısalır.

Bir diğeri **"İbrani"** olarak da anılan Yahudi takvimidir. Bu da Tevrat'ın "Tekvin" başlığını taşıyan ilk kitabındaki anlatımlarda, her biri peygamber olarak nitelenen kişilerin varsayımsal yaşam sürelerine dayanarak yapılmış bir hesap uyarınca belirlenmiştir. Milâdi takvim yılına Eylül ayı öncesinde 3780, sonrasında 3781 eklemeyi gerektirir. Bu da ay dönencesine bağlıdır ama düzenli ay eklemeleriyle miladi takvim ile farkın değişmezliği sağlanır.

Sık kullanılan bu takvimler, -daha önce değinildiği üzere- dinsel benimseyişler üzerine kurulu. Ancak dinsel benimseyişler üzerine kurulu takvimler bunlarla sınırlı değil; başkaları da var.

Bir de bazı kurumların kullandığı, kendilerine özel, dine bağlı olmayan takvimlerden söz edebiliriz. Örneğin; bu kitabın asal konularından olan Tapınakçıların çağdaş kurumlarının kendilerine özgü bir takvimi var. Bu takvim, milâdi takvime göre 1118'de yani Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün kurulmuş olduğu kabul edilen yılda başlar. Kimileri ise bunu 1312 yılında başlatır; bu ise örgütün ortadan kaldırılmış olduğu yıldır. Ancak takvimin bu tarihte başlatılması, bu şövalye örgütünün o tarihte ortadan kalkmadığı, tersine o tarihte yeni bir başlangıç oluşturulduğuna ilişkin bir benimseyişe dayanır. 1118 yılına Latince **"Anno Ordinis"** (Düzen Yılı), 1312'ye ise **"Anno Caedo"** (Ölüm Yılı) ya da **"Anno Restorationis"** (Yenilenme Yılı) denmektedir.

Tapınakçıların kendilerine özgü takvimi gibi Masonluğun da özel bir takvimi yani bu kurumun tarihçesinin başlangıcı olarak benimsenen bir yıl vardır. Bu ise –günümüzdeki Masonluk örgütsel bakımdan aslında 1717 yılında kurulmuş olmasına karşın- milâdi takvim yılından tam dört bin yıl öncesi olarak alınır. Böylece Masonluk, kendi tarihini, İbrani takvimine göre "dünyanın kuruluşu" diye benimsenen tarihten de önce başlatmış olmaktadır. Nitekim bu takvimin başlangıcına Latince **"Anno Lucis"** (Işık Yılı) dendiği de olur.

Aslında bu da bir dinsel benimseyiştir: Tevrat'a göre Tanrı'nın ışığı yarattığının benimsendiği tarih.

Işığın yaratıldığı tarih olarak M.Ö. 4000 yılının alınışında günümüzden yaklaşık altı bin yıl öncesinden söz edilmekte değildir; bu bir simgesel değerlendirmedir.

Kimileri Masonluktaki bu başlangıç tarihini İbrani takvimi ile özdeşleştirir ama berikinde bir hesap yanlışlığı yapıldığını, doğrusunun bu olduğunu ileri sürerek…

Kimilerinin ise şöyle bir tezi var:

Masonluğun takviminin dinsel inançlarla hiçbir ilgisi yoktur. Uygarlığın bilinen tarihi ancak M.Ö. 4000 yılı dolaylarına kadar uzanabilmekte, ondan öncesine "tarih öncesi" denmektedir.

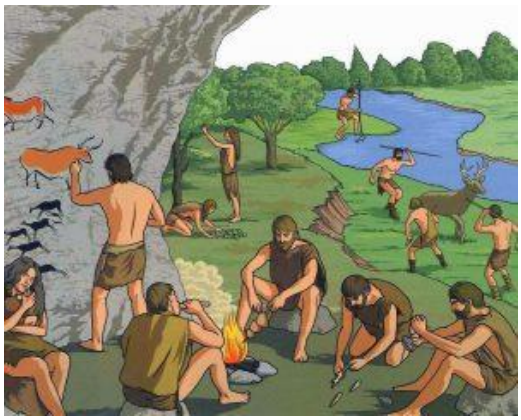

Masonluk da örgütsel bir yapılanmada olmasa bile düşünsel bakımdan ve ülküsü gereği, uygarlığın bilinen tarihi kadar eskidir. Bunu yazının icat edildiği tarih ile özdeş tutmak uygun düşebilir. Dolayısıyla bu tarih de "yaklaşık" olmak üzere benimsenmiştir.

* * *

Tapınakçılar ile masonların olduğu gibi, Siyonistlerin de bir takvimi var.

Ancak dikkat: Burada sözünü edeceğimiz Siyonistler, kısaca "Yahudi ülküsünün politik yanı" diye nitelenebilecek bir doktrinin yandaşları değildir.

Burada sözünü edeceğimiz **Siyonizm**, bu çalışmada "**Siyon Örgütü"** olarak anacağımız, asıl adı Fransızca **Prieuré de Sion** *(İngilizcede Priory of Sion)* olan, varlığı bir zamanlar pek gizli tutulmuş bir organizasyonun ülküsüdür.

Bu çalışmada hayli sık sözünü edeceğimiz Siyon Örgütü'nün takvimi uyarınca, bu işin tarihi etkin olarak **1188** yılında başlar. Fakat bu, söz konusu örgütün kuruluş tarihi değildir; önceleri bir bütün olan Tapınak Şövalyeleri Tarikatı ile Siyon Örgütü arasında belirgin bir ayrışmanın oluştuğu tarihtir. Bunun niçin böyle olduğunu konuyla bağlantılı anlatımlarda göreceğiz.

* * *

Hıristiyanlıkta tarih, geleneksel olarak ve milattan öncesi bakımından, her biri bin yıl süren dönemlere ayrılır. Hz. İsa'nın doğum tarihi olarak kabul edilmiş olan "sıfır" yani yanlış doğum tarihi, bu dönemleri sona erdiren ve insanlığın önünde yeni bir çığır açan yıl olarak nitelenir.

M.Ö. 1000, Kudüs'te Süleyman Mabedi'nin yapımına başlanan yıl olarak gösterilir. Tarihçilere göre bu da yanlıştır çünkü Tevrat'ta anlatılanlar ile diğer olaylar karşılaştırılırsa, doğru tarihin M.Ö. 966 olması gerekir. Kudüs'te o sırada gerçekten öyle bir tapınak yapılmış olup olmadığı bir başka mesele…

Kimileri, öyle bir tapınağın yapılmış olduğundan kuşku duymuyor. Şöyle deniyor: *«Nasıl yapılmamış olabilir ki!... Tevrat'ta yapılışı anlatılıyor ya!... Bundan daha âlâ kanıt mı olur!»*

Böyle denilince söylenecek söz kalmaz. Çünkü bu bir dogmadır. Bir dogmaya karşı bilimsel verilere dayanarak tartışmaya girişmek ise yararsız ve anlamsızdır.

Öte yandan söz konusu tapınağın M.Ö. 1000 yılında yapılmış olduğunda diretenler, kendi savlarını güçlendirmek için şöyle der: *«O tarih, (M.Ö. 966) tapınağın üst yapısına başlanmış olan yıldır. Oysa Kudüs'teki bu tapınak daha önce Hz. Davut tarafından tasarlanmış, Tevrat'ta açıkça yazılı olduğu üzere gerekli malzemeler sağlanmış, tapınağın alt yapısı önceden bitirilmiştir. Bu ise, üst yapıya başlanmasından 34 yıl kadar öncedir.»*

Çevir kazı yanmasın!… Önce öteki türlü deniyor; ortaya bilimsel nitelikli bir karşı sav çıkarılınca, bu kez ona bir kılıf uydurulmasına çalışılıyor. O biner yıllık dönemlerin "yaklaşık" olduğu söylense daha iyi değil mi?

Ancak bu kadarla da kalmaz.

İsrail halkının Hz. Musa'nın önderliğinde Mısır'dan çıkışının tarihi M.Ö. 2000, ondan önce Hz. Nuh zamanındaki Tufan'ın oluşum yılı M.Ö. 3000 olarak gösterilir.

Tarihin ilk döneminin başlangıcı ise "ilk insan" olarak benimsenen Hz. Âdem'in cennetten kovulup yeryüzüne indirilişi olarak belirtilir: M.Ö. 4000.

Bir yandan bilimsel tarihçiler, diğer yandan arkeologlar ile etnograflar bunların yanlışlığını kanıtlayan bilimsel bulgular gösterince, Hıristiyan din adamları bu kez kendilerine bir kaçamak arayıp bulmuş ve şöyle demiştir: *«Bu tarihler sizin anladığınız gibi "dünya tarihi" değildir. Tanrısal katta zaman kavramı farklıdır. Bunlar, Tanrı'nın kendi dileği ve buyrultusu uyarınca gerçekleştirmiş olduğu "evrensel tarih"in yeryüzüne vurmuş olan simgesel yansımalarıdır. Fakat bu bilgiler, inanmayan insanların inanç dışı o kısıtlı bilgileriyle kavranamaz.»*

Böyle bir diretme üzerine kim ne diyebilir ki!… Bilimsel nitelikli bilgi birikimine dayanan bir gerekçeye karşılık inanca dayanan bir benimseyiş yani dogma ileri sürüldüğünde, bunları aynı terazide tartmanın, doğru olanı böyle bir karşılaştırma yaparak bulmanın olanağı yoktur.

Kimileri de şöyle diyor: *«Hıristiyanlıkta kullanılan takvimin başlangıç yılının öncesine ilişkin tarihin varsayımsal olarak biner yıllık dönemlere bölünmesinin aslında hiçbir önemi yoktur. Varsın Hıristiyanlar inançları uyarınca öyle benimsemiş olsun.»*

Tamam, isteyen istediğine inansın, kabul ama burada bir başka olgu daha var: Böyle bir temel benimseyişin insanlığın sonraki iki bin yıllık döneminde önemli etkileri olduğu görülüyor. İnsanlık tarihinin önemli olaylarının dönüm noktaları biner yıllık sürelerle ve belirgin dönüm noktalarıyla birbirinden ayrılınca, 1000 ve 2000 yılı dolayları da "sıfır" ve milâttan önceki varsayımsal noktalar gibi önem taşımaya başlasa gerek. Fakat her nedense o yılların yakınlarında öyle belirgin bir dönem değişimi görülemiyor.

Kim bilir, belki vardır da biz farkında değiliz.

Böyle varsayım ya da benimseyişler bizi hiçbir yere götürmez. En azından bunlar bilimsel olarak bir anlam ya da değer taşımaz.

Fakat öyle oluşu, bu bağlamdaki varsayımların tarihsel bakımdan önemini ortadan kaldırmaz. Çünkü böyle benimseyişler kimilerince çok önemli tutulduğu için, bunlardan doğan etkinlikler dönüp dolaşıp birtakım önemli olaylara yön vermiştir. Böylece, tarihin doğal akışında değişimler, etkilenmeler oluşmuştur. Bunlar da insanlık tarihinde hiç de öyle kolayca bir yana bırakılabilecek ya da göz ardı edilebilecek gibi basit ve sıradan olmayan, hayli önemli olaylara yol açmıştır.

Bilgi Olarak Tarih

Özel olarak toplumların ve ulusların, genel olarak da insanlığın anlatılan tarihine şöyle bir göz attığımızda, yakın dönemlere ilişkin bilgilerin ayrıntılı bir kapsamda elde edilebilmiş olduğunu, eskilere doğru noksanlık ve belirsizliklerin arttığını görürüz.

Elinize tüm insanlık tarihini özet olarak içeren bir kitap alın. Bunu birkaç cilt halinde bulabilirsiniz. Toplam sayfa sayısına bakın. Aşağı yukarı üçte birinin insanlığın 17. yüzyıl başlarına kadar olan binlerce yıllık geçmişini, üçte ikisinin ise son dört yüzyılı içerdiğini görürsünüz.

Çünkü yakın tarihe ilişkin bilgiler hem daha fazla hem eskilere oranla çok daha güvenilir bir nitelik taşıyor. Ancak o *"daha güvenilir"* olan bilgilere bile "kesinlikle doğru" diyemeyiz.

Daha önce de değinilmiş olduğu üzere, tarihsel bilgilerde bir "kesinsizlik" hep vardır. Çünkü her olayın asıl doğru olanı ve temelinde yer alan nedenler, hayli sık bir şekilde saptırılmıştır. Öyle ki **"gerçek" denilerek ortaya konmuş birçok bilgi, aslında birtakım kişi, zümre ya da kurumların, egemen güçlerin, özellikle öyle gösterilmesini, öyle bilinmesini istedikleridir.**

İşte, böylece ortaya **"resmi tarih"** olarak da anılan bir bilgi birikimi çıkar. Bunun kapsamında birçok kasıtlı yanlış vardır. Tarihçilerin kendi kafalarından ya da uygun buldukları için ekleyip değiştirdikleri anlatımlar işin cabası… Böylece "resmî" denilen tarih ile "tarihsel gerçek" aslında örtüşmez ama yanlışların yanlışlığı kanıtlanamadığı sürece resmî tarih geçerli olmayı, gerçek diye kabullenilmeyi sürdürür.

* * *

Günümüzdeki tarihçilerin, çalışmalarında yararlanabildiği birçok kaynak vardır. Bunlar, bir yandan doğa bilimleri ve teknolojinin, diğer yandan iletişim olanaklarının artışı ile sağlanmıştır.

Geçmişin tarihçileri ise bilimsel yöntemle çalışmak istemini taşımış olsalar da bunu tam yapamamış, hep kaynaklarının yetersizliğinden yakınmışlardır. Bu bağlamda en çok hatta çoğu kez sadece tarih yazmanı *(vakanüvis)* olarak anılan kişilerin genellikle günü gününe tutmuş olduğu kayıtlar ile yetinmek zorunda kalmışlardır.

İşte, asıl sorun burada yatmaktadır. Tarih yazmanları hep bulundukları toplumun o sıralardaki egemen güçlerinin yanı başında yer almış, yazdıkları onların yaşamıyla bağlantılı ve istemleriyle uyumlu bilgilerle sınırlı kalmıştır.

Nitekim bu yüzden tarih kitaplarında öncelikle hatta başlı başına birtakım egemenlerin yapıp etmelerinden, savaşlardan, kısmen saraylardaki yaşamdan söz edildiği, bunlara ilişkin bilgiler verildiği görülür. O toplumun büyük çoğunluğunu oluşturan geniş halk kitlelerinin yaşamı hakkında öğrenilebilmiş olanlar, bilinmesi gerekenlere oranla pek azdır. Toplumlardan ancak çok daha yakın tarihli anlatımlarda söz edilir.

İş bu kadarla kalmıyor. Tarih yazmanlarıyla ilgili şöyle birkaç soru var:

- Bu kişilerin tutmuş olduğu kayıtlara ne denli güvenilebilir?
- Yazdıkları, "kesinlikle doğru" olarak nitelenebilir mi?
- Görüp izlediklerini, duyduklarını hiçbir etki altında kalmadan, tümüyle yansız bir tutumla, olduğu gibi yazıya geçirdikleri, hiç çarpıtmadıkları, söylentilere kapılmadıkları, hiç kimseden ya da güçten çekinmedikleri, kendi inanç ve eğilimlerinin ya da değer yargılarının da etkisinde kalmadıkları, gerçeklerden hiç sapmadıkları söylenebilir mi?
- Aslında başka bir yerden duyup da "doğru" olarak kabul ettikleri birtakım bilgileri sanki kendileri görmüş ve yaşamış gibi yazıp aktarmaları söz konusu olmamış mıdır?
- Kendi kafalarından uydurmuş oldukları hiçbir şey yok mudur?
- Hiçbir baskı ya da yönlendirilme altında kalmamış oldukları nereden bellidir?
- Birinin yazdığı etkili ve güçlü kişilerce okunup ya da okutulup, sonra ***«Hayır! Öyle olmaz. Şöyle yazmalısın.»*** diye buyruk verilmemiş, bir tarihsel belgeye dönüşecek olan özgün bilgi değiştirilmemiş midir?
- Yazılmış olanları sonraki bir zaman diliminde eline geçirmiş olanlar, bunları beğenmeyince ya da işlerine gelmediği için ortadan kaldırtıp, bunların yerine sanki eskiden yazılmış gibi kendi uygun gördüklerinin konmasını sağlamamış mıdır?

Bu durumda şöyle diyebilirsiniz: *«O halde tarihe hiç inanmamak gerek.»*

Belki ama böyle kestirip atmak da doğru değil.

Çünkü eski anlatımlarda yer alan yanlışların bir bölümünün daha sonra ele geçmiş birtakım belge ve bilgilerden yararlanılarak düzeltilmiş olduğunu da biliyoruz. Bunları gerçekten bilimsel ve objektif tutumlu tarihçilere borçluyuz. Tarihsel birikimlerde güvenilesi olan anlatımlar da var.

* * *

Tarihçiler, insanlık ve uygarlık tarihinin yaklaşık son altı bin yılını her birine "çağ" adını verdikleri dönemlere bölmüş, bunlardan "İlkçağ" ya da "Antikçağ" dediklerini, yaklaşık olarak yazının icat edildiği bir tarih ile başlatmışlar. (Kimilerine göre İlkçağ "sıfır" ile başlar; ondan öncesi Antikçağdır.)

Aslında Antikçağın başlangıç tarihi M.Ö. 3500 yılı dolaylarına denk düşüyor.

Zorlanırsa, Masonlukta benimsenen simgesel başlangıç tarihine yani M.Ö. 4000 yılına kadar uzanılabilir.

İnsanlık ya da uygarlığın bu tarihte başladığını ileri sürmek hiçbir bilimsel bulgu ile bağdaşmaz. Eskiden göksel dinlerde buna inanılırdı; M.Ö. 4000 yılı gerçek anlamda "Anno Lucis" ile özdeş tutulurdu.

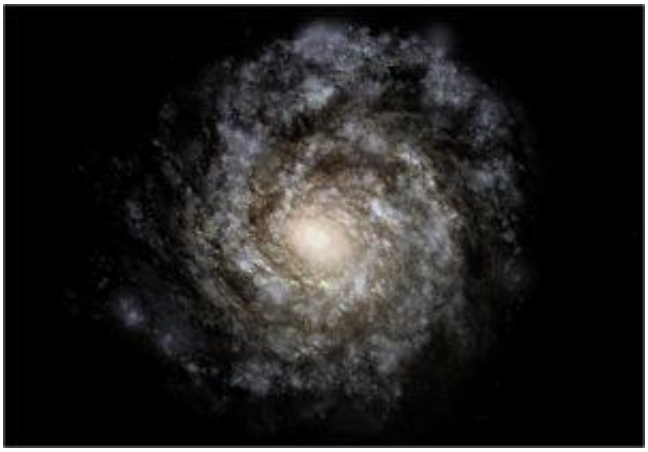

Şimdilerde ise -az önce değinmiş olduğumuz gibi- o dinlerde bile bunun simgesel ya da temsilî olduğu söyleniyor.

Söylenmese kimi kandıracaklar? Arkeolojik bulgular ayan beyan ortada… Dünyanın birçok yerinde çok daha önceki binyıllara tarihlenen insan yapıtlarından kalıntılar gözler önünde.

Başka varsayımlar da var: Çok daha eski tarihlere uzanan uygarlıklardan söz ediliyor; **Atlantis** ve **Mu** gibi… Onlara ilişkin de birtakım deliller bulundu fakat günümüze kadar güvenilir bir bilgi elde edilemedi. Tarihsel gerçekmiş gibi anlatılanların, romantik varsayımların, bu konuyu gündeme getiren kitapların haddi hesabı yok. Fakat hiçbirinin yeterli bilimsel dayanağı olduğu söylenemez. Hiçbirine güvenilemez.

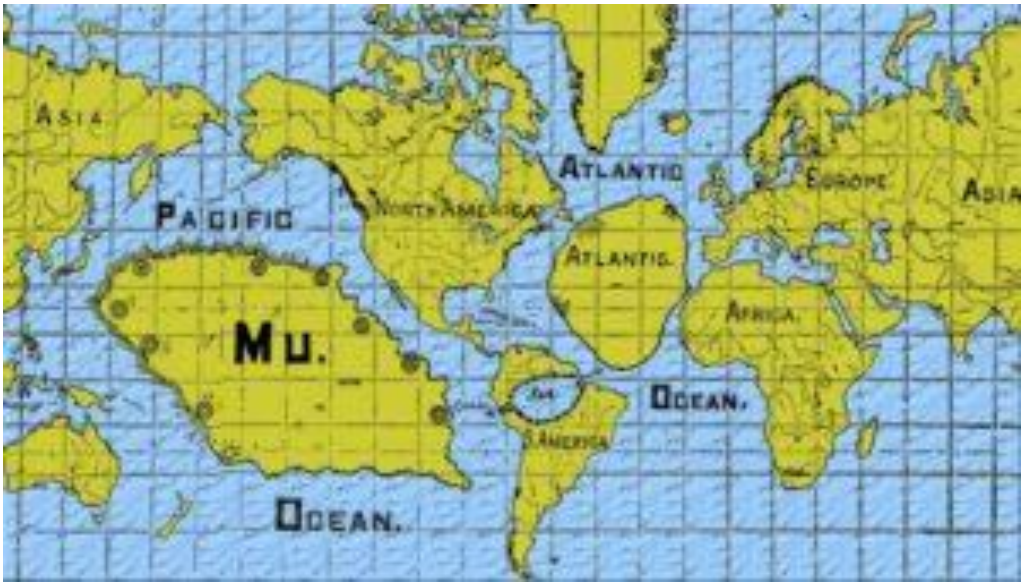

Ancak hiçbiri de gözü kapalı bir ön yargı ile yadsınarak çöpe atılamaz.

* * *

Daha önce de değinilmiş olduğu üzere, tarihçiler, M.Ö. 3500 hadi diyelim M.Ö. 4000 yılı öncesine genel olarak **"tarih öncesi çağlar"** adını takmış. Böylece o dönemlere ilişkin yeterince tarihsel bilgi bulunmadığını ortaya koymuş oluyorlar.

Belki de o tarihsel bilgiler vardı ama yok edildi.

Belki de yok edilmedi ve henüz bilinmeyen bir yerde keşfedilmeyi bekliyorlar.

Belki kimse onlara ulaşmasın diye çok sıkı koruma altındalar.

Kim bilir, belki de ortaya çıkarılmayışlarının özel bir nedeni, bir sağlam gerekçesi var; insanlığın daha henüz bunları öğrenmeye hazır olmadığı gibi…

Bakın, işte bu akla yatkın bir gerekçe gibi görünüyor.

Komplo teoricileri buna bayılır.

Peki, insanlık ne zaman hazır olacak?

Bunun için galiba göksel nitelikli dinlerin tarihin üzerindeki olağanüstü etkisinin giderilebilmesi gerek. Bilimin ve bilimsel nitelikli bilginin dinsel inançlardan önce gelebilmesi gerek.

Böyle yapılması, dinlerin ve inançların hor görülmesi demek değildir. Sadece tarihsel bilgilere bilimsel bir tutumla bakılması, inançların ve diğer dinsel öğelerin bu işe karıştırılmaması demektir.

Kaldı ki dinlerin insanlık tarihi üzerindeki etkisi de yadsınmakta değildir.

Ancak bakın: 1990'lı yıllarda Şanlıurfa yakınlarında ortaya çıkarılan Göbeklitepe kalıtları, M.Ö. 11 bin yılı dolaylarına tarihleniyor.

Böylece tüm tarih öncesi dönemlere ilişkin önceki varsayımlar alt üst olmuş durumda. Kimi din adamları istedikleri kadar ilk insan olarak Âdem'in yeryüzüne M.Ö. 4000 yılında indirildiğinde diretip dursun…

Tevrat'ın Tekvin adlı ilk bölümünde, Semitik soy ağacının başlangıcı anlatılır. Buna göre Âdem'in doğum tarihi M.Ö. 4000 yılı dolaylarına denk düşebilir. Yeter ki Âdem'in "ilk insan" değil, bir soy ağacının bilinen atası olduğu kabullenilsin.

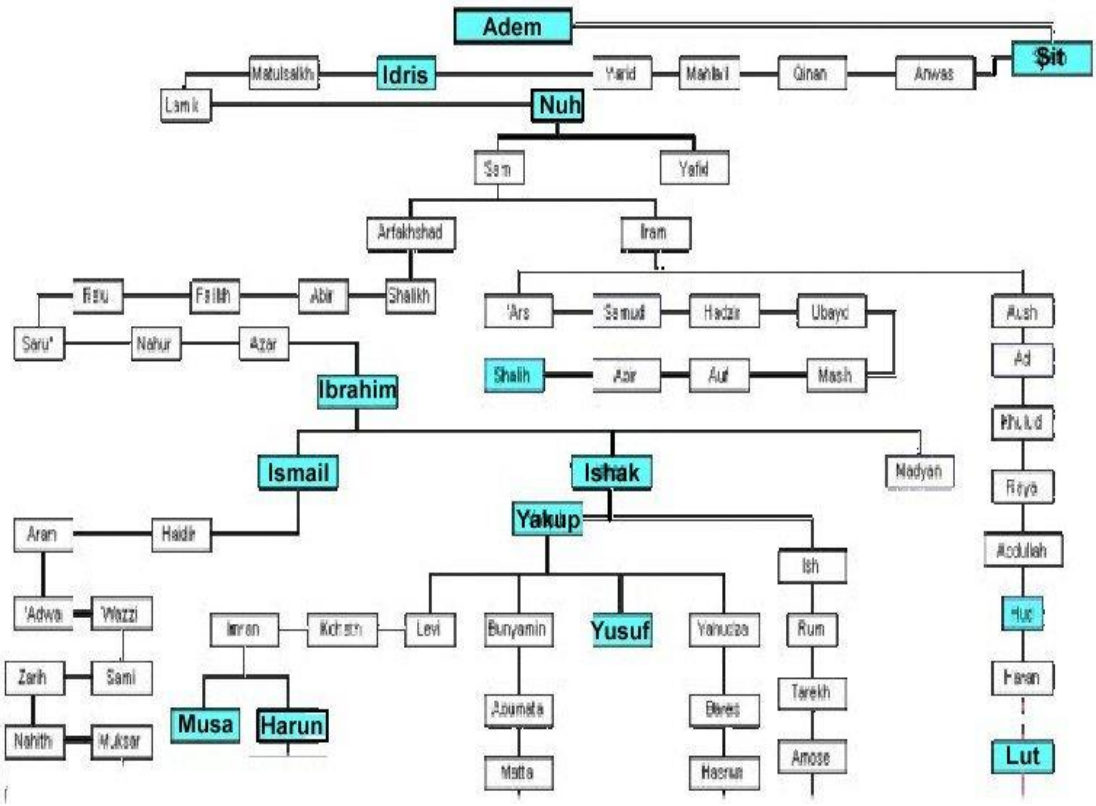

Bu Çalışmadaki Tarihsel Anlatımlar

Tarih ile bağlantılı olarak bunca olumsuz tutum ve değerlendirmeye karşın, bu çalışma, tam da perhiz ve lahana turşusu gibi tarihsel anlatımlarla dolu…

Kitabın içerdiği konularla bağlantılı olmak üzere, Antikçağa da uzanmak gerekecek ama bu coğrafi bakımdan doğuyu içermeyip, Ortadoğu ile sınırlı kalacak. Oysa dünya tarihinden genel olarak söz ederken Antikçağda doğuyu dışlamak olacak şey değil.

Anlatımlarda, Hıristiyanların kutsal kitabında **"Eski Ahit"** olarak yer alan Tevrat, ister istemez başvuru kaynaklarından biri olacak.

Tevrat bir tarihçe kaynağı sayılabilir mi?… Sayılırsa, orada anlatılanlara ne denli güvenilebilir?

Aslında sayılamaz ve güvenilemez ama kaynak olarak elde başka bir şey olmadığında, oradan yapılacak alıntıların kullanılması gerekebiliyor; ancak ardına birer soru işareti yerleştirerek…

Hem şunu da unutmamak gerek: Büyük kitleler Tevrat'ta anlatılan tarihsel bilgilerin "kesinlikle doğru" olduğuna inanmış ya da inandırılmıştır. İnsanlık, bu inanma ya da inandırılmanın etkisiyle, tarihsel bilgi bakımından hiç sorgulamaksızın Tevrat'ın peşine takılmıştır.

Böylece Tevrat, tarihteki olaylara yön vermiş yani salt tarihi anlatan bir kitap değil, tarihsel olayları yönlendiren bir temel olmuştur.

Tevrat'ın "Tekvin" başlıklı ilk kitabında, özellikle başlarında anlatılanların doğru olarak kabul edilmesi, bilimsel bakımdan olanaksızdır. (Semitik soyağacının doğruluğu kısmen kabul edilse bile verilen rakamlar ne bilimsel bilgilere ne de mantığa uyar.) Bunun böyle oluşunun da çok basit bir nedeni vardır: Tevrat, içerdiği anlatımların geçtiği zaman dilimlerinde değil, çok daha sonraki tarihlerde yazılmıştır. Üstelik çoğu dayanakları tarih yazmanlarının notları değildir; Mısır, Filistin, Mezopotamya ve dolaylarında yüzyıllardan beri kulaktan kulağa aktarılmış olan birtakım anı, öykü, destan ve efsanelerdir.

Nitekim Tevrat'ı özgün olarak kaleme alanlar da kendi yazdıklarına bir türlü güvenememiş olsa gerek ki yazımı yüzyıllar boyunca sürmüş. Sonunda artık durmak, yazılıp bitirilmişlerin düzeltilip değiştirilmesini gerektirir nitelikte hiçbir ekleme ya da yeni bulguyu kabul etmemek zorunda kalmışlar.

Tarihsel bulgularla Tevrat'ta anlatılanlar arasında çelişki olunca, bilimsel açıdan tarihçilere güvenmek söz konusu olabilir. Ancak öyle anlatımlar var ki bunların karşılığında ne doğrulayıcı ne çürütücü nitelikli bir başka bilgi ya da bulgu elde edilememiş.

Nitekim **Süleyman Mabedi** de bunlardan biri… Bilimsel bulgular ya da salt tarihsel bilgiler bakımından, M.Ö. 10. yüzyıl ortalarında Kudüs'te böyle bir tapınak inşa edilmiş olduğuna ilişkin hiçbir veri yok. Oysa Tevrat'ın bu bakımdan iki ayrı kitabında (Krallar I ve Tarihler II) birbirinden biraz farklı olsa bile temel nitelikleri bakımından hayli benzer bir biçimde bu tapınağın inşa edilişi anlatılır.

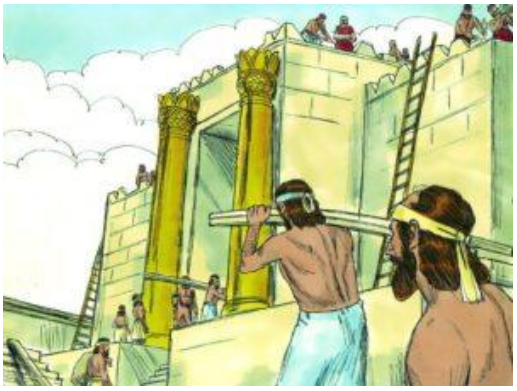

Aynı durum Hıristiyanlıktaki Yeni Ahit yani İncil için de söz konusu ama arada bir fark var: Tevrat'ın bir derleme bile olsa sonunda bir "ortak yazım ürünü" olmasına karşın, İncil'i pek çok kişi ayrı ayrı, kendi başına yazmış. Bu yüzden "Matta İncili", "Yuhanna İncili", "Markos İncili" ve "Luka İncili" diye dört ayrı İncil'den söz edilir. Hıristiyanlığın kutsal kitabında bunların hepsi birden yer alır.

Aslında İncillerin sayısı çok daha fazlaymış. M.S. 325 yılında Roma İmparatoru Büyük Konstantin'in gözetiminde Hıristiyanlığın o tarihteki ileri gelenlerinin İznik'te yaptığı, "konsil" olarak anılan toplantıda, uzun tartışmalar sonucunda eldekilerden dördünün geçerliliği kabul edilip diğerlerinin tüm kopyalarının ortadan kaldırılmasına karar verilmiş. Bu karar uygulamaya konmuş; diğer İncil yazımlarıyla kopyaları toplanıp yakılmış.

Tarihsel bilgiler bakımından, ya bu dört kitapta anlatılanlar da yanlış, aslında ortadan kaldırılmış olanlardan biri doğru idiyse!…

Nitekim o kabul edilmiş dört İncil dışında kalanlarının tüm kopyalarının ortadan kaldırılamamış olduğu anlaşılıyor. Yeni sayılabilecek bir olayı şöyle özetleyebiliriz: 1945 yılında Mısır'da Luxor yakınlarındaki Nag Hammadi'de bir rastlantı sonucu ele geçirilen belgeler, Hıristiyan dünyasında hayli patırtı kopardı. **"Barnabas İncili"** diye bir İncil daha çıktı ortaya. Öteki dört İncil ile çelişkili anlatımlar içeriyor.

İznik Konsili'nde İncil'e olması gerektiği öngörülen son hali verilirken, benimsenen temel ilke elbette bilim falan değil, asıl din ya da inanç da değil, **"uygun olan inanç"** hatta o tarihteki egemen gücün yani İmparatorun buyrultusuydu.

Dolayısıyla İncil'in kapsamında verilen tarihsel bilgilerin de objektif bir tutumla doğruyu yansıtmak amacıyla değil, olması gerekeni yani tercih edilmiş olanı belirtmek amacıyla derlendiği söylenebilir.

Böyle bir durumda tarihçiler, ellerindeki belgelerde yazılmış olanların gerçeği yansıtmakta olduğundan kuşkulansa bile ne yapılabilir ki?…

Belki bir yorum: *«Belgelere göre öyle ama bu pek akla yatkın gelmiyor.»* gibi…

Hatta belki bunun bir adım ötesi: *«Her ne kadar elimizde bulunan belgelerde böyle deniyorsa da şöyle olması daha akla yatkındır.»* gibi…

Oldu mu?

Olmadı.

* * *

Bir tarihçiden, yazmış olduğu tarihsel bilgiler üzerine yorum yapması beklenebilir. Ancak bu yorum, bir karşılaştırma ya da açıklama biçiminde olmalıdır. Kimi tarihçiler bundan fazlasını yapmış, yorumlarını birer düşünü (fikir) ya da değerlendirme olarak değil, *"gerçek"* olarak göstermişlerdir.

Kimi tarihçiler, ellerindeki kaynaklarda kronolojik bakımdan birtakım boşluklar varsa, bunları kendilerine göre *«Her halde şöyle olmuştur.»* diye doldurmuş, bunların aslında birer yorum olduğuna hiç değinmeyerek, tarihsel gerçeğin bir parçası gibi yansıtmışlardır.

Birçok tarihçi, kendi akıl yürütme tarzına göre uygun görmediklerini göz ardı etmiştir. O akıl yürütme tarzı da elbette nesnel (objektif) değil, daha çok öznel (sübjektif) bir tutumdur; dinsel, sosyal, politik ve ekonomik etkiler altındadır.

Sonra gelen tarihçilerin elinde bu anlatımları çürütebilecek, yanlışlığını gösterebilecek herhangi bir kanıt yoksa, olanı aynen benimsemekten başka ne yapabilirler ki?

Dinsel dogmalara aykırı düşebilecek olan tarihsel olaylar ise zaten başından beri kesinlikle tabudur. O türden bilgilerle çelişkili bir başka tarihsel bilginin gerçekliği savunulamaz. Vay olur bunu yapmaya kalkışan tarihçinin haline!

Nitekim geçmişte tek tük öyle tarihçiler çıkmış ve hallerine vay olmuştur. Bu çalışmada onlardan birine özellikle değineceğiz.

* * *

Tüm bunlardan ötürü "Tapınakçılar, Siyonistler ve Masonlar" genel başlığı altında olmak üzere söz konusu kurumlar arasında ilişki ya da bağlantılar kurularak yazılmış ve üç kitaba bölünmüş olan bu çalışmadaki anlatımlar yer yer kuşku ile karşılanabilir.

Bu çalışma, baştan sona uydurma, aslında hiç olmamış şeyleri olmuş gibi anlatan bir roman, bir kurgu değildir. Yer yer romansı bir üslup kullanılarak yazılmıştır ama bu yazım tarzı okuyucuyu sürekli olarak tarihsel bilgilere boğarak sıkmamak için yeğlenmiştir.

Çok sayıda kaynaktan yararlanılmıştır. Bunların arasında karşılaştırmalar yapılıp, elden geldiğince doğru olanın bulunup yansıtılmasına çalışılmıştır. Ancak o da olabildiği kadar olmuştur işte!

Dolayısıyla, bu çalışmanın iddialı olmaması gerekmektedir. Belki birtakım başka kitaplar ya da çalışmalar böyle açık sözlü bir tutumu benimseyememekte, bunu kendilerine yedirememekte, bir iddia taşımaktadır. Bu çalışma öyle değil…

Bu çalışmanın, tek doğrunun burada anlatılanlar olduğu, başka kaynaklarda yer alan farklı hatta aykırı anlatımların tümüyle yadsınması gerektiği gibi bir savı yoktur. Öyle olursa, tarihçilerin zaman zaman düşmüş olduğu bilinen yanılgıdan bu kitabın kapsamında da sakınılamaz. Oysa hangisinin doğru olabileceği belli olmayan anlatımlara ilişkin bir yorum sonucunda belirlenen tek tercihi sanki *"tam ve asıl doğru"* gibi ortaya koymak yerine, gerekli görüldüğünde farklı anlatımlara yer verilmesi, yorum yapılıyorsa bunun bir yorum olduğunun açıkça ortaya konması, çok daha doğru, dürüstçe bir tutum olsa gerektir.

Her neresinden bakılırsa bakılsın, bu çalışma çok fazla tarihsel bilgi ve anlatım içermektedir. Bu bakımdan, okunması, anlaşılabilmesi kimilerine hayli zor, kimilerine sıkıcı gelebilir.

Çaresi yok…

Bu çalışma çeşitli yazılı ve internet üzerindeki sanal kaynaklardan yararlanılarak yapılmış uzun hatta yorucu da denilebilecek bir inceleme ve araştırmanın, çok sayıda verinin karşılaştırılması sonunda yapılmış olan bir derleme olarak da nitelenebilir. Amacı, okuyucuya hoş zaman geçirtmek değildir; içerdiği konular üzerinde bilgilenmek isteyenleri bilgilendirmek hatta daha da ötesine geçerek böyle bir konuda araştırma yapmayı düşünenleri de yüreklendirmektir.

Bölüm: 2

Kavramlar

Tapınakçılar... Siyonistler... Masonlar...

Bu sıfatlarla anılmış ya da anılmakta olan kişilerin oluşturduğu kurumlar ile bu kurumların ülküleri: **Tapınakçılık, Siyonizm, Masonluk**.

Önce bu ve bunlarla bağlantılı kavramlar tanımlanmalı ki neden söz edildiğinin anlaşılmasında güçlük çekilmesin; okuyucu, ikide bir gidip de kavramlar üzerinde araştırma yapma gereğini duymasın. Farklı düşünceler ve tanımlar nedeniyle daha baştan anlaşmazlıklar oluşmasın.

Herkes bu kavramları kendi başına araştırabilir ve kendi tanımını yapabilir elbette… Aslında keşke öyle olsa da bu kitapta yer alan anlatımlar ondan sonra okunsa…

Ancak bu bağlamda özellikle "Siyonizm" kavramına çok dikkat etmek gerek.

Okuyucumuz burada sözünü edeceğimiz kavramlar üzerine pek az, yüzeysel bilgiler edinmiş olabilir. Hatta belki yanlış bilgiler edinmiştir. Öte yandan, başka kaynaklardan edinilmiş bilgiler, kişinin bu kavramlara ilişkin farklı kanılar edinmesine yol açmış da olabilir. Böyle bir durumda, bu çalışmada anlatılanlar, hepsi olmasa da yer yer yanlış olarak nitelenebilir.

Birçok kitap ya da çalışmada, anlatılanların baştan sona kesinlikle doğru olduğu gibi bir iddia görebilirsiniz. Bu çalışmanın ise benzerlerinden hayli farklı bir özelliği var. Şöyle:

Birbirini izleyen üç kitap haline bölünmüş bu çalışmada yer alacak anlatımlar bakımından, bir tek bunların kesinlikle doğru, başka türlü olanların kesinlikle yanlış olduğu ileri sürülmüyor. İsteyen araştırır; doğruluk ve yanlışlıklarını belirler. Hele yanlış olduğunu gördüklerinin doğrusunu bulup belirtecek olursa, daha iyi bir iş yapmış olur.

Fakat anlatılacak olanların, verilecek bilgilerin hangi temel kavramlar üzerine oturtulduğunu göz önünde tutmak gerekir. Üstelik sadece bu çalışmanın adındaki şu üç kavram üzerinde değil, bunlarla bağlantılı olup, kapsamında yer alması beklenen başkaları da belirtilebilir.

Şu üç kavram ve bunlarla bağlantılı olabilecek diğerlerine ilişkin yeterli bilgisi olduğuna inanan, bildiklerinin doğruluğuna kesinlikle güvenen bir okur ise bu bölümün bundan sonrasına hiç bakmadan geçebilir.

Ancak şöyle bir öneride bulunmakta yarar var:

Tapınakçıları, masonları biliyorsunuz; tamam. Siyonistleri de bildiğinizi söylüyorsunuz ama bu çalışmada Siyonistler için sizin bildiğinizden biraz farklı bir tanım yapılmakta olabilir. En azından ona bir göz atın. Bu kitabın yazarının "Siyonizm" kavramını nasıl tanımladığına şöyle bir bakın. Belki bu tanım nedeniyle onu bilgisizlikle ya da uydurukçulukla suçlayabilirsiniz. Zararı yok!... Fakat daha sonra, kitabın ileri aşamalarından birinde yazarın saçmaladığını ileri sürmeyin lütfen; size göre yanlış olsa da onun Siyonizm ve Siyonistlerin nasıl tanımlandığını bir görün; eleştirin.

Tapınakçılar - Tapınakçılık

11. yüzyılın sonunda, yaklaşık dört yüzyıldan beri Müslümanların elinde olan Kudüs kenti, Birinci Haçlı Seferi başarıyla sonuçlanınca Hıristiyanların eline geçti.

Dendiğine göre; kısa bir süre sonra bu kutsal kenti Müslümanlara karşı korumak ve bundan böyle Hıristiyan hacıların yolculuklarını güven içinde yapabilmelerini sağlamak amacıyla, bir şövalyelik örgütü kuruldu.

Önceleri **"İsa'nın Yoksul Askerleri"** anlamına gelen bir ad alan bu örgüt, kuruluşundan kısa bir süre sonra Katolik Kilisesi tarafından tanındı ve dinsel-askerî nitelikli bir tarikata dönüştü.

Bu örgütün sonraki aşamalarında, kendi içinde bir askerî bir de sivil kanat oluştu. Kuruluşu sırasındaki ve sonraki askerî kanadında yer alan üyeleri **"Tapınak Şövalyesi"** anlamına gelen bir adla anılırdı. Sivil kanadındakilere ve sıradan askerlere "şövalye" denilemezdi; hepsine birden "Tapınakçılar" denir oldu.

Bu örgüte eski dilde (Osmanlıcada) **"Mabediyyun"** adı verilmiş ama bu terim "Tapınak Şövalyesi" ile eş anlama gelmek üzere kullanılmış.

Fransızcada Tapınak Şövalyesine "Chevalier de Templier", Tapınakçılara "Templiers" deniyor. İngilizcede "Knights Templar" ve kısaca "Templars".

Batı dillerinden alınarak Türkçeye dönüştürülmüş sözcük ve terimlerin birçoğu Fransızca kaynaklı. Bundan ötürü dilimizde **"Tampliye Şövalyesi"** ve **"Tampliyeler"** terimleri de kullanılıyor. Şaşırmayın. Bu terimlerin farklı bir anlamı yok. Tek fark şurada: Bu terimler kullanılınca sanki konu kapsamında "tapınak" yokmuş, dolayısıyla herhangi bir dinsel bağlantı ya da esinlenme söz konusu değilmiş gibi bir izlenim doğabiliyor.

Tampliyeler… Sanki gizemli bir anlamı var. Bu, gizemciliğe meraklı olanların hoşuna gidebilir. Oysa Tapınakçılar pek öyle değil. Üstelik bir de bunun hangi tapınak ya da nasıl bir tapınak olduğunun da belirtilmesi gerek. Çünkü buradaki "tapınak" herhangi bir dinsel yapı değil.

* * *

Tapınak Şövalyelerinin tarikatı, 14. yüzyıl başlarında ortadan kaldırıldı; daha doğrusu kapatıldı ve birçok şövalye idam edildi.

Ancak bu durum, örgütün gerek askerî gerek sivil kanadındaki üyelerinin tümüyle yok edildiği anlamına gelmez. Gerçi tarikat ortadan kalktıktan sonra sivil kanat diye bir şey kalmamıştı ama bundan sonra da Tapınak Şövalyeleri kimi zaman ve yerde varlıklarını sürdürdü. Kimileri başka örgütler, tarikatlar kurdu. Özgün tarikatın ilkelerinden bazıları, yer yer yaşanılan çağa uyarlanarak korundu.

Dolayısıyla çok sonraları ortaya, önceleri olmayan **"Tapınakçılık"** diye bir ülkü çıktı. Bunun günümüzde bile varlığını sürdürdüğü aşağı yukarı aynı adı taşıyan en az bir kurumun varlığından belli.

14. yüzyıl sonrasında oluşan birçok kurum ve örgüt ise, kendi düzenini kurarken, diğer birçok eski oluşumun yanı sıra özgün Tapınakçılardan da esinlendi.

Bunların arasında Masonluk da var. Birçok mason örgütünün çalışmalarının kapsamında "Tapınak Şövalyesi" ya da buna benzer bir derece unvanı yer alıyor. Bu derecelerin içerdiği öğretinin kapsamında, ya tarihteki Tapınakçıların anısı yaşatılıyor ya da şövalyeliğin öğeleri simge olarak değerlendiriliyor.

Ancak Masonluğun Tapınakçılar ile bağlantısı bu kadarla sınırlı da değil. Hele Masonluk söz konusu olduğunda; Tapınak Şövalyeleri ile olan bağlantının doğrudan özgün Tapınakçılar olmayıp, sonradan İskoçya'da kurulup geliştirilmiş ezoterik nitelikli örgüt olduğu söylenebilir.

Öte yandan, -az önce değinilmiş olduğu üzere- günümüzde 12. ve 13. yüzyıllardaki Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın kalıtımına sahip olduğunu ve Tapınakçıların o dönemdeki ilkelerini çağımıza uyarlayarak yürüttüğünü ileri süren, genel görünümü bakımından Masonluğa benzer ama mason örgütleriyle doğrudan bağlantısı bulunmayan diğer bazı tarikat ya da örgütler de var.

Siyonistler (Siyoncular) – Siyonizm (Siyonculuk)

Elimize herhangi bir ansiklopedi alıp, Siyonizm başlığı altında yazılı olanları okursak, özetle şöyle ya da benzer bir tanım yapıldığını görebiliriz: ***"Filistin'de bağımsız bir devlet kurma eylemi ve bunun ülküsü".***

Türk Dil Kurumu Sözlüğü'nde şöyle bir tanım yapılmış: ***"19. yüzyıl sonlarında çeşitli ülkelerde Yahudilerce ortaya atılan, Filistin'de bağımsız bir Yahudi devleti kurmayı amaçlayan akım."*** (www.tdk.gov.tr)

Bu amaç peşinde koşanlar ile bu ülküyü destekleyenlere Siyonist deniyor.

Demek oluyor ki bu tarz bir tanım 20. yüzyılın ürünü. Oysa Siyonistler ve Siyonizm daha önceki tarihlerde de var. Onu göreceğiz.

20. yüzyıldaki Siyonizm, bir bakıma Semitizmin politik yanıdır.

Semitizm ise, tek sözcükle "Yahudicilik" demektir. Daha doğrusu Sami ırkının gözetilmesidir. Kimilerinin düşündüğünün aksine *"Yahudi yandaşlığı ya da destekçiliği"* anlamına gelmez.

Çünkü Yahudilik hem dinsel hem soya bağlı bir ülküdür. Semitizmin amacı, dünya yüzündeki Yahudilerin birlik ve bütünlük içinde tutulması, dayanışmalarının sağlanması, Yahudi dini ve soyunun varoluşunun korunmasıdır.

Ancak *"Semitistler"* diye bir grup ya da topluluk gösterilemez çünkü yeryüzündeki tüm Yahudiler elbette bu ülküyü gözetir.

Şu ya da bu nedenle Yahudilerin bu ülküsüne karşıt olanlar, bu bağlamda birtakım etkinlikler gösterenler vardır; onlara "Antisemitist" denir. Tutum ve eylemleri de **"Antisemitizm"** olarak anılır. Karşılığını "Yahudi sevmezlik" ya da "Yahudi karşıtlığı" olarak verebiliriz.

Semitizmin politik yanı yoktur; sadece başka ırklardan gelme insanlarla bir arada yaşayan fakat aslında kendi içlerine kapanık bir toplumları olan Yahudilerin "sosyal" sayılabilecek ülküsüdür. Ancak salt sosyal nitelikli olarak kalmamış, bir de ekonomik boyut kazanmıştır.

Antisemitistlerin Yahudileri kötüleyişlerinin nedenlerinden biri de işte bu ekonomik boyuttur. Yahudilerin bu ülküsüne karşı çıkarken elbette kendilerini haklı görürler. Yahudilerin her yerde birbirlerini koruduklarından, ekonomik bakımdan birbirlerini desteklemelerinden yakınırlar.

Konuya yansız bir tutumla bakılacak olursa; burada bir noksanlık, bir sorun göze çarpmaktadır: Antisemitistler, her insanın kendi köylüsünü, kendi kentlisini, kendi memleketlisini, kendi dininden olanı tuttuğunu hatta "kardeş" saydığını, gerektiğinde ona öncelik tanıyarak destek olduğunu göz ardı etmektedir. Japonlar gibi kimi toplumların bunu bireysel çıkarlar uğruna değil, "ulusun yüceliğini sağlamak" amacıyla yaptığına bakmazlar. Onlara göre; başkaları kendi aralarında böyle bir dayanışma kurabilir ama Yahudilerin buna hakkı yoktur. (!)

Dolayısıyla Antisemitistlerin bu konuya bakışı, Yahudilerin tutum ve davranışlarıyla, yapıp etmeleriyle değil, önce Yahudi oluşlarıyla başlıyor. Bu kişilerin Yahudilere karşı ön yargılı bir sevmezlikleri hatta hınç ve nefretleri var. Semitizme de bu nedenle karşı çıkıyorlar. Fakat bunun gerekçesini göstermeleri gerektiğinde, Yahudilerin ekonomik alandaki tutum ve davranışlarından yakınıyorlar. Onlara *«Madem bundan yakınıyorsunuz. Siz de yapın!»* denilebilir ama bu sanki Semitistlerden yana çıkmaymış gibi olur.

* * *

Burada Semitizmin savunmasının yapılmakta olduğu sanılmasın. Sadece konu yan tutmaksızın değerlendiriliyor ve bu kavramın daha iyi anlaşılmasına çalışılıyor. Nitekim Antisemitistlerin haklı oldukları bir yöne de değinmek gerekir.

Her ırk, her ulus, her din, her etnik topluluk gibi, Yahudilerin de bağnazları vardır. Bu bağnaz kişiler, kendi dinsel inanç ilkelerinin gereği olarak Yahudileri *"üstün ırk"*, *"Tanrı'nın seçilmiş kulları"* sayar. Tarih boyunca bu tutumlarıyla diğer insanları küçük görmüşlerdir.

Yahudilerin bağnazları, bu konuda felsefi bir tartışma çıktığında işi polemiğe sürükler. Önce değiştirilemez olarak nitelenen "Kutsal Kitap"ta yazılmış olanların okunmasını önerirler. Bunun nedeni de Hıristiyanlıkta Tevrat'ın "Eski Ahit" adı altında anıldığını, İncil'e ise "Yeni Ahit" dendiğini anımsatarak, asıl ve temel kitabın Tevrat olduğunu ortaya koymak suretiyle, bunu kendi savları doğrultusunda kullanmaktır.

İşte bu tutumlarıyla sadece kendilerinin değil, genelde tüm Yahudilerin çeşitli toplumlarda dosttan çok düşman kazanmalarına neden olmuşlardır.

Antisemitistlerin haklılığı, bu Yahudilik bağnazlarının tutumuna dayanır; bunun olumsuz niteliğinden ötürüdür.

Burada bir diğer açıklama daha yapmak gerekiyor:

Yahudilik, sadece bir din değildir. Sadece bir soy da değildir. Her ikisi birdendir.

Yahudi olmak için Sami ırkından gelmekle birlikte Hz. Musa'nın getirmiş olduğu dinin ilkelerine uymak gerekir. Kendi buyrultusuyla ve kendi kafasından Musa'nın önerdiği dine bağlanıp inanan bir kişi, Yahudi olamaz, buna olanak yoktur; sadece Musevî olabilir. (Bu konuda bir açıklama daha ekleyelim: Ülkemizde Yahudi ile Musevî sözcükleri eş anlamlı gibi kullanılıyor ama aslında bu yanlış. Nasıl İsa'ya inananlara İsevî, Muhammed'e inananlara Muhammedî deniliyorsa, Musa'ya inanan bir kişiye de Musevî denir ve o kişi Yahudilerin soyundan gelmediğinden Yahudi olmayabilir.)

Üstelik Yahudilik, Musevîlik ile sınırlı kalmamıştır. Yahudi din adamları, Musa'dan sonra bu dinin kapsamına pek çok şey eklemiştir. Sonradan yapılmış bu eklemelerden biri uyarınca; Yahudi bir aileden doğma bir kişi dinini değiştirmese bile Yahudi olmayan bir kişiyle evlenirse hatta Yahudi olmayan birinden çocuğu olursa, bundan böyle Yahudiliğini yitirir. Ancak bu yitirme kendi dileğiyle ya da doğal bir şekilde olmaz; Yahudi toplumu, töreleri uyarınca onu dışlar.

Bu bağlamda Yahudilerin daha birçok yöntem ve kuralı, kendilerine özgü gelenek ve töreleri var ama bu çalışma Yahudilik üzerine olmadığından dahasını bir yana bırakalım da asıl konumuza, Siyonizm'e gelelim.

* * *

Yahudiler, Hz. Musa'nın zamanında kendilerine vaat edilmiş olduğunu benimsedikleri kutsal topraklara, o çevredeki halklar ile giriştikleri uzun savaşların sonunda, hesapça Mısır'dan çıkıştan yaklaşık bin yıl kadar sonra, M.Ö. 10. yüzyıl başlarında yerleşebilmişti.

O tarihten sonra iki ayrı krallıktan söz edilir. Bunlardan biri ülkenin kuzeyindeki İsrail, diğeri güneyindeki Yahuda Krallığı'dır.

M.Ö. 722 yılında Samiriye olarak da anılan kuzeydeki krallık Asurlular tarafından çökertilir. Bundan sonra Yahudiler başka ülkelere göçmeye başlar.

M.Ö. 586 yılında Kudüs'ü ele geçiren Babilliler, İsrailoğullarından arta kalanları zincire vurup kendi ülkelerine götürür. Böylece İsrailoğullarının tarihinde **"tutsaklık dönemi"** başlar.

Pers İmparatoru Kurus (Keyhüsrev) M.Ö. 539 yılında Babil'i alınca, İsrailoğulları'na özgürlüklerini bağışlar ama çoğunun orada rahatı yerindedir; pek azı kendi ülkesine döner.

İsrailoğulları soyundan gelenler bundan sonra dünyanın çeşitli yerlerine dağılır. Yahudiler "kutsal ülke" olarak niteledikleri topraklarda kendi bağımsız devletlerini yeniden kurma olanağını bir türlü edinemez, yüzyıllar boyunca başka ulusların egemenliği altında yaşarlar. Ara sıra bir İsrail kralından söz edilirse de ortada doğru dürüst bir İsrail ya da Yahuda devleti yoktur ki kralı olsun! Çünkü bu "krallık" mecazî bir anlamda değildir.

Buna karşın Akdeniz doğusunda, günümüzdeki Lübnan'ın güneyinde yaşayan bir Yahudi toplumu vardır ve ara sıra üzerinde egemen olan ülkeye karşı bağımsızlık bayrağını açmaya çalışır. Her seferinde kanla bastırılan, Yahudilerin biraz daha dağılıp oradan oraya savrulmasına neden olan bu tür isyanlar, Roma İmparatoru Vespasianus'un oğlu ünlü **Titus** tarafından 70 yılında sona erdirilir. Bu ülkede taş üzerinde taş kalmaz.

Bundan sonra Kudüs ve çevresindeki kentler yeni baştan imar edilse de artık buraları kozmopolit bir bölgedir. Dünyanın ulaşabildikleri her yanına dağılmış olan Yahudiler, yüzyıllar boyunca "kutsal ülke" saydıkları bu bölgede bağımsız devletlerini yeniden kurabilmenin hayalini kurmaktadır.

Kimileri bunu sadece Müslümanların engellemeye çalıştığını sanır ya da öyle göstermeye çalışır. Oysa İslâm dininin ortaya çıkış tarihi çok daha sonra, 7. yüzyılın ikinci çeyreğindedir. Hıristiyanlar, İslâm'ın doğuşundan önce de sonra da her zaman ve her yerde Yahudilerin yaşamını zorlaştırmak üzere Müslümanlara taş çıkarmıştır.

Müslüman Araplar sadece 7. yüzyıl ortalarından başlayarak yoğun olarak yaşadıkları çevrede burunlarının dibinde bir Yahudi devleti olmasına karşı çıkarken, Hıristiyanlar bu toprakları doğrudan kendi denetimleri altına almak için uğraşmıştır. Bunun nedeni de Hz. İsa'nın aslında bir Yahudi, üstelik Yahudilerin geleneksel kral ailesinden gelme bir soylu oluşudur.

Fakat hiçbir bağnaz Hıristiyan bu gerçeği kabullenmez.

* * *

Özellikle 19. yüzyılın ikinci yarısında, dünyadaki siyasal düzenin giderek değişip monarşilerin yerini meşrutiyet ya da demokrasiye dayanan yönetimler almaya başlayınca, Yahudiler çabalarını birleştirip kurumlaştırmaya yöneldi.

Bu amaçla, birçok örgüt kurdular ama bunlardan hiçbiri başarılı bir sonuca ulaşamadı. Ancak, bu çalışmanın konu kapsamı bakımından Fransa'da kurulmuş olan **"Alliance Israilité Univérsél"** *(Evrensel İsrail Birliği)* adlı örgüte değinmeden geçmek olmaz.

Bu örgüt, Fransa başta olmak üzere Batı Avrupa'da oldukça yoğun ve kapsamlı bir etkinlik gösterdi. Politikaya da burnunu soktu. Ekonomik ilişkileri kullandı. Sosyal kurumları elde etmeye girişti. Birtakım entrikalar çevirdi. Ancak Yahudilerin kendi aralarındaki anlaşmazlıklar nedeniyle, -özellikle ünlü Rotshild ailesinin kendi tutumunun izlenmesi bakımından diretmesi üzerine- bu girişim, Kudüs'te yeniden bir Yahudi devleti kurulmasını sağlayamadı.

Ayrıntıları bu çalışmanın ileri aşamalarından birinde incelemeye bırakarak, sonrasına bakalım.

19. yüzyıl sonlarına doğru, Avusturyalı bir Yahudi olan Theodor Herzl'in girişimleri çok daha başarılı oldu. 1897 yılında Yahudilerin kendi devletlerini kurmalarını amaçlayan bir örgüt kuruldu.

İşte bu örgüte **"Dünya Siyonist Organizasyonu"** (özgün olarak Almanca "Der Weltzionist-Organisation") adı takılınca, örgütün ülküsüne de Siyonizm (Zionismus) denilir oldu.

Bu örgütün başlattığı girişimlerin çeşitli aşamalarının sonunda, 1948 yılında Filistin'de günümüzdeki İsrail devletinin kurulması sağlandı.

Bu açıdan bakılınca, o tür Siyonizmin ülküsünün gerçekleşmiş, dolayısıyla bu eylemin sona ermiş olduğu, böylece örgütün de ülküsünün de varlığının gerekçesi kalmadığı düşünülebilir.

Fakat bu yanlış olur hatta böyle bir iddianın demagojiden başka bir şey olmadığı söylenebilir. Çünkü böyle bir düşünce, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla Türk ulusçuluğuna ve Türklerin bir yurt üzerinde birlik ve bütünlüğünün korunması için çaba gösterilmesine gerek kalmadığını söylemenin benzeri olur.

Kaldı ki, İsrail devletinin kurulmasıyla birlikte Akdeniz doğusundaki siyasal sorunlar sona ermemiş, aksine artış göstermiştir.

Konuya Arap ve çoğu İslâm ülkeleri açısından bakılırsa; İsrail burada baş belâsıdır. Bu bölgedeki barış ve esenliğin, ancak Yahudiler buradan çıkarılıp atılınca sağlanabileceği görüşünde olanlar vardır. Sıcak savaş olmasa da, bölgede hemen her gün çatışma çıkmaktadır. O coğrafi bölgedeki sorunlar, bu tümcelerin elden geçirildiği tarihte (2022) henüz çözüme kavuşturulamamıştı; yakın gelecekte çözümlenebilecek gibi de görünmemekteydi.

Bugün için arkasında okyanus ötesinin desteği olsa bile İsrail de kendisini tam olarak güvende görememektedir. Dolayısıyla "Semitizmin politik yönü" anlamında 20. yüzyılda ortaya çıkmış Siyonizm, henüz tam olarak amaçlarını gerçekleştirememiştir. Öyle ki günümüzde bu terim artık "İsrail'in dış politikası" ile özdeş bir anlama bile çekilebilir hale gelmiştir.

Elbette bir akımın, bir ülkünün karşıtı da olabilir. Hele konu Yahudilerin ülküsü olunca, bunun bir de karşıtının bulunmaması olanaksızdır. Nitekim bu anlamdaki Siyonizm'in ve Siyonistlerin birçok karşıtı vardır.

Bu karşıtların gerekçelerinin tıpatıp aynı olması gerekmez. Bununla birlikte bu karşıtlara genel olarak "Antisiyonist", benimsedikleri ülküye de "Antisiyonizm" denebilir; tıpkı genelde Yahudi karşıtlarına "Antisemitist", bu bağlamdaki ülküsel benimseyişler ve eylemlere "Antisemitizm" dendiği gibi... Ancak her nedense böyle bir kavram sözlüklere girmemiştir.

* * *

Kavramın bu aşamasında çok önemli bir noktaya geldik.

Siyonizm sadece *"Filistin'de bağımsız bir devlet kurma ve sonra da bu devletin utkusunu koruma ülküsü"* değildir.

Siyonizm'in genelde ya da çoğunlukça bilinenden hayli farklı bir anlamı daha vardır. Bu ise **"Siyon Örgütü"** diye anabileceğimiz bir kurum ya da organizasyonun benimsediği bambaşka bir ülkünün gerçekleştirilmesidir.

Özgün adı Fransızca **"Prieuré de Sion"** olan bu örgüt Antisemitist bir nitelik taşır.

Burada bir parantez açalım: Sözlük anlamı bakımından Fransızcadaki "prieuré" sözcüğü, (İngilizcesi "priory" Almancası "priorat") bir önderin yönetimindeki bir manastır ya da eğitim topluluğu demektir.

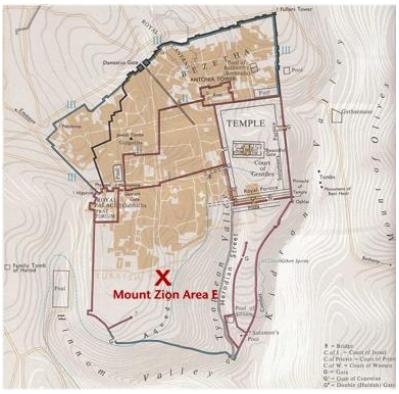

Dilimizde ses uyumunun sağlanması bakımından ortasına "y" harfi eklenen, böylece Siyon denilen sözcüğün karşılığı "Sion" ise, birçok yerde "Zion" biçiminde yazılır.

Bu sözcük hem Kudüs'teki bir tepeyi hem İsrail'in ikinci kralı Davut ile bağlantılı olmak üzere önce "Davut'un Kalkanı", daha sonra "Süleyman'ın Mührü" olarak anılmış olan iç içe geçmiş iki üçgenden oluşan bir çizimi niteler.

Bu tepenin yerini basitleştirilmiş eski bir Kudüs haritası üzerinde görebiliyoruz.

Avrupa'nın bazı yerlerinde yine "Sion" adını taşıyan tepeler de vardır.

"Davut'un Kalkanı ya da "Süleyman'ın Mührü"ne gelince…

Bu çizim, günümüzdeki İsrail Devleti'nin bayrağı üzerindeki figür ile aynı şey değildir. İsrail Devleti'nin bayrağındaki altı kollu bir yıldız, bir bakıma iki üçgenden oluşuyorsa da bunların yerleşim tarzı belirsizdir. Hatta bunun "altı kollu yıldız" olduğunu söylemek, belki daha doğru bile olur.

Ayrıca bu çizim İsrail'e özgü değildir. Günümüzde İsrail ile hiçbir bağlantısı olmayan birtakım başka uluslarca da kullanılmaktadır.

İç içe geçmiş iki eşkenar üçgenden oluşan bir düzenleme ise farklıdır.

Bazı kaynaklarda *"Siyon Tarikatı"* anlamına gelen bir terimin kullanıldığı görülebilirse de bu çalışmada "Siyon Örgütü" denmesi yeğlendi. Çünkü tarikat denilince, bunun amacının yanı sıra bir de öğretisinin bulunması gerekiyor. Oysa Prieuré de Sion'un bir amacı, bir ülküsü var ama öğretisi yok.

Bir tarikatın genellikle ezoterik nitelikli bir yapılanması olmasına karşılık, Prieuré de Sion tarih boyunca tam anlamıyla bir gizli örgüt ya da bir örgüt bile değil, bir organizasyon niteliği taşımış. Ancak "örgüt" demek daha kolay oluyor. Ne yeri, ne üyeleri, ne amaç ve ilkeleri ne de yapıp etmeleri doğru dürüst bilinip izlenebilmiş. Varlığının bile farkına varılmamış. Tam ve başarılı bir gizlilik... Gerçek değil de kurgu olsa ancak bu kadar olur.

Nitekim birçok kişi, aslında tarihte böyle bir örgüt bulunmadığını, bunun bir kurgu hatta bir komplo teorisi olduğunu ileri sürmüştür. Oysa böyle bir örgütün varlığı belgelenmiştir ama bu bağlamda günümüzde bile henüz açığa kavuşturulamamış çok şey var.

İyi tanınmadığı hatta hemen hiç bilinmediği için, tarihteki yapıp ettikleri de, 20. yüzyılda tanımı yaygın olarak benimsenen Siyonizm ile bağdaştırılıp özdeş tutulmuş.

Oysa gerçek hiç de öyle değil... Çünkü "Siyon Örgütü'nün ülküsü" olarak tanımlanabilecek olan türdeki Siyonizm, az önce değinilen şu "Yahudilerin politik ülküsü" denilebilecek olan Siyonizm'e karşıttır. Bu işin ardında bir tür **"tarihsel hesaplaşma"** olduğu bile söylenebilir.

Ancak şu da bir gerçek ki Siyon Örgütü ya da Organizasyonu, kendi ülküsünü hiçbir zaman doğrudan Siyonizm ya da Siyonculuk anlamına gelen bir sıfatla anmamış. Başkanına "Büyük Üstat" denmiş ama örgütün bulunması gerekli diğer üyelerine ya da destekçilerine özel bir unvan ya da bir nitelik verilmemiş. Buna karşılık başkalarınca bu örgüte "Siyoncular" dendiği gibi "Siyonistler" dendiği de olmuş; ikisi de aynı şey.

* * *

Siyon Örgütü, 11. yüzyıl sonlarından başlayarak neredeyse günümüze kadar Batı dünyasındaki dinsel, ekonomik ve politik olayları etkilemiş, bunları amaçları doğrultusunda yönlendirmeye çalışmış. Yaklaşık dokuz yüzyıl boyunca, başta Fransa olmak üzere Avrupa'daki birçok olayda parmağı var. Öteden beri benimsediği çalışma yöntemi uyarınca, hiçbir zaman doğrudan ve apaçık bir etkinlik göstermemiş; sadece toplumlardaki önemli ve etkili kişileri, başka kurum ve kuruluşları maşa gibi kullanmış.

İşte bu yüzden "Siyonizm" deyince bunun hangi anlamda kullanıldığını da baştan belirtmek ve bu kavram üzerinde uyuşmaya varmak gerekiyor.

Kaldı ki "Siyon" sözcüğünü Yahudilere mâl etmek yanlıştır. Bunun birçok gerekçesi gösterilebilir.

Örneğin İstanbul'da ünlü bir özel okul vardır; "Damdisyon" olarak anılır. Özgün adı "Notre Dame de Sion" şeklindedir yani "Siyonlu Notre Dame". Bunun Yahudiler ile hiç bağlantısı yoktur. Buradaki "Notre Dame" sözcüğü, Fransızcadaki sözlük anlamı bakımından "Bizim Hanım" demektir ama bu Hıristiyanlığa özgü bir terim olup, geçtiği yere göre ya "Meryem Ana" ya da "Magdalena" anlamında kullanılır. Hıristiyanlar, aslında Yahudi olan Meryem Ana ile Magdalena'ya da Yahudilerden çok daha fazla sahip çıkmıştır. Hatta tersine; Yahudiler her ikisini de kötülemiştir.

Siyon sözcüğünün karşılıkları (Sion ya da Zion) Batı ülke ve kültürlerinde buna benzer bir şekilde daha birçok yerde, Yahudiler ile hiçbir bağlantısı olmaksızın kullanılmış ve kullanılmaktadır. Ancak ülkemizin insanı bu bilgiyi edinmemiş olduğundan, onun indinde Siyonizm'in tek bir anlamı vardır; o da kötü hatta aşağılık bir tutumdur.

Oysa bir simge olarak nitelenip, Siyon adı verilmiş az önceki geometrik çizimin de İsrail ya da Yahudilere özgü olduğu söylenemez. Bu şekil tarih boyunca birçok ülkede çeşitli kültürlerde değerlendirilip kullanılmıştır. Bir düşey ve bir yatay çizginin oluşturduğu "haç" biçimindeki bir geometrik şekil ya da simgenin salt Hıristiyanlara, "ay-yıldız" biçimindeki bir düzenlemenin salt Türkiye Cumhuriyeti'ne özgü olmadığı gibi...

* * *

Üç kitaptan oluşan bu çalışmanın ilgi konusu, "Semitizmin politik yönü" anlamına gelen değil, **"Siyon Örgütü'nün ülküsü"** anlamına gelen Siyonizm olacak.

Çok kişi bunları birbirine karıştırıyor. Bunların tanımının açık bir şekilde yapılmamış olması nedeniyle konunun Masonluk ile bağlantısını da yanlış kuruyor.

Oysa Masonluğun, Yahudilerin politik ülküsü anlamındaki Siyonizm ile hiçbir bağlantısı yok.

Masonluğa ön yargılarla ya da birtakım art niyetlerle, en azından beğenmezlikle karşıtlık eden çevrelerde *"Masonluğun Siyonizm'in uydusu olduğu"* da söylenir.

Nasıl olabilir ki?... Yahudilerin politik ülküsü anlamına gelen Siyonizm, bir 20. yüzyıl ürünüdür. Oysa Masonluk çok daha eskidir. Gerçi diğer anlamdaki Siyonizm ile bağlantısı olmuştur ya da tersine diğer anlamdaki Siyonizm'in Masonluk ile bağlantısı olmuştur ama bu çalışmada sırası gelince sözünü edeceğimiz o bağlantı, tek bir örneği hariç olmak üzere Masonluğun tarihinde üzerinde gerektiğince durulmuş bir şey değildir.

İşin pek ilginç olan yanı da şudur:

Günümüzde herhangi bir şekilde İsrail'in protesto edilmesine girişildiğinde Masonluğun hedef alınması, masonların Siyonist olduğunun söylenmesi sadece ülkemizde görülen bir olgudur. Ne yazık ki bu durum, ya bilgisizliğin açık göstergelerinden biri ya da halkın çoğunluğunun bilgisizliğinden yararlanıp onları masonlara karşı kışkırtmaya çalışan art niyetlilerin bu bilgi noksanını kötüye kullanmasıdır.

Masonlar - Masonluk

Türkçede bir mason örgütünün herhangi bir üyesine "mason" deniyor.

Bu sıfat Batı dillerinde de yer yer kullanılıyor ama aslında mason, mesleği ya da işi taş kesip işleme, duvar örme olan kişi; belki biraz daha genişletip, "klasik yöntemlerle bina inşaatı yapan kişi" diyebiliriz. Bunun için de Masonluğun Batı ülkelerindeki terminolojisine bakılırsa; dilimizdeki anlamıyla bir mason örgütünün üyesi olan kişinin bu üyelikten kaynaklanan unvanının başına mutlaka "özgür" (hür) anlamına gelen bir sıfat eklendiği görülüyor.

Nitekim Türkiye'deki Masonlukta bir kanat, "hürmason" diye bir terim de kullanmakta ama belli ki bu sözcük İngilizce karşılığından esinlenilerek oluşturulmuş yapay bir nitelik taşıyor. Üstelik Türk dili kuralları uyarınca bitişik yazılmaması gerekiyor. Kaldı ki bu birleşik sözcük güncel konuşmada değil, öncelikle yazıda kullanılıyor.

Fransızcadaki sözcük "franc-maçon", İngilizcede "freemason", Almancada "Freimaurer"... Diğer dillerde de bunların benzeri. Ancak onların dil kuralları uyarınca bitişik yazılmakta oluşu, Türkçede de bitişik yazılmasını gerektirmez.

Eskiden dilimizde Fransızcadan dönüştürme çok sözcük vardı. Bu nedenle mason yerine zaman zaman "franmason" diye bir sözcük de kullanılmış. Bir de "farmason" diye bir sözcük görülüyor. Bu ise, İngilizceden dönüştürme olabileceği gibi belki de bir yozlaştırmadır. Daha çok Masonluğa karşıt (antimasonik) cephede kullanılmış olduğu dikkati çekiyor. Eski bir kullanım sayılabilir; günümüzde pek rastlanmıyor.

Türkçede "mason" sözcüğü hiçbir zaman Batı dillerindeki gibi bir anlama gelmediği için, sonradan diğer kullanımlar terk edilmiş, sadece "mason" denilmesiyle yetinilir olmuş.

* * *

Masonluk, kendine özgü bir kuruluşu ve örgütlenme şekli olan sosyal bir kurumdur. Tüm insanların ve tüm toplumların barış ve mutluluğunu amaç edindiği söylenir.

Masonluğun bu doğrultuda birtakım ilkeleri, evrensel bir dünya görüşü, dolayısıyla bir felsefesi vardır. Üyesi olan kişilerin yani masonların bu yolda yürümelerini sağlamak için kendine özgü bir ezoterik çalışma sistemi uygular.

Tarihçesi bakımından günümüzdeki Masonluk, 18. yüzyıl başlarında İngiltere'de doğmuş, kısa sürede dünyanın hemen her yanına yayılmıştır. Ancak bunun sadece günümüzdeki Masonluğun kurumsal tarihçesi olduğu, bir insanlık ülküsü olarak varlığının uygarlığın başından bu yana var olduğu da ileri sürülür. Nitekim bundan ötürü Masonluk, tarihsel başlangıcını, -biraz romantik denilebilecek bir tarzda- simgesel olarak M.Ö. 4000 yılına yerleştirir.

Günümüzde dünyadaki masonların toplam sayısının 6 milyon dolayında olduğu söyleniyor. Ancak kimi kaynaklarda son yıllarda Masonluğun ilgi yitirdiği, özellikle gelişmiş Batı ülkelerindeki masonların sayısının giderek azaldığı belirtiliyor.

Birçok toplumda ve çevrede Masonluğun uluslararası bir örgüt olduğu, tüm birimlerinin belli bir merkezden yönetildiği sanılır.

Bu yanlıştır.

Üstelik Masonluk, ilkeleri ve çalışmalarında uygulanan yöntem bakımından dünya yüzünde tek beden değildir. Her mason örgütünün amaçları dönüp dolaşıp aynı noktaya varsa da bu amaçların gerçekleştirilmesi bakımından benimsenmiş olan ilkeler ile her birinin çalışma yöntemi arasındaki farklar, günümüzdeki Masonluğun oluşturulmasından kısa bir süre sonra kendi içinde bölünmesine hatta çekişmelere yol açmıştır.

Sadece bu nedenle değil, yapılanışı bakımından da Masonluğun evrensel ölçekte bir merkezi yönetim organı yoktur. Gerçi Masonluğun kapsamındaki birtakım örgütlerin (özellikle her biri ayrı bir **"rit"** olarak anılan oluşumlardan bazılarının) uluslararası ölçekte tek bir merkezden yönetilme olgusu da görülebilmektedir ama bu Masonluğun geneli bakımından geçerli değildir.

Bir öyle diyoruz, bir öteki türlü… Hangisi doğru?

İkisi de doğru ama her ikisinin de nasıl doğru olabildiğini anlayabilmek için Masonluğu hayli ayrıntılı bir biçimde incelemek, özellikle "rit" terimini ve bunun nasıl işlediğini kavramak gerekir. Kavramlar bakımından konumuz o değil ama ister istemez ona da değinmemiz gerekecek.

Bu işi basitinden başlayarak özetle anlatmaya çalışalım.

* * *

Her mason, **"loca"** olarak anılan küçük boyutlu bir örgütsel kuruluşun üyesidir. Masonluk ile bağlantılı tüm çalışmalarını, öncelikle üyesi olduğu locanın belirli günlerde yaptığı toplantılarda yürütür. İsterse başka locaların toplantılarına da katılabilir.

Bir locanın genellikle 30-50 üyesi vardır. Daha da çok olabilir ama bu sayı artmaya yüz tutunca çalışmaların verimi düşer; bu nedenle kimi üyeler ayrılıp yeni bir loca kurar.

Bir ülkede aynı ilkeleri benimseyen mason locaları, federatif bir tarzda birleşip bir mason örgütü oluşturur. Bu örgüte genellikle **"büyük loca"**, yapılanması biraz farklı olan bazılarına "büyük doğu" *(grand orient)* denir.

Burada bu ikisi arasındaki farkı bir yana bırakıp, genellikle "büyük loca" terimini kullanacağız. Dünya çapında en yaygın masonik örgütlenme böyledir.

Niçin "büyük loca" da başka bir şey değil?

Bir geleneksel benimseyişten ötürü… Tarihte mason localarının bir araya gelerek kurdukları federatif nitelikli ilk örgüte "büyük loca" denmiş olduğu için… O tarihte öyle denmiş oluşunun bir gerekçesi var: Onun aslında BÜYÜK bir loca olduğunun belirtilmesi istenmiş. Ancak bu terim Masonlukta öyle benimsenmiş ki kısa süre içinde bu terim bir kalıp, Masonluğa özgü bir örgütsel kavram halini almış.

Bir genel tarz olarak, her demokratik ülkede (çok büyük ve gelişmiş ülkelerin her eyaletinde) ayrı bir büyük loca vardır. Aynı büyük locaya bağlı locaların çalışma yöntemi birbirinden biraz farklı olabilir ama benimsedikleri temel ilkeler aynıdır.

Tüm mason örgütlerinin benimsediği ilkeler her yerde tıpatıp aynı değildir. Önemli boyutlara varan farklılıklar bile görülebilmektedir. Bu nedenle birçok ülkede birbiriyle ilgisiz ve iletişimsiz hatta birbirleriyle uyuşamayan birkaç mason örgütü birden bulunabilmektedir.

Bazıları ise, birbirlerinden ayrı kuruluşlar olmakla birlikte gayet iyi geçinir. Hepsinin örgütsel bakımdan tek ortak yanı ise, her birinin **bağımsız ve kendi ülkesinde ulusal** oluşudur.

18. yüzyılda, günümüzdeki Masonluk daha yeni örgütlenmişken, tarihin o dönemine özgü hızlı bilgi gelişimi ve toplumsal değişimlerin etkisiyle, kendi içinde birbirinden farklı, yer yer çelişkili birtakım akımlar doğmuştur.

Masonluğun her biri **"derece"** olarak anılan aşamalarında, bazısı diğerlerinden farklı öğretiler vermeye başlayınca, bir de bu nedenle Masonlukta bölünmeler baş göstermiştir.

İlke ve çalışma yöntemlerinin farklı oluşunun yanı sıra, örgütlenme bakımından da farklılık sergileyen bu sistemlerin her birine, genel olarak **"rit"** denmiştir.

Masonlukta, ancak üç yüzyılı bulan tarihçesi boyunca, altı yüz kadar farklı ritin oluştuğu söylenir. Ancak günümüzdeki ritlerin toplam sayısı ancak on kadardır. Bunlardan da sadece birkaçı hayli popüler, dünya çapında yaygın uygulamalardır.

* * *

Masonluğun üç temel derecesi vardır. Bunlar sırasıyla **çırak, kalfa ve üstat (usta)** dereceleridir. Bir mason bu kuruma ilk kez girdiğinde çırak sayılır; bir süre sonra kalfa ve daha sonra da üstat olur.

Masonluğun bu ilk üç derecesi, topluca **"simgesel (sembolik) dereceler"** olarak anılır. Bu derecelerdeki çalışmaları, büyük locaları oluşturan ve onlara bağlı localar yürütür.

Simgesel dereceler ile bağlantılı olmak üzere "rit" kavramından söz etmek, olanaksız değilse de pek doğru da olmaz. Çünkü mason ritlerinin çoğunun simgesel dereceleri birbirlerine pek benzer; ayrıntıda birtakım farkları olsa da hepsi özdeş gibidir.

Masonlukta "rit" kavramından söz edilince, bu ilk üç dereceden sonra gelen başka derecelerin de varlığı belirtiliyor demektir. Öyle dereceler yoksa, uygulamada görülen farklara karşın bir ritin varlığından söz edebilmek zorlaşır. Zaten bazı ritlerin çalışması simgesel derecelerden sonra başlar. Bazı ritler ise, simgesel dereceleri de içerecek şekilde düzenlenmiştir. Çoğu ritlerin egemen yöneticisi olan mason örgütleri, simgesel derecelerdeki çalışmaları büyük localara bırakır.

Bir mason ritinin çalışmalarının yürütülüşünde de localara benzer birimler vardır ama bunların yönetimi büyük locada olduğu gibi değildir. Bir büyük locaya bağlı olarak çalışan localar, federatif bir tarzda o büyük locanın örgütünü oluşturur ve yönetiminde pay alır. Buna karşılık ritlerde, herhangi bir ülke örgütündeki yönetim, o ritin oradaki en yüksek dereceli masonlarından oluşan bir kurulun elindedir.

Herhangi bir ülkede bir mason ritinin egemen yönetici organı olan kurul ve yönettiği örgüt, genellikle bir büyük loca gibi ilgili ülkede ulusal bir nitelik taşır. Ancak şunu da belirtmeliyiz: Bazı mason ritlerinin ülke çapında ayrı ayrı egemen yönetici organları yoktur; bunun yerine bir merkezî egemen organı ve bunun ayrı ayrı ülkelerde sınırlı yetkiyle çalışan kolları vardır. Bu pek ender bir olgudur ama kimileri belki de bu nedenle Masonluğun dünya yüzünde tek elden yönetildiğini sanır. Özellikle Masonluğa bir ön yargı ya da art niyetle karşı olanlar böyle bir yanlışı doğruymuş gibi göstermeye çalışır. Böyle yaparak Masonluğun dünya çapında birtakım gizli emeller güttüğünü ileri sürerler.

Burada çelişkiler var gibi görünüyor.

Aslında çelişki yok ama öyle bir izlenim veren anlatımları bir örnek vererek açıklarsak, konu daha belirgin bir şekilde anlaşılır olacak.

* * *

Günümüzde dünyanın en yaygın ritlerden biri **"Eski ve Kabul Edilmiş İskoç Riti"** adını taşır. (Türkiye'deki iki mason kanadından biri buna **Eski ve Kabuledilmiş Skoç Riti** diyor. Buradaki "kabuledilmiş" sıfatı da bitişik; nedeni bunun da batı ülkelerinde tek sözcükle yazılması. Bu çalışmada Türk dili kurallarına uygun olanını kullanacağız.)

Adının niçin böyle konmuş olduğu apayrı bir konu… Şimdilik onun üzerinde durmayalım; nasıl olsa bu çalışmanın kapsamında ona uzun boylu gireceğiz.

Bu ritin toplam 33 derecesi vardır. Herhangi bir ülkedeki egemen yönetici organı 33. derecedeki masonlardan oluşan bir kuruldur ve **yüksek konsey** olarak anılır. (Aslında bu pek genel bir terim… Fransızcadaki "suprême conseil" ya da İngilizcedeki "supreme council" teriminin dilimizdeki tam karşılığı. Fakat Türkiye'deki mason örgütleri bu terimi hiç kullanmamış. Kimisi **"yüksek şûra"**, kimisi **"süprem konsey"** diyor. Bu çalışmada ikisinin ortasını aldık.)

Bir ülkedeki yüksek konsey, genellikle ritin tüm derecelerinde çalışma yapmaz. Simgesel denilen ilk üç derecedeki çalışmaları zaten büyük localara bırakır. Kendi çalışmalarına 4. ya da daha üst bir dereceden başlar. Bu dereceler üzerinde bulunduğu her ülkede, ulusal ve bağımsız bir örgüttür. Derecelerin çalışmaları için "atölye", "şapitr", "konsey", "kurul" gibi adlar taşıyan loca benzeri birimler oluşturur. Ritin baştan sona tüm derecelerinde çalışma yapmayabilir.

Eski ve Kabul Edilmiş İskoç Riti kadar yaygın olmasa da dünya yüzünde bilinen bir diğer mason riti, **"Mizraim-Memfis Riti"** adını taşır. Bu ritin ise 97 derecesi vardır. İlk üç derece aynı olmakla birlikte, hepsine birden topluca "Loca Dereceleri" denir. En üst üç derece ise topluca "Egemen Kutsal Yer" (Sovereign Sanctuary) olarak anılır; bu, ritin dünya çapındaki egemen yönetici organıdır ve Amerika Birleşik Devletleri'nde konuşlanmıştır.

Merkezi yine Amerika Birleşik Devletleri'nde olan bir diğer hayli yaygın rit **"York Riti"** adını taşır. Bunun ise toplam 10 derecesi vardır.

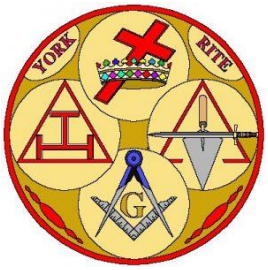

Çoğu mason örgütlerinin özgür ve bağımsız, ulusal nitelikli oluşuna karşın, pek az sayıda da olsa bazıları belli bir merkezden yönetilir. Gene dünya çapında pek yaygın olan **"Uluslararası İnsan Hakları Karma Düzeni"** (Orde Mixte Universal Le Droit Humain) bunun bir örneğidir.

Kavramlardan söz ederken, burada Masonluk üzerine verilmiş olan bu bilgiler, bu çalışmanın içeriğinin anlaşılabilmesi bakımından yeterli olsa gerektir.

İnisiyeler - Ezoterizm (İçreklik)

Günümüzde Masonluk, her yerde gerek Tapınakçılık gerekse Siyonizm'den daha çok bilinir.

Fakat diğerleri gibi o da genellikle yanlış bilinir.

Çoğu kimse Masonluğun bir "gizli örgüt" olduğunu sanmaktadır.

Oysa değildir.

Öyle sanılışının nedenlerinden biri, Ezoterizm (dilimizdeki bir diğer karşılığı ile İçreklik) kavramının bilinmemesi ya da bunun "gizlilik" ile özdeş tutulmasıdır.

Masonluk, Ezoterizmin ne olduğunun anlatılabilmesi bakımından güzel bir örnektir. Fakat "gizli örgüt" teriminin de tanımlanması gerekir.

Ancak öncelikle bilinmesi gereken bir husus, Ezoterizmin salt Masonluğa özgü olmadığıdır. Masonluk, dünya yüzünde görülmüş ve görülmekte olan birçok ezoterik nitelikli yani Ezoterizmi uygulayan kurum, tarikat ya da benzeri örgütten sadece biridir.

* * *

Önce şu **"gizli örgüt"** kavramına bir bakalım.

Gizli örgüt, amaçları ve ilkeleri açıkça ortaya konmayan, nerede ve nasıl çalıştığı bilinmeyen, üyelerinin kimliği açıklanmayan, kendisi istemedikçe varlığının bilinmesinden bile özenle sakınılan bir kuruluştur.

Ezoterik nitelikli bir kuruluşun ise üyesi olmayanlardan saklı tutulan yanı, yapılan çalışmaların kapsamı, özellikle de üyelere verilen eğitim ve öğretimin ayrıntılarıdır. Böyle bir kuruluşun varlığı bilinir; çalıştığı yerin ve üyelerinin herhangi bir gizliliği de yoktur.

Demek oluyor ki ezoterik bir kuruluşun bir eğitim kapsamı ya da kendine özgü bir öğretisi vardır. Bu eğitim ya da öğreti, her birine genellikle "derece" denilen bir aşamalar silsilesi uyarınca verilir. Gerek örgüte ilk girişte gerekse sonraki derecelerin her birine yükselmede bir **"ritüelik tören"** uygulanır. Buna genellikle **"inisiyasyon"**, böyle bir uygulamadan geçmiş olan kişiye **"inisiye"** denir.

İnisiyasyon terimi, İngilizce ya da Fransızcadaki "initiation" sözcüğünden dilimize dönüştürmedir. Aslı Latincedir. Sözlük anlamı "başlangıç" olarak verilirse de bir ezoterik kurum söz konusu olunca **"bilgiye erişme süreci"** gibi bir anlama gelmek üzere kullanılır. Türkiye'deki Masonlukta bunun için "erginleştirme" terimi önerilmişse de pek tutulmamış, **"tekris"** ve **"aydınlanma"** terimlerinin kullanımı yeğlenmiştir.

Bir ezoterik kuruluşun öğretimi dosdoğru, apaçık bir şekilde anlatılmaz. Çoğu yazılı bile değildir. Yazılı olabilen bölümleri birer kılavuz niteliğindedir. Bunun gerekçesi, ezoterik nitelikli hiçbir kuruluşun bir *"okul"* olmayışıdır. Kurumun öğretisinde yoğun olarak simgeler, özdeyişler, anımsatmalar, öğütlemeler, alegoriler kullanılır. İnisiyenin, bunlardan yararlanarak, kendi eğitimini kendisinin gerçekleştirmesi beklenir.

Eskiden, ezoterik kurumlarda ritüelik törenlerin kapsamının hiçbir yere yazılmaması da zorunlu görülmüş bir gelenekti. Günümüzde ise bu eski gelenek geçerliliğini ya da yürürlüğünü yitirmiş durumdadır. Hangisi olursa olsun, bir ezoterik kuruluşun ritüelik törenlerinin bir yazılı metni vardır. Ancak bu yazılı metinde her şey tümüyle anlatılmamıştır. Bu, bir tiyatro yapıtının metnine ya da film senaryosuna benzer; her şey ayrıntılarıyla anlatılmaz çünkü yazar kadar yönetmen ve oyuncuya da inisiyatif tanınır.

Tüm bunlar göz önüne alınınca ezoterik nitelikli bir kurum ile bir gizli örgütün birbirlerinden çok farklı olduğu belirleniyor. Çünkü bir gizli örgütün hiçbir eğitim kapsamı ya da öğretisi, dereceleri, ritüelleri, törenleri bulunması gerekmez. Düzenli bir çalışma sistemi bile olmayabilir.

* * *

Ezoterik nitelikli bir kuruluşun bir diğer özelliği, töresel ilkelerinin ve geleneklerinin oluşudur. Bunlardan herhangi birinin olmadığı bir kuruluşa "ezoterik" denilemez.

Oysa bir gizli örgütte ne birtakım töresel ilkelere ne de geleneklere gereksinme vardır.

Masonluk gibi varlığının çok eski tarihlerden beri süregeldiği ileri sürülen ezoterik kurumlarda, töresel ilke ve gelenekler zaman zaman üyelerin başına dert olur. Bunların yeniden gözden geçirilip, çağın koşul ve anlayışlarına uyarlanması gereği doğabilir. Böyle bir yenileme ya da çağdaşlaştırma yapılmazsa, kurumun köhneleşmesi, canlılığını yitirmesi söz konusu olabilir. Fakat ilgili kurumda buna karşı duranlar da çıkabilir. İşte öyle bir durumda kuruluşun içinde "gelenekselliğe bağlılık" ile "çağdaşlaşma" eğiliminde olanlar arasında uyuşmazlık belirir.

Nitekim bu durum günümüzdeki Masonlukta da izlenmektedir. Öyle ki bu konunun dünyadaki mason örgütleri arasında görülen uyuşmazlıkların asal nedenlerinden biri olduğu söylenebilir.

Bir gizli örgütün de kendine özgü birtakım töresel ilkeleri ve gelenekleri bulunabilir. Fakat birçok gizli örgütte böyle şeyler görülmemiştir. Görülmemiş olmasının nedeni, belki de bir gizli örgütün yaşam süresinin bir ezoterik kuruma oranla çok daha kısa oluşudur.

* * *

Tarihte, aslında ezoterik nitelikli olan bazı kuruluşlar, çağın ve bulunduğu çevrenin koşulları nedeniyle bir gizli örgüt kimliğine bürünmek zorunda kalmıştır. Buna mason örgütleri de dahildir. Nitekim ezoteriklik ile gizliliğin bir tutulup özdeş sayılmasına, Masonluğun da bir gizli örgüt olarak nitelenmesine neden olan etkenlerden biri de budur.

Ezoteriklik ya da içreklik, ülkemizde iyi anlaşılamamaktadır. Türkiye'de, nüfusun çoğunluğunun Müslüman olduğunu göz önünde tutarak bu bağlamda İslâm ile bağlantılı bir örnek verirsek belki bu kavramın anlaşılabilmesine katkısı olur. Bunun için kavramın eski dildeki karşılığına bakalım.

Eskiden "ezoterik" sıfatı yerine **"batınî"**, bunun karşıtına da **"zahirî**" denirmiş.

İslâm dininin uygulamalarında, çoğu din bilimci *«Kuranıkerim'in bir zahirî bir de batınî anlamı vardır.»* diye bir söz eder. Bu söz, Kuranıkerim'in bir yanda herkese açık ve herkesin sözlük anlamında alarak anlayabileceği bir yönünün, diğer yanda ise ancak bu işin özünü bilen ve bu bağlamda özellikle eğitim görmüş kişilerin ne anlama geldiğini çıkarabileceği bir başka (içrek) yönünün bulunduğunu vurgular.

Nitekim özellikle simge, simgesel terim, özdeyiş ve alegorilerin anlaşılabilmesi, bunların üzerinde yorum yapabilecek ölçüde bilgili ve deneyimli olmayı gerektirir. Bu gereksinme de ezoterik bir kurumun üyelerini, o kurumun kendi öğretisinin dışında genel olarak bilgilenmeye, aydınlanmaya yöneltmesini kaçınılmaz kılmıştır. Bir diğer deyişle, ezoterik nitelikli bir kurumun uygulamalarından biri de üyelerinin genel bilgi ve kültürlerini genişletmelerini sağlamaktır.

İslâm dini çerçevesindeki genel uygulamalar her Müslümana açıktır. Mezhep farkları olsa bile aynı mezhep mensuplarının dinsel yükümlülüklerini yerine getirme yöntemi aynıdır. Fakat bunun ötesinde bir de ezoterik nitelikli tarikatlar oluşmuştur: Örnek olarak Bektaşîlik, Mevlevîlik, Melamîlik verilebilir... İşte bu kurumların uygulamaları "batınî" olarak anılır.

Masonlar gibi, Tapınakçılar da gerek tarihte gerek günümüzdeki uzantıları bakımından ezoterik nitelikli bir kuruluşun üyeleridir. Gerçi kimilerinin ileri sürdüğünce tarihteki Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın 12. ve 13. yüzyıllarda ezoterik bir nitelik taşıyıp taşımadığı tartışmaya değer ama genellikle öyle olduğu benimsenmektedir; en azından örgüte girişte bir inisiyasyon töreni uygulaması bulunduğu için... Fakat o yüzyıllardaki Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nda bir öğreti yer almadığı, dolayısıyla askerî bakımdan rütbeler dışında dereceler olmadığı, simgeler ve alegoriler kullanılmadığından, bu tarikat bir ezoterik kurum sayılamaz.

Bu bağlamda kimileri ortaya şöyle bir iddia koymaktadır: *«Varmış. Siz bilmiyorsunuz.»*

Bunun yanıtı şöyledir: «Olsaydı, bunun belgesi olurdu. Belgesi olmadığına göre, siz olduğunu nereden biliyorsunuz? Bu, sadece "Olmalıdır." tarzında bir varsayımdır. Ancak tarikata giriş töreni ayrıntılı olarak bilinmektedir, hepsi o kadar.»

Ancak bu bağlamda, tarih bakımından 14. yüzyıl sonrasındaki, coğrafya bakımından da özellikle İskoçya'daki Tapınak Şövalyeleri'nden söz edilmekteyse, o başka...

Siyon Örgütü *(Prieuré de Sion)* ise yakın geçmişimize dek kesinlikle bir "gizli örgüt" ya da "gizli organizasyon" niteliği taşımıştır. Ancak 20. yüzyılın sonlarına doğru Fransa'da kendisini açığa çıkarmış hatta resmen tescilli bir "dernek" olmuştur. Fakat günümüzdeki durumuna bakılacak olursa, yine bir gizli örgüt kimliğine büründüğü düşünülebilir.

Hepsinin arasında Masonluğun çok farklı olduğu da açıkça ortadadır.

Özet Bilgiler

Birbiri ardınca üç kitaptan oluşan bu çalışmada, kimi okuyucuya yabancı gelebilecek birçok kavram, birçok terim geçecek. Bunlardan bazısını yukarıda kullandık bile...

Böyle terimler için okuyucu ikide bir sözlük-ansiklopedi karıştırmak ya da internette arama yapmak zorunda kalmamalı. Yeri geldiğinde gerekli açıklamalar yapılacak ama bazı terimler üzerinde kısa bilgiler vermekte yarar var.

Ancak bu bilgilerin pek kısa birer özet olduğunu, ayrıntılar için mutlaka daha geniş bilgi veren kaynaklara başvurmak gerektiğini unutmamalı.

Bu arada, okuyucunun kendine göre benimsediği farklı bir tanım varsa, bu çalışmanın içeriği bakımından burada verilene uyum göstermesini rica edelim.

Simge:

Soyut bir kavramı temsil eden somut bir şekil, bir nesne, bir işaret, bir söz ya da bir hareket.

Batı dillerinden dönüştürülmüş olarak kullanılan **"sembol"**, eski dildeki **"remiz"** sözcüğü ile eş anlamlıdır. Ülkemizde kimileri "simge" ile "sembol" sözcüklerinin farklı olduğunu ileri sürüyor. Ancak tanımlarını yapmaya girişince bunların farklı olmadığı, Batı dillerinde de farklı karşılıklarının bulunmadığı ortaya çıkıyor.

Simge, belirli bir olgu ya da olayın, düşünsel kaynaklı bir kavram ile karşılaştırılması ya da zıtlaştırılmasından doğar. Ezoterizmi uygulayan tüm örgüt ve kuruluşlarda, geniş ölçüde yer ve değer bulur. Bunun nedeni de, iletişimde her dilin kendine özgü sözcük, terim ve anlatımları yerine simgeler konduğunda, dilleri hayli farklı olan kişilerin bile birbirlerini anlayabilme zorluğunun giderilmesidir. Ancak bu bağlamda kültür özdeşliği, en azından yakınlığı da gereklidir. Bir simgenin yansıttığı düşünce ya da kavram üzerinde de uyuşulmalıdır.

Amblem:

Bir düşüncenin yalın tasarımı olan bir şekil ya da düzenleme...

Buna eskiden "timsal" denirmiş; günümüzde "belirtke" de deniliyor.

Amblem, mutlaka somut ve nesnel bir kavramı nitelemek üzere kullanılır. Yoruma açık olmayan belirgin bir anlam taşır. Bu nedenle de kendi kapsamında bir ya da birkaç simge içerebilmekte oluşuna karşın, simge kavramı ile özdeş değildir.

Ayrıca… Bir amblem mutlaka bir yüzey geometrik şekildir. Bir şekil ile birlikte harf ya da sözcükler de içerebilir. Herhangi bir söz, hareket ya da davranış simge olabilir ama amblemin kapsamında böyle bir canlılık yoktur.

Örneğin ay ve yıldız birer simge olabilir. Her ikisi bir araya getirilmiş bir bileşik simge de oluşturulabilir. Fakat Türk Bayrağı'nda olduğu gibi belli renkte ve belirli ölçülerdeki bir ay-yıldız, yine belli renkte bir fon üzerine yerleştirildiğinde, artık bir simge değil, belli bir ülkenin amblemidir.

Alegori:

Bir düşünceyi, bir kavramı, bir olguyu ya da bir öğütlemeyi doğrudan ve açıkça değil, dolaylı yoldan ve bambaşka türlü sözlerle aktarıp, düşünme ya da sezinlemeyle anlaşılıp kavranmasını sağlama yöntemi.

Çağlar boyunca hemen tüm ezoterik kurumlarda kullanılmıştır. Hatta bu yöntemin Ezoterizmin temel özelliklerinden biri olduğu bile söylenebilir.

Ancak bu yalnızca ezoterik yöntemle çalışan kurumlara özgü değildir. Edebiyatta çok örneği vardır. Özellikle çocuklar için yazılmış olup, "fabl" denilen öyküler alegorinin tipik örnekleridir. Nitekim bazı efsaneler ve destanlar da öyledir.

Rit:

Yapılan çalışma ya da uygulamanın kapsamı ile yönteminin bütünü...

Kökeni bakımından Latincedir ve özgün sözlük anlamı bakımından "din" ile bağlantılı olduğu için "dinsel törenlerin biçimi" demektir.

Ancak Masonluk başta olmak üzere ezoterik kurumlarda çok daha geniş çerçeveli bir anlama gelmek üzere kullanılır.

Genelde Ezoterizm, özelde Masonluktaki anlamlandırılışı bakımından rit, benimsenmiş bir yol ya da yöntemin biçimsel görünümünü yansıtır. "Belirli bir amaca uygun ve belirli öğretisi bulunan bir çalışma sistemi ya da bunun gelenekselleştirilmiş uygulama şekli" anlamında kullanılır.

Ritüel:

Bir tören ya da ayinin biçimsel uygulamasının ayrıntıları...

Ritüel, ille de "rit" kavramıyla bağlantılı olmak, riti izlemek zorunda değildir. Ezoterik kurumlara özgü, sadece bu tür kurum ve örgütlerde uygulanır da değildir. Dinlerde, askerî kurumlarda, okullarda, uluslararası ilişkilerde ve diplomaside, bir törenin önceden belirlenmiş bir sıra ve yönteme uyularak uygulanışını dile getirir.

Ezoterik kurumlarda uygulanan bir ritüelin başka kurumların ritüellerinden farkı, uygulanan tören ile birlikte bir öğretiyi de içermekte oluşudur.

Ritüelin kapsamında hem birtakım sözler hem hareketler bulunur. Bu nedenle uygulaması, gelenek ve göreneklerin yanı sıra büyük ölçüde bilgi, beceri ve deneyim birikimine bağlıdır; tıpkı bir tiyatro oyunu gibi…

Din:

Doğaüstü tasarımlara ilişkin inançların belirli kurallara, kurumlara ve tapınma şekillerine bağlanmasıyla oluşan toplumsal sistem...

Din, inanç ile aynı şey değildir.

İnanç, bireyin kendine özgü doğruları kanıtsız olarak, araştırmaya gerek görmeksizin benimsediği ilke, görüş ve varsayımların tümüdür. Bu bir toplumsal olgu değildir; bireyseldir. Bunlar bir tanrı kavramı ya da tapınmaya bağlanınca "dinsel inanç" olarak nitelenir ama din sayılmaz.

Din, bireysel nitelikli olan inançların toplumda aynı tarzda paylaşımından yani bireysel inancın yerine bir toplumsallaşmış inancın geçişiyle oluşur.

Teizm - Tanrıcılık:

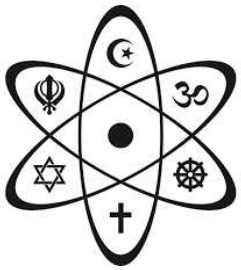

Tanrı'nın, evrenin yaratıcısı ve egemen yönetici gücü olduğu inancı üzerine kurulu dinlerin genel adı...

Bu nitelikteki yani "teist" denilen dinlerde, Tanrı'nın kazaya ve kadere egemen olduğu, kulları olan insanlara buyruklarını "vahiy" yöntemiyle ilettiği, insanların öldükten sonra bu dünyadaki yaşantılarındaki tüm yapıp etmelerinin hesabını vereceği benimsenir.

Teizme uygun her dinin mutlaka bir kutsal kitabı vardır. İnançlıların en önemli yükümlülüğü, bu kitaba inanmak, Tanrı'ya dua etmek, belirlenmiş olan kurallara uyarak tapınmaktır.

Deizm - Nedentanrıcılık:

Tanrı'yı evrende bir "ilk neden" olarak benimseyen ve onun insana özgü başka birtakım niteliklerle tanımlanmasına karşı çıkan, özellikle kazaya ve kadere egemen olduğunu yadsıyan inançların genel adı.

Monoteizm - Tektanrıcılık:

Evrende tek bir Tanrı olduğunu benimseyen ve savunan dinlerin genel adı.

Politeizm - Çoktanrıcılık:

Evrende doğaya egemen birçok insanüstü varlık yani çeşitli tanrılar bulunduğunu öngören din ve inanç sistemlerinin genel adı.

Panteizm - Kamutanrıcılık:

Evren ya da doğa ile Tanrı'yı özdeş olarak gören dinsel öğreti ve inanç sistemlerinin genel adı.

Ateizm - Tanrıtanımazlık:

Tanrı'nın varlığını yadsıyan inançsal görüş...

Tarihsel başlangıcında "tanrı" diye bir kavramın yadsınması suretiyle insanın varlığının ortaya konması amacıyla oluşturulmuş ama sonradan hiçbir dinin ya da dinsel inancın gerekli olmayıp, tüm dinleri uydurma sayan bir doktrin biçimine dönüşmüştür.

Bundan ötürü, belli bir dinin üstünlüğünü ve zorunluluğunu öngörenlerce, bilinen bir dine bağlanmayan ve kendi inancını kendi başına oluşturanlara da, -doğru olmasa da- "Ateist" ya da "Tanrıtanımaz" denir olmuştur.

Katoliklik:

Tanrı, İsa, bir ruhani kurum olarak Kilise ile insanı organsal bir bütünlükte birleştirmeyi, devlet ile dinin mutlaka bir bütün olması gerektiğini öngören ve bunu savunan Hıristiyan inancı...

Buna göre; Hıristiyan dininin merkezi Roma'dır ve başındaki papa da Tanrı'nın vekilidir.

En önemli inanç ilkesi, İsa'nın bakire Meryem'den doğmuş olup, çarmıh üzerinde sadece bedeninin kaldığı, ruhunun ise Tanrı ile birleşerek "teslis"i oluşturduğudur.

Teslis - Trinite:

Hıristiyan inançları uyarınca, Tanrı, İsa ve Kutsal Ruh'tan oluşan üçleme...

Buna göre; Tanrı İsa'nın babasıdır; ikisi birden Kutsal Ruh'u oluşturur. Teslis de bu üçünün bir araya gelişidir.

Vaftiz:

Kişiyi yeryüzündeki ilk insanın işlemiş olduğu günahtan arındırmak ve Hıristiyan niteliğine kavuşturmak amacıyla, su ile simgesel yıkama suretiyle uygulanan kutsama.

Ancak sadece Hıristiyanlığa özgü değildir. Başka dinlerde ateş ve toprak ile yapılan vaftiz törenleri de vardır.

Ortodoksluk:

İsa'yı dinin tek yetkesi olarak gören, papalığı yadsıyan Hıristiyan inancı...

Katolik inancından en önemli farkı, "ikona" denilen kutsal resimlerin olağanüstü sayılmayıp onlara sadece saygı duyulması, Meryem'in bakireliğine ve "cehennem" kavramına inanmanın zorunlu tutulmaması, rahiplerin de evlenebilmesi ve boşanmanın serbest oluşudur.

Anglikanlık:

İngiltere'ye özgü Katolik inancı...

İnanç öğeleri bakımından Katoliklik ile benzer olmakla birlikte, papanın otoritesi yerine İngiltere kralının dinsel liderliğini getirmiş, boşanmayı da serbest bırakmıştır.

Protestanlık:

Katolik Kilisesi'ni protesto eden Martin Luther ile birlikte Jean Calvin'in getirdiği reform hareketi üzerine oluşmuş Hıristiyan mezheplerinin genel adı...

Bu mezheplerin Katolik inancına göre en önemli farkı, papanın tartışılmaz otoritesinin yadsınması, günah çıkarma uygulamasının olmayışı, ayrıca din adamlarının varlığının zorunlu görülmeyişidir.

Kendi içinde Luthercilik, Calvincilik, Puritenlik, Presbiteriyenlik gibi bölümlere ayrılmıştır.

Dogma:

Her türlü eleştirinin üstünde tutulan, doğruluğu tartışmasız kabul edilen, kesin ve değişmez sayılan görüş ya da düşünceler tutamının genel adı...

Bu kavram, başka kurumlarda da geçerli olabilmekle birlikte daha çok dinlere özgüdür. Ortaya konulan ilkelerin, hiçbir inceleme ya da araştırmaya gelmediği, bilim ya da akıl yolu ile yargılanamayacağı, karşıt bir olasılık bulunmadığı, olduğu gibi kabul edilip inanılması gerektiği belirtilir.

Sapkınlık -Heretizm:

Dinsel bakımdan doğru yoldan sapmış kişilerin tutumunun genel adı...

Bu terim en çok Katolik Kilisesi tarafından kullanılmıştır. Buna göre; sadece dinin asal ilkelerine değil, papaların koymuş olduğu dogmalara inanmayanlar da sapkın sayılır.

Kathar inancı:

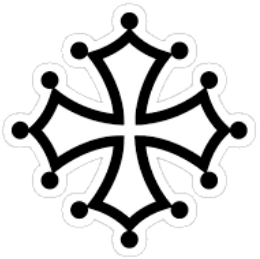

12. yüzyılda ortaya çıkmış olan bir tür Hıristiyan mezhebi...

Aslında daha eski olduğu söylenir.

Bu inanç sisteminin adı Yunancada *"temiz"* ya da *"arınmış"* anlamına gelen "katharos" sözcüğünden alınmadır. Söz konusu edilen temizlik ya da arındırılmışlık, Hıristiyan dininin Katolik Kilisesi'nce sonradan konulmuş olan inanç ilkelerinin bir yana bırakılarak, Hıristiyanlığın özgün kapsamına dönülmesidir.

Temel ilkeleri bakımından ikilemci *(düalist)* bir nitelik taşımıştır. Bu nedenle hem Katolik hem Ortodoks mezheplerindeki "teslis" olgusu ile açıkça çelişmiştir. İsa'nın "Tanrı'nın oğlu" olduğunu yadsımayı ön plana almıştır. Nitekim Kathar inancını benimseyenler, İsa'nın çarmıha gerildiği zaman ölmediğini, Arimatealı Yusuf ve Meryem ile birlikte Efes'e kaçtığını, oradan karısı Magdalena ile denize açılıp Marsilya'ya çıktığını, bugünkü Fransa'nın güneydoğusundaki Provénce ve Languedoc bölgesinde yıllarca yaşadığını, çoluk çocuk sahibi olduğunu ileri sürmüşlerdir.

Kathar inancında bir de inanç ve yetkinlik için din adamlarına gerek bulunmadığı, ölen kişinin bir başka bedende yaşamını sürdüreceği gibi bir benimseyiş vardır.

Tüm bunlar bir araya getirildiğinde bu inanç sistemi, özellikle Katolik Kilisesi tarafından elbette "sapkınlığın dik âlâsı" sayılmıştır.

Gizemcilik - Mistisizm:

Dinsel amaçları, halka açık olan dinlerdeki yöntemler ve kurallarla değil, kendine özgü ezoterik yaklaşımlarla gerçekleştirmeye çalışan inançsal dünya görüşleri ve bunlara ilişkin felsefeler.

Günümüzde dünyada yaygın üç kitaplı göksel dinin her birinin kapsamında gizemci akımlar oluşmuştur. Bunlar, Yahudilikte **Kabala**, Hıristiyanlıkta **Gnoz**, Müslümanlıkta **Tasavvuf** olarak anılır. (Kabala, salt Yahudiliğe özgü olmayıp, Hıristiyan toplumlarında daha yaygın bir biçimde kullanılmıştır.)

Göksel dinlerin en önemli ortak özelliği, teist nitelikli oluşlarıdır. Evreni yaratan ve yöneten, geçmişe ve geleceğe egemen olan, insanı dünyadaki yaşamına göre ödüllendiren ya da cezalandıran bir Tanrı'ya inanmak, onun vahiy yoluyla göndermiş olduğu buyruklarına uymak zorunlu görülür.

Gizemci ya da mistik olarak anılanlar, Tanrı'nın yaratıcı gücünü yadsımaz ama böyle bir egemenlik altında ölüm sonrasına hazırlanmanın zorunluluğuna karşı çıkar. Bunun yerine, yaşam süresi içinde Tanrı'ya ulaşıp bütünleşmeyi amaç edinmişlerdir. Bu bağlamda "kutsal kitaplar"ı da birer Tanrı buyruğu olarak değil, öz anlamlarına varılması gereken kılavuzlar olarak görürler. Tanrı'ya tapınmayı değil, ona gönül yolu ile bağlanmayı önerirler.

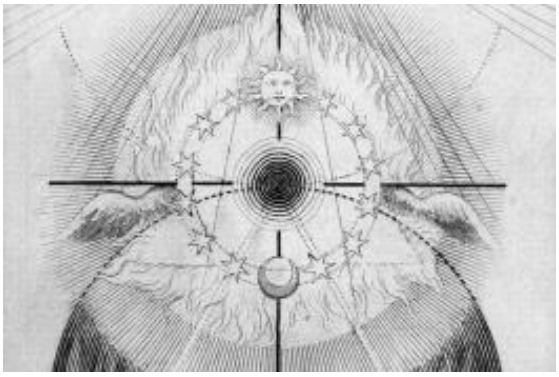

Ancak gizemcilik yalnızca dinsel sistemlere özgü değildir. Tarih boyunca, din ve inançtan soyutlanarak gerçekleri bulmayı, doğanın ve evrenin sırlarını çözmeyi, insanları töresel ve bilgisel yönlerden yetkinleştirmeyi, onlara daha sağlıklı ve daha uzun bir yaşam sağlamayı amaçlayan çeşitli gizemci akım ve kurumlar da görülmüştür.

Bu tür akım ve kurumların en önde gelen yöntemi, doğaüstü sayılan güçlerle ilişki kurmak, insanın yeteneklerini bilinçaltından kurtarıp kendi buyrultusuyla kullanabilmesini sağlamaktır.

Gizemcilikte, genellikle dogmaya karşı çıkılarak bunun yerine **"akıl yolu"** benimsenir. Ancak, doğaüstü güçlerle akıl yolu ile ilişki kurulamaması nedeniyle, **"sezgi"** en etkili yol olarak kabul edilir.

Gizlicilik - Okültizm:

Evrene ilişkin gerçekleri, kendilerine özgü birtakım bilim dışı ve yer yer gizli tutulan yöntemlerle araştırmayı öngören öğreti sistemlerin genel adı.

Bu akım, özgün olarak, bilimsel nitelikli doğa bilgisinin dinlerdeki dogmalarla çatışmasından doğmuştur. Gözlem, deney ve akıl yürütme yolu ile elde edilen bilgilerin saklanması zorunlu görülmüştür.

Ancak bu akım salt bilim alanında kalmamış, bilim dışı alanlara da sürüklenmiştir. Bunun bir nedeni de bilimsel yöntemle doğanın ve evrenin gerçeklerine kısa süre içinde varılamayışı, çok uzun zaman alacak uğraşılara girişmenin gerekmesi, insan ömrünün buna yetmeyişidir.

Dolayısıyla başka yol ve yöntemlerin denenmesine girişilmiş, insanın gizil *(potansiyel)* yetenek, beceri ve güçlerini geliştirip kullanarak, doğaüstü etmenlerle ilişki kurmaya çalışmasıyla gerçeklere daha kolay ve daha hızlı varılabileceği öngörülmüştür. Bunun için birtakım gizli formüller, yöntemler ve işlemlerle, doğayı anlamayı, doğa ile bütünleşmeyi hatta doğaya egemen olmayı sağlayabilecek çalışmalara girişilince, bu akım bir tür inanç sistemi olmaya dönüşmüştür.

Okültizm, önceleri büyü ile bağdaşmış, sonra astroloji ve alşimi ile de kaynaşmıştır.

Günümüzde genellikle **"parapsikoloji"** olarak anılan uğraşı da pozitif bilim adamlarına göre Okültizmin kapsamında yer alır.

Paganizm:

Genel olarak, kitapsız eski doğal din ve inanç sistemleri...

Özel olarak, Hıristiyanlığın doğuşundan sonra çok tanrıcı nitelikli Antik Yunan ve Roma halkının yerel dinlerine verilmiş niteliktir.

Sözlük anlamı bakımından Pagan, köylü ya da kırsal kesim insanı demek olduğu için; Paganizm, bir tür çok tanrıcı ve kuralsız halk dini anlamındadır.

Yohanizm - Yuhannacılık:

Asıl peygamber ve dinsel önder olarak İsa'yı vaftiz etmiş olan Aziz Yahya'yı benimseyen, Hıristiyanlık ile kısmen uyumlu fakat Yahudilik ile çelişkili, bir Kilisenin dindeki yetki ve otoritesini kesinlikle yadsıyan, Tanrı ile insan arasında hiçbir aracı bulunmasına gerek olmadığını savunan bir inanç sistemi.

Kabala:

Özgün olarak Yahudi dini ile bağlantılı, metafizik nitelikli, kendine özgü bir ezoterik sistemi olan bir gizemci ve dinsel nitelikli felsefe.

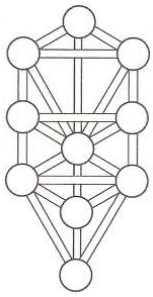

Kabala'nın ne zaman doğduğu ve nasıl geliştiği tam ve kesin olarak bilinmemektedir. İçerdiği öğelerden birçoğuna bakılarak bunlar başka felsefe ve kültürlerle karşılaştırılırsa, Tevrat'ın çıkışından çok daha eski bir tarihte oluşturulmuş bulunması gerekir.

Bir yandan eski doğu felsefelerinden, diğer yandan Antik Yunan düşünülerinden izler taşır. Harflerin ve sayıların belirli anlamlar çıkarılarak değerlendirilmesine çok önem verilir. Bu bağlamda Pitagor *(Pythagoras)* öğretisi ve Hermetizm ile benzerlikleri vardır.

Günümüzde Kabala, Yahudilikten olabildiğince soyutlanmıştır.

Gnostisizm - Bilinircilik:

Genel olarak, gizemci nitelikli ve sezgisel yöntemlerle tanrısal bilgiye ulaşma öğretisi...

Gnostisizm, öncelikle "Hıristiyan gizemciliği" anlamında kullanılır ve bu eğilimde olan kişilere "gnostik" denir. Hıristiyanlığı kendilerince yorumlayıp, Katolik ve Ortodoks dogmalarına karşı çıktıkları için, sapkın sayılırlar.

Hermetizm:

Antik Mısır'ın kısmen dinsel ve gizemci, kısmen bilimsel öğretisi.

Bu nitelikte ve buna benzer öğeler taşıyan bir öğretiye "hermetik" denir.

Hermes adlı bir bilginin ardından ya da onun adı kullanılarak kurulmuştur. Başlangıç tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Bazı kaynaklara bakılırsa, M.Ö. 3000 yılına kadar uzanır; bazılarında ise daha yeni olduğu, ancak temellerinin eski olabileceği belirtilir.

Hermetizmin özgün temel amacı gerçeklerin araştırılmasıydı. Zaten bu bakımdan dinsel ve gizemci bir öğreti olduğu kadar, bilimsel bir yanı da vardı. Matematik, geometri, astronomi, biyoloji ve alşimi, Hermetizmde önemli yer tutardı. Bir hermetik kurum, çalışmalarında, tümüyle ezoterik bir yöntem izlerdi.

Hermetizmin öğretisinin temel ilkeleri şöyle özetlenebilir:

"Madde karanlık ile özdeştir. Işık ise ruhtur. Aydınlık ruhtadır. Yeryüzündeki yaşam, ruhun maddeyle savaşımından oluşan bir sınav evresidir. Gerçeğe ulaşabilmek, bu sınavdan başarıyla çıkabilmeye bağlıdır. Eğer ruh maddeye yenilerek bu sınavı kazanamayacak olursa, karanlığa tutsak düşerek varlığını yitirir. Sınavı kazanan ruh ise ölümsüzlük ışığına doğru yükselir."

Antikçağın çeşitli dinsel, gizemci ve bilimsel ilkelerini bir araya toplayıp bunların bir inançlar bütünü haline getirmiş olan, sonraki tarihsel dönemler içinde gelişmiş din ve inanç dizgelerinin temelinden yer almış olan öğelere **"Hermetik Gelenek"** denmiştir.

Astroloji:

Uzay kütlelerinin konumlarını ve dünyaya göre yer değişimlerini izleyip, bunların insanlar üzerindeki etkilerini inceleyen eski bilim dalı.

Salt sözlük anlamı bakımından "yıldız mantığı" demektir. Ölçümlemeye, somut geometrik ilişkilere ve fiziksel yasalara dayanan astronominin doğup gelişmesine öncülük etmiştir. Ancak astronomi, bir pozitif bilim dalı olduğu için sonradan astrolojiyi gölgede bırakmıştır.

Astroloji, çağlar boyunca ezoterik sistemde çalışan birçok akım ve kurumun ilgi alanlarından birini oluşturmuştur. Eski çağların mitolojik öykülerinin birçoğu, astrolojik inançlar üzerine kurulmuştur.

Kimileri astrolojiyi uydurmaca olarak niteleyip, "büyücülük" ile eş değer tutar ya da metafizik ile bağdaştırır. Bunun en belli başlı nedeni, astrolojinin geleceğe ilişkin varsayımlarda bulunmak üzere fal amacıyla da kullanılmış olmasıdır ama aslında astrolojinin falcılıkla doğrudan ilgisi yoktur. Buna karşın tarih boyunca astrolojiyi bu amaçla kullanan birçok şarlatan çıkmıştır.

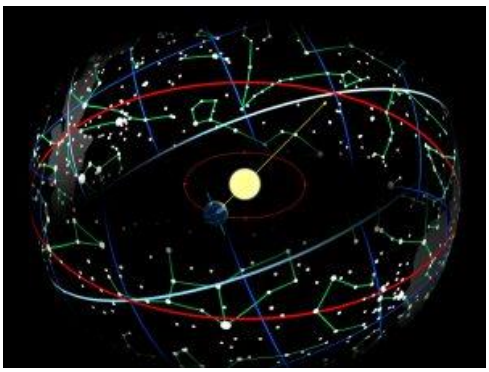

Astroloji, yasaları hâlâ belirlenememiş olduğu için günümüzde bir pozitif bilim dalı olamamıştır. Ancak bu bağlamda çalışmalar sürmekte, kapsamı farklı tutulmakta, uzay kütlelerinin yeryüzündeki canlı ve cansız tüm varlık üzerinde etkileri olduğu benimsenmektedir.

Alşimi - Simya:

Harflerin, sayıların ve şekillerin birtakım gizli güçler taşıdığı inancıyla, belli nesneleri başka nesnelere çevirmek, özellikle madenleri daha yüksek değerdeki madenlere dönüştürmek uğraşısı içinde, varlığın özünü kavramayı amaçlayan eski bir gizemci bilim dalı.

Bu tür işlerle uğraşan kişilere "alşimist" ya da "simyacı" denmektedir.

Alşimistlerin yöntemleri ile hermetik öğretilerin yakın benzerliklerinden ötürü alşiminin yer yer "hermetik sanat" olarak da anıldığı görülür.

Alşimi, okült nitelikli bir uğraşı oluşuna karşın, çağdaş kimya biliminin temelini oluşturmuştur. Özellikle 17. ve 18. yüzyıllarda birçok bilim adamı alşimiyle yakından ilgilenmiştir.

Alşiminin amacının, yalnızca madenleri başka madenlere dönüştürmek, özellikle bakırdan altın elde etmek olduğu sanılmıştır. Oysa asıl amacı, maddi nitelikteki bu uğraşının örtüsü altında insanın benliğinde gizlenmiş yetenek ve güçlerini ortaya çıkarmasını, bunları bilinçli bir yaklaşımla kavrayıp kullanmayı öğrenmesini, böylece doğanın gerçeklerine yaklaşmasını sağlamaktır.

Satanizm:

Tanrı'nın yerine Şeytan'ı koyarak ona tapınanların benimsediği inancın genel adı...

Kısa tanımı böyle olsa da teist nitelikli dinlerden çoğu, kendilerinin benimsediğinden başka bir inancı benimseyenleri de "Satanist" olarak niteler.

Tarikat:

Belirli bir amacı, ilkeleri, kendine özgü birtakım yasa ya da töresel ve örgütsel kuralları olan, çoğunlukla ezoterik bir çalışma sistemi uygulayan bir kurum, dernek, örgüt ya da topluluk...

Bu genel tanımına karşılık Türkçede "dinsel nitelikli bir gizli kurum ya da topluluk" anlamına gelmek üzere de kullanılır. Oysa bir tarikatın ille de dinsel bir nitelik taşıması gerekmez.

Bu sözcüğünün Batı dillerindeki karşılıkları, -Fransızcadaki "ordre" ve İngilizcedeki "order" gibi- böyle bir kurum ya da topluluğun kendine özgü bir düzen ilkesi bulunduğunu vurgular. Bu nedenle, tarikat sözcüğünün yerine "örgüt" ya da "kurum" da kullanılabilir.

Rozkrua – Gül Haç:

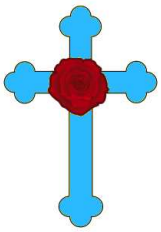

Gizemci nitelikli bir tarikat ya da kuruluş.

Rozkrua sözcüğü, Fransızcadaki "Rose-croix" teriminden dönüştürmedir. Sözlük karşılığı bakımından "gül-haç" demektir. Bu ise çapraz noktasına kırmızı gül yerleştirilmiş olan standart Hıristiyan haçı biçimindeki bir simge ile yansıtılır.

Bu tarikatın üyeleri, Fransızcada "Rosicruciens", İngilizcede "Rosicrucians", Almanca'da "Rosenkreuzer" olarak anılır. Türkçede "Rozikrusiyenler" ya da "Rozkruacılar" terimi kullanılır.

Eski tarihli belgelerde bu tarikatın adı Latince "Fraternitas Rosae Crucis" *(Rozkrua Kardeşliği)* olarak geçer. Günümüzde Türkçede bunun tam sözlük karşılığı "Gül-Haç Kardeşliği" olarak veriliyor. Eskiden ise buna *"Tabiîyyun"* denirmiş.

Bu tarikatın 17. yüzyıl başlarında Almanya'da kurulduğu söylenirse de kimilerine göre tarihçesi çok daha eski olup, daha önce gizliyken o sıralarda yeniden ortaya çıkmıştır.

Bir anlatıma göre de bu tarikatı Christian Rosenkreuz adlı biri kurmuştur ve adı da bu kişinin soyadından gelmedir.

Tarihteki Rozkruacıların en önemli özelliklerinden biri, aynı zamanda alşimist olmalarıdır. Hermetizm, alşimi, astroloji, diğer okült bilimler ile Kabala bu tarikatın temel öğretisini oluşturmuştur.

Tarikatın temel felsefesi ise şöyle özetlenebilir:

"İnsanın benliğinde uyuşuk kalan güçler vardır. Oysa insan, çok şey yapabilecek ve başarabilecek yetenektedir. Buyrultusunu olumlu bir şekilde geliştirip uygun olarak kullanabilen kişiler, bu güçlerini uyarabilir ve yararlı bir yönde değerlendirebilir. Bunu gerçekleştirebilmek için, düzenli ve disiplinli bir yaşam tarzı, doğayı anlamak, inançlı ve bilinçli bir çaba göstermek gereklidir."

Bu tarikatın çağdaş biçimi, günümüzde başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere birçok ülkede etkinliğini sürdürmektedir.

Bölüm: 3

Haçlılar

Günümüzde dünya yüzünde bir küresel egemenlik sorunu var.

Aslına bakarsanız egemenliğin kimde olduğu belli… Fakat birçokları bunu değiştirmeye, en azından buna ortak olmaya, bundan pay kapmaya çalışıyor.

Bu günümüzün sorunu değil… Yakın geçmişimizde, diyelim ki son olarak geride bıraktığımız 20. yüzyılda ortaya çıkmış da değil, çok daha eski... Kim bilir, belki uygarlık tarihi kadar eski...

Bu sorunun yeryüzündeki merkezi ya da bu kaygının odak noktası neresi?

Eski tarihlere uzanırsak bunun zaman içinde değiştiğini görebiliriz ama daha iyi bilinen son iki bin yıllık tarih boyunca kısmen Ortadoğu ile kısmen Kıta Avrupası'nı kaplayan bir coğrafya üzerine oturduğu görülüyor. Buna "Akdeniz merkezli bir coğrafya" desek, belki daha iyi bir betimleme olur.

Bir an için gözümüzü o Akdeniz merkezli coğrafyada bundan bin yıl kadar öncesine çevirip buralarda "egemen" diyebileceğimiz en güçlü kişinin kim olduğunu saptamaya çalışırsak, şöyle bir sonuca varabiliriz:

O kadar çok hükümdar var ki bunlardan herhangi birini "en güçlü" olarak niteleyebilmek zor. Üstelik "güç" deyince bunu sağlayanın ne olduğunu da göz önünde tutmak gerekir. Elinin altındaki nüfus mu, para mı, silâh mı, stratejik nokta mı, bunların hepsi mi, yoksa bambaşka bir şey mi?

Savaşların ardı arkası kesilmiyor. Daha güçlü olmak isteyenler arasında kimi zaman denge kuruluyor, kimi zaman bozuluyor. Hayli kısa süreli sayılabilecek değişiklikler oluşuyor.

Seçtiğimiz dönem 11. yüzyıl ortaları…

Bu coğrafyanın güney sınırında sırtımızı Afrika kıtasına yaslayıp, kuzeye, Avrupa'ya bakalım.

Bakış açımızın batısında ve az dışında kalan, Endülüs Emevî Devleti'nin son bulmuş, İslâm emirlikleri döneminin başlamış olduğu İber Yarımadası güneyi dışındaki Avrupa ülkelerinin hepsinin ortak bir yanı var: Hepsi de Hıristiyan. Ortaçağın göbeğindeki bu tarihte Avrupa'daki en önemli kurum Katolik Kilisesi. En güçlü kişinin de **"papa"** olduğunu söyleyebiliriz.

Elbette bu "ruhanî" nitelikli bir güçtür, "dünyevî" değil.

Buna karşın o sıralarda Katolik Kilisesi'nin birçok sorunu vardı. Bunlardan biri sırf o ruhanî gücün kendisine yetmeyişi, bunu mutlaka bir dünyevî güç ile desteklemek gereğini duymasıydı.

Katolik Kilisesi'nin ezelî rakibi Ortodoks Kilisesi'nin ise böyle bir kaygısı yoktu. Çünkü o başından bu yana zaten önce Batı Roma İmparatorluğu, sonra onun mirasçısı Bizans ile âdeta özdeşleşmiş durumdaydı. Roma'nın yüzyıllardan beri böyle güçlü bir ortağı olamamıştı. Gerçi önceki Frank Krallığı'na 8. yüzyılda egemen ettirilen Karolenjler ile birlikte oluşturulmuş **Kutsal Roma İmparatorluğu** vardı ama bu Katolik Kilisesi'ne yetmiyordu.

İnsanlar öteden beri hep dünyevî konulara öncelik verir. En büyük sorun bundan ileri gelir. Krallar ve diğer egemenler, din adamlarının hatta papanın isteklerine bile pek fazla kulak asmaz. Bu durumda papanın, aslında kendi adamı olması gereken Kutsal Roma İmparatoru'na bile ne denli diş geçirebildiği kuşkulu.

Acaba papa Bizans'taki patriği kıskanıyor mu?

Bu sorunun yanıtının "evet" ya da "hayır" olması neyi değiştirir ki!... Papa kimilerinin gözünde Avrupa'nın en güçlü kişisi gibi görünebilir ama bu gücün gerçek bir güvencesinin olmadığı da apaçık ortada.

Kilisenin bir sağlam kazığa gereksinmesi vardı.

Öyle bir olanak, bir sağlam kazık bulunabilir, oluşturulabilir miydi acaba?

* * *

Katolik Kilisesi'ni kaygılandıran sorunlardan bir diğeri, Hıristiyanlıkta en önemli, en kutsal yer sayılan Kudüs'ün dört yüzyıldan fazla süredir Müslüman egemenliği altında oluşuydu. Her kim "papa" olarak seçilirse, tüm Hıristiyan dünyası için pek hoşnutsuz olan bu duruma nasıl bir çare bulunabileceğini düşünmekten kendini alamazdı. Nitekim papanın çevresindekiler de ondan bu konuda bir şey yapmasını beklerdi.

Neden Bizans'taki patrik değil de Roma'daki papa kaygılanırdı?

Bu sorunun yanıtı yok. Kim bilir, aslında belki o da kaygılanırdı ama ya göstermezdi ya da kaygının boşuna olduğunu, bunun için hiçbir şey yapılamayacağını düşünürdü.

Papaya göre yapılması gereken belliydi: Müslümanlar ile savaşıp, Kudüs geri alınmalıydı.

Peki ama buna ne gerek vardı ki?... İslâm Arap egemenliği altındaki Kudüs'te yaşayan Hıristiyanlar ve Yahudiler orada rahat, mutlu değil miydi? Avrupalı Hıristiyanlar, istediklerinde hacca gidemiyor muydu?

Rahatlık ve mutluluk göreli… Kimine göre rahat ve mutluydular, kimine göre değil.

Hacca gelince… Avrupalı Hıristiyanlar hacca gidebiliyordu gitmesine ama Müslümanlara kafa başı giriş ücreti ödemek zorundaydılar. Kilise bundan pay alamıyordu. Kudüs geri alınmalı, papanın kontrolü altına girmeliydi ki paralı hacıların Kilise'ye bir katkısı olsun.

«Kudüs daha önce Hıristiyanların mıydı ki geri alınmasından söz ediliyor?»

Elbette!... 335 yılında Kudüs'ü yeniden imar ettirip **Kutsal Mezar Kilisesi**'ni yaptıran, Hıristiyanlığın baş koruyucusu İmparator Büyük Konstantin değil mi?... Hz. İsa'nın bedeni orada defnedilmedi mi?... **Kutsal ve gerçek haç** (İsa'nın üzerine gerilmiş olduğu) orada değil mi?... Böyle olunca, başka kim, hangi sapkınlar Kudüs üzerinde hangi gerekçeyle hak sahibi olabilir?

Papa böyle düşünebilirdi. Fakat Avrupa'da Katolik Kilisesi en güçlü kurum, papa en güçlü kişi olsa bile bu düşüncesini eyleme dönüştürerek Kudüs'ü ele geçirebilecek dünyevî olanağı yoktu. Bunu Kutsal Roma İmparatoru bile tek başına yapamazdı.

Demek oluyor ki Hıristiyanları böyle bir amaç uğrunda birleştirmek, ayağa kaldırmak gerekliydi. Hepsi olmasa bile en azından büyük bir bölümünün bu işe baş koyması sağlanmalıydı.

Bunu gelmiş geçmiş birçok papa biliyordu ama bunun için nereden ve nasıl başlayıp sonra ne yapılacağına karar veremediği için, eski hamam eski tas olduğu yerde durup duruyordu.

Ta ki 1095 yılının sonbaharında **Papa 2. Urbanus** bu amaçla Fransa'ya uzanana dek.

* * *

Papa 2. Urbanus, Fransa'nın Clermont kentinde önceden düzenlenmiş ve Avrupa'nın ileri gelen kralları ile diğer soylularından birçoğunun çağrılmış olduğu bir toplantıda, coşkulu bir konuşma yaptı. Herkesi Kudüs üzerine düzenlenmesini önerdiği bir haçlı seferine katılmaya çağırdı.

Konuşmasının sonunda, dinleyenlerin üzerinde yeterince etki yaratmış olup olmadığını anlayabilmek için, bu kutsal amaç uğruna yola çıkmaya kimin gönüllü olduğunu sordu.

Toulouse Kontu Raymond de St. Gilles herkesten önce atıldı. Gönüllü olduğunu, sefere çıkılmasına karar verilirse hemen hazırlanmaya başlayacağını açıkladı.

Diğer soylular da Toulouse Kontu'ndan aşağı kalmak istemedi. Her biri, şövalyeleriyle katılacağını ya da destek sağlayacağını bildirdi.

Aslında Hıristiyan dünyasının bu ileri gelenlerinin birçoğu böyle bir sefere doğrudan katılmaya hevesli değildi. Bu girişimi kuşkuyla karşılıyorlardı. Paralarını ve güçlerini boşuna harcamış duruma düşeceklerini düşünüyor, çekingen davranıyorlardı. Buna karşın kimisi asker, kimisi malzeme, kimisi her ikisini birden sağlamayı, kimisi de parasal katkıda bulunmayı kabul etti.

Çünkü hepsi de dindardı.(!) Din uğruna, İsa için hiçbir fedakârlıktan kaçınmazlardı.(!)

Böylece toplanan haçlı orduları, ertesi yıl birbiri ardınca Avrupa'nın batısından yola çıkıp doğuya doğru ilerlemeye başladı.

Hedef Kudüs'tü. Yol çok uzundu. Haçlıların büyük bölümü atlı olmadığı için, sadece gidişin en az iki yıl süreceği biliniyordu. Bu göze alınmıştı.

Pierre l'Ermite

Tarihçiler Birinci Haçlı Seferi'ne kaç kişinin katılmış olduğuna ilişkin birbirini tutmayan, çelişkili bilgiler vermiş. Bunun nedeni de farklı tarih yazmanlarının bu konuda birbiriyle uyuşmayan bilgiler vermiş olması. Ancak şöyle diyecek olursak yanlış sayılmaz: Binlerce şövalye, on binlerce piyade.

Sefere sadece düzenli ordular değil, onların yanı sıra tarihçilerce "başı bozuk takımı" olarak ya da benzer bir nitelikle anılan bir sürü insan katılmış. Bunlardan kimileri orduların hazırlanmasını bile bekleyememiş, sanki kendi başlarına gidip Hıristiyanlık adına (!) Kudüs'ü teslim alacakmış gibi önceden yola koyulmuşlar bile. Bunlardan kimisi bu davaya papanın çağrısını dinlemiş olan o soylulardan daha çok inanmış. Kimisi macera peşindeymiş; bu vesileyle hiç bilmediği uzak ülkelere gidecekmiş. Bir ganimet elde edebilme peşinde koşanlar da varmış hiç kuşkusuz...

Bu arada elbette önemli bir soru yanıt bekler:

Önceki papaların yüzyıllar boyu bir türlü böyle bir işe girişememiş olmasına karşın, nasıl olmuştu da Papa 2. Urbanus bunu göze alabilmiş ve haçlı seferi çağrısında bulunmuştu? Ne olmuş, ne değişmişti ki?

Bunun, tarihçilerce pek üzerinde durulmamış ya da belirgin bir belgesi bulunmadığı için benimsenmemiş bir nedeni var: Birisi, papaya böyle bir girişimde bulunmasını önermiş, iyi bir hitabetle onu ikna etmişti. İşte bu kadar basit…

O kişinin adı Pierre l'Ermite. (İngilizcede Peter the Hermit.)

* * *

Pierre l'Ermite kimdi?

Aslında kim olduğu, gelmişinin geçmişinin ne olduğu pek iyi bilinmiyor.

Bir keşiş gibi giyinirdi. Asıl adının Pierre d'Amiens olduğu söylenir ama giyim tarzı nedeniyle hemen her yerde "ermite" ya da "hermit" sıfatıyla anılmış. Bu sıfat da *"münzevî"* ya da *"ermiş"* gibi bir anlama geliyor.

Oysa bu Pierre'in öyle inzivaya çekilmiş biri gibi davranmadığı görülüyor. Ermişliği de kuşkulu. Hiç durmaksızın oradan oraya dolaştığı, gittiği her yerde halkı çevresine toplayıp sanki bir din adamıymış gibi vaaz verdiği biliniyor. Yapısı bakımından ufak tefek biriymiş ama konuşmaları pek etkileyiciymiş.

Daha önce Kudüs'e gitmiş, her Hıristiyan gibi ayakbastı ücretini ödeyip kente girmiş, iyice gezmişti.

Şöyle deniyor: Kudüs'e sadece merak ettiğinden, dindar kişiliği nedeniyle, hacı olmak üzere, serüven aramak üzere ya da *"Hazır buralara gelmişken geçiyorken uğradım"* gibisinden gitmiş değildi. Bu yolculuğu amaçlı olarak, önceden planlayarak, özellikle organize etmişti.

Kutsal Mezar Kilisesi'nin başındaki Patrik Simeon ile uzun görüşmeler yapmıştı. Kendisini, *"bu kutsal kentin Hıristiyanlara göre şu dayanılamaz halini görünce yıkıma uğramış ateşli bir dindar"* olarak göstermişti. Böylece Patriğin sempati ve güvenini kazanmıştı. Ona doğrudan papaya hitaben acıklı bir mektup yazmasını öğütlemiş, üstelik bunu yapmasını sağlamıştı da.

Sonra da bu mektubu papaya kendi eliyle iletmeyi üstlenip, soluğu Roma'da almıştı.

Yazdırılmış olduğu üzere; Kudüs Patriği, mektubunda Hıristiyanların burada ne ağır koşullar altında yaşadığını, Müslümanların her gün Hz. İsa'nın anısını biraz daha yıpratarak Kutsal Mezar'ı kirlettiklerini, Hıristiyanlar için bunun ne büyük ve dayanılamaz bir acı olduğunu anlatıyordu. Papadan, buna mutlaka bir an önce son verilmesi dileğinde bulunuyordu.

Patriğin mektubunun yanı sıra, Pierre l'Ermite de papaya izlenimlerini anlatmış, onu iyice doldurmuştu.

Papa, bunların hepsini zaten bildiğini, ne yazık ki elinden üzülmekten ve dua etmekten başka bir şey gelmediğini belirtmiş, çaresizliğini dile getirmişti.

Pierre l'Ermite de papanın böyle yakınmasını bekliyordu.

Ona tarih boyunca kılıç her ne zaman haç ile birleşip ona destek vermişse hiç kimsenin bu gücün önünde duramadığını hatırlatmıştı. Avrupa'daki çoğu ülkenin, en başta krallar olmak üzere, kontları, şövalyeleri, askerleri ve tüm halkıyla, Kudüs'ün Müslümanların elinden kurtarılması için her türlü özveriyi göstermeye hazır olduğunu ileri sürmüştü. Dediğine göre, başta Fransa gelirdi. Fransa Kralı Philippe bu işe soyununca İngiltere kralı ondan aşağı kalmak istemeyecek, Kutsal Roma İmparatoru da onları izleyecekti. Ancak asıl önemli olan kontların ve düklerin sağlayacağı destek olacaktı.

Bu iş olurdu, yürürdü; yeter ki papa bu kutsal girişim için bir çağrıda bulunsun!

Gerçi böyle bir çağrıdan, bu gezgin keşişin ileri sürdüğü gibi hemen olumlu bir sonuç çıkmayabilirdi ama Papanın bu işe aklı yatmıştı.

Ancak Papanın da kendine göre bambaşka bir gerekçesi vardı: Bunu yaparsa ne yitirirdi ki!... Taş atıp da kolu mu yorulacaktı!

Diyelim ki denildiği gibi Fransızlar bir haçlı seferine çıkmayı kabul etti... Diyelim ki onlar kabul edince diğerlerinden kimileri de ona katıldı. Ne alâ!... O zaman haçlı seferi yapılırdı. Papa da Katolik Kilisesi adına bunu sahiplenir, onurunu taşırdı.

Diyelim ki bu seferin sonunda Kudüs ele geçirildi... Katolik Kilisesi büyük bir başarı kazanmış olurdu. Tüm Hıristiyan dünyasını yönetir, Ortodoks Kilisesi'ni bile bir güzel ezerdi.

Diyelim ki hiçbir şey elde edilemedi ve bu dava uğruna binlerce insan boşu boşuna yitirildi. Bunun kusuru haçlı seferine katılan askerler ile onların başındaki komutanların yetersizliğinde olurdu. Papa, böyle bir sonuçtan ötürü hiçbir sorumluluk altında kalmazdı.

Diyelim ki krallar ve soylular bu çağrı üzerine pek oralı olmadı ve böyle yüce bir amaç taşıyan haçlı seferi yapılamadı. O zaman Katolik Kilisesi, Kudüs'ün yine ele geçirilebilmesi için üzerine düşeni yerine getirmiş olurdu. Bundan sonra hiç kimse Kilise'nin Hıristiyanlığın Kudüs'teki yüce değerlerini koruyup sürekliliğini sağlamak için bir şey yapmadığını, papanın elini kolunu bağlayıp oturduğunu ileri süremez, Hıristiyanlığın düşmüş olduğu bu hazin durumdan ötürü kardinalleri de suçlayamazdı.

* * *

Tüm bu perde arkası senaryoları bir yana bırakalım… Papanın haçlı seferi çağrısı yeterince olumlu sonuç vermişti.

Pierre l'Ermite, bu işi başarmış oluşundan ötürü mutlu, keyifli, gelecek için umutlu, kendi hazırlığını yapmaya koştu.

Nitekim Papanın Clermont'ta aldığı destek vaadi üzerine hemen Kudüs'e doğru yola düzülen yaklaşık bin kişilik başıbozuk takımını yönlendiren de ondan başkası değildi.

Fransa'dan yola çıkan bu çapulcuların, Avrupa boyunca geçtikleri her yerde yağmalara giriştiği, birçok yerde çatışmalarda bulunduğu anlatılır.

Hedef: Kudüs

Hıristiyanlıkta, Hz. İsa'nın ara sıra dilimizde "kurtarıcı" anlamına gelen bir sıfatla da anıldığı görülür. Ona inananları kurtarmak için kendini feda ettiği söylenir ve buna inanılır.

İşte şimdi on binlerce Hıristiyan, kimisi ücretli, kimisi gönüllü, kimisi kandırılmış olarak, kurtarıcısının kutsal mezarını Müslümanların elinden kurtarmak için Kudüs'e yürüyordu.

Birbiri ardınca konvoylar oluşturan bunca kişinin Avrupa'nın ta batı yakasından yola çıkıp, Akdeniz'in güneydoğu ucuna kadar gitmesi kolay değildi. Bunun hazırlığı bile aylar sürerdi.

Binlerce kilometrelik bu yolu yıllarca süren bir yolculukla almanın olağan zorluğu bir yana dursun; doğal engelleri ve kimi zaman hayli sıkıntı yaratan kötü hava koşullarını da bir an için göz ardı edelim; bu sefere katılanların karşılaştığı birtakım başka tehlikeler de vardı.

Geçtikleri ülkelerin halkı onlar geçerken ellerinde bayraklar ve teşvik edici afişlerle yolun her iki yanına sıralanıp onları bu kutsal yolculukları nedeniyle alkışlamakta değildi. Avrupa kıtası boyunca her yer eşkıya kaynıyordu. Hele herhangi bir nedenle sürüden ayrılan olursa, kurtlar onu hemen kapıveriyordu.

Parasını, elindeki silahı hatta heybesindeki bir somun ekmeği alabilmek için öldürülen çok oldu.

Yol boyunca birbiri ardınca sıralanmış olan ülkelerin krallarının, kendi sınırlarında Haçlıların güvenliğini sağlayacaklarına ilişkin papaya vermiş oldukları sözler, saldırganları bağlamıyordu. Her yerde tek kural geçerliydi: *"Gözü kara ve güçlü olan her şeyi alır."*

Sefere çıkılırken, düzenli orduları yönetecek bir başkomutan belirlenmemişti. Sadece Papa, bu seferin Kilise'nin yönetimi altında yapılacağını açıklayarak, Fransa'daki Puy-en-Velay Bölgesi Başpiskoposu olan **Adhémar de Monteil**'i kendisine vekil olarak atamıştı.

Askerî bakımdan Haçlıları, dört komutan yönetiyordu: Toulouse Kontu Raymond de St. Gilles, Flandre ve Artois Kontu Robert de Flandre, Normandiya Dükü Robert de Normandie ve Aşağı Lorraine Dükü Godfrey de Bouillon. (Kimi yerde Godfroi ya da Godefroi biçiminde yazılır.)

Üç ayrı güzergâh seçerek yola çıktılar. Bizans'ta buluşacaklardı. Godfrey de Bouillon önce Tuna boyunu sonra Balkanları izledi. Raymond de St. Gilles Doğu Alpleri izledikten sonra yoluna Adriyatik kıyıları ve Makedonya üzerinden devam etti. Diğerlerinden daha az askerleri olan Robert de Flandre ile Robert de Normandie ise, Fransa'yı dosdoğru kat edip Cenova'ya uzandıktan sonra İtalya'dan deniz yolu ile Makedonya'ya geçmeyi yeğlemişlerdi.

Yola çıkılırken, Başpiskopos Adhémar Kudüs ele geçirildikten sonra ne yapılacağını açıkça söylememişse de bir ipucu vermişti: Bu seferde kim en büyük yararlılığı gösterecek olursa, Kutsal Kent ele geçirildikten sonra o **"Kudüs kralı"** olacaktı.

Olaya bakın!... Demek Kudüs alındığında orada başlı başına, yepyeni bir krallık oluşacaktı.

Kutsal Roma İmparatorluğu'ndan daha kutsal bir krallık…

Robert de Flandre ile Robert de Normandie bunu pek umursamıyordu çünkü misyonlarını bitirdikten sonra ülkelerine döneceklerdi. Ötekileri ise tasarımları vardı; farklı tasarımlar…

Raymond'un niyeti başkaydı; Godfrey'in bambaşka.

* * *

Haçlılar arasında en hızlı yol tutarak Bizans'a hepsinden önce varan Godfrey de Bouillon'un ordusu oldu. Acelesi olsa gerekti. Yoksa Kudüs'e de ilk varıp kenti tek başına ele geçirmeyi mi düşünüyordu?

Öyleyse, boş bir düşünü değil miydi bu?... Kudüs bir tek onun ordusunun marifetiyle alınabilecek olsa; ötekilere, bu kadar kalabalığa ne gerek vardı?

Asya yakasına, olabildiğince az kayıpla geçmeye çalışırken akla karayı seçtiler. Bizans İmparatoru Alexius Commenus, Haçlılardan kendi hesabına bir çıkar sağlayabilmek için çeşitli oyunlar oynadı. Bunun üzerine durup dururken çatışma çıktı. Haçlılar işi gücü bırakıp kentin orasını burasını kırıp dökerek zarar vermeye başladı. Bunun üzerine dize gelen İmparator, Godfrey de Bouillon ile anlaşmaya vardı. Buna göre İmparator, orduların Bizans'ta kaldığı süre içinde edindiği gelir ile yetinecek ve ayrıca Bizans'ta bir "haçlı sitesi" kurulmasını kabul edecekti.

Haçlıların sonraki orduları için de geçerli sayılan bu anlaşmadan en kârlı çıkan Bizanslı tüccarlar oldu. İmparatorluk da o kazancın vergisini topladı. Halk ise hayli zarara uğradı çünkü haçlı askerleri kente girince çapulculuk etmeleri bir türlü engellenemedi.

* * *

Bizans'ta toplanan haçlı orduları Anadolu'ya girdiğinde, Türkler onları hem yordu hem oyaladı.

Buradaki engel bir bakıma Avrupa'dan zordu. Savaşmak gerekebilirdi. Kudüs'te gerekecek askerleri burada yitirebilirlerdi. Ancak Anadolu Selçuklu Sultanı Kılıç Aslan yana çekilerek onlara yol vermeyi yeğledi.

Varsın gitsinlerdi bakalım her nereye gideceklerse ve o gidecekleri yere gidebilirlerse!...

Haçlılar, Türkleri korkuttuklarını sanarak Anadolu'da güven içinde ilerleyip Kapadokya'yı da sorunsuz bir şekilde aştı. Güneydoğuya yönelince, bu kez birkaç yönden birden ateş altında kaldılar. Çeteleriyle zor anlar yaşamalarına neden olan Türklerin yanı sıra; Kürtler, Ermeniler ve Suriyeliler tarafından sarılmışlardı. Önlerinde ise Araplar vardı.

Antakya'yı kuşattıklarında öyle büyük bir sıkıntı çektiler ki az kalsın tarihteki bu ilk haçlı seferi orada sona eriyordu.

Godfrey de Bouillon'un kardeşi Edessa *(Urfa)* Kontu Boudouin imdada yetişip Musul emirinin yolunu kesmeseydi, sonunda haçlılar ile iş birliği etmeye razı olan Ermeniler de Suriyelilere engel olup durdurmasaydı, koskoca haçlı ordusu Antakya'da takılıp kalacak, tek bir adım bile daha ileri gidemeyecekti.

Batı Avrupa'dan Bizans'a kadar yürümek bir yıl sürmüştü; Bizans'tan sonra korkulan bölge olan Anadolu kolay geçilmişti; Antakya engeli aşılması ise bir yıl daha sürmüştü.

* * *

Haçlı ordularının arta kalanları, Akdeniz'in doğu kıyısı boyunca güneye doğru ilerledi.

Şimdi bir dar boğazda gibiydiler. Burası tüm sefer boyunca geçecekleri en tehlikeli bölge sayılırdı çünkü bir yanları denizdi, diğer yanları çöl. Her an Araplar ile karşılaşabilir, aynı anda geriden kıstırılabilirlerdi.

Trablus kralı ile Babil emiri, Kudüs'ün alınması koşuluyla kendilerine rüşvet vaat edilerek saf dışı edilmişti ama buna karşın tam bir güven içinde sayılmazlardı. Peşlerinden gelebilecek olası bir saldırıya karşı birliklerinden bir bölümünü Baudouin'in komutası altında Antakya'da bıraktılar.

Aslında bu orduların tek amacı Kudüs'ü Müslümanların elinden kurtarıp almak olmalıydı ama gelin görün ki haçlı askerlerinden birçoğu kendi çıkarını öncelikli tutmuş, özellikle Anadolu'yu geçerken bambaşka hedefler peşinde koşmak üzere ordusunu terk edip gitmişti.

Haçlılar Lübnan'a doğru sarktıklarında durumlarını inceleyip bir hesap kitap yapacak olursak, sayılarının hayli azaldığını görürüz. Tarihçiler bu farkın binlerce olduğunu belirtiyor. Haçlı ordusu Kudüs'e yaklaştığında, Avrupa'da yola çıkarken oluşturdukları gücün yarıya yakınını yitirmiş oldukları yazılmış. Bu arada Pierre l'Ermite'in önceden yola çıkardığı çapulcuların akıbetini bilen yok. Daha doğrusu artık onlardan söz eden yok.

Adhémar

Haçlı ordusu, 1099 yılının sıcak bir yaz gününde Kudüs'e ulaştı.

Çok daha önce, kış aylarında varacaklarını düşünmüşlerdi ama özellikle Antakya'da hayli zaman yitirmiş, gecikmişlerdi.

Bu arada, bir de daha önce sözünü etmediğimiz, deniz yolu ile gelenler vardı. Kudüs'ü alabilmek için, özellikle kuşatmada kullanılacak malzemeleri getirmişlerdi. Aylar önce Hayfa'ya çıkmış, malzemeleri de çıkarıp hazırlamış, bekliyorlardı. Ordular hiç gelemeseydi ne kadar bekleyecekleri bilinmez.

Haçlı ordusu, Kudüs'e varır varmaz kenti kuşatma altına aldı.

Artık iyice yorulmuşlardı. Bitkin bir haldeydiler. Hiçbir ağaç bulunmayan bu çevrenin havasına alışkın olmadıkları için iyice bunalmışlardı. Bu koşullar altında kente saldırmak zordu. Ancak havanın dönmesini, elverişli hale gelmesini bekleyemezlerdi. Buna dayanamazlardı. Fakat askerleri de bu koşullar altında burada uzun süre tutamazlardı.

Daha sefere çıkmalarından önce, Kudüs'ün pek sağlam surları olduğu, çok iyi korunduğu, ele geçirmenin hayli güç olacağı söylenmişti ama haçlıların buna kulak astığı yoktu. Orduların başındaki komutanlar, işin hiç de kolay olmayacağını önceden bilmekte olsalar da askerin moralini bozmamak için bu gibi sözlerin "palavra" olduğunu söylemişlerdi. Hangi kent böyle binlerce şövalye ve askerden kurulu bu görkemli haçlı ordusuna dayanabilirdi ki?... Hem deniz yoluyla merdiven, mancınık gibi ağır teçhizat da getirmişlerdi.

Bir kaleyi düşürmek için alışılagelmiş olağan yöntemleri uygulamaya giriştiler. Kale duvarlarına uzun merdivenler yaslayıp, tırmanmak istediler.

Daha ilk deneyimlerinde, bu amaçla ta yurtlarından taşıyarak getirmiş oldukları merdivenlerin hiçbir işe yaramadığını, yaramayacağını, bu tarz bir saldırının burada sökmeyeceğini anladılar.

Mancınıkları kullandılar... O da işe yaramadı.

Ne yaparlarsa yapsınlar, surlarda doğru dürüst bir gedik açamıyorlardı.

Kentin sarp yamaçlar üzerine kurulu oluşu işlerini son derece güçleştiriyordu. Sokuldukları anda onlarca asker yitiriyor, çekilirken cesetleri bile olduğu yerde bırakmak zorunda kalıyorlardı.

Kudüs, beklemedikleri ölçüde çetin ceviz çıkmıştı. Savaş deneyimlerinde böylesini hiç görmemişlerdi ki nasıl kıracaklarını bilsinler.

Başvuracakları tek kişi kalmıştı: Papanın vekili Başpiskopos Adhémar.

Adhémar bu durumda ne yapabilirdi ki? Üstelik bu sefere çıkıldığından bu yana onun da başına gelmedik kalmamıştı. Balkanlarda konakladıklarında, bir ara tek başına kamptan biraz uzaklaşacağı tutmuştu. *"Sürüden ayrılanı kurt kapar."* sözü doğrulanmış, saldırıya uğramıştı. Hem parası alınmış hem öldüresiye dövülmüştü. Saldırganlar onu niçin hem soymuş hem dövmüştü, bilinmez.

Selânik'te hastalanmış, bir süre yatmak zorunda kalmıştı. Anadolu'daki bir çatışma sırasında atından düşmüş, hem kolu kırılmış hem boynuna asılı olarak taşıdığı piskopos haçını yitirmişti.

Özetle, bu yolculuk ona hiç de uğurlu gelmemişti. Kudüs'ün İsa için fethedilmesi gerektiğine gönülden inanmasaydı, Tanrı'nın onlara bu işten cayıp geri dönmeleri için işaret gönderdiğini bile söyleyebilirdi.

* * *

Komutanların hem umutları suya düşmüş hem sabırları tükenmişti.

Buraya gelirken, karşılarında böyle kocaman bir orduyu gören Müslümanlar hemen ellerini havaya kaldırarak teslim olur ya da çekip giderlermiş gibi sefere bir de siviller katılmıştı. Aralarında bir balta, satır ya da kavga edip adam öldürmeye yarayabilecek herhangi bir şey kapıp gelmiş, disiplinsiz, lâf dinlemez bir sürü ayak takımı da vardı.

O kadarla kalsa iyi!...

Hıristiyan hacı adaylarından kimileri, aileleri, yaşlıları, çoluğu çocuğu ile birlikte gelmişti buralara. Bu zavallı insanlardan yol üzerinde hastalanıp kalan, dayanamayarak ölenler olmuştu. Buraya kadar gelmeyi başarabilenler, şimdi koşulların ağırlığı nedeniyle birbiri ardınca yıkılıyordu.

Bir hastane çadırı kurulmuştu ama gerek hastalanan gerekse mazgallardan atılan oklarla yaralananlar ile surlardan dökülen kızgın yağ ile haşlananlar başa dert oluyordu. Hem onların daha fazla acı çekmemeleri hem kalanların sıkıntısının artmaması için, ayakta duramayanın ölmesi daha iyi gibiydi.

* * *

Kuşatmalarda genellikle dışarıdakiler içerdekilerden çok daha rahat olurdu. Hiçbir şey yapmayıp, sadece oturup bekleseler, içeridekileri bıktırır, en azından açlık ve susuzluğa tutsak ederek teslim olmak zorunda bırakırlardı. Gözleri önünde eğlence düzenleyip morallerini bozmaya çalışırlardı. Kuşatılan kentte siviller varsa, dışarıdaki durumu görebiliyorlarsa, direnmekten cayılması için isyan çıkarmaları olağandı. Çok görülmüştü böyle örnekler…

Buradaki durum ise, o çok görülmüş olanlara hiç benzemiyordu.

Kudüs, savaşçısıyla da sivil halkıyla da kuşatılmış olmayı âdeta hiç umursamıyordu. Yiyeceği ve sarnıçlara doldurulmuş suyu boldu; aylarca yeterdi. Dışarıdaki haçlılar düşünmeliydi ne yapacaklarını... Onların yiyecekleri tükenmek üzereydi. Kentin dışında yakında bir akarsu ya da kaynak yoktu. İçmek üzere hayli uzaktan, bin bir zahmetle taşınarak getirilen su dağıtıldığında, herkesin dudağını ıslatmasına bile zor yetiyordu.

Haçlılar, zırhlarının içinde âdeta pişmiş, kavrulmuştu. Gündüzleri, güneş altında kızgınlaşan kalkanlar ateş saçıyordu. Müslüman Arapların üstlerine bol giysiler geçirdiğini önceden bilip, onların bu tarz giyimini bir zamanlar alaya alanlar, şimdi bunun gerekçesini çok daha iyi anlıyordu.

Başpiskopos Adhémar, çareyi kutsal amaç uğruna "üç gün oruç tutma" buyruğu vermekte buldu. Siviller buna seve seve razı oldu ama orucun askere ne ölçüde moral kazandırdığı kuşkuluydu.

Buraya gelmelerinin üzerinden bir hafta geçmişti.

Oldukları yerde sayıyorlardı.

Kudüs ya birkaç gün içinde düşürülmeliydi ya da haçlılar bu koşullara dayanamayıp perişan bir halde yüz geri dönecekti. Başka seçenek yoktu.

* * *

Bizans'ta buluştuklarından bu yana Raymond de St. Gilles ile Godfrey de Bouillon arasında sürekli bir uyuşmazlık, sıkı bir çekişme vardı. Bir araya geldiklerinde, hayli sert bir şekilde tartışıyorlardı. Bunun asıl nedeni elbette orduların organizasyonu ya da olup bitenler değildi. Her ikisinin de Kudüs alındıktan sonrasına ilişkin "ruhanî" değil, "dünyevî" tasarımları vardı.

Daha önce değinilmiş olduğu üzere; adaş olan diğer iki ordunun komutanı, kutsal görevlerini bitirince ülkelerine dönecekti. Fakat Raymond ile Godfrey, ikisi de Kudüs'te kalmaya niyetliydi.

Hele Godfrey... Onun için burada kalmaya niyetli olmak sözü, amacını ve tasarımını yansıtmak için pek yetersiz olur. Kudüs'te yaşam boyu yerleşmeye kararlıydı. Nitekim bu yüzden, sefere çıkmadan önce ülkesinde malı ve mülkü olarak her nesi varsa elden çıkarıp nakde çevirmiş, tümünü yanında taşıyordu. Geride bırakmış olduğu ailesi nasıl olsa birkaç yıl başının çaresine bakardı. Hele işler bir yoluna girsin; onları da sonra Kudüs'e getirtirdi.

Gelin görün ki umutlar suya düşmek üzere gibiydi. Müslümanlar umulmadık bir direniş gösteriyordu. Kudüs'ü alamazlarsa her şey boşa gidecek, çok yazık olacaktı.

Sefere başladıklarından bu yana belki ilk kez olarak Raymond ile Godfrey anlaşmaya vardılar. Kudüs'e bir an önce ve her ne olursa olsun ölesiye saldırmak üzere bir plan hazırladılar.

Kudüs'ün hayli kuzeyindeki ormanlık bölgelerden kesilip taşınmış ağaç gövdeleri ve deniz yoluyla getirilip Kudüs'e aktarılmış malzemeyle, iki büyük saldırı kulesi yapıldı. Bunlardan birinin başına Raymond, diğerine Godfrey geçecek, kente birbirine karşıt iki yönden birden aynı anda yükleneceklerdi.

Tam hazırlıklar sona ermek üzereyken, Başpiskopos Adhémar ölüverdi.

Bir an donakaldılar… Şimdi ne olacaktı; ne yapacaklardı?

Bu haçlı seferi, "İsa" adına düzenlenmişti. Bir ruhanî liderin bulunması zorunluydu; olmazsa olmazdı. Birlikte gelmiş diğer piskoposlardan hiçbiri, mertebeleri bakımından Adhémar'ın yerini alabilecek nitelikte değildi. Öyle kafadan *«Yerine falanca geçsin.»* denilemezdi çünkü Kilise'nin kendine özgü kuralları, yöntemleri, gelenekleri vardı.

Bu aşamaya kadar gelindikten sonra sırf bu nedenle cayacaklar mıydı?

Olmazdı.

Dört komutan yine baş başa verdi. Yine anlaştılar. Saldırıyı sürdürmeye karar verdiler. Artık ne olacaksa olmalıydı. *"Ya zafer ya ölüm!"* denir ya... O deyiş buradaki duruma tıpatıp uymaktaydı.

Kuleler kentin surlarına yaklaştırıldı. Askerler saldırıya hazırlandı.

Raymond'un kulesi surlara diğerinden önce ulaştırılıp yaslandı ama bu cephede Müslümanlar canhıraş bir şekilde haçlılara karşı koymaya girişti. Sur üstündeki Müslümanlar kuledeki Hıristiyanlar ile boğuşup duruyor, her iki taraftan da düşenin yerini hemen bir başkası alıyordu. Ne ileri ne geri…

Godfrey ise komutasındaki kuleyi kentin diğer yanından surlara yaklaştırdı ama yaslatmayarak açıkta tuttu. Üzerine de görünüşte hiç kimseyi çıkarmadı. Mancınıkla bu kulenin bulunduğu tarafta surların arkasına doğru içten içe yanarak ortalığı yoğun bir dumana boğan pamuk topakları fırlatmaya giriştiler.

Bu esnada diğer iki komutan, Robert de Flandre ile Robert de Normandie ayrı ayrı kollardan surlara doğru yalancı saldırılar düzenledi. Müslümanların dikkatini kendi üstlerine çektiler.

Godfrey'in kulesinin yerleştirildiği yöndeki Müslümanlar, her yanı sarıp görüş olanağını neredeyse sıfıra indiren duman ile boğuşmak zorunda kalınca, haçlı askerleri bu fırsattan yararlanarak önceden hazırlayıp kulenin arkasına gizlemiş oldukları bir ahşap köprüyü surların üstüne uzandırıverdiler.

Godfrey de Bouillon, bu köprüden geçerek Kudüs surları üzerine çıkan ilk haçlı komutanı oldu.

İşte o andan sonra kentin bu yanı çökertilirken, öteki yanda Raymond, olanlardan habersiz, savunmayı kırabilmek için didinip duruyordu.

Kudüs'teki Kıyım

Godfrey de Bouillon'un askerleri hızla içeriye dalarak surdan aşağı inip kentin kapılarından ikisini ardına kadar açtı.

Bunu bekleyen haçlı güruhu, aniden göçen bir barajdan boşalan sel gibi kentin içine doluştu.

Önlerine her kim çıkarsa, asker, sivil, kadın, çocuk demeden hunharca kılıçtan geçirmeye, bir yandan da binaları yakıp yıkmaya giriştiler.

Akan kanın, yerlere serilen cesetlerin, bedenlerden kopmuş parçaların, henüz ölmemiş olduğu için can çekişenlerin, yıkıntıların, toz ve dumanın haddi hesabı yoktu.

Anlatması bile insanın içini burkan bir kıyım…

Kentin merkezindeki sinagoga sığınıp kapının arkasına yığınak yapmış bir grup Yahudi'nin sonu daha da acı oldu. Haçlılar kapıyı kırmak için uğraşmayı zahmetli bulup, binayı ateşe verdi. Yahudiler canlı canlı, haykıra haykıra yanarak öldü.

Yahudiler orada ne arıyordu?

Kudüs söz konusu olunca, orada Yahudilerin de bulunması pek doğal... Hepsi bu kenti kutsal olarak benimsiyor. Orada Müslümanlar ve Hıristiyanlar gibi Yahudiler de yaşıyordu.

«Hıristiyanların sorunu Müslümanları kovmak değil miydi?... Yahudilerden ne istediler?»

Bu, öyle kısaca geçiştirilmeden yanıtlanması gereken, önemli bir soru… Uzun anlatım ve açıklamalar gerektirebilir. Bu konuya daha sonra girmeyi düşünerek, bu aşamada sadece şunu kısaca belirterek geçelim:

Kudüs'te Hıristiyan, Yahudi ve Müslüman halk arasında önemli bir sorun yoktu. Her biri kendi ibadetini yapar, kendi töresine uygun yaşardı. Berikiler ötekileri hoşgörü ile karşılardı. Özellikle çoğunluğu oluşturan İslâm toplumu, bu bakımdan anlayışlı davranırdı. Aynı tutumu diğerleri de benimseyince gül gibi yaşayıp gidiyorlardı.

Kutsal Mezar Kilisesi'nin Patriği Simeon, Pierre l'Ermite'in kışkırtmasıyla alevlenmişti. Aslında Müslümanlardan yakınmasını gerektiren hiçbir şey yoktu. Elbette ara sıra birbirlerine ters davranan, bundan ötürü kavga edenler olurdu ama böyle olaylar dar bir çevrede kalırdı.

Antisemitizm yani Yahudi karşıtlığı, tarih boyunca Hıristiyan çevrelerde İslâm toplumlarından çok daha belirgin olarak görülmüştür. Nitekim Kudüs'ü ele geçirmek üzere düzenlenen ilk ve en büyük haçlı seferine çıkılmadan önce, Batı Avrupa'nın birçok yerinde Yahudiler üzerine kitleler halinde saldırılar düzenlenmişti. Gerek Fransa'da gerek Alman ülkelerinde binlerce Yahudi öldürülmüştü. Kudüs'teki Yahudilerin yanarak ölüme terk edilmesi, bundan üç yıl önce Avrupa'da yer yer görülmüş kıyımların yanında hiç kalır.

Bunun bir gerekçesi de vardı elbette: O çağlarda yaygın bir inanışa göre; Hz. İsa çarmıhta geriliyken kendinden yana olanlara yani sonradan Hıristiyan olarak anılacaklara, *«Benim öcümü alın!»* diye seslenmiş.

«Hz. İsa'nın öcü kimden alınacak?»

Elbette onu doğrudan çarmıha geren, bunu Romalıların baskısı üzerine yaptıklarını ileri sürerek kendilerini savunan ve sözüm ona haklı çıkan Yahudilerden...

Nitekim bu bağnazca yaklaşımdan ötürü, haçlı seferi boyunca da pek çok Yahudi sorgusuz ve yargısız katledilmişti.

Kudüs'teki Hıristiyanlar ise, daha Haçlı ordusu yaklaşırken *"Ne olur ne olmaz! Bizi arkadan vurmaya kalkışmasınlar."* diye düşünülerek kent dışına çıkarılmıştı. Böylece bu dehşetli kıyımdan kurtuldular. Yoksa Hıristiyanlar kente girdiğinde, kaçarı yok, diğerlerinin yanında kim vurduya giderlerdi. Haçlıların kimsenin dinini inancını sorduğu yoktu ki!

Dolayısıyla, haçlı ordusundaki askerlerin burada da özellikle Yahudilere karşı acımasızca davrandığını söylemek doğru olmaz. Öylesi denk düşmüştü.

* * *

Bu hızlı ve toplu kıyım boyunca sadece birkaç Müslüman askerin canı bağışlandı; o da haçlı sancağının Mescid-ül Aksa'nın kubbesine dikilmesine boyun eğerek teslim oldukları için… Onların, kentin her bir yanına yığılı ceset artıklarını temizleyerek toplayıp dışarı çıkarmaları koşuluyla, Kudüs'ten ayrılmalarına göz yumuldu.

Bu olay bir kez daha Godfrey ile Raymond'u karşı karşıya getirdi. Çünkü Müslümanlara bu olanağı tanıyan Godfrey olmuştu. Kente girmekte geciken Raymond, bu bağışlamayı öğrenince, çılgına dönüp kıyameti kopardı. Godfrey'i Hıristiyanlığa ihanet etmekle bile suçladı. Onu teke tek dövüşmeye davet etti.

Godfrey buna aldırmadı. Gerekirse dövüşürlerdi ama böyle olmadık bir nedenden ötürü değil.

Dövüşeceklerse bunun gerekçesi belliydi: Ancak sağ kalacak olan Kudüs kralı olabilirdi.

Demek ki Kudüs kralı olabilmek için sağ kalmak gerekirdi.

* * *

Tarih boyunca Hıristiyanlar, bir yandan Yahudileri küçümseyip aşağılamış, diğer yandan Müslümanları barbarlıkla suçlamıştır.

Burada Hıristiyanların vahşet örneklerinden birini ortaya koyarak *"Asıl barbar olan kim?"* diye bir sorgulamaya girişmek gibi bir niyetimiz yok. Bu polemik açmak olur. Fakat Hıristiyanların genel tutumunda, hele bir kışkırtmanın ardından "toplum psikolojisi" denilen olgu doğunca, ortaya çıkan ilginç bir sonuç var. Tarihte bu, birçok yerde benzer biçimde yinelenmiş. Bu çalışmada yer yer bunun başka örneklerini de göreceğiz.

Bu aşamadaki sonuç şu: Birinci Haçlı Seferi ile Kudüs'ün Hıristiyanlar tarafından ele geçirilmesi olayı, kimilerince özenle abartılarak ***"Godfrey de Bouillon'un zaferi"*** olarak nitelendirildi. Kente ilk giren komutan oluşu, ona bu onuru kazandırdı.

Şimdi sakın *«Tüm bu anlatılanların, özellikle ilk haçlı seferinin bu ayrıntılarının bu çalışmanın başlığı olan **"Tapınakçılar, Siyonistler ve Masonlar"** konusuyla ne ilgisi var?»* demeyin!

Çok ilgisi var.

İnanın ki bu çalışmada yer alanların bütününü kavrayabilmek için, önce Godfrey de Bouillon'un bu haçlı seferine niçin katıldığını, ayrıca niçin bir kahraman gibi gösterilmesine çalışıldığını anlamak gerek.

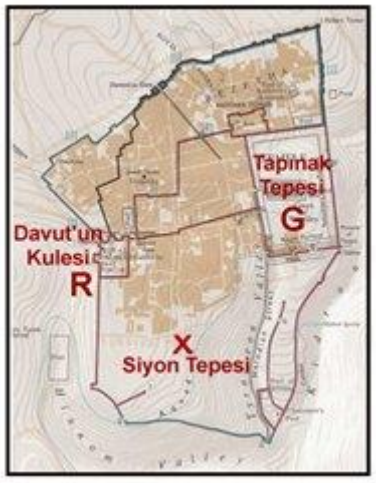

Bu konuyla bağlantılı olmak üzere, o tarihte orada olanlara gelişigüzel bakıldığında küçük bir ayrıntı sayılabilecek ama işin asıl ruhu bakımından pek önemli olan şöyle bir örnek verilebilir: Sonunda Raymond de St. Gilles de Kudüs'e girdi. Kentteki toplu kıyım olayı sona ermeden, ordugâhını öteden beri **"Davut'un Kulesi"** olarak anılan iç kalede kurdu. Böylece, âdeta burada egemenliğini, krallığını ilan etti.

Godfrey de Bouillon ise, Kudüs'e ondan önce girmiş ama o tarihte üzerinde eskiden kalma birtakım yıkıntılardan başka hemen hiçbir şey görülmeyen **"Siyon Tepesi"**ni tutmayı yeğledi. (Bu konuda birtakım çelişkili anlatımlar var. Kimileri Siyon Tepesi ile Tapınak Tepesi'ni ayrı tutuyor ve Godfrey'in aslında Siyon Tepesi'ne değil, Tapınak Tepesi'ne yerleştiğini belirtiyor.)

Haçlılara, dolayısıyla Hıristiyan dünyasına büyük bir zafer kazandırmış olarak nitelenen komutan, acaba niçin böyle kenara çekilmişti?

Sahiden öyle mi yapmıştı; kenara mı çekilmişti dersiniz?

İlk görünüşe aldanmayın. Bu konuda kesin bir yargıya varmadan önce, burada daha sonra neler olduğunu bilmek, o **"sonraki olaylar"**ı değerlendirmek gerek.

Bölüm: 4

Kudüs Kralı

Kudüs'ü ele geçiren Hıristiyanlar, kendilerinden olmadığı için öldürecek hiç kimse kalmayınca kenti talan etmeye girişti. Komutanlar da aylardan beri çok zor günler geçirmiş, çekmedikleri sıkıntı kalmamış olduğunu düşünerek askerlere ses çıkarmadı. Elbette ganimet alacaklardı ama bu nedenle birbirine giren hatta çıkan kavgalarda ölenler oldu.

Ortalık iyice durulup herkes rahat bir nefes aldığında, sıra şimdi ne yapılacağını ve neyin nasıl yapılacağını düşünmeye geldi.

Buraya İsa adına gelmiş bulunduklarına göre; önce geçici düzenin nasıl kurulacağına bakılmalıydı. Binlerce kişinin doldurduğu kentin kesin yönetim tarzı, Kilise tarafından belirlenmeliydi. Fakat Papanın bu konudaki tutumunu, ne düşündüğünü, ne yapılmasını uygun göreceğini bilen tek kişi, Başpiskopos Adhémar'dı ve o da ölmüştü. Diğer piskoposlardan hiçbiri bu konuda bilgi sahibi olmadığı gibi, bilen olsa da tek başına Roma'yı temsil edemez, onlara Kilise adına öneride bulunamazdı.

Papa 2. Urbanus da Kudüs'ün ele geçirilişinden iki hafta kadar sonra, ne yazık ki zafer müjdesini bile alamadan ölmüştü. Ancak Kudüs'ü ele geçirmiş olanlar, şimdi ne yapacaklarını düşünürken, Papanın öldüğünü bilmiyorlardı. Zaten bilseler ne fark ederdi ki? Nasıl olsa onun yerine geçmiş bir diğer papa vardı; yenisinin ne düşüneceğini, nasıl bir buyruk vereceğini bir ulak gelene kadar bilemezlerdi. Bu da aylar alırdı.

Tek çıkar yol, mertebeleri uyarınca önde gelen şövalyeler ile piskoposların ortak görüşüne başvurmaktı. Çoğunluğun kararına göre hareket edilmeliydi.

Günümüzde bunu çok rahat söyleyebiliyoruz ama Ortaçağda herhangi bir konuda ne yapılacağına oylama yapılarak ve çoğunluğun oyuna göre karar verilmesi hiç de alışılagelmiş, üstelik hiç de geçerli bir yöntem değildi. Böyle bir şey yoktu; olmazdı. Her zaman ve her yerde, her konuda karar veren bir "otorite" bulunurdu. Bu hep böyle olmuştu. Burada çoğunluğun kararına göre hareket edilmesi gerektiği de nereden çıkmıştı; bu olmayacak öneriyi ortaya atan kimdi?

Bu işin içinde bir kışkırtıcı vardı kuşkusuz…

Bundan önce hemen her taşın altından Pierre l'Ermite'in çıkmasına alıştık ya!... Bu öneriyi de aynı günah keçisine yüklersek, acaba ne denli doğru olur?

Raymond de St. Gilles'e sorarsanız, burada karar verecek olan bir "otorite" vardı: Kendisi…

Nitekim ona sorarsanız, sefere çıkılmadan önce Başpiskopos Adhémar, Kudüs alındığında onun kral olacağını sezdirme tarzında belirtmişti. O sırada henüz elbette bunu daha açık bir şekilde söyleyemezdi. Kudüs'ün alınması için kim ondan daha çok katkıda bulunmuş, daha fazla fedakârlık etmişti ki!... Elbette o karar verecekti çünkü zaten o kral olacaktı.

Ancak herkes onunla aynı görüşte değildi.

Bunun üzerine Raymond, «Sözüme inanmıyor musunuz yoksa?» diyerek öfkeleniyordu.

İnanıyorlardı. İnandıklarını söylüyorlardı. Aslında inanmasalar da inanmış gibi görünüyor, konuşunca da inandıklarını söylüyorlardı.

Raymond'un bu dediğine inanmadığını söyleyip de yaşamını tehlikeye atan yoktu ama inanmak başka şeydi, burada karar vermek başka!

Bu koşullar altında oylamaya başvurmaktan başka çare yoktu.

Madem Kudüs ele geçirildiğinde burada bir krallık kurulacağı önceden kararlaştırılmıştı; işte ele geçirilmişti ve şimdi en kısa süre içinde burasının mutlak egemen otoritesi yani "Kudüs kralı" belirlenmeliydi.

Neden hemen "kral"?... Neden hiç olmazsa Papa'nın görüşü alınıncaya kadar kenti yönetecek bir geçici vali değil de kral?

Bunun da kimin kafasından, hangi gerekçeye dayanarak çıkmış olduğu bilinemez ama kuşkusuz Godfrey de Bouillon da böyle bir uygulamaya karşı değildi. Pierre l'Ermite de bu bağlamda yeterince kulis yapmıştı.

* * *

Kudüs kralı seçilirken oy kullanabileceklerin çoğu şöyle düşünüyordu: *"Şayet Başpiskopos Adhémar beklenmedik bir anda ölmemiş olsaydı, buradaki dünyevî işlerin yönetimini mutlaka, hiç olmazsa geçici bir süre için bile olsa Raymond'a emanet ederdi."*

Çünkü Raymond, Papa'nın çağrısı üzerine tüm gücüyle haçlı seferine katılacağını herkesten önce ilan etmişti. Başkalarına iyi örnek olmuş, üstelik hayli özveride bulunmuştu. Bu sefer için, dolayısıyla Hıristiyanlık için en büyük desteği sağlayanların başında geliyordu.

Nitekim Kudüs'e gelirlerken yol boyunca bu gerçeği hep ortaya koymuş, atanmış olmasa bile hem tüm orduların başkomutanlığını taslamış hem de bu seferin sonunda Kudüs'te başlı başına bir krallık kurulacağı, kendisinin kral olarak tahta çıkarılacağı önceden belirlenmiş gibi davranışlar sergilemişti.

Başpiskopos Adhémar, onun bu tavrına hiç karşı çıkmamıştı. O da onun gibi düşünmeseydi, herhalde ona engel olur, bu gibi sözler söylettirmez ya da bunların doğru olmadığını söylerdi.

Elbette şövalyeler de bundan etkilenmiş, özellikle Bizans'tan beri bunun böyle olduğu kanısına varmıştı.

* * *

Raymond'u geçelim... Başka kim Kudüs kralı olabilirdi ki?... Robert de Flandre ile Robert de Normandie zaten yakında Kudüs'ten ayrılıp, ülkelerine dönecekti. Geriye kala kala Godfrey de Bouillon kalıyordu.

Raymond ile Godfrey karşılaştırılırsa; Raymond gerek ülke yönetimi gerekse savaş tekniği bakımından rakibinden çok daha üstün ve deneyimliydi. Üstelik Toulouse kontuydu. Aşağı Lorraine dükünün onun yanında esamisi okunmazdı.

[Toulouse, Fransa'nın güneyindeki önemli ve büyük kentlerden biridir. O tarihlerde Fransa kralına bağlı değil, bağımsız bir kontluktu. Lorraine ise bugünkü Fransa'nın kuzeydoğusunda yer alan bir bölgedir. Almanya'ya yakınlığı nedeniyle "Lothringen", Türkçede "Loren" ve yer yer "Lotarengiya" olarak da anılır. Lorraine, tek bir ülke olarak birleştirilmeden önce, bugünkü Belçika'yı da içeren kuzey bölgesi Aşağı Lorraine, güneyi Yukarı Lorraine olarak anılırdı. Siyasi bakımdan Kutsal Roma İmparatorluğu'na bağlıydı ve imparatorun atadığı bir dük tarafından yönetilirdi.]

Dedikoduların, çekiştirmelerin haddi hesabı yoktu.

Kimileri Raymond'un Kudüs'e saldırılırken yanlış işler yaptığını, başarısız sayılması gerektiğini, haçlılara gereksizce ağır kayıp verdirdiğini, gelecekte de böyle çatışmalar olabileceğini, hele bir de Müslümanlar kente saldırırsa yine yanlış işler yaparak elde edilmiş olan bu şanlı zaferin gölgelenmesine yol açabileceğini söylüyordu.

Buna karşı çıkanlar ise kuşatma sırasında Raymond'un en zor cepheyi aldığını, bunun için şanssızlığından dem vuruyordu. *«Onun yerinde başka her kim olsa aynı durumla karşılaşacaktı.»* diyorlardı. Kudüs'e yerleşerek burada kalacak Hıristiyanların başına Raymond'dan başka hiç kimsenin geçemeyeceğini ileri sürüyorlardı.

Godfrey de Bouillon, bu sefere çıkmadan önce kendi küçük ülkesinin düklüğünü yürütürken bile hayli yetersiz kalmıştı. Ne bir dük ne de bir asker olarak başarılıydı. Ancak bu çoğu kimsenin bilmediği bir şeydi. Yanındaki deneyimli şövalyeler onun boşluğunu kapatıyordu. Buna karşılık, Raymond'dan yana olanlardan kimileri, "surlara kuleden köprü atmak" biçimindeki hilenin bile onun kafasında çıkmadığını, bunu bir başka şövalyenin düşünüp yerine getirdiğini, Godfrey'in ise hazıra konmuş olmak hatta başkasının başarısını kendi hesabına yazdırmaktan başka bir şey yapmadığını belirtiyordu.

Özetle, her kafadan ayrı bir ses çıkıyordu.

Tüm bunlara karşın Godfrey, **"haçlılara zafer kazandırmış kişi"** sayılışıyla, kral olabilmek bakımından avantaj elde etmişti. Ondan yana olanlar bunun üzerinde duruyor, *«Godfrey olmasaydı, şimdi biz Kudüs surlarının önünde savaşamadan ölüp kalmıştık.»* gibi sözler ediyorlardı.

Bir seçim propagandası ve rakibini yıpratma uğraşısı ki hiç sormayın...

Kimin Kudüs kralı olarak seçileceğini belirleyecek şövalye ve rahipler iki arada bir derede kalmıştı.

Nasıl günümüzdeki politikacılar, seçim öncesinde karşı adayı yıpratmak için her yola başvururlarsa, tıpkı ona benzer bir tiyatro oyunu, Kudüs sahnesinde bundan yaklaşık on yüzyıl önce oynandı.

Raymond ile Godfrey'in yandaşları, günlerce propaganda fiskosları yaptı. Destek verdikleri adayı övmekten çok, diğerini kötüleyip gözden düşürmek için uğraştılar. Entrikalar çevirdiler.

Başpiskopos Adhémar'ın saldırıdan kısa süre önce durup dururken ölmüş olmasının da bu entrikaların bir önceki basamağı olabileceği düşünülebilir. Bu konuda hiçbir delil olmamasına karşın, olayların sonraki gelişimi, bu bağlamda *"Acaba?... O ölüm bir şekilde planlanmış mıydı?"* tarzında bir soruyu hep zihinlerde tutmuştur.

Ancak entrikanın o mertebeye varabilmesi bakımından Kudüs'ün mutlaka ele geçirileceğinin ve sonraki olayların da önceden tahmin edilebilmiş olması gerekir ki, bu pek zayıf bir olasılıktır.

Kral Seçimi

Raymond, seçim yöntemiyle kral belirlenmesine karşıydı. Bunu başından beri açıkça ortaya koyuyordu. Böyle şey olmazdı. Bunlar eski köye yeni âdet getiriyordu.

Ona göre Katolik Kilisesi'nin yüzyıllar önce bu konuda koymuş olduğu bir kural vardı. Seçimle kral olunamazdı. *"Burada bir krala ihtiyaç var."* denilip, Kilise tarafından yüzyıllarca önce belirlenmiş, her zaman her yerde uygulanmış olan bu kural, böyle aceleye getirilerek çiğnenip geçilemezdi. Ancak bu konudaki direnişi, kendi yandaşlarından bile yeterli desteği görmedi. Godfrey gibi, bu iş bitince ülkelerine dönecek olan diğer iki komutan da seçimin bir an önce yapılmasından yanaydı.

Raymond korkmaya başladı. Şayet seçim yapılır da Godfrey seçilirse, onun tahta çıkmasını engelleyemezdi. O durumda şansını tümüyle yitirirdi.

Taraftar sağlamalıydı. Bu nedenle yumuşadı ya da öyle göründü; seçimin yapılmasına razı oldu.

* * *

İki aday vardı. Biri seçilecekti. Bunun için oylama yapılacaktı.

Çok basit bir işlem gibi görünüyor, değil mi?... Hatta *«Elbette öyle olacak. Başka bir seçenek düşünülebilir mi ki?»* diye serzenişte bulunabilirsiniz.

Haklısınız ama o tarihte Avrupalı "seçim" diye bir şey bilmiyordu ki… Az önce dedik; bir konuda karar verilmesi bakımından oylama yapılması hiç de olağan bir işlem değildi.

Dolayısıyla, oylamayı nasıl yapacaklarını da bilmiyorlardı.

Bu nedenle, önce bu işin nasıl yapılacağına dair bir yöntem belirlenmesi gerekti.

Uzun tartışmalardan sonra öyle bir yöntem belirlediler ki şaşarsınız.

Bu, herkesin kendi adayı için elini kaldıracağı ya da seçtiği adayın adını bir kâğıda yazıp kutuya atacağı, sonra da oyların sayılacağı tarzda basit ve kestirme bir yöntem değildi. Basit olanı hiç kimsenin aklına gelmemişti. Böyle yöntemler yüzyıllar öncesinde Antik Roma'da kalmıştı. Ancak onu bugün biz biliyoruz; onlar bilmiyordu.

Uzatmayalım... Birkaç aşamalı, hayli karmaşık bir uygulama yapıldı. Sonuç Raymond'un lehine çıktı.

Bunun üzerine rahat bir nefes alan Raymond, seçimden önce söylediklerini yani Katolik Kilisesi'nin buyrultusu dışında "seçim" ile kral olunamayacağını bir kez daha yineleyip krallığı kabul etmedi.

Hoppala!

Yok, öyle demeyin; bu, zaman kazanabilmek amacıyla oynanan bir oyundu.

Bunun neresi oyun?... Zaten kral olmak istemiyor muydu? Öteden beri bunu söyleyip durmakta değil miydi?... Hazır seçilmişken krallığı niçin kabul etmemişti?... Kafasından neler geçiriyordu?

Raymond'un ne düşündüğünü bilemeyiz. Ancak bir yorum yapalım ve varsayımda bulunalım.

Başlangıcından beri haçlı seferinin asıl patronu Papa idi. Onun isteğine karşı gelinemezdi. İsteğinin ne olacağı da bilinmiyordu. Hiçbir ülkede bir kişi, gerçekten hakkı olsa bile kalkıp da *«Ben kralım.»* diyemezdi. Önce papa onun "kral" olacağını belirler, sonra da onu yöntemine uygun olarak vaftiz ederek tacını giydirirdi.

Buradaki koşullar ne kadar farklı olursa olsun, Papanın bir "oldu bitti" ile karşı karşıya bırakılması, ilerideki ilişkileri hayli zora sokabilirdi. Raymond, krallığı üstlenecek olursa, Papa'nın nezdinde bunun kusurunu orada yapılmış seçimde oy kullananların üzerine yıkamazdı. Krallığı onaylanmazsa, yitirecekleri kazanacaklarından çok daha fazla olabilirdi.

Herhalde, *"İyisi mi, hazır Godfrey devre dışı kalmışken krallık sorunu bir süre için askıda dursun; sonra ne yapacağımızı, kimin gerçekten kral olup taç giyeceğini görürüz."* diye düşünmüştü. Ona göre krallığı kabul etmeyerek Papa'ya bağlılığını gösterişi, kendini ve haddini bilen alçak gönüllü bir tavır takınışı, bu diplomasi, uzun vadede onu kazançlı çıkaracaktı. Sadece biraz sabırlı olmalıydı, o kadar.

* * *

Raymond'un oyunu tutmadı. Çünkü kendi dileğiyle seçim sonucunu reddedip çekilince, mutlaka ve bir an önce bir kral gerektiğini düşünen şövalyeler, bu kez krallığı Godfrey'e önerdi.

Godfrey seçimi kazanmış olsaydı belki hiç öyle düşünmeyecekti ama o da Raymond'un tutumunu çok anlamlı ve yerinde buldu. Kral olmak yetmezdi. Mutlaka Kilise'nin desteği gerekirdi. Gerçi Godfrey buna pek önemsemiyordu ama politika öylesini gerektiriyordu.

Godfrey sahiden öyle mi düşünüyordu?... Yoksa her adımında hemen yanı başında bitiveren Pierre l'Ermite mi onu böyle düşündürüyordu hatta böyle düşündürmese bile böyle mi konuşturuyordu?

O da bir başka oyun oynamaya girişti.

Kudüs'te "kral" değil, ***"Advocatus Sancti Sepulchri"*** *(Kutsal Mezar'ın Koruyucusu)* olmak istediğini, buraya da zaten bunun için geldiğini ileri sürdü.

Bu tutumu, aslında hemen gönüllü olmak yerine diplomatik davranıp istemez ama razı olur gibi görünmekten başka bir şey olmasa da gelecekte Papa'nın desteğini sağlamak bakımından işe yarayabilirdi.

Yan cebime koy!

Godfrey'in blöfü tuttu... Üzerine gelinince çok naz etmedi. Kilise'nin onayının sonradan alınması koşuluyla (!) kabullenmiş gibi bir tavır takındı.

* * *

Böylece Godfrey, amacının ilk aşamasına ulaşmış oluyordu.

Kente girer girmez ordugâhını Siyon Tepesi üzerinde kurmuş olduğunu belirtmiştik… Onun için Siyon Tepesi, Kudüs kentinin herhangi başka bir yerinden hatta Kutsal Mezar Kilisesi'nden bile çok daha önemliydi.

Bunun gerekçesini daha sonra göreceğiz.

Fakat Kudüs kralı olması kesinleşince, Raymond'un çöreklenmiş olduğu ve "Davut'un Kulesi" olarak anılan iç kaleyi boşaltmasını istedi. Çünkü kentin merkezi orasıydı ve yönetimi oradan yürütülmeliydi.

Raymond önce direndi hatta oralı olmaz göründü.

Fakat şimdi Godfrey "kral" olmuştu.

Raymond, aristokrasinin kurallarını çok iyi bilirdi. Hiçbir zaman, hiçbir yerde bir kralın isteklerine karşı gelinemeyeceğini de bilirdi. Fakat burada umursamaz bir tavır takınınca, ona bildiği kural hatırlatıldı. Razı olmak zorunda kaldı.

Ancak bu konuyu bireysel bir sorun haline getirdi. Aslında burası herhangi bir kralın ülkesi değil, "İsa'nın ülkesi" olduğuna göre, kentin yönetim merkezini ancak doğrudan İsa adına hareket edebilecek birine teslim ederdi. Ona göre, İsa'nın ülkesini teslim alabilmek için seçilmiş bir kral olmak yeterli değildi.

Henüz Kudüs'ten ayrılmamış diğer komutanlar hatta Raymond'un kendi şövalyeleri bile Raymond'un bu tutumuna şaştı kaldı.

Bir kez inadı tuttu mu, bunu kırma olanağının bulunmadığını biliyorlardı ama bu kadarı da insanı pes ettirirdi.

Şu halde şimdi Kudüs'e bir de patrik seçmek gerekiyordu.

O tarihlerde patrik, hem din hem devlet işleriyle görevli olan bir kişiydi. Bu aslında Yahudi geleneklerinden kalma bir uygulamaydı ama Hıristiyanlıkta da geçerliydi.

Haçlı seferi öncesinde Kudüs'te bir patrik bulunduğundan, Pierre l'Ermite'in ona papaya götürmek üzere bir mektup yazdırttığından söz etmiştik. Patrik Simeon'un daha sonra ne olduğuna ilişkin hiçbir bilgi yok. Büyük olasılıkla Müslümanlar haçlı ordusu yaklaşırken Kudüs'teki Hıristiyanları kapı dışarı ederken o da kentten ayrılmış ve kimsenin bilmediği bir yere gitmişti.

* * *

Yine seçim!...

Ancak bu kez şövalyeler işe karışmadı. Piskoposların toplanıp, kendi aralarından birini patrik olarak seçmesini sağladılar.

Şövalyelerin bu işe karışmadığı söylenirse de, komutanlardan Robert de Flandre'ın pek alâ karışmış olduğu görülüyor. Onun önerisi, **Arnulf van Chocques** adlı rahibin seçilmesiydi. Neden?... Çünkü onu yakından tanırdı; bu Felemenkli rahip, haçlı seferine katılmadan önce Robert'in ailesindeki gençlere ders verirdi.

Nitekim Arnulf seçildi de…

Ancak diğer piskoposlar itiraz etti; Kilise kuralları uyarınca bu göreve gelebilmek bakımından yetersizliğini ileri sürdüler.

Bu durum Robert'in hoşuna gitmese de susmaktan başka yapabileceği bir şey yoktu.

Yenilenen seçim sonucunda Kudüs Patrikliğine **Dagoberto da Pisa** *(Pisalı Dagobert)* getirildi.

Şimdi gözler Raymond'un üzerindeydi.

O da yapabileceği tek işi yaptı; iç kaleyi Patriğe teslim etti.

Fakat yeni Kudüs Patriği, bu emaneti hemen Kral Godfrey'e aktarıverdi.

Buna çok içerleyen Raymond da, tüm askerlerini toplayıp ertesi gün Kudüs'ü terk etti.

Raymond giderken tüm ordusunu da alıp götürünce, karşılaşılabilecek olası bir Müslüman saldırısına karşı Kudüs hayli zayıflamış oluyordu.

Bir süre sonra Robert de Flandre ile Robert de Normandie de ülkelerine dönünce, mutlaka destek gerekecekti. Diğer iki komutan burada yeterli savunma gücü sağlanana kadar askerlerinden bir bölümünü Kudüs'te bırakmaya razı olunca, Godfrey rahat bir nefes aldı.

Godfrey de Bouillon

İyi bir Hıristiyan, Kudüs'ü kendi dini uyarınca kutsal bilir ve bu kente hep Hıristiyanların egemen olmasını ister.

Godfrey de Bouillon'un da buraya gelirken amacı bu muydu acaba?

Yoksa şöyle mi sormalı: Godfrey de Bouillon iyi bir Hıristiyan mıydı?

Bu seferde başrolü almak isteyişine bakılacak olursa; Kudüs'te Hıristiyan egemenliğini de kendi asal amacından sapmadan gözetiyor muydu?

Böyle bir soru soruluşu, Godfrey'in bir özel amacı olduğunu sezdiriyor.

Bir tutkusu olduğundan kuşku yok ama bu iş o kadar basit değil.

Üstelik o söz konusu tutkunun ne denli kişisel olduğu hatta Godfrey'in kişiliğiyle ne denli bağdaştığı da sorgulanabilir.

Godfrey "iyi bir Hıristiyan" gibi görünüyordu elbette ama asıl elde etmek istediğine varıncaya kadar…

Bu işin ardında başka bir iş vardı.

O başka işin ne olduğunu anlamak için Kudüs Kralı filmini bu noktada dondurup, makarayı bir miktar geri sarmamız, bu senaryonun atlayarak geçmiş bulunduğumuz bir diğer bölümüne bakmamız gerekecek.

* * *

Godfrey de Bouillon, soyadını aldığı bölgenin kontu 2. Eustache ile Lorraine Düşesi Ida'nın büyük oğluydu. 1087 yılında Kutsal Roma İmparatoru tarafından Aşağı Lorraine düklüğüne atanmıştı.

Kaynak:http://quizlet.com/5771942/holy-roman-empire-map-test-flash-cards/

Günümüzde Lorraine *(Loren)*, Fransa'nın kuzeydoğusunda bir ildir. 11. yüzyılda, Avrupa'daki birçok ülke gibi Kutsal Roma İmparatorluğu'nun sınırları içindeydi. Fransa Krallığı'na komşu oluyordu. İki bölgesi vardı; güneyi Yukarı Lorraine, kuzeyi günümüzdeki Belçika'nın doğusu ile kısmen Almanya'nın Rhineland bölgesi üzerine oturmakta olan Aşağı Lorraine.

Godfrey'in dük sıfatıyla Aşağı Lorraine'in sahibi ya da o ülkenin tek başına hükümdarı olduğu sanılmasın. İmparator, egemenliği altındaki ülkelerin düklerini dilediğince atardı.

Gerçi çoğu imparatorlar, başında oldukları ülkelerdeki iç dengeleri koruyabilmek bakımından öncelikle bir dükün en büyük oğlunun babasından sonra dük olmasını öngörürdü ama bu ne zorunluydu ne de bir kural. Sadece bir görenek *(teamül)* olduğu söylenebilir. İmparator isterse öteden beri izlenen göreneğe uyar isterse uymazdı.

Dolayısıyla, o sıradaki imparator 4. Heinrich'in Godfrey de Bouillon'u düklüğe getirirken ne düşünmüş olduğu bilinemez.

Godfrey'in, zayıf kişiliği nedeniyle bu işi doğru dürüst beceremeyeceğinin önceden belli olduğu söylenir. Ancak ondan önce dük sıfatını taşıyan 2. Conrad bu işi beceriyor muydu sanki; o sadece bir çocuktu ve ileride Almanya kralı olmaya hazırlanıyordu. Daha önceki dük, Godfrey'in dayısı ve adaşı hepsinden çok daha beceriliydi aslında. Kim bilir, imparator belki de Godfrey'e bir fırsat tanıyıp onu denemek istemişti. Ancak zaten Lorraine'deki devlet işlerini dayısı sağ iken bile annesi Ida yürütüyordu.

Genç Godfrey ile Ida de Lorraine

Godfrey de Bouillon ile kardeşi Baudouin (Baldwyn), Lorraine düklerinin aşağıdaki soy ağacı çizelgesinde yer alır.

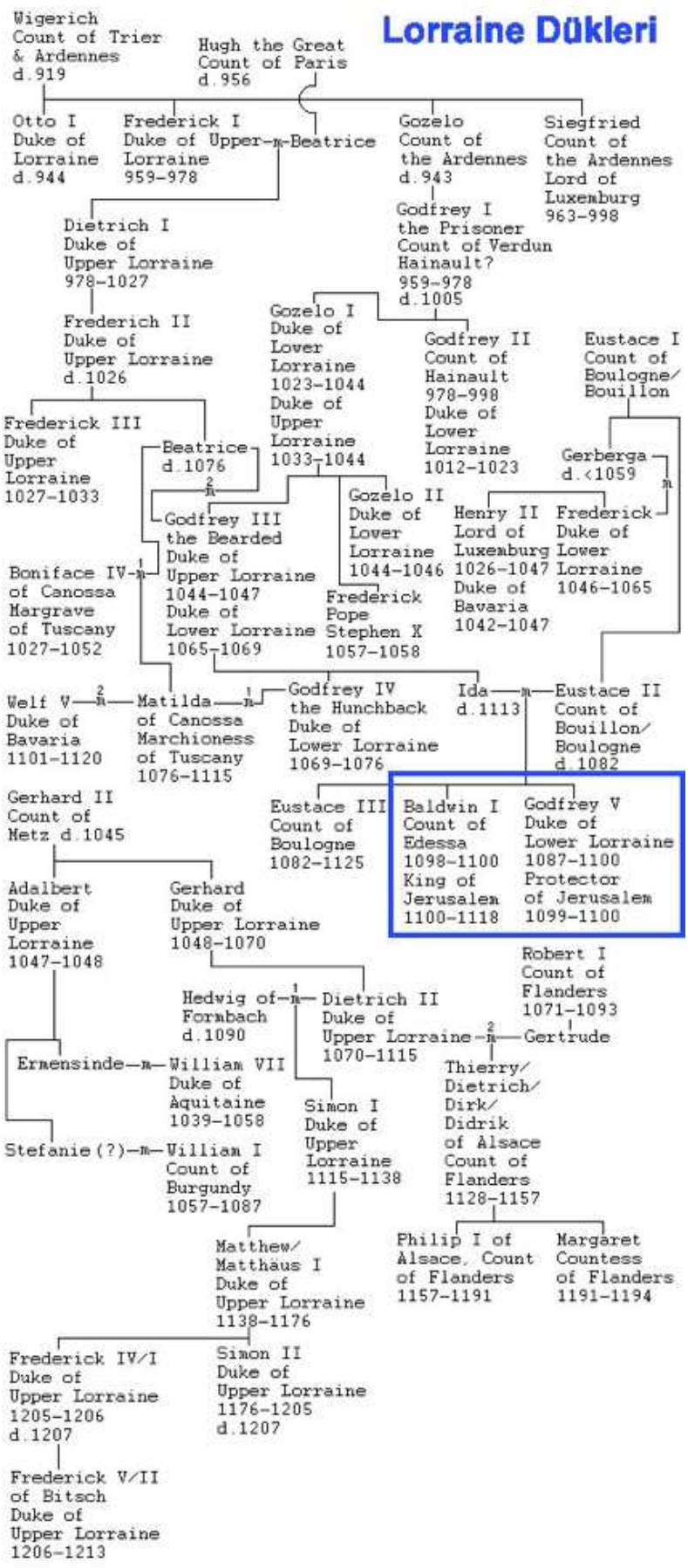
Lorraine Dükleri
Wigerich Count of Trier & Ardennes d.919
Hugh the Great Count of Paris d.956
Otto I Duke of Lorraine d.944
Frederick I Duke of Upper Lorraine 959-978
Beatrice
Gozelo Count of the Ardennes d.943
Siegfried Count of the Ardennes Lord of Luxemburg 963-998
Godfrey I the Prisoner Count of Verdun Hainault? 959-978 d.1005
Dietrich I Duke of Upper Lorraine 978-1027
Frederich II Duke of Upper Lorraine d.1026
Gozelo I Duke of Lover Lorraine 1023-1044 Duke of Upper Lorraine 1033-1044
Godfrey II Count of Hainault 978-998 Duke of Lover Lorraine 1012-1023
Eustace I Count of Boulogne/ Bouillon
Frederick III Duke of Upper Lorraine 1027-1033
Beatrice d.1076
Gerberga d.<1059
Godfrey III the Bearded Duke of Upper Lorraine 1044-1047 Duke of Lover Lorraine 1065-1069
Gozelo II Duke of Lover Lorraine 1044-1046
Henry II Lord of Luxemburg 1026-1047 Duke of Bavaria 1042-1047
Frederick Duke of Lower Lorraine 1046-1065
Boniface IV of Canossa Margrave of Tuscany 1027-1052
Frederick Pope Stephen X 1057-1058
Welf V Duke of Bavaria 1101-1120
Matilda of Canossa Marchioness of Tuscany 1076-1115
Godfrey IV the Hunchback Duke of Lower Lorraine 1069-1076
Ida d.1113
Eustace II Count of Bouillon/ Boulogne d.1082
Gerhard II Count of Metz d.1045
Eustace III Count of Boulogne 1082-1125
Baldwin I Count of Edessa 1098-1100 King of Jerusalem 1100-1118
Godfrey V Duke of Lower Lorraine 1087-1100 Protector of Jerusalem 1099-1100
Adalbert Duke of Upper Lorraine 1047-1048
Gerhard Duke of Upper Lorraine 1048-1070
Robert I Count of Flanders 1071-1093
Hedwig of Formbach d.1090
Dietrich II Duke of Upper Lorraine 1070-1115
Gertrude
Ermensinde
William VII Duke of Aquitaine 1039-1058
Thierry/ Dietrich/ Dirk/ Didrik of Alsace Count of Flanders 1128-1157
Simon I Duke of Upper Lorraine 1115-1138
Stefanie (?)
William I Count of Burgundy 1057-1087
Matthew/ Matthäus I Duke of Upper Lorraine 1138-1176
Philip I of Alsace, Count of Flanders 1157-1191
Margaret Countess of Flanders 1191-1194
Frederick IV/I Duke of Upper Lorraine 1205-1206 d.1207
Simon II Duke of Upper Lorraine 1176-1205 d.1207
Frederick V/II of Bitsch Duke of Upper Lorraine 1206-1213

Kaynak: www.friesian.com/history/loraine1.gif

Godfrey'in kişiliğine ilişkin bu söylentileri geçelim... Önemli olan soyu sopudur.

Bu bilgi, Godfrey'in haçlı seferine niçin katıldığını, üstelik neden ön safta yer almaya çalıştığını ortaya koyar.

Şunu bile söyleyebiliriz: Aslında Godfrey'in ne haçlı seferine çıkmaya niyeti ne de ön planda olmak gibi bir kaygısı vardı. Onu bu işe girişmesi için itekleyen biri ya da birileri olmuştu. İşte, bu işin can alıcı noktası da burası…

Bouillon *(Bologne/Bolonya)* ailesinin yüzyıllar boyunca geriye doğru uzanan bir soy ağacı vardır. Aslında bu soy ağacı birçok aileyi kapsar. Buna ilişkin belgeler arasında en güvenilir olarak nitelendirilen çizelgeler oldukça yakın tarihlidir. Bunlardan birini de, İsviçreli tarihçilerden Avusturya asıllı **Leo Schidlof** düzenlemiş. Ancak, bu konu üzerindeki çalışmalarında ya kendisi bir takma ad kullanmış (Henri Lobineau) ya da böyle bir takma adı bununla ilgili çizelgesini ortaya koyanlar uydurmuş.

Bir soy ağacı çizelgesinde önemli olan, çizelgeyi hangi tarihçinin yaptığı değil, kullanılan kaynak belgelerin güvenilirliğidir.

Burada bizi ilgilendiren, söz konusu çizelgelerde gösterilenlerdir.

Bu çizelgeler, yer yer birtakım yanlışlıklar içermekte olabilir. Bu yanlışlar dikkati çeker ölçüde çok ise tümünü kaldırıp bir yana atmak, göz ardı etmek bile uygun düşebilir. Olaya objektif bir gözle bakmak gerekir.

Fakat hepsinden çok daha önemli bir konu var: Bu çizelgeler doğru olsa da olmasa da bunların kesinlikle doğru olduğuna inananlar çıkmıştır. O kişiler, bu inançla öyle işler yapmıştır ki o yaptıkları tarihin akışına yön vermiş, çok önemli birtakım olayların doğmasına yol açmıştır.

Sözünü ettiğimiz bu soy ağacı çizelgelerinin üzerindeki düzenlenme tarihi 1956. Bu tarihin doğru olup olmadığı elbette bilinemez. 1964 yılından sonra gün ışığına çıkmışlar; daha önce bunlardan söz eden yok.

Peki ya daha sonrası?

Daha sonra buna benzer soy ağacı çizelgeleri düzenlemek moda olmuş.

* * *

Söz konusu soy ağacı geriye doğru izlenince varılan yer ilginç…

Sadece ilginç değil; aynı zamanda çok önemli…

42 yaşında, iki yıl önce haçlı seferine çıkarken ardında bıraktığı karısı ile oğlunu bir daha göremeden, seferin hedefi olan Kudüs'ün ele geçirilişinden sonra orada kral seçilen ama daha krallığının da keyfine bile varamadan ölen Godfrey de Bouillon, bu soy ağacındaki ince dallardan birinde kuruyup kalmış olan son yapraklardan biri gibi gösterilmiş.

Her nedense bu çizelgeye ne oğlu ne de sonrası işlenmiş.

Zaten bu çizelgede bizi ilgilendirecek olan da Godfrey'den sonrası değil, öncesi yani o soy ağacının gövdesi hatta kökü.

Madem bu o kadar önemli; acaba bu çizelgelerin düzenlenmesindeki asıl amaç, bir soy ağacının tümünü ortaya koymak değil de sadece Godfrey de Bouillon'un bu çizelgede yer aldığını gösterip, sonra çizelgenin geriye doğru incelenmesini sağlamak, bu bağlamda bir yönlendirme yapmak olabilir mi?

Kim bilir, belki!

* * *

Bu soy ağacı çizimlerinde Godfrey de Bouillon'un gösterildiği noktadan geriye, daha eski tarihlere doğru gidersek; adını hiç duymamış olduğumuz, oldukça ayrıntılı tarih kitaplarında bile pek değinilmeyen birçok kişi görürüz. Bu kişilerin adları sadece bir profesyonel meslek olarak tarihçiliği seçenler için anlamlıdır.

Godfrey de Bouillon'un adının gösterildiği 11. yüzyıldan başlayıp geriye doğru gidersek, 7. yüzyıla indiğimizde, tarih bilgisi lise düzeyinde olanlar için pek bir anlam taşımayan, ancak Ortaçağ tarihi ile yakından ilgilenmiş olanlara tanıdık gelebilecek bir kralın adı ile karşılaşırız: **2. Dagobert**.

Ortaçağ tarihi hiç ilginizi çekmemişse bu adı da duymamış olabilirsiniz.

Şunu da ekleyelim: 17. yüzyıl öncesinden kalma belgelere dayanarak yazılmış tarih kitaplarında böyle bir kişinin adı geçmez. Bunun böyle oluşunun nedenini daha sonra göreceğiz.

2. Dagobert, Merovenj hanedanından gelme Frank krallarının sonuncusu sayılmaktadır. Gerçi ondan sonra bir de 3. Childeric var ama onun gerçekten "kral" olup olmadığı tartışılır.

Ondan sonra Frank Krallığı el değiştirmiş, Karolenj hanedanına geçmiştir.

Karolenj hanedanını ise çok daha iyi biliriz… Çünkü tarihte çok daha iyi tanıtılmış, üzerinde özenle durulmuştur.

* * *

Godfrey de Bouillon haçlı seferine itilmişti.

Yanlış oldu… Aslında Godfrey de Bouillon haçlı seferinin başlamasından önce özel bir amaçla seçilmiş, sonra haçlı seferinin düzenlenmesi başarılmış, Godfrey'in de sefere katılarak Kudüs'e gitmesi sağlanmıştı.

Sanki haçlı seferinin sonunda Kudüs'ün ele geçirilmesi kesinmiş gibi…

Sanki Kudüs ele geçirilebilirse Godfrey'in kral olması garantiymiş gibi…

Haçlı seferine çıkmadan birkaç yıl önce, bu soy ağacı ona gösterilip açıklanmıştı. Godfrey'in, Merovenj hanedanının belirgin varislerinden biri olduğuna inanması, bu mirasa sahip çıkmaya girişmesi öngörülmüştü. Fakat bunun için acele etmemesi, dikkatli bir manevra yapması öğütlenmişti.

Bu girişim onun yıllarını alacaktı ama sonucu düşünülünce buna değerdi.

Sözünü ettiğimiz bu soy ağacı çizimleri ne 2. Dagobert ne de Merovenj hanedanının bütünü ile son bulur. Godfrey'in Merovenj hanedanından gelme oluşunun anlaşılmasını, bu doğru olsa bile haçlı seferine niçin katıldığını, hele Kudüs'te kalmaya kararlı oluşunun gerekçesini açıklamaz.

Bu olayın altında ya da arkasında neler olduğunu, ne gibi bir amaç hatta erek, nasıl bir gizli tasarım hatta entrika bulunduğunu anlayabilmek için; tarihte biraz daha gezinmek, biraz daha eskiye uzanmak, ancak yüzeyde kalmayıp biraz daha derine inmek gerekiyor.

Bunun için de "Merovenjler" konusunu incelemek gerekiyor.

İşte şimdi sıra onda…

Bölüm: 5
Merovenjler

Yüzyıllar boyunca Avrupa'nın büyük bölümüne egemen olmuş Roma İmparatorluğu ikiye bölündükten sonra, Bizans'ı başkent edinmiş doğudaki imparatorluk, batıdakine oranla daha tutarlı bir görünümdeydi. Batıdaki, kendi içinde düzen sağlayamadığı gibi, çevresinden gelen çeşitli baskılar altında ezilmişti. Bunlara bir de Batı Hunların akınları eklenince, bölünmenin ertesinde yüz yıl bile dayanamadan parçalanmıştı.

Batı Hunlar, Avrupa kıtasında zaten hayli kritik bir duruma gelmiş olan dengeleri biraz daha bozarak darmadağın etti. Özellikle Orta Avrupa ülkelerinin birçoğu ne yapacağını şaşırdı.

Hunlara boyun eğmek istemeyenler, tası tarağı toplayıp öte yanlara, olabildiğince uzağa göçtü. Direnmeye kalkışan perişan oluyor, bir başka yana gitmek hatta dağılmak zorunda kalıyordu.

Avrupa'da göçler iç içe girdi. Herkes birbirini itekledi, birbiriyle karıştı.

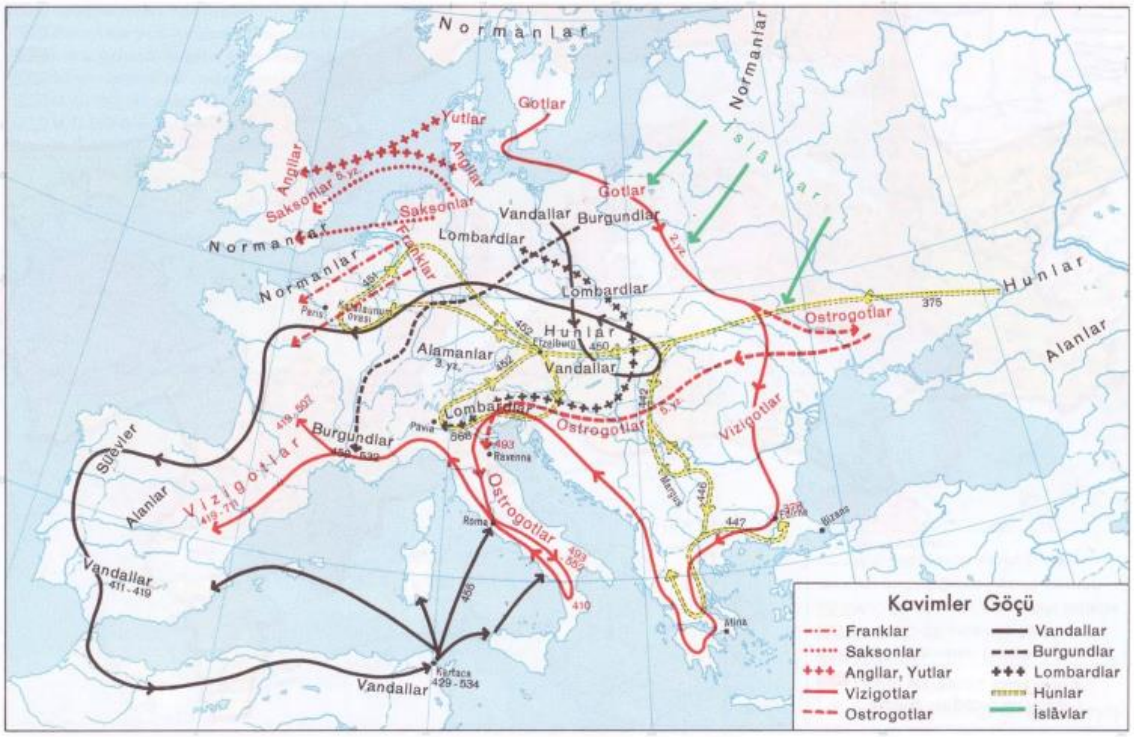

Bu çalışmada bizi bunların hepsi değil, bazıları ilgilendiriyor. Özellikle **Vizigotlar**...

Kuzey Avrupalı Gotların kollarından biri olan Vizigotlar, bir yerde uzun boylu tutunamayıp oradan oraya en çok dolaşanlardan biriydi. Sonunda, günümüzdeki Fransa ile İspanya sınırındaki Pirene Sıradağları dolaylarında yerleşip, biraz da güneye doğru sarktılar.

Daha önce Tuna boylarından gelip, günümüzdeki Almanya'nın kuzeyine doğru yerleşmiş Franklar ise, batıya doğru kayıp Galya'ya göçtü.

Galya, Avrupa kıtasının Atlas Okyanusu'na yaslanan bir bölümünün eski adıdır. Günümüzdeki Fransa ile Belçika'yı içerir. Sözlük anlamı bakımından **"Kelt ülkesi"** demektir.

Tarihte Galya, farklı dönemlerde farklı bölgelere ayrılmıştır. Kimi zaman "Güney Galya", "Batı Galya" gibi coğrafi bölgelerinden söz edilerek, kimi zaman da Austrasia, Neustria, Burgundia gibi Frank Krallığı'nın bölümlerine bağlanarak tanımlanmıştır.

Kaynak: www.alternatehistory.com/discussion

Bunlardan Güney Galya ya da Narbon Galyası denilen bölge, bu çalışmada özel ilgi konusu olacak. Orası, günümüzdeki Fransa'nın güneyinde bir yanda Pireneler diğer yanda Akdeniz'e dayanan **Languedoc** bölgesi ya da Oksitanya, bir zamanlar Vizigotlar'ın yerleşmiş olduğu yerlerden biridir.

Batı'daki Galya'ya göçen Franklar ile önceden orada yaşayan Keltler arasında yakın ilişkiler kuruldu. Bu yakınlaşma hatta kurulan aile bağlarıyla iç içe girme, sonraki yüzyıllarda da kendini belli etmiştir. (Bu çalışmanın sonraki bazı bölümlerinde değineceğimiz İskoç-Fransız yakınlaşmasının temelinde bu tarihsel geçmişin etkisi olduğu söylenebilir.)

Keltler, geçmişi M.Ö. 2. bin yıla kadar uzanan eski bir Avrupa halkıdır. Farklı dönemlerde, Baltık Denizi'nden Akdeniz'e, Balkanlar'dan Atlas Okyanusu'na kadar birçok bölgede, ara sıra göçerek Avrupa'nın hemen her yerinde yerleşmişlerdi. Roma İmparatorluğu'nun egemenliği altına girince, önce Galya'yı kendilerine yurt edinmişlerdi ama burası onların son durağı olmamıştı. Aralarından birçoğu, 6. yüzyılda önce Britanya'nın batısına, sonra günümüzdeki İskoçya ve kısmen İrlanda'ya göçerek oralara yerleşmişti.

* * *

5. yüzyıl ortalarına doğru Galya'da, Avrupa'nın siyasi tarihinde önemli bir yer tutacak yeni bir hanedan doğdu. Bu hanedana "Merovenjler" dendi.

Merovenjlerin atası olarak benimsenen **1. Merovech** (Mérovée I) ile ilgili olarak ilginç bir efsane anlatılır. Özetle şöyle:

*"Merovech'in iki babası varmış. Bunlardan biri Frankların o sıradaki kralı Clodion, diğeri ise **Quinotaur** adlı, okyanustan gelen ve olağanüstü güçleri olan hatta tanrısal bile denilebilecek nitelikli bir yaratıkmış."*

Merovenjlerin kökeni ile bağlantılı olarak, Frank krallarının daha eskiye uzanan soyundan çok, bu sözü edilen doğaüstü yaratık üzerinde durulur.

"O, bir dünya yaratığı değilmiş. Merovech'in annesi gebeyken, bir gün yüzmek için okyanusa girmiş. Quinotaur adlı bu yaratık ile cinsel ilişkide bulunmuş."

Kimileri bunu bir tecavüz olayı olarak nitelendirir fakat aslında iyi niyetli olduğunu eklemekten geri kalmaz.

"Merovech'in anasının karnındaki cenine Quinotaur'un dölü de geçmiş. Doğduğu zaman her iki babasının birden genlerini taşıyormuş."

Bu efsane, eski bir doğa kurgu öyküsü gibidir.

Fakat bu efsane ya da mit, salt Merovenjler'e özgü de değildir. Çok daha önceki tarihlerde Fenikelilerde, Antik Mısır uygarlıklarında benzerleri vardır. Daha sonraki dönemlerde Batı Anadolu ve Antik Grek uygarlıklarında da görülmüştür. Hepsinin ortak yanı, deniz bağlantısı oluşudur.

Merovech Efsanesi'nde sözü edilen yaratığın nasıl bir şey olduğu hatta konmuş adın anlamı bile kesin olarak bilinmiyor. Kimileri bu konuda bir etimolojik incelemeler yaptıktan sonra, Quinotaur'un sözlük anlamını "boğa kral" olarak verip, gerek Tevrat'ın "Tekvin" başlığını taşıyan ilk kitabında anlatılanlar gerek Ortadoğu çevresinin antik mitleriyle bağlantılar kurmuştur. Bu bağlantıları doğuya, Hindistan'a kadar uzandıranlar bile vardır. Bu gibi anlatımların bazılarında, tarih öncesi çağların efsanesel ülkesi Atlantis de gündeme getirilir.

Kimileri Quinotaur'un "beş başlı bir deniz yaratığı" olduğunu söyler. Kimileri daha belirgin bir betimleme yaparak, "yarı balık ve yarı boğa" biçiminde bir mitolojik yaratık olduğunu belirtir.

Kaynak: www.house-quinotaur.org

Birçok mitte, gerek balık gerekse boğa çok önemli yer tutar. Bu bakımdan Quinotaur, tarih öncesi çağlarda Filistinliler ile Fenikelilerin inançlarında çok önem verilen balık tanrı Dagon ile de özdeşleştirilir.

Avrupa kıtasının adının bile bu mitlerle ilgisi vardır. Bir Fenike mitinde, "Europa" *(Avrupa)* adlı güzel bir kızın denizde yaşayan bir boğa tarafından kaçırılışı anlatılır. Bu ilişkiden Europa'nın oğulları doğmuş ve her biri "kral" olmuştur.

* * *

İskoçya'nın kuzeyinde, su altından denize bağlantısı olan **"Loch Ness"** adlı gölde öteden beri bir canavarın yaşadığı anlatılır. Arada sırada su yüzüne çıktığı bile söylenir. Kimileri onu gördüğünü ileri sürer. Bu, yüzyıllardan beri süregelen bir söylencedir.

Yakın geçmişimizde birçok araştırıcı bu konuyu öylesine ciddiye almıştır ki bu canavarın resmini çekebilmek için göl kıyısında kamp kurarak orada yıllarını harcayanlar olmuştur. Modern aygıtlarla gölün dibi tarandığında, canavar ile ilgili hiçbir bulguya rastlanamamıştır. [Aşağıdaki resimde güya bir fotoğrafının çekildiği gösteriliyorsa da, bu bir montaj olsa gerek.]

Kaynak: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Loch_Ness_Monster.jpg

Çevre halkının "Nessie" adını verdiği, hayli şirin olarak nitelenen bu yaratık, tarih öncesi çağlardan beri oralardadır ama denildiğine göre hep orada durmaz. Arada sırada gelerek şöyle bir dolaşır; su yüzüne çıkarak kendini gösterdiği de olur. Sonra çekip gider. Bir daha ne zaman uğrayacağı belli olmaz; onu kendi bilir.

Bu göl canavarı söylencesi sayesinde Loch Ness, İskoçya'nın hayli turist çeken yerlerinden biri olmuştur.

Nasıl İskoçların ataları olan Keltler ile Merovenjler arasında hayli güçlü tarihsel bağlar varsa, Quinotaur efsanesiyle Loch Ness ile ilgili söylence arasında da bir bağlantı var gibi görünüyor.

Efsaneye devam edelim…

"Denizden gelen ikinci babasının doğaüstü güçleri Merovech'e, sonra da kalıtım yoluyla onun ardından gelenlere geçmiş."

Bu nedenle Merovenj hanedanından gelenlerin sıradan bir "kral" değil, aynı zamanda "büyücü" oldukları söylenir. Medyumluk yaptıkları, doğaüstü varlıklarla iletişim kurdukları belirtilir. Hepsinin birer "tılsımlı kolye" takıp, birer "sihirli bilezik" taşıdığına değinilir. Kürek kemikleri arasında yer alan bir doğum lekesinin, soylarının belirgin kanıtı olduğundan da söz edilir.

Romantik anlatımları bir yana bırakırsak, çağımızın deyişi ve anlayışıyla Merovenjlerin birer "okültist" olduğunu söylemek daha doğru olabilir.

Bu hanedandan gelenlerin ölümsüz olduğu da ileri sürülmüştür ama batıl inançları bir yana bırakıp, bilim ve akıl yolu ile düşünüldüğünde bunun ancak saygın tutulan bir anı ya da simge olduğu söylenebilir.

Merovenjler için bir de "uzun saçlı krallar" terimi kullanılmıştır. Hepsi kızılımsı sarışındır. Saçlarını hiç kesmemeleri gerekli görülmüştür. Böylece olağanüstü yeteneklerinin korunmasını sağladıkları belirtilmiştir.

Merovenjler'e ilişkin bu efsanevî betimlemenin benzeri başka kültürlerde de geçer. Tevrat'ın "Hâkimler" başlıklı bölümünde, Filistin'deki Dagon Tapınağı'nı yıkışı bir kahramanlık öyküsü tarzında anlatılan Samson'u anımsatır.

Kaynak: http://sketchoholic.com/JoshuaWilsonArt/images

Birinci Clovis

Merovenjlerin hiçbir zaman unutulmayıp hep gündemde tutulmasından yana olanlar olduğu gibi, adları bir daha hiç hatırlanmayacak bir şekilde onları tarihe gömmek isteyenler de olmuştur.

Günümüzün anlayışı çerçevesinde, bu hanedandan gelenlerin sıradan birer "kral" olduğunu söylemek yetersiz kalmaktadır. Bir bakıma "rahip krallar" olarak nitelemek daha doğru olabilir.

Bu nitelendirme sadece Merovenjlere özgü değildir. Tarih boyunca çeşitli ülkelerde benzerleri görülmüştür. Üstelik bu kralların ruhanî işlevlerinin, halkı yönetme gibi dünyevî görevlerine oranla öncelikli olduğuna inanılmıştır. Bu krallar, zorunlu olarak hatta isteksizce boyun eğilmesi hiç de doğru olmayan, üstün bireysel nitelikleri nedeniyle sevilen ve saygı duyulan tinsel liderler olarak benimsenmiştir.

Nitekim Merovenj hanedanından gelen bir kişinin kral sayılması için, bir taç giyme töreni yapılıp, Hıristiyanlıkta kural edinilmiş olduğu gibi herhangi bir din adamı tarafından kutsanarak tahta çıkması gerekmezdi. Onlar, doğal ve kutsal hakları gereğince kendiliklerinden kral sayılırdı.

Merovenjlerin kralı, halkının egemen gücüydü ama hiç kimse ondan devlet işleriyle doğrudan ilgilenmesini beklemezdi. Onun asal işlevi, herhangi bir iş yapmak değil, "var olmak" sayılırdı.

Ayrıntılar incelendiğinde, her Merovenj kralının bir tür inisiyasyondan geçirilmiş olduğu anlaşılmıştır. Bu bilgi, çok sonraki tarihlerde keşfedilmiş mezarlarında yapılan araştırmalarda elde edilen bulguların irdelenmesiyle ortaya çıkmıştır.

Bu hanedandan mezarı bulunmuş olan her kralın kafatasında doğuştan değil, sonradan açılmış bir delik olduğu görülmüştür. Tıpkı Tibet'teki Budist rahiplerin kafalarına açılan delik gibi...

* * *

Merovenjlerin efsanevî atası 1. Merovech'in oğlu 1. Childéric. Onun oğlu ise 1. Clovis....

Şimdi 5. yüzyılın sonlarındayız...

Burada biraz duralım.

Frank Krallığı'nın sınırlarını genişletmek isteyen 1. Clovis, Roma'daki papaya bir dilek iletti. Halkının yanı sıra Katolik Kilisesi'nin de kendisini resmen "Frank Kralı" olarak tanımasını istiyordu. Bunun karşılığında Katolik olmayı kabul edecekti.

Bu beklenmedik, olmadık bir durumdu. Kral, doğrudan dünyevî işlerle de ilgilenmeye mi girişmişti? Olağan bir şey değildi ama hiç kimsenin buna bir diyeceği de olamazdı. O kraldı. İstediğini yapardı. Her ne yaparsa doğruydu.

O sıralarda Katolik Kilisesi'nin başı hayli dertte sayılırdı. Otoritesini Avrupa'ya tam olarak kabul ettirememişken, bir de Roma İmparatorluğu'nun parçalanması başına daha büyük işler açmış, zorluklar çıkarmıştı. Bir yandan Hıristiyanlığı hiç de Kilise'nin öngördüğü gibi benimsemeye yanaşmayıp Katolik din adamlarına kafa tutan Vizigotlar ile uğraşırken, diğer yandan da İtalya'nın kuzeyine yerleşmiş ve onların paralelinde sayılabilecek bir tutum benimseyen Lombardlar ile didişiyordu. Öteden beri aklına estiğince davranan Kelt Kilisesi'ni nasıl yola sokabileceğini de kara kara düşünüyordu.

Bu sapkınların hepsi, İsa'nın aslında "Tanrı'nın oğlu" falan değil, herkes gibi bir insan olduğunu, ancak bir peygamber sayılabileceğini ileri sürüyordu. Bunlar açıkça Gnostisizme yöneliyor, insanın gerektiğince doğru bir inanç sahibi olabilmesi için, rahiplere ya da benzer aracılara gerek olmadığını öne sürüyorlardı.

Bu gibi lâflar masum ve inançlı Katoliklerin aklını karıştırıyordu. Şayet Kelt Kilisesi böyle sapkın bir düşünceye göz yummayı yeğliyorsa, o denizin ötesinde bir yerde kendi başına kendi varlığının sona ermesine razı olabilirdi ama Avrupa'ya egemen olma iddiasındaki Katolik Kilisesi bunu kaldıramazdı.

İşte tam bu sırada Clovis Katolik Kilisesi'ne yanaşınca, o sıradaki **Papa 2. Anastasius** bunu kaçırılmaz bir fırsat saydı. Şayet Clovis Katolik Kilisesi'ni Batı Avrupa'da "Hıristiyanlığın tek egemen otoritesi" olarak tanırsa, Papa da onun kendi ülkesinde "kral" olduğunu resmen onaylardı.

Papa bunu yapmakla hiçbir şey yitirmezdi. Aksine, bir taş atıp iki kuş birden vurmuş olurdu. Bir yandan Frank Krallığı'na egemen olan Merovenjleri Keltler'den koparmış olur, diğer yandan en büyük rakibi olan Ortodoks Kilisesi'nin edinmiş olduğu güç düzeyine erişebilirdi.

Hele Frank Kralı ona bir de Vizigotlar ve Lombardlar ile başa çıkmasında askeri güçle yardım ederse, işte bu aynı taşla vurulan üçüncü kuş olurdu.

Bu anlaşmayla, Katolik Kilisesi'nin çıkarlarının yanı sıra, Hıristiyanlığa da kazanç sağlanmış olurdu. Çünkü Franklar, Antikçağda Mora Yarımadası'nın kuzeyinde yerleşmiş Arkadyalılar gibi Artemis benzeri bir dişi tanrıça olan ayıya tapınmaktaydı. Bunun Kelt inancındaki karşılığı olan **Arduina**, Galya'nın kuzeyindeki Ardennes adlı bölgede yaşayanların ana tanrıçasıydı.

Gal dilinde ayının karşılığı "arth" biçiminde yazılır. Nitekim Britanya'nın ünlü efsane kralı Arthur'un adı da buradan gelir.

Bu kitabın sonraki bir bölümünde Kral Arthur efsanesine de değineceğiz. Ayrıca bu **"ayı"** kavramına verilen önemi, bir başka açıdan daha Merovenjler ile bağlantılı olarak göreceğiz.

* * *

Frank Kralı 1. Clovis ile Papa 2. Anastasius, varmış oldukları anlaşmanın sonsuza dek süreceğini öngörmüşlerdi.

Bir kararın sonsuza dek süreceğini, gelecekteki kuşakların da buna aynen uyacağını nasıl düşünebilmişler; günümüzde bunu anlamak olanaklı değil… Ancak günümüzün anlayışıyla "olanaksız" görülebilen bu olguya tarihte çok rastlanır.

1. Clovis'e **"Novus Constantinus"** *(Yeni Konstantin)* unvanı verildi. Bu kadarla da kalınmadı; **"Kutsal Roma İmparatorluğu"** adını alacak egemenliğin başı olduğu, bunun soya bağlı olarak süreceği de benimsendi.

Böylece doğuda olduğu gibi batıda da **kılıç ile haç** birleştirilmiş oluyordu!

Bundan sonra 1. Clovis, ülkesinin sınırlarını imparator sıfatıyla genişletti. Bugünkü Fransa'nın tümü ile Almanya'nın büyük bir bölümüne sahip çıktı.

Birinci Clovis'in tek oğlu 1. Chlotar (Clotaire I), bu imparatorluğu ancak üç yıl yaşatabildi. Hayli erken ölümüyle birlikte imparatorluk, Frankların öteden beri benimsediği bir aile geleneği uyarınca, üç oğlu arasında paylaşılarak birbirine komşu üç ayrı krallık oluşturuldu.

Austrasia *(Ostrasya)* olarak anılan Doğu Frank Krallığı 1. Sigebert'e kaldı.

Diğer ikisinden batıdakine **Neustria**, güneydekine **Burgundia**, hepsine birden "Frank Krallıkları" deniyordu.

"Kutsal Roma İmparatorluğu" ise şimdilik rafa kalkmış gibiydi.

* * *

Birinci Clovis ile bağlantılı olarak belirtilmesi gereken bir konu daha var.

1653 yılında, Fransa'nın kuzeyindeki Ardennes'deki arkeolojik kazılar sırasında durup dururken keşfedilen bir mezarın 1. Clovis'in olduğu anlaşıldı.

Açıldığında, içinde eskiden her kralın mezarında bulunması olağan kalıtlar ile karşılaşıldı; mücevherler, silâhlar, krala özgü giyim ve kuşamın artıkları gibi...

Ancak burada birtakım garip şeyler de vardı. Altından yapılmış birer at ve boğa kafası, ayrıca bir kristal küre gibi... En ilginci, arı biçimindeki üç yüz kadar küçük altın parçacığıydı.

Kaynak: http://archaeologynewsnetwork.blogspot.com.tr/

İlginç ama beklenmedik sayılmamalı çünkü arı, Merovenjler tarafından kutsal tutulurdu.

Bunlar, 1. Clovis'in büyücülükle yakından ilgilenmiş olduğunu gösterir.

* * *

Birdenbire, bambaşka ve ilgisiz bir konuymuş gibi görünen bir olguya göz atmak üzere 19. yüzyıl başlarına gelelim.

Napoléon Bonaparte, üniformasının üzerine mutlaka arı biçiminde bir takı iliştirirdi.

"Ne olmuş yani?... Bunda olağanüstü ne var?" diyebilirsiniz.

Napoléon Bonaparte, birçok eski bilgiyi içeren kitapları toplatıp, Paris'teki Arsenal Kütüphanesi'ne yığdırmıştı. Bu kitapların arasında, Merovenjler ile bağlantılı soy ağaçlarına ilişkin bilgiler de vardı.

Buraya kadar da iyi de, bundan sonrası bir komplo teorisi gibi bir kurgu:

"Acaba soyu bakımından Merovenjler'den gelme olabileceğini düşünüp bunun kanıtını mı aramıştı?"

Bilindiği kadarıyla öyle bir şey yok. Fakat ilk karısı Josephine'in babası Joseph Gaspard Tascher de La Pagerie'in soy ağacı incelendiğinde, o ailenin soyunun da Merovenjler'e kadar uzandığı görülür.

Elbette bunu Napoléon da biliyordu.

"Kıskanmış ve kendisine bir özenti mi çıkarmıştı acaba?"

İşte, bu olabilir.

Dagobert

7. yüzyıl ortalarında, Austrasia Kralı 3. Sigebert büyük bir acıya boğuldu.

Üç yaşındaki oğlu Dagobert kaçırılmıştı.

Nereye götürülmüş olduğuna ilişkin hiçbir ipucu bulunamamış, fidye isteyen de çıkmamıştı. Kaçırılmış olduğu düşüncesinden cayılıp, bilinmeyen bir nedenle, öç alma gibi bir amaçla ya da bir çılgın tarafından öldürülmüş olduğu düşüncesi benimsendi.

3. Sigebert acısını yüreğine gömdü.

Oysa Dagobert ölmemiş, gerçekten kaçırılmıştı. Çocuğu kaçırmış olanların istediği de buydu zaten: Ölmüş olduğunun sanılması... Aslında çok uzağa, İrlanda'ya götürülüp, orada bir manastıra kapatılmıştı.

Bu olay, uzun vadeli bir entrikanın başlangıcıydı. Amaç, Austrasia'da Merovenj hanedanını sürdürecek kimsenin kalmamasını sağlamaktı.

Entrikayı düzenleyen, o tarihteki Saray Nazırı **Grimoald** idi. Hanedanın arkası kesilince, en güçlü kişi olan saray nazırı, ülkede egemenliğini ilan edebilirdi.

Nitekim 3. Sigebert de oğlunun kaçırılmasından az sonra ölüverdi.

Bu konudaki bir diğer anlatıma göre ise, önce 3. Sigebert öldürülmüş, beş yaşındaki tek oğlu kaçırılarak ortalıktan kaldırılmıştı.

Kimilerine göre Dagobert kaçırılmamış, Grimoald onu sürgün etmiş ve kaçırılmış olduğuna ilişkin bir haber yayılmasını sağlamıştı.

Söylentiler çeşitli.

Önemli olan bunlardan hangisinin doğru olduğu değil, bundan sonrası.

* * *

Artık Austrasia'nın bir kralı yoktu. Tüm yetki Grimoald'ın eline geçmişti.

Grimoald, oğlu Childebert'i tahta çıkarıp, Austrasia kralı olarak ilan etti.

Bu adam kendisini ne sanıyordu?... Merovenjler, böyle bir oldu bitti ile Frank krallıklarından birini ona yar eder miydi?... Gerçi arada sırada kendi aralarında kavgaya tutuşur, hatta savaşırlardı. Fakat hiçbiri böyle bir duruma göz yummazdı. Olacak şey miydi?... Merovenj hanedanı diye bir şey vardı burada!… Bu hanedanın geleneksel egemenliği vardı.

Grimoald işte bunu düşünmemiş olsa gerekti. Düşünebilmiş olsa bu işe girişmezdi.

3. Sigebert'in yeğeni Neustria Kralı 2. Clovis, o sırada en güçlü durumda olan Frank kralıydı. Burgundia'yı da egemenliği altına almıştı. Austrasia'da dert çıkaran Grimoald ile oğlunu hemen öldürtüp, Merovenjler'in açısından hiç olmayacak bu duruma son verdi.

Böylece Frank krallıkları bünyesinde yeniden birlik ve bütünlük sağlandı. Nitekim 2. Clovis'in oğulları, önce 3. Clothar ve sonra 2. Childeric, kaçırılmış olan 2. Dagobert çıkagelene kadar, art arda, Austrasia, Neustria ve Burgundia ayırımı yapılmadan genel olarak "Frank Kralı" niteliğini taşıdılar.

O ana kadar herhangi bir sorun görülmemişti. Ancak 2. Clovis'in en küçük oğlu 3. Theuderic, kısa bir süre (675-679 yılları arasında) Austrasia Krallığı'nı 2. Dagobert'e bırakmak zorunda kalmıştı.

* * *

Şimdi geriye gidip, 2. Dagobert'in yaşam öyküsünü gözden geçirelim.

İrlanda'da yıllarca tutsak yaşamış olan Dagobert, delikanlı olunca serbest bırakıldı. Orada bir Kelt prensesi ile evlenip karısının memleketine, Kuzey İngiltere'deki York kentine yerleşti.

York Piskoposu Saint Wilfrid, Dagobert'e çok yakınlık gösterdi. Yıllarca ona önderlik etti. Onu iyice bilgilendirip eğitti.

Dört yıl kadar sonra, Dagobert'in karısının genç yaşta öleceği tuttu. İşte o zaman, birileri kulağına eğilip, aslında kim olduğunu fısıldadı. Buradan bir an önce ayrılarak Austrasia'ya gidip tahtına sahip çıkmasını öğütledi.

Kimilerine göre Dagobert büyüyünce atalarına özgü doğaüstü seziş güçlerini kendiliğinden edinmişti; aslında kim olduğunu ve çevrilen entrikayı kendi sezgileriyle öğrenmişti.

Kimilerine göre ise Dagobert'e bu konuda York Piskoposu bilgi vermişti. Hatta bundan sonra olacakları da ayarlamış, nitekim bu nedenle onu tehlikeli olabileceği için doğrudan Austrasia'ya değil, önce Gaskonya'ya (bugünkü Fransa'nın güneybatısı) göndermişti.

Dagobert'in Britanya'dan ayrıldıktan sonra Gaskonya'ya gitmiş olduğu diğer tarihsel kayıtlarla da doğrulanıyor fakat onu oraya York Piskoposu'nun göndermiş olduğuna ilişkin anlatım yanlış (varsayım) olabilir.

Dagobert, Gaskonya'da Vizigotların sıcak ilgisiyle karşılaştı. Doğuya, **Rhedae** kentine götürüldü. Orada bu kez, Razès Kontu 2. Bera'nın kızı Gisèle ile evlendirildi. (Rhedae, Vizigotların, günümüzdeki Fransa'nın güneyinde yer alan **Languedoc** bölgesinde kurulmuş başkentiydi.)

Kaynak: http://www.rhedesium.com/blog/fleury-domaine-roque-fumade

Bugünkü adı **Rennes-le-Château**'dur.

Merovenjler ile Vizigotlar arasında kurulan bu evlilik bağı, birçokları için çok önemliydi. Öylesine önemliydi ki tarih burada düğümleniyordu. Çünkü böylece yüzyıllar öncesinin iki büyük ve kutsal soyu **-Benjamin ve Yahuda-** bir kez daha birleştirilmiş oluyordu.

Bu "soyların birleşimi" konusuna daha sonra ayrıntılı olarak gireceğiz. O zaman, niçin "çok önemli" görüldüğü belirgin olarak ortaya çıkacak.

* * *

Dagobert, Gisèle ile evliliğinin üçüncü yılında Vizigotların verdiği destekle aniden ortaya çıkıp, kimliğini kanıtladı. Hiç kimse onun "2. Dagobert" adıyla Austrasia Krallığı'na oturmasını engellemedi; o sırada tek başına Frank Kralı sayılan ikinci göbekten kuzeni 2. Childéric bile...

2. Dagobert, Austrasia kralı olduğunda, günümüzde Belçika ile Fransa arasında yer alan Stenay kentini merkez edindi. İlk işi de Katolik Kilisesi'nin kendi ülkesindeki yetkilerini sınırlamaya girişmek oldu.

Katolik Kilisesi, önce pek ses çıkarmadı, sâkin davrandı. Dagobert gençti. Üstelik buralarda değil, bir başka yerde, Keltler arasında yetişmişti. Kuralları bilmeyebilirdi. Öğrenirdi. Öğretmek gerekirdi.

Ona, atası 1. Clovis'in yapmış olduğu anlaşma hatırlatıldı.

Dagobert umursamadı. Bunun üzerine Katolik Kilisesi tavrını değiştirdi. Demek ki hem Keltler arasında Demek ki hem Keltler arasında yaşamış olduğundan hem de bir Vizigot prensesiyle evlendiğinden, Aryanizm doğrultusunda bir eğilim edinmişti.

[**Aryanizm**, 3. yüzyıl başlarında Hz. İsa'nın "Tanrı'nın oğlu" olduğunu yadsıyan bir Hıristiyan mezhebi kurmuş olup, bu nedenle sapkın olarak suçlanmış ve İznik Konsili tarafından aforoz edilmiş olan Arius'un ardından oluşmuş bulunan bir karşıt dinsel doktrindir.]

Katolik Kilisesi'ne göre bu böyle olmaz, böyle süremezdi. Dagobert'in bu tutumu değişmeyeceğe benziyordu. Üstelik Neustria Krallığı'nı da etkisi altına alabilir, böylece Kilise yıllar önce Batı Avrupa'da edinmiş olduğu başarıyı, kalelerini yitirme tehlikesiyle karşı karşıya gelebilirdi.

Hemen önlem alınmalı, gereği yapılmalıydı.

Pépin

2. Dagobert, Austrasia kralı oluşunun dördüncü yılında katledildi.

Bu işi yapan kişi, yanına alıp yetiştirdiği, aklının pek yerinde olmadığı söylenen biriydi.

O tarihteki kayıtlara göre Dagobert ile birlikte üç yaşındaki oğlu Sigebert de ölmüştü.

Austrasia'da tarih tekerrür etmişti.

Öteden beri benimsenmiş bir evrensel gelenek uyarınca, değil bir kral, herhangi bir soylu bile sıradan biri tarafından öldürülemezdi. Bu ancak bir çılgının işi olabilirdi. Aklı başında biri asla böyle bir işe kalkışmazdı.

Fakat Katolik Kilisesi, bir çılgın tarafından da olsa 2. Dagobert'in ortadan kaldırışından ötürü ne denli hoşnut kaldığını hiç de gizlemedi.

Hatta "Dagobert II" adının tarihten silinip yok edilmesine girişti. Üstelik bunda başarılı da oldu.

Nitekim 17. yüzyıl ortalarına kadar tarihte Austrasia'da "Dagobert II" adını taşıyan bir kralın dört yıl hüküm sürdüğü bilinmiyordu. Önceki tarihçiler, Merovenj hanedanının bu kolunun 3. Sigebert ile son bulduğunu yazmıştı. Bu yanlışlık, ancak sonraki bulgular sırasında giderildi.

* * *

2. Dagobert'in öldürülüşünün talihsiz bir olay olduğu söylenmişti. Ona karşı saldırı düzenleyen biri yoktu. Olsaydı, mutlaka ortaya çıkardı. Bunun, kişisel bir sorundan kaynaklanmış olabileceği söylenmişti.

Üstelik bir de Austrasia'da 2. Dagobert adını taşıyan bir kralın var olduğu bir dönem tarihsel kayıtlardan silinip yok edilince, artık bu konudan söz etme gereği bile kalmamıştı. Çok insan bilinmedik nedenlerle ölür, öldürülürdü.

Peki, acaba Merovenjleri "kutsal önder" olarak gören halk bu konuda ne düşünüyordu?

Halka soran mı var?... Hem "halkın düşüncesi" diye bir şey olabilir miydi?... Halk, ancak neyi düşünmesi istenirse onu düşünebilirdi; o kadar.

Çok sonraki tarihlerde, bu işin aslında öyle olmadığı, bir entrika düzenlenmiş olduğu, bunun başının da 2. Dagobert ölür ölmez Austrasia'da saray nazırlığına gelen **Pépin d'Héristal** tarafından çekildiği öğrenildi. (Heristalli Pépin, kimi yerde Şişman Pepin, kiminde 2. Pepin olarak anılır.)

Yıllar önce düzenlenmiş olan komplo yinelenmişti. Ancak bu kez Pépin'in arkasında Katolik Kilisesi vardı. Bu da duruma farklı bir güvence getiriyordu.

Pépin d'Héristal, kralı bulunmayan Austrasia'yı saray nazırı kalarak yönetmekle yetinemezdi. Kendince, Kilise'ye göstermiş olduğu bağlılığın karşılığında kral olmayı hak etmişti. Tahta çıkarılmayı bekliyordu.

Fakat bu iş öyle kolay değildi. 2. Dagobert her ne yapmış olursa olsun, Kilise, yıllar önce Merovenjler ile varılmış anlaşmaya uyar gibi davranmalıydı.

Kral olabilmek için, önce kral soyundan gelmek gerekirdi. Bu geleneği hiç kimse, Kilise bile çiğneyemezdi. Üstelik bu gibi dünyevî konular Kilise'nin işi değildi. Yoksa bir türlü yeterince güçlendiremediği otoritesi daha da zedelenirdi. Perde arkasından entrika çevirdiği ortaya çıkardı. Başta Neustria kralı olmak üzere, Merovenj hanedanından herhangi biri bu entrikanın aslını astarını öğrenecek olursa, bu kez sadece daha önce olduğu gibi saray nazırının kellesi gitmez, Kilise'nin de başı derde girerdi.

Dünyevî gücün kılıcı, ruhani gücün haçına üstün gelebiliyordu.

Haçın kılıca üstünlüğü için, atılgan olmamak, sâkin durmak, kafayı çalıştırmak gerekiyordu.

Nitekim birkaç yıl sonra, Katolik Kilisesi, bu işi aceleye getirmeyerek önlemli davranmış olmasının ne kadar yerinde olduğunu gördü. 2. Dagobert öldürüldüğü sırada bilinmeyen bir gerçek, sonradan ortaya çıktı.

Dagobert'in oğlu Sigebert ölmemişti. Ablası onun iki yıl boyunca ormanda saklanıp korunmasını, sonra gizlice annesinin ülkesi Razés'e kaçırılmasını başarmıştı.

Dolayısıyla 2. Dagobert'in oğlu 4. Sigebert, yıllar sonra Razès kontu oldu ama öz yurduna hiç gitmeyerek başını derde sokmamayı yeğledi.

* * *

Austrasia'nın bir kralı olmadığı için, Neustria Kralı 3. Theuderic, daha önce olduğu gibi yine tek başına "Frank kralı" unvanını taşıyordu. Austrasia'daki işler, saray nazırının yönetimi altında sorunsuz olarak yürüyüp gidiyordu.

Fakat Pépin d'Heristal'in oğlu **Charles Martel** saray nazırı olunca, eskiden olduğu gibi Frank kralı ile iyi geçinmeyi sürdürmedi. Austrasia'nın kendine özgü askeri gücünü kullanarak Neustria ile Burgundia'ya egemen olup, Frank Krallığı'nın bütünlüğünü yeniden sağladı.

Artık Merovenjlerin sözü bile edilmiyordu ama keyifsiz bir durum ortaya çıkmıştı. Merovenj hanedanından 3. Childéric, «Frank Kralı benim. Bu ülkede benim dediğim olur.» deyip, olur olmaz her şeye burnunu sokmaya kalkıştı. Oysa daha sonra başına neler geleceğini bilse, oturduğu yerde uslu uslu durur, böyle saçma sapan işlere girişmezdi.

Charles Martel, 3. Childéric'e öyle sinirlenmişti ki, neredeyse kılıcını çekip kafasını kendi eliyle uçuracaktı. Papa Zacharias ona sâkin olmayı öğütledi. Telaşa kapılmamasını, öfkelenmeyip bu işin çözümünü Kilise'ye bırakarak akıllı davranılacak olursa, bundan yararlı çıkacağını söyledi.

Bunun üzerine Charles Martel «Peki!... Madem ille de öyle istiyor; gelsin kral olsun.» dedi, «Ancak herkes iyi bilmeli ki o sadece Merovenj hanedanının geleneksel kralı olacaktır. Sarayda oturabilir. Fakat hepsi o kadar.»

Karolenjler

Charles Martel'in deyişi uyarınca 3. Childéric Frank Krallığı'nda devlet işlerine karışmayan, yönetimde yetkisiz, göstermelik bir kral oldu.

Fakat bununla Charles Martel'in tutkusu doyuma ermemişti. Özellikle Endülüs Müslümanlarını Neustria'nın güneyinde, Poitiers önünde durdurarak Avrupa'da ilerlemelerini engellemiş olmasından ötürü ne kadar öğünse azdı. Kendince, Hıristiyanlık adına elde etmiş olduğu bunca başarının sonucunda artık resmen Frank kralı olmayı hak etmişti. Üstelik Kilise, babasına vermiş olduğu sözü de tutmamıştı. Gerçi o günden bugüne birçok papa gelip geçmişti ama verilmiş olan sözün tutulması gerekirdi. Yapılmış anlaşma sonsuza kadar geçerli değil miydi?

Charles Martel, bunun için Katolik Kilisesi'ni zorlamaya başladı.

Papa Zacharias bu baskıya karşı direnemedi. **"Donatio Constantini"** *(Konstantin'in Bağışı)* adı verilen bir buyruk çıkarmak zorunda kaldı. Buna göre, artık her nerede, hangi ülkede olursa olsun tahta çıkıp kral olacak bir kişinin mutlaka Kilise tarafından kutsanarak taç giymesi gerekiyordu. Bunun bir diğer anlamı, bir ülkede krallık hakkı babadan oğula geçse bile, Kilise bunu onaylayıp ona taç giydirmedikçe, o kişi "kral" olamayacaktı.

Bu da nereden çıkmıştı?... Katolik Kilisesi resmen ve açıkça dünyevî işlerle de uğraşmaya mı başlamıştı?

Hemen bu çalınmış minareye bir kılıf uyduruldu.

Bu kural, aslında hiç de yeni çıkarılmış ya da yoktan var edilmiş bir şey değildi. Yüzyıllarca önce Hıristiyanlığı Roma İmparatorluğu'nun resmî dini olarak ilan etmiş bulunan İmparator Constantinus *(Büyük Konstantin)* böyle buyurmuştu. Zaten Papanın buyruğunun başlığı da onu yansıtıyordu.

Kuralın bugüne dek uygulanamamış olması, dünyevî gücü ellerinde tutan ve kendilerine "kral" diyen kişilerin Kilise'nin bu hakkını göz ardı etmiş olmalarından ileri gelmişti.

Bundan böyle gerek krallar gerek veliaht niteliğini taşıyanlar bu kurala uyarsa, hiçbir sorun çıkmazdı.

Dolayısıyla artık "kral" unvanı, Merovenjlerin ya da Paganizme eğilimli kimi hükümdarların kafasındaki gibi değil, "bir ülkenin dünyevi işlerinin tek egemen gücü" anlamına getirilmiş oluyordu. Bu dünyevî gücün de ruhanî gücün yegâne sahibi olan Katolik Kilisesi tarafından onaylanması zorunluydu.

Katolik Kilisesine göre, bunun gerekçesi de şöyleydi:

"İsa, Tanrı'nın yeryüzündeki tek temsilcisiydi. Dünya kralıydı. Papa da onun seçilmiş temsilcisidir. Dolayısıyla yeryüzünde herhangi bir kişiyi kral yapma hakkı sadece papaya aittir."

* * *

Katolik Kilisesi'nin bu kuralı yürürlüğe koymasını bir bakıma Charles Martel sağlamıştı ama kendisi bundan yararlanamadı çünkü tam o sırada ömrünün süresi sona eriverdi.

751 yılında 3. Childéric, bir bahane uydurulup, göstermelik kral olarak oturduğu tahttan da indirildi ve bir manastıra kapatıldı. Charles Martel'in oğlu 3. Pépin *(Kısa Pepin)*, resmen Frank kralı olarak ilan edilip, vaftiz edilerek tahta çıkarılıp, taç giydirildi.

Böylece Frank Krallığı yeni bir hanedana geçmiş oluyordu.

Bu yeni hanedana **"Karolenjler"** dendi.

Bir zamanlar 1. Clovis'e verilmiş olan "Kutsal Roma İmparatoru" unvanı, kaldırılmış olduğu rafta duruyordu. Katolik Kilisesi, o zamanlar bu anlaşmayı sonsuza dek geçerli bir hak olarak kabul etmiş olduğunu hatırladı. Bu hakkı, ancak 800 yılında Frank Kralı olan **Charlemagne** *(Şarlman)* kullanabildi.

Tüm bu olaylardan ve Katolik Kilisesi'nin tutumundan ötürü tarihte "Karolenjler" pek iyi bilinir ama "Merovenjler" az duyulmuştur. Sanki tarihte hayli kısa bir süre için Frank Krallığı'nın başında kalmış, zaten gelmişine geçmişine ilişkin pek bir şey de bilinmeyen, önemsiz ve değersiz bir aileymiş gibi geçiştirilivermiştir.

Ancak Charlemagne öyle mi?... Avrupa tarihine ilişkin bilgisi pek sınırlı düzeyde olan herhangi bir kişi bile mutlaka onun adını duymuştur.

Çünkü onun adı özellikle duyurulmuştur, zihinlere kakılmıştır; ***"tarihteki en ünlü en büyük Kutsal Roma İmparatoru"*** diye...

* * *

Az geriye dönelim.

3. Childéric, kapatılmış olduğu manastırda 754 yılında öldü.

Katolik Kilisesi derin bir "Oh!" çekti. Yaklaşık seksen yıldan beri başına dert olan şu Merovenj hanedanı, sonunda tümüyle tarihten silinmişti.

Kimileri bu bağlamda şöyle der:

«Ya Katolik Kilisesi safdillikle öyle sanıyordu ya da tümüyle tersine, cinlikle öyle gösteriyordu. Bunun çok yanlış olduğu sonradan ortaya çıktı. Merovenj hanedanını sürdüren soylular belirdi. Kimileri Katolik Kilisesi'ne karşı dikildi, kafa tuttu; papaları zor durumda bıraktı. Nitekim bu hanedanın varlığı günümüzde bile sürüyor.»

Aslında Katolik Kilisesi'nin bu durumun farkında olmadığını söylemek pek doğru sayılmaz... Farkındaydı farkında olmasına ama göz ardı ederek farkında değilmiş gibi görünüyordu. Merovenj hanedanının 3. Childéric ile son bulmadığını, başka kolları da bulunduğunu pek âlâ biliyordu. Fakat bunun sözünü bile etmiyor, ettirmiyordu. Öylesi işine geldiği için...

Ah şu Kilise yok mu!... Dünyevî işlerle uğraşması gerekenlerden çok uğraşıyor o işlerle.

* * *

Bu arada da belki doğru, belki sırf bir söylentiden ibaret olmak üzere bir olay daha anlatılır:

"Hani şu Merovenjlerin olağanüstü güçlerinin korunmasını sağladığı söylenen uzun saçları var ya!...

Buna sadece Frank krallıklarının halkı ya da diğer sıradan insanlar inanmakla kalmamıştı. Bu konu papaları bile rahatsız ediyordu.

Ya doğruysa!... Ya şimdi o olağanüstü güçlerinden birini olmadık bir şekilde kullanıp, Kilise'nin başına istenmedik bir dert açarsa?

Papa Zacharias'ın yüreğine açıkça bir korku düşmüştü.

Manastıra kapatılmış olan 3. Childéric'in saçlarını kökünden kazıttırdı.

Ne olur ne olmaz!"

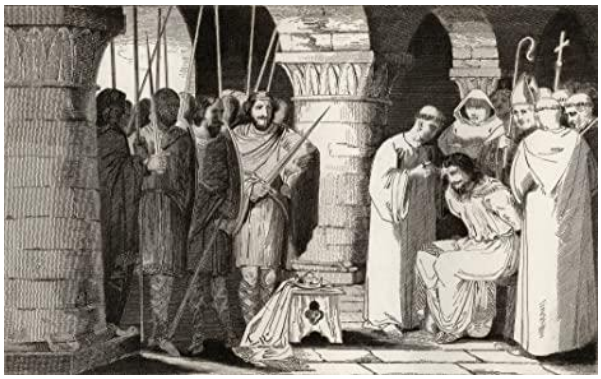

Katolik inancına göre batıl inanç günahtır. (!)

* * *

Bitirmek üzere olduğumuz bu bölümde yer yer ayrıntılara girerek anlatmış olduklarımızın üzerine aklınıza şöyle bir soru takılmış olabilir:

"Tapınakçılar, Siyonistler ve Masonlar" başlığını taşıyan ve o konu üzerine odaklanması beklenen bu kitapta, Avrupa'daki Ortaçağ tarihinin böyle birtakım ayrıntıların anlatılmasının gerekçesi nedir?

Çok basit ama bu sorunun yanıtını bir karşı soru ile verelim:

Godfrey de Bouillon'un serüveninin bu çalışmanın asal konusuyla yakından ilgili olduğunu kabul ediyor muyuz, etmiyor muyuz?

Kuşkusuz Godfrey de Bouillon'un doğrudan masonlar ile bağlantısı yok. Çünkü bir kurum olarak Masonluk 18. yüzyılın ürünüdür. Fakat "Siyonistler" ile doğrudan ve yakından bağlantılı.

Henüz o bağlantıyı görmedik; göreceğiz.

Godfrey de Bouillon Merovenjlerin soyundan gelmeydi. Bu çalışmaya Haçlılar ile başlarken, amacımız haçlı seferlerinin ayrıntılarını anlatmak falan değil, Godfrey de Bouillon'un tüm bu olayların içindeki işlevini ortaya sermekti.

Bouillon'un da Masonlukla bağlantısı var. Sırası gelince onu da göreceğiz.

Merovenjlerin soyunu sürdürmüş ve günümüze kadar bile gelebilmiş olan diğer aileler arasında pek ünlü olanları gösterilebilir. Fransa'daki Blanchefort, Montesqieu, Montpézat, Lorraine, Guise, Gisors, Saint-Clair (dolayısıyla İskoçya'daki Sinclair) ve Avusturya'daki Habsburg aileleri bunlardan en ön sırada gelen birkaçı…

Aslında daha pek çok aile bu soydan gelmekte…

Bu kitabın asal konusuyla doğrudan bağlantılı olmak üzere daha sonra bu soylu ailelerin birçoğundan söz etmek gerekecek. Hele Guise, Lorraine ve Saint-Clair ailelerinin sık sık adı geçecek.

Çok önemli bir bağlantı nedeniyle Habsburg ailesi de onlardan aşağı kalmaz.

Sinclair ailesi başlı başına bir diğer dizi anlatım oluşturabilir.

Hepsi de Tapınakçılar ile, Siyonistler ile, Masonlar ile bağlantılı...

Bu aşamada şunu belirtmekle yetinelim:

Adının tarihten silinmesine çalışılmış olan 2. Dagobert'in oğlu 4. Sigebert 758 yılında öldü. **"Plant-ard"** adıyla da anılırdı. Tarihteki birçok soylu aile, onun bu takma adını kendine mâl etti. Bunlardan biri, Ortaçağın son demlerinde dört yüzyıla yakın bir süre boyunca İngiltere Krallığı'na egemen olmuş Fransız asıllı Plantagenet ailesidir.

Ancak bu, yüzyıllar öncesine ilişkin bir sahipleniş olmakla kalmamıştır.

20. yüzyılda adı bu çalışmada önemli bir yer tutacak olan Pierre de Saint-Clair'in, nüfus kayıtlarındaki resmi soyadı Plantard idi. Bu da gelişigüzel konmuş bir soyadı değildi. Merovenjler'e kadar uzanan bir soy kökünün varlığını vurgulamak üzere özellikle seçilmiş ya da kendisine bu soyadını seçmesi öğütlenmişti.

Bu tür benimseyiş ve sahiplenmeler, Avrupa tarihi üzerinde hayli önemli etkiler yarattı.

Bu bağlamdaki girişimlerin de önce Siyonistler, sonra Tapınakçılar, daha sonra yine Siyonistler, ardından Masonlar ile yakın bağlantıları oldu.

Bu gibi bağlantıların günümüzde de sürdüğünden söz ediliyor.

Fakat oralara gelmeden önce, şu sözünü ettiğimiz soy ağacını geriye doğru izleyelim ve bizi nereye götüreceğini görelim.

Bölüm: 6
Benjaminler

Roma İmparatorluğu'nun tarihteki belki de en parlak dönemi sayılabilecek olan 1. yüzyılda, Orta Avrupa'da Tuna Nehri dolaylarında yaşayan halk, Romalıların kendi ülkeleri üzerindeki egemenliğini tanımaya yanaşmamıştı. Vergi ödemeye karşı direnmiş hatta toplamaya gelenleri öldürmüşlerdi. Bu tutumları imparatorluğun iyiden iyiye canını sıkmaya başlamıştı. Başkalarına kötü örnek oluyorlardı.

Bu Orta Avrupalılar, Roma ordusu üstlerine yürüdüğünde ne yapacaklarını şaşırdı. Bunu hiç beklemiyorlardı. Onlara karşı koyabilecek güçleri yoktu. Artık Tuna boylarında barınamazlardı. Romalılardan uzaklaşmak için kuzeybatıya doğru göçüp günümüzdeki Almanya'nın kuzeyine yerleştiler. Orada yeni bir devlet kurdular.

Bu yeni devlete, ilk kralının adı **Francus** olduğu için Frank Krallığı dendi.

* * *

5. yüzyıl başlarında, Orta Asya'dan çıkıp Karadeniz'in kuzeyinden batıya doğru ilerleyen Batı Hunlar, Avrupa kıtasının içlerine doğru sokulmuştu. Yer yer güneye de sarkıyorlardı. Neredeyse tüm kıtayı istilâ edecek gibiydiler. Türk akıncıların karşısında durabilen yoktu.

Avrupalıların iki seçeneği vardı: Ya bildiklerinden çok farklı davranan bu savaşçılara boyun eğip onlarla iyi geçinme yolunu bulacak ya da buraları terk edip bir başka yere göçeceklerdi.

Önceki bölümde de değinmiş olduğumuz üzere; Avrupa kıtasında tarihte **"Kavimler Göçü"** olarak anılan sürekli bir hareketlilik oluştu. Ancak bunun bir tek Batı Hunların akınları nedeniyle gerçekleştiğini söylemek doğru olmaz. Ekonomik etkenler de vardı. Buna bir de akıncılar korkusu eklenince, yer değiştirme olayları karmakarışık bir hale gelmişti.

İşte, bu sıralarda Franklar da batıya doğru kayıp Galya'ya yerleşmişti.

Galya'da Merovenjlerin adını aldığı **1. Merovech** bir efsane kral olarak nitelenmişse de Frankların ilk kralı Francus'tan söz edilişi, -önceki bölümde anlatmış olduğumuz şu Quinotaur söylencesini bir yana bırakırsak- bu ailenin çok daha önceki atalarının adlarının gayet iyi bilindiğini gösterir.

Özellikle 20. yüzyıl ortalarında Avrupa'daki soylu ailelerinin şecerelerine ilişkin araştırmalar, Merovenjlerin soy ağacında yer alanların tümünü belirgin bir hale getirmiştir.

Bu çalışmalarda, Ortaçağ boyunca hemen hiç kimsenin değil okumasına şöyle bir görmesine bile izin verilmemiş birtakım eski kaynak kitaplar ile belgeler de incelenip, karşılaştırmalar yapılmıştır. Bereket bunlardan birçoğu yok edilmemiş, yüzyıllarca bir yerlerde gizlenmiş.

Nitekim hayretle karşılanabilirse de Franklar ve öncesiyle ilgili önemli eski kaynaklardan biri, 727 yılında yazılmış olan **"Liber Historiae Francorum"** *(Frankların Tarihinin Kitabı)* adlı bir kitaptır.

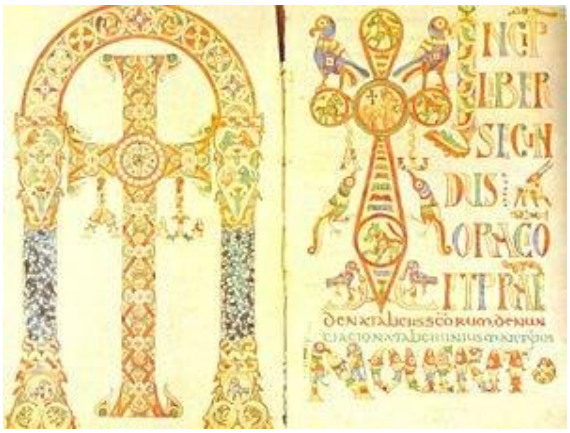

Frankların ve onlardan önceki Orta Avrupa krallarının soy ağacını izleyip, bunların geriye doğru nereye varacağını görmek, bu kitabın asal inceleme konusu bakımından çok önemlidir.

Fakat burada sözü edilen soy ağacındaki herkesin adını teker teker sıralarsak, bugüne dek belki hiç duyulmamış olan bir sürü kişinin adını boşu boşuna yazmak olur. Bu da okuyucuyu yorup bıktırmaktan başka hiçbir işe yaramaz. Dolayısıyla, yüzyıllar boyunca süren bu soy ağacını izlerken atlaya atlaya gidilecek, sadece diğerlerinden daha önemli sayılabilecek olan kişilerin adlarına değinmekle yetinilecektir.

İşin ilginç yanlarından biri, bu soy ağacında yer alan herkesin **"kral"** olarak nitelenmekte oluşudur.

Frankların ilk kralı Francus'un babası Antarius, "Sicambria kralı" olarak anılır. (Yüzyıllar öncesinde bir başka Francus daha var ama o pek önemli değil.)

Merovenjlere öncelik verilerek düzenlenmiş şecerelerde, ilk Sicambria Kralı 1. Marcomir'in babası **2. Antenor**, "Kimmerlerin kralı" olarak gösterilir.

Bu durum, sözü edilen soy ağacının doğruluğunu ortadan kaldırmaz; elbette gerçekten doğruysa... Ortada güvenilirsizlik doğuracak bir çelişki de yok gibidir. Sadece şu anlaşılmaktadır:

Merovenjler, 5. yüzyıl ortalarından sonra Frankların kralı olduğu için, bir kralın babasının da kral olması gerektiği varsayımıyla, bu soyun geçmişindeki herkes "kral" olarak anılmıştır.

Bunun bir başka nedeni ya da gerekçesi olamaz mı?

Olabilir. Nitekim bu çalışmanın sonraki bölümlerinde, "kral" sözcüğünün bir başka anlamda kullanıldığını da göreceğiz.

* * *

Bir an için elimizde kapsamı çok geniş, binlerce sayfalık bir tarih kitabı olduğunu düşünelim.

Bu kitabı ortalarında bir yerden açtık. Şimdi yapraklarını üçer beşer geriye doğru çeviriyor, bizim için önemli olabilecek bir yere rastlayacak olursak, orada kısaca duraklıyoruz.

Çok eski tarihlerde Kafkasların kuzey ve doğusunda yerleşmiş, zaman zaman Anadolu'ya da sokulmuş olan Kimmerlerin bir kolu, Karadeniz'in kuzeyinden batıya doğru göçerek bugünkü Macaristan dolaylarına yerleşmiş. Merovenjlerin şeceresinde, Sicambrialılar döneminden önceki ataları onların arasında yaşamış.

Bu nedenle Merovenjlerin soy ağacında kimilerinden "Kimmerlerin kralı" diye söz edildiği görülüyor. Aslında soy bağı bakımından hiçbir bağlantıları yok; Kimmerler başka, Merovenjlerin ataları başka. Sadece birlikte yaşamışlar. Dolayısıyla Merovenjlerin soyu Kimmerler gibi Karadeniz'in kuzeyine doğru değil, Orta Avrupa'dan güneydoğuya doğru uzanıyor.

Soy ağacında adı görülen bu kişilerden biri de M.Ö. 7. yüzyıldaki **3. Priam**…

Onun babası 3. Alexander ise Truva kralı.

Orta Avrupa'da iken birdenbire hayli doğuya kayıp Anadolu'ya geçtik. Tarih kitabının yapraklarını apar topar geçerek çevirince böyle oldu.

Ondan beş yüzyıl kadar önce yani M.Ö. 12. yüzyılda, adı tarihte Podarces olarak da geçen **Truva Kralı 1. Priam**'ın ise, kenti Spartalılara teslim etmek zorunda kalmış olduğunu gayet iyi biliriz. Hani şu ünlü tarihçi Homeros'un **"Iliada"** adlı yapıtında anlattığı ahşap at ile kandırmaca öyküsü...

Homeros'a göre bu olay, Kral Priam'ın oğlu Paris'in, Spartalı Güzel Helen'i kaçırması üzerine çıkmış.

M.Ö. 7. yüzyılda, bir bölüm Truvalılar, antik kenti terk edip Avrupa'ya göçmüş. Balkanları geçip batıya doğru ilerlemiş, Neden sonra Sicambria'da (günümüzdeki Almanya'da Rhein Nehri'nin doğusu) yerleşmişler. Kimilerine göre yüzyıllarca sonra Galya'daki "Tricasses" adlı kente **"Troyes"** *(Truva)* adının verilmesi, eskiden "Lutetia" olarak anılan bir kentin adının da **"Paris"** olarak değiştirilmesi gelişigüzel değil.

Günümüzdeki Fransa'da, bunlara benzer biçimde doğudan alınma daha birçok yer adı olduğu söyleniyor. Tıpkı Ardennes adlı bölgenin adının Tanrıça Arduina'dan gelişi gibi… [Bu bağlamda **Sion-Vaudémont** adlı bir tepe de var. Ona bu çalışmanın ikinci kitabındaki bölümlerinden birinde değinmemiz gerekecek.]

* * *

Böylece, Merovenjlerin soyunu M.Ö. 12. yüzyıla, Truva'ya kadar getirdik.

Bundan iki yüzyıl öncesinde, Truva'nın özgün kurucusu sayılan Kral Troas'a rastlarız.

Onun babası Erihtonius ise Dardania *(Çanakkale)* kralı.

Onun babası **Dardanus**, Çanakkale'yi kuran kişi... "Dardanel" adı ondan kalmış.

Dardanus, Ege'nin kuzeyine Mora Yarımadası'nın kuzeyindeki **Arkadya**'dan gelmiş. Ancak oralı değil; daha önce Filistin dolaylarında yaşıyormuş.

Şimdi antik Ege uygarlıklarının tarihsel bilgiler bakımından kesinliğinden emin olunamayacak dönemlerine geldik… İşte, o elimizdeki varsayımsal tarih kitabı da zaten buralarda başlıyor; bundan öncesine ilişkin herhangi bir bilgi vermiyor. Ancak geriye doğru izleyerek geldiğimiz şecere burada bitmiyor.

* * *

Birkaç adım daha eskiye gidelim; M.Ö. 15. yüzyıla gelelim.

Şimdi Akdeniz'in doğusunda, Merovenjler'in soy ağacının gövdesine çok yaklaştık.

Ancak artık tarihsel bilgiler bakımından doğru dürüst tek bir kaynak var: **Tevrat**.

Tevrat'a tarihsel bilgi bakımından güvenilebilir mi?

Buna daha önce de değinilmişti ama yinelemekte yarar var: Bu bağlamda Tevrat'a zor güvenilir. Anlatılan olayların geçtiği tarihlerden yüzyıllarca sonra yazılmış. Üstelik bu yazım da yüzlerce yıl sürmüş. Bir belge birikimine değil, kulaktan kulağa aktarılmış olan anlatımlara dayanıyor. O anlatımlar arasından ayıklamalar ve seçmeler yapılmış. 17. yüzyıldan sonra tarihçilerin keşfettiği yanlışlıkları da var.

Bir yeri yanlış olunca, doğru olup olmadığı bilinmeyen bir başka yerinin doğruluğuna nasıl güvenilir?

Tevrat'ın aslında bir tarih kitabı olmadığını bilmeliyiz... Üstelik doğrudan dinin kurallarını ve inanç ilkelerini anlatmakta da değil. Tarihsel bilgiler ile alegori olarak alınabilecek birtakım öyküler iç içe...

Zaten tarihin bu dönemine kadar izlemiş olduğumuz soy ağacının da ne denli doğru olduğu, bu ve diğer birçok şecerenin düzenlemesinde kullanılmış kaynaklar ile onların dayandığı verilerin güvenilirlik ölçüsü de kuşkulu.

Dolayısıyla tüm bunlarda ne kadar doğruluk payı varsa bir o kadar da yanlışlık olabilir.

Buna karşın devam edelim…

Tevrat'ta "Darda" olarak anılan Dardanus'un babası Zerah Tevrat'a göre İsrailoğulları'nın 12 kabilesinden Benjamin ailesinden.

Dolayısıyla, vardığımız nokta şu:

Merovenjlerin kökeni, İsrailoğulları'nın Benjamin ailesine dayanır.

Benjaminler, Hz. Yakup'un soyunu sürdüren ailelerden biridir. Tevrat'ın "Tekvin" başlığını taşıyan ilk kitabının 35. bölümünde belirtildiğine göre; bu ailenin atası Benjamin, Hz. Yakup'un Raşel adlı karısından doğma küçük oğludur. Soyunu sürdürenlerin kimliği, aynı kitabın 49. bölümü ile "Tesniye" başlığını taşıyan kitabın 33. bölümünde anlatılır.

Kudüs'ün Sahipleri

Tevrat'taki anlatımların tarihsel bakımdan "gerçek" olup olmadığının aslında pek önemi yoktur.

Gerçi göksel *(semavî)* olarak nitelenen dinlerden birinin -hangisi olursa olsun- sıkı inançlısı olanlar, bunları *"gerçeğin ta kendisi"* sayar. Bu nedenle çok önemli tutarlar. Fakat konuya dinsel bakımdan değil, tarih ya da sosyoloji bilimleri açısından bakıldığında asıl önemli olan şudur:

Bunlara *"gerçeğin ta kendisi"* olarak inanılmış olması, sonra da bu inancın kitlelere yayılması, yüzyıllar boyunca tarihte gerek siyasi, gerek ekonomik gerekse toplumsal olaylara yön vermiştir.

Tevrat'ın "Yeşu" başlıklı kitabının 18. bölümünde anlatıldığına bakılacak olursa; İsrailoğulları vaat edilen topraklara ulaşıp orada yerleştikten hemen sonra, bu ülke 11 kavim arasında bölünüp paylaştırılmış. 12 kavimden biri olan Leviler, "rahipler" sınıfını oluşturduğu için bu paylaşımın dışında tutulmuş. Diğer 11 kavmin her birinin sahip olacağı bölge belirlenmiş.

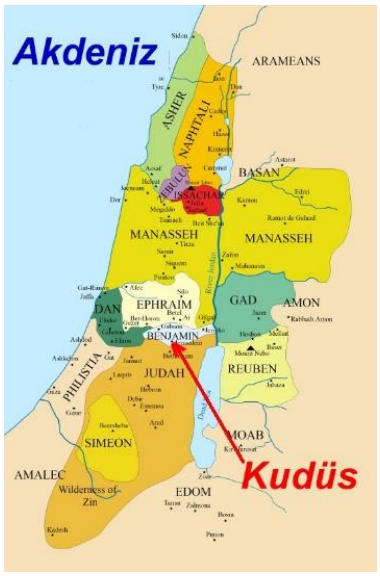

«Ya 13. kavim?» diye sormayın... O bambaşka bir konu. Burada bizi ilgilendiren Tevrat'taki anlatımlar; dolayısıyla 12 kavim…

Tevrat'ta bu bölgelerden her birinin nereden nereye uzandığı ayrı ayrı betimlenmiş.

Kudüs, Benjaminler'e verilmiş.

İşte, şimdiye dek anlatmış olduğumuz tüm olaylar dizisinin odak noktası burası. En değerli, en önemli, doğruluğu tartışılmaz kaynak sayılan Kutsal Kitaba göre Kudüs'ün Benjaminler'in olduğu…

* * *

Godfrey de Bouillon'un soyunun Merovenjler'e dayandığını belirtmiştik.

Fakat onun için bunun önemi yoktu. Köklerinin Merovenjler'e dayanışı, sonradan aynı soydan gelen başka ailelerin bireylerince daha çok önemsendi.

Ne var ki bu kadarla kalmayıp Merovenjlerin soyu bir de Benjaminler'e uzanınca iş değişmişti.

Hem öyle bir değişmişti ki…

Godfrey de Bouillon'un Kudüs'e düzenlenen ilk haçlı seferine katılması hatta nesi var nesi yoksa satıp savarak tüm olanaklarını bu uğurda kullanması, aslında hiç de "iyi bir Hıristiyan" oluşundan ileri gelmekte değildi.

Hem "iyi bir Hıristiyan" olup olmadığının sorgulanabileceğine daha önce değinmiştik.

Godfrey'in asıl amacı ya da ona benimsetilmiş olan amaç, bir Benjamin olarak, öz yurdu olduğunu öğrendiği ülkeye gidip oraya sahip çıkmaktı.

Nitekim sonunda sahip çıktı da…

Fakat onun bu sahiplenişinin başkaları açısından önemi daha da büyüktü.

Dünya har zaman bir çıkar dünyasıydı. Bu işten asıl yararlanacak olanlar, Godfrey'in çevresinde yer alanlar, özellikle arkasında kalanlardı.

* * *

Şu bizim varsayımsal tarih kitabı var ya…

Gelin yine o tarih kitabının başına, kaldığımız yere dönelim.

Bu kez yaprakları ileriye, daha yakın tarihlere doğru giderek çevirelim.

Yüzyıllar birbirini kovalıyor... Kudüs'te, M.Ö. 11. yüzyıl sonlarındayız.

Tevrat'ın "2. Samuel" başlıklı kitabının 19. bölümünde belirtildiğine göre; Benjamin ailesinden Saul, ülkelerine yerleşmiş durumdaki İsrailoğulları'nın ilk kralı olmuş. Onun krallık döneminde, Benjamin ile Yahuda (Judah) ailesi arasında sıkı bağlar kurulmuş.

Tevrat'ın "1. Krallar" adlı kitabının 11. ve 12. bölümlerinde belirtildiğine göre; Saul öldüğünde, Yahuda ailesinden Davut kral olmuş. O sıralarda henüz bu çevrede tam bir barış söz konusu değilmiş. Kudüs bile henüz tam olarak İsrailoğulları'nın elinde sayılmazmış.

Kral Davut, ulusunun gelecekteki güvenliğini sağlamak amacıyla yıllarca başka uluslarla, özellikle Filistinlilerle savaşmış. Sonunda bu savaşlardan zaferle çıkmış. Kudüs'ü kendisine başkent edinip oraya yerleşmiş. Nitekim kentin iç kalesine "Davut'un Kulesi" denilmesi oradan geliyor.

Benjaminler bu işe bozulmuş. Kral Davut'u âdeta ülkenin kendilerine ait bölümü üzerine yerleşmiş gibi görmüşler. Benimsedikleri tutumun özeti şöyle: *"Yahuda kavminin arazisi Kudüs'ün güneyindeki Yahudiye denilen bölge. Madem Davut kral olarak kendisine bir başkent seçecek; bunu Yahudiye'den seçseydi ya! Üstelik orası çok daha geniş."*

Böyle düşünmüş ama pek fazla ses etmemişler. Zaten dinsel nedenlerden kaynaklanan birtakım çekişmeleri varmış; kavimler arasında bir de bundan ötürü olay çıkarmayıp iyi geçinmeyi yeğlemişler. *«İsrail halkının kralı bizim topraklarımızda otururbut, bu bize onur verir.»* diyerek avunmuşlar.

Kral Davut, Kudüs'te büyük bir tapınak yaptırmak istiyormuş. Bunun için hazırlığa bile girişmiş ama ömrü yetmemiş. Bu iş oğlu Süleyman'a kalmış.

* * *

Birkaç sayfa daha çevirelim…

Tarih M.Ö. 9. yüzyıl... (Tevrat'ta bunun tarihi belirtilmemiş ama başka kaynaklardan edinilen bilgilerle bu döneme denk düştüğü anlaşılıyor.)

Benjaminler ile İsrailoğulları'nın diğer kavimleri arasında büyük bir sorun çıkmış. Bir iç savaşa neden olacak kadar büyük bir sorun...

Tevrat'ta, Leviler'den birinin karısının uğradığı bir tecavüz sonucunda öldüğü, Benjaminlerin bundan sorumlu olanları koruduğu, dolayısıyla Levilerin bu suçu onların üzerine yüklediği yazılı. Fakat satır aralarında bu iç savaşın asıl nedeninin, Benjaminlerin Hz. Musa'nın getirmiş olduğu dini bir yana bırakarak Baal inancına dönme eğilimi göstermeleri olduğu anlaşılıyor. (Baal inancı, Antikçağda Doğu Akdeniz ile Mezopotamya yörelerinde yaygın olan, en önemli tanrısı **"Baal"** olarak anılan çok tanrıcı bir ilkel din.)

Tüm bu anlatımlar Tevrat'ın "Hâkimler" başlığını taşıyan kitabının 20. ve 21. bölümlerinde geçiyor.

Aslında bu durumu Benjaminlerin ortaya sonradan çıkarmadığı söylenir.

Bu sorun yeni değilmiş; öteden beri varmış.

Benjaminlere göre; Musa'nın bir "peygamber" sıfatıyla getirmiş olduğu tek tanrılı inanç sistemi, belki benimsenebilecek bir seçenek olabilirmiş ama "öncelikli kural" değil, "istisna" sayılırmış. Üstelik bu olgu Benjaminlerin diğer İsrail kavimlerinden kopmasını da gerektirmezmiş. Herkes kendi dini ve inancında, başkalarına saygılı olduğu sürece sorun çıkmazmış.

Onlara göre öyle!…

Şimdi diyeceksiniz ki, *«Peki ama burada bir çelişki yok mu?... Yahudilerin hem aynı soydan gelme hem de aynı dinin inançlıları olması gerekmiyor mu?»*

Evet, haklısınız, doğru fakat o Yahudi toplumunda çok daha sonraki bir dönemde ortaya konulmuş bir zorunluluk. O tarihlerde henüz öyle bir kural ya da gelenek yok.

Tevrat'ta, Hz. Süleyman İsrailoğullarının kralı iken ama Kudüs'teki tapınağın inşaatı bittikten sonra yani M.Ö. 10. yüzyıl ortalarında, kimilerinin yine "puta tapar" olmaya yöneldiği, yozlaşmanın arttığı anlatılır.

"Hâkimler" adlı kitabın 20. ve 21. bölümlerinde anlatılanlara bakılırsa; Benjaminler, asıl bu yüzden diğer kavimlerle bozuşmuş. Tecavüz olayının bir bahane olduğu görülüyor.

Fakat Leviler 12 kabile arasında "rahipler" sınıfını oluşturuyor ya!... Konu "din" olunca, asıl ve tek doğru Levilerin dediği ya!...

Önceleri tartışma ve karşılıklı suçlama düzeyinde görülen uyuşmazlık, zamanla kavga boyutuna varmış; giderek çatışmaya dönüşmüş.

Benjamin ailesinden olanların çoğu öldürülmüş. Kurtulabilenler, Kudüs'ten kaçmak zorunda kalmış; Fenikeliler'e sığınmışlar.

Fenikeliler de Baal inancını benimsediği için, Benjaminler'e kucak açıp onları İsrailoğulları'na karşı korumuş.

Fakat Benjaminler kendilerini Fenike'de de yeterince güvende görememiş. Çünkü daha hâlâ onları "din düşmanı" olmanın ötesinde bir de "can düşmanı" olarak gören diğer İsrailoğulları'na pek yakın bir yerde oldukları için, can güvenliği bakımından daha uzağa gitmeleri gerekmiş; olabildiğince uzağa…

O tarihlerde Fenikeliler denizcilikte çok ileri… Benjaminler, Fenikelilerin gemilerine binip onlarla birlikte Akdeniz'e açılmış.

Kimisi Kıbrıs, Rodos ve Ege adalarında kalmayı yeğlemiş.

Kimisi Mora (Peleponnes) Yarımadası'na, kimisi Anadolu'nun Ege kıyılarına çıkmış.

Mora'ya çıkanlar kuzeye doğru ilerleyip Arkadyalılar ile kaynaşmış.

Anadolu'ya çıkanlar ise, yüzyıllarca önce soydaşlarının bir zorunluluk altında olmaksızın göçüp kurmuş olduğu **Truva**'ya giderek orada yerleşmiş.

Biraz daha güneyde yerleşik olan Lidyalılara katılmış olanları da varmış.

* * *

Özellikle şu son anlatımlarda hep "mişli geçmiş" kipinin kullanıldığı dikkatinizi çekmiştir.

Bunun nedeni, tarihin bu çok eski sayılabilecek dönemlerine ilişkin bilgilerin, hele salt Tevrat kaynaklı olarak aktarılanların yeterince güvenilir olmayışı.

Madem güvenilir değil, niçin anlatılıyor?

Bunun gerekçesini bir kez daha, üstelik altını çizerek yinelemeli:

Çünkü geniş halk kitleleri bunlara inanmış ya da inandırılmış.

İnsanlığın tarihi, saf ve özgün dinsel inançların dışında, din adamları tarafından yaratılmış olan dogmalara bağlanıp, bu anlatımların çevresinde dönmüş.

Yapılabilecek bir şey ne yazık ki yok. Tarihin bu gerçeğini kabullenmek gerekiyor.

Makabiler

Roma İmparatoru Büyük Konstantin'in Hıristiyanlığı devletin resmî dini olarak ilân ettiği 325 yılında, Hıristiyan Kilisesi'nin ileri gelenleri İznik'te düzenlenen toplantıda bir araya geldi. Türkçede **"İznik Konsili"** olarak geçen bu toplantı, Hıristiyan Kilisesi'nin tarihteki en önemli birleşimi sayılabilir.

Bu toplantıda, yer yer birbirleriyle çelişkiler de içeren çeşitli İnciller ayıklanıp, sadece dört kitabın geçerliliği benimsendi: Matta, Luka, Markos ve Yuhanna İncilleri.

Diğerlerinin göz ardı edilmesiyle kalınmadı; hepsinin yakılıp yok edilmesi kararlaştırıldı.

Bu karar uygulandı da…

Uygulandı uygulanmasına da, yüzyıllarca sonra, ortadan kaldırılmış olan bu kitaplardan bazılarının kopyaları bulundu.

Demek ki, bunları yakılmaktan kurtarıp bir yerlere saklayanlar olmuştu. Fakat sonraki dönemlerde bile bunların ortaya çıkarılması çok tehlikeli olduğu için, saklanmış oldukları yerlere ilişkin bilgiler de yitirilmişti.

Keşfedilenlerin arasında, "Makabiler" başlığını taşıyan iki kitap var.

Bu kitapların ilkinde Yahudilerden kimilerinin, Kudüs'ten kovulduktan sonra hısımlıkları olduğu için Mora Yarımadası'nın güneyindeki Laconia'da bir kent halkı olan Spartalılara sığındığından söz edilir.

İkincisinde ise açıkça şöyle bir söz geçer: *"Spartalılar ve Yahudiler kardeştir ve her ikisi de İbrahim'in soyundan gelmedir."*

Spartalı erkekler saçlarını uzatır, hiç kesmezdi. Güçlerinin uzun saçlı oluşlarından ileri geldiğine inanırlardı; Tıpkı Samson gibi... Tıpkı sonradan Merovenjlerin yaptığı gibi…

Dolayısıyla Merovenjlerin bu inançsal geleneği için başka bir kaynak aramak gerekmez.

* * *

Benjaminlerin batıya göçü sırasında Fenikelilerin bir bölümü de bugünkü Fransa'nın Akdeniz kıyısındaki Narbonne kenti yakınında bir koloni kurmuştu. Bu kolonide kalanlardan kimileri, sonra göçüp bugünkü Fransa'nın güneyindeki **Languedoc** bölgesine yerleşmişti.

Dendiğine göre; bu göçerler arasında Benjamin ailesinden olanlar da vardı.

Daha önce de değinmiş olduğumuz üzere; bu bölgeye tarihte "Narbon Galyası" da denilmiştir.

Böylece "Galya" sözcüğü üzerinden Keltler ile Benjaminler arasında bir diğer bağlantı kurulur.

Bu tarihsel bağlantılara ilişkin varsayımlar, öteden beri Katolik Kilisesi'ni çok rahatsız etmiştir.

Fakat bağlantılara ilişkin varsayımlar bu kadarla bitmez.

Hatta konuya Katolik Kilisesi açısından bakıldığında, bundan sonrası rahatsızlık boyutunu aşar; çok tehlikeli ve zararlı olmaya başlar.

* * *

Benjaminler biraz daha didiklendiğinde, başka ilginç noktalar da görülür.

İsrailoğulları'nın diğer kavimleriyle çatışıp Kudüs'ten kovuldukları ya da kaçtıkları için, orada bu aileden hiç kimsenin kalmamış olduğu sanılmamalı. İsa'yı "Tanrı'nın oğlu" olarak ilan edip Hıristiyan dininin doğuşunu sağlayan Aziz Pavlus *(St. Paul)* bu soydan gelmeymiş. Bunu bir başkası söylemiyor; kendisi öyle yazmış. Benjaminler kovulup kovalandığında, nasılsa Kudüs'te kalmayı başarmış olan bir kolun kalıtımını taşıyormuş. Bunu, İncil'in "Romalılara Mektup" adlı kitabının başında açıkça belirtmiş.

Soyunun İsrailoğulları'nın diğer kavimleriyle çatışmış olmasına, bunun bir bakıma putperestlik olduğunun söylenmesine karşın, Hıristiyanlığın en önemli önderlerinden biri, dünyanın en yaygın dinlerinden birini kurmuş. İncil'de Benjaminler'e ayrı, özellikli, ayrıcalıklı bile denilebilecek bir yer tanımış.

Şimdi burada elbette şöyle diyebilirsiniz: *«Hesapça arada bin yıla yakın bir süre var. Aziz Pavlus bin yıl önceki atalarının yapmış olduğu gibi yapmak zorunda mıydı ki?»*

Hayır!... Elbette hiçbir oğul babasının izinden gitmek zorunda değildir. Hele araya sayılamayacak kadar çok nesil aşımı girince, hele bir de buna yaşanılmakta olan çağın gerekleri eklenince çok şey değişir.

Fakat burada bir başka incelik var.

Benjaminlerin putperestliğe yöneldiğini kim söylüyor?

Tevrat'ta anlatılanları "katışıksız gerçek" olarak benimseyenler.

Peki, ya Tevrat'ta anlatılanlar, kaleme alındığı tarihteki ön yargılı bir tutumdan ötürü yanlışsa?... Ya bu işin ardında bir başka iş varsa?

İşte bakın, Yahudilerin dinine karşı Benjamin ailesinden Aziz Pavlus yepyeni bir din kuruyor. O tarihte geçerli olan tabular yıkılıyor.

Bu bir din devrimi...

Bu en büyük tepki... En büyük protesto.

Belki de bir bakıma dinler tarihindeki ilk protestanlık ama adı öyle değil; adı Hıristiyanlık.

Böylece Hıristiyanlık, Tevrat ile İncil'i bir bütün olarak benimseyip, öncekine "Eski Ahit", sonrakine "Yeni Ahit", ikisine birden "Kutsal Kitap" demişse de daha ilk kuruluşundan beri özellikle Yahudilere karşıt bir tutum yani açıkça Antisemitist bir nitelik edinmiş oluyor.

Bunun adı neden "Hıristiyanlık"?

Çünkü adını Hz. İsa ile özdeşleştirilen **"Christos"**tan alıyor. (Hıristiyanlık teriminin Fransızcadaki karşılığı Christianisme, İngilizcedeki ise "Christianity". Bunun kökü olan ve "mesih" sözcüğü ile eş anlam taşıyan "Christ" sözcüğünün Türkçeye dönüştürülmüş tam karşılığı aslında "Hıristo" olur; bu da "kral" demektir.)

* * *

Godfrey de Bouillon'un soyunun Benjaminler'e dayandığını anladık.

Diyelim ki doğru. Diyelim ki öyle olduğu kabul edildi hatta bu kadarla kalınmayıp, bilimsel olarak da kanıtlandı. Bundan ne çıkar?

Şu çıkar: Daha önce de değinmiş olduğumuz üzere; Godfrey de Bouillon Aşağı Lorraine dükü iken ülkesini terk ederek askerleriyle birlikte haçlı seferine katılıp Kudüs'e giderken, amacı kutsal toprakların Hıristiyanlığın denetimi altına girmesine katkıda bulunmak değildi. Ana yurduna sahip çıkmak, hakkı olduğuna inandırıldığı **"miras"**ı elde etmek istiyordu.

Miras!... Bununla özel bir şey mi kastediliyor?

Evet!

Nasıl bir şey?

Bambaşka bir şey.

Bu konuda hiçbir açıklama yok mu?

Var!...

Bir an için geriye dönüp, ortaya kafa kurcalayıcı bir soru atılmasına yol açan olayı hatırlayalım:

Haçlı seferinin sonunda Godfrey de Bouillon, zaferinin hemen ardından nereye yerleşmişti?... Üzerinde birtakım yıkıntılardan başka hiçbir şey bulunmayan Siyon Tepesi'ne. (Kimine göre Tapınak Tepesi'ne.) Niçin böyle kenara çekilmiş gibi göründüğüne ilişkin soru ise yanıtsız bırakılmış, görünüşe aldanmamak gerektiğinin belirtilmesiyle yetinilmişti.

Şimdi açıklama zamanı.

Kenara çekilmemişti. Onun için hedef, genel olarak Kudüs değildi. Özel olarak ve sadece oradaki Sion Tepesi idi.

Ona, Kudüs'te arayıp bulması gereken bir şeyden söz edilmişti.

Asıl miras oydu işte!

O "şey", -her neyse- o tepede gizliydi.

Belki de Sion diye anılmış olan "Moriah Tepesi"nde yani Süleyman Mabedi'nin yapılmış olduğu söylenen ve sonra diğer iki Kudüs tapınağının yapılmış olduğu yerde…

Aslında olan bitenlere bakınca bu ikincisi daha akla yatkın görünüyor.

Her durumda işte orada bir yerde…

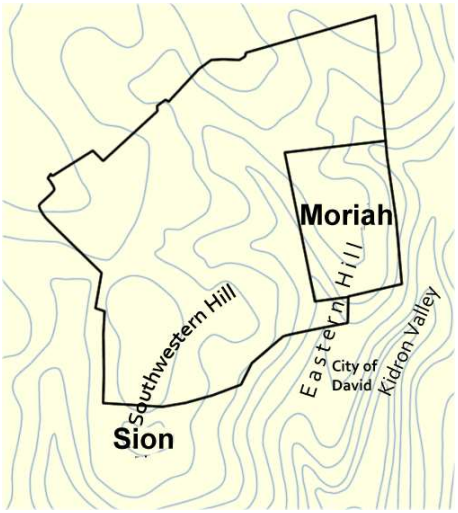

Bölüm: 7
Siyon

Godfrey de Bouillon, haçlı seferine çıkmadan beş yıl kadar önce, 1090 yılında, bir gizli örgüt, bir tür tarikat kurmuştu.

Aslında o gizli örgüt ya da tarikatı kendisi, kendi kafasından kurmuş değildi. Ona kurdurulmuştu.

Böyle bir örgüt kurmasını ona Pierre l'Ermite önermişti. Bunun için Godfrey'i inandırması hiç zor olmamıştı. İkna yeteneği çok yüksekti.

Beriki de her söylenene inanmaya hazırdı.

Örgüt kurulunca, Pierre l'Ermite, bir haçlı seferi düzenlenmesi için Papayı kandırabilmek için tasarladığı planı yürürlüğe koymak üzere Kudüs'e gitmişti.

Kurdukları örgüte **"Ordre de Sion"** *(Siyon Tarikatı)* adını vermişlerdi. Çünkü tasarladıkları her şey öncelikle Kudüs'teki Siyon Tepesi üzerinde dönüyordu.

Söz konusu tepenin Siyon Tepesi mi yoksa Tapınak Tepesi mi olduğu yine gündeme geliyor. Kimisi bu konuda bir yanlışlık olduğunu düşünebilirse de, bu anlatımda yanlışlık yok. Çünkü bir yanlışlık varsa, bunu Pierre l'Ermite yapmış, belki de aslında "Tapınak Tepesi" ya da "Moriah Tepesi" olarak anılması gereken yere Siyon (Sion) demiş.

Bu girişimde Godfrey'in önemli bir işlevi olmadığı, sadece Merovenjler hanedanından gelme bir soylu oluşu nedeniyle adının kullanıldığı, tarikatın ise Pierre l'Ermite tarafından önceden kurulduğu da söylenir. Bu söylentiye göre; Godfrey, Ardennes'deki Orval Manastırı'nda bir inisiyasyon sürecinden geçirilerek bu tarikata alınmıştı.

Peki ama tüm bunlar nereden, nasıl ve niçin çıkmıştı?

Açıklayalım:

Merovenj hanedanının yüzyıllar boyunca tarihe gömülü olarak saklı kalmış kralı 2. Dagobert'in öldürülmesinden iki yüz yıl kadar sonra, -9. yüzyıl sonlarına doğru- birileri mezarını özellikle arayıp buldu. Gerçi eldeki tarih kitapları Merovenj hanedanında 2. Dagobert diye bir kralın varlığından söz etmiyordu, yoktu öyle bir kral ama o "birileri" hem varlığını hem de tarihte niçin hiç olmamış gibi gösterildiğini biliyordu.

Bir baş taşı bile bulunmayan o mezar, bulunduğu yerden alınıp Fransa'nın kuzeyindeki bir köye taşındı. Yapımı henüz bitirilmiş olan bir kiliseye kondu. Daha sonra "Saint Dagobert" adı verilen bu kiliseye özgü olmak üzere, her yıl 2. Dagobert'in ölüm günü olan 23 Aralık'ta bir anma töreni düzenlenir oldu.

Günümüzde bu kiliseyi "Darche de Longwy" adlı köyde görüyoruz.

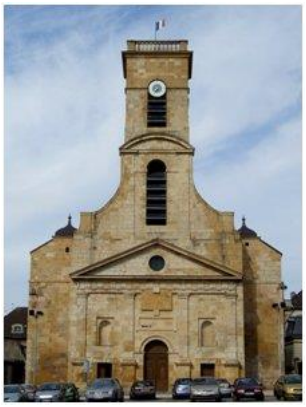

Kaynak: http://structurae.net/structures/data/index.cfm?id=s0022587

1093 yılında düzenlenen anma törenine katılanlar arasında, o günden 23 yıl önce İtalya'nın en güney ucundaki "Kalabriya" denilen yerden çıkıp, özel bir misyon ile Fransa'nın kuzeyindeki "Ardennes" adlı bölgeye gelmiş bir grup keşiş de vardı. Başlarındaki kişiyi **"Prens Ursus"** olarak anıyorlardı.

Bu önderin asıl adı bilinmiyor. "Ursus" diye bir takma adı birçok kişi, son olarak da 9. yüzyılda Merovenjlerin soyunu sürdüren 4. Sigebert kullanmıştı.

O tarihteki Ardennes Kontu Arnould de Chiny bu keşişleri çok iyi karşılamış, onlara çeşitli olanaklar sağlamıştı. 675 yılında 2. Dagobertin Austrasia'nın merkezi yaptığı Stenay kasabasının yakınlarındaki Orval Manastırı'nı kurdular.

Bir süre sonra oluşturulacak Siyon Tarikatı'nın temeli bu manastırda atıldı. Tarikatın, **"Siyonizm"** olarak anacağımız ülküsü de burada belirlendi.

Belirlenen bu amaçların doğrultusunda eyleme geçilebilmesi için, soyunun Merovenjler'e dayandığı bilinen, üstelik o tarihlerde geçerli bir nitelik, etkili bir unvan taşıyan birisi de gerekliydi. Bu kişi aslında bir gerçek önder olmayabilirdi ama öyle gösterilmeliydi.

Unutmayalım ki tarihte pek çok önemli işi aslında önder gibi görünen birinci adam değil, hemen yanı başındaki "ikinci adam" gerçekleştirmiştir. Fakat o ikinci adamın varlığı birinci adamı gerekli kılar. İşte buradaki birinci adam da Lorraine Dükü Godfrey de Bouillon oldu.

Tüm bunların tezgâhlandığı Orval Manastırı, günümüzde restore edilmiş olarak turistik bir nitelik taşıyor ama asıl güncel işlevi aynı zamanda bir bira fabrikası oluşu.

Kaynak: http://www.bergspot.com/148/orval-abbey

* * *

Kudüs hayli zamandan beri Müslümanların elindeydi. Tasarlanan işlerin yapılabilmesi için, her şeyden önce onları oradan uzaklaştırmak gerekiyordu.

Birkaç bin asker bu işe kesinlikle yetmezdi. Daha geniş çaplı bir ordu kurulmalı, bir haçlı seferi düzenlenmeliydi.

Yetkisiz kişilerin ortaya çıkıp bir haçlı seferi düzenlenmesine çalışması hiçbir sonuç vermezdi. Hitabeti çok etkili olan Pierre l'Ermite, konuşmalarıyla birçok yandaş toplayabilirdi ama bu kişilerin çoğu sivildi. Üstelik yetersizdi. Dükler ve kontlar destek vermez, gerçek şövalye ve askerlerle sefere katılımı genişletmezlerse bu iş olmaz, yürümezdi.

Acaba Fransa Kralı Philippe bu işe yanaşır mıydı?... Gizli amacın ne olduğunu kazara öğrense, hemen bu işi kendi başına sahiplenmeye girişebilirdi ama Kudüs'ün Müslümanların elinden alınması pek umurunda olmazdı.

Kutsal Roma İmparatoru 4. Heinrich nasıl bakardı?... Pek ilgilenmezdi.

Zaten bu öneriyi sıcak karşılamaya hazır olsalar bile, onlara kim, nasıl ulaşarak iş birliği etmelerini sağlayacaktı ki?

Tek tek diğer krallar, kontlar ve düklerle de uğraşılamazdı. Tek çare vardı. Hem aslında en güzeli, en etkileyici olanı da oydu: Papayı ikna etmek... Papa bu işi benimser de, din ile kılıcı birleştirip, oluşturulacak birleşik güçle bir haçlı seferi yapma çağrısında bulunursa, diğerlerinin çoğu bu işe koşabilirdi.

Biri kalkıp Roma'ya gitse, Papa 2. Urbanus'a bir haçlı seferi çağrısı yapması önerisinde bulunsa!...

Olur muydu acaba?

Kendi aralarından her kim olursa olsun, Papa onu dinlemeyebilirdi. Zaten Kalabriyalılardan pek hoşlanmıyordu da... Hatta belki görüşme dileğini geri bile çevirirdi.

Daha etkili bir çözüm, Kudüs'teki Hıristiyanların Papaya bir yakınma iletip, bir haçlı seferi çağrısı yapması için dilekte bulunmalarını sağlamaktı.

Pierre l'Ermite, Kudüs'e gitmek üzere yola çıktı.

* * *

Böylece Siyon Örgütü'nün amaçları doğrultusundaki ilk aşama, uzunca bir zaman almış olsa da başarıyla geçildi.

Başarıyla geçildi ama Godfrey de Bouillon'un Kudüs kralı olduktan sonra aradan bir yıl bile geçmeden ölüşü, tüm işlerin birdenbire suya düşmesine, umutların kesilmesine olmasa da etkinliğin ertelenmesine neden oldu. Çünkü Godfrey ölünce, yerine kral olarak seçilen kardeşi Baudouin, kesinlikle lâf dinlenmez bir adamdı; ağabeyinin gizli kapaklı birtakım işler peşinde olduğunu biliyordu ama her ne olursa olsun onun umurunda değildi.

Derken…

1108 yılında, Orval Manastırı'ndaki keşişlerin tümü birdenbire ortalıktan yok oluverdi. Nereye gittikleri, niçin birdenbire gittikleri bilinmiyor.

Aradan yıllar geçti.

1131 yılında, henüz yeni kurulmuş sayılabilecek **Sistersiyen Tarikatı**'nın önderi, Katolik Kilisesi'nin baş sözcülüğünü de yürütmekte olan **Saint-Bernard de Clairvaux** bu manastıra sahip çıktı.

Bundan sonra, tarih bakımından yine az geriye giderek Kudüs'te neler olup bittiğine bakacağız. O nedenle, şimdilik Orval Manastırı konusunu bir yana bırakalım ve Siyon Tarikatı'nın kurulduğu 1090 yılına dönelim.

* * *

Şimdi günümüzdeki Fransa'nın kuzeyinde, Lüksemburg çevresindeyiz.

Troyes kentinde, Solomon ben Isaac adlı bir rahip, temelini Gnostisizmden alan öğretiler üzerinde, özellikle Yahudi dininin gizemciliği sayılabilecek olan Kabala ile bağlantılı çalışmalar yapacak bir ezoterik örgüt kurmuştu. Gerekli olanakları **Champagne Kontu Hugues** sağlıyordu.

Bu örgüt ile diğeri yani Siyon Tarikatı arasında bir bağlantı, en azından bilgi alış verişi olup olmadığı bilinmiyor ama bu pek olası görünüyor.

Aynı tarihlerde aynı çevredeki bu iki olayın birden salt rastlantı olduğunu kabul edebilmek zor.

Nitekim Champagne Kontu Hugues daha sonra da gündemimize girecek.

* * *

Siyon Tarikatı, kendi bakış açısından, yüzyıllarca süregelmiş olan bir adaletsizliği gidermeyi, hak sahiplerine haklarını sağlamayı amaçlıyordu.

Godfrey de Bouillon'un, haçlı seferi sonunda Kudüs ele geçirildiğinde, kendi ordugâhını Siyon Tepesi olarak anılan yerde kurmasının nedeni de buydu. Oraya bir başkası gelip oturmamalıydı. Çünkü "miras" oradaydı. En azından öyle sanılıyordu. İki yüzyıl kadar önce 2. Dagobert'in mezarında bulunmuş verilere bakılırsa, orada bir şeyler bulunması gerekiyordu.

Ne gibi şeyler?

Bilmiyoruz. Ancak işin içine "Siyon" sözcüğü girince, konu karmaşık bir hal almaya, iki ayrı boyutta farklı açılımlara yönelmeye başlar.

Bunlardan biri "Siyon Yıldızı", diğeri Moriah Tepesi ile özdeşleştirilen "Siyon Tepesi".

Konuyu kavrayabilmek için, tarihte biraz daha gezinmek gerekli. Ancak bu kez Avrupa'yı bırakalım da Kudüs başta olmak üzere Filistin'e gidelim.

Siyon Yıldızı

Her şeyden önce şu "Siyon" ya da "Sion", kimi yerdeki yazılışıyla "Zion" sözcüğünün ne anlama geldiğini, bunun neyi temsil ettiğini görelim.

Siyon, İsrailoğulları M.Ö. 10. yüzyıl ortalarında Filistinliler ile savaşa tutuştuğu zaman, Hz. Davut'un kullanmış olduğu söylenen kalkanın adıdır. Daha doğrusu bu kalkanın ön yüzüne işlenmiş olan bir simgeye verilmiş olan isim… Kısaca **"Davut'un Kalkanı"** olarak anılır. Buradaki "kalkan" sözcüğü, mecazî bir anlamda da düşünülebilir.

Daha önceki bir bölümde görmüş olduğumuz üzere; bir geometrik şekil olarak, simetrik bir tarzda iç içe geçmiş iki eş kenar üçgenden oluşur; birbirinden kesinlikle ayrılamaz olarak yerleşmiş iki üçgen.

Bu bir simgedir. Özgün olarak İsrailoğulları'nın bir tasarımı değildir. Alıntıdır. Nitekim çok daha eskiden Hint uygarlıklarında kullanılmış olduğu bilinmektedir.

Bu simgenin, farklı eğilimler uyarınca çeşitli yorumları vardır.

En yaygın olarak benimsenen yorumlardan birine göre burada "ateş ile suyun birleşimi" olgusu yansıtılmaktadır. Bir ucu yukarıya doğru olan üçgenin ateşi, bir ucu aşağıya doğru olan üçgenin suyu simgelediği kabul edilir.

İsrailoğullarında Hz. Süleyman, bu simgeye kendine özgü bir mühür niteliği vermiş olduğu için bu geometrik düzenleme **"Süleyman'ın Mührü"** olarak da anılmıştır.

Yüzyıllar sonra Kanunî Sultan Süleyman da bunu kendisine mal etmiştir. Nitekim özellikle Kanunî'nin padişahlık döneminde yapılmış birçok binada, özellikle camiler ile medreselerin kapı ve pencerelerinde, bu simgenin bir süsleme öğesi olarak sık sık kullanılmış olduğu görülür.

Bu simge Yahudilere özgü ise İslâm eserlerinde ne işi var?

Demek ki bu simge salt Yahudilere özgü değil.

İsrail Devleti'nin bayrağının ortasında buna benzer bir amblem yer alır. Ancak bu amblemin yukarıda sözünü ettiğimiz simgenin tıpatıp aynısı olup olmadığı belli değildir; üçgenlerin nasıl yerleştiği bilinememektedir. İç içe mi, birbirine geçmiş olarak mı, yoksa üst üste mi?

Hatta İsrail Devleti'nin bayrağı üzerindeki simgenin iki ayrı üçgenden değil, bir eş kenar altıgenin çevresine uç uca gelmek üzere konmuş altı üçgenden oluştuğu söylenebilir. Altı kollu yıldız... Kuşkusuz bu figür de salt İsrail Devleti'ne özgü değildir. Başka ülkelerin bayraklarında da yer alır. Ancak 20. yüzyılda oluşan bir şartlanmanın etkisiyle öyle kabul edilmiştir.

Nitekim bu düzenleme **"heksalfa"** olarak da anılır. Bu da altı A harfinin birleşimi anlamına gelir. Yahudi inançlarının gizemci açıdan incelenmesinde, bu kavramın da önemli bir yer tuttuğu görülür. Fakat bunu "Siyon" olarak anılan simgeyle özdeşleştirmek hatta benzeştirmek bile gerekmez.

Ancak Yahudiler, bu tarzdaki bir amblem ya da simgeyi de "Siyon" olarak anmıştır. Demek oluyor ki İsrail Devleti'nin bayrağı üzerindeki şekil, açıkça görünmese de aslında iç içe geçmiş durumdaki iki üçgenden oluşmaktadır. İsraillilerin bu konuda bilgisiz olduğu düşünülemez.

Üstelik bu şekil bir ambleme dönüştürülmüş olarak İsrail Devleti'nin bayrağı üzerinde yer alınca, âdeta bu ulusu temsil eder bir niteliğe bürünmüş ya da büründürülmüş, buna "Yahudi Yıldızı" da denir olmuştur.

"Yahudilerin politik ülküsünden yana çıkarak bunu desteklemek" ya da benzer bir tanımla kullanılan Siyonizm teriminin çıkış noktası işte budur.

Oysa aynı amblem, -daha önce de değinilmiş olduğu üzere- başka ulus ve kavimler tarafından da kullanılmıştır. Bunların arasında Karamanoğulları ve Çandaroğulları gibi Türk Anadolu beylikleri vardır. Aynı amblem, sonradan Barbaros Hayrettin Paşa'nın sancağı üzerinde de görülür.

Bu örnekler, "Siyon Yıldızı" adı verilmiş olan bu amblemin salt Yahudilere özgü olmadığının göstergesidir. Türk Bayrağı'nın üzerindeki "ay yıldız" tarzındaki birleşimin salt ulusumuza özgü olmayıp, biraz farklı ölçülerde başka ulus ve kültürlerde de kullanılmakta oluşu gibi…

Fakat "din" kavramı zihinde öncelikli tutulduğu sürece altı kollu yıldız biçimindeki bir simge her şeyden önce Yahudiliği, haç biçiminde bir simge Hıristiyanlığı, hilâl biçiminde bir simge Müslümanlığı çağrıştırır. Bunu yadsımaya çalışmak anlamsız ve yararsızdır.

* * *

Siyon Yıldızı olarak da anılan simge ya da amblem, daha yakın tarihlerde birçok örgüt ve kurum tarafından da kullanılmıştır.

Bunlardan biri de Masonluktur.

Nitekim Masonluktaki bu kullanım, Türkiye'de masonların *"Siyonizm'in uydusu"* olmakla suçlanmasına yol açmıştır.

İşin ilginç yanlarından biri şudur: Masonlar, başka ülkelerde de yer yer Yahudi yandaşlığı etmekle suçlanır. Fakat bu suçlamalarda "Siyon Yıldızı" bir kanıt olarak gösterilmez. Bu sadece bizde görülmüştür. Bu durum ise bu simge ya da amblemin, bu coğrafyada bol bol kullanılmış olmasına karşın açık bir bilgisizliğin ya da halkın çoğunluğunun bilgisiz oluşundan yararlanmaya çalışılan bir art niyetliliğin göstergesidir.

Böyle bir art niyetlilik, bu simgenin Masonlukta İsrail devletinin kuruluşundan hatta bunun için birtakım hazırlıklar yapan Dünya Siyonist Organizasyonu'nun oluşturulmasından çok önceki tarihlerde gerek Masonlukta gerekse diğer birçok ezoterik örgüt ya da kültürde kullanılmış olduğunun göz ardı edilmesidir. Bu göz ardı etmeye, simgesel değerlendirme de katılır.

Konu dışına çıktık ama böyle bir açıklama yapılması, en azından bunları bilmeyenlerin öğrenmesini sağlamak bakımından önemliydi.

Şimdi kaldığımız yere dönelim...

Siyon Tepesi

Daha önce de belirtilmiş olduğu üzere; Siyon, aynı zamanda, Kudüs'teki bir tepenin adıdır. Bu tepe, -daha doğrusu yan yana üç tepeden oluşan plâto- kent merkezinin güneyindedir.

Kimilerinin dediğine göre, Hz. Süleyman, kendi adıyla anılmış ünlü tapınağı burada yaptırmış; kimilerinin dediğine göre ise kentin doğusunda sonradan "Tapınak Tepesi" olarak da anılmış Moriah Dağı üzerine.

Bir anlatıma göre Siyon Tepesi'nde yaptıracakmış fakat akıl hocaları ona *«O tepenin üzerinde birtakım yıkıntılar var. Bunlar eski bir tapınaktan kalma da olabilir. Orası lânetlenmiş olabilir. Bu riski göze almamak, tapınağı bir başka yerde yaptırmak daha doğru olur.»* demiş. Süleyman da bunu mantıklı bulmuş.

Arkeolojik bakımdan tarihte Kudüs'te 10. yüzyıl ortalarında yapılmış bir tapınaktan kalıntılar bulunamadığı, Hz. Süleyman'ın Kudüs'te gerçekten de görkemli bir tapınak yaptırmış olup olmadığı bilimsel olarak kanıtlanamadığı, bu bağlamdaki tek kaynak anlatım Tevrat'ta geçtiği için, bu bağlamda bir soru işareti zihinlerde yerini koruyor.

Masonların ritüellerine bakılırsa Hz. Süleyman bu tapınağı "Moriah Dağı" üzerinde yaptırmış ama onlar da mason ritüeli, tarihsel nitelikli bir belge değil.

Üstelik mason ritüellerinde ayrıca Siyon Tepesi diye bir yerden söz edilmiyor çünkü bu konu Masonluğun ilgi alanı kapsamında bir konu değil.

Ancak Kudüs M.Ö. 586 yılında Babilliler tarafından ele geçirilip tümüyle yakılıp yıkıldıktan yaklaşık 70 yıl sonra; **Zorobabel** tarafından yaptırılmış olan bir tapınak ile o da bir yıkıntıya dönüştükten sonra M.Ö. 1. yüzyıl sonlarına doğru ünlü **Kudüs Kralı Herodes** tarafından yaptırılmasına başlanmış ama ölümünden sonra bitirilebilmiş olan tapınak, Kudüs'ün o "Tapınak Tepesi" olarak anılan yerine oturtulmuş; bundan kuşku yok.

Herodes Tapınağı'nın bir maketi

Kaynak: https://www.biblicalarchaeology.org/daily/biblical-sites-places/temple-at-jerusalem/

Godfrey de Bouillon'un Kudüs'te ordugâhını kurmuş olduğu yer, acaba Tapınak Tepesi miydi, yoksa Siyon Tepesi mi?

Bu sorunun doğru yanıtı Tapınak Tepesi olsa gerektir. Fakat Siyon Örgütü adı nedeniyle ve az önce belirtilen olasılıkla, o tarihte yanlışlıkla oraya Siyon Tepesi denilmiş olabilir.

Nitekim 1187 tarihli olduğu söylenen aşağıdaki eski Kudüs haritasında, "M" harfiyle işaretlenmiş yer Tapınak Tepesi'ni yani Moriah Dağı'nı, "S" harfiyle işaretlenmiş yer ise Siyon Tepesi'ni belirtiyor.

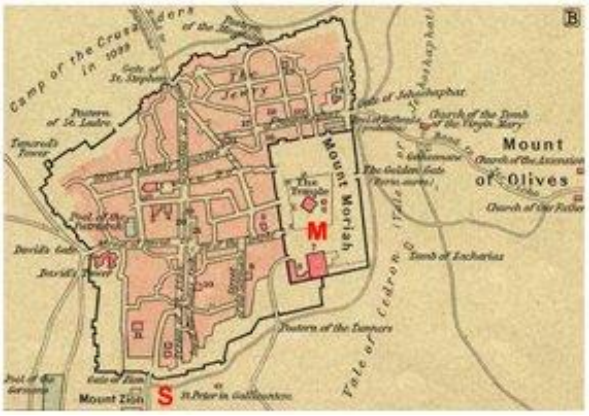

Kaynak: http://www.emersonkent.com/map_archive/jerusalem_1187.htm

Madem o tepe Godfrey de Bouillon için çok önemliydi; orada bir kilise yaptırması beklenirdi. Gerçi oraya bir bina yerleştirmişti ama bu küçük bir manastırdı. Ona **"L'Abbaye de Notre-Dame du Mont de Sion"** *(Siyon Dağı'nın Magdalena Manastırı)* adını vermişti. Pierre l'Ermite ile birlikte Kudüs'e gelmiş olan birkaç keşiş, bu manastıra yerleşmişti.

Fransızca bilenler, buradaki deyişte bir yanlışlık yapıldığını, sözlük anlamı bakımından dilimizdeki karşılığı "bizim hanım" olan "notre dame" sözcüğünün büyük harfle yazıldığı zaman "Meryem Ana" anlamına geldiğini söyleyebilir.

Doğru... Fakat bir başka olguyu da göz önünde tutmak gerekir: 11. ve 12. yüzyıllarda Fransa'da "Notre-Dame" adı, Meryem Ana'yı değil, Hz. İsa'nın karısı Magdalena'yı belirtmek üzere kullanılırdı. Nitekim Birinci Haçlı Seferi sonunda Kudüs Hıristiyanlarca ele geçirildiğinde, orada da o anlamda kullanılmış olsa gerektir ama bunu kesinlikle bilemeyiz. Hiç kimse bu bağlamda yorum niteliği taşımayan, salt bilgi olan bir açıklama yapmamış.

* * *

Godfrey de Bouillon'un krallığı ancak bir yıl kadar sürdü. 1100 yılında durup dururken hastalandı ve iyileşemeyerek öldü.

Kuşkusuz her durup dururken oluşan ölüm gibi bu olay üzerinde de birçok spekülasyon yapılmış, ardında bir entrika aranmıştır.

1100 yılından öncesine ilişkin olmak üzere, tarihte Godfrey'in kardeşi Baudouin (Baldwyn) ile ilgili olmak üzere pek az söz edilir. Bunun nedeni, belki de sadece iyi bir savaşçı olup, başkaca belirtilmesi gereken doğru dürüst bir özelliğinin ya da herhangi belirgin bir yapıp etmesinin bulunmamasıdır. Haytanın biri olduğu da söylenir.

Gerçi Godfrey'in de herhangi bir özelliği yoktu. Hatta kendinden iki yaş kadar küçük olan kardeşine oranla hayli silik bir kişiliği bile vardı. Hiç iyi bir dövüşçü olduğu söylenemezdi. Ancak Kudüs'ün ele geçirilmesinin ona mâl edilmiş olması, adının büyütülüp her yere yazılmasına neden oldu.

Daha önce de değinilmiş olduğu üzere; Baudouin de Bouillon, ağabeyi Godfrey ile birlikte haçlı seferine çıkmış ama Antakya'da kalmıştı. Haçlıların Kudüs'ü ele geçirişini görememişti. Bundan sonra da Kudüs'e gitmeyerek, Edessa kontu olmuştu. Fakat Godfrey ölüverince; Kudüs'teki üst düzey şövalyeler ile piskoposlardan oluşan seçici kurul, onu Kudüs kralı olmak üzere çağırdı. Bu çağrıda Pierre l'Ermite'in konuşmalarının hayli etkisi olmuştu.

Godfrey ölünce, Pierre l'Ermite kardeşinin krallığa getirilmesini istemişti çünkü ona göre buradaki işin başında mutlaka Benjaminlerin soyundan gelen birisi bulunmalıydı; şu soy ağacını saplantı haline getirmişti, Baudouin de Bouillon bu konuyla daha önce hiç ilgilenmemiş olsa bile... Şimdi soyu Merovenj hanedanından gelme olduğunu bildiği başka birini nereden bulacaktı?

Baudouin de Bouillon, kral olması için yapılan çağrıya geri çeviremezdi. Edessa kontluğunu, onun yerine kuzeni Baudouin de Bourges üstlenebilirdi.

Böylece, Kudüs kralını belirlemek üzere yapılan ikinci seçimle, bu krallığa özgü olmak üzere âdeta bir gelenek oluşmasına yol açıldı. Hemen her ülkede krallık babadan oğula, babanın oğlu yoksa ailenin soyundaki en yakın akrabaya geçerdi. Ancak Kudüs Krallığı bu bakımdan bir istisna oluşturdu. Kudüs'te kral olabilmek için elbette soylu bir aileden gelmek zorunlu görülüyordu ama halef-selef olan krallar arasında kan bağı bulunmayabilirdi.

Kudüs kralı, bu ülkede yerleşmeye gönüllü olanlar arasından seçilerek belirlenmekteydi. Katolik Kilisesi bu seçimi onaylayınca Hıristiyan gelenekleri uyarınca düzenlenen bir ritüelik törenle taç giyer, tahta oturtulurdu.

* * *

Baudouin de Bouillon kral olur olmaz, egemenliğinin saygınlığını sağlamak için şöyle bir iddiayı krallığının temel ilkesi olarak belirledi:

"Kudüs Krallığı, Kutsal Siyon Toprağı üzerinde kurulu olduğu için, Fransa'nın Capetian, İngiltere'nin Anglonorman (Plantagenet), Almanya'nın Hohenstauffen, Avusturya'nın Habsburg hanedanları ile eşdeğer sayılacaktır."

Bu hanedanlar, sözü edilen ülkelerin o sırada tahtına sahip olan ailelerdi.

Kudüs Kralı Baudouin, bu kuralı kendi kendisine koymuştu.

Fakat hiç kimse, Papa bile buna karşı çıkmadı.

Baudouin, Kudüs Krallığını 18 yıl yönetti. Bu arada ağabeyi Godfrey'in gerek Kudüs'e getirmiş olduğu maddi varlığın gerekse savaş ganimeti olarak sonradan edindiği servetin de üzerine konmuştu.

Siyon Tarikatı ne oldu?

Kral Baudouin, öteden beri olduğu gibi bundan sonra da ağabeyinin ilgilenmiş olduğu bu tarikata karşı hiçbir yakınlık duymadı. İlgilenmemek bir yana dursun, bu tarikatı başından atmak, manastırı kapatmak için âdeta bahane arıyordu. Bunun için de Pierre l'Ermite ile ikide birde tartışıyordu. Bu gibi uyuşmazlıklar, elbette kral nasıl isterse öyle sonuca bağlanıyordu.

Bu arada bir parantez açalım ve Kral Baudouin'in şu deyişine bir kez daha göz atalım. Orada "Kutsal Siyon Toprağı" diye bir terim geçiyor. Demek ki bundan böyle Kudüs'ün çevresiyle birlikte bütünü "Siyon" olarak anılacaktı.

* * *

Pierre l'Ermite hayli huzursuzdu.

Baudouin onun sayesinde hatta o istedi diye Kudüs kralı olduğunu çoktan unutmuştu. Oradaki duruma yansız bir gözle bakılırsa; Baudouin, ağabeyi gibi davranmamıştı elbette fakat işte o kadar. Her yiğidin kendine göre farklı bir yoğurt yiyişi vardı. Pierre l'Ermite, bu yoğurdun kendi istediği gibi yenmesini istiyordu; aksine davranışı kendisine ve yıllarca peşinde koşmuş olduğu ülküye ihanet gibi görüyordu.

Buna karşın sekiz yıl daha Kudüs'te kaldı. Ancak 1108 yılında, bir gün yanındakiler ile birlikte hiç kimseye hiçbir şey söylemeden, durup dururken ortalıktan yok oldu; sırra kadem bastı.

Ne olmuştu?... Nereye gitmişti?... Niçin gitmişti?

Bunu bilen yok.

Öldürülmüş müydü?

Hayır!... Çok sonraları yine Lorraine'de görüldü. Liège'de "Neufmoutier" adlı bir manastır kurdu. O tarihte Kudüs'ü terk etmişti; hepsi bu!

Ancak unutmayalım ki, Orval Manastırı'ndaki keşişler de tam aynı tarihte birdenbire ortadan yok oluvermişti.

Sanki bu iki olay arasında bir bağlantı var gibi görünüyor ama bu konuda hiç kimse belgelere dayanan somut bir açıklama ya da mantığa dayanan bir yorum yapmamış. Varsa da galiba pek duyulmamış, bilinmiyor; belki tarihin derinliklerine gömülüp kalmış.

Tek bir şey söyleyebiliriz: Pierre l'Ermite çekip gidince, Kral Baudouin pek sevindi. O tepedeki derme çatma manastırda kalmış birkaç parça öteberiyi toplattı. Binayı bir daha kullanılmamak üzere kapattırıp zincirletti.

* * *

Aradan on yıl geçti.

1118 yılında bir gün apansız Avrupa'dan Kudüs'e dokuz şövalye geldi.

Kralın huzuruna çıktılar.

Önderleri **Hugues de Payen**, önce kimliğini belirterek gerektiğince Kudüs Kralı'na saygılarını sundu. Eşliğinde gelen şövalyeleri de tanıttı. Her biri Kralı yöntemi uyarınca selâmladı.

Alıntı: https://alchetron.com/Hugues-de-Payens

Kral Baudouin şövalyelere yer gösterdi. Kudüs'ün ender üzümlerinden yapılmış özel şarabından ikram etti. Onları sarayında ağırladı.

Sonradan öyle yaptığına pişman oldu ama iş işten geçmişti.

Bölüm: 8
İsa ile Magdalena

Şöyle bir soru: «Hz. İsa'nın annesi Meryem sahiden de bakire miydi?»

Hıristiyanlardan kimisine göre ancak bu kadar abes bir soru olabilir. Elbette bakireydi. Başka türlü düşünmenin olanağı mı var?

Hıristiyanlardan kimisi öyle düşüne dursun, bu soru öteden beri çoğunun kafasını kurcalar:

Hıristiyan olmayanların buna inanma zorunluluğu zaten yok.

Bir kadının gebe kalması için bakireliğin gitmiş olmasının zorunluluğu yoktur. Bir bakire de gebe kalabilir. Ender de olsa bunun örnekleri vardır ama elbette buradaki sorunun amacı bu değil… Burada Meryem'in bir erkek ile hiçbir cinsel ilişkide bulunmaksızın gebe kalıp kalmadığı soruluyor.

Olay, Hıristiyanlığın temel dogmalarından birinin eleştirel bir yöntemle hatta biraz alaycı bir tarzda sorgulanması…

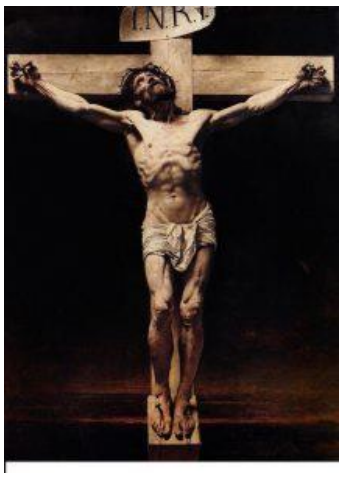

Bu sorunun yanıtı nasıl verilirse verilsin, bunu bir diğeri izler:

«İsa gerçekten de Tanrı'nın oğlu muydu?»

Hıristiyanlar, bu konuda kendi aralarında tam bir uyuşma içinde değil.

İsa'nın yaşamı boyunca neler yapıp etmiş olduğuna pek önem verilmese bile merak konusu olan önemli bir nokta var:

«Çarmıha gerildikten sonra; orada öldü mü, ölmedi mi?»

Orada (çarmıhın üzerinde) can verdiği kabul edildiğinde, bu ölümün sırf bedensel nitelikli bir ölüm olup olmadığı yani bedeninin orada kaldığı ama ruhunun cennete yükseldiği ayrı bir konu...

Bu bağlamda **"ruhun cennete yükselmesi"** deyişiyle ne demek istendiği de bir başka konu…

Sorular bitmiyor.

«İsa'nın evlenmiş olduğu doğru mu?»

Diyelim ki buna kesin olarak «Evet!» diye yanıt verilebiliyor. O zaman hemen bir diğer soru daha sorulur: «Çocukları da olmuş mu?»

Bu kadarı yeter. Bu gibi sorular soran Hıristiyanları şöyle uyarmalı:

«Sayın Hıristiyanlar... Yapmayın... Bunlar çok tehlikeli sorular. Böyle şeyler sormayın... Sonra başınıza iş açar, günaha girer, daha da kötüsü sapkın olarak nitelenirsiniz. Aman dikkat!»

Çünkü Kilise'ye göre iyi bir Hıristiyan böyle sorular sormaz. Böyle şeyleri aklına bile getirmez. Kafalarını böyle sorularla karıştırmaya kalkışanlara karşı kulaklarını tıkar. Kilise her ne demişse ona inanır. Ancak o kişiler cennete gitmeye hak kazanır.

Kilise şöyle diyor:

«İsa, bakire Meryem'den doğdu. Babası, tüm evreni yaratan yüce ve tek Tanrı'dır. İsa'nın bedenini bu dünyaya getirmek üzere Meryem'i özellikle seçti. Sonra İsa'nın bedeni hepimizin günahlarını çekmek üzere çarmıha gerildi. Bedeni orada kaldı. Ruhu ise cennete yükselip Tanrı ile birleşti. İsa dünyanın kralıydı ama hiç evlenmedi. Çünkü tektir. Onun bu dünyada kendine özgü bir çocuğu yoktur. Fakat ona inanıp güvenen tüm insanlar onun çocuğu sayılır.»

İyi bir Hıristiyan, Kilise'nin bu açıklaması üzerine rahatlar:

«Oh!... Sorularımın yanıtlarını aldım. Kuşkularım kalktı. En doğrusunu Kilise söyler. Gerçek budur ve bundan başka hiçbir şey olamaz.»

Böyle düşünenlere denilebilecek bir şey yok. Bu bir inanç sorunudur. Herkes kendi yoluna!

Atalarımızın dediği gibi, *"Sen sağ ben selâmet."*

Ancak şunu da bilmeli ki Hıristiyan dünyasındaki geniş kitlelerin inanarak benimsediği bu dogma, günümüzden önceki yaklaşık on yedi yüzyıl boyunca insanlığın tarihine yön vermiş olan temel etkenlerden biridir.

* * *

Az önce değinildiği üzere; Hıristiyanlar arasında bu dogmayı benimsemeyen, farklı inanışları olan ya da başka türlü düşünenler de vardır.

Katolik Kilisesi onları sapkın sayar.

Aynı dinin çatısı altında başka türlü bir inanç edinilmesine dayanamayanlar, yüzyıllar boyunca birbirleriyle sadece söz düellosu yapmakla kalmamış, silahlı çatışmaya da girişmiştir. Tarihteki savaşlardan bazısı bundan ötürü çıkmıştır.

Bu sadece Hıristiyanlara özgü bir durum değil… Diğer iki büyük göksel din olan Yahudilikte de Müslümanlıkta da benzerleri görülmüştür.

Ancak Hıristiyan dünyasının kendi içindeki din çatışmaları, kanın en çok akıtıldığı kıyımlarla dolmuştur. Din uğruna yapılan savaşlarda, ulusal ya da ekonomik nedenlerle yapılan savaşlarda olduğundan çok daha fazla insan öldürülmüştür. İşkence edilenleri, acı çektirilenleri, canlı canlı yakılanları ayrı…

Böylelerini Yahudilikte de Müslümanlıkta da göremezsiniz. Hele "ilkel" olarak nitelenen dinlerde benzerlerinin izine bile rastlayamazsınız.

Katolik Kilisesi'ne göre herkes ortaya konulmuş dogmayı benimseyecek olursa, hiç sorun çıkmaz. Dolayısıyla, insanlar arasında din kaynaklı herhangi bir çatışma doğuyorsa, bunun tek sorumlusu dogmaya karşı çıkarak onu yıkmaya çalışanlardır. (!)

* * *

Katolik Kilisesi'nin yukarıdaki tarzda ya da buna benzer bir şekilde ortaya koyduğu temel dogmaya karşı çıkanlar ne diyor?

Hz. İsa ile bağlantılı olmak üzere, kimilerinin bir öykü, kimilerinin ise tarihsel gerçek diyerek anlattığı olayların ilk bölümünü şöyle özetleyebiliriz:

"İsa, saatlerden beri çarmıhta gerili duruyordu. Kanlar içinde kalmıştı. Belli ki hayli acı çekiyordu. Sonunda dayanamayarak akşamüstü bayıldı.

***Arimatealı Yusuf** (Josephus), Roma ordusu komutanı ve Kudüs Valisi Pilatus'un yanına çıktı. İsa için, «Cezasını çekti ve dersini de aldı. İzin verirsen onu oradan indirip götürelim.» dedi.*

Ölmüş olup olmadığından söz etmedi.

Roma ordusu komutanı işini gücünü bırakıp onunla mı uğraşacaktı!

«Ne yaparsanız yapın... Yıkıl karşımdan.» diyerek onu kovdu.

Az sonra karanlık bastı.

El ayak çekilince, Arimateali Yusuf yanına Magdalena'nın kardeşi Lazarus'u da alarak İsa'yı çarmıhtan indirdi.

Hiç kimseye görünmeden onu sarıp sarmalayarak uzaklaştırdılar.

Bundan sonra İsa, yıllarca yaşadı. Magdalena'dan üç çocuğu oldu."

Öykünün bu aşamasında durup bir soluk alalım.

Bazı noktaları açıklamak gerekiyor.

İncil'de, Arimateali Yusuf'un İsa'yı çarmıhtan indirişi çok ayrıntılı olarak anlatılır. Ölüp ölmediği kesin bir şekilde ortaya konmamıştır. Alegorik bir anlatım yapılmıştır. Orada ne olup bittiğini anlamak, bunları okumayı bilen ile öğrenmek üzere kulak kesilip, yüksek sesle okuyan kişiyi dinleyene bırakılmıştır. (Okumayı bilen pek azdır. Büyük çoğunluk bileni dinler; böylece öğrenir.)

İncil'in Türkçeye çevirisine bakarsak, İsa'nın çarmıhtan indirilişiyle ilgili anlatımda "ceset" sözcüğünün kullanılmış olduğunu görürüz.

Bir başka dilde yazılmış İncil'de aynı yerde kullanılmış olan sözcüğün dilimizdeki karşılığının ise "beden" *(vücut)* olduğunu söyleyebiliriz.

Nitekim şöyle bir sav ileri sürülüyor:

İncil'in özgün Yunanca yazımında burada "soma" sözcüğü kullanılmıştır. Bu ise hiç de *"ceset"* değil, tersine "canlı beden" anlamına gelir. Eğer *"ceset"* olsaydı, Yunancada burada *"ptoma"* sözcüğünün kullanılmış olması gerekirdi.

Bu doğruysa; İncil yazarları, Arimateali Yusuf İsa'yı çarmıhtan indirirken İsa'nın henüz ölmemiş olduğunu belirtmiş demektir.

Katolik Kilisesi de bu akıl yürütme tarzını onaylar mı?... Hiç olmazsa bu konuda tartışmaya girişir mi?

Hayır!... Asla!... Bunu sapkınlık, hatta kâfirlik olarak nitelendirir.

Tarih boyunca ünlü ya da ünsüz hatta adı bile bilinmeyen birçok sanatçı, İsa'nın çarmıhta gerili halini ve çarmıhtan indirilişini kalemi ya da fırçasıyla betimlemiştir.

İsa'nın çarmıhtan indirilişini betimleyen yapıtlarda, o esnada canlı mı ölü mü olduğu belli değildir.

Bu tablolardan biri olan Sanzio Raffaello'nun 1507 tarihli yapıtı üzerine bir yorum yapılırsa; sanatçının, İsa'nın bayılmış ve kendinde olmadığını özenle yansıtmaya çalıştığı söylenebilir.

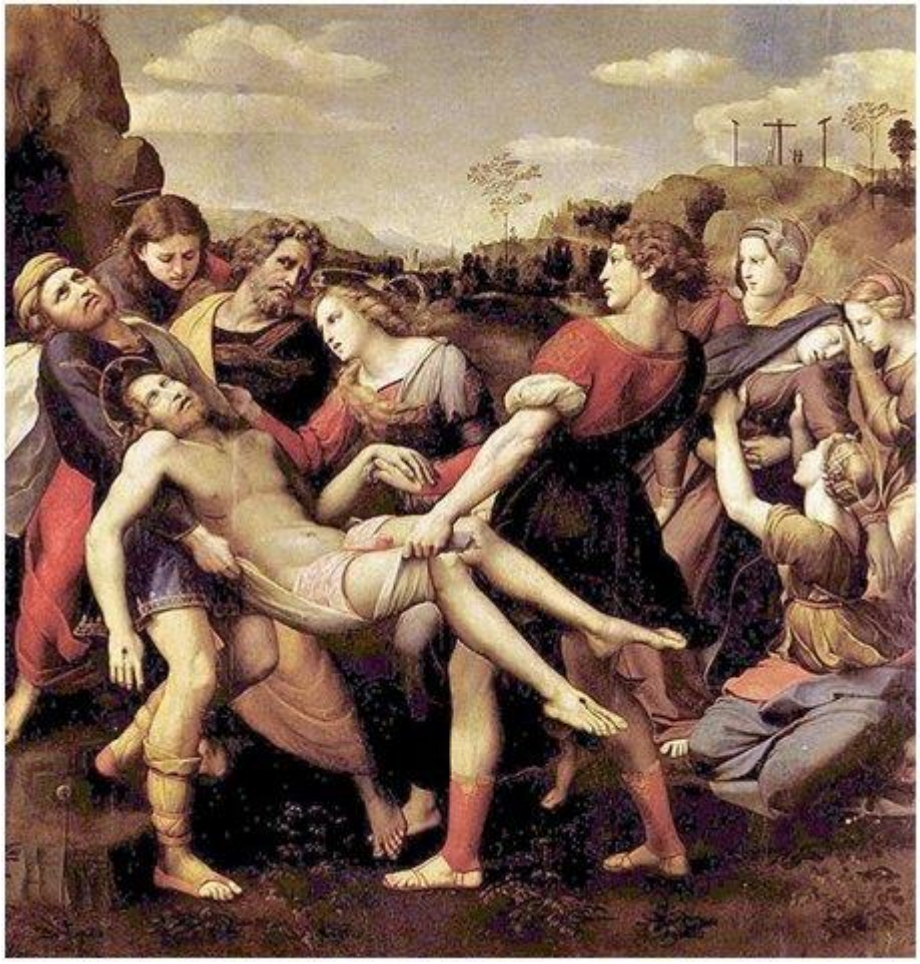

Magdalena

Herkes İsa'nın kim olduğunu bilir de iş Magdalena'ya gelince duralar.

Hıristiyan dünyasında bunu sokaktaki adama sorarsanız, bilen kadar bilmeyen çıkar.

Bizim ülkemizdeki gibi insanların "çok bilmiş" olduğu bir ortamda ise çoğu kişi doğru yanıtı bilmediği halde bir şey uydurur.

Katolik Kilisesi Magdalena'yı sevmez. Tarihte böyle bir kişinin yaşamamış olmasını yeğler. Onu da 2. Dagobert gibi tarihten silmemiştir; silememiştir. Ancak adının pek duyulmamasına, ondan olabildiğince az söz edilmesine hatta olanak varsa hiç söz edilmemesine çalışmıştır.

1. yüzyılın başlarında Yahudiye ülkesinde sonradan Hıristiyanlığın önderi sayılacak İsa (Jesus) adlı birisi yaşamış mıdır, yoksa bu İncil yazarlarının bir varsayımı, bir uydurmacası mıdır?

Yanıtlanması pek de kolay olmayan bir soru…

Yaşamamış olduğunu ileri sürüp başını derde sokmaktansa, yaşamış olduğunu kabullenmek daha rahat.

Diğer birçok mesnetsiz iddiada olduğu gibi, böyle bir kişinin hiç yaşamamış olduğunu kanıtlayabilmek daha zor.

Biz de işin sağlamına kaçalım. Yaşamış olduğunu ileri sürenlere katılalım.

* * *

İsa, 30'lu yılların başlarında oradan oraya dolaşıp gittiği her yerde halkı çevresine toplar, vaaz verir gibi birtakım töresel kapsamlı konuşmalar yapardı. Kendisini dinleyenleri kötülük yerine iyiliğe, kavga yerine sevgiye, yalan yerine dürüstlüğe çağırır, özellikle zengin olma kaygısına karşı yoksulluğun erdeminden söz ederdi.

Magdalena da çoğunlukla onunla bir arada, yanı başındaydı.

İsa, bu dolaşmalarında, bir süre sonra onunla ya evlendi ya da evlenmeden cinsel birliktelik yaşadı.

Evlenmenin ancak hangi koşulla "evlilik" sayılacağını, başka türlüsünün geçerli olmayacağını ileri sürenlere göre, evlenmemiş sayılabilirler.

Aslında Magdalena olarak andığımız kadının adının Türkçesi Meryem'dir yani İsa'nın annesiyle adaştır. Farkı belirlemek amacıyla, genellikle **"Mecdelli Meryem"** (Marie Magdala ya da Mary Magdelene) denir ki Magdalena da işte bunun kısaca söylenişidir.

Aynı dönemde ve aynı çevrede, İsa ile bağlantılı anlatımlarda adı geçen üçüncü bir Meryem daha vardır: Beytanyalı Meryem (Marie Béthanie ya da Mary of Bethany).

Dilimizde Meryem dediğimiz, Fransızcadaki Marie, İngilizcedeki Mary, Almanca ve diğer birçok dildeki Maria, o tarihlerde o çevrede pek popüler bir isim. Bu nedenle, İsa ile bağlantılı bu üç Meryem, birbirine karıştırılabilir. Nitekim karıştırılmıştır da...

İsa'nın karısı olduğu söylenen Meryem, Kudüs'ün kuzeyindeki Galile'de Lût gölü kıyısındaki Magdal (Mecdel) adlı bir köyden gelmeydi. Bu nedenle adına *"Magdallı"* anlamına gelen "Magdalena" eklenir. İncil'in Türkçeye çevirisinde "Mecdelli Meryem" denmiş olduğu için burada o deyişi kullanılmıştır; aslında "Magdallı" demek daha uygun olurdu.

Magdalena'nın çok ağır bir şekilde hasta olmuş ve neredeyse ölmek üzere iken, Hz. İsa tarafından nasıl iyileştirildiği, İncil'de üzerinde özenle durularak anlatılır.

Magdalena'nın ağabeyi **Lazarus** (Lazar) öldükten sonra İsa'nın onu mezardan kaldırıp yeniden yaşama kavuşturduğu da anlatılır.

Böyle anlatımların yapılmasında, arka plandaki niyet bellidir: Hz. İsa'nın hastaları iyileştirmek ve ölüleri diriltmek gibi olağanüstü yeteneğini yani mucizeler yaratabildiğini ortaya koymak…

İncil'de bunlara benzer başka anlatımlar da vardır. Bu dehşetli bir yetenektir: İsa çarmıha gerildiğinde akan kanı ahşaba bulaşınca, sonradan **"gerçek haç"** olarak adlandırılmış o nesnenin (çarmıhın) da bu yeteneği taşımaya başladığına inanılmıştır. (Bu konu çok önemlidir. Buna daha sonra, sırası geldiğinde özellikle yine değinilecektir.)

Oysa bu anlatımlarda İsa'nın "hastalığı iyileştirmesi" ya da "ölüyü diriltmesi" olarak belirtilen olaylar, ilgili kişinin, ezoterik ortamda bir tür inisiyasyondan geçirilmesi, zihnindeki olası kötülüklerden (uyuşukluktan) arındırılıp iyiliğe (canlılığa) yönelmesinin sağlanmasıdır.

Burada vurgulanan olgu, Antikçağ mitlerinde, bu arada Hermetizmde de görülen, ezoterik nitelikli kurumlarda simgesel olarak "karanlıktan aydınlığa geçiş" terimiyle belirtilen uygulamanın bir benzeridir.

Simgesel bakımdan **"karanlık"** ya da "ölmüş olma durumu" bilgisizliktir. Buna karşıt olan **"aydınlık"** bilgidir; **"yeniden doğuş"** ise gerektiğince bilgi ile donanmak anlamına gelir.

* * *

İsa'nın yaşadığı dönemde Yahudiler, her gittiği yere Magdalena'yı da yanı başında götürmüş olmasını hiç de hoş karşılamamıştır. Katolik Kilisesi'nin Yahudilerle görüş birliği içinde olduğu ender konulardan biridir bu…

Yahudilerin o dönemdeki anlayışı uyarınca; evli olmayan bir kadının tek başına ya da bir başka erkekle birlikte oradan oraya dolaşması töreye aykırıdır. Bu görüşte, İsa ile Magdalena'nın evli olmadığı, en azından Yahudi geleneklerine uygun bir törenle evlenmedikleri varsayılmaktadır.

Kilise'nin tutumu ise başkadır. Kilise babaları tarafından sonradan biçim verilmiş Hıristiyan inancı, İsa'nın evlenmesini, çocuklarının olmasını, hele çarmıha gerildikten sonra bedenini orada bırakmayıp yaşamını bir başka yerde sürdürmesini kesinlikle kabul edemez. Özellikle Katolik Kilisesi, böyle bir olasılığı ileri sürenlere tüm gücüyle ve şiddetle karşı çıkar.

Kilise'nin bu bağlamda "sapkınlar" ile savaşımının başarıya ulaşabilmesi için bulmuş olduğu yol şudur: Önce İsa'nın babası Yusuf'u bir kenara itmek hatta yok saymak, sonra Magdalena'yı olabildiğince gözden düşürmek; bir de İsa'nın annesi Meryem'in bakire olduğunu ileri sürüp İsa'yı "Tanrı'nın oğlu" yapmak... (Sonrasında İsa, doğrudan "Tanrı" da sayılır.)

Dolayısıyla Yahudilikte ve Hıristiyanlığın Katolik mezhebinde Magdalena hakkındaki kaygılar hayli farklıdır. Sadece ona hoşlanmasız bakılmasında uyuşma görülür.

* * *

Peki, İslâm dini bu konuda ne der?

Hiçbir şey... İslâm dini İsa'nın peygamberliğini yadsımaz; hepsi o kadar... Müslüman dünyası, kendi dinsel inançları açısından, sözü edilen konuyla ilgilenmez.

Aslında bu konu Yahudi dünyası için de büyük bir sorun değildir. Gelip geçmiş, o dönemdeki töreye ters düşmüş, tarihte kalmış, din ile ilgisi olmayan, önemsiz bir olaydır. Yahudi dünyası İsa'yı peygamberden saymaz ki bu konunun üzerinde dursun.

Katolik Kilisesi'nin yorumu ise şöyledir:

"İsa, Magdalena denilen kadını yanında oradan oraya götürmedi. O kadın İsa'nın peşine takılmıştı."

Kilise'nin bunu nereden çıkarmış olduğu belli değil ama böyle bir yorum *"Magdalena İsa'ya askıntı olmuştu."* anlamına gelir.

Magdalena'ya açıkça *"fahişe"* diyebilen çıkmamıştır ama bunu demeye getiren çok olmuştur.

Bir de dendiğine göre Beytanyalı Meryem gerçekten fahişeymiş. Dolayısıyla bu iki Meryemi özdeş tutma eğilimleri görülmüştür. 591 yılında Papa Gregorius (Grégoire) bu özdeşleştirmeyi bir yargı gibi de ortaya koymuştur. Ondan sonraki papalardan hiçbiri, bu yargıyı açıkça doğrulamış olmasa bile yadsımamıştır. Dolayısıyla, Katolik dünyası, yüzyıllar boyunca bu hatalı yargı üzerine edinmiş olduğu yanlış kanıyı korumuştur.

Ta ki 1969 yılında Vatikan bir açıklama yaparak bu yanlışı düzeltene kadar.

Oysa birisi çıkıp Papa 6. Paul'e, Bor'un pazarının çoktan geçmiş olup, artık eşeği Niğde'ye sürmek gerektiğini söylemeliydi.

* * *

Leonardo da Vinci'nin, Hz. İsa'nın havarileriyle birlikte yediği "son yemek" teması üzerine yapmış olduğu ünlü tablosunda, İsa olduğu anlaşılan kişinin yanı başında bir kadın vardır.

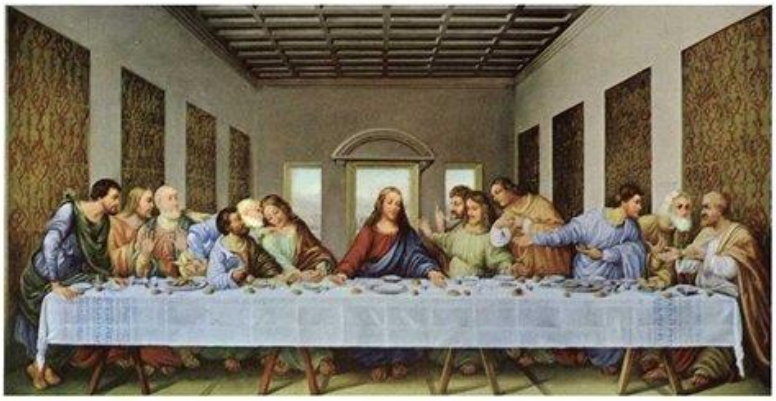

Bu kadın, Magdalena'dan başkası olmasa gerektir.

Böyle bir yemek gerçek olsa bile Magdalena'nın da orada bulunduğu hiçbir eski belgede yazılı değildir. Bu konuya sadece sonradan anlatılmış öykülerden bazısında değinilir.

Bu **"son yemek"** başka ressamların tablolarına da konu teması olmuştur ama onlarda Magdalena yoktur. Leonardo'nun ona da yer vermiş olmasının özel bir nedeni olsa gerektir.

Gizemci (mistik) eğilimli yorumcular, Leonardo'nun tablosunda İsa ile Magdalena'nın duruş biçimlerinden, simge yorumlama yöntemini kullanarak özel bir anlam çıkarır.

Günümüzde, kitapları geçtiğimiz yıllarda uzun süre dükkânların "çok satan" raflarında yer almış ***"Da Vinci Şifresi"*** adlı kurgu yapıtı kaleme alan Dan Brown gibi kimi yazarlar da bu yorumları kendilerine özgü üsluplarıyla dillerine dolamış, bundan gizemcilerin bile şaşıp kaldığı birçok garip sonuç çıkarmışlardır.

Bu deyişlerde sakın Leonardo'nun tablosunda yansıtmaya çalıştığının önemsiz görüldüğü gibi bir anlam çıkmasın... Aksine, burada çok önemli bir nokta var:

Tarih 1. yüzyıl başları...

Toplumların ara sıra zayıflamaya yüz tutan **"ataerkil aile düzeni"** üzerine oturtulmasına çalışılıyor. Bu nedenle, kadının adının yok edilmesi, hiçbir toplumsal işlevinin bulunmaması, her yerde "haremlik ve selâmlık" tarzında ayrı bölümler oluşturulup erkeklerin her şeye ve her bakımdan egemen olması, kadınlara doğru dürüst hiçbir hak tanınmaması öngörülüyor.

İşte böyle bir ortamda nasıl olur da bir kadın erkeklerle birlikte sofraya oturur?... Üstelik tam ortada, İsa'nın yanı başında… Nasıl olur?

Olamaz!

Magdalena'nın Leonardo'nun tablosundaki görünümü, sonraki yüzyıllarda sürekli olarak kanayan bir yaraya dönüşmüş olan sosyal konulardaki yargılara âdeta bir tepki, bir karşı çıkış sergiler. Bir diğer deyişle, konu o son yemekte Magdalena'nın da orada bulunup bulunmadığı gibi basit bir yansıtma değil…

* * *

Kimilerine göre, İsa'nın 12 havarisi vardı ama havarilik etmek bakımından Magdalena hepsinden ileriydi. Hatta «Magdalena erkek olsaydı, havarilerin başında gelirdi.» diyenler çıkmıştır.

4. yüzyılda İskenderiye Piskoposu Athanasius, İznik Konsili'nde geçerli sayılmış kitaplarla çelişkili ya da o kitaplarda yer almayan birtakım konulara değinen belgelerin tümüyle yakılıp yok edilmesini buyurmuş. Fakat keşiş olduğu söylenen birisi, birtakım belgeleri kaçırıp gizlemiş. Bunların, 1945 yılında Mısır'da, Luxor yakınlarındaki Nag Hammadi'de bir rastlantı sonucu keşfedildiğine daha önce değinilmişti.

İşte bu belgelerde, İsa ile Magdalena'nın ilişkisi açıkça yansıtılıyor. Bu belgeler, İznik'te kabul edilmiş dört İncil'in daha birçok yanılgısını ya da kasten yapılmış yanlışını da ortaya seriyor.

Bu anlatımlardan pek ilginç biri de şöyle:

İsa'nın havarilerinden Petrus (Peter), Magdalena'yı çok kıskanırmış. Zaman zaman onun devre dışında kalabilmesi için girişimlerde bulunmuş. Çünkü havarilerden kimileri, özellikle de Petrus, kadınların bu işlere yani İsa'nın politik de sayılabilecek misyonuna karışmasını hiç de uygun bulmuyormuş. Petrus bu yüzden Magdalena'yı kâfir olmakla bile suçlamış.

Nitekim sonradan buna İsa'yı peygamber olarak ilan eden Pavlus'un da katıldığını görürüz.

Şunun şurasında 70 küsur yıl kadar önce gün ışığına çıkan belgeler, bu konuda çok önceki tarihlerde düzenlenmiş birçok yazı arasında sadece bir örnek.

Yakın geçmişimizde keşfedilmiş olan başka belgeler de var. İşin ilginç yanı şu ki bunlarda geçen konuların ve anlatımların, yüzyıllarca önce de kimilerince bilindiği anlaşılıyor.

Nasıl bilinmesin ki!... Bu anlatımlar Hıristiyanlığın doğuşu sırasında neredeyse üç yüzyıl boyunca gizliden gizliye bu yeni dini benimseyenlerce elden ele dolaştırılmış. Kopyaları da çıkarılmış ama özenle saklanmış.

Ancak o tarihlerde bunları gizlemenin gereği biraz farklı: Kaygı, Romalıların ölümcül tepkisinden korunabilmek…

Nitekim Hıristiyanlar, tarihteki ilk kiliselerini yer altında inşa etmiş.

Üstelik tüm bu olayların merkezi Kudüs falan değil, Anadolu…

Nitekim bundan ötürü günümüzde Kapadokya'da yer altında ya da doğal bir görünümdeki peri bacalarının içinde çok sayıda kilise var. Çünkü o bölgenin bir volkanik artık olan yer kabuğu kolayca oyuluyor ve oyulunca iyi bir barınak oluşturuyor; hem de ısı yalıtımlı. (Resimde Soğanlı Vadisi'ndeki bir peri bacası görülüyor; içi, günümüzdeki katedrallerin birçoğunda, ana kilisenin bir ya da her iki yanı boyunca yer alan küçük şapellerin benzeri.)

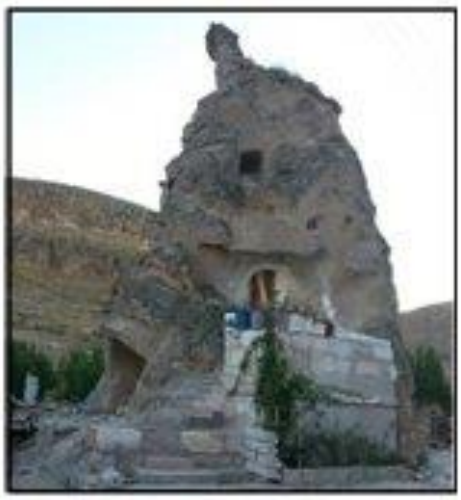

İsa'nın Kimliği

Hıristiyanlığın İznik'teki 325 tarihli ünlü toplantısındaki karar uyarınca, kutsal metinlerin bir bölümünün yakılarak yok edilişinden sonra, bir yerlerde kalmış olan İncillerde, diğerlerine oranla ilginç bir fark var: Bunlarda, İsa'nın doğumuna ilişkin hiçbir ayrıntılı bilgi verilmemiş.

İsa'nın babası Yusuf ile bağlantılı olmak üzere ise şöyle denir: ***"Meryem'in kocasıdır. Karısının doğuracağını önceden bilmektedir. Kendisine ilham olduğu üzere ona İsa (Jesus) adını koyarak büyütmüştür."***

Bu arada belirgin bir biçimde ortaya konmuş olan bir şey daha var: İsa'nın babası Yusuf, İsrailoğullarının **Yahuda** ailesinden, Davut'un soyundan gelmeydi.

Kimi yerde Yusuf'un marangoz olduğu söylenir.

Bu söylem, bir yanlış çeviri yapılmış olmasından ileri gelmektedir. İncil'de yer alan metinlerin özgün olarak Arami dilinde ya da İbranice olarak yazılıp sonradan Yunancaya çevrildiği göz önünde tutularak yapılan etimolojik bir inceleme sonucunda, doğrusunun "bilgili kişi" ya da "usta" olması gerektiği ortaya çıkmış.

Buna bakılırsa, İsa'nın babasının öyle sıradan bir kişi olmadığı anlaşılıyor. Fakat bu konuda sadece bir çeviri yanlışlığı olduğu, herhangi bir ön yargı ya da art niyetli saptırma eğilimi görülmediği belirtiliyor.

İncil'de yer almasına karar verilmiş metinler, 4. yüzyılda önce hepsi Yunanca olarak derlenip daha sonra Latinceye çevrilmiş. Fakat çeviride kullanılmış Latince, bu dili bilenlerin kolayca anlayabileceği Latince değil, Kilise'ye özgü bir lehçe… İncil'i Hıristiyan din adamlarının okuyup anlaması yeterli görülmüş. *"Anladıklarını nasıl olsa tüm dünyaya öğretirler."* diye düşünülmüş.

Nitekim onlar da öyle yapmış. Öğretmişler.

Ancak öğrettikleri şeyler, özgün İncil'e oranla hayli farklı.

İşte o çeviri yanlışı giderilince, İsa'nın gençlik döneminden sonra gelişen kendine özgü dünya görüşünün aileden gelme bir kökeni olduğu beliriyor.

* * *

Daha ileri gitmeden, şu *"Meryem Ana'nın bakire oluşu"* konusunu da bir gözden geçirelim.

Elimizdeki İncil, -hangi dilde yazılmış olursa olsun- Meryem Ana'nın bakire olduğunu belirtir.

Gerçekten de öyle mi, belli değil. Açıklaması ya da yorumu öyle. Fakat bunun bir açıklama ya da yorum olduğu söylenmez.

Burada kullanılmış olan sıfat nedir?... İngilizcede "virgin", Fransızcada "vierge", onların köken olarak aldığı Latincede "virgo". Almancadaki karşılığı "Jungfrau" ise Latince kökeni izlemiyor; "genç kadın" anlamına geliyor.

Dil bilimcilere göre; Latincedeki virgo, özgün olarak *"bakire", "hiçbir cinsel ilişkide bulunmamış kız"* değil, **"genç kadın"** anlamına gelir; sözcüğün Almancasının tam karşılığı. Eğer kesinlikle bakire anlamına gelen bir terim aranıyorsa, *"virgo intacta"* kullanılmış olması gerekirdi.

Dil bilimciler, Latince ile yetinmeyip bir de İncil'in İbranice yazılımına geçince, burada Meryem için "almah" diye bir sıfat kullanıldığını görüyor. Bunun da anlamı aynı: "genç kadın".

Bakire sıfatının İbranicedeki karşılığı *"bitulah"* olarak belirtiliyor. Gerçi İbranice bir sözcük Lâtin alfabesinin harfleriyle yazılamaz ama başka çare yok. İbrani harfleriyle yazınca İbranice bilmeyenler hiçbir şey okuyamıyor. Bunu sözcüğün fonetik olarak okunuşu diye alalım.

"Almah" - עַלְמָה "Bitulah" - בְּתוּלָה

Astrologlara göre; Meryem Ana'nın bir "virgo" olduğunu söylemek, onun Başak Burcu'nda doğmuş olduğu demektir.

Bunların hepsi, Katolik Kilisesi'nin Meryem Ana hakkında yanlış bir kanıya vardığını ya da bunu özellikle yapmış olduğunu gösteriyor.

«Niçin özellikle yapsın ki?» mi diyorsunuz.

Yanıtı: Niçin yapmasın ki?... İsa'nın "Tanrı'nın oğlu" olduğu başka nasıl ortaya konulabilir ki?

* * *

Hazır dil konusuna girmişken bunu biraz daha sürdürelim de şu İsa'nın birçok yerde geçen niteliğine bir bakalım.

İncil'in Türkçesinde İsa'nın ***"Nâsıralı"*** olduğu belirtiliyor.

Burada yapılmış olan yanlışlık, aslı yani doğrusu "Nazaren" olan bir sıfatın *"Nazaret"* ile eş anlama çekilmesi...

"Nazaret" olsaydı, Türkçedeki karşılığını *"Nâsıralı"* diye vermek yani İsa'nın Nâsıra köyünden gelme olduğunu söylemek doğru olurdu.

Zaten yapılmakta olan da o değil mi? Bunun neresinde ne sorun var ki?

Sorun şu: Kudüs'ün kuzeyinde, Galile'deki Nâsıra köyü, 60'lı yıllarda yerleşime açılmış. Daha önce yokmuş. O tarihte İsa hâlâ yaşıyorsa, 70'ine merdiven dayamış olmalı. Oralı nasıl olur?

İsa *"Nazaret"* değil de "Nazaren" idiyse, bu ne anlama gelir ki? Arada ne fark var?

Çok fark var.

Nazarenler, Filistin çevresinde o sıralarda yürütülmekte olan sosyal ve dinsel rejime karşı daha liberal bir tutumu savunan bir tür Yahudi mezhebinin yandaşlarıydı. Tutumları bakımından özellikle Antik Yunan düşünürlerinden etkilenmişlerdi. Çok önemli niteliklerinden biri, toplum içinde erkek ve kadının eşit sayılmasının gerektiğini öngörmeleriydi. Dilimizde de onlara ***"Nâsranî"*** denmiştir. Sözcükler birbirine benziyor; anlamlar birbirine karıştırılıyor.

İsâ, Nâsıralı olmasa da olup olmamasının hiçbir önemi yok. Varsın olsun; öyle kabul edilsin. Fakat İsâ'nın bir Nazaren olmasının önemi var. Çünkü yaşamında olan bitenler hatta çarmıha gerilmesi bundan ileri geliyor.

Dolayısıyla, İsa'nın yaşamı sırasında, iş dinsel ve sosyal boyutun ötesine geçip, bir sosyal devrim eğilimi yani açıkça politik tutum niteliği de kazanmaya başlamıştı. Yahudilerin ileri gelenlerinin, İsa'nın yer yer halkı çevresine toplayıp konuşmalar yapmasından hoşlanmayışı, din ya da inanç konusundan önce bu sosyal ve politik nitelikli durumdan ötürüydü.

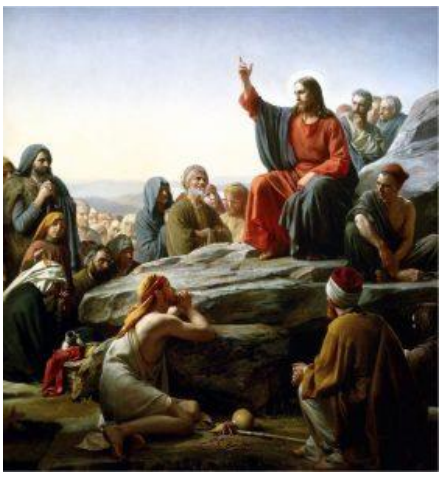

İsa'nın Doğumu

İsa'nın doğum tarihine gelelim...

Bu konuda yapılmış olan yanlışlığı artık herkes biliyor ama burada özetle değinilmezse olmaz.

Milâdi takvim, İsa'nın doğum yılı olarak kabul edilen yılda başlatılmış. Oysa çok daha sonra elde edilmiş somut bulgular, M.Ö. 7 yılında doğmuş olduğunu ortaya koydu.

Katolik Kilisesi, yüzyıllar boyunca bu iddiaya karşı direndi. Ancak yakın geçmişimizde bu gerçek bilimsel olarak da kanıtlanınca, bundan çok rahatsız oldu. Fakat artık yapılabilecek bir şey de yoktu. Gerçi modern takvimi İsa'nın doğum yılında başlatmak çok iyi olurdu ama şimdi tüm tarih yeni baştan düzenlenebilir miydi? Vatikan'ın gücü buna da yeter miydi?

İsa'nın doğum yılını ortaya çıkarmış olan konulardan biri, geçerli sayılan İncil'de bile geçer.

Meryem ile Yusuf'un, Yahudilerin çocukluktan erkekliğe geçiş töreni *(Bar Mitzvah)* için onu Kudüs'e götürüşü anlatılır. Gerek Matta gerekse Luka İncili'nin 2. bölümünde, bu sırada meydana gelmiş başka tarihsel olaylara da değinilir. Orada sözü edilen olaylar, miladî takvime göre 6 yılındadır. Bundan 13 çıkarılınca, İsa'nın M.Ö. 7 yılında doğmuş olduğu anlaşılır.

Özellikle 20. yüzyıldaki bilimsel bulgular üzerine Vatikan'ın sıkıntıya düştüğü tek konu bu değil... Hiçbir dayanağı olmayan Katolik dogmaları teker teker çöküyor.

Bu yüzden Vatikan usandı. Kendini sağlama almalıydı. Bunun için, bilim adamları, tıp doktorları ve ilâhiyatçılardan oluşan bir araştırma ekibi kurdu. Çağdaş bilimsel bulguların Tevrat ile İncil'in bütününden oluşan kutsal metinlerdeki anlatımlarla nasıl uyuştuğunu belirletmeye çalışıyor.

Nitekim 1996 yılında Papa Jean Paul, şöyle bir açıklama yaptı:

«Darwin Kuramı dinimizin kutsal metinleriyle çelişki oluşturmaz.»

Sırf bundan ötürü daha önce başlarına çeşitli dertler açılmış olan kişilere, bilim adamlarının yanı sıra özellikle bu kuramı okullarında öğrencilere anlatan öğretmenlere yazık oldu.

Dünya yüzünde birçok kimsenin, Darwin Kuramı'nı dinsel dogmalara dayanarak çürütmek için yapmış olduğu çalışmalar da boşa gitti. Bu bağlamda en katı tutumun öncüsü sayılan Katolik Kilisesi bile neredeyse bilimsel açıdan aslında noksanları ve yer yer yanlışları bulunmasına karşın, bu kuramı savunmaya girişecek!

Kuşkusuz böylelikle Darwin Kuramı'nın doğruluğu kanıtlanmış olmadı, kanıtlanmış olmaz da fakat en azından bu bağlamda gerçeklerin bulunabilmesi için çalışan bilim adamları daha rahat bir nefes almış oldu.

* * *

Bir de İsa'nın doğum gününe gelelim...

Kimilerine göre kullandığımız takvim uyarınca Mart ayı başında doğmuştu. Bu doğum günü, ailesinin sıkıntıya düşmesine neden olmuştu. Aslında doğum zamanı önceden biliniyordu yani bu sıkıntı beklenmedik değildi.

Fakat İsa'nın o tarihte doğmaması gerekiyordu.

Neden?

Bunu anlayabilmek için, önce İsa'nın babasının kimliğini anımsayalım: Yahuda kavminden yani İsrailoğulları'nın **Kral Ailesi**'nden gelmeydi.

Yahudi gelenekleri uyarınca, krallık soyundan gelen kişiler mutlaka yerel takvimin ilk ayı olan Tişri'de yani kullandığımız Gregoriyen takvimine göre Eylül ayında doğardı. Öyle olması zorunluydu; dinin gereğiydi. Soylu aileler buna çok özen gösterir, çocuklarının doğum gününün uygun bir zamana denk düşmesi için gerekli önlemi alırdı.

Yusuf ile Meryem dikkatsiz davranmışlar, Meryem olmadık bir zamanda gebe kalıvermişti.

Bebeğin doğumunun gizlenmesi zorunlu olmuştu. Kız olursa pek sorun çıkmayabilirdi ama ya erkek olursa?... Bu riski göze alamazlardı. Bu nedenle Meryem, altı ay kadar bir süre toplumdan tecrit edilmişti.

Tarihte İsrailoğullarında buna benzer başkaları da vardır. Bu tecrit işi, Kral Ailesinden gelme bir soylu kazara yanlış bir ayda doğarsa, bundan ötürü halkın üzerinde olumsuz bir etki oluşmasını önlemek için uygulanırdı. Bir batılın karşısında, o batıl yıkılamadığı için alınan bir önlem…

O sıralarda Yahudiler, bir "kurtarıcı" beklentisi içindeydi; hani daha sonra "mesih" olarak anılan... Başlarına yeni bir "kral" gelecek ve onları kurtaracaktı.

Neden kurtaracaktı?... O sıralarda ülke çapında hemen her yeri sarmış durumda olan karmaşa ve yozlaşmadan mı?... Yoksulluk ve açlıktan mı?... Günahlarından mı?... Yoksa Romalıların kurmuş olduğu baskıdan mı?

Hangisi derseniz o!...

Yahudi kaynaklarına göre Romalılar tüm halkı birbirine düşürmüş, bundan ötürü Yahudiler arasında bir bölünme baş göstermiş. Kimileri İsa'nın o bekledikleri "kurtarıcı" olduğuna inanırken, doğum tarihindeki şaşma nedeniyle takiyye yapıldığını bilenler arasında ona karşı çıkanlar olmuş.

Şimdi bu anlatılanlar üzerine şöyle diyebilirsiniz:

«Burada bir yanlışlık yok mu?... Hz. İsa'nın doğum günü Hıristiyanların çoğunluğunun Noel bayramını kutladığı 25 Aralık değil mi?»

Böylece çok önemli bir noktaya parmak basmış olursunuz.

Herkes 25 Aralık gününü öyle bilir. Oysa İsa'nın modern takvime göre asıl doğum günü 1 Mart'a denk düşüyor...

Yahudilerin Kral Ailesi bireyleriyle bağlantılı olmak üzere değindiğimiz gelenek uyarınca resmen gösterilmiş doğum günü ise 15 Eylül...

Minareye kılıf ayarlanmış.

Peki, 25 Aralık nereden çıkmış?

Göreceğiz.

* * *

25 Aralık gününe gelmeden önce bilmemiz gereken bir başka gerçek daha var. Önce ona değinelim ki sonrakinin anlaşılabilmesi kolaylaşsın.

325 yılında İznik'te toplanan ünlü Hıristiyan Konsilini oluşturan din adamlarını, İncil'in kapsamında yer alması gereken daha birçok kitabın yakılıp ortadan kaldırılmasına karar vermeleri bakımından suçlamak, aslında onlara haksızlık etmek olur. Buna kendileri, öylesini uygun buldukları için karar vermiş değildi. Zorlanmışlardı...

Roma İmparatoru Constantinus (Büyük Konstantin) öyle istemişti.

O kadarla kalsa iyi!... Hıristiyanlığın ilkelerinden birçoğu, o tarihteki din adamlarının değil, İmparatorun buyrultusuna göre belirlendi.

İmparator, İsa'nın doğum gününü de 25 Aralık olarak saptadı.

Çünkü bu tarih, öteden beri alışılagelmiş Pagan inançları uyarınca **"Sol Invictus"** olarak anılan Güneş Festivali'nin günüydü.

Constantin, *«Başka bir günü kutsal sayıp halkın aklını karıştırmanın âlemi yok! Böyle olunca, halk Hıristiyanlığı daha kolay benimser.»* diye düşünmüş olsa gerek.

«Böylesi uygundur ve böyle olacak.» demişti. Nokta!

Kim karşı çıkabilirdi ki?

Bundan sonra İsa'nın doğum gününe ilişkin gerçeği bilenlerin ağızlarının nasıl kapatılacağını, bu işin üzerine nasıl bir sünger çekilip örtüleceğini düşünmek Kilise'ye kaldı.

Kilise'ye göre hangi gün olursa olsun fark etmezdi. Yeter ki belli bir gün olsun ve Hıristiyan dünyası onu içtenlikle benimsesin. Öte yanda bir Yahudi geleneği varmış, İsa İsrailoğullarının Kral Ailesi soyundan gelme olduğu için söz konusu geleneğe uyulmalıymış falan...

Onları geçiniz!

Kilise açısından bunların hepsi vız gelir, tırıs gider. Kilise'ye göre İsa Yahudi falan değildir ki… O, Tanrı'nın oğludur.

* * *

Şimdi gelin, Yahudilerin bir diğer eski geleneğine değinelim… Bu da İsa'nın çarmıha gerilişi konusuyla bağlantılı olmak üzere önemli bir nokta…

Kral soyundan gelme birisinin çocuğu doğunca, anasıyla babası birbirinden uzaklaşırdı. Eğer çocuk kız ise üç yıl, erkek ise altı yıl ayrı kalırlardı. Evlilik bağı, bu süre dolduktan sonra yenilenmiş sayılırdı. Bu dönem içinde erkek, ***"Cennet Krallığı"***na çekilmiş olur, kadın ise devlet gözetimi altında yaşar, orada tek başına çocuğunu büyütürdü.

Kral Ailesi'nden olmak öyle pek kolay ve özenilir bir iş değildi anlaşılan.

Kadın, bu üç ya da altı yıllık dönem boyunca *"dul"* sayılırdı. Dolayısıyla yetiştirmiş olduğu çocuk da **"dul kadının çocuğu"** olurdu.

Günümüzdeki Masonlukta bu terim Süleyman Tapınağı'nın başmimarı olarak nitelenen Hiram Abif için kullanılır; -nitekim buna Tevrat'ın 1. Krallar başlıklı kitabında da değinilir- fakat Yahudi dünyasında bunun çok daha geniş anlamlı bir yeri vardı. (Bu deyim Hıristiyanlıkta da benimsenerek hayli yaygın biçimde kullanılmıştır.)

Dönem sona erdiğinde dul sayılan kadın yine kocasıyla bir araya gelebilir, evliliğini sürdürürdü. Buna "yeniden evlenme" denirdi.

Anlaşılan o ki, bu gelenekte "evlenme" sözcüğü, "cinsel ilişki" sözcüğü ile eş anlamda kullanılıyor ya da evlenme cinsel ilişkiyi zorunlu kılıyor.

Fakat bundan daha önemli olan öteki: **Cennet Krallığı'na çekilme**.

İsa'nın Çocukları

Magdalena'nın ilk çocuğu ile ikincisinin arasında dört yıla yakın bir süre vardır.

Bu süre, önce doğanın kız olduğunu gösterir.

Bir diğer şeyi daha gösterir: İsa çarmıha gerili olarak öldüğü sanıldığında ya da öyle kabul edildiğinde, ruhunun niçin ***"cennete yükselmiş"*** olduğunun ileri sürüldüğünü.

Çünkü İsa çarmıha gerildiğinde, Magdalena gebedir.

Kilise, İncil'i kaleme alanların bu konuda ağız birliği etmişçesine anlatmış olduklarını, Yahudilerin bu eski geleneğini ya bilmeden ya tümüyle bilmezden gelerek bambaşka bir anlamda alıp, bunun üzerine kendi önemli dogmasını yani teslis olarak anılan "Tanrı-İsa-Kutsal Ruh" üçlemesini kurmuş.

Oysa bu konuda İncil'de anlatılanlar, alegorik bir yaklaşımla yazılmış.

İsa'nın çarmıha gerilmesinden bir süre sonra bedeninin ölüp ruhunun cennete yükseldiği değil, gelenek uyarınca Cennet Krallığı'na çekilişi yani bir süre için karısından ya da cinsel ilişkiden uzaklaşması belirtiliyor.

Gerek İsa'nın ailesinin niteliğini bilmeyen gerek simgesel dil kullanımıyla alegorik anlatıma alışkın olmayanlar, İncil'deki sözleri sadece doğrudan her ne deniyorsa o anlamda alır. Bilenler ise çok farklı ve derin anlamlar çıkarır.

* * *

Artık İsa'nın çarmıha gerilmesinden sonrasına gelebiliriz.

Bu konudaki anlatımların özeti şöyle:

"İsa ile Magdalena ilk kez 30 yılında evlenmişti ama gelenek uyarınca Magdalena'nın Aralık ayında gebe kalması gerektiği için, ilk üç yıl boyunca olması gereken tarihte çocukları olmamıştı.

Magdalena'nın ilk doğumunu yaptığı tarih, 33 yılının geleneğe uygun olarak Eylül ayında yani İsa'nın çarmıha gerilmesinden beş ay kadar sonraydı. Doğan çocuk kız olunca, Tamar adını koydular.

İsa, üç yıl boyunca Magdalena'dan ayrı kaldı."

Bu anlatım, elbette çarmıhtan canlı indirilip, kaçırıldığını öngörür. Hıristiyanların katı inancına sığmaz.

Hele Katolik Kilisesi böyle bir şeyi kesinlikle kabullenemez; bunu söyleyenleri de lânetler.

Devam edelim:

"37 yılının Eylül ayında Magdalena ikinci çocuğunu dünyaya getirdi.

*Bu kez erkek olan çocuğa **İsa Yustus** (Jesus Justus) adı verildi.*

İkinci kez cennete çekilme dönemi yürürlüğe girdi.

Aradan altı yıl geçtikten sonra Magdalena yine gebe kaldı. O sırada, ağabeyi Lazarus'u desteklemek üzere bir politik eyleme karıştığı gerekçesiyle onunla birlikte Yahudiye'den ayrılmak zorunda bırakıldı. Arimatealı Yusuf da bu işin içindeydi. İsa'nın havarilerinden Filip (Philippos) ve diğer birkaç kişiyle birlikte Fenike'ye giderek Akdeniz'e açılan bir gemiye bindiler.

*Marsilya yakınında kurulu olup, o tarihte Ratis olarak anılan bir koloniye çıktılar. Günümüzde "Saintes Maries de la Mer" adlı köyün bulunduğu bu yerden geçip, batıya yöneldiler. Sonunda günümüzde **Languedoc** olarak anılan bölgeye vardılar ve elverişli bir yer seçerek orasını kendilerine yeni yurt edindiler.*

*Magdalena, bu kez **Yusuf** adı verilen ikinci oğlunu 44 yılında orada dünyaya getirdi.*

*Lazarus, kız kardeşinin yanında uzun süre kalmadı. Marsilya'ya giderek orada bir kilise kurdu. Ancak 63 yılında Magdalena ölünce, döndü ve onu günümüzde Toulon kasabasının kuzeyinde, **Saint-Maximin-la-Sainte-Baume** adlı köyün olduğu yere getirerek orada toprağa verdi."*

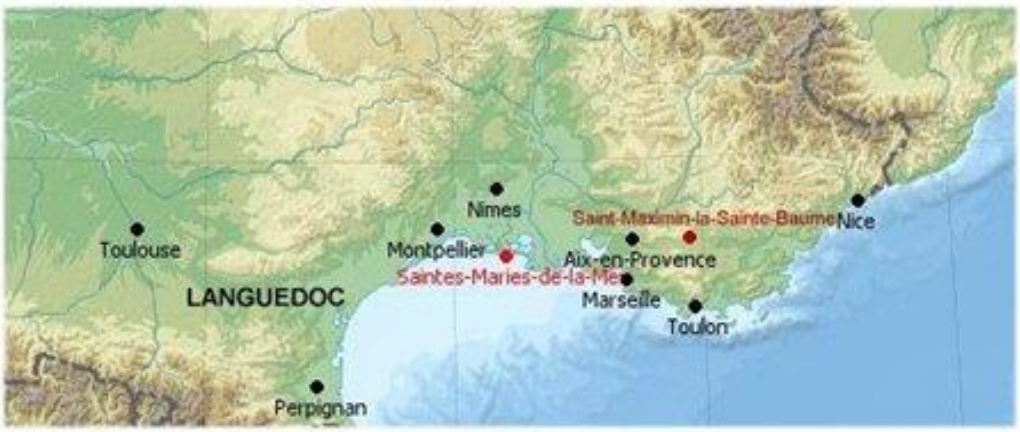

Şimdi sorulacak olan soru şu olsa gerek:

«Peki ama bu anlatımda İsa'dan hiç söz edilmiyor. Madem Magdalena ile birlikte yaşamış; o ne oldu?»

Bu konuda güvenilir sayılabilecek hiçbir açıklama yok. Kimilerine göre, öykünün sonrasının bir bölümü şöyle:

"44 yılında Magdalena Akdeniz'de batıya doğru yol alırken, İsa da havarilerinden Bartolomeus ile birlikte Orta Anadolu'da misyona çıkmıştı. 60 yılı dolaylarında Girit, Malta ve Roma'da görülmüş hatta Roma'da büyük oğlu İsa Yustus ile de buluşmuştu.

İsa Yustus, 53 yılında Korint'te iken Yahudi Krallığı'nın veliaht prensi olarak ilan edilmişti. Aynı sıralarda küçük kardeşi Yusuf, Arimatealı Yusuf birlikte günümüzdeki İngiltere'ye gitmiş, orada Druidler arasında bir süre kalıp uzun bir eğitimden geçmiş, sonra Languedoc'a dönmüştü." (Druidler, doğal ve ahlâki felsefe ile ilgilenen mistik nitelikli bir Kelt tarikatının üyeleridir.)

Kimilerine göre, İsa da karısının ölümünden sonra Languedoc'a gitmişti.

Kimilerine göre ise, ana yurduna döndü ve orada öldü. Gerildiği çarmıhın üzerinde ölmemiş olsa bile Kudüs'e dönmüş ve orada ölerek gömülmüş olması Hıristiyanların işine gelir.

Zaten insanlar gerçeklere inanmaktan çok inandıklarının gerçek olmasını tercih eder.

Kimileri de İsa'nın havarilerinden biri olan Thomas ile birlikte Hindistan'a gittiğini, orada misyona çıktığını, Keşmir yakınlarındaki bir kasabada öldüğünü söyler.

Bunlardan hangisinin doğru olabileceği hakkında yorum yapılmasa daha iyi... Bu varsayımdan hareket edildiğinde, ne zaman öldüğüne ilişkin de bilgi yok.

Sadece bir süre öncesine ilişkin şöyle bir söylenti var:

*"Roma İmparatoru **Neron**, Hıristiyanlara karşı nefretle doluydu. Onların sayısını azaltmak için elinden geleni yapıyor, halka eziyet ediyordu. Pavlus ile İsa'nın havarilerinden Petrus'u ele geçirip idam ettirmişti.*

Bunun üzerine Hıristiyanlar Roma'da büyük bir isyan çıkardı. Artık akli dengesini tümüyle yitirmiş olan İmparator da kenti ateşe verdi.

Ancak Neron Roma'nın harıl harıl yanmasından Hıristiyanları sorumlu tutup toplu bir katliama girişince, bu kez Kudüs'teki Nazarenler Roma'ya karşı ayaklandı. Halkı oradaki Romalılara karşı kışkırtmaya başladılar.

Bundan ötürü Neron'un ardından imparator olan Vespasianus'un oğlu Titus, Kudüs'ü yerle bir etti." (Aslında Roma'da ikisi arasında bir yıl kadar süren bir karmaşa dönemi var.)

Pavlus, ölmeden önce Timoteus'a bir mektup göndermeyi başarmıştı. Bu mektupta kapalı bir dille İsa'nın sağ ve salim olduğunu belirtiyor ama nerede olduğunu söylemiyordu." [Burada sözü edilen mektup, İncil'de "Pavlus'un Timoteos'a 2. Mektubu" başlığı altında geçer.]

Neron Roma'yı 64 yılında yakmıştı. Yukarıdaki anlatıma bakılırsa, İsa'nın o tarihte henüz ölmemiş olması gerekiyor.

İsa ile Magdalena'nın oğullarına ilişkin öykü, özetle şöyle son bulur:

*"İsa Yustus hiç evlenmedi ve çocuğu olmadı. Bu nedenle de **Kutsal Kan** sadece küçük kardeşi Yusuf'un tek oğlu Yeşu (Joshua) kanalıyla sürdü. Ondan sonra gelenlerden her biri **Balıkçı Kral** olarak anıldı."*

* * *

Hani Merovenjlerin soyunun Benjaminlere uzandığından söz edilmişti ya...

Kimine göre; Merovenjlerin soyu Benjaminlere hem baba ailesi bakımından Truva kanalıyla bağlanır hem de Magdalena'nın Benjamin ailesinden oluşu bunu perçinler.

Bu demektir ki İsa ile Magdalena'nın evliliği, Yahuda ile Benjamin ailelerini birleştirmiştir. Oğulları bu iki soyun ortak ürünüdür.

Bu kadarla kalmaz. Böylece Merovenjlerin sonraki kuşakları, aynı zamanda İsa'dan gelmedir yani soyları Hz. Davut'a dayandığı için İsrailoğulları'nın Kral Ailesi'nden de kök alır.

Hatta İsa'nın kendisine Benjamin ailesinden bir eş seçmesinin gelişigüzel ya da rastlantı olmadığı, Benjaminlerin Kudüs'ten kovulmasıyla sonuçlanan eskiden kalma düşmanlığın giderilerek, iki ailenin soyu arasında **"birleşme yoluyla barış"** sağlamak istediği bile söylenir.

Tarih boyunca bu iki ailenin barışıp birleşmesi çok önemli tutulmuştur. Hatta çok yer de "B" ve "J" harflerinin bir arada bulunmasının bu birlikteliği simgelediği tarzında bir yorum da yapılır. [B = Benjamin, J = Judah (Yahuda) karşılığı olarak alınır.]

* * *

Şöyle bir soru sormak ister miydiniz:

«Magdalena'nın çocuklarının babasının İsa olduğu nereden belli? Başka biri olamaz mı?»

Zaten Magdalena'nın doğurduğu çocukların babası açıkça bir başkası olaydı hiç sorun çıkmazdı. Languedoc'ta kalmış olduğu söylenen küçük oğlunun İsrailoğullarının Kral Ailesi soyundan gelip bu soyu sürdürdüğü benimsenince iş karışmaya başladı.

Daha doğrusu, bunun böyle olduğuna inananlar ile yandaşları dünyayı velveleye verdi.

Öyle ki tarih boyunca sırf bu nedenle birtakım zincirleme olaylar oluştu.

Merovenjler dönemine gelince, bağlantı şöyle kurulur:

"2. Dagobert, bu soy bağlantısının kilit noktasında yer alır.

İsa'nın Languedoc'ta devam eden soyu, daha sonra buraya gelip yerleşen Vizigotlar ile birleşti.

Kral 2. Dagobert'in oğlu 4. Sigebert, hem İsa'nın yani Yahuda'nın hem Benjaminlerin yaklaşık iki bin yıl önceden süregelen kan bağı ile Quinotaur soyunu birleştirdi."

Bir diğer deyişle 2. Dagobert, İsa ile özdeş tutuldu.

İnanılmaz bir iddia gibi görünüyor değil mi?

Fakat buna inananlar olmuş. Günümüzde de inananlar var. Üstelik bunu Katolik Kilisesi'nin iddialarından çok daha inanılası buluyor ve şöyle diyorlar: «Bu bir gerçek yaşam öyküsüdür. Somut bir olaydır. Katolik Kilisesi'nin anlattığı ise masaldır.»

Bu inanışlar, tarihte Birinci Haçlı Seferi ile başlayıp daha sonra Tapınakçılar ile sürecek, ardından yüzyıllar içinde birçok örgüt ve kurumun karışacağı çeşitli olayların doğmasına neden oldu.

* * *

Şöyle bir soru da beklenir:

«İkide birde geçen şu ***"Balıkçı Kral"*** niteliği nereden çıkıyor?... Bunun anlamı nedir?»

Anlatılan konularla bağlantılı önemli bir kavram… Bilmeyenler için bu çalışmanın izleyen bölümünde bu konuya ayrıntılı olarak girilecek.

Bölüm: 9

Kutsal Kan Bağı

Magdalena ile bağlantılı anlatılarda çoğu kez **"Kutsal Çanak"** sözü de geçer. [Kutsal Çanak için "Kutsal Kâse" terimi de kullanılıyor. Aynı şey… İngilizcede "Holy Grail", Fransızcada "Saint Graal", Almancada "Heiliger Gral"]

Magdalena ile Kutsal Çanak bir arada olmazsa olmaz gibidir. Hele bir de Arimatealı Yusuf'tan söz edilince, bu bir arada oluştan hiç kaçınılamaz.

Çünkü "Kutsal Çanak" olarak anılan şeyi Kudüs'ten Languedoc'a götüren kişi, kimine göre Magdalena, kimine göre Arimatealı Yusuf'tur. Magdalena götürmüş olsa bile, sonrasında Arimatealı Yusuf'un bu nesneyi oradan oraya taşımayı sürdürdüğü belirtilir.

Burada elbette şu iki kabul var:

1. Kutsal Çanak, soyut bir kavram değil, somut bir nesnedir.
2. Bu nesne daha önce bir başka yerdeymiş; o başka yer Kudüs olsa gerek; sonra oradan alınıp Languedoc'a getirilmiş.

* * *

Bu Kutsal Çanak ya da Kutsal Kâse, 20. yüzyılın sonlarına doğru öyle popüler oldu ki bunun ne olduğunu bilmeyenler bile adını duydu.

Aslında ne olduğunu da pek bilen yok ya!...

Ancak bu terimi hiç duymamış, hiçbir yerde gözüne ilişmemiş olanlar da bulunabilir. Ne olduğunu soracaklardır.

Bu soru üzerine *«Onun ne olduğunu kimse bilmez.»* diye bir yanıt vermek pek abes olur.

Elimizden geleni yapalım; varsayımları sıralayalım.

Kimilerine göre Kutsal Çanak, İsa ile havarilerinin o "son yemek" sırasında şarap içerken ortaklaşa kullanmış oldukları kaptır. [Eski çağlarda bir sofrada öyle herkesin kendine özgü ayrı bir bardağı, tabağı, kaşık ya da bıçağı yoktu. Bunlar elden ele geçirilerek ortaklaşa kullanılırdı.]

Kimilerine göre Arimatealı Yusuf, İsa çarmıha gerilmiş dururken ya da onu çarmıhtan indirdikten sonra, akan kanını, yere dökülmesin diye bu kabı kullanarak toplamıştır.

Kimilerine göre de her ikisi birden olmuştur.

Hıristiyan inancında şarap, simgesel olarak İsa'nın kanı ile özdeşleştirilir. Elbette bu güncel yaşamda değil, bir âyin ya da dinsel nitelik de taşıyan bir törende söz konusudur.

Ancak... Hangi amaçla kullanılmış olursa olsun, nasıl bir kap olduğu belli değil. Bu bağlamda herkes kendisine göre bir tasarım yapmış. Kimisi iri bir kadeh ya da kupaya, kimisi bir maşrapaya, kimisi derince bir tasa benzetmiş.

İnternette buna ilişkin yüzlerce resim bulabilirsiniz.

Buraya o resimlerden hiçbiri konulmadı çünkü işin doğrusu, bu nesnenin bir "cisim" olarak aslında pek bir önemi olmadığıdır. Gerçi kimileri bunu çok önemser ama aslında "Kutsal Çanak" bir simge hatta bir simgesel kavramdır.

Öyle önemli bir kavramdır ki bir tek bu konu üzerinde bile başlı başına bir kitap yazılabilir.

Nitekim yazılmıştır da.

* * *

Kimileri "Kutsal Çanak" olarak anılan nesnenin doğrudan ve salt İsa ile ilintili olmayıp, bunun Samî ırkına özgü, Hz. İbrahim'den kalma bir **aile yadigârı** olduğunu söyler.

Bu durumda Kutsal Çanak açıkça bir nesne olmaktan çıkar ve bir simge olmaya dönüşür. Çünkü İsrailoğullarının tarihçesi şöyle bir göz önüne getirilir ve akıl yoluyla düşünülürse, böyle bir aile yadigârının 27 nesil boyunca babadan oğula aktarılmış olabileceği zor kabullenilir.

Ancak herkes öyle düşünmüyor.

Kaldı ki birden çok oğlu olanları da göz önünde tutmak gerek. Bu nedenle, Hz. İbrahim'den başlayarak çok sayıda Kutsal Çanak bulunması, bunların içinden sadece bir tekinin dönüp dolaşıp İsa zamanına kadar gelmiş olması düşünülebilir.

Nitekim öyledir... Çünkü Kutsal Çanak sadece bir simgedir. Hiçbir zaman bir nesne olmamıştır. Fakat bir nesne gibi gösterilmesinden çok hoşlanılmıştır.

Bu sözcüğün Batı dillerindeki karşılığının aslının **"Sangraal"** olduğu da belirtilir.

Öyle olunca, bu kez sözcüğün Türkçe karşılığının "çanak" ve "kâse" gibi bir şey ile ilgisi kalmaz. Doğrudan "kutsal kan", bir diğer deyişle "soylu kan bağı" anlamına gelir.

Dolayısıyla **Kutsal Çanak, bir soylu kan bağının simgesidir.** Bir sözcük olarak bile o kan bağını anımsatır.

* * *

Daha önce belirtilmişti: Katolik Kilisesi "*Meryem Ana'nın aslında bakire falan olmayıp, İsa'yı kocasıyla arasındaki olağan cinsel ilişkinin ürünü olarak doğurduğu, dolayısıyla İsa'nın Tanrı'nın oğlu falan olmadığı, üstelik çarmıhta ölmediği ve ruhunun oradan cennete yükselmediği, o "cennete yükselme" teriminin başka anlama geldiği, sonra uzun süre yaşayıp çocuk sahibi olduğu"* gibi iddialara karşı dehşetli tepki gösterir. Bu nedenle, "Kutsal Çanak" kavramından da nefret etmesi hiç de sürpriz değildir.

Bu gibi iddialar herhangi bir şekilde belgelenip kanıtlanabilirse, Katolik Kilisesi, tarih boyunca insanlara yalan söylemiş, iyi niyetli Hıristiyanların saflığından yararlanıp onları kandırmış duruma düşer.

Bir tek bu konu bile Katolik Kilisesi'nin diğer tüm dogmalarını da "inanılmaz ve güvenilmez" bir duruma sokup, hepsinin sorgulanmasına yol açar. Kilise'nin tüm otoritesi yıkılır. Böylece tarihteki varlığını sona erdirecek büyük bir çöküntüye uğrama tehlikesiyle bile karşı karşıya gelir.

Nitekim Katolik Kilisesi'nin 2. Dagobert'i niçin ortadan kaldırtmaya girişmiş olduğu da şimdi çok daha iyi anlaşılıyor: *"Yeni yetme bir Austrasia kralı çıkıp, Kilise'yi kenara itmeye kalkıştı. Bu tutum, başkaları için bir kötü örnek oluşturmamalı."*

Buraya kadar iyi de hâlâ anlaşılamayan bir şey var:

2. Dagobert'i öldürtüp ortadan kaldırmayı başardıktan sonra, niçin bir de tarihten silmeye girişmiş? Niçin bundan böyle Merovenjlerin tümüne diş bilemiş?

Bu sorunun yanıtı ancak bir yorum olabilir.

İki seçenek var... İçlerinden biri ya da her ikisi birden geçerli olabilir.

a) Katolik Kilisesi, Merovenjlerin belli bir soy ağacı olmasını, kökünün yüzyıllar öncesinde İsrailoğullarının Benjamin ailesine dayanmasını hiç önemsemiyor. Bunu dert etmiyor. Fakat şecerenin İsa'ya da dayandığı bir diğer iddia üzerine alarma geçiyor.

b) Dagobert, bu konuda her nereden edindiyse almış olduğu sapkın bilgileri, varsa elindeki verileri Merovenj hanedanından bir başkasına aktarmış olabilir. Ortaya bir başka Dagobert daha çıkabilir. İyisi mi, bu hanedanın tümü bir an önce yok edilmeli.

Eğer tarihte ilk kez bir haçlı seferi çağrısını yapan Papa 2. Urbanus, Lorraine Dükü Godfrey de Bouillon'un bu sefere niçin katıldığını, bu çağrıyı yapması için aslında nasıl bir entrika çevrilmiş olduğunu bilseydi, herhalde böyle bir işe kesinlikle girişmezdi. Bunu haçlı orduları yola çıktıktan sonra öğrenseydi, herhalde arkalarından haberciler koşturup seferi iptal etmeye girişirdi.

Bu da bir yorumsal değerlendirme… Ne denli doğru olduğu bilinemez.

Çünkü ne Papa 2. Urbanus ne de ondan sonraki papalar, tarihteki ilk haçlı seferi düzenlenirken bunun ardındaki gizli projeye ilişkin herhangi bir bilgi edinmişti. Böyle bir şeyi akıllarına bile getirmemişlerdi. Sonra, bu işin bitmediğini, Tapınak Şövalyeleri Tarikatı aracılığı ile de aynı ülkünün peşinde koşulduğunu fark edemediler. Ta ki, 1737 yılında **Andrew Michael Ramsay** adlı biri çıkıp, Kilise'nin 1312 yılında örgütlerini ortadan kaldırdığı Tapınak Şövalyeleri'ni yeni baştan canlandırmaya girişene dek…

Balıkçı Kral

Kudüs çevresindeki dolaşmaları sırasında İsa'nın yanı başından hiç ayrılmayanlardan biri olan Arimatealı Yusuf'un kimliği üzerinde de hayli spekülasyon yapılmıştır.

Doğmuş olabileceği çevrede "Arimatea" diye ya da benzeri bir ad taşıyan bir yer yoktur. Yuhanna İncili'ne bakılırsa; Ürdün Nehri dolaylarında olsa gerektir ama bu da kesin değildir. Nasıl İsa'nın Nâsıralı olduğu söylenir ama o tarihte öyle bir yer yoksa, bu da onun gibidir.

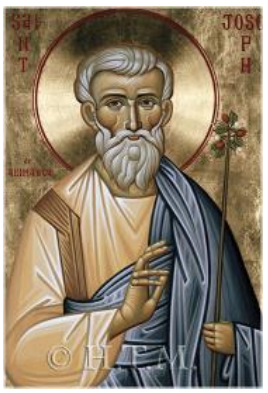

Katolik Kilisesi, Arimatealı Yusuf'u saygıyla anar. Ona bir aziz (saint) niteliği vermiştir.

Bunun nedeni, İsa'nın çarmıhtaki bedensel ölümünden sonra cesedini indirip gömmüş (!) olmasıdır. Üstelik öteden beri bilinen Yahudi töresi uyarınca değil, o tarihlerde henüz bilinmeyen fakat çok daha sonraki tarihlerde gelenekselleşecek Hıristiyan yöntemine göre...

Nitekim Kudüs'teki **"Kutsal Mezar"** kavramı da buradan çıkıyor, hani Godfrey de Bouillon'un koruyucusu olmak istediği...

* * *

Bazı kaynaklara göre Arimatealı Yusuf adıyla anılan kişi, aslında İsa'nın öz kardeşidir. Fakat İsa'nın *"bakire Meryem'den doğma tek çocuk"* olması varsayımı uyarınca, bu doğru olsa bile hiçbir zaman ortaya konmamıştır.

Ortodoks Kilisesi, 900 yılında Bizans'ta bu konuda bir açıklama yapmıştır. Buna göre Arimatealı Yusuf, Meryem Ana'nın amcasıdır. Böylece, İsa'nın çarmıha gerildiği sırada Meryem Ana 50'li yaşlarda olduğuna göre, Arimatealı Yusuf'un yaşının hayli ileri olduğu izleniminin yaratılmasına çalışılmıştır.

Oysa Arimatealı Yusuf'un 82 yılında öldüğü; o sırada 80 yaşında olduğu kanıtlanmıştır. Dolayısıyla buna göre Arimatealı Yusuf, İsa'dan dokuz yaş daha küçüktür. Üstelik bu bağlamda ortaya belgeler konulmaktadır.

Tüm bu gibi anlatımlar Katolik Kilisesi'ni çılgına çevirir. Arimatealı Yusuf'un İsa'yı çarmıhtan indirdikten sonraki yaşantısını kesinlikle onaylamaz. O işi orada bitirir.

"Arimatea" sözcüğüyle bağlantılı olmak üzere de şöyle bir yorum var: *"Bu, aslında Ha-Rama-Teo sözcüğünün İbrani ve Grek karışımı bir dildeki yozlaşmış bir biçimidir. Bu sözcük ise, ilgili kişinin kral ailesinden bir prens niteliği taşıdığını yansıtır."*

Eh, böyle olunca Arimatealı Yusuf da elbette Kutsal Kan Bağı'na ortaktır.

* * *

Arimatealı Yusuf ile bağlantılı olarak değinilmesi gereken önemli bir nokta daha var: Sonraki yüzyıllarda ortaya çıkmış olan birtakım romantik öykülerde, ondan "**balıkçı**" olarak söz edilir.

Niçin öyle dendiğini anlamak için ise, "Kutsal Çanak" gibi bir diğer simgesel kavrama uzanmak gerekir: **"Balıkçı Kral"**.

Bu terimin kaynağı 1. yüzyılda Yahudiye'nin kuzeyinde yerleşik Nazarenlerin ezoterik nitelikli bir uygulamasında görülür. Nazarenlerde birisini vaftiz etme yetkisi olan rahipler, simgesel olarak "balıkçı" niteliğini taşırdı. Çünkü bir tür inisiyasyon niteliğindeki bu işlem, büyük bir tekne içinde, balık ağları arasında yapılırdı. Nitekim rahip olarak yetiştirilmek üzere inisiyasyondan geçirilecek bir adaya **"balık"** denirdi.

İsa, söz konusu balıkçılardan biriydi. Fakat aynı zamanda bir soyluydu; üstelik bir de Kral Ailesi'nden gelmeydi. Bu nedenle ona, çarmıha gerilmesinden sonra "Balıkçı Kral" denmişti.

Çarmıha gerilmeden öncesine ilişkin mucizelerinden birinde, İsa'nın, küçük bir balığı eliyle parçalayıp aç olan havarîlerine dağıttığı, böylece onları doyurduğu anlatılır.

Aslında bu bir alegoriden başka bir şey değildir. İçerdiği her bir öğeyi simgesel anlamda değerlendirmek gerekir.

Nitekim ilk Hıristiyanlarca basit bir balık figürü İsa'nın alâmeti olarak kabul edilmiştir. Bunun nedeni de İsa'nın da aynı inisiyasyon sürecinden geçmiş bulunması yani önceden onun da balık olmasıdır.

Ancak, İsa kraldır. Bunu isterseniz simgesel anlamda alın isterseniz çarmıha gerilmesine neden olan ve az sonra aktarılacak şu "Yahudilerin kralı" deyişiyle bağdaştırın; sonuç değişmez.

O, önceden balık iken sonradan balıkçı olduğu için, Balıkçı Kral'dır.

* * *

Burada geçen şu "kral" sözcüğünün ne anlama geldiğine yine dikkat çekelim.

Roma İmparatorluğu olsun Katolik Kilisesi olsun, ikisi de karşısında bir ülkenin kralını görmek isterdi. Oysa burada sözü edilen "kral", bir ülkenin kralı değil, bir toplumun ya da halkın kralıydı.

Bu çok ilginç bir noktadır. Ülkenin kralı başka, toplumun ya da halkın kralı başka. Örneğin "İsrail kralı" deyişiyle "Yahudilerin kralı" deyişi birbirinden farklı bir anlam taşır.

Nitekim Merovenj hanedanından gelme krallar da "Frank kralı" olmaktan önce "Frankların kralı" niteliğini taşımıştı. Aynı olguyu çok daha sonra İskoçya'da da görürüz: "İskoçya kralı" başka, "İskoçların kralı" başka.

Ya Balıkçı Kral?...

O, tüm insanların, tüm halkların kralıdır.

Bu konu İncil'de de geçer.

Fakat şunu da göz önünde tutmalıyız:

1. yüzyılda kaleme alınmış İnciller, Romalıların kontrolü altındaki bir ortamda İmparatorluğun sınırları içinde yaşayan ilk Hıristiyanlar için yazılmıştı. O tarihte ve o toplumlarda her şeyin apaçık bir şekilde yazılabilmesi olanaksızdı; olmazdı. Asıl anlatılmak istenen şeyler, apaçık gibi yazılmakta olanların ardında gizlenmeliydi. Onları sadece anlayabilecek olanlar anlamalıydı, ezoterik nitelikli kurumların öğretilerini simgeler, simgesel deyişler, alegoriler kullanarak anlatışı ve bunları ancak inisiyelerin çözümleyebilişi gibi...

Her nerede çok önemli bir konuya değinilecekse, orada şöyle bir deyişin geçtiği görülür:

"Bunlar, işitecek olan kulakları bulunanlar içindir."

Bizim avam dilindeki gibi: *Anlayana sivrisinek, anlamayana davul zurna*.

Arimatealı Yusuf

Bu konu üzerinde birbiriyle çelişkili o kadar çok anlatım var ki...

Şimdi âdeta bir parantez açarak, ortaya konmuş bir başka varsayıma değinelim.

"Magdalena İsa ile değil, kardeşi olmasına karşın Arimatealı Yusuf ile evlenmişti. Hem kızı hem iki oğlu İsa'nın değil, Yusuf'un çocuklarıydı."

İnsanın «Bu da nereden çıktı?» hatta kim bilir belki de «Oha!» diyesi geliyor ama bu gibi konularda bir varsayımı çürütmek isteyenin, bir başkasını yaratabildiğini unutmayalım.

Aslında, bu varsayımın doğruluğu kanıtlanabilse, birçok sorun giderilir. Çünkü bundan böyle İsa'nın çarmıh üzerinde ölmüş olup olmadığının, soy ağacının sürdürülmesi bakımından hiçbir önemi kalmaz.

Fakat bu varsayım bile Katolik Kilisesi'nin kaygılarını tümüyle sona erdirmez. Çünkü Meryem Ana'nın bakire olduğunun yadsınması katlanmış olur. Ancak ve ancak bir de Arimatealı Yusuf'un İsa'nın kardeşi olduğu savından da cayılması durumunda bir uzlaşma sağlanabilir.

Bu ise her şeyden önce Kutsal Soy Bağı'nı önemseyenlerin işine gelmez çünkü bu durumda şöyle bir senaryonun doğruluğunu gösterebilmek gerekir:

"İsa doğduktan sonra Yusuf ile Meryem ayrıldı. Yusuf bir başka kadın ile evlendi. Ondan doğan çocuğuna kendi adını verdi."

Bu senaryoya göre Arimatealı Yusuf, ileri sürüldüğü gibi İsa'nın öz kardeşi değil, üvey kardeşi olur. Hatta madem İsa "Tanrı'nın oğlu", o zaman Arimatealı Yusuf ona kardeş kadar yakın olsa bile aralarında herhangi bir kan bağı yoktur.

Bu varsayım, 2. Dagobert'in oğlu 4. Sigebert'in ve sonra da onun soyunu sürdürenlerin, ta Hz. Yakup'a kadar uzanan soyluluk savını zedelemiyor. Değişen bir şey yok. Sadece İsa devre dışı kalıyor, o kadar.

Katolik Kilisesi de rahat ediyor.

Herkes mutlu!... Hiç kimse gocunmuyor.

Ancak bu varsayımı destekleyebilecek hiçbir tarihsel belge yok. O yüzden yandaş bulamamış ve destek görmemiş.

Katolik Kilisesi her ne kadar rahat ederse etsin, bilim adamları hâlâ rahatsız.

Kaldı ki bu varsayımın sadece bir fantezi olduğu da belirtilmiş. Gerekçesi olarak da, Arimateali Yusuf'un, kendi karısından doğma Simon, Yusus ve Yoda adlı üç oğlunun oluşu gösterilmiş.

Hiç göz ardı edilmemesi gereken önemli bir nokta da şu: Arimateali Yusuf İsa'nın öz kardeşi idiyse, o zaman Hz. Davut'a kadar uzanan bu soy ağacının tek bir dalı yoktur. Sadece İsa ile Magdalena'nın çocukları kanalıyla değil, Yusuf ile karısının çocukları kanalıyla da yürümüştür.

* * *

Arimateali Yusuf'un olası yapıp etmelerine ilişkin araştırmalar, bizi Britanya'ya da götürüyor.

Magdalena ile birlikte günümüzdeki Fransa'nın Akdeniz kıyılarına gelip orada yerleştikten sonrasına ilişkin bu anlatımların da ne denli doğru olduğu kuşkuludur. Üstelik bunlar biraz "İngilizleştirilmiş" gibi bir izlenim yaratır. "Merovech Efsanesi" gibi "Kral Arthur Efsanesi"ne de İsa ve Magdalena'ya kadar uzanan bir köken yaratmak amacıyla ortaya çıkarılmış gibidir.

Sonunda, elbette Kudüs Kralı 1. Baudouin'in 1100 yılında yayımlamış olduğu bildirgede değindiği "Plantagenet hanedanı"nın kökenine de bir aynı kan bağı yerleştirilir. Dolayısıyla İngiltere ya da İskoçya krallarının da soy bakımından İsrailoğullarının Kral Ailesiyle bağlantısı kurulur.

Öyle görünse bile bu konuda anlatılanları da hiç olmazsa özetlemeliyiz.

"Arimatealı Yusuf, Magdalena'nın ölümünden sonra, -63 yılında- İsa Yustus ile Yusuf'u da yanına alarak, Romalıların Britanya adını verdiği denizaşırı ülkeye gitti.

*Britanya'nın güneydoğusunda yer alan **Glastonbury**'de, Hıristiyanlığın tarihteki ilk yer üstü kilisesini inşa ederek bunu Magdalena'ya adadılar."*

Bundan sonrasını Kral Arthur ile ilgili efsanesel öykülerde izlememiz gerekiyor. Nitekim Glastonbury'nin önemi orada karşımıza çıkar.

Bölüm: 10

Kral Arthur

Arimatealı Yusuf'un "Kutsal Çanak" olarak anılan nesneyi Britanya'ya götürüp, Avalon'daki Glastonbury Manastırı'na gizlemiş olduğuna ilişkin anlatım üzerine, 6. yüzyılın ilk yarısında Britonların kralı olan Arthur'dan da söz etmeliyiz. [Britonlar, İlkçağda Romalıların bugünkü İngiltere'nin güneyine yerleşmiş olan Keltler'e verdiği addır. Nitekim "Britanya" adı da buradan gelmedir. Ancak Keltler burada kalmamıştır.]

Bir söyleşi ortamında İngiltere'nin en ünlü kralının kim olduğunu sorarsanız, kimileri bu soruya "Arthur" diye yanıt verir. Oysa Arthur'un yaşam döneminde, henüz "İngiltere" diye bir ülke yoktu. Arthur, Britonların kralıydı ve ülkesinin İngiltere'ye dönüşmemesi için Danimarkalı Angıllar ile savaşmıştı.

Ancak şöyle bir soru da sorulur: «Britanya tarihinde Arthur adlı bir kral gerçekten de var mıdır, yoksa bu sadece bir efsane midir?»

Tarihte İsa diye birisinin gerçekten yaşamış olup olmadığına ilişkin sorunun benzeridir bu...

Britanya'da o döneme ilişkin elde edilebilen tarihsel bilgiler, efsanelerle iç içedir. Tarihçiler, Kral Arthur ile bağlantılı olarak yazdıklarını somut veriler üzerine kuramamaktadır. Efsanesel nitelikli birtakım öyküleri inceleyip mantığa vurarak oluşturdukları yorum ve değerlendirmelerin sonucunu, "tarihsel bilgi" diyerek ortaya koymak zorunda kalmışlardır.

Nitekim bu nedenle, bir tarihçi ile bir diğerinin anlattıkları, yer yer birbirini tutmaz.

* * *

Kıta Avrupası'nda 5. yüzyıldan 8. yüzyıla kadar olan dönemi nitelemek üzere, yaygın bir benimseme ile **"karanlık çağ"** denmiştir.

Kimileri bu terimin gerekçesini, o sıralarda hiçbir bilimsel gelişmeye, kültür, sanat ve felsefeye olanak tanınmamış olmasına bağlar.

Ancak bir döneme "karanlık" denilmesi bakımından kriter öyle alınırsa, aslında bu terimi daha sonraki bir döneme, Rönesans akımının başlamaya hazırlandığı tarihlere yani 11. ve 12. yüzyıllara kadar uzatmak gerekir.

5.-8. yüzyılları içeren döneme "karanlık çağ" denmiş olmasının asıl nedeni, bir bakıma, bu dönemde olup bitenlere ilişkin tarihsel bilgi ve belgelerin azlığı, birçok şeyin belirlenemeden kalakalmış olmasıdır. Bir diğer deyişle; bilim, sanat ve felsefe açısından kullanılan "karanlık çağ" terimiyle bunun tarihsel bilgi açısından kullanımı özdeş değildir. Tarihsel açıdan bu terim mecazî bir anlamda değil, doğrudan verilerin yetersizliği ya da güvenilir olmayışı nedeniyle "bilinmezlik" anlamında kullanılmaktadır.

Britanya'ya geçildiğinde, tarihsel bakımdan bu karanlık çağın daha geniş bir dönemi kapladığı, 4. yüzyıl sonlarında başlayarak 9. yüzyıla kadar uzandığı bile görülür.

Bunun nedeni ise Romalıların 4. yüzyılda bu ülkeyi terk edip çeşitli kavimlerin istilâsına açık bırakmış olmaları, üstelik belki de burasının kıtanın ötesinde deniz aşırı bir ada oluşudur.

Tarihçiler, efsane ile gerçek arasındaki ayrımı sağlamak ister. Ancak Britanya'daki "karanlık çağ" söz konusu olunca, bunun samanlıkta iğne aramak gibi bir şey olduğundan yakınırlar.

Kıta Avrupası'nda Frankların Merovenj hanedanından gelme son etkin kralı 2. Dagobert'in yüzyıllar boyunca tarihten silinmiş olarak tutulduğuna değinilmişti. Demek ki bir kişinin tarihte "var" olup olmaması sadece gerçeğe değil, tarihin o dönemine ilişkin bilgilere her kim egemen ise yani bu bilgileri kim yazdırıyor ise onun tercih ve istemine bağlıdır.

Britanya'daki durum Kıta Avrupası'ndan biraz farklıysa da sonuç olarak yarattığı kaygı aynıdır.

* * *

Kral Arthur'un tarihte kimilerinin ileri sürdüğü gibi bir efsane kahramanı olmayıp, kesinlikle somut ve canlı bir biçimde "var" olduğundan yana çıkan, bunun kanıtlanmasına çalışan ya da olanca güçleriyle destek verenler vardır.

«Kimdir bunlar?»

Britanya'nın kral ailelerinden olan Tudor hanedanının soyundan gelmekte olduklarını ileri sürenler.

«Niçin?»

Çünkü böylece ancak Tudor hanedanı dönemine yani 15. yüzyıl sonlarına kadar uzanabilen soy ağacının gövdesinin, Kral Arthur'a dayandığını kanıtlama olanağını elde ederler. Nitekim bir dönemde Tudorlar, İngiltere tahtının bu gerekçeyle kendi hakları olduğunu ileri sürmüştü.

Ancak bu iş o kadar basit değildir. Soy ağacının gövdesine Kral Arthur yerleşince, her ne kadar o Britonların kralı olsa da Tudor ailesi "kutsal kan" olgusuna sahip demektir.

Nasıl Merovenjler'de 2. Dagobert'in oğlu 4. Sigebert'in İsrailoğulları'nın Benjamin ve Yahuda kavimlerini birleştirdiği, dolayısıyla kutsal kan bağının asal sahibi olduğu ileri sürülmüşse, benzer bir iddia Kral Arthur için de söz konusudur.

«Diyelim ki öyle!... Buna karşı çıkan kim?»

20. yüzyılın başından beri Birleşik Krallık (United Kingdom) tahtını elinde tutan Windsor ailesi yani Kraliçe 2. Elizabeth ile ardından gelen soylular... Çünkü bu ailenin kökeni aslında Britanya bağlantılı değildir; Kuzey Almanya'nın Saxe-Coburg-Gotha ortak ailesine dayanır.

Kraliçe 2. Elizabeth öldüğünde Windsor ailesinden birinin tahta çıkmasının engellenebilmesi için hayli zamandan beri yoğun bir kampanya açılmış olup, karşı propaganda yapılmaktadır. Bu kampanyada, Prens Charles'ın önceki eşi Prenses Diana'nın, aslında dendiği gibi bir kazaya kurban gitmeyip, çok iyi düzenlenmiş bir komplo sonucunda öldürülmüş olduğuna ilişkin iddialar kullanılmaktadır. Amaç, Birleşik Krallık tahtının gelecekteki gerçek sahibini ortaya çıkarmak ve bunun böyle olmasını sağlamaktır. Soy ağacının gövdesinde Kral Arthur'un yeri, bu bakımdan çok önemli sayılmaktadır.

Bu arada "Edinburgh dükü" unvanını taşıyan Kraliçe 2. Elizabeth'in kocası Prens Philip'in adına pek değinilmez. Nedense ona sadece "kraliçenin kocası" gözüyle bakılır.

Oysa İngiltere'nin tarihi kapsamında, 17. yüzyılın başında bunun tam tersi bir olay yaşanmıştır.

Konuların birbiri ardına akışı çerçevesinde, sırası geldiğinde, o olaya da değineceğiz.

Şövalyelik

12. yüzyıl sonu ile 13. yüzyıl başlarında, o dönemin hayli tanınıp çok sevilen bir Fransız tarihçi şairi olan **Chrétien de Troyes**, Kral Arthur'a ilişkin beş ayrı romantik öykü yazmıştır.

«Bir Fransız şair, bir Britanyalı kral üzerinde niçin bu kadar çok durur?»

Çünkü Chrétien de Troyes, neredeyse tüm öykülerinde "Kutsal Çanak" konusuna değinmiştir. Kral Arthur'a ilişkin anlatılmış olan çeşitli öyküler de bununla sıkı sıkıya bağlantılıdır.

İşin ilginç yanı, bu öykülerin kapsamlarının, aradan geçen yüzyıllar içinde hayli değişime uğramış olmasıdır. Bu değişimler, öykülerin temelindeki tarihsel gerçek bakımından kuşku yaratır çünkü önceki ile sonraki arasında önemli farklar hatta çelişkiler vardır.

Bu öykülerden hiçbirinin baştan sona tam bir gerçek olmadığı bellidir ama hangisinin gerçeğe daha yakın olduğu belirsizdir.

Kral Arthur'a ilişkin öykülerin farklı kültürlere göre yapılmış uyarlamaları, İskandinavya'dan İspanya'ya kadar birçok ülkede anlatılmıştır. Bunun da iki nedeni vardır. Biri elbette gene "Kutsal Çanak" konusu, diğeri bu öykülerde üzerinde özenle durulan "şövalyelik" kavramıdır.

* * *

Avrupa'da Ortaçağın ilk birkaç yüzyılında şövalyelik, kimilerine göre bir "altın dönem" sergilemişti. Öyle düşünenlere göre: asıl işte o dönemdeki şövalyeliğe "şövalyelik" denebilir. Bu kurum sonradan hem yozlaştırıldı hem anlamını yitirdi. Sonradan, kılıç taşıyan ve zırh giyen her atlı askere şövalye denir oldu. Daha sonraları ise ilgisiz kişilere bile sırf bir unvan vermiş olmak amacıyla şövalye denildi.

Özgün olarak şövalye, bilgi ve becerilerini denemek, böylece öz güven duygusu edinmek üzere serüven peşinde koşan bir savaşçıydı. Üstelik sadece bir savaşçı sayılmazdı. Onurlu, dürüst, toplum içindeki ilişkilerinde düzeyli, yardımsever, herkesin saygı ve beğenisini kazanan bir kişiydi.

Şövalyenin hem bileği hem yüreği güçlüydü. Bunun için prensler hatta krallar bile "şövalye" olmak isterdi.

Ancak bunun için bir şövalyenin yanında çömezliğe başlamak, yıllarca süren birçok evreden geçerek yetişmek, sonra çömezliğini ettiği şövalyenin silâhtarlığını yürütmek, savaşma tekniğini öğrenmenin yanı sıra başkalarınca gıpta edilen sosyal bir kişi olarak kendini geliştirmek gerekirdi.

Her silâhtar bir gün şövalye olmak isterdi. Yanındaki silâhtarın şövalye olabileceğine ise sadece o şövalye karar verebilirdi. Bunu diğer şövalyelere önerir, onu savunur, onaylanırsa görkemli bir törenle şövalyeliğe getirilirdi.

Bir şövalyenin nitelikleri böyle ortaya konunca, bunun tarihsel bakımdan aşağı yukarı aynı dönemde Orta Asya'daki Türk boylarında çok önem ve değer verilen "yiğit" kavramıyla benzeştiği görülür. Ancak burada konunun elbette Kral Arthur bağlantısından söz edeceğiz.

Pendragon

5. yüzyılın ikinci yarısında, bugünkü İngiltere'nin batısında "Uther Pendragon" olarak da anılan Kelt Kralı Aediàn ile karşılaşıyoruz. [Pendragon ya da Bendragon, o çağın Kelt dili uyarınca, sözlük anlamı bakımından "canavar başı" demektir.]

Soy ağacı izlenince Arimatealı Yusuf'a bağlanan Aediàn, rahiplik düzeni üzerine yerleşmiş ilk Britanya monarşisini kurmuş, sonra da Kelt Kilisesi'nin başındaki **Saint Columba**'nın eliyle taç giyerek tahta çıkmıştı.

Bunun üzerine Katolik Kilisesi kızılca kıyameti koparmış, herhangi bir krala taç giydirme hakkının bir tek papa ya da onun yetkilendireceği kişi tarafından kullanılabileceğini ileri sürmüştü. Kutsal Roma İmparatoru olma hakkının Merovenj hanedanının elinden alınıp Karolenj hanedanına verilmesini sağlayan "Donatio Constantini" adlı bildirge henüz ortaya konmamıştı ama konu Keltler olunca, Katolik Kilisesi tepkisiz kalamazdı.

Ancak Saint Columba Britanya'da çok güçlüydü. Papa ne yaparsa yapsın, ona diş geçiremiyordu.

Fakat Saint Columba da bir insandı; elbette bir gün ölecekti.

Katolik Kilisesi sabırla bekledi.

Nitekim Saint Columba ölür ölmez, o sıradaki papa 1. Grégoire, hemen Britanya'ya Saint Augustine adlı bir piskopos gönderdi. Kendisini Canterbury başpiskoposu olarak ilân eden Saint Augustine'nin Britanya'daki asal görevi, burada Katolik Kilisesi'nin öngördüğü Hıristiyan ilkelerini benimsetmekten önce, Kelt Kilisesi'ni dağıtmaktı.

Saint Augustine, çalışmalarında başarı sağladı fakat bu başarı sadece günümüzdeki İngiltere'nin güneydoğusunda, sınırlı bir düzeyde kaldı. Adanın güneybatısı ile daha ötesi yani günümüzdeki Galler bölgesi, kuzey bölgeleri, İrlanda ve İskoçya, Hıristiyan dininin benimsenmesi açısından 1. yüzyılda Arimatealı Yusuf'un getirmiş olduğu ve o tarihten beri süregelen Nazaren geleneklerine bağlı kaldı; Katolik Kilisesi'ne karşı direndi.

Bu direnişte, oralardaki kralların, -başka yerlerde de görülmüş olduğu üzere- bir *"ülke kralı"* olmaktan çok "halkın kralı" oluşunun, böylece halk tarafından sevgi ve saygıyla benimsenişinin olağanüstü etkisi vardı.

* * *

Kral Aediàn, taç giyme törenine katılan Tintagel Dükü Gorlois (Hoel) ile evli olan, üstelik bu evlilikten doğma üç kızı bulunan Ygerna (Igraine) del Acqs adlı kadına ilk görüşte âşık olmuştu.

Ygerna'nın annesi Vivianne'ın soyu, İsa ile Magdalena'ya dayanmaktaydı. Bir diğer deyişle Vivianne, Balıkçı Kral'ın kızıydı. Kral Arthur ile ilgili efsanelerden bazılarında ona **"Lady of the Lake"** *(Gölün Hanımı)* denir.

İşte, bu noktada işin içine dönemin ünlü büyücü kâhini **Merlin** girer.

Merlin, Kral Aediàn'a her konuda yardım ederdi. Öyle ki, başkalarınca "yapılamaz" gibi görünen birçok işi başarmasını sağlardı.

İş geldi, Aediàn'ın aşkı üzerinde odaklandı.

Aediàn, Merlin'in yardımıyla ilginç bir entrika çevirdi. Tintagel Dükünü öldürttü. Sonra da onun dul kalmış karısı Ygerna ile evlendi.

Arthur, bu evlilikten doğan tek erkek çocuktu. Bu nedenle de Yahuda ile Benjamin ailelerinin soyunu birleştirmişti.

Ancak Aediàn'a yapılmış olan bu iyiliğin bir karşılığı vardı. Merlin'in daha baştan koymuş ve Aediàn'ın kabul etmiş bulunduğu bir koşul uyarınca; bir erkek doğacak olursa babasının yanından alınıp bir başka yere götürülecek, orada özel olarak yetiştirilecekti.

Çok açık ve uygulamada yerine getirilmiş bir pazarlık…

Bundan ötürü Kral Aediàn, ölünceye dek oğlunu hiç göremedi.

Excalibur

Arthur, babası öldüğünde henüz 15 yaşındaydı.

Britanya çok zamandır bir yandan İskandinav asıllı Yutların, diğer yandan Danimarka asıllı Angıllar ile Alman asıllı Saksonların istilâ tehdidi altındaydı.

Kelt halkını onlara karşı koruyabilecek güçlü bir krala gereksinme vardı.

Bundan sonrası efsane... Çok sayıda öykü var. En popüler olanı şöyle:

"Kral Aediàn'ın Ygerna'dan doğma kızları vardı ama bir de oğlu olduğu bilinmiyordu. Herkes Merlin'den çok çekinse, her dediğine inansa bile; bu konuyu ortaya attığında hiç kimsenin ona inanası gelmedi. Üstelik daha buluğ çağı bile sona ermemiş olan bir genç nasıl kral olabilirdi?

*Merlin, bir kayanının içine **"Excalibur"** (Calibum) adını verdiği iri bir kılıcı diklemesine sapladı. Bu kılıç sihirliydi; Briton halkını koruyacak olan buydu. İyi kullanılırsa "dünyanın egemeni" olmalarını bile sağlayabilirdi. Her kim bu kılıcı oradan çekip çıkarırsa, bu ülkenin kralı, gerçek lideri olabileceğini kanıtlardı. Bunu da sadece kral ailesinden gelme olup tahta çıkma hakkı bulunan tek bir kişi başarabilirdi.*

Bu işi birbiri ardınca çok deneyen oldu ama nafile!... Sıra Arthur'a geldi. Kılıcı sapından şöyle bir tuttuğunda, sanki kınından çeker gibi kayanın içinden çıkarıverdi. Bunun üzerine Merlin, Arthur'a doğrudan kendi eliyle taç giydirip onu tahta oturttu. İtiraz edebilen çıkmadı."

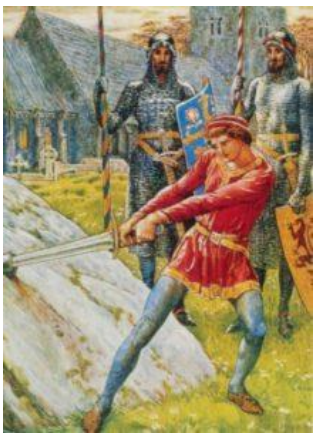

Bu efsanenin başka versiyonları da var. Diğerlerinden birindeki anlatımın özeti şöyle:

"Bir gün Gölün Hanımı (Vivianne), Avalon Gölü'nün ortasında belirdi. Elinde koskocaman bir kılıç vardı. Bunu Arthur'a uzatıp «İşte bununla kazanacaksın, çünkü sen kralsın.» dedi.

Arthur, birçok marifeti olan bu sihirli kılıca sahip olunca, hiç kimse onun Britonların kralı olmasına karşı direnemedi."

Efsanelerde çeşitli adlar verilmiş olmakla birlikte çoğunda "Excalibur" olarak anılan bu kılıç, en az Arthur kadar önemli tutulur. Hatta en ön plana çıktığı bile olur. Çünkü bu öyle sıradan bir kılıç değildir; tılsımlıdır. Kral Arthur ile ilgili öykülerde yer alan en önemli simgedir.

Efsaneye göre; Excalibur, sadece Arthur ile bir araya geldiğinde, onun elinde büyük bir güç olmaktadır. Bir başkası için o sadece kaldırılması bile pek zor, ağır bir demir parçası gibidir.

* * *

Kral Arthur'un şövalyeleri, devlet konularını görüşmek üzere "Camelot" adlı bir kalede toplanırdı.

Anlatımlara göre, bu toplantıların çok önemli iki kuralı vardı:

"1. Her ne kadar toplantıya on iki şövalye katılıyorsa da, her birinin yanında bir boş sandalye bulunurdu. Bu boş sandalyelere hiç kimse oturamazdı; bunlar, İsa'nın havarilerinin sandalyeleriydi.

2. Kutsal Çanak, bir örtüye sarılı olarak yuvarlak masanın ortasına yerleştirilirdi. Herkes onun ne olduğunu bilir ama hiç kimse hatta Kral Arthur bile onu açamazdı."

Böylece Arthur, açıkça İsa ile özdeşleştirilmiş oluyor.

Efsane anlatımına biraz daha devam edelim.

"Arthur'un yaşamının büyük bölümü, bu ülkeyi ele geçirmeye çalışanlarla savaşarak geçti. Birbiri ardınca tam on iki savaşa girişti ve bunların hepsinden de zaferle çıktı. Sadece kendi ülkesini savunmakla kalmayıp, Kıta Avrupası'nda İskandinavya'ya kadar uzanan bazı bölgeleri de kontrolü altına almıştı. Bundan ötürü fatih olarak da nitelenmişti."

Bu anlatımlar Arthur'u İsrailoğulları'nın Kralı Davut ile özdeşleştirir.

"Kral Arthur'un ölümünden sonra Britonlar, istilâcı kavimlere karşı korunma olanağını yitirdi. Artık ne Kutsal Çanak vardı ne de Excalibur. Ülkenin egemenliği, doğuda Angılların güneyde ise Saksonların eline geçti. Keltler batıya çekilmek zorunda kaldı ama bu da yetmedi. Romalılar zamanında kuzeydeki Piktlerin güneye sarkmasını engellemek için yapılmış olan ünlü Hadrian Duvarı'nı aşıp günümüzdeki İskoçya'ya da yerleşmek zorunda kaldılar." [Piktler, günümüzdeki İskoçya'nın esmer tenli olan özgün halkıdır.]

* * *

Tüm bu efsanelerin kapsamında Excalibur adlı kılıç da en az Kral Arthur kadar önemli olduğu için, Arthur'un ölümünden sonra bu kılıcın ne olduğu sorulur.

Efsanelerde bu sorunun da yanıtı verilir:

"Kral Arthur, Avrupa üzerine bir sefere çıktığında, ülkedeki işleri karısı Guinevere ile kız kardeşlerinden birinin oğlu olan Mordred'e teslim etmişti. Mordred, onun yokluğundan yararlanıp kral olmaya kalkıştı. Bunun üzerine Arthur'un krallığını yitirmemek için Britanya'ya dönüp bu kez bir de onunla savaşması gerekti. Bu savaşta Arthur Mordred'in hakkından geldi ama çok ağır bir şekilde yaralandı. İyileşmek için Avalon Gölü'ne gitti. Zaten karısı Guinevere de korkarak kendini oradaki manastıra kapatmıştı.

Kral Arthur son nefesini verirken, sadık dostu Bedivere'den Excalibur'u Gölün Hanımı'na teslim etmesini istedi. O da denileni yaptı."

Yuvarlak Masa

Kral Arthur'a ilişkin efsanesel anlatımlar arasında daha erken tarihli olanlar, olağanüstü güçleri olan bir kahraman diye nitelenen Arthur'a odaklanmıştır. Sonraları ise, Arthur biraz geride bırakılıp Yuvarlak Masa Şövalyeleri ön plana çıkarılır.

Bunun nedeni açıktır. Bir ülkede önceleri kral tek egemen güç iken, artık feodalite giderek yerleşmekte, ülkelerde egemenlik krallardan çok baronlar ile şövalyelerin eline geçmektedir. Sonraki öykülerde yuvarlak masa da kraldan daha çok önemsenen bir öğe olmaya dönüşmüştür.

Nitekim 9. yüzyılda Kıta Avrupası'nda Charlemagne *(Şarlman)* devlet işlerinde on iki kişiden oluşan bir yuvarlak masa konseyi kurmuştur. Onun bu uygulamasının, Britanya kökenli olduğunun vurgulanmasına da çalışılmıştır.

Aslına bakılacak olursa bu yuvarlak masa, nesnel bakımdan Arthur'un değildi. Onu karısı Guinevere evlenirken çeyizinin kapsamında getirmişti.

Guinevere'in bir sevgilisi vardı. İşin ilginç yanı, bu sevgilinin, her gün, her an Arthur'un burnunun dibinde oluşuydu: Arthur'un bir numaralı şövalyesiydi o: **Lancelot**.

Kral Arthur, karısının Şövalye Lancelot ile düşüp kalktığını biliyordu. Aldırış etmiyordu. Zaten Guinevere'in çocuğu olmamış, bunun üzerine Arthur üç metres edinmişti. Bunların her biri, -asıl adı ne olursa olsun- karısı gibi "Guinevere" olarak anılırdı.

Ayrı ayrı öykülerde, Arthur'un çocuklarının adları farklı biçimlerde geçer. Hangisinin hangi metresten doğma olduğu belli değildir.

Bunların yanı sıra, Kral Arthur'un üvey kız kardeşi Morgawse ile yattığı, tarihte yeğeni olarak gösterilen Mordred'in aslında öz oğlu olduğu da belirtilir.

Bir de şunu bilmeli ki Kral Arthur ile ilgili olarak anlatılanların hepsi kahramanlık öykülerinden oluşmaz. Birçoklarının trajik içeriği de vardır. Bunlardan biri de Arthur'un kendi oğlunu öldürmesi olayıdır.

Arthur'un Kalesi ve Mezarı

Bu kitabın konu kapsamı bakımından, Kral Arthur ile bağlantılı olarak asıl önemli nokta, **Camelot** adlı kalesi…

Nasıl olur da hakkında bu kadar çok şey anlatılmış olan Kral Arthur için, yaşamış olduğunun bile kesin bir şekilde bilinemediği söylenir?

Şöyle: Kral Arthur'un kalesinin nerede olduğu, yakın geçmişimize kadar bile kesin bir şekilde bilinmiyordu. İngiltere'de böyle bir kalenin kalıntılarının bulunamayışı, Kral Arthur'un da tarihte gerçekten somut bir kişi olarak var olup olmadığı konusundaki kuşkuların sürmesine neden oluyordu. Elbette bunda çok daha eskiden tartışmasız gerçek olarak inanılmış anlatılardan birçoğunun birer efsaneden başa bir şey olmadığının anlaşılmasının da etkisi vardı.

Bu durum 1960'lı yıllara kadar böyle geldi. 1966-1970 yılları arasında yapılan arkeolojik araştırmalarda, bu kalenin, İngiltere'nin güneybatısındaki Glastonbury'nin 20 km kadar yakınında, **"South Cadbury"** olarak anılan yerde, iri bir höyük gibi duran doğal görünümlü bir tepenin altında gömülü kalmış olduğu keşfedildi.

İşin ilginç yanı, bu keşif hiç de arkeologların kayıp bir kent ya da kaleyi ararken uyguladığı standart bir yöntemin sonucu olarak değil, o çevrede yaşayan köylülerin yüzyıllardan beri süregelen ve açıkça batıl olarak da nitelendirilebilecek bir inancından hareket edilerek gerçekleşti.

Köylülere göre Kral Arthur ölmemişti ve düzenli olarak her yedi yılda bir şövalyeleriyle birlikte oraya gelmekteydi. Zaten bu inanç da Arthur hakkında anlatılan efsanelerden kaynaklanıyordu.

Bu bağlamda şöyle bir deyiş geçer:

«O, bir zamanlar kraldı ve hep kral olarak kalacak.»

Bu deyiş de bir bakıma Kral Arthur'un İsa ile özdeşleştirilmesi olgusunu bir kez daha vurgular. Çünkü aynı söz, bir başka anlamda geçerli olmakla birlikte İsa için de kullanılmıştır. Günümüzde bile kullanılmaktadır.

Ancak şunu da belirtmeden geçmeyelim: Kalenin keşfedilmiş olması, Kral Arthur'un tarihte gerçekten yaşamış olduğunun kanıtlanması bakımında yeterli değildir. Ötesi toprak altında kalmış bir kale yıkıntısı…

* * *

Bir zamanlar Arimatealı Yusuf'un dünyadaki ilk yer üstü kilisesini inşa etmiş olduğu bölgede sonradan yapılmış olan Glastonbury Manastırı'ndaki keşişler, 1191 yılında Kral Arthur'un mezarını buldu. Dendiğine göre bu mezarda bir de kadın cesedi vardı; bunun karısı Guinevere olduğu benimsendi.

Bu gelişigüzel bir olay değildi. Bir keşif de sayılmazdı. Bundan iki yıl önce, İngiltere Kralı 2. Henry, oradaki keşişlerden bu mezarın mutlaka bulunmasını istemiş, fakat bu isteği daha keşişlere ulaşamadan ölmüştü. Ardından İngiltere tahtına çıkan oğlu Richard *(Aslan Yürekli Rişar)*, çok güvendiği bir piskoposu sırf bu amaçla keşişlerin başına göndermişti.

«Neden?... Bu iş o kadar önemli miydi?»

Evet!... Hem de çok önemliydi... En azından İngiltere'nin yeni kralı Richard bunu çok önemsiyordu. Kral Arthur'un mezarında "pek değerli bir şey" bulmayı umuyordu. Buna ilişkin olmak üzere babasının yakalamış olduğunu öğrendiği bir ipucunu izliyordu.

Yapılan araştırmaların sonucunda mezar bulunup da açıldığında, içinden orada olması beklenen o "şey" çıkmadı. Oysa orada olmalıydı... Acaba bir yanlışlık mı yapılmıştı?... Yoksa başka bir yerde miydi?... Başka bir yerdeyse, nerede olabilirdi?

* * *

Kral Richard, babasının sağlığında yapamamış olduğunu yaptı. Fransa Kralı 2. Philippe ile iş birliği ederek, birkaç yıl önce yine Müslümanların eline geçmiş olan Kudüs'e düzenlenecek bir haçlı seferine çıkmaya karar verdi.

Acaba amacı Godfrey de Bouillon'un yüz yıl kadar önceki misyonunu yinelemek miydi? Glastonbury'de bulamamış olduğu o "şey"i bu kez Kudüs'te, Siyon Tepesi'nde mi arayacaktı? Oralarda o tarihe kadar hiç araştırma yapılmamış gibi...

Şöyle mi düşünüyordu: *"Benden önce birçok kişi aradı ama bulamadı. Demek yetenekleri buna yetmedi. Bulmuş olsalardı, bilirdim. Böyle bir bilgi olmadığına göre belli ki bulamadılar. Belki ben bulurum."*

Bu kitabın "Elveda Kudüs" başlıklı 19. bölümünde yine Kral Richard'a dönecek, orada nasıl bir düş kırıklığına uğradığını göreceğiz.

Haçlı seferleri hep doğrudan ve yalnızca din amaçlı olarak anlatılmıştır. Aslında çoğu öyledir; yoksa niçin "haçlı seferi" diye anılsınlar ki?... Buna karşın gerek ilk haçlı seferinin gerekse İngiltere Kralı Richard ile Fransa Kralı 2. Philippe'in ortaklaşa çıktığı Üçüncü Haçlı Seferi'nin ardında birtakım başka amaçlar yattığı su götürmez. İkisinin arasında kalan İkinci Haçlı Seferi de belki aynı amaçla yapılmıştı ama onun serüveni bambaşka!

* * *

Kral Arthur'un Glastonbury'deki mezarı, -sahiden bulunmuşsa- daha sonra ortalıktan yok oldu.

Acaba onu oradan alıp bir başka yere mi taşıdılar?

Kim bilir!... Belki, ama günümüze kadar bir daha bulunamadı.

Bu yüzden, o tarihlerde bulunmuş olup olmadığı da kuşkulu.

Aşağıdaki fotoğrafta Kral Arthur'un mezarının bulunmuş olduğu söylenen yere dikilmiş olan levhada şöyle deniyor: "Kral Arthur'un mezarının yeri. Kral Arthur ve kraliçesinin cesetlerinin 1191 yılında Lady Şapali'nin güney yanında bulunduğu söylenir. Kalıntıları, 19 Nisan 1278'de Kral Edward I ve Kraliçe Eleneor gözetiminde olmak üzere burada bir siyah mermer lâhit ile kaldırılmıştı. Bu lâhit, 1539 yılında manastırın terk edilmesine kadar kaldı."

SITE OF KING ARTHUR'S TOMB
IN THE YEAR 1191 THE BODIES OF
KING ARTHUR AND HIS QUEEN WERE
SAID TO HAVE BEEN FOUND ON THE
SOUTH SIDE OF THE LADY CHAPEL
ON 19TH APRIL 1278 THEIR REMAINS WERE
REMOVED IN THE PRESENCE OF
KING EDWARD I AND QUEEN ELEANOR
TO A BLACK MARBLE TOMB ON THIS SITE
THIS TOMB SURVIVED UNTIL THE
DISSOLUTION OF THE ABBEY IN 1539

Kimileri, aranılan o "şey"in İngiltere'nin güneybatı yakasında bir yerde olduğu umudunu hâlâ koruyor.

Çünkü Siyon Tepesi'nde de bir şey bulunmuş olup olmadığı bilinmiyor.

Şöyle bir bakalım, oralarda neler olmuş!

Bunun için ise Birinci Haçlı Seferi'nin az sonrasına dönmemiz gerekiyor.

Bölüm: 11

İsa'nın Yoksul Askerleri

Bu kitabın **"Siyon"** başlığını taşıyan 7. bölümünün sonunda, 1118 yılında Kudüs'e Hugues de Payen önderliğinde dokuz şövalyenin geldiğine değinmiş, huzuruna çıktıkları Kralın onları sarayında ağırladığından söz etmiştik.

Hugues de Payen'e eşlik eden sekiz şövalyeden altısının kimliği bellidir. Diğer ikisinin ise sadece ilk adı bilinir; daha ayrıntılı bilgi bulunamamıştır. (Bunun neden öyle olduğunu daha sonra göreceğiz.)

André de Montbard, bu şövalyeler arasında en genç olanıdır. Onun için "çiçeği burnunda bir şövalye" denmiştir ama bu grup içinde o, Hugues de Payen'den sonra gelen en önemli kişi olsa gerektir.

Hugues de Payen, Fransa'da Paris'in doğusundaki Champagne bölgesinin o sıralardaki kontunun vasalıydı. [Vasal, feodal düzende, üst düzeydeki bir soylu olan bir kont ya da düke bağlanıp onun işlerini yürüten ikinci düzeyde bir soyludur. Hugues de Payen'in ilk adının kimi yerde "Hugh" ya da "Hugo", soyadının "Payens" biçiminde yazıldığı da görülebilir. O tarihteki Champagne kontunun adı da Hugues olduğu için, ikisinin aynı kişi olduğu tarzında bir yanılgıya düşenler olmuştur. Aslında kuzen olurlar.]

* * *

Hugues de Payen, Kudüs'e onunla birlikte gelen şövalyeleri Kral Baudouin'e tanıtırken şöyle demişti: «Biz, kendilerini Kudüs'ün korunmasına ve hac yolunun güven altında olmasını sağlamaya adamış şövalyeleriz. Bu amaçla bundan böyle kişisel mal ve mülk edinmemeye, yoksul bir yaşam sürmeye, Hıristiyanlığın şanını sürdürmesi ve hacı din kardeşlerimizin güvencesinin sağlanması için her çabayı göstermeye ant içtik.»

Kral Baudouin «Bir adınız var mı?» diye sorunca, Hugues «Bize İsa'nın Yoksul Askerleri denilebilir.» diye yanıt vermişti. [Latince olarak "Pauperes Commilitionis Christi"... Aslında bu bir kısaltmadır. Bütünü **"Ordo Pauperum Commilitonum Christi Templique Solominici"** (İsa'nın ve Süleyman Tapınağı'nın Yoksul Askerlerinin Tarikatı) biçimindedir.]

Şövalyeler kendilerine ikram edilen şarabı yudumlarken, miğferlerini çıkartmıştı. Böylece yüzleri daha belirgin olarak görünür olmuştu.

Kral Baudouin'in gözü Hugues de Payen'i bir yerden ısırıyordu. Başında miğferi varken bunu fark edememişti. Şimdi ise sanki bu yüzü daha önce görmüş gibiydi. «Herhangi bir yerde birlikte bulunduk mu?... Daha önce tanışmış olabilir miyiz?» diye sordu.

Hugues de Payen, Kralın kendisine çok şey sormasını bekliyordu. Hazırlıklıydı. Fakat böyle kişisel bir soru yönelteceğini hiç düşünmemişti doğrusu. Aslında bu hiç de art niyetli bir soru olmayabilirdi. Fakat anlaşılan yakalanmıştı. Kaçamak bir yanıt vermektense, işin doğrusunu söyledi. Birkaç yıl önce Kudüs'e gelmiş, epeyce kalmıştı. Kral ile görüşmemişti. Demek ki o bir yerde kendisini görmüştü. Üstelik zaten memlekette de birbirlerini görmüş olabilirlerdi.

Bunları söyledi söylemesine fakat buraya ne amaçla gelmiş ve ne yapmış olduğunu açıklamadı. Kral da üstelemedi. Sadece yanına sekiz şövalye katarak bir kez daha gelmesini biraz garipsemişti. Durup dururken ta oralardan buraya yine niçin gelmiş olabilirdi ki?... Şu *"Kudüs'ün korunması ve hac yolunun güven altında tutulması"* lâfını ise inanılası bulmamıştı. Ağabeyi Godfrey'in o gizli kapaklı işlerini unutmamıştı. Bu işin içinde bir başka iş vardı.

Bozuntuya vermedi.

«Topu topu dokuz kişiniz. İsterseniz bizim burada kurmuş olduğumuz askerî birliğe katılın. Onlara öğreteceklerniz de olabilir. Böylece bize çok yarar sağlayabilirsiniz.» dedi.

Bu sözü, *«Benim komutam altına girin.»* anlamına geliyordu.

Hugues de Payen bu öneriyi bekliyordu. Şöyle bir yanıt verdi:

«Yüce kral!... Bizim kendimize özgü savaş yöntemlerimiz var. Bunun için özel olarak eğitildik. Ne biz diğer askerlerin arasında yapabiliriz ne de onlar bize uyum gösterebilir. Burada kutsal amacımız uğruna başlı başına bir güç oluşturmak istiyoruz. Aramıza katılıp eğitim görecek genç şövalyelerle zaman içinde sayımız artacaktır; bu bakımdan endişeye gerek yoktur.»

Bir an durup düşünür gibi bir tavır takındıktan sonra da şunları ekledi:

«Zaten kutsal toprakların korunması ve Hıristiyan kardeşlerimiz için hac yollarının gerektiğince güven altında tutulması sırf kılıçla olmaz. Biz çok daha geniş kapsamlı bir sistem oluşturacağız.»

Kral Baudouin'in böyle parlak sözlere karnı toktu. Bu şövalyeler elbette saygıya değerdi ama kendilerini ne sanıyorlardı?... Böyle sâkin sayılabilecek bir zamanda atıp tutmak kolaydı. Haçlı seferine katılmış olsalardı, bu çevreyi elde tutmanın ne denli zor olduğunu görürlerdi. Kendisi yıllardan beri önce Edessa'da, sonra burada Hıristiyanların güven içinde olmasını sağlamak, bunun gelecekte de sürmesi için didinip duruyordu. Üstelik bu bakımdan asker gücü yetmiyor, esnek bir politika izlemek, herkesin nabzına göre şerbet vermek, özellikle Suriyeliler ile Filistinlilerin gönlünü hoş tutmak gerekiyordu. Buraya gelirken Anadolu'da güneye dönmeden önce biraz daha doğuya uzanmış olsalardı, Hıristiyanlığın sıkıntısını ve nasıl bir tehlike ile karşı karşıya olduğunu anlar, öyle abartılı sözler etmez, kendini beğenmişlik de taslamazlardı. Kim bilir, öyle yapsalardı belki buraya varamazlardı bile. Asıl tehlikeli olan Müslümanlar ve Araplar değil, Türk asıllı olanlardı. Şayet kendisinden sonra Edessa kontu olan kuzeni Baudouin de Bourg, ta doğudan gelerek Anadolu'nun içlerine kadar hayli sokulmuş hatta yerleşmiş olan Selçukluların güneye sarkmalarını elinden geldiğince engelleyip onları Bizans'a yönelterek Antakya ve güneyine olanca gücüyle destek vermekte olmasaydı, belki Kudüs çoktan yine Müslümanların eline geçmişti bile.

Ancak kafasından âdeta yıldırım hızıyla geçmiş olan bu düşüncelerini dile döküp şövalyelerin moralini bozmak istemedi. *"Fazla mal göz çıkarmaz. Hazır gelmişken el altında bulunsunlar. Bakarsın gerek duyulduğunda belki bir işe yararlar."* diye düşündü.

Şövalyeler şaraplarını bitirince, Kral Baudouin, «Yol yorgunusunuz. Önce iyice dinlenin. Sonra görüşürüz.» diyerek saray nazırını çağırttı. Şövalyelerin sarayda konuk edileceğini belirtip, her dileklerinin hemen yerine getirilmesini buyurdu. Seyis ve silâhtarlarına da yer gösterilmesini söyleyince Hugues, «Bizim seyis ve silâhtarımız yok. Biz kendi işimizi kendimiz görürüz. Sadece atlarımız sulanıp doyurularak iyice tımardan geçirilsin, yeter.» dedi.

Kral Baudouin buna da şaşırdı. Hiçbir şövalye silâhtarı ve seyisi olmadan yola çıkmazdı.

Bu şövalyelerde anlayamadığı bir gariplik vardı. Yoksa bunlar aslında şövalye falan değildi de kendilerini öyle mi gösteriyorlardı?

Çok meraklı gibi görünmemek için üstlerine varmadı. Foyaları varsa nasıl olsa ortaya çıkardı.

Dokuz Şövalye

Hugues de Payen ile diğer şövalyeler, kendilerine açılan konuk dairesine yerleşti. Ertesi gün, zırhlarını çıkarmış olarak âdeta turist gibi kenti gezdiler. İlk birkaç günü hemen hiçbir şey yapmadan, orada burada dolaşıp dinlenerek geçirdiler. Siyon Tepesi'ne çıkıp indiler. Arada sırada tüm donanımlarını kuşanıp atlarına binerek kent dışında bir yerlere gidip geldiler. Bazı zaman ise gün boyu saraya kapanıp, hiçbir yere çıkmadılar.

Bir hafta kadar sonra, Hugues de Payen Kral ile görüşme dileğinde bulundu. Kabul edilince, yanına yalnız başına çıktı. Şöyle bir öneri iletti: «Artık yeterince dinlendik. Paslanmamak için çalışmalarımıza başlamalıyız. Bir karargâh kurmak üzere elverişli bir yere ihtiyacımız olacak. Uygun görülürse bundan böyle saraydan çıkalım, burada daha fazla rahatsızlık vermeyelim.»

Bu öneri Kralın çok işine gelmişti. Çünkü kendisine iletilen bilgilere göre, bu şövalyeler pek arsız ve meraklıydı. Sarayda olduk olmadık her yere burunlarını sokuyor, orayı buraya göz atarak kurcalıyorlardı. Muhafızlar, Kralın saygın konukları oldukları için onlardan çekiniyor, bir şey diyemiyordu.

Kral Baudouin bu dokuz şövalyeyi sarayında ağırladığına çoktan pişman olmuştu. Bir an önce çekip gitmelerini istiyor ama bunu kırıcı olmadan nasıl söyleyeceğini bilemiyordu. Kimsenin başına dert açılmadan uzaklaşmaları iyi olacaktı. Kendi dilleriyle bu fırsatı yaratmışlardı.

Ne genişlikte ve nasıl bir yer düşündüklerini sordu.

Hugues, «Biz her yerde yatar kalkarız. Ancak atlı ve silâhlı eğitim için genişçe bir alana gereksinme duyarız. Kimsenin kullanmadığı şu Siyon Tepesi bize elverir. Uygun görülecek olursa, yatmak için de oradaki terk edilmiş binayı kullanırız.» dedi.

Bunu alçak gönüllü bir tarzla söylerken, aslında *«Siyon Tepesi'ni ve önceleri manastır olan o binayı istiyoruz.»* demeye getirmiş gibiydi.

Kral Baudouin, masum bir öneri gibi duran bu istekten aslında hiç de hoşlanmamıştı ama belli etmedi. *"Niçin orası?... Sakın bu şövalyelerin ağabeyimin ilgi göstermiş olduğu şu Siyon Tarikatı mıdır nedir, onunla ilişkisi olmasın!"* diye düşündü. Bu şövalyelerin ardından bir de tarikatçıların çıkagelmesi hiç de hoş olmazdı. On yıl kadar önce başından atabilmek için akla karayı seçmiş olduğu Pierre l'Ermite gibi biriyle karşılaşmak istemezdi.

Kullanılmasa da *"Ne olur ne olmaz!"* diye düşünüp, onlara eski manastırı vermekten kaçındı. Bu işin altından bir bit yeniği çıkmasından çekiniyordu.

Orasının bir başka amaçla değerlendirileceğini söylese olmazdı. Kötüler gibi bir tavır takındı.

«O bina pek perişan halde... Yakışık almaz. Size hem kullanışlı hem de çok daha rahat edeceğiniz bir yer bulmalıyız.» diyerek, saray nazırını çağırttı. Kent içinde, şöyle geniş bir avlusu olan bir bina saptayıp, şövalyelerin bundan böyle orada kalacağını belirterek, her türlü ihtiyaçlarının sağlanması için talimat verdi.

Hugues de Payen, istediklerinin kabul edileceğini beklerken, tamamen tersine, üstelik bir de oldu bitti tarzındaki bu talimata pek bozulmuştu ama Krala karşı sesini çıkarmak istemedi.

Kabullenmiş gibi göründü.

Dokuz şövalye, ertesi gün kendilerine gösterilen yere taşındı.

Artık gezmiyorlardı. Dışarıya da pek ender olarak çıkıyorlardı. Kentteki diğer şövalye ve askerlerle yakınlık da kurmamışlardı. Kendi başlarına yiyip içiyor, ara sıra kendi aralarında vuruşma antrenmanları yapıyorlardı.

Hugues de Payen ikide bir saraya gidip geliyor fakat uzun boylu kalmıyordu. Her gidişinde Kral ile görüşmüyor, şöyle bir dolanıp çıkıyordu.

Dokuz şövalye, kendi kabukları içine çekilmiş gibiydi.

* * *

Haftalar geçti.

Kudüs Kralı bir gün aniden hastalandı. Yatağa düştü.

Birkaç gün sonra öldü.

Durup dururken ölen diğer birçok kişi gibi bu olayla bağlantılı olmak üzere de hayli spekülasyon yapılmış, entrika senaryoları üretilmiştir.

Kimisi bunu Kudüs'e yeni gelen dokuz şövalyenin tezgâhladığını, Hugues de Payen'in ara sıra girip çıktığı saraydan kandırıp satın aldığı kişileri kullanıp onu zehirlettiğini ileri sürer.

Kimisi de Kralın zaten bir yıldan beri iyi olmadığını, hastalığının ne olduğu anlaşılamadığı için çaresinin bulunamadığını, zayıflamış metabolizmasının bir enfeksiyona karşı direnemediğini, bu ölümün ardında ille bir entrika aramak gerekmediğini söyler. Hatta Hugues de Payen ile yanındaki şövalyelerin, Kralı öldürtmek için hiçbir gerekçesi olmayacağını bile ekler.

Oysa sonraki duruma bakılınca, onu bir an önce ortadan kaldırmak için dokuz şövalyenin bir gerekçesi olasılığı görülüyor. Şöyle: Hugues de Payen, dosdoğru söylemiş olmasa da Siyon Tepesi'ni istemişti. Kral bunu kabul etmemişti; gelecekte razı olacak gibi de görünmüyordu. Şövalyelerin buraya tek geliş amacı aslında Siyon Tepesi'ne yerleşmekti; öteki lâfların hepsi göstermelikti. Bir başka kral belki bu konuda daha anlayışlı davranırdı ama yıllarca oturup bekleyemezlerdi. Bu işe bir çözüm bulunmalıydı. Nitekim bulundu da…

Baudouin de Bourg

Baudouin de Bouillon beklenmedik bir anda ölüverince, Kudüs'te kimin kral olacağına ilişkin birkaç aylık bir duraksama dönemi geçti. Bu nedenle Akdeniz doğusundaki Hıristiyanlar yer yer birbirine bile girdi.

Yine bir dolu entrika, yine bir sürü karmakarışık olay…

Sonunda Edessa Kontu Baudouin de Bourg, kralı seçecek olanların çoğunluğunun sempatisini kazandı. Kudüs'e çağrıldı. Gelip **2. Baudouin** adını alarak tahta çıktı.

Yeni Kral sarayına yerleşir yerleşmez, Hugues de Payen soluğu yanında aldı. Gerçi taç giyme töreninde de bulunmuştu, tanınmaması düşünülemezdi ama geleneklere uyarak kendini tanıttı. Sonra, kendisiyle birlikte bir kutsal amaç uğruna Kudüs'e gelerek yerleşmiş olan şövalye grubunun çalışmak için daha geniş bir alana ihtiyaç duyduğunu, kentin ortalık yerinde halka rahatsızlık verdiklerini, oysa bomboş ve terk edilmiş bir halde duran Siyon Tepesi'ni kullanacak olurlarsa, bunun her bakımdan elverişli olacağını, üstelik şu anda işgal etmekte oldukları o değerli yerin de daha verimli bir başka amaçla kullanılabileceğini anlattı.

Kral 2. Baudouin, Hugues de Payen'in bu önerisini mantıklı buldu. Üstelik Hıristiyan hacıları korumak amacıyla Kudüs'e gelmiş ve kendilerini buna adamış olan bu şövalyelerin dileği karşılanmalıydı. Hatta isterlerse, oradaki terk edilmiş eski binayı kullanımlarına çok daha elverişli bir hale getirtebileceğini bile söyledi.

Şayet önceki kral ile aralarında daha önce bu konu üzerinde görüşmüş olsalardı, belki başka türlü davranırdı. Fakat bu konunun daha önce gündeme gelmiş olduğunu bilmiyordu. Boudoin de Bouillon, onları kendi sarayında ağırlayacak kadar önemsemişti. Kendisi de ondan aşağı kalmamalıydı.

Hugues de Payen, yeni kralın bu anlayışlı tutumundan cesaret alarak biraz daha ileri gitti. Tepenin çepeçevre koruma altına alınmasında yardım ricasında bulundu. Böylece oradaki savaş antrenmanları sırasında hiç kimseye rahatsızlık vermezlerdi. (!)

Kral, «Elbette!» dedi. «Sizin buradaki varlığınız, İsa'nın ve Kutsal Kilise'nin yararınadır. Dolayısıyla Krallığımızın tüm olanakları emrinizdedir. Dilediğiniz her şeyi yapabilirsiniz.»

Saray nazırını çağırtarak bu doğrultuda buyruk verdi.

Dokuz şövalye, hemen öteberilerini toplayıp Siyon Tepesi'ndeki eski manastır binasına taşındı.

Ardından da işe koyuldular. Siyon Tepesi, neredeyse bir iç kaleyi andıracak biçimde yüksek duvarlarla çevrildi. [Hatırlatma: Önceki bölümlerde değinilmiş olduğu üzere; burada Siyon Tepesi olarak anılan yer aslında Tapınak Tepesi denilen Moriah Dağı olabilir.]

Böylece, "İsa'nın Yoksul Askerleri"nin kısa süren tarihçesi sona ermiş, bunun yerine **"Tapınak Şövalyeleri"**nin tarihsel varlığı başlamış oluyordu. [Tapınak Şövalyeleri, Fransızcada "Chevaliers Templiers", İngilizcede "Knights Templar", Almancada "Tempelritter" olarak anılır. Türkçede Fransızcadan yapılan dönüştürme ile "Tampliye Şövalyeleri" de denir; "Mabet Şövalyeleri" terimi de kullanılır.]

Ancak bu adı resmen on yıl kadar sonra alacaklardı.

Nazarenler – Mandeistler - Essenler

Bu alt başlığa şaşırmayın, bir yanlışlık yok; konu dışına çıkmış da değiliz.

Kral 1. Baudouin, Hugues de Payen Siyon Tepesi'ni istediğinde boşuna endişelenmiş değildi. Onun kim olduğunu tam olarak bilmese ve anlayamasa bile *"sıradan bir şövalye"* olmadığını fark etmişti. Ancak bir türlü bu işin aslını kavramaya fırsat bulamamıştı.

Şövalyeler çok dikkatli davranmış, hiç açık vermemişti.

Hugues de Payen, kendilerini "Nazarenler" olarak niteleyen bir gizli dinsel tarikatın üyesiydi. Kudüs'e daha önce geldiğinde, bu örgütün başındaki **Theocletes** adlı rahip tarafından inisiye edilerek tarikata alınmıştı.

Kimilerine göre, bu olayın başlangıcı daha eskidir. Hugues de Payen'in büyük olasılıkla Godfrey de Bouillon ile birlikte haçlı seferine de katılmış olduğu söylenir. Bu da doğruysa, o zaman Kudüs'ü kendisine komşu kapısı etmiş demektir. Hatta Pierre l'Ermite ile de yakın ilişkisi olduğu ortaya çıkar.

Fakat tüm bunların böyle olduğuna ilişkin herhangi bir kanıt yok.

Hugues de Payen'in o tarihlerde başkalarınca bilinmeyen gizli kimliği, onun açısından, şövalye oluşundan çok daha önemliydi. Hatta kimilerinin dediğine göre; Theocletes onu çok iyi yetiştirmiş ve ölmeden önce yerini ona bırakmıştı.

Bu bakımdan, daha sonra "Tapınak Şövalyeleri Tarikatı" adını alacak olan bu örgütün asıl kurucusunun Theocletes olduğu da söylenir.

Ancak bu filmin alternatif senaryoları da var. Sırası geldiğinde onları da göreceğiz.

* * *

"Nazarenler" ile bağlantılı olarak biraz daha bilgi verilmeden geçilemez.

Onlara daha önce de değinilmişti. Demek ki ikide bir karşımıza çıkıyorlar.

Bu topluluk, 1. yüzyıl başlarında İsraillilerin bağnaz tutum ve davranışlarına karşı çıkan, hem dinsel hem politik amaçlı, ikide birde devlete kafa tutan, günümüzün deyişiyle "muhalif" ama biraz da "anarşist" olarak nitelenebilecek bir gruptu. Kudüs'ün içinde yer aldığı Yahudiye bölgesi o sırada Romalıların egemenliği altında olduğu için Nazarenler, daha kuzeydeki Galile bölgesinde çalışırdı.

İsa, Arimatealı Yusuf ve Lazarus, bu topluluğun üyelerindendi.

Bu daha önce de belirtilmişti ama unutulmuş olabilir; yinelenmesinde yarar var. Çünkü önemli.

Nazarenler açısından İsa, sadece bu tarikatın üyesi olan saygın bir kardeşti. Peygamber olarak, İsa'yı vaftiz etmiş olan Yahya'yı tanırlardı. [Burada sözünü ettiğimiz Yahya, Fransızcada "Saint-Jean Baptiste", İngilizcede "St. John the Baptist" Almancada "Johannes der Täufer" olarak geçer.]

Nazarenlerin benimsediği inanç sistemi, günümüzde bile hayli yaygın olarak görülebilmekte hatta bunun tarih boyunca hiç yozlaşmadan kişiden kişiye aktarılarak, varlığının korunmuş olduğu ileri sürülmektedir.

Tarikatta benimsenen öğreti **"Mandeizm"** olarak da anılmıştır. [Fransızcada "Mandéisme", İngilizcede "Mandaeism", Almancada "Mandäer" denir.]

12. yüzyıl başlarındaki Nazarenler, kendilerini, Hıristiyan dini oluşmadan önce bile var olan bu eski topluluğun devamı olarak görmekteydi. Günümüzde ise o zamandan beri süregelen bir ülkünün peşinde olma savındadırlar.

Bu ülkü, ayırımsız olarak tüm insanları kapsayacak bir "**tek evrensel din"** düşüncesidir. Bu bakımdan Masonlukta da izleri görülür.

Şunu da belirtmek gerekir: Mandeistler, Vaftizci Yahya'yı ön plâna çıkarmakla İsa'yı bir kenara itmekte değildir. Çünkü bu inancın uygulamadaki en önemli öğesi "vaftiz" işlemidir. Günümüzde bile uygulaması sürdürülmektedir.

Yahya İsa'yı vaftiz etmiş olmakla, ona bu evrensel dinin liderliğini vermiştir. Zaten bundan ötürü İsa **"Christos"** yani kraldır.

* * *

Burada boşlukta kalan ve açıklama bekleyen bir nokta var gibi görünüyor.

Birçok kaynakta İsa'nın daha önce **"Essenler"** olarak anılan, kendi içine kapanık bir etnik topluluğun üyesi olduğundan söz edilir.

Oysa burada Nazarenlerden ve Mandeistlerden söz edildi.

Bu çelişki nasıl açıklanır?

Aslında ortada çelişki yoktur. Bunlar iç içedir; özdeş bile sayılır.

Bir terim olarak "Hıristiyanlık", birçok kişinin sandığının aksine, İsa'nın adından gelmez. Sözlük anlamı bakımından "kralı izleyenler" demektir.

Burada söz konusu olan "kral", az önce yukarıda değinilen kraldır.

İsa'dan önce bu kral Vaftizci Yahya idi; ondan sonra bir başkası olmuştur.

Hıristiyanlar, M.Ö. 1. yüzyılda kendilerine Nazarenler diyen Mandeistlerin bir devamıdır. Kendi içine kapanık olarak bir siyasal yapılanma kurmuş, bağnaz Yahudilere karşı çıkmışlardır.

Essenler, işte bu dinsel ve siyasal yapının oluştuğu bir kapalı toplumdur.

Eskiden Essenler, çok katı ilkeleri olan bir inanç sistemini benimseyen, tümüyle bağnaz, ataerkil bir topluluk olmanın ötesinde salt erkeklerden oluşan bir toplum olarak tanıtılmıştı. Bu tanıtım elbette birtakım ön yargılardan ötürü ve "olandan değil, öyle olması gereken ya da uygun görülen"den yana bir tutumun benimsenmesi sonucunda doğmuştu. Oysa 20. yüzyıldaki bulgular, Essenlerin, tarih boyunca betimlenmiş ve tanıtılmış olduğundan çok farklı nitelikleri bulunması gerektiğini ortaya koydu. Nitekim Essenlerin tek bir inanç sistemi ya da belli bir dini olmadığı ortaya çıktı. Kendi kapsamında genellikle benzer ama birbirinden farkları da olan birçok inancı barındırmış oldukları anlaşıldı.

Bunu Antik Mısır'daki inanç sistemlerinin de aslında aralarından yer yer farklar olmasına karşın tek bir çatı altında toplanmış olmasıyla benzeştirmek olanaklıdır.

Essenlere göre; Hz. Musa'nın Mısır'dan taşıyıp getirmiş olduğu inançlar toplamı Filistin ve çevresinde yüzyıllarca yaşamış ama sonradan yozlaşmaya uğramıştır.

Nitekim M.Ö. 10. yüzyılda Kudüs'te yapılmış olduğu söylenen ünlü Süleyman Tapınağı için "tüm dinler ve inançlar için tek bir tapınak" denirken, asıl anlatılmak istenen budur. Bu deyişte, çok daha önceki yüzyıllarda Antik Mısır'daki **"tapınakçılık"** kavramı yansıtılmıştır.

Ancak sonradan, Kudüs'te M.Ö. 5. yüzyılda yapılmış olan "İkinci Tapınak" da terk edilince, özellikle Roma İmparatorluğu'nun kurduğu Paganist tutumlu baskı ortamında, hele bir de yıllardan beri İsa'yı başlarından def etmek isteyen İsrailliler «Romalı komutanın buyruğu böyledir.» diye onu çarmıha gerince, Essenler artık orada varlığını koruyamaz olmuştur. Aslında kendi içine kapalı olan bu toplumdakiler, açılarak dünyanın başka yerlerine dağılmış, özellikle batıya göçmüşlerdir.

* * *

Kuşkusuz bu anlatılar üzerine ortaya konulacak bir diğer soru var:

«Madem öyledir; İsa'dan sonra gelen "kral" kim?»

Bu soru öyle kolay kolay, "falanca" denilip birisinin adının verilmesiyle yanıtlanamaz.

Belki, hayli belirsiz hatta anlamsız olmakla birlikte şöyle bir şey söylenebilir:

"Balıkçı Kral" her kim idiyse o!...

Bölüm: 12

Yıkılan Tapınaklar

Tapınak Şövalyeleri'nin tarihçesinde, özellikle kuruluş yılları ile bağlantılı olarak pek gizli tutulmuş birtakım sırların bulunduğundan kuşku yok gibidir.

Bu şövalyelere ilişkin anlatılmış olanlar, söz konusu sırları açıklamaktan çok, onların korunmasını sağlamak üzere serilmiş kalın bir örtünün üzerindeki süsler gibi bir izlenim vermektedir. Örtünün altında ne olduğu görülemediği için, bu konuda her ne anlatılmış ve yazılmışsa onunla yetinmek zorunda kalınmıştır.

Üstelik bunların "doğru" olduğu kabul edilmiştir.

Ne yazık ki bu bağlamda yapılabilecek başka bir şey yok!... Sadece çok sonraki yıllarda bulunmuş birtakım belgeler üzerine daha yakın tarihli yazıları inceleyip, bunların içinden ek bilgi kırpıntıları toplama, sonra da toplananları özetleme çabası gösterilebilir, o kadar.

* * *

Bu şövalyelerle bağlantılı tarihsel bilgilerin hangi kaynaklara dayanarak yazıldığına şöyle bir bakılırsa, bunların pek sınırlı kaldığı görülür.

En derli toplu bilgiyi, 1175-1185 yılları arasında **Guillaume de Tyre** adlı bir tarihçi vermiş. [Türkçede adı, Surlu Giyom olarak da geçer.]

12. yüzyılda, Batı dünyasında doğru dürüst bir tarihçi olmadığı biliniyor. Bu dönemde sadece tarih yazmanları yani vakanüvisler var. Daha önce de değinilmişti; tarih yazmanlarının görevi, bulundukları yerdeki olayları günü gününe not etmektir; bunları başkalarının tuttuğu notlarla da birleştirip bir "tarih" yazmazlar. Bunu yapmak tarihçilerin işidir.

Dolayısıyla, Guillaume de Tyre'in derleyerek yazdıkları, doğru dürüst başka bir kaynak olmadığı için sonraki tarihçilerce çok değerli tutulmuştur. Ancak aslında onun da bir tarihçi olmadığını, Sur (Tyre) kentinin başpiskoposu yani bir din adamı olduğunu da bilmek gerekir.

Dolayısıyla yazdıklarına değer verilmesi, bunlara ilişin "Acaba ne denli doğru?" kuşkusunu kaldırmamıştır. Bir diğer deyişle, Guillaume de Tyre'in Tapınak Şövalyeleri'ne ilişkin yazmış olduklarına *"kesin gerçek"* denilemez.

Nitekim 20. yüzyılın dünya çapında ünlü tarihçilerinden olan Sir Steven Runciman, ***"Haçlı Seferleri Tarihi"*** adı altında, bu kitabın önemli kaynaklarından biri olan, Türkçeye de çevrilmiş olan ünlü yapıtında Guillaume de Tyre'in yazdıklarından da hayli yararlanmış olduğunu belirtmiş, ancak bu kaynakta yer yer yanlışlıkların ve eksikliklerin bulunabileceğini de eklemiştir.

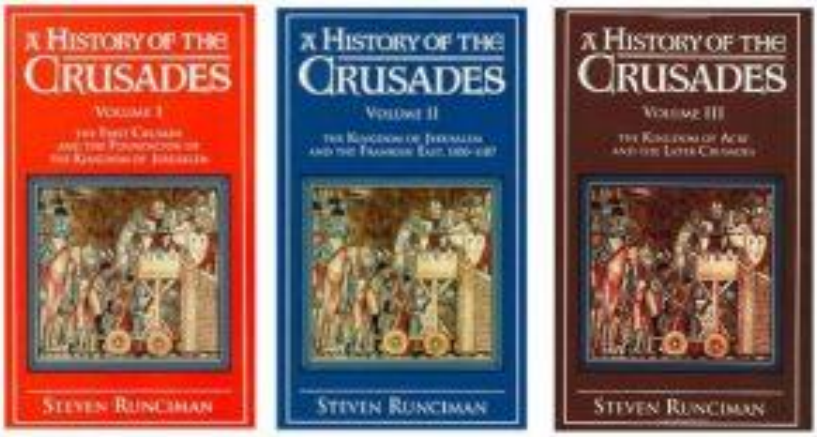

Acaba o yıllarda Kudüs'te bir tarih yazmanı yok muydu?

Hiç olmaz mı!... Elbette vardı. Nitekim az sonra onlardan birinin adını bile vereceğiz. Fakat bu konuda yazdığı notlar bulunamamış.

* * *

Çoğu yerde, Tapınak Şövalyelerinin üstlendiği görev şöyle belirtilir: "Avrupa'dan Kudüs'e uzanan ulaşım yollarında güvenliği sağlamak ve hacca çıkan Hıristiyanları korumak."

Ancak bu görev ya da amacın bu şövalyelerin tarihteki hangi dönemi için geçerli olduğu sorgulanabilir.

Tapınak Şövalyeleri, -önceleri bu adı taşımakta olmasalar da- 1118 yılında Kudüs'e geldiklerinde, Kral 1. Baudouin'e öyle demiş oldukları için gerçek amaçlarının baştan beri böyle olduğuna inanılabilir mi?

Kimileri buna «Kesinlikle hayır!» diyerek karşı çıkıyor.

«O zaman amaçları neydi?» diye sorulduğunda; bunun iki bin yıldan önceki bir tarihte Siyon Tepesi'nde ya da varsayımsal Süleyman Tapınağı'nın Moriah Dağı'ndaki yıkıntılar altında saklı bulunan bir şeyi bulup çıkarmak olduğu söyleniyor.

Buradaki çelişkiye daha önce değinilmişti: Siyon Tepesi ile Moriah Dağı birbirine karıştırılıyor.

Bundan sonrası için en doğrusu şöyle bir kabulde bulunmak: M.Ö. 10. yüzyılda Kudüs'te, sonradan "Süleyman Tapınağı" olarak anılmış bir tapınak yapılmıştı ve bu tapınağın yapılmış olduğu yere -yanlış da olsa- Siyon Tepesi deniliyor; sözü edilen yer orası: Tapınak Tepesi.

Kudüs'teki Tapınaklar

M.Ö. 10. yüzyıl ortalarında Hz. Süleyman'ın Kudüs'te yaptırmış olduğu tapınak ile bağlantılı olmak üzere, Tevrat'ta uzun anlatımlar vardır.

Masonlukta da bu konu üzerinde özenle durulur ama Tevrat'ta anlatılanlar ile Masonlukta öykülenenler birbiriyle tam bir uyum içinde değildir.

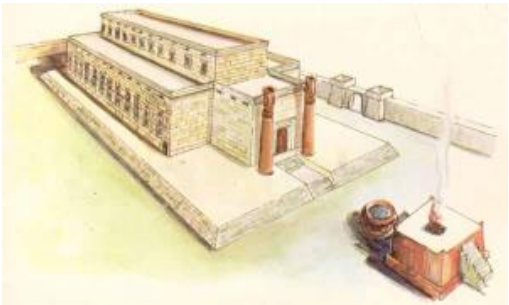

Kendilerine önceleri "İsa'nın Yoksul Askerleri" adını takmış olan Tapınak Şövalyeleri buraya ilk kez geldiğinde, Süleyman Tapınağı'nın yapılmış olduğu söylenen tepenin üzerinde eski bir Roma bazilikasının arta kalmış yıkıntıları ile 19 yıl önce Godfrey de Bouillon'un yaptırmış olduğu ve sonradan kapatılıp terk edilmiş bir küçük manastır binasından başka bir şey yoktu.

M.Ö. 586 yılında Babil Kralı Nabukadnezar'ın Başkomutan Nabuzardan yönetimindeki ordusu Kudüs'ü işgal ettiğinde, tüm kent ile birlikte Süleyman Tapınağı'nı da yakıp yıkmıştı. İsraillilerin çoğunu tutsak etmiş, zincire vurup Babil'e götürmüşlerdi.

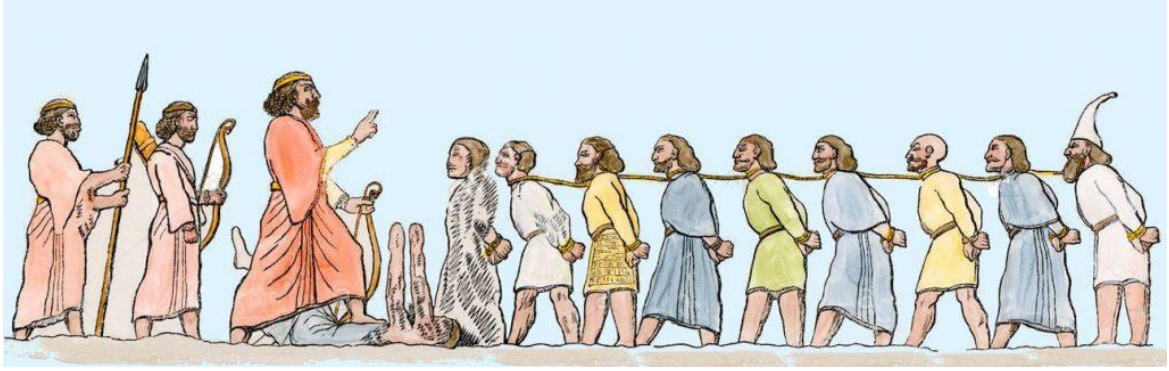

50 yıl kadar sonra, Pers İmparatoru Keyhüsrev Babil'i ele geçirdiğinde, İsraillilere özgürlüklerini bağışlamış, ana yurtlarına dönmelerine izin vermişti. [Bu pers imparatorunun adı Kurus" ya da "Cyrus" olarak da geçer.]

Özgürlükleri bağışlanan İsraillilerden bir bölümü, söylendiğine göre Prens **Zorobabel**'in önderliğinde ana yurtlarına dönmüştü.

Kudüs'e dönen İsrailliler, orada, aynı yerde bir tapınak daha inşa etmişti. **"İkinci Tapınak"** olarak anılan bu binanın yapımı M.Ö. 516 yılında sona ermişti.

Ancak denildiğine göre bu bir Yahudi sinagogu olarak değil, "tüm din ve inançlardan olanlara açık evrensel bir tapınak" niteliği taşımak üzere tasarımlanıp yapılmıştı. Bundan ötürü sonraları kullanılmaz olmuş, terk edildiği için bakımsız kalarak hayli yıpranmıştı.

Kudüs'ü ikide birde yağmalayanlar, değerli hatta kendilerine göre işe yarar her ne buldularsa toplayıp götürmüştü. Bu kadarla kalmayıp, tüm binaları yıkmıştı. Üstelik buraya her kim geldiyse tapınağın bulunduğu yerde hazine aradığından, o tepe üst üste birkaç kez hercümerç edilmişti.

M.Ö. 1. yüzyılın ikinci yarısında, İsraillilerin ünlü kralı **Herodes**, Kudüs'te üçüncü büyük tapınağın yapımını başlatmıştı. Bu inşaat hayli uzun zaman aldı. Öyle ki, Kral Herodes öldükten 60 yıl kadar sonra ancak bitirilebildi ama tarihte hep onun adıyla anılması sürdürüldü.

Yahudilerin Kral Herodes'e niçin bu kadar çok önem vermiş olduğu da çözülemeyen bir bilmecedir. Fakat bu önemsemenin sahiplerinin gerçekten Yahudiler mi yoksa aslında Romalılar mı olduğu da sorguya değer. Çünkü her ne kadar Herodes İsraillilerin kralı gibi görünmüş ya da gösterilmişse de aslında değildir. Yahudi bile değildir. Romalıların adamıdır.

Herodes kendini Yahudi toplumuna kabul ettirebilmek için bir Makabi prensesi ile evlenmiş, yeterince güçlendiğine güven getirdiğinde karısını ve karısının kardeşlerini öldürtmüştür. Bir de bunun üzerine salt dünyevî bir kral olmakla kalmayıp toplumun ruhani lideri olmaya kalkışınca, krallığı döneminde Yahudi toplumunda yozlaşmalar alıp yürümüştür.

Durum böyle olunca, Kudüs'teki üçüncü tapınağın hangi amaçla yapılmış olabileceği de sorgulanabilir. Nitekim Yahudiler, kendi inançları bakımından bu tapınaktan söz edilmesinden pek hoşlanmaz.

Böylece Kudüs'ün kuzeyinde, Ölü Deniz yakınında, Galile bölgesinde yerleşmiş olan Nazarenlerin tutum ve davranışlarının Yahudilerce niçin hiç de hoş karşılanmadığı daha kolay anlaşılır.

Aslında konu Yahudilerin kendi içlerinde bir bölünme değildir. Romalılara boyun eğip onların uydusu olmayı kabullenenler ile buna karşı çıkıp direniş gösteren hatta Romalıları yurtlarından kovmak isteyenler arasındaki çekişmedir.

Arimatealı Yusuf, Lazarus ve dolayısıyla İsa'nın da aralarında olduğu bu direnişçiler, tarihte **"Zelotlar"** olarak da anılmıştır.

* * *

Kudüs'teki üçüncü tapınak öncekilere oranla pek kısa bir süre için ayakta kalabildi. Daha önce de değinilmiş olduğu üzere; İsrailliler Roma'ya baş kaldırınca, İmparator Vespasianus'un oğlu Titus 70 yılında Kudüs'ü hallaç pamuğuna çevirdi; taş üstünde taş bıraktırmadı. Herodes Tapınağı'ndan da geriye kala kala birkaç parça yıkıntı kaldı.

Bilindiği kadarıyla; Herodes Tapınağı'nın yeri öncekiler gibi Siyon (ya da Moriah) Tepesi üzerinde değil, kent merkezine daha yakın bir konumdaydı. Bugün Kudüs'te Yahudilerin **"Ağlama Duvarı"** adıyla andığı ve Süleyman Tapınağı'ndan kalma olduğuna inandığı eski ve yüksek bir duvarın, aslında yapımı Kral Herodes tarafından başlatılmış üçüncü tapınağın dış surunun bir parçası olduğu söylenir.

Böyle olunca ortaya bir başka seçenek çıkıyor. Belki de bu üç tapınaktan ilk ikisi doğrudan Siyon Tepesi üzerinde yapılmış, üçüncüsü bugün "Tapınak Tepesi" olarak da anılan Moriah Dağı üzerine kurulmuştu. Bu bağlamda masonlar bir yanlış kanıya kapıldı; önceki tapınakların da orada yapılmış olduğun varsayarak, asıl ilgi alanları olan Süleyman Tapınağı'nın yerini Moriah Dağı olarak benimsediler.

Aslında masonların bu benimseyişi pek önemli sayılmayabilir çünkü ritüellerinde anlatılan öyküler, tarihsel gerçek olup olmadığına bakılması gerekmeyen alegorilerdir. Bu öykülerin esin kaynakları olduğu sanılan kitaplar ise, tarihsel bilgi veren çalışmalar değil, birer edebî yapıt niteliğindedir. [Sözü edilen kitaplar öncelikle şunlar: Francis Bacon, ***"Nova Atlantis"*;** John Bunyan, ***"King Solomon's Temple Spiritualised"***]

* * *

Demek oluyor ki Kudüs'te milattan önce yaklaşık bin yıllık bir dönem içinde hemen aynı yerde ve üst üste üç tapınak yapılmış.

Ancak bazı kaynaklarda toplam iki tapınaktan söz ediliyor. Bu durumda hangisinin ilk tapınak olduğu belli değil. Süleyman Tapınağı ile Zorobabel'in yaptırdığı ve M.Ö. 516 yılında bittiği söylenen iki tapınak mı özdeş sayılıyor, yoksa Süleyman Tapınağı ayrı ve özgün, sonrakiler mi özdeş?... Bu konuda kesin bir karara varmak olanaklı değil. Kimisi bir seçeneği benimsiyor kimisi ötekini.

Siyon Tepesi sorunu ise elbette devam ediyor. Daha öncesinden gelen bir bilgi üzerine 12. yüzyıl başlarında burada çok değerli bir şeyin saklanmış olduğuna ilişkin varsayımlar, kuşkusuz doğru.

Öyle olmasaydı, 1118 yılında Kudüs'e gelen o dokuz şövalye niçin Kraldan ille de birtakım yıkıntıların yer aldığı Siyon Tepesi'ni istesin? Godfrey de Bouillon'un da oraya kurulduğunu hatırlayalım. Bu ikisi aynı olay aslında; farklı şeyler değil.

Bir başka açıdan bakıldığında; bunların hiçbiri pek o kadar önemli değil. Asıl önemli olan şu: **Bunlara çok önem vermiş olan kişiler ve topluluklar, tarihin akış yönünü etkileyerek büyük değişiklikler yaratmış.**

Nehrin suyunun farklı bir yöne doğru akmasının sağlanması gibi bir şey…

Fulk de Chartres

Kendilerine kısaca "İsa'nın Yoksul Askerleri" adını takmış olan dokuz şövalye Kudüs'teyken, Kralın sarayında görevli olarak Fulk de Chartres adlı bir tarih yazmanı (vakanüvis) vardı.

Bu kişi, tuttuğu notlarda, 1118 yılında Kudüs'e gelen o dokuz şövalyeden hiç söz etmemiş. Bu durum, tüm tarihçileri şaşkınlığa düşürüyor. Öyle ki günümüzün tarihçileri arasında, bu dokuz şövalyenin o tarihlerde Kudüs'teki varlığından kuşkuya düşen bile var.

Yanlış anlaşılmasın… Fulk de Chartres adlı bu yazmanın o tarihlerde tutmuş olduğu notlar günümüze kadar gelmiş.

Ancak şu şövalyeler hakkında tek bir sözcük bile yok.

Tapınak Şövalyeleri ile aynı tarihte orada bulunan Aziz Yahya Şövalyeleri'ni birbirine karıştırıp, bunların ikisini özdeş tuttuğunu düşünenler var. [Aziz Yahya Şövalyelerine Fransızcada "Chevaliers de Saint-Jean" İngilizcede "Knights of St. John", Almancada "Johannisritter" denir. Türkçede Fransızcadan dönüştürme olarak "Sen Jan Şövalyeleri" teriminin kullanıldığı da görülebilir.]

Gerçi sonraları bu iki örgüt arasında hayli yakın ilişkiler kurulmuş ama bu görüş tutarsız... Acemi bir tarih yazmanı bile böyle bir yanlışlık yapmış olamaz. Kaldı ki Fulk de Chartres o tarihte 60 yaşına merdiven dayamıştı. İşinde deneyimliydi. Bu olayı atlamış, iki örgütü birbirine karıştırmış olamaz.

Akla şöyle bir olasılık geliyor: *"Kral Baudouin I bu şövalyelerden hiç hoşlanmamıştı ya… Belki onlara ilişkin yazılanları özellikle çıkarttırdı."* Olmayacak şey değil.

* * *

Aziz Yahya Şövalyeleri, daha Hıristiyanlar Kudüs'ü ele geçirmeden önce, 1048 yılında kurulmuş bir tarikatın üyeleridir.

Tarihte "Aziz Yahya" adını taşımış birçok örgüt olduğu için, hangisinden söz edildiğini belirtmiş olmak amacıyla yer yer adlarının başına "Kudüs" sözcüğünün ilgili dildeki karşılığı eklenmiştir. (Bu Aziz Yahya, İsa'yı vaftiz eden değil, İsa'nın havarîlerinden, İncil yazarı olandır; Yuhanna.)

Kudüs Aziz Yahya Şövalyeleri çoğu yerde **"Hastaneciler"** olarak anılır. Böylece asal amaçları da vurgulanmış olur. [Fransızcada "Les Hôpitalers", İngilizcede "Hospitaliers", Almancada "Hospitalorden" olarak geçer. Dilimizde yer yer Fransızcadan dönüştürme olarak "Hospitaliyeler" dendiği de görülebilir.]

Hastaneciler, daha önce dağınık olan örgütlerini, 11. yüzyıl ortalarında düzenli bir biçime sokmuştu. Önceleri sadece Kudüs'e hac için giderken yolda yaralanan ya da hastalananların bakımını sağlamayı öngörürken, sonradan haçlı seferlerine katılan askerlerin tedavisini üstlenmiş, çok daha sonra tüm hasta ya da bakıma gereksinme duyan yoksul ve düşkün kimselere yardım eli uzatmaya girişmişlerdi.

Ancak Hastanecilerin sadece doktor ve hasta bakıcı gibi kimselerden oluştuğunu düşünmek de yanlış olur. Asıl adlarının gereği olarak, bu tarikatta şövalye ve askerlerin bulunduğu da göz önünde tutulmalıdır. Tapınakçılar gibi onlar da zaman zaman savaşa katılmışlardır.

Tarihçi Guillaume de Tyre, Hastaneciler ile Tapınak Şövalyeleri'nden ayrı ayrı söz etmiş… Hastaneciler'i anlatırken kullandığı kaynaklar arasında, başka tarih yazmanlarının belirttiklerinin yanı sıra Fulk de Chartres tarafından tutulmuş notlar da var. Tapınak Şövalyeleri'ni anlatırken ise onun adı yok.

Dönüp dolaşıp aynı noktaya geliyoruz:

Nasıl olur da Fulk de Chartres bu dokuz şövalyeyi tanıyıp bilmez?... Böyle bir şey olamaz!

Hani diyelim ki Tapınak Şövalyeleri'nin sonradan yapıp ettikleri gizli saklı işler ve aslında ne yaptıkları da bilinmiyor… O durumda, hiç olmazsa Kudüs'te geçirdikleri ilk birkaç ay boyunca yani Siyon Tepesi'ne çekilmeden önce ne yapıp ettiklerini bilmesi, yazmış olması gerekir.

Üstelik Hugues de Payen, birkaç kez Kral 1. Baudouin, sonra 2. Baudouin ile görüşmüş. Fulk de Chartres, her iki kralın onlardan çok daha önemsiz kişilerle yapmış olduğu görüşmelere değinmiş ama tuttuğu notların hiçbirinde Hugues de Payen'in adı yok.

Acaba neden?

Az önce değinildiği gibi ona özellikle bu konuda hiçbir şey yazmaması söylenmiş olabilir mi?

Aslında yazmasına yazmış da, tuttuğu notlar sonradan birilerince ortadan kaldırılmış olmasın!

Yoksa aslında Fulk de Chartres tarafından tutulmuş notlar varmış da, bunlar tarihçi Guillaume de Tyre tarafından derlenip toparlanırken mi değişikliğe uğratılıp bu şövalyelerin adları silinmiş?

İsim yanlışlığı yapılmış olabilir mi?

Yoksa o notlar tarihçilerin eline geçmeden değişime uğratılıp yeni baştan mı düzenletilmiş?

Bu gibi soruların hiçbirinin yanıtı verilemiyor.

Bir de şöyle düşünenler var:

"Acaba kendilerine önce İsa'nın Yoksul Askerleri adını takmış olan bu dokuz şövalyenin Kudüs'te geçirdiği söylenen yılları tümüyle hayal ürünü mü? Sonradan, yaklaşık on yıldan beri orada varmış gibi gösterilmiş olamazlar mı?"

İşte, bu soruyu kesin bir tarzda *«Hayır!»* diyerek yanıtlamak olanaksız. Tapınak Şövalyeleri gerçi sonradan ortaya çıkmış ama sanki on yıldan beri Kudüs'te var olduklarına ilişkin bir geçmiş uydurulmuş olabilir. Bu olmayacak şey değil. Tarihte birçok benzeri var.

Buna karşın, gelin biz gene de çoğu kaynakçada yazılı olduğu üzere şu dokuz şövalyenin Kudüs'e 1118 yılında gelip, Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın temelinin attıklarını kabul edelim. [Ortaçağ ile bağlantılı tarihlerde yer yer bir ileri ya da bir geri yanılgı söz konusu olabilir. Bu durum özellikle yılın ilk iki ayı için geçerlidir. Nedeni de bir zamanlar takvim yılının Mart ayında başlatılmış olmasıdır. Kimisi tarihi o günkü takvime, kimisi günümüzün takvimine göre vermekte ama hangisi olduğunu belirtmemektedir.]

Kuşkular - Sorular

Tapınak Şövalyelerinin ilk yıllarıyla bağlantılı soru işaretlerinin ardı arkası kesilmez.

Konuyu biraz daha deşecek olursak, şunlar da dikkatimizi çeker:

Avrupa'dan Kudüs'e uzanan yollar boyunca güvenli bir ulaşım sağlayıp, Hıristiyan hacıları korumayı amaç edindiklerini ileri sürdüklerine göre; bunun için ne yapmışlar?... Yolları nasıl tutmuşlar?

Tüm yolları sadece dokuz kişi koruyabilir mi?... Nasıl olmuş da böyle dehşetli bir iddiada bulunabilmişler?

Hani Kral 1. Baudouin bu konuda bir duraksama gösterince, bu amaçla bir özel sistem kuracaklarını söylemişler ya!... Öyle bir şey yapmışlar mı? Yapmışlarsa, ne yapmışlar?

Kudüs'e gelişlerindeki asıl amaçları bu olsaydı, örgütlerini bir an önce genişletmeleri hatta bir de saldırıya uğrama tehlikesi varsa neredeyse bir ordu kurmaları gerekmez miydi?

Yoksa "yolları tutup korumak" derken, bununla sadece Akdeniz'de Kudüs'e en yakın liman olan Hayfa'dan oraya kadar olan yoldan mı söz ediyorlardı?... Bunu bile sadece dokuz kişi koruyabilir miydi?

Hacıları kime karşı korumuşlar ya da korumayı öngörmüşler?

Kudüs'ü geri alabilmek için ara sıra saldıran Müslümanlar ile çatışmaya girişmişler mi?

Bu soruların yanıtı yok.

Gerçi sonraları Hıristiyan hacı adayları ve hacılar için bir tür maddi güvenlik sistemi kurduklarını biliyoruz ama o çok sonraları. Önceden tasarlanmış olduğu söylenemez. Hugues de Payen'in gelecekteki bir uygulamayı bilmesi olanaksız. (Sırası geldiğinde anlatılacak.)

* * *

Tarihçi Guillaume de Tyre, bu şövalyelerin Kudüs'e yerleştikten sonraki ilk dokuz yıl boyunca aralarına hiç kimseyi almadıklarını yazmış.

Birtakım başka kaynaklarda, birkaç kişiyi aldıkları, bunlardan birinin de **Champagne Kontu Hugues** olduğu belirtiliyor.

O tarihteki Champagne Kontu, Hugues de Payen'in patronu değil miydi?... Nasıl olur da onun buyruğu altına girer?

Bunun iki açıklaması var:

Birincisi: Kont Hugues de Champagne ile vasalı Hugues de Payen kuzen oldukları için, daha başından beri bu işin içinde birlikteydiler. Champagne Kontu bir politik kimlik taşımakta olduğu için, kuracakları bu örgütün başına Hugues de Payen'in geçmesini daha uygun bulmuşlardı. Bu ikisi öyle önemli bir amaç benimsemişlerdi ki Champagne Kontu gönül rızasıyla vasalı Hugues de Payen'in buyruğu altına girmişti.

İkincisi: Bu örgütün başında zaten perde arkasında hep Champagne Kontu vardı. Hugues de Payen ise örgütü görünüşte yönetiyordu. Biri Fransa, diğeri Kudüs ayağını tutuyordu.

Champagne Kontu Hugues gündeme girince, bu işin içinde başından beri yer aldığı anlaşılıyor. Daha önce onun da Kudüs'e gittiği ve orada uzunca bir süre kaldıktan sonra 1108 yılında döndüğü söyleniyor.

Yıl 1108

Bu kitabın **"Siyon"** başlığı altındaki 7. bölümünde, 1108 yılındaki hangi olaylara değinilmiş olduğunu şöyle bir anımsayalım:

- Pierre l'Ermite Kudüs'ü apansız terk etmişti.

- Orval Manastırı'ndaki Kalabriyalı keşişler ortalıktan yok oluvermişti.

Unutmayalım ki bu çalışmada adı hayli sık geçmiş olan Pierre l'Ermite, daha önce Orval Manastırı'nın keşişlerinden biriydi.

Tam o tarihte olağanüstü bir hareketlilik ve birtakım olayların rastlantı sayılamayacak örtüşmesi var ama bunun nedenini anlamanın olanağı yok.

Bir şeyler tezgâhlanmış olduğu belli… İşin bir ucu Orval Manastırı'nda, öteki Kudüs'teki Siyon Tepesi'nde yapılmış manastırcıkta.

Kısa bir süre sonrasına bakarsak, şunlardan söz ediliyor:

- Champagne Kontu Hugues, 1114 yılında **"İsa'nın Şövalyeleri"** adı altında bir örgüt kurdu;

- O sıralarda Kudüs'e giden Hugues de Payen'e eşlik etti;

- Kudüs'ten döner dönmez, yeni bir manastır yapmaları için Clairvaux adlı yerdeki araziyi Sistersiyen Tarikatı'na bağışladı. **(Dikkat!... İşte bu çok önemli.)**

Bütün bunlar, sonradan Tapınak Şövalyeleri adını alacak olan İsa'nın Yoksul Askerleri'nin bir ayağının Kudüs'te iken diğerinin öteden beri Fransa'da Champagne bölgesinde olduğunu açıkça gösterir. (Champagne ile kuzeyinde yer alan Ardennes, Lorraine ile bitişiktir.)

Bu bilgiler edinilince, o şövalyelerin niçin Kudüs Krallığı'nın kurduğu askerî birlik ile hiçbir ilişkileri olmadığını da açıklama olanağı doğuyor.

Çünkü bu adamların adı şövalye… Aslında, şövalyelik bir yana dursun, askerlikle bile pek bir ilgileri yok. Niyetleri başka.

Bütün bunlar da komplo teorisi gibi bir sürü yorum…

Evet, doğru, yorum ama ne yaparsınız; başka çare yok.

Bu şövalyelerin çok daha sonraki yapıp etmelerine bakılacak olursa; az önce değinmiş olduğumuz üzere *"Kudüs'e bağlanan yolları ve hacıları korumak"* deyişiyle de aslında bambaşka bir şeyden, en azından farklı bir bakış açısıyla düşünülmesi gereken bir gelecekten söz ettikleri anlaşılıyor.

Nitekim Hugues de Payen, Kral 1. Baudouin ile ilk kez görüşürken ona böyle bir işin salt bilek gücüyle gerçekleştirilemeyeceğini, köklü düzenlemeler gerekeceğini söylemiş. Kudüs Kralı ise onun bu sözüyle ne demek istediğini anlamadığından, diplomatik ilişkilerden söz ettiğini sanmış, gülüp geçmişti, *"Şu adama bak! Bana diplomasi öğretecek!"* gibisinden…

Ancak en can alıcı nitelik taşıyan soruyu, neden ille de Siyon Tepesi üzerine yerleşmek için diretmiş olduklarını, 1. Baudouin'e uyum göstermiş gibi davrandıktan sonra başa 2. Baudouin gelir gelmez hemen bu işin peşine koşmalarının gerekçesini hiç kimse açıklayamıyor.

Bunun için en başından başlanması, Kudüs'e gitmekteki asıl amaçlarının anlaşılması, konunun yüzeysel olarak değil, birtakım bambaşka etkenler göz önünde tutularak incelenmesi gerekiyor.

Bu yapılsa bile öncekilere oranla daha doğru olduğuna güvenilebilecek bir sonuca varılamıyor.

Çünkü işin içine şöyle bir spekülasyon karışıyor:

Demek ki bu şövalyelerin asıl ilgi alanı Hıristiyan hacılar değil, Kudüs'teki tapınakların yıkıntılarının bulunduğu yer, orada bulunan ya da bulunduğu sanılan bir başka şeydi.

Acaba bu açıklama, denildiği gibi sadece bir spekülasyon mu, yoksa işin doğrusu mu?

Bilinmiyor.

Kudüs'ün Hazineleri

Kudüs'te var olduğuna inanılmış bir hazine konusunda, -bunu bulduğu söylenen her kim olursa olsun- Süleyman Tapınağı'na, Siyon Tepesi'ne hatta sadece Kudüs kentine bağlı kalındığı sürece iş çıkmaza girer.

Görüyoruz ki tarihte bu kenti her eline geçiren ortalığı darmadağın etmiş. Yakıp yıktığı tüm binaların temellerini de iyice kazmış. Her ne bulduysa alıp götürmüş.

Bu nedenle, aradan yüzyıllar geçtikten sonra Tapınak Şövalyelerine ne kalmış olabileceği sorusu yanıtlanamıyor.

Oysa konunun coğrafî kapsamı biraz daha genişletilse yani Kudüs'ün biraz dışına çıkılsa, belki farklı bir yoruma varma olanağı doğabilir.

1947 yılından başlayarak Kumran'da yapılan arkeolojik araştırmalarda, buradaki birçok doğal mağarada birtakım yazıtlar ele geçti. [Kumran, Kudüs yakınlarında, Ölü Deniz'in kuzey batısındaki dağlık bölgede yer alan eski bir yerleşim alanı… Essenler özellikle bu bölgeye yerleşmişti.]

Bu bulgunun başlangıcı da hayli ilginç:

"Bir Bedevî çobanı, Ölü Deniz'in kıyılarında otlattığı keçilerden biri sürüden ayrılıp kayalıklara tırmanarak bir mağaraya girince, onu oradan zorlayarak çıkarmanın pek güç bir iş olacağını bildiğinden, korkutmak için mağaranın içine bir taş attı.

Atılan taşın sesinin kayalarda yankılanması gerekirdi. Öyle olmadı.

Çoban, bir parçalanma sesi duymuştu.

Orada ne olup bittiğini merak etti. Yukarıya tırmandı. Bir meşale yakarak mağaraya girdi.

Atmış olduğu taşla mağarada bulunan, çok eskiden kalma bir toprak küpü kırmış olduğunu gördü.

Küp kırılınca içindekilerden bir bölümü yere dökülmüştü.

Ne olduklarına baktı. Bir hazine mi keşfetmişti acaba?

Hayır!... Burada hazine falan yoktu.

Kente gidip, gördüklerini bu konuyla ilgili olabilecek kişilere bildirdi.

Onlar da ilgilendi. Gelip baktılar.

Ondan sonra da bu iş çığırından çıktı."

Kırılmış olan o eski küpte, ilaçlanmış olmasına karşın artık çoktan çürümeye yüz tutmuş birtakım bezlere sarılmış olarak, üstlerinde yazılar yer alan belgeler bulunduğu anlaşıldı. Bunların çoğu papirüs benzeri bir kâğıt üzerine, bazısı deri ya da bir bakır levhaya yazılmıştı.

Hani *"Bir deli bir gün bir kuyuya bir taş atmış. Sonra kırk akıllı kırk gün uğraşmış ama taşı çıkaramamış."* denir ya... İşte, ona benzer bir durum doğdu.

Üstelik o çevrede bunun gibi daha birçok mağara, bunlardan birçoğunun içinde yaklaşık iki bin yıldan beri keşfedilmeyi bekleyen sayısız belge ve diğer birtakım kalıntılar bulundu.

Elbette atılan taş çıkarılamadı mı yoksa çıkarılması mı istenmedi, o da bir başka sorgulama konusudur. Çünkü burada bulunmuş olan belgelerden pek sınırlı bir boyutta söz edildi. Hani "olabildiğince söz edilmesinden kaçınıldı" demek belki çok daha doğru olur.

Burada keşfedilmiş olan kalıntılardan birçoğu, tarihsel ve arkeolojik bir değer taşımaktan çok, özellikle koleksiyoncular açısından önemli birer "antika" niteliği taşıyordu.

Öyle olduğu söylendi.

Bu antikalar, (!) Batı dünyasında kendilerine geniş bir meraklı pazarı buldu. 1954 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nin "Wall Street Journal" adlı ünlü piyasa ve borsa dergisinde şöyle bir ilan bile çıktı:

"Satılık dört adet Ölü Deniz yazıtı... Meraklısına kelepir."

* * *

Kumran'da yapılan araştırmaların açıklanmış ya da gizli tutulamadığı için açığa çıkmış olan sonuçlarından sadece biri üzerinde duralım: 1952 yılında bulunmuş olan bir bakır levha.

Yapılan bilimsel deney ve hesaplara göre, bu bakır levha büyük olasılıkla M.Ö. 1. yüzyıldan kalma… Essenler ile bağlantılı olduğu saptanan diğer bazı bulguların arasında yer alıyormuş.

Bu levhada, Kudüs ve dolaylarında kurulmuş 64 ayrı saklama noktası belirtilmiş. Bu noktalarda gizlenmiş olan hazinelerin hesabı gösterilmiş.

Buna göre, eski ağırlık ölçülerinin günümüzdeki karşılığı uyarınca toplam 65 ton gümüş ile 26 ton altın saklanmış olduğu belirlendi.

Ancak bunun çıkarılması, böyle bir sonuca varılması öyle dosdoğru, kolay bir iş değildi. Bakır levhanın üzerinde ne yazılı olduğunu belirleyebilmek için, konunun uzmanlarının hayli uğraşması gerekmişti.

Sonra sıra bu bilgilerin ne denli doğru olabileceği üzerinde yoğun bilimsel tartışmalar yapılmasına geldi.

Bu da yıllarca sürdü.

Uzmanların uyuşmaya varabildikleri tek nokta şu oldu:

"Bir bakır levha üzerine masal yazılmaz."

Demek ki o çevrede bir yerlerde gizlenmiş hazineler vardı.

Bu bakır levhanın üzerinde belirtilen yerlerin nereleri olduğu çözümlenip oralarda yapılan araştırmalarda, adreslerin çoğunun doğru olduğu anlaşıldı ama "hazine" denilebilecek nitelikte hiçbir şey bulunamadı. Sadece, yüzyıllar önce buralara birilerinin uğramış olduğunu gösterir belirtilere rastlandı.

Dolayısıyla bu hazinelerin (gerçekten var idiyse) kimin tarafından bulunup götürülmüş olduğu bir bilinmez olarak kaldı.

Bu hazineler bulunup götürülmüşse, demek ki ele geçirilmiş olan o bakır levhada verilen bilgilerin bir başka yerde kopyası da vardı. Birileri, bunlar bulunmadan önce o kopyayı bulmuştu.

Kimileri, sözü edilen bu hazineleri bulup götürmüş olabilecek o "birileri" arasına Tapınak Şövalyeleri'ni de yerleştirir.

Ancak bu bağlamda başka türlü düşünenler de var.

Şayet Tapınak Şövalyeleri Kumran'da yakın geçmişte keşfedilmiş olan bu bilgileri bir başka kaynaktan ve bu ayrıntıda öğrenip Kudüs'e hazine avcılığı için gitmişse, o zaman kente kapanıp kalmayarak daha çok dışarıda araştırmalar yapmış olmaları gerekirdi. Siyon Tepesi üzerine yerleşmek için diretmelerinin, üstelik çevrelerini koruma altına alışlarının bir anlamı kalmaz.

Zaten haklarında böyle bir bilgi de yok.

Ancak, eldeki verilere, özellikle Fulk de Chartres tarafından onlarla bağlantılı hiçbir şey yazılmamış olduğuna bakılacak olursa, aslında Kudüs'te geçirdikleri yılların şu ana kadar anlatılanlardan çok farklı olması da göz ardı edilemeyecek bir olasılıktır.

Bu bağlamdaki yorumlardan biri, yine söylentilere, daha doğrusu bir varsayıma dayanır: Siyon Tepesi'nden Kudüs dışına, kentten görülemeyecek kadar uzağa uzanan bir gizli geçitten söz edilir. Dokuz şövalyenin bu geçit yoluyla Kudüs'te kimsenin ruhu duymadan kente girip çıktıklarına değinilir.

İşin bir diğer ilginç yanı, Siyon Tepesi'nde daha doğrusu Süleyman Tapınağı'nın yapılmış olduğu varsayılan yerin altında bulunan bu geçit ve dehlizlerden masonların ritüellerinde de söz edilmekte oluşudur. Fakat masonların ritüellerinin tarihsel gerçeklerle tam bir uyuşma içinde olması gerekmediğinden, o anlatımların da ancak birer alegori niteliğinde olmak üzere değeri bulunduğu rahatça söylenebilir.

Bunları Godfrey de Bouillon ile Pierre d'Ermite de biliyor muydu acaba?

Biliyor idiyseler, Kudüs'ü savaşarak ele geçirmek için niçin o kadar çok uğraştılar ki?... Gizli geçitten girip içeriden vurabilirlerdi.

Karşıt görüş: Biliyor idiyseler bile onu yapmazlardı. Hem belki öyle bir geçidin dışarıdaki ağzının nerede olduğunu bilmiyorlardı.

İlk başta ona içeriden ulaşmak gerekiyordu. Kaldı ki, öyle bir durumda bu gizli bilgiyi herkes öğrenir, işin hiçbir gizliliği kalmazdı.

Godfrey de Bouillon ile Pierre d'Ermite ellerindeki olanaklarla bunu başaramadılar. Dokuz şövalye sırf bu amaçla ve daha donanımlı olarak geldi, çevrelerindekilerin çalışmalarını görememesi için gerekli önlemleri aldılar. Yıllarca uğraştılar ve bunun semeresini gördüler.

Kuşkusuz Kumran'da yapılmış kazı ve araştırmalarda bulunduğu açıklanmış olan tek şey bu bakır levha değil ama konumuz ile bağlantılı yanı bu kadar.

* * *

Siyon Tepesi'ne dönelim, daha doğrusu Kudüs'teki Tapınak Tepesi'ne…

19. yüzyılın ikinci yarısında yapılan araştırmalarda, bu tepenin altında derinlere doğru birtakım tüneller kazılmış olduğu belirlendi.

Bu tünellerin, önce açılıp sonra doldurulmuş olduğu anlaşıldı.

Bunlardan birinin yaklaşık 25 m boyunca dimdik derine doğru uzandığı, sonra yatay kollara ayrıldığı ortaya çıktı.

Bu tünellerin ilk kez ne zaman açıldığı ve ne zaman doldurularak kapatıldığı saptanamadı.

Kimileri bunu da Tapınak Şövalyelerine bağlayarak şöyle der:

"Siyon Tepesi'nin altına ya da buradan ulaşılan bir yere çok daha eski tarihlerde tüneller açılarak bir şeyler gizlenmiş, sonra bunlar doldurulup kapatılmıştı. Bu yüzden Süleyman Tapınağı ile ondan sonraki tapınakları yakıp yıkanlar ve arada sırada Kudüs'ü işgal ederek yağmalayanlar asıl hazineye ulaşamadı. Çünkü tüneller hakkında hiç bilgileri yoktu.

Şövalyeler ise bunu biliyordu. Bunu belki Pierre l'Ermite de biliyordu ama herkesin gözü önünde orada araştırma yapıp tünelin giriş ağzını bulamamıştı. Şövalyeler ise oraya yerleşip önce çevrelerini güvenceye aldı. Bundan sonra yıllarca uğraşıp tünellerin giriş ağzını buldular.

Yeniden kazarak ulaşmayı öngördükleri yere varmayı başardılar. Sonra yine doldurup kapatarak eskisi gibi bıraktılar.

Zaten tepenin çevresini bu nedenle yüksek duvarlarla koruma altına almış, ne yaptıklarının kimse tarafından izlenmemesini sağlamışlardı."

Ancak, ne aradıklarına ya da vardıkları yerde aramakta oldukları şeyi bulup bulmadıklarına, bulmuşlarsa ne bulduklarına ilişkin hiçbir bilgi yok.

Yorum ararsanız çok ama doğru dürüst, kanıtlanabilecek bir bilgi yok.

Üstelik Siyon Tepesi ile "Tapınak Tepesi" olarak da anılan Moriah Dağı arasındaki tutarsızlık da giderilmiş değil. Hangisinden söz edilmekte olduğu anlaşılamıyor.

Galiba bu işin içinde bir başka iş var.

Belki de hiçbir şey yok ama var olması insanları heyecanlandırdığı, öylesi daha çok hoşlarına gittiği için, bir şeyler var gibi gösterilmesi daha ilgi çekici oluyor.

Bölüm: 13

Saint-Bernard

Tarihçi Guillaume de Tyre (Surlu Giyom), Hugues de Payen önderliğindeki dokuz şövalyenin edindiği ünün, Kudüs'e yerleşmelerinden yaklaşık on yıl sonra yani 1128 yılında Avrupa kıtasını baştan sona sarmış olduğunu yazmış.

Ne kadar ilginç değil mi?... Bu arada geçen süre boyunca, Kudüs'te hemen yanı başlarındaki tarih yazmanı Fulk de Chartres onlara ilişkin hiçbir şey yazmıyor, onlardan hiç ama hiç söz etmiyor fakat aradan on yıl gibi aslında pek kısa sayılabilecek bir süre sonra birdenbire "ünlü" oluveriyorlar.

Tamam, Kudüs'te değil Avrupa'da ünlü oluyorlar ama ne fark eder ki?

O sıralarda Hıristiyan dünyasında adı çok duyulmuş, hemen herkesin sevgi ve saygısını kazanmış, sonradan "Katolik Kilisesi'nin baş sözcüsü" olan **Saint Bernard de Clairvaux** adlı bir keşiş, bu şövalyelerden, daha Avrupa'ya gelmelerinden önce, onları âdeta göklere çıkarır gibi, abartılı denilebilecek övgülerle söz etmiş.

Avrupa'ya geldiklerinde, hemen her yerde büyük saygı ve sevgi gösterileriyle karşılanmışlar.

Bu bilgi Vatikan'ın arşivlerindeki belgelerde de veriliyor.

* * *

Saint Bernard'ın sonradan Tapınak Şövalyeleri adını alacak bu topluluğa böylesine bir yakınlık gösterişi nasıl bir gerekçeye bağlanabilir?

Bu soruya kesin bir yanıt verilemiyor. Aile bağlarının etkisinden söz edilerek şöyle bir yorum yapılıyor: *"Saint Bernard gençliğinden beri aile bağlarına çok önem verirdi. Nitekim manastıra birçok akrabasını getirmişti. Kudüs'teki dokuz şövalyeden **André de Montbard**, yaşça daha küçük olmasına karşın Saint-Bernard'ın dayısıydı."*

Sadece bu akrabalık ilişkisi Saint-Bernard'ın bu olağanüstü tutumu takınması için yeterli miydi?

Etkisi olabilir ama tek neden bu olmasa gerek. Üstelik bu akrabalık ilişkisi dokuz şövalyeden sadece biri için söz konusu. Dolayısıyla bu açıklamadaki gerekçe mantığa bile sığmaz ki gerçek olabilsin.

Şövalyelerin Bulgusu

Tapınak Şövalyeleriyle ilgili konular üzerinde kafa yormuş olan çoğu araştırmacı yazar, kendilerine o tarihte henüz "İsa'nın Yoksul Askerleri" diyen şövalyelerin, Kudüs'te dokuz yıl kaldıktan sonra Avrupa'ya dönüşlerinde büyük saygı ve sevgi gösterileriyle karşılanmış olmasına bir anlam veremiyor.

Karşılama törenleri düzenlenmiş olduğunun doğruluğundan kuşku yok. Bundan birbiriyle bağlantısız birçok tarihsel kaynakta söz ediliyor.

«Neden?... Ne yapmışlar da böyle görkemli bir şekilde karşılanmayı hak etmişler?» diye sorulduğunda ise bunun yanıtı verilemiyor.

Avrupa'ya döndükleri tarihe kadar dişe dokunur bir şey yapmış oldukları söylenemez. Öyle değil de "Kudüs'te kaldıkları süre boyunca ne yaptıkları bilinmiyor." demek daha doğru olur.

Yoksa orada önemli bir şey mi bulmuşlar?

Belki.

Diyelim ki öyle!... Bu ne olabilir?

Bir şey bulup bulmadıkları kesin değil ama bulmuşlarsa bile bunun ne olduğu bilinmiyor. Belki birileri biliyor ama gizliyor.

Acaba bulmuş oldukları "şey", -sahiden bulmuşlarsa- yüzyıllardan beri dillerde dolaşmış olan şu "Süleyman'ın Hazinesi" ya da Kumran yazıtlarında değinilen hazineler olabilir mi?

Bu pek zayıf bir olasılık ama öyle olabileceğini söyleyenler de var.

Eğer öyleyse, sözü edilen o hazine Avrupalıların onlara böylesine sıcak ilgi göstermelerini gerektirecek denli zengin miydi?

Olabilir.

Kudüs'teki yıkıntıların âdeta altını üstüne getirmiş birçok insanın sözü edilen o hazineyi bulamamış olmasına karşılık, bu şövalyeler nasıl olmuş da başarmış?... Öncekiler hep yanlış yerleri kazmış da bir tek onlar mı doğru yeri keşfetmiş?

Bu da yanıtlanamayan bir soru... İlle de bir hazine bulmuş oldukları kabul edilirse, buna da «Olabilir.» demekten başka çare yok.

Önceleri kişisel mal ve mülk edinmeyeceklerini söylemiş olmalarına karşın, bir hazine bulup zengin olmuşlarsa, Avrupa'ya geldiklerinde böyle görkemli bir şekilde karşılanmaları mı gerekir?

Evet… *"Ye kürküm ye!"* her zaman her yerde geçerlidir.

Titus'un 70 yılında Herodes Tapınağı'nı yerle bir ettikten sonra orada ele geçirmiş olduğu hazineleri Roma'ya taşıdığı belirtilir. Bunun kanıtı da var. Yahudilerin kutsal emanetlerinden biri sayılan adam boyundaki **yedi kollu altın şamdan** Roma'ya taşınmış. Romalı askerlerin bu şamdanı taşıyışı "Titus Kemeri" adlı ünlü antik yapının yan yüzlerinden birine işlenmiş.

Bir de ondan iki yüzyıl kadar önce, tarihte Epiphanes olarak da anılan Suriye Kralı 4. Antiochus Kudüs'e girdiği zaman; onun da her şeyi yakıp yıktığı, halka eziyet ettiği, sonra oradaki tüm hazineleri alıp götürdüğü söylenir.

Daha önce Mısırlılar da birkaç kez Kudüs'ü yağmalamış.

M.Ö. 586 yılında Babilllilerin Kudüsü yıkıp yakışı, bu arada elbette talan edişi ve İsraillileri alıp götürüşü ayrı bir olay.

Böylece, 12. yüzyıl başlarına gelindiğinde Kudüs'te artık önceki çağlardan kalma bir hazinenin kalmamış olması gerekir.

Elbette önceden var idiyse...

Buna karşın, Kumran yazıtlarından çıkan bilgiye bakılacak olursa söz konusu hazine belki de Kudüs'te değil, kentin dışında bir yerdeydi.

O da elbette gerçekten var idiyse...

* * *

Bu dokuz şövalyenin Kudüs'te hazine falan değil, bambaşka bir şey aradığı, bunun ise maddî değerler peşinde koşmuş olanların bulup götürdüklerinden çok farklı olduğunu söyleyenler de var.

Gerçekten bir şey bulmuşlarsa, o "şey" çok yüksek bir manevî değer taşıyan bir nesne olabilir mi?

Belki İsraillilerin yüzyıllar boyunca büyük bir özenle koruduğu söylenen fakat sonraki anlatılarda sözü geçmeyen, bu nedenle ne olduğu pek de iyi bilinmeyen **"Ahit Sandığı"** olabilir mi?

Belki İsrailliler ile ilgisi olmayan, İsa ile bağlantılı şu **"Kutsal Çanak"**…

Öyle elle tutulur gözle görülür bir nesne bile değil, çok daha önemli bir şey; dehşetli bir "bilgi", büyük bir "sır" olmasın!

Bir de şu kuşku ortaya atılır:

Yoksa aslında hiçbir şey bulmamışlardı da çok önemli ya da değerli bir şey bulmuş gibi davranıp, geniş kitleleri kandırdılar mı?

Eğer öyleyse, bu dokuz şövalye açıkça bir grup şarlatandı.

Ancak elde hiçbir kanıt olmadan böyle bir şeyi ileri sürmek ise onlara haksızlık etmek olur.

Çünkü bu şövalyeler, Kudüs'te bir şey bulmuş olduklarını söylememişti. Onlardan övgüyle söz etmiş olan Saint Bernard da böyle bir şeye değinmemişti. Bunu düşünüp bir şey bulmuş olduklarını söyleyen başkalarıydı. Üstelik bu sonradan çıktı ve bir söylenti olarak kaldı. Görkemli törenlerle karşılanıp alkışlanmalarının gerekçesi o zaman da anlaşılamamıştı ama hiç kimse bunun üzerinde durmamış, gerekçesini sormamıştı. Onlara bu karşılama törenine katılmaları söylenmişti; onlar da katılmış, Kudüs'ten gelen bu şövalyeler çılgınca alkışlanmıştı; bu kadar basit!

Büyük saygı görmelerinin sağlanması hedeflenmişti.

Ancak sonradan, orada çok değerli bir şey bulmuş olduklarına ilişkin söylentiyi her kim çıkarmışsa, bunda başarılı oldu.

Çünkü bu salt bir söylenti olarak kalmayıp, "gerçek" sanıldı. Avrupalıları çok etkiledi. Yapılmış o görkemli karşılama törenlerinin de gerekçesini ortaya koymuş oldu.

Böylece, sadece Kudüs'ten Avrupa'ya ilk gelişlerinde değil, sonradan da bu şövalyelere ve onlardan sonrakilere olağanüstü bir düzeyde saygı gösterilmesini sağladı.

* * *

Kimilerine göre Hugues de Payen önderliğindeki şövalyelerin Kudüs'te hiçbir şey bulmamış olduğunun ileri sürülmesi çok yanlıştır. Aslında ne buldukları tam olarak bilinemezse de bir şey bulmuş olduklarının birtakım delilleri vardır. Bunlardan biri de şöyle gösterilmektedir:

"Avrupa'ya gelir gelmez, yıllar önce Troyes kentinde Solomon ben Isaac adlı kişi tarafından kurulmuş olup, özellikle Kabala üzerinde ayrıntılı çalışmalar yapan bir ezoterik örgüt ile ilişkiye girdiler. Hemen ardından, bu örgütün o tarihteki üyeleri, ***kutsal geometri*** *ile bağlantılı bilgiler içeren bir kitabı Fransızcaya çevirmeye koyuldu. Bu kitabın Kral Süleyman zamanından kalma olduğu söylenir.*

Böylece edinilen bilgiler, daha sonra Paris'teki Saint-Denis Kilisesi'nin başrahibi Suger tarafından ***Gotik Mimarî Stili****'nin oluşturulmasında kullanıldı."*

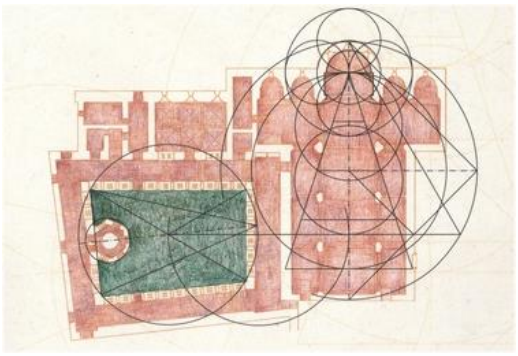

Eğer bu doğruysa, şövalyeler böyle bir bilgiyi ille de Kudüs'te yapmış oldukları araştırmalar sırasında değil, bir başka kaynaktan elde etmiş de olabilir.

Ancak bu iddiada bir başka bağlantı göze çarpıyor: Masonluğun kökeninde yer aldığı ileri sürülen Ortaçağ katedral yapımcıları ile Kudüs'teki Süleyman Tapınağı arasında, Tapınak Şövalyeleri aracılığıyla bir bağ kuruluyor. Böylece, -daha sonra göreceğimiz üzere- Masonlukta Tapınak Şövalyeleri'ne niçin önem ve değer verildiği de bir başka yönden anlam kazanıyor.

İlk Tapınak Şövalyelerinin Kudüs'te bundan başka ne bulmuş ya da keşfetmiş oldukları, günümüzde bir bilinmez olmayı koruyor.

Az önce değinmiş olduğumuz üzere; bu konuda yapılmış birçok spekülasyon arasında, orada bir hazine bulmaktan çok, önemli bir sır ya da bilgi elde ettikleri üzerinde özenle duruluyor.

Fakat şu da pek iyi bilinen bir gerçek ki tarih boyunca insanlar bir "sır" ya da "bilgi"den çok maddî değerleri daha önemli ve öncelikli tutmuştur.

Bu günümüzde de böyle.

Şayet bu dokuz şövalyenin Kudüs'te çok önemli bir sır ya da bilgi elde etmiş olduğu ve Avrupa'ya sadece bunu getirdiği söylenmiş olsaydı, bırakın görkemli törenlerle karşılanmalarını, herhalde yüzlerine bile bakılmazdı.

Sistersiyenler

Şimdi geçeceğimiz konuya bir giriş yapabilmek amacıyla, bir an için 6. yüzyıl başlarına dönelim.

Batı Roma İmparatorluğu parçalandıktan sonra hemen tüm Avrupa'ya yerleşen feodal toplum düzeni, halkı kesinlikle iki temel sınıfa ayırmıştı:

1. Asıl büyük kitle olmakla birlikte "köle" sayılan serfler;
2. Özgür insanlar yani soylular, şövalyeler ve din adamları.

Halkın hiçbir konuda ve hiçbir biçimde örgütlenmemesi için gereken her önlem alınmıştı.

Roma İmparatorluğu döneminde kurulup, genelde **"collegia"** *(kolejler)* olarak anılmış çeşitli meslek ve zanaat örgütleri ortadan kaldırılmıştı. Çünkü derebeylerine göre bu örgütler tarihte kendilerine tanınmış olan özerkliği kötüye kullanmış, zamanla devletin başına dert olmuştu. Feodal beyler, böyle bir hataya bir kez daha düşülmesinden özenle sakınmıştı.

Ancak din ve askerlik dışında kalan güncel ve dünyevî işleri yapacak kişilere de -özellikle zanaatkârlara- ihtiyaç vardı. Bu amaçla, doğrudan Kilise'ye bağlı olmak üzere **manastırlar** kurulmasına başlandı.

Türk Dil Kurumu'nun sözlüğüne bakarsanız, bir manastırı kendi içine kapanık ve tüm günlerini dua etmekle geçiren keşişlerin doldurduğu kasvetli bir bina olarak düşünebilirsiniz. Zaten manastır sözcüğünün dilimizdeki bir karşılığı "keşişhane" olarak da veriliyor.

Ancak Ortaçağda Avrupa'da bir manastırda yapılan işler, sırf dinsel nitelikli değildi. Manastırlar, aynı zamanda hemen her tür meslek ve sanatın öğretilip uygulanmasının sağlandığı yerlerdi.

Bir diğer deyişle bir manastır hem bir dinsel kurum, hem bir eğitim yuvası hem de zanaat merkeziydi. Manastırlar, bu özelliği yüzyıllarca korudu; Avrupa toplumunda önemli bir yer tuttu.

* * *

529 yılında, sonradan **Saint-Benedictus** adını alacak olan İtalyan asıllı bir keşiş, Napoli kentindeki bir manastırda tarihteki ilk Katolik tarikatını kurdu. Avrupa'nın diğer ülkelerinde de manastırlar oluşturarak zamanla yaygınlaşan bu tarikatın üyesi olan keşişlere **Benediktinler** dendi. Her biri baştan ayağa kapkara birer cübbe giydiği için, "kara keşişler" olarak da anılırlardı.

İlerleyen dönemlerde, Dominikenler, Fransiskenler, Ogüstiniyenler, Hermitler, Karmelitler, Premontriyenler gibi başkaları da kuruldu.

Bunlardan bazısı ana tarikat sayılabilecek olan Benediktinler'in bir koluydu. Bazısı ise tersine, Benediktinler'e karşı çıkmak üzere doğmuştu.

Karşı çıkmanın başlıca nedeni ise, tarikatın temel kurallarından sapılması, yozlaşmaların baş göstermesi, ötesi yer yer skandal olarak bile nitelenebilecek olayların doğmasıydı.

Bu çalışmanın içerdiği konular bakımından, Karmelitler de önemli sayılır. 1070 yılında Sicilya'dan çıkıp Fransa'nın kuzeyindeki Ardennes adlı bölgede Orval Manastırı'nı kurmuşlardı. Pierre l'Ermite, Godfrey de Bouillon'un o tarikata inisiyasyonunu sağlamış, ardından Siyon Tarikatı oluşturulmuştu.

Benediktin Tarikatı'nın **"Cluniyenler"** adını taşıyan bir kolu daha vardı. Godfrey de Bouillon haçlı ordusuyla Kudüs'e doğru yola çıkarken, Cluniyenlerin Fransa'nın Burgundiya bölgesindeki Molesme adlı bir kasabada kurulu manastırındaki kimi keşişler, topluca orayı terk etti. Robert de Champagne'in peşine takılıp, Citeaux kasabasına göçtüler. Orada yeni bir manastır kurdular.

Böylece dolaylı olarak Benediktinlerden doğma bir tarikat daha oluştu. Bu tarikatın üyeleri ise, bu alt başlığın konusu olan "Sistersiyenler" *(Fransızcada Cisterciens, İngilizcede Cistercians)* adını aldı. Bu adın gerekçesi ise şöyle: Yeni manastırın kurulduğu yer, Katolik Kilisesi'nin kullandığı Latincede "Cistercium" olarak anılırdı.

Sistersiyen keşişleri, Benediktinler ile çelişki sergilercesine, beyaz cübbe giyerdi. Bu nedenle onlara da **"beyaz keşişler"** dendi.

Molesme Manastırı'nda kalanlar, bu olaya çok içerlemişti. Papaya başvurup zor durumda kaldıklarını belirterek, yardım dileğinde bulundular.

Papa 2. Urbanus, Robert de Champagne'den Sistersiyenleri bırakıp önceki manastırına dönmesini istedi. Robert Kilise'ye karşı direniş göstermedi; bu isteğe uyarak geri döndü.

Ancak bu kez Sistersiyenler sıkıntıya düştü. Çünkü bir manastır kendi kendine geçinirdi ama kuruluşunu izleyen ilk yıllarda bir yandan iyi bir öndere diğer yandan maddi desteğe ihtiyaç duyardı. 1109 yılında manastırın yönetimini İngiliz asıllı Stephen Harding üstlendikten sonra toparlanmaya başladı. 1113 yılında ise, tarihte adı genellikle Saint-Bernard de Clairvaux olarak geçen **Bernard de Fontaines** bu manastıra katılınca, tarikatın kaderi değişiverdi.

Bernard de Fontaines, orta halli aristokrat bir ailenin oğluydu. Adının başındaki "saint" *(aziz)* sıfatını, sergilediği başarılı çalışmaları göz önünde tutan Katolik Kilisesi sonradan ekledi.

Saint-Bernard, çoğu kendi aile bireyleri ve akrabalarından oluşan yaklaşık 30 kişinin birden manastıra katılmasını sağladı. 1115 yılında, Champagne Kontu'nun desteğiyle Troyes kenti yakınlarındaki "Clairvaux" olarak anılan yerde tarikatın en ünlü ve en büyük manastırını kurdu. Saint Bernard'ın takma soyadı da buradan gelir. (Aşağıda bu manastırın günümüzde restore edilmiş hali görülüyor.)

Kaynak: http://www.aube-champagne.com/en/abbaye-cistercienne-de-clairvaux.html

* * *

İtalya'nın kuzeybatısında, San Remo yakınlarında, biraz sapa bir yerde "**Seborga"** adlı orta halli bir köy vardır.

Şimdilerde kendi başına bir bağımsız kent olma girişiminde bulunan bu köyün kilisesinde, yakın geçmişimizde çok eskiden kalma olduğu anlaşılan birtakım el yazmaları keşfedildi. Bunlardan birinde verilen birçok bilginin yanı sıra, şöyle bir anlatım görülüyor:

"1117 yılında Saint-Bernard, Clairvaux Manastırı'ndan Gondamar ile Rosal adlı iki keşişi Sistersiyen Tarikatı yemininden bağımsız kılarak, bundan böyle asker olmak üzere Hugues de Payen'in yanına kattı."

Aynı belgede, o yıl Hugues de Payen'in sekiz kişiyle birlikte köye geldiği, Rosal ile Gondamar'ın da aralarında olduğu, Saint-Bernard'ın dileği üzerine köyün rahibi Edouard'ın Hugues de Payen'i vaftiz ettiği, bu kadarla kalmayıp ona **"Tapınak Şövalyelerinin Büyük Üstadı"** niteliğini verdiği de yazılı.

Kaynak: http://capta-images.com/project/kingdom-in-the-clouds/

Böyle olunca, Saint-Bernard'ın, Kudüs'te kendilerini "İsa'nın Yoksul Askerleri" olarak tanıtmış olan dokuz şövalye ile önceden bir bağlantısının olduğu, belki başından beri bu işin içinde yer aldığı, "Tapınak Şövalyeleri" teriminin de aslında önceden belirlendiği fakat o sıralarda henüz kullanılmadığı ortaya çıkıyor.

Ancak bu vaftiz işleminin niçin hayli sapa bir yerdeki küçük bir köyün rahibine yaptırılmış olduğu pek anlaşılır gibi değil.

Belki de zamanı gelmeden hiç kimse duymasın ve bilmesin diye…

Adı geçen Gondamar ile Rosal, daha önce Hugues de Payen ile birlikte Kudüs'e giden sekiz şövalyeden "ayrıntılı kimlikleri bilinmeyen iki kişi" diye söz edilmiş olanlar…

* * *

Tapınak Şövalyeleri Avrupa'ya geldikten birkaç yıl sonra Saint-Bernard'ın Katolik Kilisesi üzerinde olağanüstü bir etki sahibi olmaya başladığı görülür.

Bunun nedeni birçok yeni manastır kurmaktaki başarısı değil, bundan önce hiç kimsenin aklına gelmemiş olan bir sistemi gerçekleştirmiş olmasıdır.

Saint-Bernard, Sistersiyen Tarikatı'nı, Papa'nın da beğenip onayladığı **"Charta Caritatis"** *(Sevgi Beratı)* adıyla anılan bir anayasaya bağlamıştı. Yüzyıllar boyunca alışılagelmiş olduğu üzere, bir manastır kendi başına, diğer manastırlarla hiçbir ilişkisi olmadan çalışırdı. Bu geleneksel uygulama belki özellikle, öylesi gerekli ya da yararlı görüldüğü için oluşturulmuştu. Çünkü bu sayede Katolik Kilisesi, her bir manastırı doğrudan kendi kontrolü altında tutabiliyordu. Fakat bu merkezî yönetim nedeniyle de ulaşım güçlüklerinden ötürü manastırlarda ne gibi çalışmalar yapıldığını denetlemek çok zor oluyordu.

Sistersiyen Tarikatı'nın hızla gelişmesini sağlayan önemli etkenlerden biri, manastırların birbirlerinden kopuk bir şekilde bırakılmayıp, aksine hem birbirlerine hem bir merkezî yönetime bağlanmalarının sağlanmasıydı. Clairvaux Manastırı, papaya karşı bu tarikatın tüm manastırları adına topluca sorumluluk üstlenmişti.

Tarikatın anayasası, her keşişin, her yıl en az bir başka manastırı ziyaret etmesini gerektiriyordu. Böylece, öteden beri uygulanan yöntemin tam tersine, keşişlerin kendi manastırlarına kapanıp hep orada kalması dönemi sona ermiş oldu. Bu uygulamanın doğal sonucu olarak Avrupa'nın birçok ülkesini kapsamak üzere bir tür "uluslararası manastırlar ağı" oluştu.

Hepsinin başında Saint-Bernard de Clairvaux vardı.

İşte Kudüs'ten gelen o dokuz şövalye, Avrupa'da böyle bir organizasyondan yararlanılarak her gittikleri yerde görkemli törenlerle, âdeta "krallar gibi" karşılanmıştı.

Tarihçi Guillaume de Tyre, bu dokuz şövalyenin Avrupa'ya hep birlikte gelmiş olduğunu yazmış… Bu deyişinde küçük bir yanılgıya düşmüş ama bundan ötürü tarihçiyi kusurlu görmek yanlış olur çünkü bu bağlamdaki tamamlayıcı bilgi herhalde eline geçmemiş. Aslında André de Montbard ile Gondamar bir yıl önceden gelmiş, Saint-Bernard ile uzun uzun görüşmüş, gerekli hazırlıkları yapmış, sonra belli bir tarihte diğer şövalyelerin gelişini beklemişler.

Her şey planlı programlı; her şey organize…

Zaten Tapınak Şövalyeleri'nin bundan sonraki başarıları da bir bakıma her şeyin planlı-programlı ve organize oluşuna dayanır.

Şövalyelere Övgü

Saint-Bernard, dokuz şövalyenin Avrupa'ya gelişinden bir yıl kadar sonra Katolik Kilisesi Konseyi'nin Fransa'nın Troyes kentinde bir toplantı yapmasını sağladı.

Champagne Kontu'nun konağında düzenlenen bu toplantının gündemi, Paris'teki piskoposlar arasında çıkmış anlaşmazlıkların giderilmesi ile Kilise'yi ilgilendiren diğer konularda bir genel görüşme yapılmasından oluşuyordu.

Gündemine bakılırsa sudan bir toplantıydı. Yapılmasa da olurdu.

Bununla birlikte, Katolik Konseyi'nin bu toplantıda görüştüğü konular, belirlenen gündem ile sınırlı kalmamıştı. Gündemdeki konular görüşülüp bitirildikten sonra sıra kapanışa gelmişti. Papa 2. Honorius tam herkesi kapanış duasına çağırmak üzereydi ki Saint-Bernard, ev sahibi Champagne Kontu Hugues adına söz istedi.

Kapanışa gelinmiş olduğu için sırası değildi ama ev sahibi adına söz istenince verilmemesi de yakışık almazdı. Söz verildi.

Saint-Bernard, Hugues de Payen'e yazılmış bir mektup gibi görünen bir yazı kaleme almıştı. Başlığını **"De Laude Novae Militae"** *(Yeni Şövalyelere Övgü)* olarak koymuştu. Bu yazısında, kendilerine "İsa'nın Yoksul Askerleri" adını takmış olan şövalyeleri âdeta göklere çıkarıyor, zaten başlığından da belli olduğu üzere onlara övgü yağdırıyordu. Ayrıca, Kudüs'ün gelecekteki güvenliğinin sağlanması için nasıl bir örgütsel düzen kurulması gerektiğini anlatıyordu.

Saint-Bernard, ev sahibi adına yaptığı bu konuşmanın kapsamında, büyük ölçüde o yazıda anlattıklarını sözlü olarak dile getirdi. Hayli uzun süren bu konuşmanın kapsamında, adı henüz konmamış Tapınak Şövalyeleri ile bağlantılı olarak, özenle şunları da vurguladı:

«Tanrı, bu gibi kişileri doğrudan kendisi belirlemiş, onları kendi adına savaşmak üzere görevlendirmiştir. Bu savaşçı keşişler, şeytana karşı gerek ruhsal gerek bedensel olmak üzere çifte savaşı üstlenmiştir. Onların barbarları öldürme hakkı vardır. Böylece cennetteki yerleri ayrılmış olacaktır.»

Papa, Saint-Bernard'ın böyle bir konuşma yapmasını beklemiyordu. İçeriğini önceden bilseydi, bunun Kilise Konseyi toplantısına getirilmesine razı olmazdı. Öyle olacağını Saint-Bernard da biliyordu. Nitekim bu nedenle toplantı için Papayı Champagne Kontu'na davet ettirmişti. Eğer Papa Saint-Bernard'ın konuşmasını engeller ya da keserse, Clairvaux Manastırı'nın yapımını tek başına sağlamış ve Hıristiyanlığa büyük maddî katkıda bulunmuş olan ev sahibini küçük düşürmüş olurdu.

Bir Kilise Konseyi toplantısında yapılan bu konuşmanın ne işe yarayacağını sorabilirsiniz.

Ne işe yarayacağını göreceğiz. Ayrıca çok etkili olduğu da kesin. Bu konuşmayı toplantıya katılan tüm kardinaller dinlemişti. Bu, tüm Hıristiyan dünyasının duyması demekti.

* * *

Saint-Bernard, Kilise Konseyi'nin bu toplantısına bir diğer hazırlık daha yaparak gelmişti: "Sistersiyen Tarikatı'nın anayasasındaki kural ve yöntemlerin bir şövalyelik kurumuna uyarlanması için bir tasarı."

Konuşmasının sonunda bunu Papa'nın önüne koyuverdi.

Buna göre **"Tapınak Şövalyeleri Tarikatı"** adı altında olmak üzere bir dinsel ve askerî tarikat kurulacaktı. Bu tarikat, tıpkı manastırlar gibi Kilise'nin denetimi altında olacaktı. Böyle olunca, elbette tüm ülkelerin ileri gelenleri, Kudüs'ün ve hac yollarının sürekli koruma altında tutulması için ellerinden gelen desteği verirdi. Yeter ki Kilise bunu istesin, uygun bulsun ve bu tarikatın kuruluşunu Kilise Konseyi kararıyla resmen onaylasın.

Daha önce Kudüs Kralı 1. Baudouin, dokuz şövalyenin bu işi nasıl becereceklerini anlayamamış, bıyık altından gülmüştü. Diplomasinin bu boyutunu elbette düşünemezdi.

Papa, böyle bir "paket tasarı" ile karşı karşıya gelmekten hoşlanmamıştı ama doğrusu bu öneriyi hiç de kötü bulmamıştı. Sistersiyenler gibi, şövalyelerden kurulu bir örgütün, ayrıca gereğinde onların emrinde kurulacak bir ordunun papaya bağlı olması, Katolik Kilisesi'nin gücünü çok artırırdı. Nitekim 1113 yılında Papa 2. Paschalis de bundan ötürü Aziz Yahya Şövalyelerine birtakım haklar tanımamış mıydı? Benzer hak bu şövalyelere de niçin verilmesindi?

Aziz Yahya Şövalyeleri, bırakın tarikatın dinsel bakımdan açık ve belirgin kuralları olmayışını, askerî etkinliği bile ikinci plana iterek kendilerini iyiden iyiye hastane işlerine vermiş, Kilise'ye hemen hiç yarar sağlamamıştı. Yük bile olmuşlardı. Kilise'den sürekli olarak maddî destek alıyorlardı. Saint-Bernard'ın getirdiği proje ise, tam tersine, doğrudan Kilise'ye maddî yarar sağlamayı da öngörüyordu.

Sonuç: Troyes kentindeki Kilise Konseyi toplantısında, Tapınak Şövalyeleri Tarikatı adı altında yeni bir tarikat kurulması, bu tarikatın Saint-Bernard'ın hazırlamış olduğu kurallara göre örgütlenip çalışması onaylandı.

* * *

Tarikatın kuruluşu onaylandıktan sonra, Saint-Bernard'ın önerisiyle şu kararlar da alındı:

- Tarikatın lideri Hugues de Payen, "büyük üstat" *(magister grandis)* olarak anılacaktır. Ondan sonra gelen liderler de aynı unvanı taşıyacaktır.

- Tarikat, Avrupa'nın çeşitli yerlerinde karargâhlar kurabilecektir.

[Tapınak Şövalyelerinin sonradan çeşitli yerlerde kurduğu birimler Fransızcada "précéptoire", İngilizcede "preceptory" olarak geçer. Türkçedeki sözlük karşılığı "eğitmenlik" olarak verilebilir. Aslında bu "dinsel eğitimin verildiği yer" anlamını taşır ve dilimizdeki bu sözlük karşılığı tam yerli yerine oturmamaktadır. Bu çalışmada, söz konusu birimlerin hem dinsel hem askeri bir nitelik taşıdığını göz önünde tutularak "karargâh" sözcüğünün kullanılması uygun bulundu.]

- Bu karargâhların başkanlarından her biri "üstat" *(magister)* olarak anılıp bulundukları yerde tarikatı tam yetkiyle temsil edecektir.

- Tarikatın ilk amacı, Kudüs'ün korunması ve Hıristiyan hacıların güvenliği olmakla birlikte, Tapınak Şövalyeleri topluluğu bundan böyle Hıristiyanlığın ordusu sayılacak, gerektiğinde Hıristiyan inancı ile Kilise'nin yararlarının korunması için de savaşacaktır.

Papa 2. Honorius, Kilise Konseyi kararlarını tüm Hıristiyan dünyasına duyurdu. Herkesin bu yeni tarikata elinden gelen her türlü desteği vermesi isteminde bulundu.

İşte, bundan sonra artık Tapınak Şövalyelerinin gelişimini hiç kimse tutamazdı.

* * *

1130 yılında Papa 2. Honorius öldü. Saint-Bernard olağanüstü bir çaba göstererek İtalya'daki Sistersiyen keşişlerinden Gregorio Papareschi'nin papa olarak seçilip, **2. Innocentus** adını almasını sağladı. Tarihçiler, Saint-Bernard'ın bu amaçla kentten kente, kasabadan kasabaya dolaştığını, yaya olarak binlerce kilometre yürüdüğünü yazmıştır.

Saint-Bernard, Hıristiyanlığın en önemli ve ünlü çehrelerinden biri olup çıkmıştı. Ona "papa yapıcı" niteliğini takanlar bile vardır.

Gerek 1143 yılında papa olan 2. Celestine gerekse onu izleyen 2. Lucius hayli yaşlı birer kardinaldi ve ikisi de bu görevde ancak birkaç ay kalabilmişti. Saint-Bernard bu papaların her ikisinden de Tapınak Şövalyeleri ile ilgili birer buyruk koparmıştı ama bunları yetersiz görüyordu. Daha genç bir papa adayı aramaya girişti. Romalı bir Sistersiyen keşişi olan Bernardo Pignatelli'nin 1145 yılında papalığa seçilip, **3. Eugenius** adını almasını sağladı.

Gerek 3. Eugenius gerekse Saint-Bernard 1153 yılında öldü.

Ancak 1145-1153 yılları arasındaki bu dönem, Tapınak Şövalyelerinin örgütsel bakımdan en önemli gelişimine sahne oldu.

* * *

Tüm bunlar göz önüne alınınca; kimileri Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın asıl kurucusunun, Theocletes ya da Hugues de Payen değil, Saint-Bernard de Clairvaux olduğunu ileri sürmüştür.

Pek yanlış da sayılmaz.

Kurucusu her kim olursa olsun, ortaya çıkan gerçek şuydu:

Şimdi Tapınak Şövalyeleri tüm zırhlarını donanmış, atlarına atlamış, dolu dizgin, bayraklarını açmış olarak dört nala ilerliyordu.

Artık hiç kimse onları durduramaz, bu ilerlemeye engel olamazdı.

Papa bile!

Bölüm: 14

Şövalyelerin Özellikleri

Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın oluşumuyla bağlantılı olmak üzere ortaya konmuş bir başka senaryo daha var. Özetle şöyle deniyor:

"Bu tarikatın asıl kurucusu, Theocletes ve Hugues de Payen olmadığı gibi, Saint-Bernard da değildir."

Eeee!

"Tüm bu işlerin ardında, hepsinden daha güçlü bir kişi vardı. O güçlü kişi, bu işin başından beri hep oradaydı; adı sık sık geçiyordu ama perde arkasında kalmayı yeğlediği için hiç kimse tüm bunların onun başının altından çıktığını fark etmiyordu."

Sözü edilen o kişinin kim olduğunu, kim olabileceğini kestirebilmek için öyle uzun boylu düşünmek gerekmez. Bu bir bilmece de sayılmaz. Belli: **Champagne Kontu Hugues**.

Senaryo bunu doğruluyor ve devam ediyor:

"Champagne Kontu'nun amacı, politik ve ekonomik bakımdan Avrupa'ya egemen olacak bir örgüt oluşturmaktı.

Bunun sağlanabilmesi için ise, önce Katolik Kilisesi'nin kontrolünü ele geçirmek gerekiyordu.

Fakat bunları yapabilmek için kendisi açıkça ortaya çıkamazdı. Güvenliği için geri planda kalmalıydı.

Nitekim Benediktin Tarikatı'nın olabildiğince zayıflatılıp onun yerine Sistersiyen Tarikatı'nın yerleştirilmesi girişimi, aynı amaç doğrultusundaydı. Champagne Kontu o kocaman araziyi boşuna bağışlamamıştı.

Bu girişim, Avrupa'da sonraki yüzyıllarda izlenmiş olan bir entrikalar zincirinin ilk halkasıdır."

Buna kesin bir gerçek gözüyle bakamayız. Sadece bir senaryo, tamam... Bir başka komplo teorisi, o da tamam… Her bunun gibi senaryoda olduğu gibi, işin doğrusunun böyle olduğu kanıtlanamaz ama buna "olmayacak şey" de denilemez.

Şu daha önce sözü edilmiş olan soy ağacı çizelgelerine bir göz atılırsa, Champagne Kontu Hugues, Godfrey de Bouillon gibi soyu Merovenjler'e kadar uzananların arasında görülür. Aynı tutkuya o da kapılmış olabilir. Ancak bu senaryo özetine bakılırsa, Godfrey gibi sadece Kudüs'e sahip çıkmak istemiyle yetinmeyip, bu ülküyü tüm Avrupa'yı kapsayacak bir boyutta genişletmiş. Öyle deniyor.

Kaldı ki Benjaminlerin değil, aradan yüzyıllar geçtikten sonra Merovenjlerin politik haklarının yeniden elde edilmesi amaçlanıyorsa; Godfrey de Bouillon'un değil ama Champagne Kontu'nun girişiminin bu amaç ile çok daha uyumlu olduğu söylenebilir.

* * *

Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın kuruluşuyla bağlantılı olmak üzere birçok kimsenin zihnini kurcalayan sorulardan biri de şudur:

«Bu örgüt Katolik Kilisesi Konseyi'nin kararıyla resmen bir tarikat olduğuna göre, neden ileri gelenlerine bir tarikatın niteliğine daha uygun olabilecek bir başka unvan verilmemiş?... Üstat unvanı, bu tarikatın üyelerinin diğer askerlerden (şövalyelerden), soylulardan ve din adamlarından farklı olduklarını vurgulamak için mi seçilmiş?... Yoksa Tapınak Şövalyelerinin ileri gelenlerinin gizli bir "yüce bilgi"ye sahip olduklarının vurgulanması amacından mı kaynaklanıyor?»

Bu konuda tarihte yapılmış hiçbir açıklama yok. Yorum serbest.

Nitekim kimilerine göre Tapınak Şövalyeleri, Kudüs'te çok önemli bir bilgi elde etmişti. Üstelik bu bilgi, Hz. Süleyman'ın olduğu söylenen "Kutsal Geometri" kitabında yazılı olanlardan daha önemliydi. Bu bilgi ulu orta açıklanacak olursa, Katolik Kilisesi temelinden sarsılır hatta devrilir, tepe taklak olurdu.

Dolayısıyla, bu şövalyelerin elde etmiş olduğu bilgiyi "sır" olarak saklamalarının sağlanması için Papa 2. Honorius'a şantaj yapılmıştı. Bu bir blöf değildi. Kanıtları gösterilmişti. Bunun üzerine Papa, önce tarikatın kurulmasına sonra da bu örgüte olağanüstü ayrıcalıklar tanımaya razı olmuştu.

Bu sır ne olabilir?

Bilinmiyor. Adı üstünde: "sır".

* * *

Diyelim ki bu sır, İsa'nın çarmıha gerildikten sonra ölmeyip daha çok yıl yaşamış ve çoluk çocuğa karışmış olduğunu açık seçik bir biçimde ortaya koyan kanıtlardan oluşuyordu.

Daha önce anlattıklarımıza bakarak bunu pek önemli bulmayabilirsiniz.

Fakat bunu şimdi, bugün, yakın geçmişimizde elde edilmiş bulgulara, çağdaş bilgilere ve çağımızın anlayışına dayanarak yaparsınız.

12. yüzyılda Hıristiyan dünyasında olsaydınız, böyle bir şey yapamazdınız; bunu düşünmezdiniz, düşünemezdiniz bile!…

Eğer o tarihte yaşasaydınız, böyle bir bilgi sizi şoka uğratırdı.

Geçirdiğiniz şoku atlatabilir de kendinize gelebildiyseniz, o düşünü hâlâ kafanızın içindeyse, siz de onu ulu orta açıklamaya kalkışacak olsaydınız, ne oldurdu biliyor musunuz?

Hemencecik ve sonsuza dek susturulurdunuz.

Nitekim aynı yüzyılın sonlarına doğru bunu ve buna benzer birtakım bilgi ya da düşünüleri ortaya serenler çıktı. Her birinin yaşamı, sağlıklı olmasına karşın birdenbire sona erdi.

"Kral Arthur" başlıklı 10. bölümde değinilmiş tarihçi şair Chrétien de Troyes bunun tipik bir örneği. Olayın yeri de aynı: Fransa'da Champagne bölgesinde yer alan Troyes kenti ve çevresi.

Crux Pattée

Tapınak Şövalyelerinin, sıradan insanlardan ve diğer şövalyelerden farklı bir görünümlerinin olması gerekli görülmüştü. Böylece herkes onları kolayca tanır, saygıda kusur etmezdi.

O dönemde erkekler sık sık sakal tıraşı olur, saçlarını kesmeyerek uzatırdı. Tapınak Şövalyelerinin bunun tam tersini yapmaları, Sistersiyen keşişleri gibi saçlarını kısa kesip sakal bırakmaları öngörüldü. Hem böylece saçları diğer şövalyelerden kimileri gibi miğferlerinden dışarı taşmazdı.

Sistersiyen keşişleri gibi beyaz bir cübbe değil ama beyaz bir tunik ve gerektiğinde bunun üstüne beyaz manto giymeleri benimsendi.

1147 yılında Papa 3. Eugenius tarafından uygun görülünce, tuniklerinin göğsüne "Crux Pattée" (Pençeli Haç) olarak anılan, kırmızı renkli haçı yerleştirdiler. Urfa, Musul ve Suriye'nin Selçukluların eline geçmesi üzerine, 1148 yılında düzenlenen İkinci Haçlı Seferi'ne bu giyimle katıldılar.

Haç, dilimizdeki sözlük anlamı bakımından "çapraz" demektir. Her nedense ✞ biçimindeki bir simge ya da işaret hemen Hıristiyanlık ile bağdaştırılır. Tıpkı ✡ biçiminde olanın hemen Yahudilik ile bağdaştırılması gibi... Ancak Hıristiyanlıkta farklı biçimde birçok haç vardır. "Crux Pattée" bunlardan biridir.

Dendiğine göre bu haç, Hıristiyanlıktan çok önce, Benjaminler tarafından giyimlerinde bir süs öğesi olarak kullanılırmış. Öyle dense de "Crux Patteé" olarak anılan haçın tam nasıl olduğu üzerine bir görüş birliği yok. Birkaç ayrı seçenek var ve bunların hepsi Tapınak Şövalyeleri'ne atfediliyor.

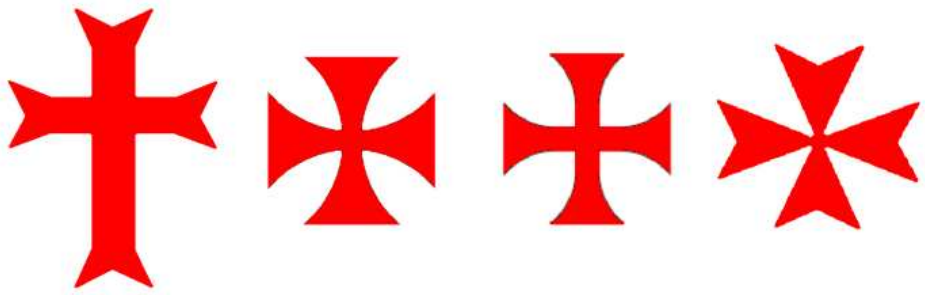

Günümüzde artık Ian Fleming'in "007 James Bond" serisi yapıtları ile bunların sinemaya uyarlanmış senaryoları klasik oldu. Bu nedenle belki o roman ve filmlerdeki kod numarası "00" ile başlayan İngiliz ajanlarının ayrıcalığını bilmeyen olabilir. Sadece bu ajanlara tanınan ayrıcalık, gerektiğinde ve hiç kimseye hiçbir hesap vermek zorunda olmaksızın insan öldürme hakkıydı. İşte bu hak, Tapınak Şövalyelerine de resmen tanınmıştı. Bunun için şöyle bir gerekçe gösterilmişti:

"Bir keşiş, manastırda gününü Tanrı'nın şanlılığını desteklemek üzere dua ile geçirir. Tarikat üyesi bir şövalye ise, bunun için savaşır. Yani bir şövalyenin savaşı, onun tapınmasıyla özdeştir."

* * *

Tapınak Şövalyeleri, ilke olarak, bir dinsel tarikat üyesi olmaktan önce asker sayılırdı. Dolayısıyla, herhangi bir savaşa katıldıklarında kendilerine özgü bir flâma taşımaları, böylece herkesin onları kolayca ayırt etmesi öngörüldü.

Bu pek basit bir flâmaydı. Üst yarısı siyah, alt yarısı beyazdı. Üzerinde başka hiçbir simge ya da amblem yoktu. Düşey bir direk üzerine takılıp sarkıtılmaz, at üstünde bir şövalye tarafından yatay tutulur, böylece üstte siyah altta beyaz bir kare görünürdü.

Bu flâmanın neyi simgelediği hiçbir zaman resmen açıklanmadı. Bu bağlamda yapılmış yorumlarda; flâmanın siyah olan yarısının karanlığı yani maddî dünyanın günahlarını simgelediği, beyaz bölümünün ise şövalyelerin tarikatın sunduğu arınmış aydınlıktan yararlandığını belirttiği söylenir.

Simgesel anlamı her ne olursa olsun, Tapınak Şövalyeleri için bu flâma çok önemliydi. Öyle ki savaşta tüm şövalyeler her an bu flâmayı görebilmeliydi. Yere düşmesi ya da yitirilmesi, yenilgi ile özdeş sayılırdı. Bu nedenle de savaş sırasında flâmayı on şövalye birden korurdu.

Bu şövalyelerinin bir de amblemi vardı. Bunda tek bir atı paylaşmakta olan iki şövalye görülmekteydi.

Birçok versiyonu, mühür biçimleri, günümüzde birçok yerde heykelleri bile olan bu amblemin nereden ve nasıl çıktığı bilinmemektedir. Kimilerinin bu konuya ilişkin varsayım ya da yorumu şöyle özetlenebilir:

Bu amblem, anısal olarak "İsa'nın Yoksul Askerleri" dönemindeki bir olguyu yansıtır. O tarihte şövalyelerin, yaşlanan atlarının yerine yenisini alacak paraları yoktu. Kudüs kralına başvursalar, hepsine birer genç ve güçlü at verilirdi. Fakat şövalyeler hep kendi olanaklarıyla geçinmeyi öngörmüştü. Kraldan at istemeyi kendilerine yedirememiş, olanı paylaşmayı yeğlemişlerdi.

Bu amblem, çağımızdaki Tapınakçılar tarafından da kullanılıyor. [Çağdaş Tapınakçılardan bu çalışmanın üçüncü kitabında söz edilecek.]

* * *

Tapınak Şövalyeleri Tarikatı, Fransa'nın Troyes kentinde toplanan Kilise Konseyi'nin onayı ve kurallarının belirlenip yürürlüğe konmasıyla birlikte hızla gelişti.

Avrupa'daki tüm ülkeleri teker teker dolaşan Büyük Üstat Hugues de Payen, gittiği her yerde herkes tarafından saygıyla karşılandı.

Ertesi yıl, Hıristiyan dünyasının hemen her yanından Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'na bağışlar yağmaya başladı.

Demek ki bu şövalyelerin görmüş olduğu saygı, sırf maddî zenginlik ya da zengin gibi görünmenin sağladığı bir "görünüşte saygı" değildi. Mutlaka başka bir gerekçesi vardı. Zaten çok zengin olan bir örgüte bu kadar bağış yapılmasının anlamı olmazdı. Şu halde ortada hazine diye de bir şey yoktu.

Ancak şunu da unutmayalım: Papa 2. Honorius, Hıristiyanları, bu tarikata destek vermeye çağırmıştı. Demek oluyor ki, Papanın isteğini yerine getiren her kişi günahlarından arınacaktı.

Şunu sorabilirsiniz: «Bu açıkça dinin kötüye kullanılması değil midir?»

Evet öyle… Tarih boyunca görülmüştür ve günümüzde de görülmektedir. İnsanlar ne kadar bilgisiz olursa, buna o kadar kanmaktadır. Nitekim burada Ortaçağ Hıristiyan dünyasından söz ediyoruz. Avrupa'nın olasıya karanlığa gömülmüş olduğu, bilgisizliğin en yaygın olduğu bir dönemden…

* * *

Bundan böyle Tapınak Şövalyeleri tarikata yeni üyeler de alacaktı.

Bu duyulur duyulmaz, Avrupa'daki genç soylular, Tapınak Şövalyelerine katılabilmek için birbirleriyle âdeta yarışır oldu.

Niçin soylular?

Sadece soylular alınıyordu da ondan… Zaten tarikata katılabilmek için gerekli bağışları ancak soylular verebilirdi.

Tapınak Şövalyeleri Tarikatı, birkaç yıl içinde Avrupa'nın birçok yerinde çok sayıda taşınmaz mülk edindi. Başta İngiltere, İskoçya, Felemenk *(Belçika)*, Fransa, Portekiz, İber Yarımadası'ndaki diğer krallıklar olmak üzere, Avrupa'nın her yanına yayıldı.

Mülk edinme iki şekilde oluyordu. Biri, bildiğimiz ve anladığımız anlamdaki bağış, ikincisi ise pek bilmediğimiz ve anlamakta güçlü çekeceğimiz tarzdaki diğer bağış… Bunlardan ikincisine daha sonra da değinilecek ama özeti şöyle: Tapınak Şövalyesi olmak isteyen bir kişi, tüm mal ve mülkünü tarikata bağışlamak durumundaydı.

Kimileri, Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın taşınmaz mülk edinmeye çok daha önceki bir tarihte başladığını ileri sürer. Bu iddiaya göre 1124 yılında Anjou Kontu Fulk, Provénce'deki bir arazisini (günümüzdeki Fransa'nın Akdeniz'e yaslanan kıyısında) şövalyelere bağışlamıştı. Hugues de Payen, daha o tarihte "büyük üstat" olarak anılmaktaydı. Tapınak Şövalyeleri, kontun bu iyiliğini unutmadı ve Kral 2. Baudouin öldükten sonra onun Kudüs kralı olmasını sağladı. [Anjou, Fransa'nın batısına doğru, Normandiya'nın güneyinde kalan bir vadinin bulunduğu bölgedir.]

Bu iddia, -doğruysa- Tapınak Şövalyeleri'nin örgütlenişinin anlatılandan çok daha önceki bir tarihte planlandığını, üstelik Kudüs'te hiç de denildiği gibi kendi içlerine kapanık kalmadıklarını, orada bulunan ve kralın seçiminde oy kullandıklarını, üstelik diğer şövalyeler ve soylular üzerinde olağanüstü bir etkilerinin olduğunu gösterir.

Hangisinin doğru olduğu bilinmiyor.

Bilinen tek şey şu ki 1128 yılı sonrasında tarikata çok sayıda yeni şövalye kabul edildi. Merkezinin Kudüs'te yer almasına karşın, tarikatın bundan sonraki asıl gelişimi Avrupa'da görüldü.

Büyük Üstat Hugues de Payen, 1130 yılında artık gezilerini bitirmiş olarak Avrupa'dan ayrılıp Kudüs'ün yolunu tutarken, ardında en az 300 Tapınak Şövalyesi bırakmış olduğu söylenir.

Eğer doğruysa, o günün koşulları altında iki yıl gibi kısa bir süre içinde bu sayıya ulaşmış olmak büyük bir aşama sayılır.

* * *

Bu konu ile bağlantılı olmak üzere İngilizce kaynakların birçoğunda Hugues de Payen'in İngiltere'ye gidişi ve Kral 3. Henry tarafından karşılanışı uzun uzun anlatılır.

Çoğu konuda olduğu gibi, bu anlatımlarda da İngiltere'nin ön plana çıkarılması, olayların İngilizleştirilmesine çalışma eğilimi kendini belli eder. Nitekim Londra'da Temple Kilisesi'nin önünde şu bir at üzerinde iki Tapınak Şövalyesi'nin bir heykeli var.

Oysa iki nokta ille de (özellikle) göz ardı ediliyor.

1- İngiltere Kralı 3. Henry'nin karısı Elenaore, Fransa'nın güneyindeki Provénce ilinden gelmeydi. Tapınak Şövalyeleri, Avrupa'da özellikle Languedoc ile birlikte bu bölgeyi öteden beri çok önemli tutmuştur. (O tarihlerde bu bölge Fransa Krallığı'na bağlı değildi.)

2- Hugues de Payen aslında İngiltere'den çok İskoçya'da kalmıştır. Eşinden ötürü Fransa'daki Saint-Clair, dolayısıyla İskoçya'nın Sinclair ailesiyle bir akrabalık bağı vardı. Nitekim tarikatın Britanya'da aldığı ilk toprak bağışı onlardan gelmişti. Britanya'daki ilk karargâh da İskoçya'daki Ballontrodoch adlı yerde kurulmuştu.

Bu kitabın sonraki bölümlerinde anlatacaklarımız, Hugues de Payen'in İskoçya'ya gidişinin önemini belirginleştirecek.

Nitekim 14. yüzyıla gelindiğinde, Tapınak Şövalyeleri'nin Avrupa'nın çoğu yerinde yok oluşlarına karşılık, İskoçya'daki varlıklarının sürdüğünü de göreceğiz.

* * *

"İsa'nın Yoksul Askerleri" adıyla yola çıkmış olan ilk dokuz şövalyeden kimisi Hugues de Payen ile birlikte Kudüs'e döndü, kimisi Avrupa'da kurulan karargâhların başına geçti.

Şunu soracaksınız: «Hani bu şövalyeler mal ve mülk edinmeyecekti?... Hani yoksul bir yaşam sürdüreceklerdi?... Ne oldu da böyle yozlaşıverdiler?»

Yozlaşmadılar. İlk sözlerine bağlı kaldılar. Kişisel mal ve mülk edinmediler. Çok zengin oldular ama zenginleşen bireysel düzeyde kendileri değildi. Her şeyleri hatta bir üniforma gibi giydikleri tunik bile tarikatın malıydı.

Her şey ortaktı.

Ortaçağ Avrupası'nda o tarihlere kadar hiç de alışılmamış, bambaşka bir anlayışla yepyeni bir imparatorluk oluşuyor gibiydi.

Ayrıcalıklar

12. yüzyılın ilk yarısında birbirini izleyen dört papadan hepsinin Saint-Bernard'a şükran borcu vardı. Dolayısıyla her biri, Tapınak Şövalyelerinin daha geniş olanaklar ve daha çok güç elde etmesine yardımcı oldu.

Papa 2. Innocentus, 1139 yılında **"Omne Datum Optimum"** *(Her Şeyin En İyisi)* başlığını taşıyan bir bildirge yayımladı. Buna göre Tapınak Şövalyeleri, her nerede olursa olsun doğrudan papaya bağlı olacaktı. Tarikatın üyeleri sadece büyük üstada, büyük üstat da sadece papaya karşı sorumluluk taşıyacaktı.

Bunun anlamı, hiçbir kralın ya da bir diğer egemen gücün herhangi bir Tapınak Şövalyesi üzerinde hiçbir yetkisinin olmadığıydı.

Üstelik bu şövalyeler, herhangi bir ülkenin yasalarına ya da oradaki en üstün egemen gücün buyrultusuna uymak zorunda da değildi. Tümüyle özgür ve bağımsızdılar. Sadece kendi üstatlarının dediğini yapmakla yükümlüydüler, o kadar.

Böylece Tapınak Şövalyeleri, kendi yasalarını kendileri yapan, kendi kendilerini yöneten özerk bir yapı edinmenin yanı sıra, Katolik Kilisesi'nin indinde krallarla da eş düzeye geldiler.

Bazı masonik yazılarda, Ortaçağın o dönemlerinde inşaatçılık mesleği ve zanaatını yürütmekte olan, sonradan "operatif mason" olarak anılmış kişilerin, dönemin soyluları, rahipleri ve askerleri gibi nasıl özgür insan kategorisine geçmiş oldukları sitayişle anlatılır. Günümüzdeki "özgür mason" (hür mason) teriminin de oradan gelme olduğu belirtilir. [Fransızcada "franc-maçon", İngilizcede "freemason", Almancada "freimaurer".]

Ancak Tapınak Şövalyeleri'nin gelmiş olduğu şu düzeye bakılırsa, onların özgürlüğü ve ayrıcalıkları sıradan soyluları bile kıskandırırdı.

Tarikatın etkinlik göstereceği alanın, ülkeler coğrafyası bakımından belirli bir sınırı da yoktu. Böyle olunca, Kutsal Roma İmparatorluğu'na bile taş çıkaracak duruma gelmişlerdi.

1144 yılında Papa 2. Celestine, tarikata sağlanmış olan ayrıcalıklar bakımından daha da ileri gitti. **"Milites Templi"** *(Tapınak Askeri)* başlığını taşıyan bildirgesiyle, Tapınak Şövalyelerini dinsel yükümlülüklerinden bağışık tuttu. Öyle ki bundan böyle hiçbir din görevlisi, bir Tapınak Şövalyesini kınayamaz, ona kiliseye niçin gelmediğini soramazdı. Dahası, hiç kimse bir Tapınak Şövalyesinden herhangi bir konuda yemin etmesini de isteyemezdi.

Öncekini âdeta bütünlemek üzere Papa 2. Lucius tarafından 1145 yılında yayımlanmış olan **"Militia Dei"** *(Tanrı'nın Askerleri)* başlıklı bildirgeyle, Tapınak Şövalyelerine, istedikleri yerde, hiç kimseden izin almak zorunda kalmaksızın kilise inşa etme, kendi ölülerini kendi mezarlıklarına gömme hakkı tanındı.

Dahası, Tapınak Şövalyeleri, bundan böyle kendi kiliselerine kendi rahip ve piskoposlarını atayabilirdi. Hiçbir din adamı hatta bir kardinal bile bir Tapınak Şövalyesini aforoz etmeye kalkışamazdı. Bu kiliseler Ortaçağda Avrupa'da yapılan diğer kiliselerden çok farklıydı.

İspanya, Navarre'deki Santa Maria de Eunate Kilisesi

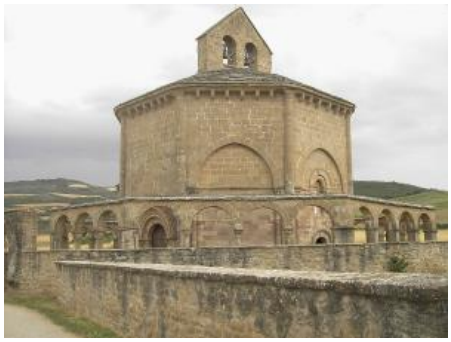

Tapınak Şövalyelerine tanınan bu gibi ayrıcalık ve üstün yetkiler, önceleri sanki tarikatın lehine gibi görünmüştü ama ilerleyen yıllarda bu iş tersine tepmeye başladı.

Çünkü sadece sıradan halkın değil, özgür insanların, soyluların hatta kralların üzerinde bile otoriteleri olan din adamları, bu şövalyelerin karşısında güçsüzdü. Küçük düşürülmüşlerdi. Papaya bir şey diyemiyor, şövalyelere tanınmış olan bu hakların geri alınmasını isteyemiyorlardı. Bir yandan dudaklarını ısırırken, diğer yandan Tapınak Şövalyelerine diş bilemeye başladılar.

Bu kitabın daha sonra gelecek olan **"Güzel Filip"** başlıklı bölümünde, Tapınak Şövalyelerinin dinsel açıdan sapkın olmakla suçlandığını göreceğiz.

Tapınak Şövalyelerinin özellikle Katolik inancı bakımından sonraları gerçekten sapkın olup olmadıkları apayrı bir konudur. Fakat şu özetlenen ayrıcalıklarına yansız bir görüş açısıyla bakılırsa, onlara bu kapıyı papaların açtığı söylenebilir.

* * *

Tapınak Şövalyelerinin böyle üstün düzeye gelişi, sadece Saint-Bernard'ın birbiri ardınca gelen dört papa üzerindeki etkisiyle sağlanmış değildi. Bu durum, âdeta bir çorap söküğü gibi birbirini zincirleme izleyen çeşitli etkenlerin sonucuydu. İlk papa elini vermiş, ardından gelenler kolunu da kaptırmıştı.

Tapınak Şövalyelerine karşı kralların ve sıradan din adamlarının değil, papanın bile nasıl çaresiz kaldığına ilişkin bir örnek verilebilir:

1144 yılında Müslümanlar önce Musul ile Suriye'yi, ardından Urfa'yı ele geçirmişti. Hıristiyanlık, o tarihlerde "Edessa" olarak anılan önemli bir kalesini yitirmişti. Geri alınması için bir haçlı seferi düzenlenmesi gerekiyordu. Papa 3. Eugenius, bu haçlı seferinin doğrudan kendi kontrolü altında yapılmasını istiyordu. Bunun da bir tek yolu vardı: Toplanacak haçlı ordusunu, "papanın ordusu" sayılan Tapınak Şövalyelerinin yönetmesi.

Fransa Kralı 7. Louis, seferi tüm gücüyle desteklemeyi benimsedi ama ordusunu Tapınak Şövalyelerinin komutası altına vermeye yanaşmadı. Beri yanda Tapınak Şövalyelerinin o tarihteki büyük üstadı Robert de Craon da Papa'ya, kendilerinin başka birinin komutu altına kesinlikle girmeyeceklerini, aksi halde sefere katılmayacaklarını belirtti.

İki arada bir derede kalmış duruma düşen Papa, ister istemez yine Fransa Kralı'na dönerek ricacı oldu. Sonunda, Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın Paris'teki karargâhında 1147 yılında yapılan toplantıda, Papa ile geçimini bozmak istemeyen Fransa Kralı 7. Louis, Tapınak Şövalyelerinin büyük üstadının dayatmalarına boyun eğmek zorunda kaldı.

Tapınak Şövalyelerinin tek tek ne denli güçlü olduğu ise tartışma götürür. Acaba bu şövalyeler, koskoca bir haçlı ordusunu yönetebilir miydi? Hatta birer savaşçı olarak yeterince güç, beceri ve üstünlükleri var mıydı?

Bunlar belli değil.

Ancak belki bu kitabın **"Elveda Kudüs"** başlıklı 19. bölümünde buna bir yanıt buluruz.

Belli olan o ki 12. yüzyılda Tapınak Şövalyeleri, artık her yerde herkese her istediklerini yaptırabilir olmaya başlamıştı.

Bölüm: 15

Tapınakçılar

Bu aşamaya kadar hep "Tapınak Şövalyeleri" terimi kullanıldı. Oysa önceki bölümlerde bir iki kez değinilmiş olan “Tapınakçılar” terimi de bir tanımlanmalı. İkisi tam olarak aynı şey sayılmaz. Tapınak Şövalyeleri, Tapınakçıların bir bölümü. [Fransızcada “Templiers”, İngilizcede “Templars”, dilimizde Fransızcadan dönüştürme “Tampliyeler” terimi de kullanılır.]

Tapınak Şövalyeleri, Sistersiyen Tarikatı’nın ilkeleri üzerine kurulu bir düzen uyarınca örgütlenmiş olduğu için “savaşçı keşişler” olarak da anılırdı. Ancak “savaşçı” oluşları “keşiş” oluşlarından önce gelirdi.

Tarikatın kuruluşunu izleyen ilk yıllarda, aralarına katılan yeni üyelerin çoğu daha önce şövalye sıfatını almıştı. Şövalye olmayan soylulara da önce şövalyelik verilmişti.

Tarikat palazlanmaya başlayınca, askerlikle hiçbir ilgisi olmayanların da örgüte alınmasına başlandı. Bu zorunluydu çünkü örgütün lojistik desteğe de gereksinmesi vardı. Bu desteği dışarıdan bir hizmet olarak almak yerine kendi içlerinde sağlamayı öngörmüşlerdi.

Tapınak Şövalyeleri ile birlikte olan, onlarla bir arada yaşayan bu gibi kişilere elbette “şövalye” denecek değildi. (Sonraki yüzyıllarda şu pek gösterişli ve özenilir nitelikli “şövalye” unvanının âdeta ayağa düştüğü bile görülür ama o tarihte henüz öyle değildi.)

Niteliği her ne olursa olsun tarikatın üyeleri, genelde “Tapınakçılar” olarak anıldı. Şövalyeler, örgütün en üst sınıfını oluşturmaktaydı.

Diğerlerine de daha sonra değineceğiz.

* * *

Günümüzde Tapınakçılardan söz edildiğinde; çoğu kimse bu kişileri bir gizli örgütün üyeleri sanıyor. Bu bağlamda, Masonluk ve diğer birçok kurum için olduğu gibi, Tapınakçılarla bağlantılı olarak da “gizli örgüt” teriminin yanlış kullanılışından sakınılamıyor.

Bu yanlışlık bilgisizlikten kaynaklanıyor. Bu gibi örgütlerden birçoğunun aslında gizli değil, “ezoterik” (içrek) olduğunu anlamak, “gizli” sıfatıyla “ezoterik” sıfatı arasındaki farkı kavramak gerekiyor.

Ancak ön yargılı bir tutum izleyen kişilerden çoğu buna yanaşmadıkları ya da bu gerçek işlerine gelmediği için, yanlış sözler ediyor ve bu konularda zaten yeterince bilgisi olmayanları da kolayca yanıltıyor.

Bu satırların okuyucusu, bu bağlamda yanılgıya kapılmamayı bilmeli.

Zaten günümüzde artık özgün anlamında yani Ortaçağda olduğu gibi "Tapınak Şövalyeleri" değil, sadece şövalyeliğe özenen bazı çağdaş ezoterik ya da sosyal örgütlerin üyeleri var. Bu tür örgütlerden bazılarının amaç ve ilkeleri, nasıl çalıştıkları bu çalışmanın sonrasında (üçüncü kitabın 15. bölümünde) ele alınacak. Burada, şimdilik, konu sadece Ortaçağdaki Tapınakçılar.

Bir de şunu belirtmek gerek: Aslında burada tarih anlatılmıyor. Yer yer tarihler verilip, bağlantılar kuruluyor ama bunların gerekçesi sadece Tapınakçıların geçmişteki yeri ve işlevinin daha iyi kavranmasını sağlamak.

Ne yazık ki tarih kitapları ve diğer tarihsel araştırma yayınları, bu gibi konularda yeterli bilgi vermiyor. Burada yazılanları derlemek için çok daha ayrıntılı kaynakları incelemek gerekti.

Bunları bilmeden, günümüzdeki Tapınakçıları ön yargısız olarak ve tüm yönleriyle anlamak da hayli zor. Çünkü örgütlerinin bu Ortaçağ tarikatının çağdaşlaştırılmış biçimdeki bir devamı olduğunu ileri sürüyor.

Bu bağlamda birbirine benzeyen ama birbirinden farklı birkaç ayrı örgüt var ama hemen hepsinin tarihsel köken bakımından iddiası aynı. Onlara daha sonra gelinecek. Şimdi Ortaçağdaki özgün Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın örgütlenme tarzı ve çalışma sistemine şöyle bir göz atalım.

Kolej

Bu sözcük belki size öncelikle bir özel okulu çağrıştırır ama tarih boyunca çok farklı bir anlamda kullanılmıştır.

Antikçağda, önce Helenlerde fakat özellikle Roma İmparatorluğu'nda Avrupa doğusundaki meslek ve zanaat örgütlerinden her biri kolej (collegium) olarak anılmıştır. Bu bağlamda **"collegia"** sözcüğüne daha çok rastlanır; bu, öncekinin çoğul halidir ve birden çok kolejin aynı anda varlığını gösterir.

Tapınakçılarda da bir kolej olgusu vardı ama farklı bir anlamdaydı. Ancak ona gelmeden önce bu örgütün kendi içindeki sınıflarına şöyle bir bakalım.

* * *

Tapınakçılar asal olarak üç sınıfa ayrılmıştı:

1. **Şövalyeler:** Bu kişiler mutlaka soylular arasından seçilir, bir inisiyasyon töreninden geçirilerek tarikata alınırdı. Böyle bir tören, Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın aynı zamanda bir ezoterik örgüt sayılmasına neden olmuştur. Ancak bir kuruma girişin inisiyasyon töreni ile yapılması, o kurumun "ezoterik" bir nitelik taşımasına yetmez.

Şövalyeler, beyaz tunik biçiminde bir üniforma giyerdi. Bunun göğsüne, Tapınak Şövalyelerine özgü kırmızı renkli haç işlenmişti.

İnternette Tapınak Şövalyeleri'nin bu giyim tarzını yansıtan birçok resim bulabilirsiniz… Merak etmekle birlikte, araştırmaya katlanmak istemeyenler için şöyle bir tasarımsal çizim örneği verelim:

2. **Çavuşlar:** Bunlar, soylu olmasa da özgür sayılan insanlar arasından seçilerek tarikata alınan kişilerdi. Herhangi bir inisiyasyondan geçirilmezlerdi. Tarikatın kurallarına uymak zorundaydılar. Gerektiğinde asker niteliğiyle savaşa katılırlardı. Şövalyelerden pek farklı olarak siyah ya da kahverengi bir manto giyerlerdi. Onlara da göğüsleri üzerinde Tapınak Şövalyelerinin kırmızı haçını taşıma hakkı tanınmıştı.

Buna ilişkin bir örnek olarak şöyle bir tasarımsal resim verebiliriz:

Kaynak: http://dashinvaine.deviantart.com/art/Templar-Sergeant-415126972

3. **Yazıcı ve rahipler:** Bunlar tarikatın yardımcı elemanlarıydı. Bilgi ve yetenekleri uyarınca üstlerine düşen işleri yaparlardı.

Yazıcı olanlar sivildi. Rahipler ise üzerinde tarikatın kırmızı haçının yer aldığı yeşil bir cübbe ile beyaz eldiven giyerdi.

Bu üç asal sınıfın yanı sıra iki ek sınıf daha oluşturulmuştu. Ancak bu ek sınıflarda yer alanları da "Tapınakçılar" olarak nitelendirmek doğru sayılmaz. Çünkü onların tarikatın "Crux Pattée" olarak anılan amblemini taşımalarına izin yoktu.

Bu ek sınıflardan birine **"Türkopoller"** (Turcopoli) denirdi. Özellikle Akdeniz'in doğu yanında görevli olan bu kişiler ya Arap asıllı ya da melez yerlilerden seçilirdi. Müslümanların tutum ve davranış biçimlerini iyi bildiklerinden, şövalyelerin çok işine yararlardı. Hıristiyan olmaları gerekmezdi. Çoğuna, hizmeti karşılığında belirli bir ücret ödenirdi.

Örgütün büyük çoğunluğunu ise bu sınıfların hiçbirinden olmayanlar oluştururdu. Lojistik destek hizmeti vermek üzere hemen her nitelikte birçok kişi vardı. Silahtarlar, malzemeciler, seyisler, aşçılar, demirciler, marangozlar, terziler, inşaat ustalarıyla işçileri, hizmetçiler gibi…

Tarih bakımından, önceleri hizmetçiler arasında kadınlar da bulunurdu. Sonraki yıllarda ise kadınların yaptığı işlerin çoğu erkek hizmetçilere aktarılıp kadınlara sadece hastane ve revirlerde çalışma izni verilir olmuştu.

* * *

Bu aşamada bir parantez açar gibi yaparak, çoğu yazarın, dolayısıyla onlardan etkilenen çoğu okuyucunun düştüğü bir yanılgıya değinelim…

Bu konu Tapınakçılardan önce masonlar ile ilgili. Ayrıntısına daha sonra değineceğimiz bu konuda özetle şöyle denir:

"Ortaçağda inşaatçılık işleriyle uğraşan mason locaları vardı. Sonradan inşaatçılık mesleği gücünü yitirdi. İnşaatçılık ile hiçbir ilgisi olmadığı halde localara sızmış olan ve sadece düşünü işleriyle uğraşan kişiler, Masonluğun biçimini değiştirdi."

Bu anlatımdaki yanılgı ya da yanlış üzerinde şimdilik durmayalım. Buna daha sonra sıra gelecek. Şimdilik sadece konunun Tapınakçılar ile kurulan bağlantısına kısaca değinelim.

Bu bağlantı da şöyle kurulmaktadır:

"Tapınakçılar, Ortaçağdaki mason locaları ile iç içeydi. Hatta bunların çoğunu kendileri kurmuştu. Dolayısıyla daha sonra ortaya çıkacak olan farklı nitelikteki Masonluğun da temelini atmış oldular."

İşte burada iki yanlış var. Konuları iyi bilmeyenlerin birbirine karıştırışına benziyor.

- O tarihlerde henüz "mason locası" diye bir şey yoktu. İnşaatçılık mesleği, diğer meslek ve zanaatlar gibi manastırların çatısı altında yürütülmekteydi. İnşaatçı mason localarının kurulmasına başlanma tarihi çok daha sonradır. O locaların kurulduğu tarihte ise artık Tapınak Şövalyeleri Tarikatı çoktan ortadan kalkmıştı.
- Yukarıda değinilmiş olduğu üzere; Tapınakçılar sadece inşaatçılarla değil, birçok meslek ve zanaattan olanlar ile yakın ilişkiler kurmuştu. Bunların arasından sadece inşaatçıların seçilmekte oluşu, bilgisizlikten ya da ön yargılı bir tutumla (Tapınakçılarla masonlar arasında ille de bağlantı kurabilmek için) okuyucuyu yanıltma eğiliminden kaynaklanır.

Bina inşaatı işiyle uğraşanlara "mason" denirdi. Fakat Tapınakçıların açısından daha önemli inşaatçılar vardı. Onlar, **"pontifex"** olarak anılan yol ve köprü yapımcılarıydı. Bunun niçin böyle olduğunu da göreceğiz.

Önce Süleyman Tapınağı, sonra Tapınak Şövalyeleri, sonra Gotik Mimarî Stili kanalıyla, Masonluk ile Tapınakçılar, dolayısıyla Masonluk ile Ortaçağdaki inşaatçılar arasında bağlantı kurmak, pek romantik ama tarihsel gerçekler ile pek de uyuşmayan bir çabadır. Ne yazık ki masonlar günümüzde bile kendilerini bu varsayımdan sıyıramamıştır.

Bunun nedeni, eskiden (günümüzdeki Masonluğun kuruluşu sıralarında) bilerek ve isteyerek, yutturmaca amacıyla yapılmış olan bir tarihsel yanlışlığın, sonradan ele alınıp hatta özür dilenip düzeltilmeden, öylece bırakılmış ve "gerçek" (!) olarak benimsenip kalakalmış oluşudur.

Katolik Kilisesi bile zaman içinde bazı dogmalarından vazgeçip, geçmişte yaptığı bazı yanlışlardan ötürü özür dilemeyi başarırken, masonların bunu yapmayışına (yapamayışına) ne demeli!

* * *

Çoğu tarihçinin belirttiğine göre Tapınak Şövalyelerinin toplam sayısı tarikatın en parlak döneminde bile bin beş yüzü geçmemişti.

Kimileri bu rakamı daha yüksek gösterir. Bu çelişkinin, konu kavramsal açıdan incelendiğinde, basit bir uyuşmazlıktan kaynaklandığı görülür. Şöyle ki Tapınakçıların arasındaki her şövalye ille de "Tapınak Şövalyesi" değildi. Bir de "yardımcı şövalye" olarak anılanlar vardı. Ancak hepsini toplayacak olursanız rakam şişer. Yardımcı şövalyeler, savaşta Tapınak Şövalyeleri ile birlikte dövüşmelerine izin verilen deneyimli atlı askerlerdi. Her şövalye, tarikat üyesi olmasa da bir Tapınak Şövalyesi ile omuz omuza savaşmayı onur sayardı. Sırf bu amaçla, eğer parası varsa tarikata yüklü bir bağışta bile bulunabilirdi.

Ancak şu da bilinmeli ki bu suretle Tapınakçılar arasında yer alabilen yardımcı şövalyeler, kendi başlarına buyruk değildi. Başka zaman, bir başka yerde istediklerini yapabilirlerdi ama Tapınakçılar ile bir arada bulundukları sürece tarikatın kurallarına uymak zorundaydılar. Fakat tarikatın ritüelik yöntemi uyarınca inisiyasyondan geçip ant içmiş olmadıkları için, kişisel haklarından herhangi bir özveride bulunmak zorunda değildiler. Örneğin; bir Tapınak Şövalyesi evlenemezken, bir yardımcı şövalye pek âlâ evli olabilirdi. Üstelik savaşta ölecek olursa, kalan ailesine ölüm tazminatı ödenirdi.

Bir Tapınak Şövalyesi öldüğünde ise ailesine herhangi bir ödeme yapılması gerekmezdi çünkü Tapınak Şövalyelerinin aileleri zaten öteden beri tarikattan sayılırdı. Bir Tapınak Şövalyesinin sağlığında olduğu gibi, ölümü halinde de ailesi koruma altındaydı.

* * *

Tüm yukarıdakilerden özetle söz ettikten sonra, şimdi artık şu "kolej" oluşumuna gelebiliriz. (Anlatılanların "özet" olduğu kabul edilmeli. Burada anlatılanların ayrıntılarına girilip, akademik bir çalışma yapılacak olsa, her bir paragrafın yerine sayfalar doldurulabilir.)

Tarikatın oluşumundan beri birçok yerde karargâhları kurulmuştu. [Bunlara niçin "karargâh" dendiğine daha önce değinilmişti.]

Karargâhlar arasında, belli yerlerde kurulu olan 13'ü, diğerlerine oranla daha üstün tutulmuştu. İşte, bu karargâhların üstatları bir araya geldiğinde "kolej" denilen kurul oluşurdu.

Kolej, tarikatın stratejisini saptayan en önemli organıydı. Bir büyük üstat öldüğü zaman, yaşam boyu görevde kalacak yeni büyük üstadı bu organ seçerdi. Bu seçimde, mutlaka bu 13 kişinin "oy birliği" gerekliydi.

Kolejde, önemli bir karar verilmesi gerektiğinde ve ayrı görüş ya da eğilimler ortaya çıktığında da oylama yapılabilirdi. Ancak oylama, tarikatın yönetiminde demokratik bir yöntem uygulandığını göstermez. Çünkü özgürlük sınırlıydı. Toplantıda sadece ilgili konu üzerinde söz hakkı olanlar konuşurdu. İstediklerini söyleyebilir ama büyük üstadın tutumuna karşı çıkamaz, onu asla eleştiremezlerdi. Nitekim bir karar almak gerektiğinde, oylama yapılmış olsa bile, sonucuna bakılmaksızın büyük üstadın dediği olurdu.

Açıkça belli ki tarikatın büyük üstadı, sınırsız bir yetkiyle donatılmıştı. Bu göreve seçimle gelir ama bundan sonra buyrukları ve kararları tartışılamazdı. Üstelik yaşam boyu da görevde kalırdı. Örgütü âdeta bir imparator gibi yönetirdi.

Bu nedenle, 13 üstattan oluşan Kolej, bir danışma organı gibiydi. Nitekim büyük üstat, isterse kendisini seçmiş olan kolej üyelerini bile değiştirebilirdi.

Akla şöyle bir soru geliyor: «Bir büyük üstat, artık örgütü yönetemeyecek kadar yaşlanır ya da hastalanır fakat kendi dileğiyle bu görevden ayrılmazsa ne yapılırdı?»

Eldeki kaynaklarda, böyle bir durumda ne yapılacağına ilişkin bilgi yok.

* * *

Tapınak Şövalyeleri Tarikatı oluşturulduğunda, Avrupa'daki tüm krallar, prensler ve diğer soylular, kendilerini bu örgüte bağışta bulunmak için âdeta yükümlü gördüğünden, tarikatı bir sürü taşınmaz mülkle, tarım, hayvancılık ve madencilikten elde edilen gelirle, topladıkları verginin bir bölümüyle, pazar yeri ve limanlardaki ticari etkinliklerden elde edilen kazanç üzerinden pay hakkıyla donatmışlardı.

Tarikatın Hugues de Payen'den sonraki büyük üstadı **Robert de Craon** zamanında yani 1140'lı yılların başlarında, örgütün doğrudan sahibi olduğu ya da gelirinin tümünü aldığı taşınmaz mülk sayısının 600'ü geçmiş olduğu söylenir.

Sonraki yıllarda, elbette bu bağışların devam edişinin yanı sıra, örgütün diğer etkinliklerinden elde edilen gelirler de varlığına eklendi. Ender bile olsa ganimet kazandıkları da olurdu. Kuşkusuz ganimetten önce gelen gelir kaynağı haraçtı. Ancak bunun adı haraç değil, bir hizmetin (örneğin korumanın) karşılığı olarak ödenen ücretti. Dolayısıyla, bir açıdan ha o tarihlerdeki Tapınakçılar ha günümüzün kabadayıları…

Bu dehşetli ve sürekli gelir ile varlığın gerek işletilmesi gerek korunması, çok düzenli ve disiplinli bir ticarî organizasyonu zorunlu kıldı. Bu nedenle Tapınak Şövalyeleri'nin örgütüne, çeşitli meslek ve zanaattan elemanların yanı sıra birçok memur, yazıcı ve hesapçılar da katılmıştı.

Hemen her ülkede, Türkiye'deki karşılığı "il" olarak anılan bölgeler oluşturulmuş, her bölge bir karargâha bağlanmış, başına şövalyeler arasından bir "üstat" yerleştirilmişti. Büyük iller, alt bölümlere ayrılmıştı. Bunlardan her birinin yönetiminden sorumlu olan şövalye **"komandör"** olarak anılırdı. [Fransızcada "commandeur", İngilizcede "commander"... Dilimizde bunun tam sözlük karşılığı "komutan" olarak da verilebilir.]

Avrupa'da âdeta bir "holding" oluşturulmuştu. Bu kurum, günümüzdeki en büyük küresel şirketlerle bile boy ölçüşebilecek bir boyuta varmıştı.

Yoksulluk - Bekaret - Bağlılık

Bu üç sözcük, Tapınak Şövalyeleri'nin üç temel ilkesini yansıtır.

Her Tapınak Şövalyesi adayı, herhangi bir malı, mülkü, parası ya da her nesi varsa bunun tümünü tarikata bağışlamak zorundaydı. Bundan sonra bireysel olarak hiçbir maddî varlık edinemezdi. Tarikatın temel ilkelerinden biri olan "yoksulluk" kavramı bu anlama gelirdi.

Şövalyenin atı, giysileri, kılıcı ve diğer her şeyi aslında ortak maldı; bunlar sadece onun kullanımına tahsis edilirdi.

İzinli olduğunda keyfince harcayabilmesi, hiç kimseye borçlu kalmaması için cebine bir miktar para (harçlık) konurdu.

Şövalyelerin cinsel ilişkide bulunması, dolayısıyla evlenmesi yasaktı. Tarikata girmeden önce evlenmiş olan bir şövalye, bundan böyle yaşam boyu karısını göremezdi. Eşinin de bir rahibe manastırına katılması gerekirdi.

Çocukları olmuşsa, bakım ve yetiştirilmeleri için şövalyenin tercihine göre ya tarikatın gözetimi altında olmaları koşuluyla akrabalarına verilir ya da bir Sistersiyen manastırına yerleştirilirlerdi.

Akla şöyle bir soru da gelebilir: «Tapınak Şövalyesi olacak kişi, eşini ve ailesini çok seviyorsa, onlardan ayrılamazsa ne olurdu?»

Çok basit!... O zaman "Tapınak Şövalyesi" olmazdı. Onu zorlayan mı vardı?... Zaten önceden evli olan şövalyeler tarikatın kuruluşu sıralarında girmiş olanlardı. Sonraları, evli olanların kesinlikle kabul edilmediği dönem başladı.

Bir Tapınak Şövalyesi, bir kadına ne dokunabilir ne de öpebilirdi; annesi ya da kız kardeşi olsa bile... Kadınlarla sohbet etmesi bile hoş karşılanmazdı. "Bekaret" ilkesi, bu anlamda değerleniyor.

Tarikatta "bağlılık" denildiğinde ise, bu terim her bakımdan geçerliydi. "Verilen bir buyruğu kesinlikle yerine getirmek" anlamını da kapsardı. Bu bakımdan bir Tapınak Şövalyesi için en önemli bağlılık, üstünün sözünü dinlemesi ve her ne istiyorsa iki eli kanda olsa bile yapmasıydı.

Her Tapınak Şövalyesi, önce üstü niteliğini taşıyan komandöre, sonra karargâh üstadına, dolayısıyla büyük üstada bağlıydı.

Bu hiyerarşik düzene kesinlikle uyulurdu. Bu, tam anlamıyla bir askeri disiplin olarak da nitelenebilir.

Kurallar - Yöntemler

Tapınakçıların kuralları, Saint-Bernard tarafından düzenlenmiş olduğu üzere, Sistersiyen Tarikatı'nın Anayasası temel alınarak oluşturulmuştu ama Tapınakçılar açısından bakıldığında sonraları, -özellikle 13. yüzyıl ortalarında- bunların üzerinde önemli değişiklikler yapıldı.

Burada bu kuralların tümünü sıralamaya kalkışacak olsak başa çıkılmaz. Buna pek gerek de yok çünkü bu bir akademik çalışma değil. Kuralların sadece en önemli ve ilginç olanlarından söz etmek yeter.

Fakat kural ve yöntemlerden önce, Tapınakçıların örgütlenmesindeki hiyerarşik düzene de şöyle bir değinelim.

Görevlilerin sıralanışı bakımından, büyük üstattan sonra yardımcısı ya da vekili olmak üzere **"Seneşal"** (Sénéchal) unvanını taşıyan bir şövalye gelirdi. Bu kişi seçilmez, doğrudan büyük üstat tarafından atanırdı.

Seneşali, Kolej'i oluşturan iller başta olmak üzere karargâh üstatları izlerdi. Ancak tarikatın mal varlığının yönetimi, giyim ve kuşam işleriyle ilgilenmekle görevli şövalyeler, hiyerarşik sıralanmada diğer karargâh üstatlarından önce gelirdi. Bu üstün şövalyelerden biri de tarikatın çok önem verilen siyah-beyaz flâmasının korunmasından sorumluydu.

Tapınak Şövalyelerinden çoğu, bir karargâh üstadından sonra gelen belli yerin komandörüne, kimisi doğrudan karargâh üstadına bağlıydı.

Şövalyelerden sonra, sırasıyla, yetkili çavuşlar, yardımcı şövalyeler, türkopoller ve diğer çavuşlar gelirdi.

Çağımızdaki bazı mason kuruluşlarının örgütlenme tarzı, bir açıdan sanki Tapınakçılardan esinlenilerek oluşturulmuş gibi bir izlenim veriyor. Ancak bu konuya daha sonra gelinecek.

Yukarıdaki hiyerarşik sıralanmaya bakılacak olursa, Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nda yönetim bakımından çok esaslı bir düzen kurulmuş gibi görünüyor ama pratikte bu hiç de öyle sayılmaz.

Çünkü tarikat kesinlikle bir **"tek adam"** tarafından yönetilirdi. Her şey, büyük üstadın iki dudağının arasından çıkacak olan söze bağlıydı.

Bunun anlamı şudur:

Büyük üstat yoksa tarikat da yoktu.

* * *

Tarikatın çok sıkı disiplin kuralları vardı. Bunlar, şövalyelerin günlük yaşamı sırasında da geçerliydi ama özellikle savaş anında kendini belli ederdi.

Savaştaki en önemli kural, bir şövalyenin, buyruk verilmediği ya da tek başına üç kişiyle baş etmek zorunda kalmadığı sürece geri çekilmemesiydi. Saldırı buyruğuna uymamanın hiçbir gerekçesi olamazdı.

Her şövalye, kuzu derisinden yapılma sımsıkı bir don giyerdi. Bunun hiçbir zaman çıkarılmaması zorunluydu. (Hiç olmazsa tuvalette çıkarılabilmesi gerekir ama bu konuda bir açıklama yok.)

Tapınak Şövalyelerinin yarı çıplak dolaşması ve yıkanması yasaktı... (Bunu yadırgamayın sakın… Hijyen, çok daha sonraki yüzyılların ürünüdür. Üstelik yıkanmamak, Katolik mezhebinin kurallarından biridir.)

Şövalyeler seferde ya da savaş halinde değilse, sabah saatlerini kilisede geçirir, sonra hep birlikte günün ilk öğünü olan öğle yemeğine geçerdi. Bir karargâhta diğer Tapınakçılar da yemeğe şövalyelerle birlikte katılır, ancak her sınıf ayrı masada otururdu.

İki kişi tek bir tabak ya da çanak ile su ya da şarap içmekte kullanılan tek bir kupayı paylaşırdı. Herhangi biri yalnız başına yemek yiyorsa, bu durum, onun bir kusuru nedeniyle cezalandırılmış olduğunu gösterirdi.

Noel zamanı dışında, et, haftada sadece üç kez yenirdi. Diğer günlerdeki yemek, asal olarak sebze ve ekmekten oluşurdu. Yemekten sonra, hep birlikte sessizce şükür duası yapılırdı. Standart olarak günde iki öğün yemek yenir ama Noel hariç olmak üzere "Tüm Azizler Günü" olarak anılan 1 Kasım'dan başlayarak Paskalyaya kadar olan süre boyunca gündüzleri oruç tutulurdu. Bu oruç sadece yemek için geçerliydi; su içilebilirdi. Ancak savaş süresince oruç tutulmazdı. [Paskalya günü ay takvimine bağlıdır. 22 Mart'tan sonraki ilk dolunay gecesini izleyen Pazar günüdür. Demek ki oruç süresi yaklaşık 5 ay.]

Öğleden sonra, silâhların ve atların bakımı gibi işler ile savaş eğitimi ve vuruşma antrenmanları yapılırdı. Şövalyelerin günlük yaşamına, arada sırada düzenlenen yarışma ve şenliklerle renk katılırdı. Oyunlar da oynanırdı. Satranç bile…

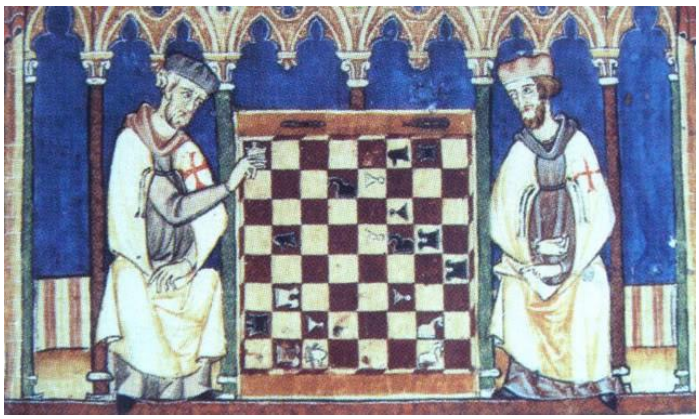

* * *

Şövalyeler, kendilerinin olan şeyleri aralarında değiş tokuş edemezdi. Zaten her şövalyenin atı, silâhları, giyim-kuşamı ve bunun gibi şeyleri dışında sadece kendisinin olan o kadar az öteberisi vardı ki!... Her şövalyenin, kendi malı olan bu öteberiyi yerleştirdiği bir çantası bulunabilirdi ama bu çanta kilitli tutulamazdı. Sadece üstatlar ve komandörler gerek tarikata gerekse kendilerine ait nesneleri kilit altına alabilirdi.

Bir şövalyeye akrabalarının ya da tanıdıklarının mektup göndermesi hoş karşılanmazdı. Buna karşın mektup gelirse, şövalyenin kendisine verilmez, ilgili üstat ya da komandöre iletilirdi. Açılır, gözden geçirilir, uygun bulunursa o şövalye çağrılıp kendisine okunurdu; eline verilmezdi.

Eğer birisi herhangi bir şövalyeye bireysel olarak bir armağan ya da anı eşyası vermeye kalkışacak olursa, şövalyenin bunu kabul etmemesi gerekirdi. Almak isterse, önce ilgili üstat ya da komandör buna izin vermeliydi. Bilgisi dışında gönderilen bir armağan, ilgili üstat ya da komandörün elinden geçerdi. Ufak tefek şeyler kendisine verilir ama başkalarının dikkatini çekecek türde olanlar ya geri gönderilir ya tarikatın malı sayılarak el konurdu.

* * *

Her şövalye, -nedeni her ne olursa olsun- bir diğer şövalyeyi kızdırmamaya ve sinirlendirmemeye dikkat etmek zorundaydı. Buna karşın aralarında bir uyuşmazlık çıkacak olur ve bunu kendileri çözümleyemezse, yapacakları iş hemen üstada başvurmaktı. Uyuşmazlığın çözümünde üstadın vereceği karar kesindi; tartışılamazdı.

Şövalyelerin halk içinde yalnız başlarına dolaşmaları yasaktı. Her nerede ve gece ya da gündüz olsun, mutlaka ikişerli gruplar halinde gezerlerdi. Hiçbir şövalye hiçbir zaman tek başına dolaşamazdı.

Halk arasındaki bir Tapınak Şövalyesi, herhangi biriyle kavgaya tutuşamazdı. Kendi aralarında, yarışma dışında dövüşmeleri zaten yasaktı. Fakat nedeni her ne olursa olsun bir başkasıyla dövüşmeye niyetlenen bir şövalyenin, bunun için önce üstat ya da komandörden izin alması gerekirdi. İzin verilmezse, onur kırıcı olarak düşünülmezdi.

«Halktan biri şövalyeye hakaret eder ya da saldırır ve onu dövüşmek zorunda bırakırsa…»

Tapınakçıların kuralları arasında, burada bir olasılık olarak akla gelebilen böyle bir sorunun yanıtı yok... Ancak, sıradan bir kişinin bir Tapınak Şövalyesine hakaret etmesi ya da saldırması için, herhalde ya zırdeli ya da kendini bilemeyecek ölçüde sarhoş olması gerekirdi. Öyle bir durumda da zaten kavgaya tutuşmanın anlamı olmazdı. Aklı başında olan ayık bir adam ise bir Tapınak Şövalyesi ile dövüşmeyi göze alamazdı. (Öyle olduğu varsayılıyor.)

Disiplinsizlik

Bir Tapınak Şövalyesi herhangi bir kusur, suç ya da günah işleyecek olursa, dosdoğru ilgili üstat ya da komandöre giderek bunu açık yüreklilikle anlatması gerekirdi.

Pek önemli olmaması durumunda, bu iyi niyetli davranışı üzerine ona küçük bir ceza verilebilir hatta belki bağışlanabilirdi.

Önemli ya da ağır bir suç işleyen bir şövalyenin ise mutlaka yargılanması gerekirdi.

Yargı demek, ceza demekti. Pişman olduğunu belirtirse, verilecek ceza hafifletilebilirdi. Yargıda savunma hakkı da tanınırdı. Fakat bile bile suç işlemenin gerekçesi kabul edilmezdi.

Kurallara uymayan ya da disiplinsizlik edenlere "hafif" sayılabilecek bazı cezalar verilirdi. Bu hafif cezalardan biri, yemekte tek başına ya da yerde oturmaktı. Bir diğeri, aslında şövalyelere pek yakışmayan, siviller tarafından yürütülen daha alt düzeydeki işlerle görevlendirilmekti.

Burada "hafif" olarak nitelendirilen bu tür cezalar, bir "şövalye" için aslında ölümden ağır bile sayılabilirdi. Çünkü herkes onun cezalandırılmış olduğunu anlar, görüp izler, dolayısıyla onuru kırılırdı. Büyük cezaydı bir şövalyenin onurunun kırılması, başının yere eğilmesi…

Bir sonraki aşamada gerçekten "ağır cezalar" başlardı. Bunlar ise mantosunun, atının ya da kılıcının alınmasıydı. Böyle bir ceza geçici bir süre için olabileceği gibi, kesin ve sürekli de olabilirdi. Kesin ve sürekli olması, onun şövalyelikten çıkarılıp ancak bir çavuş ya da sıradan asker gibi tarikatta kalmasına izin verilmesi anlamına gelirdi. Askerlikte rütbelerin sökülmesi gibi...

Ağır bir cezayı gerektiren suçlar arasında şunlar sayılabilir:

- Bir diğer şövalye ile dövüşmek,
- Tutsak alınmış birini elden kaçırmak ya da bilerek öldürmek,
- Atını kaçırmak,
- Kılıcını ya da mantosunu yitirmek hatta bunlardan birini kızgınlıkla fırlatıp yere atmak,
- Yalan söylemek,
- İzin verilmiş bir dövüş dışında kızgınlıkla bir Hıristiyanı yaralamak,
- Kadınlarla cinsel ilişkide bulunmak,
- Şantaj yapmak,
- Gece izinsiz olarak birlikten ayrılmak,
- Kendi başına tarikatın mal ya da mülkünü bir başkasına kullandırmak,
- Önce işlediği bir kusuru bir daha işlemek.

Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nda hapis cezası yoktu ama ölüm cezası vardı. Bu cezayı gerektiren suçların başında hırsızlık, yolsuzluk, verilen bir buyruğu yerine getirmemek yani itaatsizlik gibi işler gelirdi.

Fakat "ölüm" bir şövalye için en ağır ceza sayılmazdı. Daha ağır olanı, tarikattan kovulmaktı.

Şöyle suçlar tarikattın çıkarılmayı gerektirirdi:

- İzin verilmiş bir dövüş dışında, bir Hıristiyanı bilerek ve isteyerek öldürmek,
- Tarikatın toplantılarında konuşulup görüşülenleri açığa vurmak,
- Homoseksüel ilişkide bulunmak,
- Hıristiyan inancını eleştirmek,
- Bir başka şövalye hakkında yalan söylenti çıkarmak,
- Suçlanan bir şövalye lehine yalancı tanıklık etmek,
- İki günü aşan bir süre boyunca izinsiz olarak karargâh ya da kamptan ayrılmak,
- İzinli olduğu süre içinde şövalyelere yasak olan bir iş yapmak,
- Bir çatışmada tarikatın flâması dalgalanırken düşmandan kaçmak.

Bazı zaman bir şövalyeye "geçici uzaklaştırma" cezası verilirdi. Bu ceza, onun kesin olarak kovulmadığı fakat buna çok yaklaştığı için uyarıldığı anlamına gelirdi.

Uzaklaştırılan şövalye, tatile mi çıkardı sanırsınız?...

Bir tür hapis cezasıydı bu. En az bir yıl süreyle bir Sistersiyen manastırına kapanıp, tüm günlerini orada dua edip düşünerek geçirmek, öz eleştirisini yaparak kendi kendisini uslandırmak zorundaydı. Artık uslandığına inanan cezalı şövalye, ilgili komandör ya da karargâh üstadına başvururdu. Karargâh ya da birliğine dönebilmek için onu da uslandığına inandırması gerekirdi.

* * *

Her Tapınak Şövalyesi, tarikatın düzen ve disiplin kurallarını başından beri çok iyi bilirdi. Bunlardan herhangi birini kabul etmekte duraksama gösteren bir aday tarikata alınmazdı.

Zaten üzerinde çok durulmuş olan konulardan biri de Tapınak Şövalyesi olmak isteyen bir kişinin tarikata kabul edilme yöntemidir.

Şimdi sıra onu gözden geçirmeye geldi.

Böylece Tapınak Şövalyelerini daha iyi anlama olanağını elde edeceğiz.

Bölüm: 16

Tapınak Şövalyesi Olmak

Bu kısa bölümde Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nda bir adayın inisiyasyon (tekris) işleminde uygulanan ritüelik tören ile bağlantılı olmak üzere, elde edilebilmiş bilgilerden derlenmiş bir özet yer alacak.

Ezoterik nitelikli kurumlar hakkında bilgi edinilirken, bu gibi törenlerin nasıl yapıldığı, neleri içerdiği hep merak konusu olmuştur. Bunun bir nedeni, herhalde bu konuda hiç olmadık, yadırganacak hatta töre bakımından aykırı birtakım şeyler yapılmakta olduğunun söylenmesi ve bu söylentilere kapılmak suretiyle öyle sanılmasıdır. Bundan ötürü de ilgili kurum ya da örgüte birtakım suçlamalar yöneltilir. O kurum ya da örgütün üyelerine kötü gözle bakılır.

Hele bu suçlamaların kaynağında dinsel inançlar ya da dinsel bakımdan otorite sayılan birisi varsa, söylentilerin doğruluğundan hiç kuşku duyulmaz.

Bu, tarih boyunca böyle gelmiş, günümüzde de böyle gidiyor.

Kimileri kuşkucudur, herhangi bir yerde anlatılanların doğru olup olmadığını bir başka kaynaktan da inceleyerek sorgulamak ister. İşte, bu pek doğaldır ve gerçekler araştırılıyorsa yapılması gereken de budur.

Kimileriyse önceden ve belki bir başka nedenle "güvenilir" olarak nitelediği bir ağızdan anlatılanların doğrulanışını görmek ister. Bu tutum, bir bakıma ön yargının pekiştirilmesi eğilimidir.

Ya doğrulanmazsa?... O "güvenilir" olarak nitelenen ağız, güvenilirliğini yitirir mi?

Aksi kesin bir şekilde kanıtlanıncaya dek değil. Aksini kanıtlayacak olan bilimdir fakat güvenin temelinde "inanç" varsa, körü körüne bir bağlanma varsa, bilim pek işe yaramaz.

Tapınakçılarla bağlantılı olarak da durum pek farklı değil... Çok bildiği varsayılan bir kişi bir zaman bir yerde bir şey uydurmuş, sonra kitleler onun peşinden gitmiş. Buna tarihte bir kimsenin Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'na kabul edilmesi de dahil.

Ne yazık ki bu konu üzerinde pek az yerde bilgi bulunabiliyor. Dolayısıyla burada anlatılacaklar ne bir ön yargı oluşturulmasına yol açabilir ne de bütünlenmiş bir doğru bilgi birikimi sağlayabilir. Olanağı bulunanlara, bu bilgileri başka kaynaklardan da inceleyerek, doğru olup olmadıkları üzerine kendi görüşünü oluşturması önerilir.

* * *

Tapınak Şövalyesi olmak isteyen bir kişinin nasıl bir işlemden geçtiğini anlatarak başlayalım.

Şövalye adayının, en az 21 yaşında ve doğuştan özgür bir kişi olması, başka bir tarikat ile bağlantısının bulunmaması, ayrıca hiç kimseye karşı herhangi bir yükümlülük taşımaması ya da borçlu olmaması gerekliydi.

Burada ilginç bir terimle karşılaşıyoruz: Özgür olmak değil, "doğuştan özgür" olmak. Bu konu önemli ve bilmeyenler için üzerinde durulması gerekli.

Ortaçağda, Avrupa toplumlarında soylular, askerler, rahipler ve tüccarlar gibi ayrıcalıklı sınıflardan olanlar vardı. Bunlar özgür insanlardı. Çocukları da özgür sayılırdı. Toprağa bağlı olarak yaşayan kitle, öyle denmese bile aslında "köle" sayılırdı; özgür değildi. Onların çocukları da büyükleri gibi olurdu; onların da özgürlük hakkı yoktu. Fakat bu insanlara sonradan özgürlük tanınabilirdi. Ancak bu sonradan özgürlük elde etmiş olanlar, doğuştan özgür değildi. Doğuştan özgürlük, ancak özgür ana-babanın çocuğu olmakla elde edilebilirdi.

Örgüt genişlemeye başlayınca, bu koşullar, tarikata "çavuş" olarak alınacak bir yardımcı için de geçerli sayıldı. Tapınak Şövalyesi olacaklar için ise koşullar artırılıp zorlaştırıldı. Adayın, mutlaka bir şövalyenin oğlu olması ve evli olmaması da zorunlu tutuldu.

Avrupa toplumlarında doğuştan özgür olmak öyle önemli tutulmuştu ki aradan yüzyıllar geçtikten sonra bile bazı kurumlarda, o kurumlara üye olarak girebilmek için doğuştan özgür olmak bir koşul olarak korundu.

İşin ilginç ve yadırganabilecek yanı, bu koşulun görüldüğü kurumlardan birinin de Masonluk oluşudur. Özgürlüğün bir temel ilke olarak benimsendiği Masonluğun ilk yasalarında, İngiliz etkisiyle bu terime açıkça yer verilmiş, sonra yasanın bu kısıtlayıcı koşulu değiştirilemeden kalmış, ancak yorumu "özgür insan olmak" biçiminde yapılabilmiştir.

* * *

Yeni bir Tapınak Şövalyesi adayını en az iki şövalyenin önermesi ya da birinin önerip bir diğerinin de bu öneriyi desteklemesi gerekliydi.

Öneri, ilgili komandör aracılığı ile onun bağlı olduğu karargâh üstadına iletilirdi. Bir Tapınak Şövalyesi tarafından yapılan önerinin uygun olduğuna güvenmek gerekirse de adayın niteliklerinin elverişli olup olmadığı araştırılırdı.

Tarikata hiçbir sağlık sorunu olmayan, atletik yapılı kişiler alınırdı. Bir aday, daha önce sıradan bir şövalye olsa bile sıkı bir sağlık kontrolü ile sınamadan geçirilirdi. (Hatta önceleri birkaç ay süren bir "sınama dönemi" bile konmuş ama bu sonradan hafiflettirilmiş.)

İyi bir Hıristiyan olmak gerekmesine karşılık, yararlı bulunursa, aforoz edilmiş kişiler bile alınabilirdi. Bunun için, önce söz konusu aforozun, tarikatın "piskopos" düzeyindeki rahiplerinden biri tarafından araştırılıp incelenmesi, haksız olduğu kanısına varılırsa kaldırılması gerekirdi.

Gücü düşünebiliyor musunuz?... Herhangi bir piskopos hatta belki de bir başpiskopos hatta belki bir kardinal, yapıp etmeleri nedeniyle bir kişiyi aforoz ediyor... Sonra tarikatın bünyesinde bu aforoz kaldırılıp o kişiye "Tapınak Şövalyesi" unvanı verilebiliyor. Böylece o kişi, toplum içinde çok üstün bir düzeye çıkıp bundan böyle tarikatın dışında kendisinin üstünde hiçbir otorite tanımaz olabiliyor.

Ön inceleme tamamlanıp başka bir sakınca görülmez, böylece adayın şövalye olarak kabul edilebileceği anlaşılırsa, aday, tarikatın bir kilise ya da şapelinde, ilgili bölgenin üstadının yönetiminde, sadece o bölgenin şövalyelerinin katılacağı bir inisiyasyon törenine çağrılırdı.

* * *

Tören, mutlaka gecenin ilerlemiş saatlerinde ve çok sıkı koruma önlemleri alınarak yapılırdı.

Törene başlanmadan önce adayın, orada toplanmış olan herkesin önünde niyetini ortaya koyması gerekirdi.

Aday, "Tapınak Şövalyesi" olmak istediğini açıkça belirtmeli, bunu niçin istediğini de söylemeli, hazır bulunan şövalyeler de onun bu isteğini içtenlikle dile getirmekte olduğuna inanmalıydı.

Bunun için, adayın açıklamasından sonra karargâhın üstadı, şövalyelere, onun tarikata kabul edilmesine herhangi bir itirazı olan bulunup bulunmadığını birkaç kez üst üste sorardı.

Karşı çıkan olursa gerekçesi sorulurdu. Bu soru şövalyelere özellikle adayın gözü önünde yöneltilirdi ki aday da kabul edilmeyecek olursa gerekçesini öğrensin.

Karşı çıkan olmazsa, adayı önceden tanımayan en az iki deneyimli şövalye onu yanlarına alıp küçük bir odaya götürür, sıkı bir sorgulamadan geçirirdi. Sonra adayı yalnız başına bırakıp döner, üstada aday hakkında nasıl bir kanıya varmış olduklarını anlatırlardı.

Bu anlatım üzerine üstat, hazır bulunan şövalyelere söz verirdi. İsteyenler görüşünü belirtir, sonunda oylama yapılırdı.

Adayın kabul edilebilmesi için oy birliği gerekliydi. Tek bir şövalye bile karşı çıkacak olursa, tarikata alınması işlemi durdurulurdu.

Bunun anlamı, adayın önceden bilinmeyen ya da fark edilmemiş birtakım noksanlarının ya da bir sakıncalı durumunun son anda keşfedilmiş olmasıydı. Bunlar giderilebilirse, yeniden çağrılması söz konusu olabilirdi.

* * *

Adayın tarikata kabul edilmesi uygun bulununca; yine herkesin önüne getirilir, bu kez belli bir ritüelin uygulandığı inisiyasyon törenine başlanırdı.

Önce adaya tarikatın ilkeleri, kuralları, yöntemleri, şövalyelerin yükümlülükleri okunur, ara sıra durularak o aşamaya kadar okunmuş olanı kabul edip etmediği, bunlarla bağlantılı olmak üzere sakıncalı bir durumunun bulunup bulunmadığı sorulurdu. Adayın, bunların hepsine uyum göstermesi gerekirdi. Herhangi bir konuda duraksama gösterirse, kararsız olduğu ya da yalan söylemeye çalıştığı görüşüyle tarikata kabul edilmesi reddedilmiş sayılır, ertesi aşamaya geçmeden törene son verilirdi.

Bir kez bu aşamadan geçtikten sonra tarikata kabul edilmeyen adayın kimliği tüm örgüte duyurulurdu. Artık yaşamı boyunca hiçbir şekilde ve hiçbir yerde Tapınak Şövalyesi olamazdı.

* * *

Asıl inisiyasyon törenine başlandığında neler yapıldığı bilinmiyor. Bunlar hiçbir yere yazılmamış, kesin bir ağız sıkılığıyla saklanmış.

14. yüzyıl başlarında Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın ortadan kaldırılmasına girişildiğinde, daha önce tarikattan herhangi bir nedenle kovulmuş olan kimi şövalyeler ile itirafçılardan bu konuda bilgiler elde edildiği ileri sürülmüştür. Bu bilgiler, şövalyelerin suçlu olduğunun kanıtı sayılmıştır. Fakat ne denli doğru oldukları da kuşkuludur.

[Tapınak Şövalyelerinin hangi suçları işlemiş olduğuna ilişkin iddialara daha sonraki bir bölümde değinilecek.]

İnisiyasyon ritüelinin ayrıntıları bilinen bölümü, son aşamasıdır. Çünkü bunun yazılı bir metni bulunmuştur. Burada ancak onu anlatma olanağı var. Aslında bu bile törenin tümü hakkında bilgi edinmeye yetiyor.

Aday, ellerini bağlayarak üstadın önünde yere diz çöker, üstadın birbiri ardınca kendisine yönelttiği soruları yanıtlardı. Bunlar, tarikatın daha önce belirtilmiş kuralları uyarınca Tapınak Şövalyesi olduğu zaman takınacağı tutum, yapacağı işler ve üstleneceği görevler ile ilgiliydi. Bu bağlamda tarikatın üç ilkesi yani "yoksulluk", "bekâret" ve "bağlılık" üzerinde ayrı ayrı ve uzun uzun durulurdu. Adayın, bu soruların hepsini «Tanrı'nın yardımıyla evet!» diyerek yanıtlaması gerekirdi.

Bu soru-yanıt biçimindeki ritüelik diyalog sona erdiğinde, adayın ant içmesine sıra gelirdi.

Kilisenin rahibi, İncil ile dua kitabının belli yerlerini açarak adayın önüne yerleştirir, bir elini İncil, diğerini dua kitabı üzerine koymasını sağlardı. Bu son aşamada, adayın Tanrı'nın ve Meryem'in huzurunda olmak üzere sırasıyla şöyle söz verişlerde bulunması gerekirdi:

«Yaşamım boyunca tarikatın ilke ve kurallarına kesinlikle uyacağım.»

«Üstadıma ve tarikattaki üstlerime bağlı kalarak verecekleri buyruklara kesinlikle uyacağım.»

«Kudüs'ü ve Hıristiyanlığın sahip olduğu değerleri tüm gücümle koruyup savunacağım.»

«Üstadımın onayı olmaksızın tarikatı terk etmeyeceğim.»

«Bir Hıristiyanın hakkı olan şeylerden yoksun edilmesine yol açabilecek hiçbir tasarım ya da eylemde bulunmayacağım.»

Ant içme sona erince, üstat ona şöyle derdi:

«Şu halde kardeşim, Tanrı'nın, sevgili Meryem'in, Romalı Aziz Petrus ile Papa babamızın ve tüm Tapınak Şövalyesi kardeşlerimizin adına, seni ve bundan pay almalarını öngördüğün babanı, anneni ve tüm aileni, bu tarikatın başlangıcından beri yapılmış ve sonuna kadar yapılacak tüm iyi işlerine kabul ediyoruz. Aynı şekilde sen de hepimizi yapmış olduğun ve yapacağın tüm iyi işlere kabul edeceksin. Sana, ekmek ve su ile birlikte tarikatımızın giysisi, çalışma ve güçlüğün yeterliğini güvenceleriz.»*

Aşağıda, bir aday Tapınak Şövalyeliğine alınırken, olasıdır ki kendisine Tapınak Şövalyesi unvanın verildiği anı yansıttığı belirtilen bir resim görüyoruz. [Ancak bu resim biraz yanlışlık içermekte olsa gerek. Anlatılanlara bakılacak olursa, bu yanlışlar hemen kendini belli ediyor.]

Kaynak: http://www.figurines-12-pouces.com/fr/9086-templiers-l-adoubement.html

Aday böylece "Tapınak Şövalyesi" niteliğiyle tarikata alınmış olurdu.

Yeni şövalye ayağa kaldırılıp üzerine tarikata özgü beyaz tunik giydirilir, bir eline her iki yüzü keskin şövalye kılıcı, diğerine bir gürz verilir, bir omzuna kalkan asılır, beline de bir kemer bağlanıp hançer takılırdı. Sırtına mantosu da atıldıktan sonra, kilisenin rahibi Tevrat'ın *"Mezmurlar"* adlı kitabındaki 132. Mezmur'u okur, ardından törene katılan tüm şövalyeler topluca bir ilâhî söylerdi.

Son olarak üstat yeni şövalyenin yanına gelir, boynuna tarikatın kırmızı renkli haçından oluşan madalyonunu takıp onu dudaklarından öperdi.

Yeni şövalye üstadın yanı başına oturtulduktan sonra, kilisenin rahibi bir Tapınak Şövalyesinin görevleri hakkında vaaz verirdi.

[Bu anlatımın alınıp Türkçeye çevrildiği kaynak: Translation of the Original Requirements and Investiture Ceremony of a Knight of the Temple by H.E. the Baron of Richecourt KGCTJ", www.ordotempli.org, Haziran 2004]

* * *

Masonluğa kabul edilenlerin ant içme (yemin etme) yöntemi, Tapınakçıların yukarıdaki yöntemine pek benziyor.

Tapınak Şövalyeleriyle Masonluk arasında benzerlikler bulunduğunu belirtenlerin ileri sürüşleri boşuna olmasa gerektir. Elbette sırf bir ritüelik tören ve bunun sonundaki ant içme yöntemi böyle bir benzerlik kurulması için yeterliyse...

Bilmeliyiz ki Masonluk, Tapınak Şövalyeleri Tarikatı ile benzerlikler gösteren yegâne kurum değildir. Diğer birçok ezoterik örgüt ya da kurum da bunun gibi benzerlikler sergiler. Hatta birçoğunun benzerliği daha da belirgindir.

Kaldı ki günümüzde bu benzerliği açıkça sergileyen, Tapınak Şövalyeleri Tarikatı adını taşıyan hatta tarihteki Tapınak Şövalyeleri'nin çağdaş uzantısı olduğunu ileri süren örgütler de var.

Bunlar göz önüne alınınca, Masonluk sonraki bir sırada kalır.

Genel olarak benzerliklerin çoğu, sonrakinin öncekini izleyişinden ötürü değil, hepsinin şöyle ya da böyle ezoterik bir nitelik taşımasından ileri gelir. [Ezoteriklik, günümüzde, bir kuruluştan diğerine farklı bir şekilde tanımlanabiliyor.]

Tarihte olduğu gibi günümüzde de birçok yazar, Tapınak Şövalyeleriyle sadece Masonluk arasında benzerlik kurmuş hatta Masonluğu bu tarikat ile ilişkilendirilmiş, özdeş göstermeye bile çalışmıştır.

Bunun bir nedeni "Masonluk" konusunun öteden beri toplumlarda pek popüler oluşu, merak edilişidir.

Bu çalışmanın genel adı **"Tapınakçılar, Siyonistler ve Masonlar"** olduğuna göre, elbette Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın Masonluk ile benzerliklerinden kısaca söz edilecek. Ancak işin aslına bakılacak olursa, böyle bir karşılaştırmanın çok daha geniş kapsamlı tutulması, birçok etkenin göz önüne alınıp değerlendirilmesi gerekir.

Nitekim benzerliklerin salt Masonluk ile yapılmasının bilinen bir diğer nedeni, -ilgi çekerek sansasyon yaratmak gibi bir art niyet yoksa- bu konuda yeterince bilgi sahibi olmamaktır. Masonluğun tarihindeki bazı olayları da gerektiğince irdelememek, sınırlı bilgi veren kaynakça ile yetinmek hatta belki o kaynakçanın yanlış tutumu nedeniyle yanlış bilgi edinmiş olmaktır. (Bu konuyu, bu çalışmada sıra Masonluğu inceleme aşamasına gelindiğinde göreceğiz.)

* * *

Tapınak Şövalyeleriyle bağlantılı olarak, yukarıda değinilmiş "dudaktan öpme" yöntemi, kimilerince doğrudan ve açıkça homoseksüelliğin göstergesi olarak nitelenmiştir.

Gerçi bu tarikattaki "bekâret" ilkesinin yani kadınlarla düşüp kalkmanın yasak oluşunun yer yer eşcinsel ilişkilere yol açmış olduğu yadsınamaz. Fakat Ortaçağda bir erkeğin bir diğerini dudaklarından öpmesi, bunun göstergesi değildir. Çünkü o tarihlerde bu yöntem, halk arasında bile çok yaygın ve olağan bir uygulamaydı.

Nitekim tarikatın ortadan kaldırılması sırasında, homoseksüellik de bir suçlama olarak ortaya konmuştur ama "dudaktan öpme" uygulaması bunun açık bir kanıtı olarak gösterilmemiştir.

Konu "homoseksüellik" ya da "eşcinsel ilişki" olunca, Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın çok duyarlı bir tutum takınmış olduğu, tarikatın üyeleri arasında böyle bir ilişkinin kovulmayı gerektiren bir suç sayılmasından bellidir. Bu bağlamda birtakım başka önlemler de alınmış olduğu bilinir. Bunlardan biri, yatakhanelerin tüm gece boyunca aydınlık tutulmasıdır. Ayrıca şövalyeler, uyurken tuniklerini çıkarır ama pantolon, kemer ve ayakkabılarını çıkarmadan yatardı. Elbette bunlar, eşcinsel ilişkileri kesinlikle engelleyecek önlemler değildi. Fakat en azından ayan beyan, uluorta olmamasını sağlayabilirdi.

Peki, Tapınak Şövalyeleri, karargâhın dışına çıktıklarında bile hiçbir cinsel ilişkide bulunmadan mı yaşardı?... Öyle ise, bu insanın doğasına aykırı değil mi?

Doğaya aykırı olduğu doğru fakat bu bağlamda ne yaptıklarına ilişkin, sonradan yargılanmaları sırasındaki eşcinsel ilişkide bulunmak iddiası dışında bir bilgi verilmemiş.

* * *

Tapınak Şövalyelerinin, birer "savaşçı keşiş" olarak, ikinci ve sonraki bazı haçlı seferlerine katılmış olması hatta küçük ya da büyük başka çatışmalarda yer almaları da pek önemli değildir. Çünkü ne tek başlarına ne de bir örgüt olarak savaşmışlardır; aralarına katılmış başka askerler de vardır. Üstelik katılmış oldukları savaşlarda "olağanüstü" olarak nitelenebilecek bir başarıdan da pek söz edilmemiştir. Onlar olmasaydı da o savaşlar olacak ve öyle sonuçlanacaktı.

Bu nedenle, Tapınakçıların asıl ekonomik ve politik bakımdan özelliklerine, tarih boyunca savaşmak dışında neler yapmış olduklarına bakmak gerekir. Zaten tarihteki ünlerini sağlayan da kaderlerini çizmiş olan da şövalyelikleri değil, bunun dışında yapıp etmiş oldukları işlerdir.

«Böyle sıkı kuralları olan bir kuruma bağlı bir şövalye, şövalyelikten başka ne gibi bir iş yapmış olabilir ki?»

Asıl sorun da burada!

Bu tarikatın tarihteki varlığını sürdürdüğü iki yüzyıla yakın süre içinde, Tapınak Şövalyelerinin en az yapmış olduğu, pek ender olarak uğraştığı şey nedir biliyor musunuz?

Kuşkusuz bilenler var.

Fakat bilmeyenler için bunun ne olduğunu söyleyelim:

Şövalyelik.

«Öyleyse Tapınak Şövalyelerinin asıl işlevi neydi?... Neyle uğraşır, ne yaparlardı?»

Zaten bilinmesi gereken de o!... Nitekim bu kitabın izleyen bölümünde anlatılacak olan o!

O anlatımın doğruluğuna inanılırsa, -bu elbette zorunlu değil- Tapınak Şövalyeleri'ne ilişkin pek farklı bir yargıya varılmasına neden olabilir.

Ne yapalım!... Çare yok!

Bölüm: 17

Akdeniz İmparatorluğu

Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın merkezi öteden beri Kudüs'teydi ama asıl etkinlikleri Avrupa güneyi ile batısındaydı.

Bu etkinliğin askerlik ile de din ile de pek bir ilgisi yoktu. Asıl etkinlik, tek bir sözcükle belirtilecek olursa buna belki **"ticaret"** denebilir ama bu, yaptıkları işi betimlemekte yetersiz kalır. Buna en azından bir de **"finans"** etkinliğini eklemek gerekir.

Ayrıca, zamanla hemen her ülkede politika ve diplomasinin içine de sokulmuşlardır. Devletlerin yönetimine karışmış, söz hakkı sahibi olmuşlardır.

Nasıl söz hakkı sahibi olduklarına ilişkin İngiltere'den bir örnek verelim:

Londra'daki karargâhın üstadını, Lordlar Kamarası toplantısına çağırmak gelenekselleşmişti. Orada kendisine öncelikli bir yer tanınırdı. 1215 yılında Kral John, **"Magna Charta"** *(Büyük Berat)* adıyla tanınan sözleşmeyi kabul edip altına mührünü koyduğunda, Tapınakçıların Londra'daki üstadı **Aymeric de Saint Maur** da Kralın yanı başında yer almış, Kral belgeyi mühürlemeden önce o imzalamıştı.

Bazı kaynaklarda, Kral John'un, baronların ülkede kendi bölgelerindeki özerklik ve yetkilerini genişleten bu sözleşmeyi Tapınakçıların zoruyla kabul etmiş olduğu bile belirtilir.

* * *

Tapınak Şövalyeleri, uluslararası düzeydeki anlaşmazlıklarda hakemlik ederdi. Ancak politik bir nitelik taşımayan konularda tüm ülkelerle iyi geçinmek isterlerdi. Ticarî ilişkiler sırasında ortaya çıkan uzlaşmazlıklarda Tapınakçıların arabuluculuğuna başvurulması, Avrupa'nın hemen her yerinde benimsenmişti.

Bu işin bu kadarla da kalmadığı, Tapınak Şövalyelerinin kendilerinden istendiğinde âdeta bir "uluslararası tahsildar" gibi görev üstlenmiş oldukları da görülür.

Gerek papa gerekse herhangi bir ülkenin kralı vergi toplamakta sıkıntı çekecek olursa, kendisi bu işle pek uğraşmaz, Tapınakçılara havale ederdi. Tapınakçılar da böyle bir sorunu kısa bir süre içinde çözümleyiverirdi. Elbette bu hizmetin bir de bedeli olurdu.

Bedeli olunca vergisi de olması gerekir, değil mi? Peki ama hangi ülkenin hangi vergi dairesi bakacaktı bu işe? Kim, hangi görevli Tapınak Şövalyelerinin karargâhına gidip, vergilerini ödemelerini isteyecekti? İyisi mi, bu işe temelinden bir çözüm getirilmişti: Tapınak Şövalyeleri Tarikatı her yerde vergiden bağışık tutulmuştu.

Böyle olunca, «Anlaşıldı, Tapınakçılar = Mafya oluyor.» diyebilirsiniz. (Kuşkusuz "Mafya" çok daha sonraki tarihlerde ortaya çıkmış İtalyan kökenli bir suç örgütüdür ama elbette dilimizde bu anlamda da kullanılıyor.)

Aslında Mafya biraz hafif kaçan bir benzetme olur. Tapınakçılar çok daha ileriydi…

Finans Kurumu

Tapınakçıların askerî, politik ve diplomatik güçlerinin yanı sıra, asıl **"bankacılık"** olarak nitelenebilecek bir etkinlikleri vardı; şu az önce değinmiş olduğumuz finans konusunun bir kanadı... Öyle ki bu işlerinin, önem bakımından diğer uğraşılarının hepsinden önce geldiği bile söylenebilir.

İsteyenlerin para ve diğer değerli taşınır mallarını, küçük bir ücretle kasalarında koruma altına alırlardı. Paris'teki karargâhları, bu konudaki işlemlerin merkezi haline getirilmişti.

Birçok ülkedeki zengin soyluların, prenslerin hatta krallığın mücevherleri ve değerli belgeleri, Tapınakçıların belirli yerlerdeki kasalarında saklanır olmuştu. Günümüzde banka şubelerindeki "kiralık kasa" uygulaması gibi...

Günümüzde "çek" ve "senet" gibi adlarla anılan değerli kâğıtlar, 13. yüzyılda Tapınakçılar tarafından kullanıma sokulmuştu.

İskoçya'dan Kudüs'e kadar hemen her yerdeki karargâhlar aracılığıyla, başta tüccarlar olmak üzere yolculuk edenlere, bir yerden diğerine güvenli bir şekilde para transfer etme olanağı sağlamışlardı. Böylece Batı dünyasında ticaretle uğraşıp Tapınakçılara bağımlı olmayan kimse kalmamış gibiydi.

Para transferinde çok ilginç bir yöntem icat etmişlerdi. Bu yöntem, günümüzdeki elektronik bankacılık işlemlerinde kullanılmakta olan parola ve şifrelerin, o tarihteki olanaklarla uygulanan bir karşılığıydı; neredeyse "kredi kartı" denilebilecek bir şeydi. Uygulanışı şöyleydi:

Diyelim ki birisi bir yolculuğa çıkacak. Yolda bir saldırıya uğrayabilir. Varını yoğunu yitirebilir. Gideceği yerlerde paraya gereksinmesi olacaktır. Ne yapar?... Tarikatın herhangi bir yerdeki karargâhına başvurur. Parasını teslim eder ve bunun karşılığında üzerine özel işaretler işlenmiş bir kâğıt alır. Yola çıkar ve gittiği herhangi bir yerdeki karargâha uğrayıp aldığı kâğıdı verir; oradan istediği kadar para çeker. Elindeki kâğıdın bundan sonra ne kadar para ettiği, oradaki görevlilerce ve sadece kendilerinin bilip anladığı birtakım özel işaretlerle aynı kâğıt üzerine işlenerek gösterilir. Güvenilir bir kişi olduğuna inanılıp kendisine özel bir hak tanınmışsa, başta yatırmış olduğu paradan fazlasını bile harcayabilir yani kredi kullanır. Bunu da dönüşünde öder.

«Elindeki kâğıdı yitirecek ya da çaldıracak olursa parayı geri alabilir miydi?»

O belli değil. Ancak o kâğıdı eline geçiren bir hırsız ya da dolandırıcının kullanamaması için kendisine sadece karargâhlarda kullanılabilecek bir sözlü "parola" da verilirdi. Üstelik bir saldırgan parolayı da zorla öğrenmiş olsa bile, kullanmaya kalkıştığı anda karargâhtaki görevli, kendi bildiği bir yöntemle onun ilgili kişi olmadığını anlardı.

İlgili kişinin ölmesi halinde, para tarikata kalırdı. Bu koşul, daha parasını yatırırken kendisine anlatılırdı. Kabul etmezse bu olanaktan yararlanamazdı. Kuşkusuz, bu hizmetin karşılığında peşin olarak alınan bir ücret vardı.

* * *

«12. yüzyılda hangi Avrupalı uzun yolculuklara çıkardı ki?... Zaten feodal toplum düzeninde sıradan bir kişinin oturduğu yerden ayrılıp bir başka yere gitmesi yasak değil miydi?»

Öyle!... Askerleri saymazsak, bunu yapabilecek olan tek bir belirgin sınıf vardı: Tüccarlar.

Bir diğer uzun yolculuk hac amacıyla yapılırdı. Bunu yapabilecek olana izin verilirdi. Nitekim tarikatın kuruluşundaki temel amaç da Kudüs'e hacca gidecek olanların yol boyunca güvenliğini sağlamak değil miydi?... Para transferine gereksinme duyanların bir bölümü hacı adaylarıydı.

Böylece bu şövalyeler, yıllarca önce Kudüs'te Kral 1. Baudouin'e verilen sözü tutmuştu. Hacıları ve hac yollarını koruma altına alacaklar, bunun için esaslı bir sistem oluşturacaklardı ya!... Bundan daha âlâ koruma mı olurdu!

Bu olgu, Tapınakçılara bir başka kazanç kapısı daha açtı. Hacı adayları için Kudüs'e tüm gidiş gelişlerini kapsayan "her şey dahil paket programlar" hazırladılar. Günümüzdeki turistik paketler gibi… Bunun hayli alıcısı çıktı. Böylece Tapınakçıların temel uğraşı alanlarının kapsamına sınırlı bir amaçla bile olsa **"turizm organizasyonu"** da katıldı.

O kadarla da kalmadı… Tapınakçılar, derebeylerinin yaptığı gibi, tarikatın sahip olduğu tarım alanlarının köylülerce işlenmesini sağlardı. Çiftlik ve hayvancılık ürünlerinden elde edilen gelirin büyük bölümünü alırlardı.

Dendiğine göre, tarihte ilk kez sırf ticari amaçla tarım ve hayvancılık yapılması Tapınakçıların buluşudur. Oysa daha önce sadece ihtiyaç fazlası ürünler en yakın pazarda satışa sunulurdu. Şimdi ise sırf satış amacıyla üretim yapıldığı için, birçok yere çeşitli mallar gönderiliyordu. Durum böyle olunca, hangi tür ve hangi kalitede mala nerede alıcı bulunacağı bakımından araştırma ve programlama yani bir tür **"pazarlama"** etkinliği de başladı.

Fakat şunu da iyi bilelim ve bir yanlış anlama olmasın: Tapınakçılar ticareti doğrudan kendileri yapmazdı. Sadece işi organize eder, gerek sipariş almak gerekse satış için bu işe eli alışık aracı tüccarları kullanırlardı.

* * *

Tüccarlar… O günlerde bile ticareti kendi paralarıyla değil, olabildiğince başkalarının parasıyla yaparlardı. Bunun en kolay yöntemi, hiç kuşkusuz, parayı alıcılardan peşin olarak toplamaktı. Bir diğer yöntem ise borç almak yani kredi kullanmaktı.

Tapınakçılar, parasal birikimleri sayesinde, hem gereksinme duyan hem sıkıntılı duruma düşen tüccarlara, soylulara hatta belki kolay inanılmaz ama krallara bile borç verecek düzeye gelmişti. Üstelik bu kredi olanaklarından yalnızca Hıristiyanlar değil, Müslümanlar da yararlanıyordu.

Bu bağlamda Yahudilere yüz vermemişlerdi. Bunun da iki nedeni vardı.

Birincisi, Tapınak Şövalyeleri Tarikatı aslında Antisemitist yani Yahudi karşıtı bir örgüttü. Tapınakçılara göre, herhangi birisine borç para vermek, bir kazanç kapısı olmaktan önce onlara işlerini yoluna koymaları, sonra da düşmüş oldukları sıkıntıyı atlatabilmeleri için iyilik etmekti. Bu iyiliğin de elbette bir karşılığı olmalıydı.

Yahudilerle kötülük olsun diye uğraşmazlardı ama iyilik etmek istemezlerdi.

İkincisi, Hıristiyanlıkta faizle borç vermek yasaktı, günah sayılırdı; Müslümanlıkta ise haramdı. Yahudiler bundan büyük ölçüde yararlanıyor, tefecilik ediyor, borçlandırdıkları kimseleri giderek artan ağır faiz yükü altına sokuyor, onları zor durumda bırakıyordu. Böylece kaş yapayım derken göz çıkarıyorlardı. Yer yer borcun faizinin ödenmesinin, asıl paranın ödenmesinden daha zor olduğu bile görülüyordu.

Tapınakçılar ise borçluya çok daha insaflı davranıyordu.

«Madem Hıristiyanlıkta da verilen borç karşılığında faiz almak yasaktı; Tapınakçılar bunu nasıl başarıyordu?... Yoksa bunun için de mi onlara bir ayrıcalık, bir özel hak tanınmıştı?»

Hayır!... Bu konuda öyle ayrıcalık ya da özel hak gibi bir durum yoktu. Çok ilginç bir yöntem keşfetmişlerdi; din açısından sakıncası olmayan bir kandırmaca...

Birisine borç verdiklerinde, işlerine yaramayan, kullanmadıkları bir bina ya da araziyi belli bir süre için kiraya verirlerdi. Bu mülkün borçlunun işine yarayıp yaramaması önemli değildi. Borçlu, Tapınakçılara güya faiz değil, kira öderdi. Kira tutarı başlangıçtan verilen krediye eklenir, borç tümüyle kapatıldığında, kira sözleşmesi de sona ererdi.

* * *

Söz borç para vermek ya da krediden açılmışken, hiç de salt bir söylenti olmakla kalmayıp, belgelenmiş bir örnek yine İngiltere'den verilebilir:

1260'lı yıllarda İngiltere tahtının adayı Prens Edward, Tapınakçılara çok borçlanmıştı; kayıtlara göre, tam 28 bin 189 sterlin… Paranın o dönemdeki alım gücü göz önünde tutulursa, bu hiç de azımsanacak bir tutar değildi. Çünkü o tarihlerde yılda 55 sterlin ödenerek silâhtarıyla birlikte bir şövalye kiralanabilirdi. Orta boy bir kale, olsa olsa 500 sterlin harcanarak yaptırılabilirdi.

Prens Edward'ın bu paraya ne yapıp edip tahta çıkabilmesi için ihtiyacı olmuştu. Ancak bu böyledir diye o sıralarda Tapınakçıların bir diğer adaya karşı Edward'ı desteklemek için ona kredi açtığı sanılmasın. O tür bağlantılardan kaçınırlardı.

Leicester Örlü Simon de Montfort, 1264 yılında İngiltere Kralı 3. Henry'ye başkaldırmış, ordusunu alt etmiş, ülkenin yönetimini ele geçirmişti. Kimi baronların desteğini sağlayarak bir tür parlamento bile kurmuştu ama astığı astık, kestiği kestikti. Prens Edward'ı tutuklatmıştı. Gerçi Kral tahttan indirilmiş değildi ama eli kolu bağlı, hiçbir şey yapamaz duruma sokulmuştu. İş tersine dönmüştü. İngiliz baronlardan çoğu hatta daha önce Simon de Montfort'a destek vermiş olanlardan kimileri bile bu sonuçtan çok rahatsızdı.

İngiltere çalkantı içindeydi; âdeta bir politik çıkmaza girmişti.

Tarih, genelde böyle sıkıntılı bir politik çıkmazın ardından mutlaka bir ekonomik bunalımın geldiğini gösteriyordu.

Prens Edward hapisten kaçmayı başarmış, tahtı ele geçirmek için güç toplamaya başlamıştı.

Edward'dan yana çıkan baronların verdiği maddi destek yetmiyordu. Para bunun için gerekli olmuştu.

Sonunda Edward İngiltere kralı oldu. Bunun için 1272 yılına, babasının ölümüne dek beklemesi gerekti ama Simon de Montfort'u devreden çıkarmayı başardı.

Bu örnek bize şunu gösterir:

Tapınakçılar, devletlerin iç politikasına da bulaşırdı. Hele bir ülkede ekonomik bunalım baş gösterdi mi, hemen bundan yararlanmanın çaresine bakarlardı. Fakat çöküntülerden ve kargaşadan hoşlanmazlardı. Her nerede olursa olsun, gerek politik gerekse ekonomik bakımdan tutarlı bir düzenden yanaydılar. Bunu kendi çıkarları doğrultusunda sağlayabilmek için ellerinden gelen her şeyi yapar, gerektiğinde kaba güç kullanmaktan bile geri kalmazlardı.

* * *

13. yüzyıl öncesinde, Avrupa'da ticaret çoğunlukla yerel boyutta, yakın çevrede yapılırdı. Tek güvenli ulaşım yolu deniz olduğu için limanlar gelişmişti ama denize bağlantısı olmayan kentler neredeyse hiç büyüyememişti.

Tapınakçıların sağladığı para transferi olanakları, karadaki ticarî etkinlikleri de canlandırmıştı. Bunun sonucunda, karada da kentleşme olgusu başlamıştı.

Karadaki bu hareketlilik, iletişimi artırarak insanlar arasındaki bilgi alış verişini geliştirmişti. Dolayısıyla, önceleri hep kendi çevrelerine kapanık olarak yaşamaya alışmış, bundan başka bir dünya bulunmadığını sanan halkın gözü açılmaya başlamıştı.

Bu gelişmenin doğal sonucu olarak, tarihteki ilk kent burjuvazisinin temeli atıldı.

Rönesans

13. yüzyılda Avrupa'daki Rönesans akımının doğuşunda Tapınakçıların da payının bulunduğu söylenir.

Ancak bu Tapınakçılara bir övgü olarak değil, âdeta suçlama tarzında yöneltilmiştir. Çünkü Rönesans, ne din çevrelerinin ne de Avrupa'daki egemen güçlerin işine gelmiştir.

Bu kitabın sonraki bölümlerinden bazılarında masonların Tapınakçılar ile bağlantısına değinilecek. Ancak hazır Rönesans'tan söz etmişken, ilginç bir noktaya hemen burada belirtmekte yarar var.

Tarih boyunca kimileri masonları devrimci *(ihtilâlci)* olmakla, böyle girişimleri desteklemek hatta buna doğrudan katılmakla suçlamıştır. Bu gibi suçlamaların ne denli doğru, ne denli yanlış olduğunu, gereğinde devrimin iyi ve haklı olup olmadığını incelemeyi bir yana bırakalım. 1789 yılındaki Büyük Fransız Devrimi'nin, 1917 yılındaki Sovyet Devrimi'nin ve daha birçoklarının hep "masonların başının altından çıktığı" ileri sürülmüştür.

Böyle denilince, elbette burada şöyle bir ön kabul var: Monarşiye karşı devrim girişiminde bulunmak, bu girişimin gerekçesi ne olursa olsun ve sonucu nereye bağlanırsa bağlansın, kötüdür.

Rönesans ise, insanlık tarihinin Batı'daki en büyük silâhsız devrimlerinden biri sayılabilir.

Masonluk, kimilerinin ileri sürdüğüne göre, Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın bir devamıdır. Dolayısıyla Masonluktaki devrimci eylemlerin daha 13. yüzyılda başlamış olduğu gibi bir sonuca varılır.

Böyle bir bağlantı kurulunca, Masonluk ön yargıyla kötü sayılınca, ister istemez Tapınak Şövalyeleri de kötüdür.

Tapınak Şövalyeleri Masonluğun var oluşundan önce var olduğuna göre, demek ki Masonluğun kötü oluşunun etkenlerinden biri de bu tarikattır gibi, aslında hiçbir şekilde ne gerçeğe uyan ne de akıl ve mantığa sığan bir sonuca varılır.

Ancak bu gibi varsayımların gerçeğe ya da akıl ve mantığa uygun olup olmaması önemsenmez. Bu bağlamda önemli olan, bilgisiz kitlenin buna inanmasını sağlamaktır.

Bilgi ve Kültür

Tapınakçılar, ekonomik ve politik etkinliklerinin yanı sıra bilgisel ve düşünsel konularla da yakından ilgilenirdi.

Daha önce de değinilmiş olduğu üzere; sadece Hıristiyan değil, İbrani ve İslâm kültürleriyle de haşır neşir olmuşlardı. Özellikle Müslümanlar, bir de Lübnan dolaylarında yerleşmiş Dürzîler ile kurmuş oldukları yakın ilişkilerin etkisiyle, Hıristiyan dünyasında hayli yadırganan bir düşünme tarzı edinmişlerdi. [**Dürzîler**: Kendilerine özgü bir inanç sistemi olan, içine kapanık etnik bir toplum… Bu adın Zerdüşt'ün özgün adı olan Darusi'den gelme olduğu söylenir.]

Tapınakçıların Ortadoğu'da uzun süre kalanlarından birçoğu Arapça ya da Türkçe öğrenmiş, Ortaçağda doruğuna varmış olan İslâm kültüründen yararlanmış olduğu da söylenir. [Bu doğruysa, o dillerin arasında Farsça da yer alsa gerek ama her nedense ondan pek söz eden yok.]

Başlangıçta Tapınakçılara olağanüstü destek vermiş olan Katolik Kilisesi, 13. yüzyılın ikinci yarısında bu durumu kaygıyla izler olmuştu. Bu tarikatın düşünsel alanlara ilgileri ile şövalyelerin eğilimlerinin, doğrudan kendi girişimleri görülemese de destekledikleri bağlantıların, Kilise'nin katı tutumuna karşı gnostik denilebilecek bir tutum üzerine kurulu olduğu görülüyordu. Hele İbranice öğrenmiş olanlarının Kabala ile de bağlantılı bir tarzda mistik bir tutumla İncil'i sorgulamaya, üstelik farklı bir biçimde yorumlamaya girişmeleri çok ürkütücüydü.

Katolik Kilisesi âdeta bir canavar yaratmış, bunu kendi başına dert etmişti.

* * *

Tapınakçılar, dönemlerinin yeni düşüncelerini, bilginin yeni boyutlarını, bilimsel gelişmeleri yakından izlerdi. Teknolojinin her yeniliğini, her olanağını deniyorlardı. Yararlı gördüklerini hemen pratikte kullanıma sokuyorlardı.

Bu yüzden, birçok meslek ve zanaatın inceliklerini bilenlerle bir aradaydılar; onlara karşılıksız parasal destek de sağlıyorlardı.

Özellikle arazi ölçümü, haritacılık, navigasyon *(denizcilikte yön saptama)*, yol ve köprü yapımı tekniklerinin gelişimine ellerinden geldiğince destek veriyorlardı. Bina yapımına da ilgi gösteriyorlardı ama ticaret bakımından çok önemli oluşundan ötürü "ulaşım" konusunu öncelikli tutuyorlardı. [Bazı kaynaklarda Tapınakçıların Ortaçağdaki bina yapımcıları ile yakın ilişkileri olduğu ileri sürülmüştür. Bu ileri sürüşün gerekçesi, günümüzdeki Masonluğun tarihteki bina yapımcılığı meslek ve zanaatının devamı olduğunun ileri sürülmesi, dolayısıyla Tapınakçılar ile günümüzdeki Masonluk arasında da bağlantı bulunduğunu ortaya koymak, böylece söz konusu bağlantıyı yüzyıllar öncesine kadar uzandırabilmektir. Oysa Tapınakçılar, Masonluk söz konusu olmaksızın kendi başlarına incelendiğinde, inşaatçılık bakımından yol ve köprü yapımıyla yakından ilgilendikleri görülmekte ama kendi kiliselerinin inşa edilmesi dışında bina yapımcıları ile bağlantıları olduğuna ilişkin herhangi bir veriye rastlanamamaktadır.]

Tüm bunların sonucunda, çeşitli yerlerde doğrudan kendilerince işletilen birçok liman kurdular. Hem askerî hem ticarî filolara sahip oldular.

Denizcilikte çok ileri gitmişlerdi. Öyle ki, pusula ile birlikte yıldızlara bakarak ne kadar yol alındığını belirlemekte yararlanılan "usturlap" adlı âletin yeryüzünde herkesten önce Tapınakçılar tarafından kullanmış olduğu söylenir.

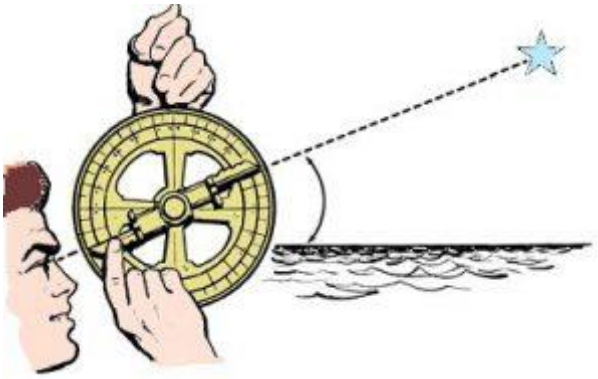

Denizcilikte çok işlerine yarayan astronomi bilgilerini daha da geliştirmek için teleskop kullanıyorlardı. Bu âleti de Müslüman bilginlerden almışlardı.

13. yüzyılda Tapınakçılara özgü bir göl haline dönüşen Akdeniz'deki en önemli üsleri, İber Yarımadası'nın doğusundaki Mayorka Adası'nda kurulmuştu. Atlas Okyanusu'na açılmak üzere, bir benzerini de Fransa'nın batı sahilindeki La Rochelle limanında işletmeye koymuşlardı.

* * *

Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın Avrupa'nın neredeyse her yerinde, haydi abartmayalım, birçok yerinde doğrudan kendilerine ait kiliseleri vardı.

Gotik Mimarî Stili'nin ilk kez Tapınak Şövalyelerinin Kudüs'ten getirdiği bilgi üzerine kurularak doğduğu da söylenir. Bu mimarî stili, 13. yüzyılda özellikle dinsel yapılarda Avrupa'da çok tutulmuştu.

Ancak bu iddiada bir yanlışlık var gibi görünüyor… Nedeni de Gotik Mimari Stili'nin Benediktin Tarikatı'nın bir manastırında doğmuş olduğuna ilişkin bilgi… Oysa Tapınakçılara, Benediktinler ile hiç de geçinememiş olan Sistersiyen Tarikatı destek vermiştir.

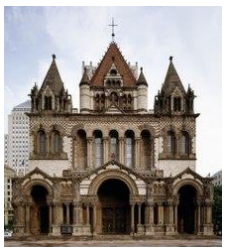

Öte yandan, Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın kendi kiliselerinin daha çok Bizans Stili'ne benzer bir tarzda yapılmış olduğu dikkati çeker. Bu kiliselerin ana holünün de planda, Ortaçağdaki çoğu kiliselerden farklı olarak, bir standart Hıristiyan Haçı biçiminde değil, sekizgen biçiminde yani neredeyse yuvarlak olarak yapıldığı dikkati çeker; tıpkı Kudüs'teki Hz. Ömer Camii gibi... [Bu kiliselerin bir örneği bu kitabın 14. bölümünde verilmişti.]

Her Hıristiyan kilisesinde bir heykel ya da bir resim biçiminde Hz. İsa'nın çarmıha gerilmiş haldeki figürü vardır. Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın kiliselerinde ise yoktur. Kilisenin neredeyse yuvarlak olduğuna bakılınca, burada bir âyine katılanların ortaya dönük olarak oturdukları anlaşılır.

«Alevîler de âyinlerinde bir çember halinde toplandıklarına göre, acaba Tapınakçılar sadece genelde Müslümanlardan değil, özel olarak Alevî toplumundan etkilenip esinlenmiş olabilir mi?»

Bu türden bir düşünce, konunun Türk-İslâm yaklaşımıyla değerlendirilmeye çalışılmasından ileri geliyor. Batı ülkelerinin metinlerinde böyle bir spekülasyona rastlanmıyor.

* * *

Tapınakçılar, birçok yerde kendi hastane ve bakım evlerini de kurmuştu. Hastanelerde yeni tedavi yöntemlerinin geliştirilmesine ellerinden geldiğince destek oluyorlardı. Bu bakımdan kısaca **"Hastaneciler"** (Hospitaliers) olarak anılan Aziz Yahya Şövalyeleri ile çok yakın ve sıkı bir iş birliği oluşturmuşlardı. Gerçi sonraları bu olumlu ilişki bozulmaya yüz tuttu; iki tarikat arasında çekişme bile baş gösterdi ama Tapınak Şövalyeleri Tarikatı ortadan kalktıktan sonra kaçmayı başaran birçok şövalyenin Hastanecilere sığındığı da biliniyor.

Kimilerine göre, Hastanecilere muhtaç olmak, bir Tapınak Şövalyesi için utanç verici sayılırdı ama başka çareleri yoktu. (Bu konuya daha sonra geleceğiz.)

1128 yılında, yani Tapınak Şövalyeleri Tarikatı resmen kurulduğunda, bu örgütün üyelerinin niteliği "savaşçı keşiş" olarak saptanmıştı. Fakat 12. yüzyılın sonuna gelindiğinde, bu örgütün niteliğini artık çok daha kapsamlı bir biçimde **"askeri, dinsel, ekonomik, finansal, diplomatik, teknik ve bilimsel"** diyerek belirtmek daha uygun düşse gerektir.

Insolenta Templorarium

Tapınak Şövalyeleri önceleri çok saygın tutulmuşsa da, zamanla bunların güçlerinden sıkılanlar, karşı çıkmaya çalışanlar belirmeye başladı. Şayet bu kişiler, -nitelikleri her ne olursa olsun- kendilerini ortaya çıkaracak olursa sert tepkilerle karşılaşıyor, sinmek zorunda bırakılıyordu.

Katolik Kilisesi Tapınak Şövalyelerinin yetki ve ayrıcalıklarını artırdıkça, gizli düşmanlıklar arttı. Birçok yerde soylular, krallar ve din adamları, -hani *"senli de olamam sensiz de"* deyişindeki gibi- hem onlara gereksinme duyuyor hem onları başından atmanın çaresini arıyordu. Bunda Tapınak Şövalyelerinin giderek artan şımarıkça davranışlarının da etkisi vardı.

Örneğin; 1207 yılında Papa 3. Innocentus dayanamamış, "De Insolenta Templariorum" *(Tapınakçıların Saygısızlığı Hakkında)* başlığı altında bir bildirge yayımlamıştı. Bu bildirgede, şövalyelerden artık kendilerine çeki düzen vermelerini istemiş, bu arada bir de kentlerin ara sokaklarında at üzerinde dolaşmalarını yasaklamıştı.

Tapınak Şövalyeleri buna pek ses çıkarmadı.

Sonraki papalar da ayrıcalıkları bir zamanlar Kilise tarafından sağlanmış olan bu şövalyelerin halk arasındaki tutum ve davranışlarını bir düzene sokmaya girişti. Papa 4. Clementhus, tarikatın kendi dönemindeki büyük üstadı olan Thomas Berard'a, bu gidişi düzeltmeyecek olursa onu aforoz etmek zorunda kalacağını söylemişti.

Bu olay, kişisel bir aforozdan söz edilmesine karşın Katolik Kilisesi'nin Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'na karşıt bir nitelik taşıyan ilk girişimi sayılabilir. Çünkü büyük üstat demek, tarikatın bütünü demekti.

1291 yılında, Akdeniz'in doğusundaki en önemli limanlardan biri olan Akkâ'nın Müslümanlar tarafından düşürülmesinden sonra, Tapınak Şövalyeleri ile Hastaneciler Kıbrıs'a taşınmıştı.

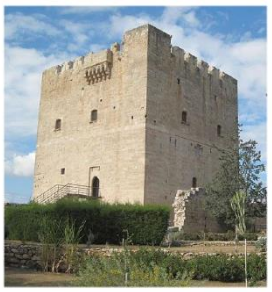
Tapınakçıların Kıbrıs'taki Kalesi

Bunun üzerine Papa 4. Nicholas, kendisine bağlı bu iki tarikatı birleştirme girişiminde bulundu. Ancak Tapınak Şövalyeleri bu tasarıya karşı çok sert bir tutumla itiraz ettiği için bu iş gerçekleştirilemedi.

Aslında Hastaneciler de buna sıcak bakmamıştı; onlar da Tapınakçılar ile bir arada olmayı istemiyordu.

Özetle, Hıristiyan dünyası açısından Kudüs elden gidip de Kudüs Krallığı ortadan kalkınca, Tapınak Şövalyelerinin de suyu ısınmaya başlamıştı.

* * *

Tapınak Şövalyelerine karşıt eylemler arasında şöyle bir olay anlatılır:

1252 yılında İngiltere Kralı 3. Henry "Magna Charta"yı yürürlüğe koymuş olan babası Kral John'un Tapınak Şövalyelerine vermiş olduğu önem ve değeri hiçe sayar gibi bir tutum takınmıştı. Tarikatın hemen her ülkede geçerli olduğu benimsenmiş haklarını, İngiltere'de kısıtlamayı öngördü. Başkaları ne yaparsa yapsındı; burası İngiltere'ydi, onun ülkesi…

Nitekim ülkenin ileri gelen baronlarından birçoğunun bulunduğu bir toplantıda bu tasarısını açıkça ortaya koydu.

Ancak gözden kaçırdığı bir husus olmuştu. Tarikatın Londra üstadı da oradaydı. 3. Henry'nin bu sözü üzerine ayağa fırlayıp şöyle bağırdı:

«Ey kral!... Şunu iyi bil ki, eğer dilini tutmayı beceremezsen krallığını yitirebilirsin.»

Bu söz dehşetli bir hakaretti. Hiç kimse hiçbir ortamda bir krala böyle bir şey diyemezdi.

Ortaya hayli uzun süren bir sessizlik çöktü.

3. Henry şöyle bir durdu. Bir şey söyleyecekmiş gibi bir hareket yaptı. Yutkundu. Fakat hiçbir şey söylemedi.

Dilini tutmak şöyle dursun, yutmuş gibiydi.

Tapınak Şövalyelerinin üstadı bir süre ayakta durdu; bekledi. Kral hiçbir karşılık vermeyince, yerine oturdu.

Bu konu bir daha hiç gündeme gelmedi.

* * *

Özellikle 13. yüzyılda, Tapınak Şövalyelerine karşıtlığın artışının nedenlerinden biri de din konusundan kaynaklanıyordu.

Neydi Tapınak Şövalyelerinin asal görevi?... Kudüs başta olmak üzere kutsal toprakları ve öncelikle Hıristiyanların çıkarlarını başkalarına, özellikle Müslümanlara karşı korumak, öyle değil mi?

Ancak Tapınakçılar, Ortadoğu'da Müslümanlar ile savaşmak kadar onlarla iç içe yaşamaya başlamıştı. Her birinin anlayışı, kafa yapısı, yaşam tarzına ilişkin yeğlemesi değişime uğruyordu. Müslümanlar onlardan daha toleranslı olduğu için, onlar da İslâm dinini saygıyla karşılamayı ve Hıristiyan olmayanlara tolerans göstermeyi öğrenmişti.

Hatta bu konuda anlatılan şöyle bir olay var:

"Kudüs Hıristiyanların egemenliği altındayken, Tapınak Şövalyelerinin iyi diplomatik ilişkiler kurmuş bulunduğu Arap emirlerinden biri konuk olarak Kudüs'e geldi. Öğle vaktinde, Mescidül Aksa'da namaza durdu. Kıbleye döndüğünde, oradaki Hıristiyanlardan biri Emirin üzerine atılıp yüzünü doğuya doğru çevirtti. Emir ile tartışmaya, onu zorlamaya girişti.

Rastlantı bu ya, orada bulunan bir Tapınak Şövalyesi olayın büyümesine engel oldu ve saldırganı hemen uzaklaştırarak Emirin namazını gerektiğince kılmasını sağladı. Sonra da Tapınakçıların Kudüs karargâhının üstadı bu olaydan ötürü Emirden özür diledi."

Diyelim ki bu olay orada diplomasinin bir gereği olmak üzere öyle olmuştu. Nitekim Tapınak Şövalyeleri, Müslümanların en zayıf noktasını keşfetmişti. Sünni ve Şii mezhebinden olan sultanlar arasında sürekli bir uyuşmazlık hatta çekişme vardı. Tapınakçılar, Müslümanlar arasında yer yer düşmanlığa kadar varan bu sürtüşmeyi Hıristiyanlığın lehine kullanmayı bilmişti.

Buna karşın, Salâhaddin Eyyubî'nin sonunda Kudüs'e doğru saldırıya geçip ele geçirmesini engelleyememiş hatta bundan sorumlu tutulmuşlardı.

Kimilerine göre asıl sorun, Tapınak Şövalyelerinin kiminle iyi geçinip kiminle geçinemediği değildi. Kudüs'ü Müslümanlara teslim etmek zorunda kalışlarının asıl nedeni de bambaşkaydı. Fakat Hıristiyan dünyasının ileri gelenleri, Tapınakçılara mutlaka bir suç yöneltmek istiyordu. Bu bakımdan Kudüs'ün yitirilmesi asıl tasa değil, işin bahanesiydi. Asıl sorun Tapınakçıların kendi ülkelerindeki tutumlarından ileri geliyordu. Hiç sormadan hatta danışmadan kendi bildiklerini okumakta oluşları, dayanılamaz bir boyuta varmıştı.

Dahası, kimi krallar, sadece ekonomik güç bakımından değil, uluslararası politika ve ticaretteki işlevleri nedeniyle de Tapınak Şövalyelerine içerlemeye hatta onlara iyice kızmaya başlamıştı.

Tapınakçılardan birçoğu, ulaştığı yazılı İslâm yapıtlarını okumaya girişmiş, Müslümanlardan birçok görenek edinmişti. Üstelik bunlar sadece Ortadoğu bölgesinde kalmıyor, Avrupa'ya da yansıyordu. Bu da hem Hıristiyan din adamlarını hem de hükümdarları hayli rahatsız ediyordu.

* * *

Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın Avrupa'daki gelişimiyle çelişkili olmak üzere, daha 12. yüzyıl sonlarına varmadan Kudüs'teki merkezleri yozlaşmaya yüz tuttu.

1185 yılında Kudüs Kralı 4. Baudouin ölünce, yeni kralın seçimi konusunda uyuşmazlık doğdu. Tapınakçıların o sıradaki büyük üstadı **Gérard de Ridefort**, sırf bundan ötürü neredeyse orada bir iç savaş çıkaracaktı.

Müslümanlar, Hıristiyanların arasındaki bu çekişmeden yararlanmayı bildi. 1187 yılında Kudüs'ü yeniden ele geçirdiler.

Bunun üzerine Hıristiyan dünyası Üçüncü Haçlı Seferi'ni düzenledi.

Ancak bu kez Kudüs'ü ele geçiremediler. Sadece Akdeniz'in doğusunda, Filistin, Lübnan ve Suriye'de bir süre daha tutunabilme olanağını elde ettiler.

Tapınakçılar ise tüm ekonomik, askeri ve politik güçlerine karşın, Kudüs'ü yeniden Hıristiyan dünyasına kazandıramadı.

Olağan dışı bir durum doğduğu belliydi. Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'na bir şeyler oluyordu.

Her ne olduysa, bu *"kol kırılır, yen içinde kalır"* deyişindeki gibi örgütün içinde saklanıyordu. O tarihlerde hiç kimse perde arkasında ne olup bittiğinin farkında değildi.

Bu sorun, yüzyıllar boyunca bir "bilinmez" olarak kaldı. Kimse bununla pek ilgilenmedi. Ancak pek yakın bir geçmişte, 20. yüzyıl ortalarında açıkça ortaya döküldü.

Bunu bu kitabın sonraki bölümlerinde anlatacağız. Bir açıdan bakıldığında küçük bir ayrıntı gibi görünüyor ama meğer ne kadar da önemliymiş!...

* * *

Şimdi sıra Tapınak Şövalyeleri'nin çöküşünde…

Fakat ondan önce ikinci ve üçüncü haçlı seferlerini de özetle anlatmak gerekiyor.

Akdeniz İmparatorluğu, bugünkü Fransa'nın güneyinde Pireneler ile Akdeniz sahili arasındaki **Languedoc** bölgesinde son buluyor. Tapınak Şövalyeleri'ne bir ara verip, 13. yüzyılın ilk yarısında orada olup bitenlere bir göz atalım.

Bölüm: 18

Katharlar

Kitabımızın bu bölümü ne Tapınakçılar, ne Siyonistler ne de Masonlar ile doğrudan ilgili... Ancak anlatmak gerekiyor; kronolojik bakımdan da şimdi tam sırası; onun için ele alındı.

Hıristiyanlık, dünya yüzündeki en yaygın dinlerden biridir. Öyle oluşuna karşın, bunun nasıl bir din olduğunu betimlemek oldukça zordur. Hayli karmaşık öğeler içerir. Bunların arasında en önemlisi de İsa'nın kimliğidir. Tarihte İsa diye biri yoksa, Hıristiyanlık olmaz.

Hıristiyanlar, bu kimliğin ayrıntısı üzerinde tam bir uyum içinde değildir. Ayırımsız hepsi onun yaşamının örnek alınıp, öğütlerine uyulması gerektiğinde birleşir ama bu yeterli sayılmaz. Kimisi onu "Tanrı'nın oğlu", kimisi "Tanrı'nın elçisi", kimisi doğrudan "Tanrı'nın bir öğesi", kimisi "peygamber", kimisi "olağanüstü bir bilge", kimisi sadece "iyi niyetli bir kişi" olarak görür.

Dinin ilkeleri ve tapınma yöntemlerine gelmeden, İsa'nın kimliği üzerinde çıkan uyuşmazlık, Hıristiyanlıkta farklılaşmalara yol açmıştır.

İsa hakkında tarihsel bakımdan bilinenlerin tek kaynağı İncil'dir. Başka kaynak olmayınca, anlatılanların doğruluk düzeyi tartışmalıdır. Bu bağlamdaki bilgileri Hıristiyanlığın ilk yıllarında İsa'nın havarileri sayılan İncil yazarları vermiştir. Onlar ise bir "tarihçe" yazmayı değil, insanları oluşturdukları dinin inançlısı olmaya ikna etmeyi öngörmüştür. Önerdikleri bu dinin sonradan farklı biçimlenmelere uğrayacağı hiç akıllarına gelmemiş olsa gerektir. Üstelik İncil'de yazılmış olanlar bir tarihsel öykü gibi anlatılmaktaysa da çoğu sözün ardında başka bir anlam yatmaktadır.

Hıristiyanlıkta İsa ile ilgili bilgiler bu kadarla bırakılmamıştır. İncillerin bir bölümünün uygun görülmeyip ortadan kaldırılışı bir yana dursun, sonradan bu dine bir de inancın temel ilkeleri sayılan dogmalar eklenmiştir.

Eskiden herkes dinin ilkeleri hakkında kendisine her ne anlatılmışsa kulaktan dolma olarak sadece onu öğrenir, öğrendiğiyle yetinirdi. Hiç kimse anlatılanlar üzerinde kafa patlatmaz, zihnini kurcalayan sorular sormazdı; buna hiç de gerek görmezdi. Böyle soruların ortaya konmasına başlanınca, yanıt verilmesi ya da açıklama yapılması zorunluluğu doğdu.

Bu, sadece Hıristiyanlıkta değil, diğer dinlerde de böyle oldu.

Kilise, Hıristiyanlık hakkında sorulanların yanıtını bilmediğini ya da bu konuda bir açıklama yapamayacağını söyleyemezdi. Ne seçeneklerden söz edebilir ne de konuyu belirsiz bırakabilirdi. Kendine göre olması gereken açıklamaları yaptı. Bunları tam ve kesin, değişmez birer doğru yani **"dogma"** olarak ortaya koydu.

Zaten Hıristiyan dininin bir diğer temel öğesi, inançların, ilke ve yöntemlerin otoritesi niteliğini taşıyan **"Kilise"**dir. Roma Katolik Kilisesi bunlardan biridir.

Aslında bir başka Katolik Kilisesi daha olmadığı için, bunun başına "Roma" sözcüğünün takılması gerekmez. Ancak Batı dillerinde katolik sözcüğünün karşılığı "tümünü kapsayan" anlamına gelen bir sıfat olarak da kullanılabildiğinden, günümüzde kısaca "Vatikan" olarak da anılabilen Katolik Kilisesi'nden söz ederken, bunun başına Roma eklenmesi âdet edinilmiştir. Gerçi günümüzde "Vatikan" denilince burada da Roma kentindeki bir kasabanın ötesinde, uluslararası ilişkiler bakımından bağımsız bir devletten söz edilmektedir ama bu bir anlamda Katolik Kilisesi ile de özdeşleşir.

Hıristiyanlıkta bir de **"Gerçek Kilise"** anlamına gelen bir kavramın dile getirildiği olur. Aslında her farklı Kilise, kendini öncelikli ve dinin gerçek otoritesi sayarak bu kavramla özdeşleştirir.

Ancak Gerçek Kilise'nin aslında "İsa'nın Kilisesi" olduğunu, bunun çoktan beri yitirildiğini hatta özellikle ortadan kaldırıldığını, yeniden kurmak gerektiğini ileri sürenler de vardır. Bu iddialara bakılırsa Katolik Kilisesi "Gerçek Kilise" değildir; sadece kendi çıkarları peşinde koşan yozlaşmış bir kurumdur.

* * *

Hıristiyanlıkta Kilise kurumunun ilk oluşumu hakkında yanlış bilgi edinmiş olanlar vardır. Bu bilgi yanlışlığı, önce Roma'daki Katolik Kilisesi'nin oluştuğu, İstanbul'daki Ortodoks Kilisesi'nin ondan doğduğu biçimindedir. Bu işin doğrusu şöyledir:

Roma İmparatoru 1. Constantinus (Büyük Konstantin), 325 yılında İznik'teki ünlü toplantıdan sonra, kurumsal bir yetke anlamındaki ilk Kiliseyi kurdu. Başına bir "patrik" yerleştirdi. Din ile devleti birleştirip, kendi tartışılmaz egemenliği altına aldı. Ertesi yıl, imparatorluğun merkezini Roma'dan bugün İstanbul'un bulunduğu yere taşıyıp, buraya **"Yeni Roma"** adını verdi. Kilise'nin merkezi daha sonra "Constantinopolis" olarak anılacak bu kentteki patrikhaneye alındı. "Eski Roma"da kalmış başpiskopos ise, oradaki en güçlü kişi oldu.

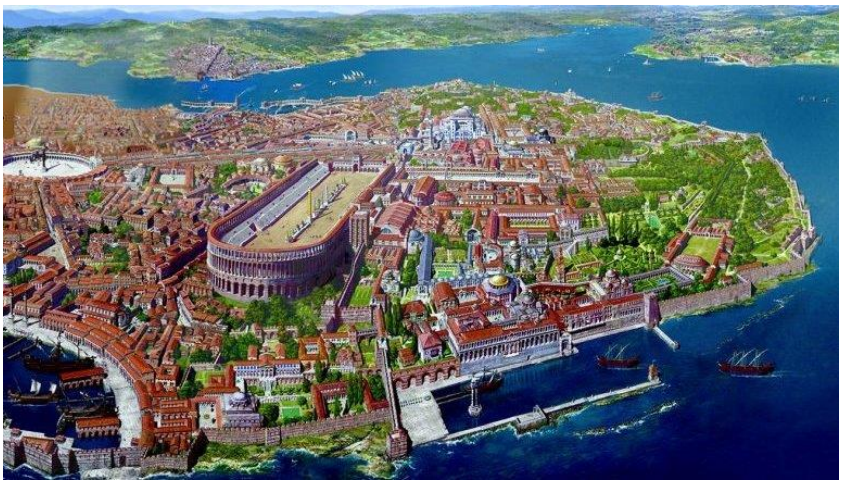

Constantinus öldüğünde, üç oğlu imparatorluğu paylaştı. Roma, Constantinopolis (Konstantiniye) ve Alexandreia (İskenderiye)... Kısa bir süre sonra, ikisi birleşti. Ardından, Roma'daki başpiskopos bağımsızlığını ilan etti ve Gerçek Kilise'nin Roma'da olduğunu ileri sürdü. Papa unvanını aldı.

Papa, Konstantiniye'deki patriği sapkınlık ile suçladı çünkü Ortodoks Kilisesi, tek otorite olarak İsa'yı gösteriyor, papanın iddialarının yanlış olduğunu ileri sürerek, dine yerleştirmeye çalıştığı kurallara da karşı çıkıyordu.

Katolik Kilisesi ile Ortodoks Kilisesi arasında daha çok fark var ama bir tek bu uyuşmazlık bile bu iki otoritenin kopması için yeter de artar bile. Nitekim 395 yılında Roma İmparatorluğu'nun doğu ve batı olarak bölünüşünün nedenlerinden biri de budur.

* * *

Batı Roma İmparatorluğu'nun 476 yılındaki parçalanmasından sonra, Katolik Kilisesi çok zor günler geçirdi.

Bunun da birçok nedeni vardı ama bu kez başta din değil Kilisenin politik bakımdan güçlü bir destekten yoksun oluşu geliyordu. Papa, Merovenj hanedanından Frankların Kralı Clovis I ile bu nedenle anlaşmıştı.

Ancak o iş Kilise'nin istediği gibi yürümemişti. (Bu konu üzerinde daha önce durmuştuk.)

800 yılında Papa 3. Leo, Charlemagne'a "Kutsal Roma İmparatoru" niteliğiyle taç giydirip dünyevî güç bakımından sırtını ona yaslayınca, Ortodoks Kilisesi ile Katolik Kilisesi arasındaki sürtüşme kesildi. Biri egemenliğini doğuda, diğeri batıda kurmuştu. Hıristiyanlığın en yaygın olduğu çevreleri aralarında paylaşmışlardı.

Aslında batıdaki Kilise'nin yetki alanında olması gereken Çekler, Slovenler, Polonezler ve Hırvatlar gibilerinin Ortodoks Kilisesi'ne bağlanması bile büyük bir sorun haline getirilmedi. Katolik Kilisesi, Ortodoks Kilisesi'nden batıdaki bu toplumları kendisine bırakmasını rica edecek değildi ya!... Zaten egemen olduğu bölgede bile bir türlü çözümleyemediği sorunlarla bunalmıştı. Başına daha fazla dert almak istemedi.

* * *

Katolik Kilisesi, 9. ve 10. yüzyıllarda tam rahatlamış gibiydi ki, bu kez sırtını yaslamış olduğu imparatorlar sorun çıkarmaya başladı.

Bu sorunlardan biri, piskopos olacak yönetici din adamlarını göreve atama yetkisinin kimin elinde olduğuydu. Papa, bu yetkinin sadece kendisinde olduğunu savunuyordu; Kutsal Roma İmparatoru ise, bu kişilerin "din görevi yapan devlet memuru" niteliğini taşıdığı görüşüyle kendi bildiğini yapmaya girişiyordu.

Bu konudaki uyuşmazlık giderek arttı ve çekişmeye dönüştü. 1075 yılında Papa 7. Gregorius, sırf bu nedenle İmparator 4. Heinrich'i aforoz etti. Bunun üzerine 4. Heinrich de «Gregorius VII bundan böyle papa olma niteliğini yitirdi.» diyerek, onu tanımadığını ilan etti.

İmparator ile Papa sonraki yıllarda barışmış gibi görünmüşse de aralarındaki gerginlik ortadan kalkmadı. Nitekim birkaç yıl sonra 2. Urbanus adını alan yeni papa göreve geldiğinde, 4. Heinrich, ondan aforozu kaldırması dileğinde bulunmadı. Papa da bu bağlamda bir eğilim göstermedi.

4. Heinrich, Lorraine dükü olarak atadığı Godfrey de Bouillon'un haçlı seferine katılmasına ses çıkarmadı ama doğrudan herhangi bir katkı da sağlamadı.

Kathar İnancı

Hıristiyanlık ile bağlantılı olmak üzere "Protestanlık" denilince, akla önce 16. yüzyılda Martin Luther ile başlayarak Hıristiyan dininin kapsamında yepyeni bir mezhebin doğuşuna yol açan eylem gelir. Bu girişim, Katolik Kilisesi'nin kısmen dogmalarına kısmen de uygulamalarına karşıtlık olarak doğmuştur. Tarihte Katolik Kilisesi'nin dogmalarına karşı tepkiler ise çok daha önce başlamıştır. Papayı protesto edip, Hıristiyanlığın kapsamında başka türlü inanç sistemleri oluşturanlar görülmüştür. Bunlar, daha 4. yüzyılda, İznik'teki konsey toplantısından hemen sonra başlamıştır.

Roma'daki Katolik Kilisesi, başlangıçta Batı Roma İmparatorluğu'na güvenmekteydi. Ancak güvendiği o dağ çökünce, ne yapacağını şaşırdı. Her ne yapsa, dinsel otoritesini kabul ettiremedi ve saygıdan çok tepki gördü. Çevirdiği entrikalar sayesinde Kutsal Roma İmparatorluğu'nun desteğini yeniden sağladığında, Avrupa'nın batısındaki tepkiler duruldu.

Ortodoks Kilisesi'ni rahatsız eden kıpırdanmalar ise doğuda devam etti. Oralarda kendi başına birer "din" olduğu pek söylenemeyecek, birtakım farklı inanç sistemleri doğuyordu.

Ancak bunlar o çevreyle yani Ortodoks Kilise'nin etkili olduğu coğrafi bölgelerle sınırlı kalmadı; batıya da uzandı.

11. yüzyılda, Avrupa'nın doğusunda olduğu gibi batısında da Hıristiyan dünyasında Katolik dogmalarıyla çelişkili inanç sistemleri yeşermeye başladı.

İşte Kathar inancı da bunlardan biridir; kim bilir, belki en önemlisi...

* * *

Yukarıda anlatılanlar, bu başlık altındaki konunun daha iyi anlaşılabilmesi bakımından verilmiş bir özetti. Şimdi asıl konuya giriyoruz.

Kathar inancı, öncelikle İncil'deki "Vahiy" adlı kitaba dayanmakla birlikte, bir dinsel doktrin sayılabilir. Bunu benimseyenlere Katharlar (Batı dillerinde Cathars ya da Cathares) denmiştir.

Katolik Kilisesi Katharları elbette sapkın saydı. Böyle olmaması için ya dogmalarından cayması ya da Hıristiyanlığın kapsamında birbirinden farklı inanç öğelerinin de var olabileceğini benimsemesi, bir diğer deyişle tolerans göstermesi gerekirdi. Bu ise olacak şey değildi.

Bununla birlikte Katolik Kilisesi bu kadarla da kalmayarak, Kathar inancını sapkınlıktan daha kötü, toplumun temelini sarsacak tehlikeli bir girişim olarak niteledi.

Kilise'nin bu tutumu Katharların sadece inanç ilkelerinden değil, biraz da kendilerine özgü yaşam tarzından ileri geliyordu.

İşin içinde toplumsal etkenler de vardı. Bunlar ise, ekonomik ve politik öğelerle bağdaşıyordu.

Etimolojisi bakımından Yunanca kökenli olan Kathar sözcüğü, **"arınmış"** anlamına gelir. Ancak Katolik Kilisesi, bu sözcüğün Latince kökenli olup, "kediye tapanlar" anlamına geldiğini ileri sürmüştü.

Beri yanda Katharlar ise bu bağlamda alçak gönüllülükle kendilerini "arınmış" olarak nitelemez, sadece birer iyi Hıristiyan olduklarını ileri sürerdi.

Bu konuyla yakından ilgilenmiş olan tarihçi ve araştırmacı yazarların Katharlar hakkında çelişkili görüşleri var.

Kimine göre Katharlar, tarihte Avrupa'nın belirli bir coğrafi çevresinde 13. yüzyılda kısa bir süre yaşamış olan bir etnik topluluktur, hepsi o kadar. Sözü edilen çevre, öncelikle Fransa'nın güneyindeki **Languedoc** bölgesidir.

Kimine göre ise Kathar inancı aslında çok daha önceki tarihlerde doğmuş, belirtilen dönemde o çevrede yoğunlaşmış olmakla birlikte, hayli geniş bir alana yayılmış, 13. yüzyılda son bulmamış, sonraki yüzyıllar boyunca da birçok yerde varlığını sürdürmüştür. Bu bağlamda Şeyh Bedreddin'in de 14. yüzyıl sonu ve 15. yüzyıl başlarında Batı Anadolu'da Kathar inancının izlerini sürdürdüğünü belirterek, aralarında benzerlikler kuranlar vardır.

* * *

Katharlar bazı yerde "**Albililer**" olarak da anılır. Bu iki sözcüğün âdeta eş anlamlı olarak kullanıldığı bile görülebilir.

Aslında böyle bir özdeşleştirme yanlıştır. Çünkü Albililer, Languedoc'taki Albi adlı kasabanın halkıdır. Çoğu bir zamanlar Kathar inancı ve yaşam tarzını benimsemiştir ama bu sadece o kasabaya özgü olmadığı gibi, bu inanç sistemi ilk kez Albi'de doğmuş da değildir.

Böyle bir özdeşleştirme yapılmış olması şuna bağlanabilir:

Katharların Languedoc'ta yaygın olarak yaşadığı bölge, Katolik Kilisesi'ne bağlı olan Albi piskoposunun yetki alanı içindeydi. Papa, bu etnik topluluğa karşı bir eylemsel girişim başlatmadan önce, Albi kasabasında bir yanda Katolikliği diğer yanda Kathar inancını savunanlar birtakım teolojik tartışmalara girişmişti. Hiçbir sonuç alınamayacağı, hiçbir uzlaşmaya varılamayacağı daha başından belli olan tartışmalardı bunlar...

Nitekim daha sonra Katharların ortadan kaldırılması amacıyla düzenlenmiş olan toplu kıyım olayı, **"Albi Haçlı Seferi"** anlamına gelen bir terimle de anılır. [İngilizcede Albigensian Crusade, Fransızcada Croisade des Albigeois]

Consolamentum

Kathar inancının Katolik Kilisesi'nin sadece tepki göstermekle kalmayıp, âdeta çılgına dönmesine neden olan ilkelerinden belli başlıları şöyle özetlenebilir:

- Hıristiyanlıkta öteden beri kullanılanlardan hayli farklı bir öğreti ve buna ilişkin bir tür âyin kitabı vardır. Gerek bu kitaba gerekse bu kitap uyarınca yapılan ritüelik uygulamaya Consolamentum denir.
- Katolik Kilisesi'nin koymuş olduğu dogmalar yadsınır. Hele haça tapınmaya kesinlikle karşı çıkılır. Bunların İsa'ya özgü işler olmadığı, sonradan din adamlarınca uydurulduğu ileri sürülür.
- İsa bir "kurtarıcı" değil, Consolamentum'un ilk örneğini vermiş olan bir kişi olarak benimsenir. Sözleriyle bir tanrısal ilkeler bütününü değil, anlamına ancak yetkin olanların varabileceği derin bir ruhsal bilgi iletmiş olduğu söylenir. [Consolamentum, Fransa'nın güneyinde sonradan Languedoc olarak adlandırılmış bölgede eskiden konuşulan "Oc" dilindeki sözlük anlamı bakımından "kutsanma" ya da "avunma" demektir.]
- Sadece ergin yaşa gelmiş olanların inanç sahibi olabileceği savunulur.
- Din adamı olmak üzere Consolamentum uygulamasından geçilmesi öngörülür. Üstelik bunun için erkek ile kadın arasında ayırım yapılmaz.
- Consolamentum uygulamasından geçirilen bir kişinin inancının güçlendiği ve ruhunu kötülüklerden arındırma yolunda hız kazandığı kabul edilir.
- Ruhsal evrenin, görünmez, sonsuz ve tüm iyilikleri bünyesinde toplayan Tanrı tarafından yaratılmış olduğuna inanılır. Dünya ise, buna karşıt olarak Şeytan'ın yaratımı sayılır. Dünya iyileştirilemez; öylece kalacaktır. Ancak, insan ruhunun daha üstün bir düzeye getirilip, yetkinleşme doğrultusunda ilerlemesinin sağlanabileceği öngörülür.

Kathar inancının yukarıdaki sıralamada en son belirtilen ilkesi, aslında temel niteliğini yansıtır. Çünkü Kathar inancı, **İkicilik** ya da **Düalizm** denilen, "her bakımdan birbirine karşıt öğe ve oluşumların birbirleriyle sürekli savaşımı" benimseyişi üzerine kuruludur. Bu bakımdan doğuda birçok örneği görülen din ve inanç sistemleriyle benzerlik gösterir. Budizm ve Hinduizm ile de uyumlu yanları vardır ama en çok **Manicilik** olarak anılan bir dinsel inanç sistemine yakındır. Çoğu araştırmacı, Kathar inancıyla Manicilik arasındaki bağlantının **Bogomiller** tarafından kurulmuş olduğu görüşündedir.

[**Manicilik:** Fransızcada "Manichéisme", İngilizcede "Manicheism"… 3. yüzyıl sonlarında, İranlı Mani (Manes) tarafından Zerdüşt'ün, Buda'nın ve İsa'nın ilkelerini birleştirerek oluşturulmuş, toplumda hiçbir sosyal ya da politik değişime yol açmadan tinsel yücelmeyi öngörmüş bir inanç sistemi.

Bogomiller: 10. yüzyılda Manicilikten etkilenerek Bulgaristan'da doğmuş bir tür Hıristiyan tarikatının inançlıları... Bu inanç sistemi Makedonya'yı da etkisi altına aldıktan sonra, Batı Anadolu'ya ve Balkanlar'a yayılmış, Orta ve Batı Avrupa'ya doğru uzanmıştı.]

Katharlar, hem Tanrı'ya hem İsa'ya inanıyordu. Fakat "Tanrı-İsa-Kutsal Ruh" biçimindeki üçlemeye karşı çıkıyor, üstelik bunu din adamlarının uydurduğunu söylüyorlardı. Tanrı ile insan arasına kimsenin giremeyeceğini, inanç için bir "yetkili aracı" ya da "din görevlisi"ne gerek olmadığını ileri sürüyorlardı. Şayet Tanrı inancı araya giren bir kişi kanalıyla edinilirse, bunun "ikinci el" olacağı görüşüyle, herkesin kendi inancını kendi başına ve ilk elden edinmesi gerektiğini savunuyorlardı. Bir diğer deyişle, Katolik mezhebindeki "ruhban sınıfı" olgusuna ve din yönetiminde hiyerarşik nitelikli bir kurumsal yapılanmaya karşıydılar.

Katharların bu bağlamdaki akıl yürütme tarzı şöyleydi:

Tanrı "doğuş" kavramının üstündedir. O, tümüyle ruhsal bir varlıktır; maddeden arınmıştır. O, sevgidir. Sevgi, güç ile bağdaşmaz. Evrendeki maddî oluşum ise güç kullanılarak sağlanmıştır. Bu nedenle madde, dolayısıyla dünya temelinden kötüdür. Dünyanın oluşumu, tanrısal tahta zorla oturmuş bir "hilekâr tanrı"nın yani Şeytan'ın marifetidir.

Madde temelinden "kötü" olduğu için, İsa da kendini maddeden sıyırmış, bedeni içinde ölümsüz, Tanrı'nın oğlu olamaz. Ancak bir peygamber olabilir ve ölümlü olduğu için de sevgi ilkesi uğruna çarmıhta ölmüştür.

Sevgi çarpıtılıp güç içinde eritilince, ortaya "Roma" çıkmıştır. Tersinden yazıldığında oluşan "amor" sözcüğü "sevgi" ya da "aşk" anlamına gelir. Buna göre Roma sevginin tersidir yani sevgisizliktir.

Bu görüşle Katharlar, Katolik Kilisesi'ni ruhanî olmaktan çok dünyevî olmakla suçluyordu. Haçı kutsal saymaya, ona saygı göstermeye bile karşı çıkıyorlardı. Onlara göre; Katolik Kilisesi'nin haçı, Hıristiyanlığın yüzyıllarca savaşmış olduğu Pagan inançlarındaki putlardan bile çok daha berbat bir puttu.

* * *

Katharlar, insanca bağlılığa, yürekliliğe, özellikle ateşten korkmamaya ve alçak gönüllülüğe çok önem verirdi. Tapınmak için kiliseye gitmeyi "insanın acınası bir hali" olarak görmekteydiler. Bu nedenle kendi tapınmalarını açık havada ya da herhangi bir çatı altında yaparlardı.

Belli bir yöne doğru durmayı ve önlerine haç gibi bir şey koymayı anlamsız bulurlardı.

Toplu âyinlerinde çepeçevre oturur, birbirlerinin yüzüne bakarlardı.

Bu âyinlerin belli bir günü ve saati yoktu. Ne zaman gerekirse düzenlenirdi. Sanılmasın ki, bu âyinlerde birisi eline Consolamentum'u alıp okur, diğerleri onu dinlerdi. Hayır!...

Consolamentum'un iki işlevi vardı: Bunlardan biri Katharlar arasında yetkinliğe geçecek olan kişinin inisiyasyonunu sağlamak, diğeri bedenini bu dünyada bırakarak kendisini bir başka doğuşa hazırlamak üzere ayrılacak olanı avutmak ya da onu mutlu bir şekilde gitmesi için uğurlamaktı. Bu nedenle de Consolamentum, özellikle ölmek üzere olan ya da ölmesi söz konusu olabilecek bir kişiye okunurdu. Ölmesi beklenen o kişi ölmeyecek olursa, yaşamının geri kalanını "yetkinler" arasında geçirirdi.

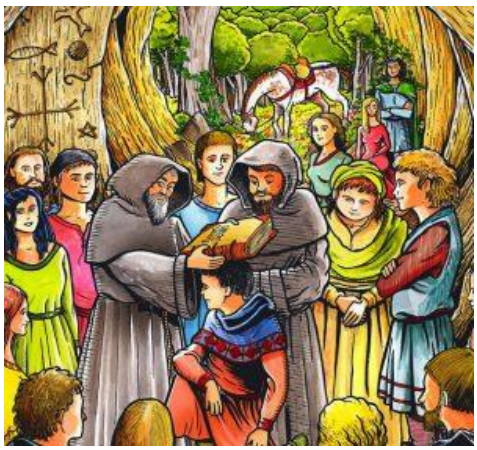

Yetkinler

Kathar inancını iyi anlayabilmek için önce "Yetkinler" denilen kavramı anlamak gerekir.

Yaşamı sırasında doğrudan yetkinliğe yönelme yolunda bilgi edinerek ilerlemek isteyenler bir "inisiyasyon" uygulamasından geçerdi. İşte bu gibi kişiler "yetkinler" [Fransızcada "parfait(e)s", İngilizcede "perfects"], dinsel bakımdan onları izleyen Kathar topluluğunun sıradan insanları ise "inananlar" [Fransızcada "croyant(e)s, İngilizcede "believers"] olarak anılırdı.

Sıradan bir Kathar ya da onların deyişiyle bir "inanan" olmak, bir bakıma pek kolay ama işin aslına bakılırsa zordu. Hiçbir şey yapmak zorunda değillerdi. Yaşamları değişmeyecekti. Birtakım yükümlülükleri salt kendi buyrultularıyla üstlenmeliydiler. Kathar inancının ilkelerini benimsemeli, bunlara uymalıydılar. Dürüst, insansever, çalışkan olmalıydılar. Bunlar yapılmazsa, hiç kimse karşılarına dikilip onları sorgulamaz, Katharlıktan atmaya kalkışmazdı. Bunu kendileri düşünecekti. Karar onlarındı. Hiçbir zorlama yoktu…

Yetkinlerin yaşam koşulları ise, inananlardan daha ağırdı. Onlar, inancın her gereğine sıkı sıkıya uymak zorundaydı.

Katharlar, sadece bu inancı benimseyenlerin oluşturduğu bir toplum kurmuş değildi. Her yerde bir etnik topluluk oluşturmuşlardı ama küçük köylerde bile başka inançta olanlar hatta Katolikler ile bir arada yaşarlardı. Onlarla herhangi bir alıp veremedikleri yoktu. Toplumda huzur ve uyum olması için, herkesin dinsel inancının da tıpatıp aynı olması gerektiğine ilişkin tezi çürütüyor gibiydiler.

Katolik Kilisesi'nin dogmalarına karşı çıkmakla birlikte, bu sadece kendileri için geçerliydi. Başkalarını zorlamaya karşıydılar. Herhangi bir çekişme ya da sürtüşmeye girişmekten kaçınır, bir arada yaşadıkları Katolikleri hor görmez, onlara kendi benimsedikleri yola yönelmelerini önerir ama herhangi bir tarzda inanç saldırısında bulunmazlardı.

Bilgi ve kültürü, öğrenim ve eğitimi çok önemseyip, kendilerini iyi yetiştirmeyi benimsedikleri için, bir arada yaşadıkları Katoliklerin de kafasını kurcalayıp, kimilerinin Kathar inancını edinmesine yol açıyorlardı; bu doğru.

Bir tür misyonerlik...

Fakat çok etkili bir misyonerlik çünkü bunun kapsamında sadece inanç değil, zengin ve yoksul, efendi ve köle gibi insanlar arasında ayırım güdülmesine, dünyevî tutkulara ve nefret uyandırılmasına karşıtlık da vardı.

Bir diğer deyişle Katharlar, feodal toplum düzeni içinde yaşıyor, buna karşı hiçbir başkaldırıda bulunmuyor fakat bu düzenin temel öğelerini sarsan ilkeler ortaya koyuyorlardı. Bundan ötürü, doğrudan bir Kathar olmayı benimsemese bile çok yandaşları oluyor, bu yandaşlar giderek artıyordu. Katolik Kilisesi'ni en çok işte bu korkutuyordu.

* * *

Katharların çoğunluğunu oluşturan inananların çoğu dokumacılık yapardı. Kimileri bir soylunun çiftliğinde özellikle hayvancılıkla ilgili işlerde hizmet verir, pek azı ticaretle uğraşırdı. Yetkinler ise Katharların kurmuş olduğu özel bakımevlerinde çalışır, âyin düzenlenirse yönetir, inananların dinsel bilgilerini geliştirmesine yardımcı olur, özellikle kız çocukların eğitimini sağlardı.

Niçin özellikle kız çocuklar?

Çünkü Ortaçağda erkek çocukların manastırlarda belirli bir düzeyde eğitim alması olanağı vardı ama kız çocuklar ayrı tutulurdu. Katharlar ise insanlar arasında cinsiyet ayırımı gütmezdi; eşitlikten yanaydılar. Dolayısıyla, erkekler gibi kız çocukların da eğitim görmesi gerektiğini benimsemekteydiler. Katolik Kilisesi bu tutumu da *"pek uygunsuz"* olarak nitelemekteydi.

Katharlara göre; inananlar özgür insanlardı. Yetkinler, inananların yararı uğruna özgürlüklerinden özveride bulunurdu. Örneğin; inananlar istediği gibi yiyip içer, eğlenir, evlensin ya da evlenmesin çoluk çocuğa kavuşabilirken, yetkinler et ve hayvan ürünleri yemez, yaşamlarında eğlenceye yer vermez, hiçbir suretle cinsel ilişkide bulunamazdı.

Bu anlatıma bakılınca, Katharların yetkinleri diğer dinlerdeki din görevlileri gibi görünüyor ama değildi. Yetkinlere soracak olursanız, varsın tüm inananlar gelsin yetkin olsundu. Zaten amaç da insanların yetkinleşmesi ve ruhlarının bir sonraki yaşamında daha da ileri gitmesiydi.

* * *

Katharların yaşamında herkesin parası ve özel eşyası olabilirdi ama hiçbiri kendine ait taşınmaz mülk edinmezdi. Buna gerek yoktu. Hiçbiri ne zengindi ne yoksul... Yaşadıkları her yerde taşınmaz mülk, topluluğun ortak malıydı.

Buna karşın, bir kişinin oturduğu ev yaşamı boyunca ailesinin sayılırdı. Üstelik kendilerine özgü bir miras hukuku da vardı. Ailenin kullanmakta olduğu her şey eşler arasında ortaktı. Babadan olduğu gibi anneden de kız ve erkek ayırımı olmaksızın çocuklarına kalırdı. Ailenin çocuğu olmazsa da dert değildi çünkü dünya malının zaten kötü oluşu nedeniyle, tüm kötülükler ile birlikte dünyada kalacağına inanırlardı. Fakat dünyevî yaşam sırasında malı kullanmak da gerekirdi. Sonra onu kullanacak birisi nasıl olsa bulunurdu.

* * *

Yetkinlere dönelim…

Bunun için, en az üç yıl süren bir hazırlık döneminden geçmek gerekliydi. Bu dönemde aday, yetkinlerin anlattıklarını dikkatle dinler ve izlerdi.

Ancak bu deneyime girişen kişi başaramayacağını, bu işin kendine göre olmadığını, dünya nimetlerinden elini eteğini çekemeyeceğini anlarsa, bu girişimini yarıda bırakıp olağan yaşamına dönebilirdi.

Hazırlık döneminden başarıyla geçen bir aday için, herkesin katılabildiği bir tören düzenlenirdi.

Aday, kendisine sorulanları herkesin önünde yanıtlardı. Buna, yetkin niteliğini aldığı zaman yaşam ilkeleriyle bağlantılı bir söz verişler zinciri denebilir. Özellikle adaleti gözetmeyi, gerçekleri araştırmayı, kendisini Tanrı'ya ve iyi Hıristiyanların topluluğuna adamayı benimserdi.

Güncel Yaşam

Katharların güncel yaşamının üç temel zorunluluğu vardı.

Bunlardan biri geçimlerini sağlamak için çalışmaktı. Hatta çalışmak, erkek ya da kadın ayırımı yapılmaksızın, her kişinin en başta gelen yükümlülüğü sayılırdı.

Masonluk da dahil olmak üzere birçok ezoterik kurumda Latince olarak şöyle bir deyiş geçer: ***"Laborare est Orare"*** *(Çalışmak tapınmadır.)* Aslında bu deyişi Katharlar oluşturmamıştır ama onların anlayışına tam tamına uyar.

İkincisi, her ne koşul altında ve her ne gerekçeyle olursa olsun yalan söylememek ve yemin etmemekti. Öyle ki bir Kathardan söylediği bir sözün doğru olduğunu yemin ile kanıtlamasını istemek, ona hakaret etmek sayılırdı.

Üçüncüsü, beslenme amacıyla bile hiçbir hayvanı öldürmemekti.

Onlara göre hayvanlar da ruh taşırdı. Bu ruh ona bir insandan geçmiş ya da sonradan bir insana geçecek olabilirdi. Dünya yüzünde yetkinleşme yolunda ilerleyebildiğince ilerleyip, kendi doğal ölüm zamanını beklemeliydi. Bundan ötürü Kathar inancını benimseyenlerin et yememesi de gerekirdi ama bu kural sadece yetkinler için geçerli tutulurdu; inananlar için sadece öneri sayılırdı.

Bu nedenle de herhangi bir biçimde elini kana bulayan bir kişinin karşısında iki seçenek vardı: Ya bundan sonra bir "yetkin" olmak üzere hazırlığa girişir ya da bu topluluğu terk ederdi.

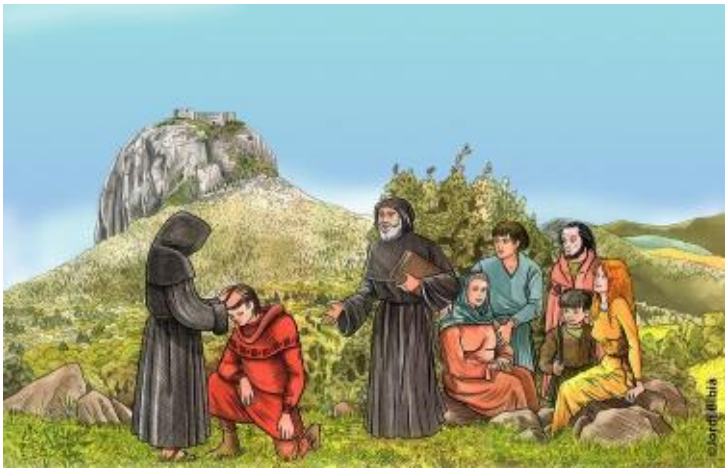

* * *

Kathar inancının felsefesinde Kutsal Çanak kavramının da önemli yeri vardı. Ancak onu başkalarından hayli farklı bir tutumla değerlendiriyorlardı. Katharlara göre Kutsal Çanak, Tanrı ile insan arasındaki bir bağlantı aracıydı.

Acaba onların benimseyişine göre Kutsal Çanak nasıl bir şeydi?... Bir nesne miydi? Öyle ise, birisi onu eline geçirecek olsa ne yapardı, nasıl ve ne amaçla kullanırdı?

Burada böyle sorular sıralanıyor ama Katharlara göre, böyle soruların insanın zihnini karıştırmasına gerek yoktu; yanıtı olmayan, boşuna sorulmuş sorulardı bunlar ve benzerleri. Çünkü ona ulaşacak düzeyde yetkinleşen bir ruha sahip olan kişi, nasıl olsa onu tanır ve kullanmasını da bilirdi. Nitekim yetkinler olarak anılan kişilerin ölüme neşeyle gidişi de bu felsefeye bağlanır.

Katolik Kilisesi'nin Tutumu

Katolik Kilisesi'nin, Katharlar ile bağlantılı olmak üzere tek bir tutumu vardı: Bu topluluk bir an önce yeryüzünden kaldırılmalı, kökünden silinmeli, sonsuza dek yok edilmeliydi.

Kilise'nin bu bağlamda elinden gelen her çabayı göstermesi için, Kathar inancına ilişkin anlatılmış olanların hepsi gerekmezdi. Katolik Kilisesi'ne göre; Katharların iler tutar hiçbir yanı yoktu; Müslümanlar bile onlardan iyiydi.

Katharlar, 11. ve 12. yüzyıllardaki diğer topluluklarla karşılaştırıldığında hayli uygar, okuyup bilgi edinmeyi seven, dini ve inancı bakımından herkese tolerans gösterilmesinden yana kişilerdi. Birçokları felsefe ile de yakından ilgilenirlerdi. Edebiyata, özellikle şiire meraklıydılar. Yaşadıkları her kasaba hatta köyü bile bir kültür kaynağına dönüştürmüşlerdi. Yunanca, Arapça, İbranice bilenleri vardı. Okullarında öğrencilere bir de Kabala'yı öğretiyorlardı.

Suçun bundan daha âlâsı olur muydu?... Katolik Kilisesi, kendi egemenlik alanı olarak gördüğü ülkelerde böyle bir topluluğun varlığına nasıl katlanırdı? Okuyup yazmak, edebiyat ve felsefeyle ilgilenmek de sapkınlık değilse neydi?

Bu kadarla kalmış olsalar iyi!... Kilise açısından kabullenilemeyecek başka aykırılıkları da vardı. Bunlardan biri de kendi toplulukları içinde bile olsa, her bakımdan "eşitlik" ilkesini gözetmeleriydi. Nitekim bu ilkenin bir yan ürünü olarak, kendi topluluklarında kadınlar da erkekler gibi dinsel bakımdan üst düzeylere çıkabiliyor, "yetkin" olarak andıkları önderlerden biri olabiliyordu. Onlara bu niteliği vermekle, bu sıradan kişileri âdeta papa ile eş düzeyde tutma eğilimini gösteriyorlardı.

Kendi başlarına kapalı bir toplum içinde yaşamakta olsalar ne âlâ!... Fakat öyle yapmıyor, Katolikler ile bir arada, iç içe yaşıyorlardı. Başkalarını da etkiliyor, kafalarına yanlış ve tehlikeli düşünceler sokuyorlardı.

Bu tutum, Kutsal Kilise'nin açıkça aşağılanması, dine ve kutsallığa ilişkin her ne varsa ayaklar altına alınmasıydı. Müslümanlar hatta Paganistler bile böyle bir şey yapmazdı. Katharlar hepsinden daha kötü, çok daha zararlıydı. Bunların kökünden kazınması, hem Tanrı, hem Kilise hem insanlık için en büyük hizmet olurdu.

Ortaya öyle bir dinsel doktrin atmışlardı ki dinsel inançlarından başka bilgisi olmayan insanlar için bu, kolayca inancın yerine geçebilirdi. Nitekim Fransa'da Katolik Kilisesi'ne bağlı olan Fransisken ve Dominiken manastırlarında da Katharların sapkın inanç ilkeleriyle bağdaşır eğilimler doğduğu görülüyordu.

İşte bunlar, Kathar inancını benimseyen ve onları destekleyen herkesin yeryüzünden kaldırılması için yeter de artardı bile...

* * *

Buna karşın Papa 3. Innocentus, iyi niyetli davranıp, *"Acaba Katharların dinin doğrusunu öğrenmesi, günah çıkarmak suretiyle Tanrı'nın elçilerine boyun eğmesi sağlanamaz mı?"* diye düşünerek, özenle seçtiği birkaç Katolik papazını Oksitanya'ya gönderdi. [Şimdilerde ve bu kitapta Languedoc olarak anılan bölgenin özgün adı Oksitanya yani Ok ülkesidir. Fransızcada Occitanie, İngilizce'de Occitania… Languaedoc ise aslında "Ok dili" anlamına gelir.]

Bölgenin senyörleri, özellikle Toulouse Kontu 6. Raymond de St. Gilles, Katharlardan çok hoşnuttu. Papanın bu bağlamdaki girişimlerini engellediler.

1207 yılında Papa, bölgedeki sorunu çözmek üzere bir vekil atadı. Ertesi yıl, Papanın o vekili öldürüldü. Katilin Toulouse Kontunun adamı olduğu söylendi. Papa da Toulouse Kontunu sorumlu tutup, aforoz etti.

Anlaşılan bu iş iyilikle çözümlenemeyecekti. Papa, bölgeye bir haçlı seferi yapılması çağrısında bulundu.

Papanın bu çağrısı hiç de sıcak karşılanmadı. Çünkü öldürülmüş olan bir din adamının karşılığında binlerce kişinin birden canını istiyordu; kan davası peşinde koşması hoş görülmemişti.

Bunun üzerine, haçlı ordusu, dinsel bakımdan ödül elde etmek peşinde koşan şövalye ve asker hatta sıradan insanların katılımıyla oluşturuldu. Languedoc ve çevresinde yaşayan tüm halkın üzerine gidildi.

İşte bu haçlı seferine, az önce sözü edilmiş sonuçsuz girişim bölgedeki Albi adlı kasabada yürütülmüş olduğu için **Albi Haçlı Seferi** olarak anılmıştır.

Aşağıda, bölgenin o tarihteki siyasi durumunu belirten haritasını görüyoruz:

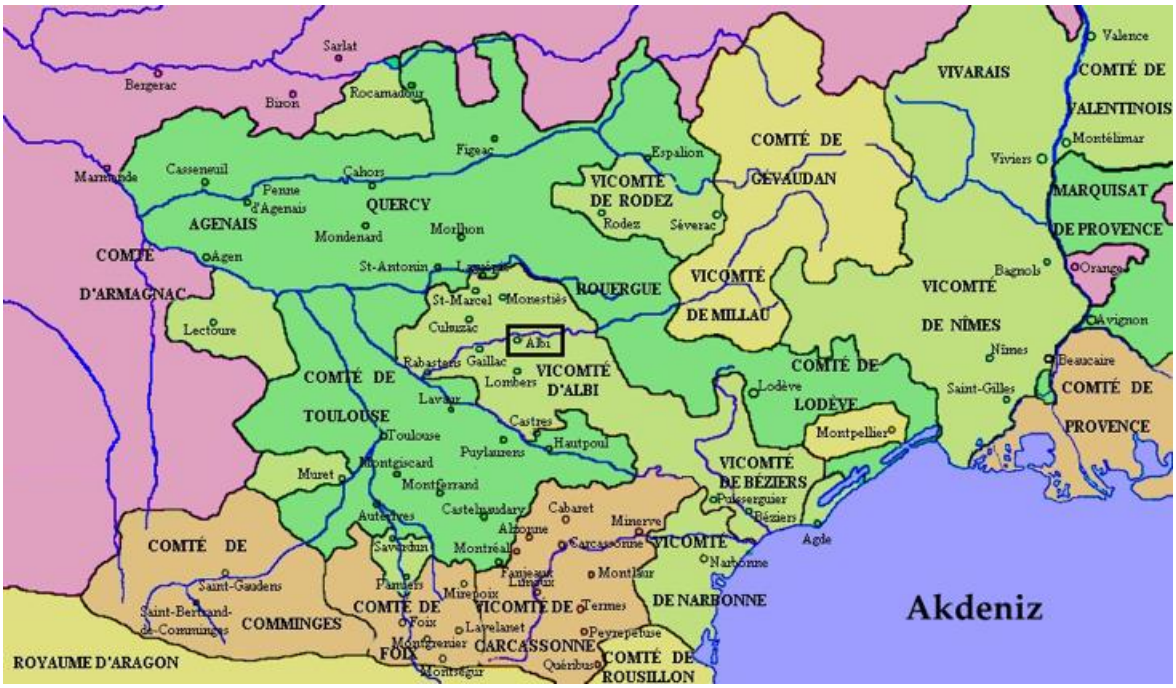

Kaynak: http://fr.wikipedia.org/wiki/Croisade_des_Albigeois#mediaviewer/Fichier:Cartes_Occitanie.png

Herkese Ölüm!

Languedoc üzerine yapılacak haçlı seferinin çözümü bulunmuştu ama ordunun başına geçecek deneyimli bir komutan bulunamamıştı. Kimse bu işi üstlenmek istemiyordu. Seferi bir an önce başlatmak isteyen Papa, komutanlık görevini **Arnaud Amaury** adlı bir Sistersiyen keşişine verdi.

Neden bir keşişe de, doğrudan papanın buyruğu altında olan ve kendi ordusu sayılan Tapınak Şövalyelerine değil?

Kimileri, Papanın Tapınak Şövalyelerinden çoğunun Kathar inancını edinmiş ya da buna eğilim gösterdiğini öğrenip, onları bu işten uzak tutmaya çalıştığı görüşündedir. Fakat bu görüş, Tapınak Şövalyelerinin sonrasıyla bağdaştırılmış bir yorumdur. Bu konu üzerinde araştırma yapmış olanlar, bu bağlamda ortaya belgelere dayanan bir açıklama koyamamıştır.

Haçlı ordusu, ilk adımında **Béziers** adlı kasabayı kuşattı. Halktan, Katharları teslim etmesi istendi. Kasaba direnince haçlılar saldırıya başladı. Kısa süre içinde kaleye girdiler; önlerine her kim çıkarsa kılıçtan geçirmeye başladılar.

Bununla bağlantılı olmak üzere anlatılan yürek dağlayıcı bir olay vardır:

Silahsız halkın çoğu korkup kaçışarak kilisenin mezarlığına sığınmıştı. Haçlı askerleri dosdoğru üstlerine gitmekte duraksama geçirmişti. «Bunların hepsi birbirine benziyor. Hangisinin gerçekten Hıristiyan, hangisinin sapkın olduğunu nasıl anlayıp ayıracağız?» diye sordular.

Arnaud Amaury bu soruya şöyle yanıt verdi: «Hepsini öldürün... Tanrı kendisinden olanları tanır.»

Béziers kasabasının tüm nüfusunun böylece yok edilmesinden sonra, İngiliz ve Fransız karışımı bir aristokrat olan Normandiyalı **Simon de Montfort**, haçlı ordularının başkomutanlığını üstlendi. Papanın Béziers ve Carcassonne kontluğuna ilişkin çekici teklifini geri çevirememişti.

Önceki bölümde Tapınakçılar ve İngiltere'nin iç politikasıyla bağlantılı bir olayı anlatırken, Simon de Montfort adı geçmişti. O, buradakinin oğludur.

Simon de Montfort komutasındaki haçlı askerleri tarafından Katharlara yönelik kıyım eyleminin ayrıntılarını, Languedoc'taki her kasabanın, her kalenin birbiri ardınca nasıl düşürülüp Katharlar ile birlikte Katoliklerin de nasıl katledildiğini, nerede kaç o "yetkin" denilen kişinin kazığa bağlanarak canlı canlı yakıldığını anlatmanın hiç gereği yok. O döneme ilişkin birçok tarihsel konunun belirsizlik içine gömülü kalmış olmasına karşın, bu bağlamda hayli geniş çapta bilgi ve belge vardır. Bu birikimin çoğu, Vatikan'ın yakın geçmişimizde incelenmesine izin verdiği arşivlerinden elde edilmiştir.

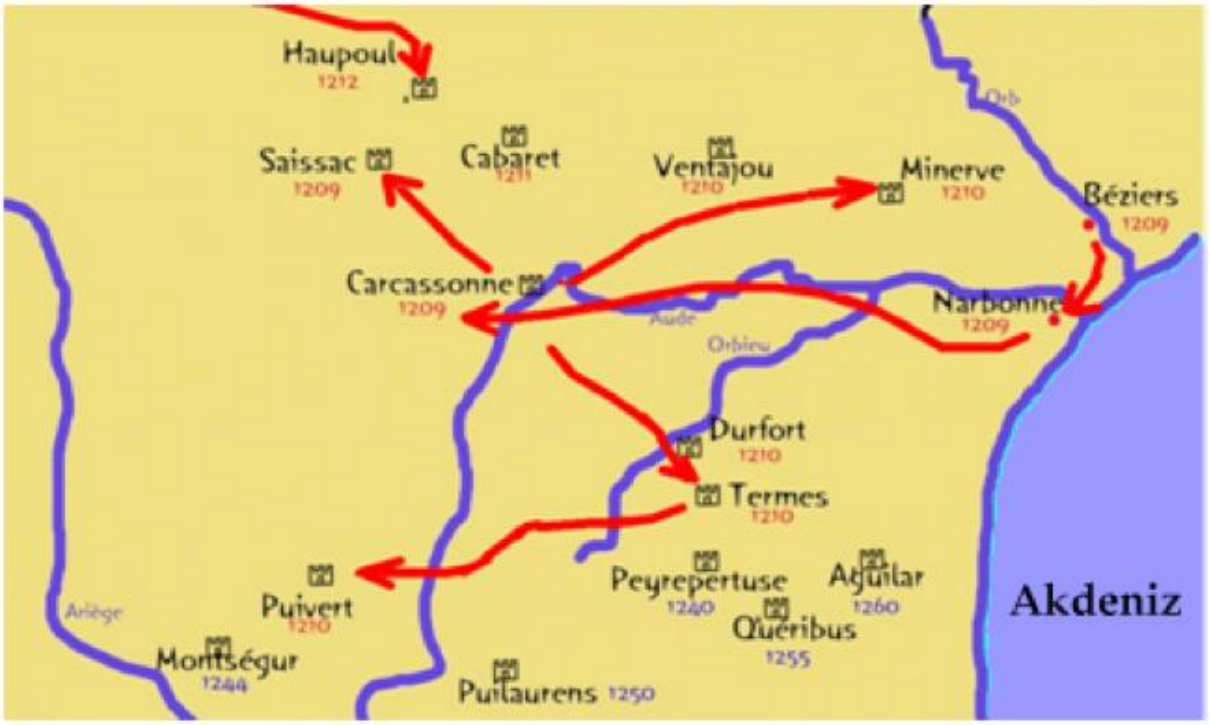

Kaynak: http://catharesaude.e-monsite.com/pages/histoire/la-croisade-albigeoise-1.html

O belgelerde, öldürülen her 100 kişiden ancak 10-15'inin Kathar inancını benimseyenlerden olduğu yazılıdır. Bir yorum olarak, Papanın, Hıristiyanlığın geleceği için (!) bu riske girdiği ve bu kaybı göze aldığı belirtilmektedir.

En dikkate değer noktalardan biri, yakılarak idam edilen yetkinlerin bu olayı hiç direnmesiz hatta mutlulukla karşılamış olmasıdır. Yakılırken yüksek sesle kendi inançlarına özgü ilahîler okumuşlar. Bu da Kathar inancına bağlanıyor. Çünkü Şeytanın yaratmış olduğu bedeni burada bırakıp, bir sonraki yaşamda ruhsal yetkinleşmeye doğru ilerleyeceklerine inanıyorlardı.

* * *

Simon de Montfort, kendisine verilenler ile yetinemeyecek kadar hırslıydı. Daha fazlasını, çok daha fazlasını istedi. Önüne bir fırsat çıkmıştı. Ardında en büyük güç, Katolik Kilisesi vardı. Niçin daha ileri gitmesin ki!... Carcassonne ve çevresinden sonra gözünü Toulouse kentine dikmişti. Orasının kontluğunu da istiyordu. Olanca gücüyle yüklendi.

Hani dilimizde *"Ummadık taş baş yarar."* diye bir deyiş vardır ya!... Bu elbette mecazî bir anlamda kullanılır ama işte orada baş yarmakla kalmadı. Toulouse surları üzerinden bir kadının sapan ile fırlattığı bir taş, Simon de Montfort'un kafasına geldi ve hemen orada yere yıkılıp ölmesine neden oldu.

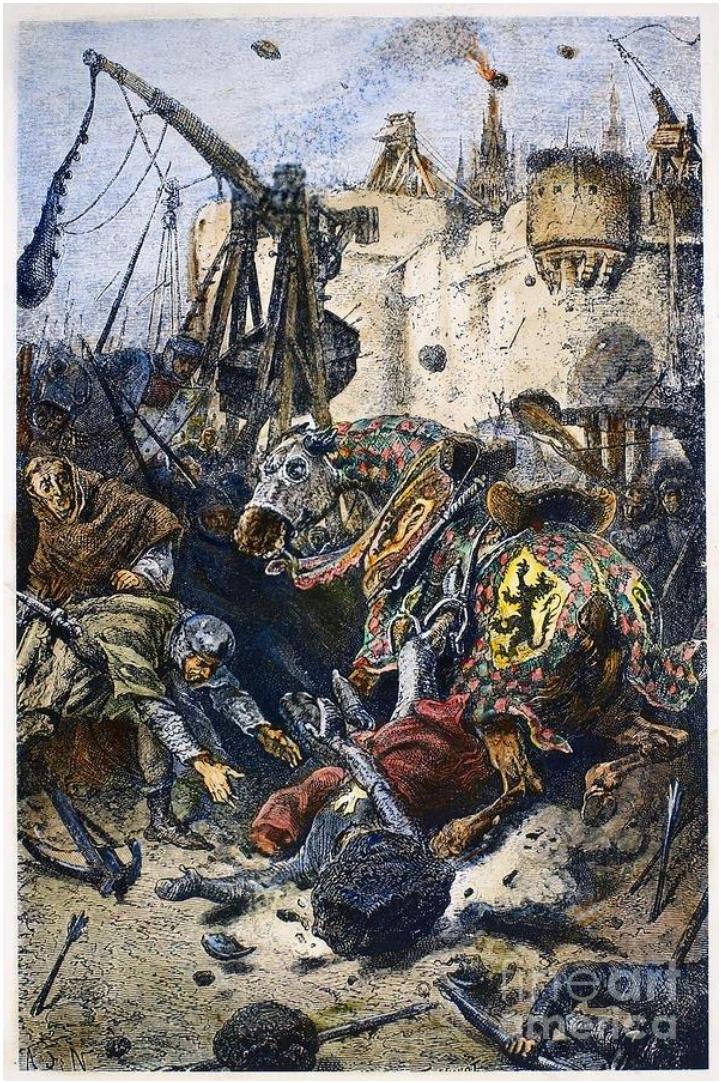

Kaynak: https://fineartamerica.com/featured/simon-de-montfort-granger.html

* * *

Languedoc ile sınırlı kalmayıp, Fransa'nın neredeyse tüm güney yörelerini kapsayan bu toplu kıyım yaklaşık 35 yıl sürdü.

Bunun iki nedeni vardı.

İlk neden, bir söylentiye inanmışlık üzerine kuruludur. Şöyle: Bu haçlı seferine katılanlar, Tanrı'nın hizmetine girmiş oluyordu. Bu hizmetin karşılığında günahlarından kurtulacak, işledikleri suçların kefaretini ödemiş olacaklardı. Tanrı onları elbette ödüllendirecek, cennette ayrıcalıklı bir yer tanıyacaktı. Bu, bir ölümlünün yaşamı sırasında elde edebileceği en büyük kazançtı.

Eline adam öldürmekte kullanılabilecek herhangi bir âlet geçiren herkes, bu amaçla o bölgeye koşmaya başlamıştı. Birçoğu, oralarda birkaç sapkını (!) öldürerek günahlarından kurtulmuş, kefaretini ödemiş, böylelikle cennette kendisine güzel bir yer ayrılmış olduğuna inanmış olmanın verdiği gönül ferahlığıyla memleketine dönmüştü. Sonra da tüm tanıdıklarına, bu fırsattan yararlanmalarını önermişti. Aralarında bir kez gidip döndükten sonra yine günah işleyip, bir kez daha günahlarından kurtulmaya koşanlar da vardı. Bu zincirleme öldürmeler, Languedoc bölgesinde öldürülecek hiç kimse kalmayana dek sürdü.

İkinci neden, çatışmayı sevmeyen ve canlıları öldürmeye karşı olan Katharların hemen teslim olacaklarının ya da teslim edileceklerinin sanılmasıydı. Fakat haçlı ordusu her yerde silahlı bir direniş ile karşılaştı. Üstelik İber Yarımadası'ndaki Aragon Krallığı da Katharlara destek verdi. Haçlı ordusu, bir karşı saldırı üzerine savunmaya geçme gereğini bile duydu.

Kathar Hazinesi

Katharlara karşı düzenlenen haçlı seferinin tek amacı, Katolik Kilisesi'nin dinsel kaygısı olmakla kalmadı.

Papa, Simon de Montfort'a Béziers ve Carcassonne kontluğunu verince işin rengi değişti.

O sıralarda Languedoc ile Provénce bölgeleri, bağımsız derebeylerinin elindeydi. Bu topraklar üzerinde Fransa kralının da öteden beri gözü vardı. İşte tam fırsatıydı…

Dolayısıyla bu haçlı seferi, dinsel niteliğinin ötesinde bir de politik biçim edindi. Hatta savaşanlar, politik nedeni dinsel gerekçeden çok daha önemli tutmaya başladı.

Bu bölgedeki toprak sahipleri ise savaşın amacının nereye vardırılmak istendiğini anlamakta gecikmemişti. Katharları ortadan kaldırmak bahanesiyle topraklarına konmak istiyorlardı. Olanca güçleriyle direniş gösterip, kendilerini savundular.

* * *

Bazı kaynaklarda **Kathar Şövalyeleri** anlamına gelen bir terim geçer. Katharlar arasında "yetkinler" olarak anılanların değilse de "inananlar" olarak anılanlardan elleri silâh tutabilecek olanların gerilla tarzı karşı saldırılara geçmiş olduğu, bundan ötürü daha da kötülendikleri belirtilir. Çünkü bile bile Hıristiyanları öldürmekle, Şeytan ile iş birliği ettiklerinin kanıtlandığına inanılmış.

Oysa bu işin bir başka cephesi daha var...

Birtakım çapulcular toplanıp çeteler oluşturmuş. Oraya buraya saldırıp Katolikleri öldürmüş, paralarını ve mallarını yağmalamışlar. Kendilerini "Kathar Şövalyesi" diye tanıtıp, saldırı düzenledikleri her yerde papadan öçlerini alacaklarını haykırıyorlarmış. Bunların faturası da Katharlara çıkarılmış. Katoliklerin, Katharlardan iyice nefret etmesi sağlanmış.

* * *

Papa 3. Innocentus 1216 yılında öldü.

Ondan sonra gelen papalar ise Languedoc bölgesindeki vahşet ile pek ilgilenmedi. Ne seferin sürdürülmesi için kışkırtmada ne de durdurulması için bir girişimde bulundular. Zaten ok yaydan çıkmıştı. Bundan böyle daha bu haçlı seferi başlamadan önce Languedoc halkını Katolik Kilisesi'ne boyun eğdirmek için kurulmuş olan **Dominiken Tarikatı**'nın çalışmaları ile ilgilenir oldular. Nitekim bu tarikat, 1233 yılında Papa 9. Gregorius tarafından sonradan **"Engizisyon"** olarak anılan örgüte dönüştürüldü.

Engizisyon'un en güçlü silahı, suçlu bulunan kişinin bir kazığa bağlanıp canlı canlı yakılmasıydı. Bu bağlamda şöyle bir temel benimseyiş vardı:

"Eğer Tanrı önüne çıkarılıp yakılmasına girişilen kişi günahsız ise, ateş ona dokunmaz. Eğer yanıyorsa, suçlu olduğu kesinleşmiş demektir."

Bu nedenle, Engizisyon tarafından sadece Katharlar değil, şu ya da bu nedenle Kathar diye ihbar edilmiş birçok kişi de kazığa bağlanıp yakıldı.

Artık bu savaşın Katharlar ile hiçbir ilgisi kalmamış gibiydi. Hedef halk değil, kalelerdi. Gelişigüzel kıyım yapılmıyor, teslim olanlara dokunulmuyordu. Sağ olarak yakalanan Katharlar, Engizisyon'a teslim ediliyordu.

Güneydeki topraklara konmanın yanı sıra bir hedef daha vardı: Öteden beri hakkında hayli söz edilmiş olan Kathar hazinesini ele geçirmek.

«Katharlar olabildiğince basit bir yaşam sürdürüp, dünya malı ile pek ilgilenmez değil miydi?... Nasıl oluyor da Kathar hazinesi diye bir şeyden söz ediliyor?»

Bu konuda iki ayrı yorum var.

Birincisi, Katharlar öteden beri bir hazineye sahip olduklarından söz etmekteydi. Gerçi onların sözünü ettiği "hazine" büyük olasılıkla aslında manevî bir anlam taşıyordu; bu sözcüğü bir simge olarak kullanmakta olsalar gerekti. Hatta onlar için, Kutsal Çanak kavramı da bununla özdeş sayılırdı. Fakat Kilise'nin açık seçik tanımlarına alışmış Katolikler, böyle simgesel bir anlatımı kavrayabilecek düzeyde değildi. Aslında pek varlığı olmayan, kendi aralarında her şeyi eşitlik içinde paylaşan bu topluluğun bir yerde gizlemiş olduğu değerli bir hazinesi olduğunu sanmış, buna inanmışlardı.

Böylece ortaya Kathar hazinesi diye somut anlamda var olduğu sanılan bir kavram çıkmıştı.

İkinci yorum, doğrudan maddî değeri olan bir hazinenin gerçekten varlığı üzerinde durur. Şöyle denir:

"Katharlar bunu ya bir yerde keşfetmiş, kendi inançları uyarınca kötü bir amaçla kullanabilecek birisinin eline geçmemesi için saklamış ya da koruma altında tutmak üzere birisinden emanet almıştı."

Sonra da eklenir: *"Çünkü şayet o tarihte bir hazinenin korunması gerekli görülürse, bunun için Katharlardan daha âlâ emanetçi bulunamazdı."*

Bu doğruysa, emaneti veren kişi kim olabilirdi?

Herkesin aklına öncelikle Tapınak Şövalyeleri gelir. Böylece Tapınakçıların hazinesi ile Katharların hazinesi özdeşleştirilir.

Fakat özel olarak 12. yüzyılda Languedoc'ta bir altın madenine sahip olan **Bertrand de Blanchefort** da düşünülebilir. Adından sonra da söz edilecek olan Bertrand de Blanchefort, 12. yüzyıl ortalarında bir dönem Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın büyük üstadıydı.

Bu ikinci yorumun bir diğer anlatımına göre ise Katharların her şeyi ortak olduğu, aslında başkalarıyla bir arada yaşamakta olsalar da kendi aralarında âdeta bir komün oluşturdukları için, çalışmalarıyla kazandıkları para da ortak bir kasada biriktirilmekteydi. Bunun pek azını ortak amaçlar için harcıyorlardı. İşte biriktirilen bu para, nesiller boyunca giderek çoğalmış, sonunda "hazine" olarak nitelenebilecek bir boyuta varmıştı.

Katharlar üzerine düzenlenen haçlı seferiyle hiç ilgilenmemiş olan Fransa Kralı 2. Philippe 1223 yılında öldü. Oğlu 8. Louis ise, babası gibi ilgisiz kalmadı. Papanın emrinde olan haçlıları göz ardı edip, o da kendi ordusuyla Toulouse ve Carcassonne üzerine saldırdı.

8. Louis üç yıl sonra ölünce, yerine geçen oğlu 9. Louis henüz on yaşında olduğu için, güneydeki bu saldırıyı Kraliçe **Blanche de Castille** sürdürdü. Papalığa seçilmiş olan 3. Honorius, kadın olduğuna aldırış etmeyip ona destek verdi. Fransa Krallığı güneye doğru genişledi.

Montségur

1240'lı yıllara girildiğinde, artık Katharlar iyiden iyiye temizlenmiş, varsa yoksa birkaç kaleye sıkışıp kalmışlardı.

Bunlardan biri de Montségur kalesiydi.

Bu kale, hayli sert yamaçlı sipsivri bir kaya kütlesinin tepesindeydi. Oraya ulaşmak çok zordu. Çok iyi bir korunak olduğu için, kimilerine göre Katharların hazinesi de orada saklanmaktaydı. Kathar Şövalyesi denilen savaşçılar da ikide birde oradan kopup çıkıyor, haçlılar üzerine baskın düzenleyip dönüyordu.

Kaynak: http://www.catharcastles.info

Nitekim gece düzenlenen böyle bir baskında, Engizisyon'un başında yer alan Guillaume Arnaud ile eşliğindeki altı yargıç, korumasız yakalanarak katlediliverdi.

Bu işin durdurulabilmesinin tek çıkar yolu, Montségur kalesinin bir an önce alınmasıydı.

Tüm Fransız ordusu Montségur'u çember altına aldı.

* * *

Kalede birkaç yüz kişi ya var ya yoktu.

Kuşatanların sayısı ise on binden çoktu.

Montségur'da su kaynağı olmadığı biliniyordu. Gerçi yağmur ve eriyen kar sularının doldurduğu sarnıçlar vardı ama bu sipsivri tepede ne kadar su toplanabilir, yazın buna ne kadar süre için dayanılabilirdi ki?

Fransız ordusunun komutanı Hugues des Arcis, bu kaleye saldırmanın intihardan başka bir şey olmayacağını düşünerek, hiçbir şey yapmadan beklemeyi tercih etti. Kaledekiler açlık ve susuzluktan ölür ya da teslim olurdu.

Bütün bir yaz mevsimi geçti.

Sonbahar da gelip geçti. Kış bastırdı.

Montségur hâlâ direniyordu. Tepeyi sarmış askerlerin durumu daha acıklıydı. Çünkü kaledekilerle gönül birliği kurmuş olan çevre köylüleri de askerlere hiç yardımcı ve destek olmuyordu.

Bu konuda gene varsayıma dayanan, kanıtı bulunamamış bir anlatımda şöyle denir: "*Bu kale, birtakım gizli tüneller ile ovaya bağlanmaktaydı. Geceleri, kimseye görünmeden çıkıp girenler vardı. Bunlardan kimisi su ve yiyecek taşıyor, kimisi Fransız ordusunun kenarda köşede kalmış çadırlarını vurup kaçıyordu.*"

1244 yılının kış sonunda Montségur halkı teslim olmaya karar verdi.

Bunca süre sonra dirençleri mi kırılmıştı, yoksa Katharlar *«Bizi yakacaklar. Bu bize dokunmaz. Bizden olmayan kurtulsun.»* mu demişti, bilinmez.

Kale komutanı Pierre Roger ile Fransız ordusunun komutanı Hugues des Arcis, teslim koşulları üzerinde anlaşmaya vardı.

Buna göre Katharlar Engizisyona verilecek, Kathar olmayanlarsa burada sapkınlara yataklık etmiş ya da baskınlarda başkalarını öldürmüş sayılsa bile yargılanmayacak, serbest bırakılacaktı.

Pierre Roger, bu anlaşmanın uygulamaya konması için iki hafta saldırmazlık dileğinde bulundu. Hugues des Arcis bunu kabul ettikten sonra, ortalığa bir sessizlik çöktü.

İki hafta boyunca kale surlarının üzerinde hiçbir kafa görünmedi; çıt bile çıkmadı. Sanki kale boş gibiydi. Hatta şu gizli tünellerle ilgili söylentiyi duymuş olan Hugues des Arcis, bir an için kaledekilerin hiç kimseye belli etmeden savuşup gittiğini bile düşünmeye başlar olmuştu.

Ancak verilen söz tutuldu. Saldırıda bulunulmadı. Kale Fransızlara teslim edildi. Yaklaşık iki yüz Kathar, herkesin gözü önünde cayır cayır yakıldı.

Bir başka anlatıma göre verilen süre sonunda herkesten önce Katharlar kaleden çıktı; kendilerini yakmak üzere hazırlanmış olan ateşe doğru, ilahîler söyleyerek ve neşe içinde kendiliklerinden yürüdü.

Böylece Katharlar üzerine düzenlenmiş haçlı seferinin artık tümüyle son bulmuş olduğu kabul edildi. Katolik Kilisesi'ne göre bu böyleydi ama politik zafere de kesin bir nokta konması bakımından, biraz daha savaş gerekti. 1256 yılında Puilaurens, 1260 yılında Quéribus kalesi ele geçirilince; Languedoc'un tümü Fransa kralının oldu.

Languedoc bölgesinin çoğunun önceki sahibi Toulouse Kontu 7. Raymond, 1249 yılında ardında erkek varis bırakmadan ölmüştü. Kontun tüm varlığı Fransa Kralı 9. Louis'nin kardeşi Alphonse de Poitier ile evlenmiş kızına kalmıştı. Bu arada Kral da, Languedoc'un doğusundaki Provénce bölgesinin büyük bir bölümüne sahip olan **Margaret de Provénce** ile evlendi. Oğlu 10. Louis, tek başına bu mirasın tümüne kondu. Üstüne üstlük bir de amcasının hiç çocuğu olmayınca, hem Provénce hem Languedoc bölgesi ona kaldı.

Böylece, Fransa krallarının çok zamandan beri peşinde koştuğu bir politik ülkü gerçekleşmiş oldu. Fransa'nın artık güneyde, Akdeniz'de de limanları vardı. Bu olanak, Fransa'ya büyük ekonomik getiriler sağlayacaktı.

Bu iş, Fransa Krallığı açısından çok iyi oldu ama "birtakım başkaları" açısından çok kötüydü. Onlara göre, burası Fransa kralının egemenliği dışında kalmalıydı. (O "birtakım başkaları"ndan daha sonra söz edeceğiz.)

Katharların, Montségur'daki şu iki haftalık saldırmazlık döneminde ne yapmış olduğu da başlı başına bir bilmece olarak kaldı.

Kimilerine göre bu dönem içinde kaledeki yetkinler, tüm Katharlara, inançlarının gereği olarak Consolamentum'u verdi ve onları dünyevî ölüme hazırladı. Nitekim hepsi bu nedenle güle oynaya yürüdü ateşe doğru!...

Kimilerine göre ise belki o da yapılmış olabilir ama aslında saldırmazlık bambaşka bir amaçla kullanıldı. Bu arada Katharların hazinesi, küçük partiler halinde gizlice dışarı taşındı; Pireneler'in eteklerindeki mağaralara götürülüp saklandı. Nitekim Montségur kalesi teslim alındıktan sonra orada değil hazine, işe yarar hiçbir şey bulunamamıştı.

Son Kathar

Birçok araştırmacı yazar, 13. yüzyıl ortalarına kadar süren kıyım sonucunda Katharların yeryüzünden tümüyle yok edilememiş olduğu görüşündedir.

Kaldı ki, gerek Languedoc üzerine düzenlenmiş olan haçlı seferi gerekse sonraki saldırılar sadece önemli merkezleri hedef almıştı. Bölgede birçok ufak tefek köy vardı. Kathar inancı oralarda da serpilmişti. Ancak, kırsal kesimdeki Katharlar kendi içlerine kapanıp, inançlarını saklamayı başarmıştı.

Dolayısıyla Katharlara büyük bir gözdağı verilmiş oldu ama bu inanç sistemi kesin bir şekilde ortadan kalkmadı.

Nitekim 14. yüzyıl başlarında Kathar yetkinlerinden **Guillaume Bélibaste** adlı bir kişinin serüvenleri, topluluğun o tarihlerde de varlığını sürdürdüğünü gösterir.

Kuşkusuz, onun gibi daha birçoğunun var olduğu kabul edilir ama özellikle bu kişi hayli ün kazanıp adını tarihe yazdırmıştır.

Guillaume Bélibaste, gençliğinde bir cinayet işlemişti. Kurtulabilmek için Katharlara sığınmıştı. Onların arasında olağan eğitim sürecini izlemiş, yetkin niteliğini kazanmıştı. Yıllar sonra, Carcassonne kentinde Kathar inancını yeniden yaymaya çalıştığı görülüp, yakalanmıştı. Yargılanmadan önce bir yolunu bulup, İspanya'ya kaçmayı başarmıştı.

Guillaume Bélibaste, bir yetkin oluşuna, dolayısıyla cinsel ilişkiden uzak durması gerekmesine karşın, kadınlara çok düşkündü. Eğitmek üzere çevresine kadınları toplardı. İspanya'da iken, onun gibi oraya kaçmış bir diğer yetkinin kız kardeşi ile düşüp kalkıyordu. Kadın gebe kalınca, bu işten sıyrılabilmek için onu bir arkadaşıyla evlendirivermişti. Fakat bu durumda orada kalmasının doğru olmayacağını düşünüp kaçtı; yine Languedoc'a döndü.

Yine aynı işi yapmaya başladı. Yine yakalandı. Ancak bu kez yakasını sıyıramadı. Carcassonne yakınlarındaki bir şatoda yargılanıp, yakıldı.

Aslında hayli uzun olan bu öyküyü burada kısaltarak özetledik. Bu olay, Katharların 14. yüzyılda bile varlığının sürmekte olduğunu gösteren bir kanıt sayılmıştır. Belirtilmek istenen buydu. Üstelik o sıralarda Engizisyon'un bir Kathar olduğu için yakalayıp sorguya çektiği, yargılayıp cezalandırdığı tek kişi Guillaume Bélibaste değildir; başkaları da vardır ama özellikle bu kişinin adı çok duyulmuştur.

Ancak bu olay bir gerçeği daha gösterir:

Katharların varlığı sonraki tarihlerde de sürmekte olsa bile bu inancı benimseyenler, artık topluluğun özgün töresel ilkelerini eskisi gibi korumakta değildi. Yozlaşma başlamıştı. Geriye sadece Katolik Kilisesi'nin dogmalarıyla çelişki gösteren "birtakım farklı Hıristiyan inancı kırpıntıları" kalmıştı.

Bir diğer deyişle, artık Katharlar yoktu.

Şu son satırlar bir yorumdur hiç kuşkusuz…

* * *

Bu gibi konular üzerinde spekülasyon yapmaya pek meraklı olanlar, Katharlar ile Tapınakçılar arasında şöyle bir bağlantı kurar:

"Katharların büyük bölümü ortadan kaldırıldıktan sonra bile Languedoc ve çevresindeki çatışmalar, sadece hazinenin ele geçirilmesi içindi. Montségur kuşatması sırasında Katharlar, bunu Tapınakçılara teslim etti."

Bu da bir yorum olsa gerektir ama kesin bir gerçekmiş gibi anlatılıyor.

Montségur kuşatmasının anısına dikilmiş olan anıt

Olabildiğince kısaltarak anlatmış olduğumuz Katharlar konusuna burada son verecek ve yine Tapınakçılara döneceğiz.

Hem artık "Kathar Hazinesi" yerine "Tapınakçıların Hazinesi"nden de söz edebiliriz; Katharların varsayımsal hazinesi buna katılmış olsa da olmasa da…

Konu hep hazine... Herkes onun peşinde!

Acaba daha sonra söz edeceğimizi belirtmiş olduğumuz o "birtakım başkaları" da aynı şeyin peşinde miydi, yoksa onların kaygısı farklı mıydı?

Göreceğiz.

Bölüm: 19

Elveda Kudüs

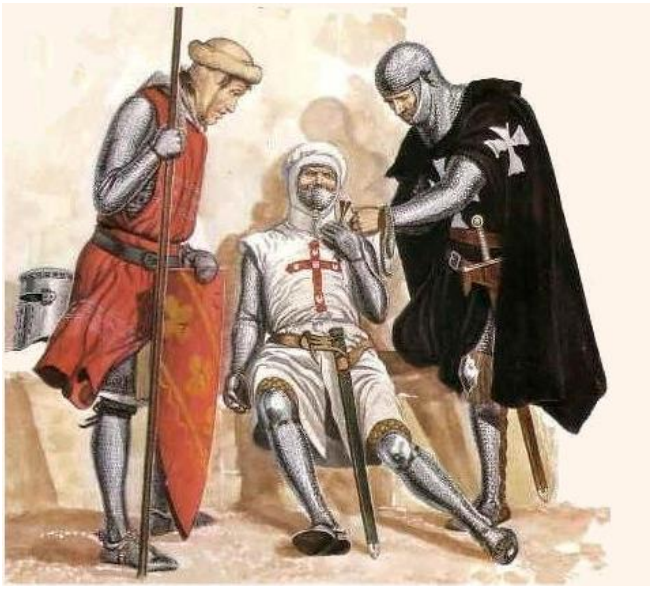

12. yüzyıl başlarında Selçuklular, Alparslan'ın 1071 yılında Malazgirt Savaşı ile açtığı kapıyı giderek genişletip, Anadolu'nun içlerine doğru iyiden iyiye ilerlemeye başlamıştı. 1144 yılında, Hıristiyanların öteden beri doğudaki en önemli kale olarak nitelendirdiği Edessa yani Urfa'yı ele geçirdiler.

Papa 4. Eugene, bir haçlı seferi çağrısı yapmaya karar verdi. Bunun için en önemli desteği, Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın kuruluşunda başrolü oynayan Saint-Bernard sağlayacaktı.

Daha önce de değinilmiş olduğu üzere; Fransa Kralı 7. Louis bu haçlı seferine katılmayı kabul etmiş ama ordusunu Tapınak Şövalyelerinin komutasına vermek istememişti. İkna edilmesi gerekmişti. Saint-Bernard'ın bir konuşmasını dinleyip bundan çok etkilenen Kutsal Roma İmparatoru 3. Konrad ise, Alman ordusunu çoktan yola çıkarmıştı.

Almanlar, Anadolu'nun ortasında Selçuklular ile savaşa tutuştu. Bunun üzerine Fransız ordusu kestirmeden gitmeyip, Anadolu'yu çepeçevre dolaştı. Almanlar nasıl olsa Türkler ile başa çıkar diye düşündüler.

Fransızlar Urfa'yı güneyden çevirirken, Alman ordusu da yetişip kuzeyden saldırırdı. Oysa Anadolu'daki savaşta Almanlar darmadağın olmuştu. İmparator, yenilmiş olmanın ezikliğiyle yurduna döndü. Böylece haçlı ordularının kuzey kanadı kırılmıştı ama güneydekilerin bundan haberi yoktu.

* * *

Tapınak Şövalyeleri komutasındaki Fransız ordusu, Antakya'dan güneye doğru sarkıp, orada gerek denizden gerekse Kudüs'ten gelenler ile birleşti. Urfa'ya doğru güneyden yürümek üzere Suriye'ye girdi. Fakat orada yollarını şaşırdılar. Kendilerini çölün ortasında buldular. Açlık ve susuzluk tehlikesiyle karşı karşıya kaldılar.

Asıl sorun Urfa'ya doğru ilerlemek değildi. Bulundukları yere göre Urfa'nın ne yönde olduğu belliydi. Sorun, oraya doğru ilerlerken su bulmaktı. Keşke yine Antakya üzerinden dolaşmış olsalardı. Baştan beri niçin öyle yapmayıp kendilerini riske atmışlardı ki!

Pişman olmak için artık çok geçti.

Bu aşamada daha önce de değinilmiş olan önemli bir noktaya yine değinmekte yarar var:

Haçlı seferlerinden hiçbirinin salt dinsel amaçla yapıldığı söylenemez. Bu işin içinde politika ve ekonomi, hep en az dinsel amaç kadar önemli olmuştur.

Tapınak Şövalyeleri'nin komutasındaki Fransız ordusu Anadolu'da güneyden dolaşıp zaman yitirmişti; Almanların Selçukluları tepeledikten sonra Urfa'ya kendilerinden önce ulaşıp, kenti tek başına ele geçirmesinden çekiniyorlardı. Bu başarıyı yalnız başına elde etmelerine fırsat verilmemeliydi. Sonra tek başlarına hak sahibi olurlardı. Anca beraber, kanca beraber!... Onun için bir an önce Urfa'ya varmalıydılar.

Bu nedenle kestirme bir yol tutmuşlardı. Ah, keşke Almanların çoktan geri dönmekte olduğunu bilselerdi!

Çok geçmemişti ki şövalye ve askerler Suriye çölünde sıcaktan bunaldı. Zırhlarını çıkarıp soyunmak zorunda kaldılar. Bu kez kızgın güneş altında kavrulmaya başladılar.

Perişan olmuşlardı. Bir an önce suya ulaşmaları gerekiyordu.

Baktılar ki olacak gibi değil, Urfa'ya böyle kestirmeden ulaşmaktan cayıp geri döndüler. Güneybatıya yöneldiler. Şam kalesi yakınlarına ulaştılar.

İlerde ağaçlık alanlar görünüyordu. Demek ki orada "su" vardı.

Irmak, kalenin öteki yanındaydı.

Hazır buraya kadar gelmişken, önce alçak ve basit surlarla çevrili olduğu için girilmesi pek de zor olmayan Şam kalesini kuşatmak yerine, bir an önce suya varmayı hedeflediler. Çoğu artık susuzluğa dayanamaz olmuştu. Disiplin bozuldu çünkü artık hiçbiri ne şövalye ne askerdi; her biri sadece bir an önce suya varması gereken bir canlı varlıktı.

Komutanlarının buyruklarına aldırış etmeyip ağaçlığa daldılar. Her ağacın arkasında bir Arap askerinin siper almış olduğunu fark etmediler bile…

Haçlılar zırhlarını çıkarmış olduklarından, Arap oklarından hiçbiri boşa gitmiyordu. Birbiri ardınca suya doğru koşarken ağaçlık alana giren her asker, daha dudaklarını ıslatacak bir damlaya bile erişemeden bir oka hedef olup yere yığılıyordu.

Orduyu yöneten Tapınak Şövalyeleri olan bitenin farkına varıp, durmaları için bu kez kendi askerlerine karşı kılıç kullanmaya başladığında artık çok geç olmuştu. Araplar, çil yavrusu gibi üstlerine üşüştü. Zaten bitkin bir durumda olan haçlı ordusu, beklenmedik ölçüde ağır kayıp verdi.

Böylece İkinci Haçlı Seferi dehşetli bir fiyaskoyla sonuçlandı.

* * *

Bu başarısızlığın sorumlusu Tapınak Şövalyeleriydi. Beceriksizlik etmişlerdi.

Saint-Bernard, bu nedenle -biraz da kendi kendine gelin güvey olarak- Tapınak Şövalyeleri adına bir özür dileme bildirgesi yayımladı.

Özür dilemek ne işe yarardı ki?... Askerî becerilerine bu kadar çok güvenilen, bir kez de bundan ötürü özel bir saygı gören şövalyeler, giriştikleri ilk savaşta yüzlerini kara çıkarmıştı.

Fransa Kralı 7. Louis, ordusunun böylesine perişan oluşunun hesabını elbette soracaktı. Fransa'ya dönmek üzere yola çıkmadan önce kılıcını göğe doğru sallayıp şöyle seslendi: «İsa ve Kutsal Meryem'e andım olsun ki şu Tapınak Şövalyelerine bir daha hiç güvenmeyeceğim.»

Hattin

Sünni lider **Salâhaddin Eyyubî**, 1174 yılından başlayarak, Musul, Şam, Halep, Antakya ve Akdeniz'in doğusundaki daha birçok önemli merkezi ele geçirmiş, Filistin'e doğru ilerlemeye başlamıştı.

Gerek Kudüs'ü gerekse Akdeniz'in doğu kıyılarını Müslümanlara karşı koruyup savunmakla görevli Tapınak Şövalyeleri, Eyyubîleri durduramıyordu.

Üstelik Hıristiyanlar, bir benlik kavgasıdır tutturmuştu. Bir yandan da kendi aralarında çekişip duruyorlardı.

O sıralarda ölen Kudüs Kralı 1. Amalric, yerine 13 yaşındaki oğlunun getirilmesi dileğinde bulunmuştu. Oğlu cüzzamlıydı. Kral, «Oğlumun pek az ömrü kaldı. Nasıl olsa ülkeyi yönetirsiniz. Bırakın, o da kral olarak ölsün. Sonra uygun birini seçersiniz.» demişti. Oysa bu vasiyete uyulmasıyla 4. Baudouin adıyla kral olan oğlu, 1185 yılına kadar yaşadı. Ölümünün iyice yaklaştığını sezdiğinde, o da Kudüs Krallığı'nın 150 yıllık geleneğini çiğnedi ve kral olarak yerine **Trablus Kontu 3. Raymond**'un getirilmesini vasiyet etti.

Ancak Raymond ile Tapınak Şövalyelerinin o sıralardaki büyük üstadı **Gérard de Ridefort**'un arası bozuktu. Nedeni de yıllar önce, Gérard daha Tapınak Şövalyesi bile değilken geçmiş olan bir olaya bağlanır:

İşte o geçmiş günlerde Raymond, bir gün Gérard'a çok güzel bir kız göstermişti. Gérard kıza vurulmuştu. Raymond ona ikisini en kısa zaman içinde baş göz edeceğine dair söz vermişti. (Bu kızın kim olduğu bilinmiyor ama herhalde Raymond'un bir yakınıydı. Baldızı olduğu söylenir.)

Tam Raymond kızı Gérard ile evlendirmek üzere hazırlığa girişmişti ki durup dururken İtalya'dan gelmiş zengin bir tüccar aynı kız için Raymond'a kızın ağırlığınca altın teklif etmişti. Raymond, Gérard'a vermiş olduğu sözü anında unutuvermişti. İtalyan tüccar da hemen evlendiği kızı alıp ülkesine götürmüştü.

Bu olaya çok sinirlenen Gérard, Trablus'u terk edip Kudüs'e gitti. Bir gün Raymond'dan bunun öcünü alacağına yemin etti.

Bundan sonra geçen yıllar içinde Gérard'ın şansı yaver gitti. Tapınak Şövalyesi oldu. Bundan böyle kadınlarla ilişki kuramazdı ama Raymond'un kendine yaptığını hiç unutamadı. Gösterdiği yararlıklarla hızla tarikatın üst düzeyine doğru ilerledi. 1184 yılında büyük üstat oldu. Ertesi yıl Kudüs Kralı 4. Baudouin ölünce, o sıradaki en güçlü aday olan Trablus Kontu Raymond'a karşı çıkıp seçilmesini önledi. Ne yapıp edip, kendi yakın akrabası olan **Guy de Lusignan**'ı seçtirdi.

İşte bu arada, Hıristiyanların birbirine girmesini fırsat bilen Salâhaddin Eyyubî, Filistin dolaylarındaki birçok kenti ele geçirmişti.

Gérard de Ridefort, Kudüs Kralı Guy de Lusignan'ı Salâhaddin Eyyubî ile savaşa sürükledi.

Fakat bunun için, Trablus Kontu Raymond'un da destek vermesi gerekliydi.

Salâhaddin Eyyubî, Kudüs Krallığı konusunda olup bitenleri biliyordu. Trablus Kontu ile görüşmek üzere ona bir elçi kurulu gönderdi.

Gérard de Ridefort bunu öğrenip korktu.

Raymond çıkarcının tekiydi. Ne yapacağı belli olmazdı. Raymond ile Salâhaddin Eyyubî, aralarında saldırmazlık anlaşması yapacak olursa Kudüs'ü savunmak zora girerdi. Araları bozuk bile olsa Kudüs için Raymond'un desteği olmazsa olmazdı. Bu görüşme engellenmeliydi.

Gérard de Ridefort, elçi kurulunun kampını basmaya karar verdi.

Gerek Tapınak Şövalyeleri gerekse Hastanecilerin büyük üstadı bunun çok tehlikeli olduğunu belirterek onu kararından caydırmak istedi. Oysa Gérard'ın dediği dedikti. O, Tapınak Şövalyelerinin büyük üstadıydı; ona göre, Kudüs kralı bile o ne derse ve nasıl yapılmasını isterse uymak zorundaydı.

Öyle de oldu.

Gérard de Ridefort, 90 şövalye ile Eyyubîlerin kampını bastı ama bu baskın hiç beklemediği bir tarzda sonuçlandı. Şövalyelerin çoğu çatışmada öldü.

Bu çatışmada Gérard de Ridefort kendi canını zor kurtardı. Ancak ona sorarsanız, başarılı bir sonuç elde edilmişti. Salâhaddin Eyyubî ile Raymond'un anlaşmaları suya düşmüştü; sanki mutlaka anlaşmaya varabileceklermiş gibi...

Fakat bu Gérard de Ridefort'a yetmezdi. Epeyce zamandan beri Kudüs için ciddi bir tehlike oluşturmaya başlamış olan şu Eyyubîleri ya yok etmek ya da iyiden iyiye doğuya, çöle sürmek gerekliydi. Tüm birliklerini toplayıp saldırdı.

Hıristiyanların topluca üzerine geldiğini gören Salâhaddin Eyyubî, geri çekilerek uzaklaştı.

Tapınak Şövalyeleri, Müslümanların onlardan korkup kaçtığını sanıp, bir an önce yakalayıp derslerini vermek üzere kovalamaya başladı. Filistin'in kuzeyindeki dağlık bölgenin Hattin denilen yerinde, sarp yamaçlar arasında âdeta kurumuş bir kanyon gibi uzanan vadiye doludizgin girdiler.

Giriş o giriş!

Birdenbire durmak zorunda kaldılar... Vadinin çıkışına barikat kurulmuştu.

Şimdi ne yapacaklardı?... Burası savaşmak için çok tehlikeli bir yerdi. Başlarına ne geleceği belli olmazdı. Ağır kayıplara uğrayabilirlerdi. Gérard de Ridefort, geri dönerek kanyondan çıkmayı, bir başka yol denemeyi öngördü.

İşte ancak o zaman tuzağa düşmüş olduklarını fark ettiler. Arkadan da sarılmış, vadinin içinde kıstırılmışlardı.

Aşağıdaki haritada kırmızı hatlar Hıristiyan güçlerini, yeşil hatlar ise Eyyubîleri gösteriyor.

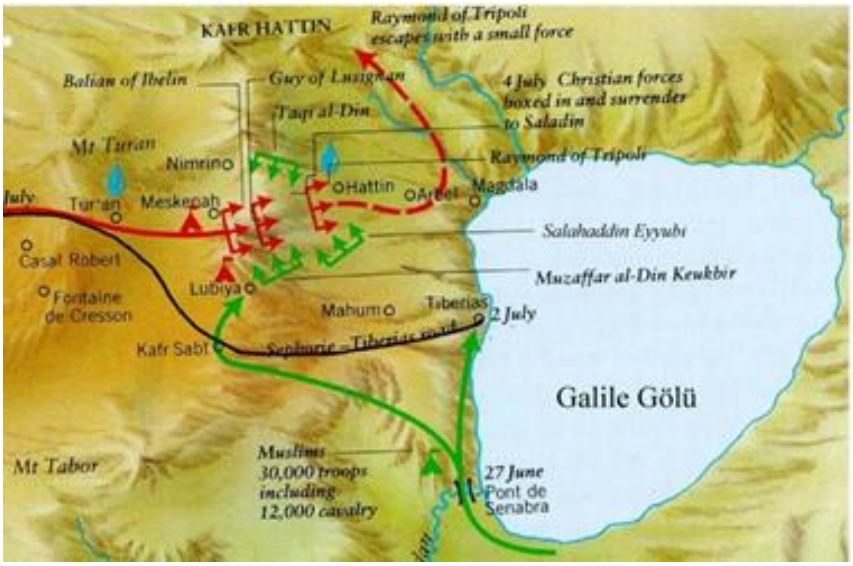

Kaynak: http://domin.dom.edu/faculty/dperry/hist267crusade/calendar/3rdCrusade/lecture.htm

Akşam olmuştu. Karanlık çökmek üzereydi. Müslümanlar acaba gece mi saldıracaktı?...

Çaresiz, gözlerini dört açarak beklediler. Sabahı ettiler.

Müslümanlar saldırmıyordu. Acaba ne yapmak istiyorlardı?... Burada açlık ve susuzluğa tutsak olarak ölmelerini mi?...

O sırada çevrelerindeki tepeleri saran kurumuş çalıların ateşe verilmiş olduğunu görüp irkildiler. Demek ki kendilerini canlı canlı yakacaklardı.

Kayalara tırmanmayı deneyenler oldu... Kimisi tutunamayıp düştü; kimisi hemen bir ok yedi.

Tek çözüm yolu her iki yandan birden barikatı kırmaktı.

İlk atılımlarında sanki bu engeli yarmak pek de zor değilmiş gibi geldi. Çünkü Müslümanlar, bu dar ve uzun cephede bir grup Hıristiyan asker rahatça dışarı çıkabilsin diye onları durdurmak için pek bir çaba göstermeyip, yana çekilmişti. Fakat ardından her iki çıkışı birden yine tıkadılar.

İkinci atılım... Üçüncü atılım... Hep aynı durum, aynı taktik, aynı sonuç…

Tapınak Şövalyelerinin komutasındaki Hıristiyan ordusu sonunda teslim bayrağını açtı.

Hattin Savaşı'nı anlatan tarih yazmanlarından biri, Hıristiyanların burada düştüğü durum için *"Bu kapandan bir kedi bile sıyrılıp kaçamazdı."* demiş.

* * *

Hıristiyanlar tümüyle tutsak edildikten sonra, Kudüs Kralı Guy de Lusignan ile birlikte prens ya da kont gibi bir unvanı olan soylular ve Tapınakçıların Büyük Üstadı Gérard de Ridefort bir yana ayrıldı.

Diğer şövalye ve askerler yere diz çöktürülüp boyunları vuruldu.

Bu arada, daha önce Salâhaddin Eyyubî ile birkaç kez çatışmış, hatta giriştiği savaşlardan bazılarını kazanmış olan **Antakya Prensi Renaud de Châtillon**, pisi pisine öldü.

Bu olay şöyle anlatılır:

Salâhaddin Eyyubî, Kudüs Kralı ile diğer kimi soyluları çadırına aldı. Hepsi çok susamıştı. Salâhaddin Eyyubî büyücek bir tasa kendi eliyle su doldurup Kudüs Kralına sundu. Guy de Lusignan duraksayıp parmağının ucunu ıslatarak suyun şöyle bir tadına bakınca «Korkma!... Zehirli değil. Rahatça iç.» dedi, «Seni öldürmek istesem boşuna zehir harcamam.»

Kral biraz içti ve artanını yanı başındaki Renaud de Châtillon'a uzattı. Renaud, elinin tersiyle itip, istemediğini söyledi. Salâhaddin Eyyubî bunu farklı yorumladı. Tası alıp kalan suyu döktü. Yeniden doldurup ona kendi eliyle uzattı.

Renaud tası iterek içmemekte diretince, Salâhaddin kızdı. «İçsene be adam!... Yoksa bir daha hiç su içemezsin.» dedi.

Karşılığında Renaud ona «Sana ait hiçbir şeyi yemem ve içmem. Bu Tanrı'nın gücüne gider.» deyince, Salâhaddin ayağa fırlayıp «Domuz!» diye bağırdı, «Sen burada benim tutsağımsın ve ben seni konuk tutup kendi elimle su verdim. Sen kendini ne sanıyorsun? Bir daha istesen de yalvarsan da içemeyeceksin çünkü tası tutmak için elin olmayacak.»

Aniden kılıcını çekti ve şiddetle Renaud'un sağ koluna indirdi. Kopan kol nedeniyle ortalık bir anda kana bulanınca, askerlerden biri olan biteni yanlış anladığından, sultanını korumak amacıyla atılarak Renaud de Châtillon'un kafasını uçuruverdi.

Salâhaddin Eyyubî, diğerlerine bundan ötürü çok üzüldüğünü bildirdi. Sonra da onlara şöyle bir öğüt verdi: «Biz, töremiz gereğince kralları, prensleri, şanlı komutanları öldürmeyiz. Yeter ki siz bizi buna zorlamayın!»

Bundan sonra Salâhaddin Eyyubî, Kudüs'e, kuşatma zorunda kalmadan, elini kolunu sallayarak girdi. (Bu girişiyle ilgili bir ayrıntıya daha sonra geleceğiz.)

* * *

Kudüs'ün Müslümanların eline geçmiş olduğu öğrenilir öğrenilmez, Papa 8. Gregorius, Hıristiyan dünyasına yine haçlı seferi çağrısında bulundu.

Ancak bu kez haçlı ordularının hazır duruma getirilebilmesi iki yıl aldı.

Üçüncü Haçlı Seferi'ne yine aynı anda iki ayrı grup katıldı. Bunlardan biri, Papa ile hiç iyi geçinememesine karşın, üzerine düşeni yapmak ya da bu seferden kendi hesabına pay çıkarmak isteyen Kutsal Roma İmparatoru **Friedrich Barbarossa** yönetimindeki Alman ordusuydu. Diğeri ise gene Fransız ordusuydu ama bu kez **Fransa Kralı 2. Philippe**, sefere **İngiltere Kralı Richard** ile anlaşmış olarak ve ortak hareket etmek üzere çıkıyordu. (Bu birlikte oluşun gerekçesini de sonraki bölümlerden birinde göreceğiz.)

Tötonlar

Genellikle öteden beri günümüzdeki Almanya'nın kuzeyinde oturmuş, sarışın, öz Alman soyundan gelme halk Tötonlar olarak anılmıştır.

Üçüncü Haçlı Seferi'ne katılan Alman ordusunun en etkili vurucu gücünü **Töton Şövalyeleri** oluşturuyordu. [Almancada "Teutonen Ritter", Fransızcada "Chevaliers teutoniques", İngilizcede "Teutonic Knights"]

12. yüzyıl başlarında Kudüs'te önce kısaca "Hastaneciler" olarak da anılan Aziz Yahya Şövalyeleri Tarikatı, hemen ardından da Tapınak Şövalyeleri Tarikatı kurulurken; bunlarla hiçbir ilgisi olmaksızın bugünkü Almanya'nın kuzeyinde de Töton Şövalyeleri Tarikatı oluşturulmuştu.

Bu tarikat, askerî bakımından Tapınakçılar, hastaların tedavisiyle yakından ilgilendikleri için Hastaneciler ile benzeştirilebilir ama ikisinden de farklıydı. Bu farklılık, her şeyden önce Tötonların, diğerleri gibi Akdenizli değil Kuzey Avrupalı oluşundan kaynaklanıyordu.

Töton Şövalyelerinin, Tapınakçılar gibi dinsel bağlantılı kurallarının bulunması gerekli görülmüştü. Bunun için de Sistersiyenler gibi Benediktin Tarikatı'ndan doğmuş **Ogüstiniyen Tarikatı**'nın ilkeleri üzerine bir düzen ve disiplin sistemi oluşturulmuştu. [Almancada "Augustinische Orden", İngilizcede "Order of St. Augustine", Fransızcada "Ordre de St. Augustin"]

1191 yılında Papa 3. Clementhus bu tarikatı resmen tanıdı. 1196 yılında da Papa 3. Celestine, tarikatı kendi koruması altına aldı.

Üç yıl sonra Papa 3. Innocentus, Töton Şövalyelerinin tıpkı Tapınak Şövalyeleri gibi bir özel amblem taşımalarına izin verdi.

Töton Şövalyelerinin amblemi yandaki gibidir. Buna "Tötonik Haç" da denir. Önemli bir özelliği, mutlaka siyah olmasıdır. Dört "T" harfi gibi olan elemanının üst öğelerini saat yönünde yana doğru kaydırıp **"Γ"** biçimine getirecek olursak, ortaya Nazilerin amblemi "Gamalı Haç" çıkar.

Bu bir rastlantı değildir. Basit bir yorum ya da spekülasyon da değildir. Kimileri Hitler'in Hint kültüründe öteden beri bilinen ve **"Svastika"** olarak anılan simgeye tersinden bakarak Nazilerin amblemini oluşturduğunu söyler ama bu yanlış bir değerlendirmedir.

* * *

Töton Şövalyeleri Tarikatı, Tapınakçılara pek benzer bir şekilde örgütlendi ama onlar kadar geniş bir çalışma alanına yayılmadı.

Üyelerinin çoğu Ortaçağdaki Germen dilini konuşurdu. Ne Hastaneciler gibi birçok yerde hastane kurdular ne de Tapınakçılar gibi bambaşka işlere giriştiler.

1221 yılında Papa Honorius III, Töton Şövalyelerine de Tapınakçılar ve Hastaneciler ile eş değer hak ve ayrıcalıkları tanıyınca, bu tarikatın başta Orta Avrupa'da olmak üzere Baltık Denizi'nden Akdeniz'e kadar uzanan birçok yerde birimlerinin kurulduğu görüldü.

Buna karşın, Üçüncü Haçlı Seferi'nden sonra bu tarikat âdeta kendi kabuğunun içine çekilmiş bir şekilde çalıştı. Prusya'daki Marienburg kentini kendilerine merkez edinip, orada bir tür teokratik yönetim sistemi kurdular. Sonradan küçüldüler ama örgütün varlığı yüzyıllarca sürdü.

Aslan Yürekli

1189 yılında, Töton Şövalyelerinin de yer aldığı Alman ordusu, Kudüs'e doğru olağan kara yolunu tutmuştu. İkinci Haçlı Seferi'ndeki gibi bu kez de Anadolu'da Selçuklular ile yer yer çatışmaya girişmelerine karşın, Torosları aşıp Seyhan Ovası'na inmeyi başardılar. Ancak orada **İmparator Frierich Barsarossa**'nın çağıl çağıl akan bir ırmakta ille de yüzmek isteyişi, bir kez daha haçlıların bu kanadının kırılışıyla sonuçlandı.

İmparator suya kapılıp boğuldu. Almanlar büyük bir moral çöküntüsüne uğradı. İmparatorun cesedini Antakya'da gömdükten sonra seferi yarıda kesip geri döndüler.

İngiltere Kralı Richard (Aslan Yürekli Rişar), Almanların geri dönüşüne çok içerledi. Onları Salâhaddin Eyyubî'den korkmakla, Hıristiyan ülküsüne ihanet etmekle suçladı.

Böyle bir suçlamaya ne gerek vardı ki sanki? Nitekim sonradan bunun acısını çok çekmedi mi?

Doğru, çok çekti ama gene de öyle demeyin… Günümüzde olduğu gibi o tarihlerde de uluslararası politika, bir başka türlüsünü gerektiriyordu.

* * *

Bu kez İngiltere ve Fransa kralları deniz yolunu yeğlemişti. Daha hâlâ Tapınak Şövalyelerinin kontrolü altında bulunan Akkâ limanına çıkacak, orada toplanıp Kudüs'e saldıracaklardı.

İlginç bir olay, İngiltere Kralı Richard'ın gemilerinin Doğu Akdeniz'de fırtınaya yakalanmasıyla başladı. Öncü gemiler Kıbrıs'a sığındığında, Kıbrıs Kralı Isaac önce İngiliz gemilerine el koydu. Sonra da çevirdiği bir komplo ile askerlerin tüm silâhlarını ele geçirdi. Fırtınada biraz geride kalarak Rodos'a sığınmış olan Richard oraya vardığında bu olaya öyle sinirlendi ki o anda adayı ülkesine kattığını ilan ediverdi. Daha dün mangalda kül bırakmazcasına atıp tutan Kıbrıs Kralı, adayı teslim etmekten başka yapacak şey bulamadı.

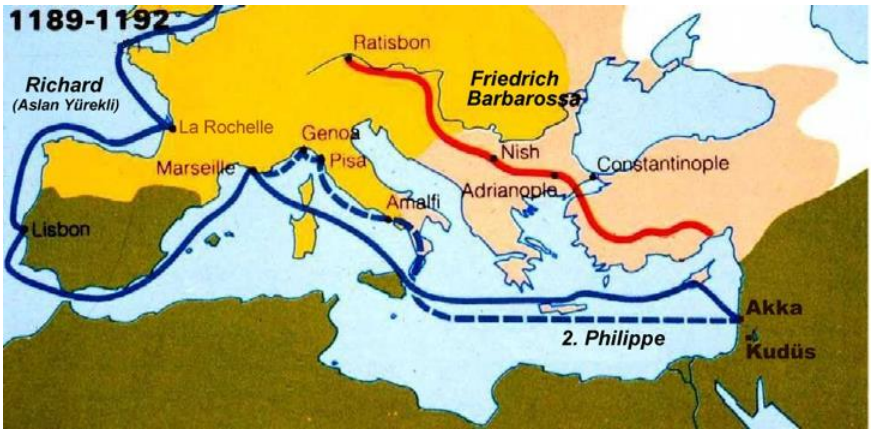

Kaynak: http://www.medievaltymes.com/courtyard/third_crusade.htm

Ancak Richard Akdeniz'in doğusundaki bu adayı kendi kontrolü altında tutamayacağını bildiğinden, üstelik seferin sonunda zaten Kudüs alınamadığı için, dönüş yoluna geçmeden önce Tapınakçılar ile ayaküstü ettiği pazarlıkta anlaşıp, adayı onlara sattı.

Tapınakçılar, uyuşmaya vardıkları üzere satış bedelinin %40'ını peşin ödemişti. Kendi gerekçeleri uyarınca borcun kalanını ödemek istemediler. Ödemiş oldukları tutarı gözden çıkarıp, sadece bazı kritik noktaların kullanma hakkını korumak koşuluyla adayı arta kalan borcuyla birlikte bu kez Kıbrıs Kralı olan önceki Kudüs Kralı Guy de Lusignan'a devrettiler. (Böylece oluşan yeni Kıbrıs Krallığı, varlığını 15. yüzyıl sonlarına kadar korudu.)

Nitekim yaklaşık yüz yıl kadar sonra Hıristiyanlar Kudüs ve çevresini bütünüyle terk etmek zorunda kaldığında, Tapınakçılar bu haklarını kullanıp, bir süre Kıbrıs'ı merkez edindiler. Sonra Languedoc bölgesine taşındılar ama doğu ile batı arasındaki deniz ticareti bakımından hayli önemli bir yer tutan Kıbrıs limanlarını ellerinden geldiğince kontrol altında tutmayı sürdürdüler.

* * *

Üçüncü Haçlı Seferi'nin yolculuk sonrasındaki aşaması, Akdeniz kıyılarında Müslümanların eline geçmiş olan limanların geri alınmasıyla başladı. Bundan sonra haçlı ordusu, sırtını güvenceye almış olarak Kudüs'e doğru ilerledi ama Müslümanlar çok geçmeden önlerini kesti.

Savaşmaya giriştiler.

Birkaç gün sonra ortaya şöyle bir durum çıktı: Taraflardan hiçbiri üstünlük elde edemiyordu. Ordular ara sıra bir süre için savaşmayı kesip sayım yaptığında, öldüğü bilinenlerin dışında birçok askerin eksik olduğu görülüyordu.

Her iki tarafta da ölenlerin dışında azalma görülüyordu.

Çünkü her iki taraf da, karşılıklı olarak tutsak alıp biriktiriyordu.

Bu gidişle Hıristiyanların Kudüs'ü ele geçirebileceği falan yoktu. Henüz kentin surlarına bile yaklaşamamışlardı.

Müslümanlar ise Hıristiyanları buralardan bir türlü uzaklaştıramıyordu.

Her iki taraf açısından da ne ileri ne geri…

Fransa Kralı 2. Philippe, bu durumun böyle sürüp gitmesinden usandı. Kendi ordusunun arta kalanını toplayıp, ülkesine dönmek üzere çekildi.

İngiltere Kralı Richard'ın bir de buna canı sıkıldı. Fakat seferde yalnız bırakılmasına değil, Fransa Kralının ülkesine dönüşüne... Şimdi gidip orada kardeşi John'u kandırmaya çalışacaktı. Bunun nasıl sonuçlanacağı bilinemezdi. Tedirgindi.

Daha önce de değinilmiş olduğu üzere; krallar için bir haçlı seferinin politik yanı, dinsel yanından daha önemliydi. Fransa ile İngiltere arasında öteden beri bir türlü çözümlenemeyen önemli sorunlar vardı. Bunlardan biri de İngiltere'nin egemenliği altında olan Normandiya konusuydu. Richard, kendisi uzaklardayken kardeşi John'un Fransa Kralıyla baş edebilip edemeyeceğini düşünüyordu.

Endişelenmişken bir de hastalanmaz mı!...

İşte, o anda Üçüncü Haçlı Seferi sona erdi.

* * *

Richard, Salâhaddin Eyyubî ile görüşerek anlaşmaya vardı.

Tutsaklar değiş tokuş edildi.

Bundan böyle Kudüs'e Müslümanların, Akdeniz kıyısındaki kentlerin Hıristiyanların egemenliği altında olması kabul edildi.

Bu arada Salâhaddin Eyyubî, Kral Richard'ın, yanında birkaç şövalye ile birlikte Kudüs'ü gezip görmesine hatta isterse anı olmak üzere kendince ancak *"birkaç parça ıvır zıvır"* sayılan öteberiyi alıp götürmesine de razı oldu. (Bu konuya daha sonra yine döneceğiz. Çünkü o birkaç parça ıvır zıvır çok önemli.)

Akkâ

Hiçbir sonuç alınamayan Üçüncü Haçlı Seferi'nden sonra, Akdeniz'in doğusunda Hıristiyanlar ile Müslümanlar arasında bir denge kurulmuştu.

Müslümanlara göre Akdeniz'in doğu kıyılarını elinde tutan Hıristiyanlar bir an önce buradan defolup gitmeliydi. Hıristiyanlara göre de Müslümanlar iyice doğuya ve güneye sürülmeli, Kudüs ve çevresi de onların olmalıydı.

Aslında hiç kimsenin hoşnut olmadığı bu denge, yüz yıl kadar sürdü.

* * *

13. yüzyıl ortalarında, Eyyubîlerin yerini askerlerden doğma yeni bir Müslüman devleti aldı: Türklerin çoğunluğunu oluşturduğu **Memlûklar**...

Memlûklar, Güneydoğu Anadolu, Suriye, Ürdün ve Filistin'deki tüm kentleri teker teker ele geçirdi. Topraklarını daha da genişletip, güneyde Mısır'a, doğuda Hindistan'a kadar uzandılar. 1289 yılında Trablus'a saldırdılar. Cenevizliler ile Venedikliler, burada durmakta diretecek olurlarsa ölmekten başka bir sonları olmayacağını kestirip kaçtı. Töton Şövalyelerinin o tarihteki büyük üstadı Gottfried von Hohenlohe savaşa girmekten çekinip istifa edince, Alman asıllı Hıristiyanlar da yurtlarına döndü.

Geride Tapınak Şövalyeleri ile Hastaneciler kaldı.

Onlar da çekildikçe çekildi. Akkâ'da sıkıştılar.

Memlûklar, 1291 yılında Akkâ'yı da karadan kuşattı.

Tapınak Şövalyeleri, kuruluşları sırasındaki asal işlevlerinden yani Kudüs'ü ve Hıristiyan hacıları korumaktan çoktan caymıştı. Artık bu bölgede sadece kendi ekonomik çıkarlarını gözetiyorlardı. Zaten Kudüs'e gitmek isteyen pek kalmadığı için, hac ticaretinden elde ettikleri geliri yitirmişlerdi. Bu ise aslında kârlarını artırmıştı. Çünkü Kudüs'ün elde tutulmasının

maliyeti, hac turizminden elde edilen gelirden daha yüksek olmaya başlamıştı. Fakat Akdeniz'in doğusunda en az bir güvenceli limanları olmalıydı ki, sahibine yüksek tutarda vergi ödemek zorunda kalmadan doğu ile batı arasındaki ticaretleri yürüsün.

Memlûklar ise buralarda Hıristiyanlara liman bırakmaya niyetli değildi. Sultan Halil, Akkâ'yı da alıp Hıristiyanları Akdeniz'e dökmeyi kafasına takmıştı.

Kuşatma sırasında Tapınak Şövalyelerinin Büyük Üstadı Guillaume de Beaujeu vurularak öldü.

Büyük üstadın ölümü Tapınakçılar için savaşın sonu demekti. Buna karşın direnmeyi sürdürdüler.

Durum, Tapınak Şövalyelerinin o pek ünlü *"Üçe bir kalmadıkça savaşmayı terk edemezsin!"* biçimindeki kurallarının ötesindeydi. Karşılarında hem büyük hem çok güçlü bir ordu vardı.

Fakat bu son kaleyi de teslim etmemeye kararlıydılar. Cansiperane bir savunmaya giriştiler.

Memlûklar, kaleyi saldırıyla düşüremeyince, yıkmaya karar verdi.

Tarihte bir benzeri daha görülmemiş bir yöntem uyguladılar.

Bir yandan kaleyi mancınıkla ateşe tutmayı sürdürerek şövalyeleri oyalarken, diğer yandan derin tüneller kazarak kale duvarlarının temellerinin altına ulaşıp, köstebek gibi oymaya başladılar.

Bunun üzerine yüksek surlardan bir bölümü dengesini yitirdi ve büyük bir gümbürtü ile yıkıldı. Geniş bir gedik açıldı.

Akkâ'da tutunamayacaklarını anlayan Tapınak Şövalyeleri, sivilleri gemilere doldurup kaçırmayı denedi.

Hava çok kötüydü. Fırtına vardı. İri dalgalar kıyıyı dövüyordu. Hıristiyan halk bir diğer felâketle karşılaştı. Alabileceğinden fazla yüklenerek bu koşullar altında açılmaya çalışan gemiler alabora oldu ya da battı. Çoğu sivil olan Hıristiyanlar, boşu boşuna boğularak öldü.

Tapınak Şövalyeleri, koskoca Memlûk ordusuyla baş edemeyeceklerini bu işin başından beri biliyordu. Ancak şunu bilmiyorlardı: Memlûklar kendileri gibi acımasız değildi. Teslim olsalardı, canları bağışlanır ve çekip gitmelerine göz yumulurdu. Bunca insan telef edilmemiş olurdu.

Nitekim Akkâ düşürüldükten sonra Memlûklar, geride kalan Hıristiyanlara beklemedikleri ölçüde iyi davrandı; kendilerine bu kadar zorluk çıkarmış olan Tapınak Şövalyelerine bile... Herkesin yükte hafif pahada ağır her nesi varsa ganimet olarak geride bırakması koşuluyla çekip gitmesine izin verdiler.

Sonuç: Hıristiyanlardan sağ kalmış olanlar, Akdeniz'in doğusundaki bu son limanı da terk etmek zorunda kaldı.

Tapınak Şövalyelerinin merkezi de Kıbrıs'a taşındı.

* * *

Haklarında çok övgülü sözler edilmiş olan bu şövalyeler, askerî bakımdan doğru dürüst hiçbir başarı elde edememişti.

Ticaret yapalım diyerek doğu ile olan alış verişlerini güvenceye almak isterken, başlarına umulmadık dertler açılmıştı.

Baktılar ki olacak gibi değil; Kıbrıs'ı da terk ederek iyice batıya çekildiler. Gidip Languedoc'a (Oksitanya'ya) yerleştiler.

Başlarına her ne geldiyse, asıl ondan sonra geldi.

Bölüm: 20

Güzel Filip

Tapınak Şövalyeleri Tarikatı…

Böylesine güçlü bir örgüt nasıl çökertilebilirdi?

Elbette çok iyi düzenlenmiş bir entrikayla…

İşte, şimdi ona bakacağız.

1285 yılında Fransa Krallığı tahtına çıkmış olan **4. Philippe** *(Güzel Filip)*, bir yandan İngiltere ile savaşırken, diğer yandan ülkesinde bir türlü çözüm getiremediği ekonomik sıkıntılarla boğuşuyordu. Elindeki kaynaklar yetmeyince, Tapınakçılardan borç almak zorunda kalmıştı. Borçlandığı bu örgütün kendi ülkesinde kendinden daha güçlü oluşundan ötürü çok rahatsızdı. Bunun için de tarikata girme dileğinde bulunmuş, kabul edilmeyince çileden çıkmıştı. Gerçi Tapınak Şövalyeleriyle bireysel bakımdan bir alıp veremeyeceği yoktu ama örgüte karşı hem kıskançlık hem hınç duyguları besliyordu. Rahata varmasının tek yolu Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın ortadan kaldırılması, tüm varlıklarının da üzerine konulmasıydı.

* * *

Kudüs'ün Hıristiyanlar tarafından geri alınamayışı bir yana dursun, Doğu Akdeniz'deki tüm limanların, son olarak Akkâ'nın da yitirilmesi üzerine Tapınak Şövalyelerinin bir süre için Kıbrıs'a taşındığı belirtilmişti. Önceleri, Kıbrıs'ı bir üs olarak kullanıp, yitirdikleri limanları yine ele geçirmek için hazırlık yapmayı öngörüyorlardı. Bu bağlamdaki umutlarının sönmesi pek uzun sürmedi. Çünkü Avrupa'da ne kralların ve diğer soyluların ne de papanın artık Müslümanlar ile uğraşacak hali kalmıştı.

Sorun sırf para olsa lâfı bile edilmezdi. Tapınakçılar nasıl olsa gerekli finansmanı sağlardı. Hatta öylesi belki işlerine bile gelirdi ama politik ve ruhanî destek olmazsa bu iş yürümezdi. Tapınak Şövalyelerine göre gerek kralların gerekse Kilise'nin tutumu yanlıştı.

Şövalyeler öyle düşünüyordu ama Katolik Kilisesi'nin 1274 yılında Lyon'da toplanan konseyinde artık Tapınakçıların sıkı bir denetim altına alınmasına yönelen bir eğilim belirmiş olduğunu da göz ardı etmekteydiler.

Tapınakçılar ile Hastanecilerin tek bir tarikat çatısı altında birleştirilmesi önerilmişti. O tarihte buna pek sıcak bakılmamıştı ama Kudüs bir daha geri gelmemek üzere yitirilip her ikisi de Kıbrıs'a yerleşince, Papa 4. Nicholas bu konuyu bir kez daha Kilise Konseyi'nin gündemine getirdi.

Tapınakçıların bu projeye şiddetle karşı çıktığına, Hastanecilerin de hiç hoşlanmadığına daha önce değinilmişti.

Nitekim kısa bir süre sonra Hastaneciler Kıbrıs'ı terk edip, Rodos'a geçti. Belki bunun gerekçesinin "Tapınak Şövalyeleri ile bir arada bulunmamak" olduğunu söylemek abartı sayılır ama etkisinin olduğu da yadsınamaz.

Gerçi Tapınak Şövalyelerinin Hastaneciler ile bir alıp veremeyeceği yoktu. Hastaneciler onların yönetimi altına girse, bunu hoşnutlukla karşılayabilirlerdi. Kim bilir, o zaman belki de günümüzdeki gibi "özel hastane" uygulamasını bile ortaya çıkarır, bir de bundan para kazanırlardı. Fakat kendilerini hiçbir zaman onlarla eş düzeyde tutmaya yanaşmamışlardı. Burunları büyümüştü.

Benzerini Hastaneciler için de söylemek olanaklıdır. Onlar da Tapınak Şövalyeleriyle bir araya gelirlerse, yönetimin onların elinde olacağını, kendi tarikatlarının âdeta Tapınakçılara hizmet eden bir alt organ durumuna düşeceğini, böylece kimliğini yitireceğini çok iyi biliyorlardı. Bunu kabullenemezlerdi.

Bu arada bir parantez açıp, çoğunlukla yanlış bilinen bir konunun doğrusunu belirtelim:

Rodos'ta "Büyük Üstadın Sarayı" adını taşıyan, restore edilmiş çok güzel bir tarihsel kale vardır. Aşağıda, günümüzde turistik bir nitelik taşıyan bu yapının bir fotoğrafını görüyoruz.

Gerek dış görünümü gerekse içi bakımından çok görkemli olan bu yapı, kimilerince Tapınak Şövalyeleri'nin üssü olarak nitelendirilmiştir. Ancak bu yanlıştır. Burası Tapınakçılardan değil, Hastanecilerden kalmadır. Bu iki Ortaçağ örgütü birçok yerde birbirine karıştırıldığı için böyle bir yanılgıya düşülebilmektedir,

* * *

Hastaneciler Rodos'ta da uzun boylu kalmayıp, Malta'ya göçtü.

Bu arada Tapınak Şövalyeleri, yönetim sorunuyla karşı karşıya gelmişti. Tüm tarihçeleri boyunca ilk kez başlarında bir büyük üstat yoktu. Her ne kadar iyi örgütlenmiş olursa olsun, bu tarikat aslında bir "tek adam gösterisi" tarzında yürüyordu. Son büyük üstatları Akkâ'da ölünce sudan çıkmış balığa dönmüş, ne yapacaklarını şaşırmışlardı.

Bu sorunu ancak 1293 yılında giderebildiler. Aslında hiç de o kadar uzun sürmezdi ama Kolejdeki seçim yöntemi uyarınca oy birliği gerektiğinden sonuca varamıyorlardı.

Tapınakçıların yeni büyük üstadı **Jacques de Molay**, yetkiyi ele alır almaz bundan böyle Kıbrıs'ta kalmanın hiçbir işe yaramayacağını düşündü. Burasını elde tutmanın maliyeti hayli yüksekti. Tarikatın merkezini Fransa'nın güneyindeki Languedoc bölgesine taşmaya karar verdi.

Bu kararın tarikatın sonunun gelmesine yol açacağını nereden bilsin!

* * *

Tapınakçıların merkezi Languedoc'a taşınınca, Fransa Kralı 4. Philippe açısından durum çok daha dayanılmaz hale gelmişti. Artık nefret ettiği bu örgüt, burnunun dibine kadar sokulmuştu. *"Keşke şu Hastaneciler ile birleşme işi gerçekleşmiş olsaydı da uzakta kalsalardı."* diye düşünüyordu. Ona göre her ikisi birden ortadan kaldırılsa, tüm varlıklarıyla birlikte sıfırdan kurulacak bir başkasına katılsalar çok daha iyi olurdu. O zaman belki o yeni tarikatı papanın sultasına girmeden kurtarır, kendi denetimi altına alabilirdi. Kutsal Roma İmparatorluğu'na karşı kendi imparatorluğunu oluştururdu. Tüm Akdeniz'e egemen olurdu.

Ne hayaller!... Ne hırslar!...

O sıralarda hiçbir kral Tapınak Şövalyelerine karşı tek başına bir girişimde bulunamazdı. Bu tarikatın ortadan kaldırılabilmesi için mutlaka papa ile iş birliği yapılmalıydı. Bir tek İber Yarımadası'ndaki krallıklar farklıydı. [O tarihlerde İber Yarımadası'nda birkaç krallık vardı. Portekiz, Kastilya ve Aragonya en güçlüleriydi. Müslümanların egemen olduğu Endülüs ise giderek küçülüyordu.]

İber Yarımadası'ndaki krallıklar, daha Tapınak Şövalyeleri Tarikatı kurulur kurulmaz önlem almış, ülkelerinde etkinlik gösterip karargâh kurabilmeleri için, papadan önce kendilerine bağlanmalarını zorunlu tutmuştu. 4. Philippe, *"Keşke o tarihteki Fransa Kralı 6. Louis de ağırlığını koyup onlar gibi yapsaydı."* diye düşünüyordu.

Ancak Fransa krallarına haksızlık etmeyelim. Basit bir şövalyelik tarikatı gibi kurulan bu örgütün böylesine güçleneceği kimin aklına gelirdi ki!...

Şimdi bunu ortadan kaldırmak hiç kolay değildi. Çünkü papa, Tapınak Şövalyelerinin yapıp etmelerinden hoşlanmasa bile doğrudan kendisine bağlı olan bu büyük ekonomik ve siyasal gücü elinden çıkarmak istemezdi. Dolayısıyla, ayrıntıları inceden inceye düşünülerek özenle düzenlenmiş bir entrika çevirmek gerekiyordu.

Bu bağlamda Philippe'in bir akıl hocası vardı: **Guillaume de Nogaret**. İlerleyen yıllarda kralın âdeta sağ kolu oldu.

Guillaume de Nogaret, daha Tapınakçıların üzerine gidilmeden önce Fransa kralına, ekonomik sıkıntılarını gidermesi için bir öneri getirmişti. Bu öneri uyarınca Fransa'daki tüm Yahudiler ile İtalyan asıllılar alelacele, yanlarına tek bir çanta almalarına bile izin verilmeksizin, sınır dışı edilmişti. Ardından tüm paralarına ve mallarına el konmuştu. Fransa Krallığının maddi çıkarı bakımından iyi bir projeydi ama kralın ekonomik sıkıntılarını gidermesine yetmemişti.

5. Clementhus

1294 yılında papa olan 5. Celestine, Fransa Kralı'nın bir türlü sonu gelmeyen isteklerine dayanamayıp istifa etmişti. Yerine seçilen 8. Bonifacius direniyordu. 4. Philippe, Fransa'da kilise gelirleri üzerinden vergi almak istiyor, Papa buna karşı çıkıyordu.

8. Bonifacius, bir din görevlisinin, herhangi bir prens ya da krala vergi ya da benzeri bir ödemede yapmasını yasakladı.

4. Philippe bu yasağı sert bir tepkiyle karşıladı.

Papa ise Fransa Kralı'nın tutumuna bir anlam veremedi çünkü hiç başka sızlanan yoktu. Kararında diretti.

Gerginlik artıyordu.

1300 yılında 4. Philippe, Papa'dan, Languedoc bölgesinde çalışan bir piskoposun görevden alınmasını istedi.

Bunun tümüyle bir politik nedenden kaynaklandığını anlayan Papa ise, Fransa Kralı'ndan, Katharların ortadan kaldırılması amacıyla düzenlenmiş haçlı seferinin ertesinde el konmuş Languedoc bölgesinin eskiden olduğu gibi serbest bırakılması dileğinde bulundu.

Papanın bu dileği, Philippe'in tepesini attırdı. Araları daha da açıldı.

Bir gün Papa, ekonomik sıkıntılarından ötürü yakınan Fransa Kralı'na çok zengin olduğunu, Tapınakçıların koruması altına vermiş bulunduğu hazinesinin hiç olmazsa bir bölümünü bozup kullanmasını önerince, Philippe bundan böyle bu Papa ile hiçbir konuda görüşmemeye karar verdi.

Tapınakçılar ise, kendilerini Papa ile Fransa Kralı arasında sıkışmış gibi görerek, 1303 yılında Kralın korumaları altında duran hazinesini tümüyle onun kendi sarayına aktarıp, bu tartışmanın dışında kalmayı yeğledi.

Tam o sırada Philippe, Papa'nın istemlerini kendisine iletmekte kullandığı bir piskoposu sapkınlık iddiasıyla tutuklattı.

Bunun üzerine Papa da Fransa Kralı'na karşı çok sert bir davranışa geçerek onu aforoz etmekle tehdit etti.

Aynı yıl, Papa 8. Bonifacius birilerince kaçırıldı. Sonradan ölü bulundu.

O tarihte 78 yaşında olan Papa'nın eceliyle mi öldüğü yoksa bunun bir cinayet mi olduğu anlaşılamadı. Ancak, Papa'yı kaçırmış olanın, kısa süre önce yanında birkaç kişiyle birlikte Roma'ya gelmiş bulunan Guillaume de Nogaret olduğu ortaya çıktı.

Bunun üzerine Philippe, Papa'nın ölüm nedeni kesin bir şekilde anlaşılmış olmasa, Guillaume de Nogaret'in adamları tarafından öldürüldüğü kesinlikle belirlenemese bile onu Fransa'daki kardinallerden çoğunun önünde ağır bir dille azarlayarak, bir süre için hapse attırdı.

Danışıklı dövüş!

Kardinallerden kimisi bu oyuna geldi; kaçırma olayının Guillaume de Nogaret tarafından Fransa Kralı'nın bilgisi dışında tezgâhlandığına inandı. Buna kanmayanlar da vardı elbette... Onlara göre ise Guillaume de Nogaret, Philippe'in haberi olmadan şuradan öte yana bir tek adım bile atamazdı. Ancak bunun kanıtı yoktu ve şimdi kardinaller için önemli olan Fransa Kralı'nı suçlamak değil, bir an önce yeni papayı belirlemekti.

* * *

Kardinaller Kurulu'nun seçtiği yeni papa, 9. Benedictus adını aldı.

Bir süre sonra, Guillaume de Nogaret'in Fransa Kralı tarafından önceki görevine iade edilmesi üzerine; Papa 9. Benedictus, Kilise'nin bu işlemi pek uygun bulmadığını bildirmek gafletinde bulundu.

Seçilmesinin üzerinden bir yıl bile geçmemişken, zehirlenerek öldü.

Ondan sonraki papanın seçimi konusunda 4. Philippe, Kardinaller Kurulu ile bir yıl kadar açıkça didişip durdu. Sonunda, Papalığa Bordeaux Başpiskoposu Bertrand de Goth'un seçilmesini sağladı. Ona **5. Clementhus** adını verdirdi.

Clementhus V

Bu kadarla da kalmayıp, 1307 yılında Katolik Kilisesi'nin merkezini Roma'dan Fransa'nın güneyindeki Avignon kentine getirtti.

Papalık 1377 yılına kadar da orada kaldı. Kimi Katolikler, Papalığın mutlaka Roma'da olması gerektiğini zorunlu gördüğünden, bu 70 yıl için *"Papalığın sürgün dönemi"* demiştir.

* * *

5. Clementhus, papa oluşunu açıkça Fransa Kralı'na borçluydu. Philippe ona arka çıkmasaydı, papa olmayı hayal bile edemezdi. Dolayısıyla, şimdi o her ne isterse yapmak zorundaydı.

Philippe, Papa'dan, Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın ortadan kaldırılmasını sağlamak üzere şövalyeleri suçlamasını istedi.

Papanın buna bir diyeceği yoktu. Zaten önceki papalar da bu şövalyelerin arsız tavırlarından yakınmış, onları hizaya getirebilmek için birtakım önlemler almak zorunda kalmışlardı. Fakat bir papanın kardinallere karşı da sorumlulukları vardı. Durup dururken böyle bir iş yapamazdı. Sonra onlara ne derdi?

Fransa Kralı'na bunun için elinde sağlam deliller olması gerektiğini söyledi.

«Öyle mi?... Peki!» diyen Philippe, Papanın istediğini sağlayabilmek için elinden geleni yaptı. Araştırttı; bir anlaşmazlık sonucunda tarikattan ayrılmış olan **Esquein de Florian** adlı bir eski şövalyeye ulaştı. Ondan çok önemli bilgiler elde etti. Bunları yazılı açıklamalar biçiminde aldı.

Elindeki bu bilgilere göre, artık Papa'dan ricada bulunmasına bile gerek yoktu. Nitekim Papa da bu yazıları görünce, Tapınak Şövalyeleri hakkında soruşturma açılması gereğini ortaya koydu.

13 Ekim Cuma

Fransa Kralı 4. Philippe, Papanın sözünü aldıktan sonra Fransa'nın her bir yanına kapalı ve mühürlenmiş buyruklar dağıttırdı.

Bunlar, dağıtımın yapıldığı tarihten tam bir ay sonra, 13 Ekim 1307 Cuma günü sabahı açılıp okunarak gereği yapılacaktı.

Zamanı gelip kralın buyruğu açıldığında, şöyle bir talimat verildiği görüldü:

"Tapınak Şövalyeleri hemen tutuklanacaktır. Karargâhlarına, her türlü mal ve belgelerine Kral adına el konulacaktır."

Buyruk yerine getirildi. Tapınak Şövalyelerinin Fransa'nın her yanında birden aynı anda tutuklanmasına başlandı. Karargâhları kontrol altına alındı. Hemen yakalanamamış olan şövalyelerden kimileri de sonradan ele geçirildi. Ancak saklanmayı ya da Fransa dışına kaçmayı başaranlar da oldu.

Buyruk kapalı bir zarf içinde mühürlü olarak verilmiş olduğuna göre böyle bir operasyonu, önceden kimsenin bilmemesi gerekirdi. Buna karşın, günler önce Tapınakçılara bilgi sızdırılmış olduğunu gösteren inanılır bazı ipuçları vardır.

Örneğin; tarikatın son büyük üstadı Jacques de Molay, tutuklanmadan önce tüm örgütüne bir genelge göndermiş, önemli ve gizli bilgileri içeren tüm belgelerin yakılarak yok edilmesini sağlamıştı.

Tapınakçıların öteden beri Fransa kralının yakınında kendi adamlarının bulunduğundan kuşku duyulamaz. Jacques de Molay'ın neler olup biteceğini mutlaka öğrenmiş olması gerekir.

Tapınak Şövalyeleri, ne Paris'te ne de başka yerde de tutuklanmaya karşı koydu. Direniş göstermediler. Sanki bunu önceden biliyorlardı. Tembihlenmiş gibiydiler. Hepsi de aynı tarzda davranmıştı.

Tutuklanmaya karşı durmayışlarının gerekçesi, şöyle de yorumlanır:

"Asıl önemli olan şövalyelerin kendileri değildi. Fransa Kralı'nın eline geçmemesi gereken çok daha önemli şeyler vardı. Öncelikli olan bunların kurtarılmasıydı. Şövalyeler nasıl olsa başlarının çaresine bakardı. Bu arada Kralın askerlerini oyalayıp şaşırtmalı, zaman kazanmalıydılar. Jacques de Molay, her şeyi önceden bildiği halde yapılabilecek bir şey olmadığından, kendisiyle birlikte şövalyelerden kimisini bir süre için feda etti. Sonrası için ise Papa'ya güveniyordu."

Bu doğruysa, Papa'ya güvenmenin yanılgı olduğu anlaşılıyor. Çünkü Fransa'da Tapınakçıların tutuklanmasına başlandığı sırada Papa 5. Clementhus da **"Pastoralis Praeeminantiae"** *(Rahiplerin Öncelikli Gereksinmesi)* başlığı altında bir bildirge yayımlamıştı. Bununla, yakında başlatılacak soruşturmanın sağlıklı yürümesi için, tüm diğer kralların da kendi ülkelerindeki Tapınakçıları gözaltına aldırmasını istemişti.

Avrupa'daki diğer krallar buna pek aldırış etmedi. Papa bu gibi işlere karışmazdı. Bu işin altından bir bit yeniği çıkabilirdi. Çoğu, Fransa'da olup bitenleri uzaktan izleyerek beklemeyi yeğledi.

La Rochelle

İlk tutuklananlar arasında Tapınakçıların hazinesinin yönetiminden sorumlu olan şövalyeler ele geçirilememişti. Başlarında doğrudan 4. Philippe olduğu halde tüm parasal işlemlerin merkezi olan Paris'teki karargâha giren askerler, orada ne bir gram altın ne de bir belge bulabildi.

Gerek hazine gerekse örgütün belgeleri, Fransa Kralı'nın eyleme geçişinden önce ortadan kaldırılmıştı.

Bir söylentiye göre, bunlar birkaç gün önceden ve hiç kimseye belli etmeden küçük partiler halinde Paris'ten ve diğer merkezlerden çıkarılmış, değişik yollar izlenerek Atlas Okyanusu kıyısındaki La Rochelle limanına taşınmıştı.

Tapınakçılar, Avrupa'nın birçok yerinde arabalı yolculuğa elverişli yollar ve köprüler yaptırmıştı. Özellikle Fransa'da, o dönemin olanaklarına göre hayli kapsamlı bir yol ağı oluşturmuşlardı. Bu arada, Fransa'nın her yanından Atlas Okyanusu kıyısındaki La Rochelle limanına ulaşılmasını da öngörmüşlerdi.

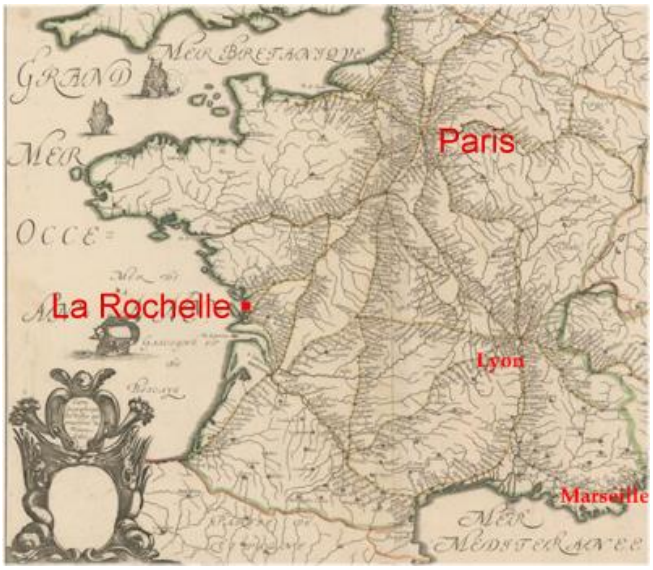

Kaynak: http://earlymodernnewsnetworks.wordpress.com

[Aslında yukarıdaki daha ileri bir tarihin haritasından alınma fakat Ortaçağda Fransa'daki ana yolların genel görünümünü yansıtıyor.]

* * *

Tapınak Şövalyelerinin tutuklanmasına girişilmesinden bir gün önce, La Rochelle limanından birbiri ardınca 18 ayrı gemi birden kalkmış, bilinmeyen yönlere doğru yelken açmıştı. Rotalarını ve nereye gittiklerini bilen yoktu.

Bu bilginin doğru olup olmadığı çok tartışılmıştır. Ancak gemilerin sayısı abartılmış olsa da, o tarihte limandan Tapınak Şövalyelerinin hiç olmazsa birkaç gemisinin denize açılmış olduğu kuşkusuz gibidir. Üstelik bazılarının nereye varmış olduğunu gösteren deliller de vardır.

Böylece, Süleyman'ın Hazinesi ile Katharların Hazinesi varsayımlarına, bundan sonra yüzyıllar boyunca ilgi konusu olacak **Tapınakçıların Hazinesi** varsayımı da eklendi. Üstelik en çok da bunun üzerinde duruldu.

Bu konuda bir başka spekülasyon daha vardır. Şöyle:

"Tapınakçıların hazinesi aslında La Rochelle'deki limana taşınıp oradan Fransa dışına kaçırılmış değildi. Bu bir kandırmacaydı. Asıl hazine zaten Paris'te bile değildi. O da bir kandırmacaydı. Tapınakçıların hazinesi, öteden beri Languedoc'taki bir yerde saklıydı."

Konu "hazine" olunca spekülasyonların ardı arkası gelmez. Nitekim bunlardan birine daha sonraki bir bölümde uzun boylu değineceğiz.

[**Tapınakçıların Hazinesi** konusunda ise başlı başına bir diğer kitap var. O kitap, burada özetle anlatılanların sonrasını da kurgusal bir tarzda yansıtıyor.]

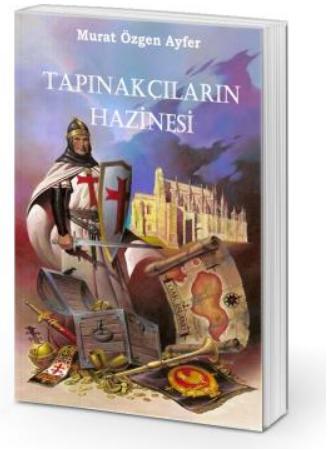

* * *

Tapınakçıların hazinesi konusu gündeme geldiğinde, bu örgütün malî birikiminin yanı sıra manevî değeri maddî değerinden çok daha yüksek olan birtakım öğelerden söz edildiği de olur. Kuşkusuz, bunlardan biri de şu varsayımsal **Kutsal Çanak**, bir diğeri Tevrat'ta sözü edilen **Ahit Sandığı**'dır.

«Ahit Sandığı denilen şey Hz. Musa'nın dağdan indirdiği tabletlerin içine konmuş olduğu sandık, dolayısıyla Musevîlere özgü değil mi? Hıristiyanlar Yahudilere ait olması gereken bir şeyi niçin önemsiyor?»

Konu böyle değerlendirilince, bir açıklama yapılmasını zorunlu kılar.

«Hıristiyanlığın Kutsal Kitabı İncil'dir.» deyip geçmek yanlış olur. Hıristiyanlığın Kutsal Kitabı, birbirini izleyen iki ana bölümden oluşur. İncil sonra gelendir ve "Yeni Ahit" olarak da anılır. Önceki ise "Eski Ahit" olarak da anılan Tevrat'tır. Hıristiyanlıkta Tevrat ile İncil bir bütün sayılır. Bu nedenle Hıristiyanlar, Tevrat'ta sözü edilen o sandığı en az Yahudiler kadar hatta belki Yahudilerden çok daha fazla önemsemiştir.

Hıristiyanların bu tarz tutumu, "dinin bütününe başından beri sahip olma" eğilimi olarak da yorumlanabilir. Kimilerince şu şekilde özetlenmektedir:

"Hıristiyanlık, Yahudileri de içerir. Oysa Yahudi dini İsa'yı dışlar ve bu yüzden kısır kalır. Yahudilerin benimsediği din, sadece belli bir soyun dini olarak nitelendiği için yetersiz ve yanlıştır. Oysa Hıristiyanlık, tüm insanlığın dinidir ve bu nedenle de Yahudi dininden üstündür."

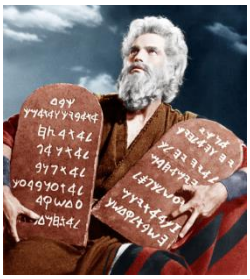

Hıristiyanlıkta, Ahit Sandığı'nın belki sadece İsa zamanına kadar İsraillilerin olabileceği, ancak İsa'dan sonra artık onlara değil, Hıristiyanlara ait olduğu düşünülür. Elbette "Ahit Sandığı" denilince önemli olan, bunun dışı yani sandığın kendisi değil, içindekilerdir. En çok önemsenen ise Musevî inancını benimseyenlerin "Yahova" ya da benzer bir şekilde andığı ama inançları uyarınca adını dile getirmekten özenle sakındığı "Tek Tanrı"nın Sina Dağı'nda Hz. Musa'ya iletmiş olduğu on emrin üzerinde yazılı olduğu iki tablet gelir.

Tevrat'a göre; Tanrı'nın buyruklarını içeren bu tabletler, her iki yanında taşıma kolları olan büyücek bir sandığın içine yerleştirilmişti. Yahudilerin göçebe olarak yaşadığı dönemde, bu sandık sökülebilir ve yeniden takılabilir tarzda yapılmış bir çadırda tutulurdu. Sandığın korunması ve taşınması, Hz. Musa'nın kardeşi Harun'un soyundan gelen "Levi" ailesinin sorumluluğu altındaydı.

Yahudiler bir süre için belli bir yerde konakladıklarında, bu çadır, bir çitle çerçevelenmiş bir avlunun içinde kurulurmuş. Batı dillerinde buna sonradan **"tabernakl"** (tabernacle) denmiş. Ahit Sandığı ve İsraillilerin çok önemli bir diğer kutsal öğesi olan adam boyunda **Yedi Kollu Altın Şamdan**, bu çadırda, kendilerine özgü yerlerine konurmuş.

Bu konuda birçok tasarımsal resim yapılmıştır. Aşağıda, bu gibi tasarımlar arasından seçilmiş bir örnek (maket) görülüyor. [İnternette daha birçoğu var.]

Kaynak: http://the-tabernacle-place.com

Aynı durum Ahit Sandığı ve Yedi Kollu Altın Şamdan için de geçerli.

Kaynak: http://www.bibleprobe.com

Kaynak: http://www.thegalileeexperience.com

İsrailoğulları Yahudiye'ye yerleşip de Kudüs'ü başkent edinince, Ahit Sandığı da oradaki en kutsal yere konmuş. O "en kutsal yer" de bu kocaman şamdan ile aydınlatılırmış.

Gerçek Haç

Tapınak Şövalyelerinin Kudüs'te bir şeyler bulmuş olduğundan hep söz edilir. Süleyman'ın Hazinesi, Kutsal Çanak, Ahit Sandığı, Roma İmparatoru Titus'un alıp götürmüş olduğu Yedi Kollu Altın Şamdan bunların bazılarıdır. Bir de ne olduğu bilinmeyen birtakım belgeler... Şu varsayımsal "kutsal geometri kitabı" gibi.

Bunlara, Hıristiyanların "Gerçek Haç" olarak andığı bir nesne daha eklenir. Bu nesne, İsa'nın gerilmiş olduğu çarmıhtır.

Buna bir terim olarak "gerçek haç" demek acaba ne denli doğru?... Belki de "asıl haç", "özgün haç" gibi bir terim kullanılmalı. (İngilizcesi "True Cross", Fransızcası "Vraie Croix")

Dendiğine göre, o çarmıh bir yana kaldırılıp saklanmış. Zaman içinde çürümeye yüz tutmuş.

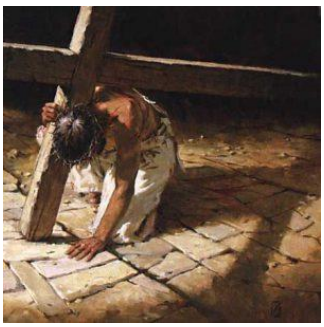

326 yılında Roma İmparatoriçesi Helena Kudüs'e gittiğinde, onu bir mağarada bulmuş. Orada birbirine benzer üç ayrı çarmıh varmış. Aralarından "Gerçek Haç"ı ayırt edip, altın ile kaplatmış ve koruması altına almış.

«Gerçek Haç'ın hangisi olduğunu nasıl anlamış?»

Dinler ve inançlarla bağlantılı olmak üzere anlatılan efsaneler bitmez, tükenmez. Bu konunun da efsane gibi bir öyküsü var:

"İmparatoriçe Helena, Kudüs'e yanında Macarius adlı bir piskopos ile birlikte gelmiş.

Üç yüz yıl bulundukları yerdeki doğal koşullar altında yıpranmış olan bu üç çarmıhı bulunca, bunlardan birinin Gerçek Haç olabileceğini düşünmüşler. Bunun doğru olup olmadığını, şayet doğruysa hangisi olduğunu anlayabilmek için, bir deneye girişmişler.

Yıllardan beri hiçbir yeri tutmayan, yatalak bir kadını sırayla üç haçın üzerine yatırmışlar. Macarius dua okurken, üçüncü haça yatırılan kadın az sonra doğrulup ayağa kalkmış.

İncil'de anlatıldığı üzere; İsa da felçli hastaları bir dokunuşuyla iyileştirip ayağa kaldırdığı için, sadece bu sonuncu haçın, üzerine onun kanının aktığı çarmıh olabileceği anlaşılmış."

Bu öykünün sonrası tarihsel:

İmparatoriçe Helena, bu nesneyi alıp Bizans'a götürmek istemiş ama Piskopos Macarius ona bu kutsal emanetin burada, ait olduğu yerde kalmasının daha doğru olacağını söyleyince bırakmış. Gerçek Haç, Hıristiyanların "Kutsal Mezar" olarak andıkları yere konmuş. Hani 1100 yılında Kudüs Fatihi Godfrey de Bouillon'un koruyucusu olmak istediğini söylediği yer var ya, işte orası…

* * *

Şu anlatılmış olanlar hep "mişli geçmiş" yani hepsi sadece söylenti...

Bu çarmıh ile ilgili olarak, doğruluğuna daha çok güvenilebilir bilgileri, ancak Salâhaddin Eyyubî zamanında olan bitenleri anlatan tarihsel belgelere dayanarak çıkarabiliyoruz.

Salâhaddin Eyyubî, Kudüs'ün teslim olmasını sağlayan Hattin Savaşı'nın hemen ertesinde, Gerçek Haç olarak anılan bu nesneyi de ele geçirmişti. Çünkü Tapınak Şövalyeleri, Müslümanlar ile savaşlarında, askerlerin dinsel duygularını körükleyip onları coşturmak için bu çarmıhı da yanlarında taşıyor, herkesin görmesini sağlıyor, savaşı bunun sayesinde kazanacaklarını söylüyordu.

Kuşkusuz bunun sahiden de efsanesel anlatımlarda sözü edilen "Gerçek Haç" olup olmadığı belli değildir ama öyle olduğunu ileri sürüyorlardı. Kim çıkıp da bunun uydurma olduğunu ileri sürmeye kalkışabilirdi ki!

Bu yöntem, Roma İmparatoru Constantinus'un taklit edilişi gibi görünüyor. Constantinus, imparatorluğun merkezini şimdi İstanbul dediğimiz yere taşıdıktan sonra, kendisi için bir flâma yaptırmıştı. Yunan alfabesinde **X** (çi) ve **P** (ro) harflerinin birleşiminden bir simge oluşturmuştu. Yunanca **CRISTOS** (CHRISTOS) sözcüğünün karşılığı olduğu kabul edilen bu simgenin, İsa'yı temsil ettiği benimseniyordu.

Constantinus, savaşa giriştiğinde, askerlerine «İşte, bu işaretle kazanacaksın!» diye seslenerek onları yüreklendirirdi.

Sonradan bu söz **"In Hoc Signo Vinces"** diye bir özdeyiş niteliğinde Latinceye çevrilmiş, **"I.H.S.V."** biçiminde kısaltılmıştır. Bu simge ve kısaltma, günümüzde de Masonluğun bazı dereceleri ile çağımızdaki Masonluğa benzer örgütlerde, -bu arada Tapınakçılarda- görülür.

Ancak bu taklit, Hattin'de işe yaramamıştı. Salâhaddin Eyyubî, Hıristiyanların "Gerçek Haç" olarak andığı bu nesnenin ne olduğunu öğrenmişti. Ona göre, bu aptalca bir puttan başka bir şey değildi. Anlı şanlı bir biçimde Kudüs'e girerken, Kral Guy de Lusignan'dan almış olduğu bu çarmıhı atının terkisine bağlatmıştı. Daha sonra her gittiği yerde tozu dumana katarak aynı biçimde dolaşmayı alışkanlık edindi. Böylece, Hıristiyanlığın en yüksek değerlerinden biri sayılan bu putu yerle bir ettiğini gösteriyordu.

Oraya buraya çarparak sürüklenirken, giderek hırpalanan çarmıh sonunda paramparça olmuş ve bir yana (çöpe) atılmıştı.

Sonuçsuz kalan Üçüncü Haçlı Seferi'nin ertesinde İngiltere Kralı Richard, Salâhaddin'in izniyle Kudüs'ü ziyaret ettiğinde, orada bu haçın arta kalmış bazı parçalarını bulmuştu.

Bunları alıp götürmek istemişti.

Salâhaddin Eyyubî gülmüştü. Şu putu ne kadar da çok önemsiyorlardı.

Hiçbir şey dememişti. *"Ne yaparsan yap!"* dercesine omuz silkmekle yetinmişti.

Bu kitabın ***"Kral Arthur"*** başlıklı bölümünde, İngiltere Kralı Richard'ın haçlı seferine çıkışının buna benzer birtakım başka gizli nedenleri olduğuna, özellikle Kutsal Çanak denilen nesneyi bulabilmek için girişimlerde bulunduğuna değinilmişti. Nitekim Kudüs'ü ele geçiremeyeceğini kavrayınca Salâhaddin Eyyubî ile anlaşmaya varmış olması, aslında Kudüs'ün değil, başka şeylerin peşinde olduğunu gösterir.

Kral Richard'ın alıp götürmüş olduğu söylenen o parçaları ne yaptığı bilinmiyor. Bu, Kudüs dönüşünde başına gelenlerden ötürüdür ama dendiğine göre bu haçın geri kalanlarını sonradan Tapınak Şövalyeleri gizli gizli toplatıp sadece kendi bildikleri bir yere saklamış.

Bu söylentinin doğru olup olmadığı, doğruysa o parçaları nereye saklamış oldukları bilinmese de Hıristiyan dünyasında bunu duymayan kalmamıştı.

Dolayısıyla Fransa Kralı 4. Philippe, Tapınak Şövalyelerini tutuklatırken, Tapınakçıların ele geçirmek istediği hazinesinin kapsamında elbette Gerçek Haç'ın parçalarını da arayacaktı, Hazineyi bulabilseydi eğer…

Sonraki yüzyıllarda Gerçek Haç'ın parçaları olduğu söylenen birçok nesne pazara düştü. Düzenbazlar, buna sahip olmaya pek meraklı kişileri kandırmayı becerip, hayli yüksek bedeller biçerek sattı. Üstelik bu satışların teslimatı birtakım gizli kapaklı, olmayacak yerlerde yapıldı; İskandinavya'nın ücra bir köşesi gibi…

Engizisyon

Tapınak Şövalyelerinin tutuklanmasından sonra sıra yargılanmalarına gelmişti. Elbette suçlu bulunacak, ağır cezalara çarptırılacaklardı. Aslında papaya bağlı oldukları için, yetkili yargı organı Engizisyon olacaktı. Papanın Fransa Kralı ile iş birliği etmesi, bir de bu nedenden ötürü gerekliydi.

Papa 5. Clementhus, 1308 yılında **"Faciens Misericordiam"** *(Sapkınların Eylemleri)* başlıklı bir bildirge yayımladı. Bu bildirgede, 72 Tapınak Şövalyesinin tutuklandığı, sapkın olduklarının anlaşıldığı, sorgulanmak üzere Engizisyon'un merkezine götürüldükleri bildiriliyordu.

Engizisyon'un sonraki kayıtlarında ise tutuklananların sayısı 620 olarak belirtilmişti. Burada çelişki var gibi görünebilirse de aslında yok.

Yakalanan her Tapınak Şövalyesi hemen Engizisyona teslim edilmiyordu. Önce tüm bu işleri düzenlemiş olan Guillaume de Nogaret tarafından sorguya çekilip söyletilmesine çalışılıyordu. Hazine ile herhangi bir bağlantısı ya da bu konuda hiç bilgisi olmadığına emin olunanlar, Engizisyona aktarılıyordu. Bu arada, tarikatın ortadan kaldırılmasını sağlayacak delillerin ortaya dökülebilmesi için şövalyelerden olabildiğince geniş itiraf elde edilmesine çalışılıyordu. Kral 4. Philippe, bu işlemi yürütmekle, hem iyi bir Hıristiyan olduğunu hem Kilise'nin yararlarını gözettiğini kanıtlamış olacaktı. Bu konuda vermiş olduğu buyruk apaçıktı:

"Karargâhlarda sadece şövalyeler değil, her kim varsa tutuklanacaktır. Yakalananlar birbirlerinden ayrı tutulacak, görüştürülmeyecektir. Her birinden ayrı ayrı itiraf belgesi alınacak, bunun için gerekli her türlü yöntem uygulanacaktır."

Buyruk böyle olunca, ortaya çözüm gerektiren önemli bir sorun çıktı. Yakalananların çoğu şövalye değil, onların yanlarında çalışan kişilerdi. Bunların arasında hiçbiri sorulanlara yanıt veremiyordu. Çünkü yanıtını bilmiyordu. Fakat bilmemek de salıverilmek için yeterli değildi.

Hiçbir şey bilmediğini söyleyen her tutuklu işkenceye uğradı. Sadece buna dayanabilenler serbest bırakıldı.

Burada, uygulanmış olduğu bilinen işkence yöntemlerine değinmeyeceğiz. O bir vahşet! Ancak şunu belirtmekle yetinelim: Bunlar gizli tutulmuş şeyler değildir. Tüm açıklığıyla anlatılmıştır. Katolik Kilisesi'nin arşivlerinde de yer almıştır. Kimse bundan gocunmamaktadır. Çünkü o çağda işkence, hiç yadırganmayan, olağan hatta haklı sayılan bir işlemdi.

* * *

Tapınak Şövalyelerinin Fransa Kralı adına yapılan sorgulamasından sonra salıverilmesi söz konusu olamazdı. Onları Engizisyon bekliyordu. O aşamaya geçilmeden önce yapılan iş, şövalyenin suçlu olup olmadığını saptamak değil, suçu kabullenip itiraf etmesini sağlamaktı. Bu sağlanınca, suçlamanın doğruluğu kanıtlanmış olurdu.

Şövalye olmayanlar için ise, şu koşulların yerine getirilmesi gerekiyordu:

- Tanıdığı şövalyelerin adlarını bildirerek bu kişilerin sapkın olduğuna dair istenilen kapsamda yazılı bir itirafta bulunması;
- Onların yanında çalışmış olmaktan ötürü pişmanlığını belirtmesi;
- Salıverildikten sonra burada görüp işitmiş ve başına gelmiş olanları hiçbir koşul altında hiç kimseye anlatmayacağına yemin etmesi.

Paris'te tutuklanan 138 Tapınak Şövalyesinden 134'ü suçlamaları kabul edip, kendilerinden istenen ve beklenen itirafı yazılı olarak verdi. İşkenceye dayanamayarak ölenler de oldu.

Aslında Philippe, bu eylemiyle Papa'nın otoritesine karşı gelmişti. Çünkü onun izni olmadan hiç kimse Tapınak Şövalyelerinin kılına bile dokunamazdı. Üstelik Fransa Kralı'nın bu işi yaparken ortaya koymuş olduğu gerekçe, bu şövalyelerin sapkın olduğuydu yani yapılan suçlama da dinsel bir konudan kaynaklanıyordu.

Fakat Philippe, Papa'ya hesap vermek zorunda olmadığı kanısındaydı. Papa 5. Clementhus, bu mevkide oluşunu ona borçlu olması bir yana dursun, artık onun ülkesinde oturuyordu. Kardinallere karşı bir sorumluluğu olduğunu ileri sürüşü boşunaydı. Kardinaller Kurulu ile ilişkisi kendi sorunuydu. Kardinallerin de yapılmış olan bu eylemi desteklemesini sağlamalıydı.

Bu konuda kendi başına buyruk hareket ederken, ortaya koyduğu hayli ilginç bir gerekçe vardı:

«Tanrı beni Fransa'yı yönetmek üzere seçti. Demek ki bana karşı gelen herhangi bir kişi, Tanrı'nın buyrultusuna karşı gelmiş olur. Ben, Fransa Kralı 4. Philippe, Fransa kralı olduğum sürece Tanrı bana bu ülkede Papa ile eş değer yetki vermiştir.»

Papa 5. Clementhus, yakalanan 72 Tapınak Şövalyesinin yargılanmak üzere Engizisyon'a teslim edilmesinden sonra yayımladığı bildirgesinde, Fransa Kralı'nı kendi başına böyle bir işe girişmiş oluşundan ötürü bağışladığını açıkladıysa da gerekçesinin doğru ya da haklı olup olmadığı üzerinde hiçbir görüş belirtmedi.

Fransa Kralı'nın bu görüşü, tüm bu olaylar sonuçlandıktan sonra din adamları ve hukukçular arasında akademik düzeyde de tartışıldı. Din ile devletin birbirinden ayrı tutulmadığı bir monarşide, kral haklı görülüyordu. Nitekim çok sonra, 16. yüzyılda İngiltere'de Kral 8. Henry de papanın otoritesine karşı çıkarak Anglikan Kilisesi'ni kurarken güvendiği en önemli dayanak buydu.

* * *

Tapınak Şövalyeleri ile ilgili olmak üzere diğer tarihsel belgelerden elde edilmiş istatistiksel bilgiye göre, 14. yüzyıl başlarında tarikatın üyelerinin toplamının 15 bin dolayında olduğu hesaplanıyor. Bunların arasında şövalye olanlar 1500-2000 kadar. Beş bin dolayında çavuş olması gerekiyor. Kalanlar ise sivil görevliler. Fransa'daki Tapınakçıların sayısı iki bin ile beş bin arasında değişmekte olabilir. Toplam sayının belirsizliği, Fransız asıllılardan birçoğunun ülke dışında bir yerde görev almış bulunmasından ileri geliyor.

Fransa'da 556 karargâh kurulmuş olduğu biliniyor. Her birinde en az bir, bazılarında iki şövalye bulunması gerekli.

Bir diğer hesaba göre, Fransız asıllı şövalyelerin o tarihteki toplam sayısı 1280 dolayında. Demek ki Fransız asıllı olanlar, dünya yüzündeki tüm Tapınak Şövalyelerinin en az %65'ini oluşturuyordu.

Tutuklanan şövalyelerin toplam sayısı göz önünde tutulduğunda, birbiri ardınca birtakım sorular sıralanır:

«Fransa'daki Tapınak Şövalyelerinin kalanı neredeydi?»

Elbette gerek tutuklama buyruğunun yürürlüğe konmasından önce gerekse daha sonra Fransa dışına kaçmayı başaranlar olmuştu. Kuşkusuz, o sırada Fransa'da olmayanları da vardı.

«Acaba kimilerinin kaçmasına ya da saklanmasına göz mü yumulmuştu?»

Böyle bir olasılık görülmüyor ama özellikle kırsal kesimde önce Tapınak Şövalyelerini tutuklayıp Kralın buyruğunu yerine getirmiş olanlar, daha sonra onlara kaçma fırsatını vermiş olabilir.

Bu konuda yapılmış çeşitli spekülasyonlardan birine bakılacak olursa, şöyle bir olasılık söz konusu:

"Sızdırılan bilgi üzerine tutuklanacağını öğrenen şövalyelerden birçoğu Languedoc'ta toplanmıştı. Az doğudaki Provénce bölgesinde bulunan yeraltı sığınaklarına yıllarca yetecek kadar çok yiyecek ve içecek depo ettiler. Tutuklama eylemi başlayınca da orada saklandılar. 1344 yılına kadar saklanmayı sürdürdüler."

Kapadokya'daki antik yeraltı kentleri gibi kaya içine kat kat oyularak yapılmış olan bu sığınaklardan bir bölümü günümüzde bile olduğu gibi duruyor. Ancak 14. yüzyıl başlarında orada Tapınakçıların saklanarak yaşamış olduğuna ilişkin herhangi bir iz yok.

Bu mağaralardan bir örnek verebiliriz: Bunun adı Grotte de Thouzon.

Kaynak: http://www.avignon-et-provence.com/grotte-provence/grotte-thouzon/

* * *

Tapınak Şövalyelerinden tutuklandığı belirtilenlerin sayısının pek az oluşu bir yana dursun, bu kişiler arasında tarikatın baş haznedarı **Gérard de Villiers** ile gene hazineden sorumlu olduğu bilinen **Hugues de Pairaud**'un adları geçmiyordu.

Tapınakçıların hazinesinin kaçırılmış olduğuna ilişkin savı destekleyen en önemli delil budur.

Büyük Üstat Jacques de Molay'ın yönergesine karşın, tarikatın tüm belgelerinin ortadan kaldırılamamış olduğu da anlaşılıyor. Çünkü Engizisyon'un yürüttüğü yargılama işlemleri sırasında, suçlama amacıyla kendi belgelerinden bazıları kanıt olarak kullanılmış. Bu olgu, Tapınak Şövalyelerinden kimisinin belki kendini kurtarabilmek üzere yapmış olduğu bir anlaşma gereğince tarikatı ele vermiş olabileceğini düşündürür.

Söz konusu belgelerin düzmece olması da bir diğer olasılıktır.

Alman tarihçi Konrad Schottmüller, 1887 yılında yayımlanan bir yapıtında bu belgelerden bir bölümüne yer vermiş. Bir diğer bölümü de, 1907 yılında Heinrich Finke adlı bir diğer Alman tarihçi tarafından yayımlanmış.

Bu belgelerden birinde belirtildiğine göre, Engizisyon'un soruşturması başladıktan sonra Jean de Châlons adlı biri, Başhaznedar Gérard de Villiers'in her nasılsa bu baskını önceden öğrendiğini, 50 şövalye ile birlikte tüm hazineyi kaçırdığını söylemiş. Elde edilen bilgilerden yararlanılarak, Fransa'da saklanmış olan birçok tarikat üyesiyle birlikte Gérard de Villiers de yakalanmış.

Demek ki ya Tapınakçıların Provénce'deki yeraltı sığınaklarında saklanmış olduğu bir söylentidir ya da Gérard de Villiers bir başka yerdeymiş.

Fakat Gérard de Villiers, her türlü işkencenin uygulanmasına karşın bir türlü konuşturulamamış.

Hazine sorumlularından Hugues de Pairaud ise hiçbir yerde bulunamamış.

Bu belgelerde Tapınak Şövalyelerinin sorgulanması konusunda özetle şunlar anlatılıyor:

"Yakalanan Tapınak Şövalyeleri sorguya çekildi... Kimileri işkenceye dayanamayıp konuştu; garip itiraflarda bulundu. Çoğu, gereği sonra düşünülmek üzere hapsedildi. Büyücülük yaptıkları, haça tükürdükleri ve Şeytan'a taptıkları kanıtlananlar ise hemen yakılarak idam edildi."

Kimi tarihçilerin bu konuda yaptığı bir yoruma göre, Tapınak Şövalyeleri kendilerini sorgulayanları alaya almış. Olmadık saçmalıklar anlatmışlar. Kendilerinden her neyi itiraf etmeleri istendiyse onu itiraf etmişler. Fakat bunu yaparken de işi biraz abartmış, olmadık ve olmayacak şeyler söylemişler.

Bu itiraflar arasında "Şeytanın uşağı ifritlerle cinsel ilişkide bulunmak" ve "kara büyü yapmak" da var. Kimileri, Katharlara yöneltilmiş suçlama gibi kediye taptıklarını kabul etmiş. Ayrı ayrı «Bu nasıl bir kedi?» diye sorulduğunda, her biri bir başka şey söylemiş.

Hıristiyanlığı yadsıdıklarına ilişkin suçlamayı ise şiddetle reddetmişler. Hıristiyan inancını savunmuş ama açıkça Katolik Kilisesi'nin olmazsa olmaz saydığı dogmalarından "teslis"e karşı olduklarını belirtmekten de çekinmemişler.

Bafomet

Fransa'da yakalanan Tapınak Şövalyelerinden herhangi birinin Engizisyon tarafından yargılanıp suçlu bulunmaması, cezalandırılmaması gibi bir olasılık söz konusu değildi.

Öyle ki bu şövalyeler arasında yargılananlardan kimileri, daha önceki sorgulama sırasındaki itirafını geri almıştı. Onların da sonu diğerlerinden farklı olmamıştı. Çünkü bu kez çok büyük bir günah sayılan "yalan yere yemin etmiş olmak" gerekçesiyle idam edildiler.

Fakat suçlu bulunmaları için, önce suçlanmaları gerekiyordu. Ortaya 127 ayrı suçlama konmuştu. Bunlardan en önemlileri şöyle sıralanabilir:

- Gnostikler, Maniciler ve Katharlar gibi düalist ve sapkın bir inanç edinip "teslis"i ve dinin diğer ilkelerini yadsımışlardır.
- Putlara tapmışlardır. "Caput 58" olarak andıkları bir insan kafası resmi ile "Bafomet" denilen bir put bunların başında gelir. [Çoğunluklu "Baphomet", bazı yerde "Bafumet", "Bahomet", "Bahumet" gibi biçimlerde de yazılmıştır.]
- Tarikata yeni alınacak üyeye, İsa'nın Tanrı'nın oğlu olmadığı, peygamber bile olmadığı, çarmıhın üzerinde ölmediği, dolayısıyla kendi kurtuluşunun da sadece kendi elinde olduğu anlatılmıştır.
- Tarikata alınan yeni bir üyenin İsa'yı, dinin diğer azizlerini hatta Meryem ile Tanrı'yı bile yadsıyarak, haçın üzerine tükürmesi ve işemesi istenmiştir.
- Her biri, üzerinde bedenini çepeçevre saran bir kordona bağlı olmak üzere bir put taşır. Bu putların tarikatı koruduğuna ve kendilerine zenginliklerini kazandırdığına inanırlar.
- Hıristiyan dininin zayıflamasına çalışmışlardır. Günah çıkarmak için, büyük üstat ve tarikatın diğer ileri gelenleriyle görüşmüşlerdir.
- Gerek dine, gerek ahlâka gerekse yasalara aykırı yöntemlerle mal ve mülk sahibi olup zenginleşmişler fakat hiçbir zaman ve hiçbir yerde kendilerine el açan yoksullara yardım etmemişledir.
- Tarikata alınma töreninde, ahlâka aykırı uygulamalara yer verilmiştir. Neler yaptıklarını sır olarak saklamış, hiç kimseye açıklamayacaklarına dair ant içirmişler, bu andı çiğneyen bir tarikat üyesini ölüm ile cezalandırmışlardır.
- Homoseksüel ilişkilerde bulunmuş, genç erkeklere tecavüz etmişlerdir. Üstelik bu, göz yumulan bir olay değil, tarikatın uyulması zorunlu bir kuralı haline getirilmiştir.
- Kendi sapkın inançlarıyla besledikleri bir ideal uğruna dünyayı fethedip, tüm insanları tek bir din altında toplamayı hedef edinmişlerdir.

Buradaki en ilgi çekici noktalardan biri, "Bafomet"in ne anlama geldiği ve bu putun nasıl bir şey olduğudur.

Tapınakçılarla bağlantılı çoğu konuda olduğu gibi, bu bağlamda da birçok spekülasyon vardır. Bunlardan bazısı şöyledir:

- İslam dininin peygamberi Muhammed'in değişik bir söylenişidir. (Bunu garipsemek gerekmez, çünkü Katolik Kilisesi'nin gözünde Müslümanlar da sapkındır. Zaten onlara göre Katolik olmayan herkes sapkındır.)
- Bunu Safilerden almışlardır. Arapçadaki "Abufamet" *(Anlayışın babası)* deyişinin bir başka biçimidir. [**Safiler:** 10. yüzyılda Bağdat dolaylarında ortaya çıkmış, Ortadoğu'da yaygınlaşmış, kimi yerde "İhvanüssafa" olarak da anılan ezoterik nitelikli bir İslâm örgütünün üyeleri.]

- BAPHOMET, asıl sözcüğün tersinden yazılışıdır. Bu ise tam bir sözcük olmayıp beş ayrı sözcüğün baş harfinden oluşur: TEM O H P AB. Bunun açılımı Latince "**Tem**pli **O**mnium **H**ominum **P**acis **Ab**bas" biçimindedir. [«Neden baştaki ve sondaki iki sözcüğün birer hecesi de ortadakilerin sadece ilk harfi?» diye bir sorunun yanıtı verilmiyor. 19. yüzyıl sonlarında ezoterik konularda birçok çalışması olan ünlü araştırmacı yazar Eliphas Lévi'nin yaptığı bir açıklamaya bakılırsa, buradaki deyişin dilimizdeki karşılığı "tüm insanların barış tapınağının babası" şeklinde verilebilir.]
- Bu sözcük, İsa'yı vaftiz etmiş olan ve ardından Yuhannacılık olarak da anılan dinsel akımın doğduğu, bu akımda peygamber olarak nitelenen Vaftizci Yahya'ya bağlanır. (Daha önce Katolik Kilisesi'nin Yuhannacıları da sapkın olarak nitelendirdiğine değinilmişti.)
- Bu sözcüğün Essenler tarafından kullanılmış olan bir şifreleme tekniği ile dönüştürmesi yapıldığında, Yunancada "bilgelik" anlamına gelen "sophia" sözcüğüne varılır. Yunanlarda bir kişi adı olarak Sophia, Magdalena'nın karşılığıdır. Tapınak Şövalyeleri, Meryem Ana'yı bir yana itip, İsa'nın evlenmiş olduğunu ileri sürdükleri Magdalena'yı ön plana çıkarmaktadır.
- Bu, Şeytan'ın uşaklarından biri olup çok çirkin görünümlü "Asmodeus" adlı ifritin ta kendisidir. [Asmodeus konusu üzerinde, bu çalışmanın üçüncü kitabındaki bir başlıkta hayli geniş bir şekilde durulacak.]

Bafomet'in nasıl bir şey olduğu, neye benzediği ise yapılan işkencelerin sonunda kimi Tapınak Şövalyelerine söyletilmişti. Önceleri bu basitçe bir "kafa" idi. Bunun nasıl bir kafa olduğu üzerinde duruldukça iş karmaşıklaştı ve giderek ortaya Şeytan'a benzediği çıktı. Bir örneği olmak üzere "keçi kafası"na benzer bir tasarım yapıldı.

Sonunda Engizisyon, Tapınakçıların inanıp tapındığı, yalancı tanrı olduğunu ileri sürdüğü Bafomet hakkındaki yargısını ortaya koydu.

Engizisyon'un ileri sürüşüne göre ise Bafomet, Şeytan ile özdeş, keçi kafalı bir puttur. Böylece Tapınak Şövalyelerinin Şeytan'a tapınarak Tanrı'ya karşı gelmeye kalkıştığı açıkça bellidir.

Eliphas Levi'nin Baphomet'i betimleyen çizimi

Tapınak Şövalyelerinin hiçbir belgesinde, kendilerine özgü kiliselerinde görülmemiş bu varsayımsal putun çizimleri hatta heykeli de yapılmıştır. Fakat daha sonra...

İşin ilginç yanlarından biri, bu tasarımın Tarot kartlarındaki "şeytan" figürüne de benzemesidir.

Buradaki figür, Eliphas Lévi'nin bir kitabında yer aldı. Masonluğa karşıt girişimlerde bulunanlar hemen bu bilgiden yararlandı. Onlar da bu figürü, *«İşte, Masonların Tanrısı.»* diyerek kendi kitaplarında kullandı.

Bu yazarlar arasında en çok ün kazanmış olanlarından biri **Leo Taxil** diye bir takma ad kullanmış olan şarlatandır. Üstelik şarlatan olduğunu sonradan kendisi de kabul etmiştir. Masonlar hakkında her biri başlı başına bir skandal sayılabilecek birçok anlatımı içeren birkaç kitap yayımlamıştır. 1895 yılında Katolik Kilisesi'nin Paris'te basına açık büyük bir toplantı düzenlemesini sağlamış, bu toplantıda kürsüye çıkıp, kitaplarında anlatmış olduğu her şeyi kendisinin uydurduğunu, papayı bile kandırmayı becerdiğini, âdeta övünerek anlatmıştır. Dehşetli bir skandal!

* * *

Tapınak Şövalyeleri yıllarca sorgulandı.

Birçoğu, daha önce Fransa Kralı'nın adamlarına verdiği ifadeyi yalanlayıp, baskı ve işkence altında kalmış olduğu için kendisinden itiraf etmesi istenilenleri kabul etmek zorunda kaldığını söyledi. Asıl efendileri olan Katolik Kilisesi'nin kendilerinden yana çıkacağını umuyorlardı.

Fakat güvenleri boşa çıktı. Bu kez Engizisyon'un yargılama sürecindeki işkencelerle karşı karşıya geldiler.

Bu arada Fransa Kralı, henüz Engizisyon'a teslim etmemiş olduğu 54 şövalyeyi Paris dışındaki bir tarlada kazığa bağlayıp yaktırmıştı. Bu olay da diğer şövalyelerin moralini çöküntüye uğrattı.

Eğer bir şövalye kendisine yöneltilen suçlamaları kolayca kabullenir ve "suçlu" olduğunu itiraf ederse, tüm tarikatın sorgulaması sonuçlanıncaya kadar hapiste kalacağı bildiriliyor, kendisine iyi bakılıyor, tutsaklık süresi boyunca dua ederek Tanrı'ya günahlarını bağışlaması için yakarması öneriliyordu.

Eğer suçlamalara karşı çıkacak olursa, hafifinden ağırına doğru çeşitli işkence yöntemlerinin uygulanmasına başlanıyordu. İşkenceye dayanır da ölmez ama tutumunu da değiştirmezse, bir kez daha suçlu olduğunu itiraf edip işlediği suçları istendiği gibi anlatana dek işkenceye devam ediliyordu.

Sonunda hepsinin suçlu olduğuna karar verildi.

Hepsi yakıldı.

Tüm bunlar, Fransa Kralı'nın Tapınak Şövalyelerinden hıncını çıkarmış olmasından başka bir işe yaramadı.

* * *

4. Philippe hâlâ umudunu yitirmemişti; daha yararlı sonuçlar elde edilmesi için Papaya sürekli baskı yapıyordu. Papa ise artık bu durumdan sıkılmıştı. Philippe, Tapınak Şövalyelerinin suçlanarak gerektiğince cezalandırılmasını istemişti. İsteği yeri getirilmişti. Bundan ötesi Kralın dünyevi nitelikli bireysel istekleriydi. Bunları sağlamak, Papanın elinde değildi. Krala boyun eğişinden ötürü pişman olmuştu. Artık kendisini bu işin içinden sıyırmak istiyordu çünkü Philippe'in isteklerinin ardı arkası kesilmiyordu.

Fransa Kralı, Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın yıkıntıları üzerine yeni bir tarikat kurulmasını, üstelik bu tarikatın başına oğlunun getirilmesini isteyince, Papanın sabrı tükendi.

Fransa Kralı onu ne sanıyordu?... Oyuncağı mı?... Tamam, onun sayesinde papa olmuştu. Bunu yadsımıyordu. Fakat bunun karşılığında yetki sınırlarını aşarak emelleri doğrultusunda ona çok yardım etmişti. Borcunu ödemişti. Artık yeterdi. Yakasını bırakmalıydı.

Bu amaçla, 1311 yılında Katolik Kilisesi Konseyi'ni Lyon'un güneyindeki Vienne adlı kasabada toplantıya çağırdı.

Toplantıda Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın kapatılmasını önerdi. Ancak konsey üyelerinin çoğunluğu, bu öneriyi desteklemedi. Kardinallere göre kimi şövalyeler sapkın olabilirdi ama bu durum kurumsal bakımdan tarikatın suçlu olduğunu göstermezdi. Hem tarikat suçlu sayılırsa, kendileri de suçlu duruma düşebilirdi.

Philippe ise sadece Papayı değil, Katolik Konseyi'ni bile bu işe zorlamaya kararlıydı.

Bir bakıma, yaklaşık bin yıl önce Roma İmparatoru Constantinus'un yapmış olduğunun bir benzerini yaptı. Constantinus gibi doğrudan konsey toplantısına girip isteklerini zorla kabul ettirmedi ama ordusuyla Vienne kasabasını kuşattı.

Kılıç, Haç'tan daha güçlü olduğunu gösteriyordu.

Bunun üzerine Papa, kardinallerden kimileriyle özel bir toplantı yaptı. Fransa Kralı çıldırmış gibiydi. Bir çılgına lâf anlatılamazdı. «Elbette sayın kardinaller bir kralın istemine göre hareket edecek değildir. Bununla birlikte hepimiz akıllı davranarak her şeyden önce Kutsal Kilise'nin yararlarını gözetmeliyiz. İçinde bulunduğumuz durumda zaten bu tarikatın kapatılmasının en iyisi ve en doğrusu olduğu ortaya çıkmıştır.» gibi sözlerle, onları ikna etmeye çalıştı.

Sonunda Kilise Konseyi, bu konuda yapılması gereken işlemi Papanın kararına bıraktı.

Papa 5. Clementhus, 1312 yılında **"Vox in Excelso"** *(Yüce Katın Sözü)* başlığını taşıyan bir bildirge yayımladı. Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın kapatıldığını ilan etti. Bu duyuruyu yaparken, 4. Philippe de yanı başında yer almıştı; ne olur ne olmaz!

Papa, bildirgesinde, Tapınak Şövalyeleri ile bağlantılı olmak üzere ortaya çıkarılmış gerçekleri uzun uzun anlattı ama tarikatın kapatılmasına ilişkin belli bir gerekçe göstermedi. Şövalyelerin suç işlediğini belirtmekle birlikte genel olarak tarikata herhangi bir suçlama yöneltmedi. Çünkü tarikatı suçlamak demek, sadece şu andaki kardinalleri değil, gelmiş geçmiş papaların hepsini suçlamak anlamına gelecekti. Dolayısıyla sadece tarikatı kapatıp, etkinliğine resmen son verdi, o kadar...

İki ay sonra yayımladığı **"Ad Providam"** *(Öngörü)* başlıklı bir diğer bildirgeyle de tarikatın tüm mal varlığının bundan böyle her yerde Hastaneciler'e devredilmesi gerektiğini duyurdu.

Papanın apansız yayımladığı bu bildirge, Fransa Kralı'nın hiç de hoşuna gitmedi. Bir "oldubitti" ile karşı karşıya kalmıştı. Tamam, belki Tapınakçıların diğer ülkelerdeki mal varlığı Hastaneciler'e ya da başkalarına verilebilirdi. Buna bir diyeceği olmazdı. Fakat kendi ülkesinden kaçırılmış olduğu anlaşılan hazineden sonra, Fransa'da bir de mal varlığı elinden gidiyordu.

Yok öyle yağma!

4. Philippe, geçmişte daha önce Fransa Krallığı'nın olan ya da öyle sayılan ve tarikata bağışlandığı bilinen taşınmaz mülk ve gelir haklarına hemen el koydu. Ancak arta kalanını ve kanıtlanamayacak olanları Hastaneciler'e bıraktı.

Bunu örnek alan diğer krallar da, kendi ülkelerinde Tapınakçıların ortada kalmış mülkünün çoğunun üzerine oturdu. Ancak arta kalanı Hastanecilerin olabildi.

Böylece Hastaneciler, Papanın buyruğuna göre almaları gerekenin pek azını elde edebildi.

Fransa Kralı bu kadarla yetinmedi. Doyamamıştı. Tapınakçıların tutuklanıp yargılanması işleminin Fransa'ya çok pahalıya mal olduğunu ileri sürerek, Hastanecileri ağır bir vergi yükü altına soktu; veraset ve intikal vergisi...

* * *

Tapınak Şövalyelerinin Fransa'daki sorgulama ve yargılamaları, Papanın tarikatı resmen kapatmasından sonra iki yıl daha sürdü.

Son olarak, Büyük Üstat Jacques de Molay ile Normandiya karargâhının üstadı Geoffroi de Charney, 1314 yılının Mart ayında Sen Nehri ortasındaki bir adada yan yana birer kazığa bağlanarak, ateş üstünde ağır ağır kızartılmak suretiyle idam edildi.

Bu yöntemin uygulanmasının da bir gerekçesi vardı. Tarikatın bu iki üst düzey yöneticisi, iyi birer Hıristiyan olduklarını ileri sürmekte diretiyordu. Bu, artık sapkınlığın da ötesine geçmiş, kâfirliğe dönüşmüş bir tutum sayılmıştı.

* * *

Böylece Tapınak Şövalyeleri Tarikatı tarihten silinmiş, Tapınakçılar da sonsuza kadar ortadan kalkmış oldu.

Öyle deniyordu.

Acaba sahiden öyle miydi?

Bölüm: 21

İskoçyalı Tapınakçılar

Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın Papa'nın buyruğuyla kapatılmış olması, ne bu şövalyelerin tümünün ne de örgütlerinin artık sonunun geldiği demektir.

Fransız asıllı Tapınak Şövalyelerinden kimisi saklanmayı, kimisi kimliğini değiştirmeyi, kimisi de yurt dışına kaçmayı başarmıştı. Kimisi zaten öteden beri bir başka ülkedeydi.

Üstelik bu iş Fransa ile bitmiyordu ki!... Tarikatın diğer ülkelerde birçok karargâhı, çok sayıda üstadı ve şövalyesi vardı.

Fransa Kralı 4. Philippe, bu örgütün kökünü kazıyabilmek amacıyla diğer ülkelerin krallarını da etkilemeye çalıştı, girişimlerde bulundu.

Fakat bunlar pek bir sonuç vermedi. Papanın yaptırımcı nitelikli bildirgesine karşın, çoğu ülkelerde Tapınak Şövalyelerine hayli ılımlı davranıldı. Bazılarında el üstünde bile tutuldular.

* * *

Aragonya Kralı 2. Jaime, daha Papanın buyruğu yayımlanmadan önce, Fransa Kralının yaptığı gibi ülkesindeki Tapınak Şövalyelerini tutuklatmıştı. Yargılama birkaç yıl sürdü. Tümü suçsuz bulunarak serbest bırakıldı.

Fakat Engizisyon'un yürüttüğü yargılamaların sonunda Tapınak Şövalyeleri arasında suçsuz hiç kimse çıkmayınca, 4. Philippe, Aragonya Kralı'ndan bunu göz önünde tutarak yargılamaları yeniden yaptırmasını istedi.

2. Jaime, ona hayli sert sayılabilecek bir dille şöyle bir yanıt verdi:

«Sen kendi işine bak!... Benim ülkemde ne yapılması gerektiğine sadece ben karar veririm. Buna papa bile karışamaz.»

* * *

Tapınak Şövalyelerinin yargılanmalarının sonucu, İtalya'daki krallıklarda hayli şaşırtıcı çıktı. Lombardiya ve Ravenna'da suçsuz bulundular, Toskana ve Navarra krallıklarında ise suçlu.

Birbirine komşu ülkelerde neden böyle çelişkili bir sonuç alındığına ilişkin bir yorumda şöyle deniyor:

"Çünkü Lombardiya ve Ravenna'da işkence uygulanmamış, Toskana ve Navarra'da ise uygulanmıştı."

Papalığın Avignon'a alınmış bulunmasına karşın merkezi Roma'da olmak üzere varlığı süren Kilise devletinde de 8 şövalye yakalanmıştı. Onların da sonu farklı olmadı.

O tarihlerde Fransa Krallığı'nın uydusu gibi olan Napoli'de ise trajik olarak nitelenebilecek bir olay yaşandı: 48 Tapınak Şövalyesi tutuklandı ve sorgusuz yargısız suçlu sayılarak anında idam edildi.

* * *

Fransa'nın kapı komşusu Lorraine'de, 4. Frederick, Fransa Kralı'na açıkça karşı çıkıp olanca gücüyle Tapınak Şövalyelerini korudu.

Lorraine hanedanı öteden beri Fransa kralları ile uyuşamadığı hatta krallıkta gözü olduğu için, bu tutumu pek yadırgamamak gerekir.

Kutsal Roma İmparatoru 7. Heinrich de Lorraine düküne arka çıkmıştı ama Almanya bölgesinde ne yapılacağına karar verilmesi için Mainz kentinde bir konsey toplantısı yapılıp bu konunun incelenmesini öngördü.

Tapınak Şövalyelerinin Alman ülkelerindeki üstadı Hugo von Gumbach, toplantı gününde kararlı bir eylem sergiledi. Ülkede bulunan tüm Tapınak Şövalyeleri ve çavuşlarını, zırhlarını ve silâhlarını kuşanmış olarak toplantının yapılacağı binanın önünde askeri düzene geçirip beklemeye başladı. Tapınakçılar hiç ses çıkarmadı; herhangi bir harekette de bulunmadılar; sadece beklediler.

Konsey, Fransa Kralı ile Papa her ne derse desin Tapınak Şövalyelerinin suçlu olmadığına karar verip, tutuklanmalarını gereksiz buldu. Onlar da sanki binanın kapısı önünde tutuklanmayı bekliyordu!

* * *

İngiltere Kralı 2. Edward, 4. Philippe'in kızı Isabelle ile evliydi. Gerçi araları iyi değildi; zaten bu evliliğe gönülsüzce razı olmuştu ama diplomatik bir tutum takınarak gerek Fransa Kralı'nın dileğine gerekse Papa'nın buyruğuna uyar gibi davrandı. İngiltere'deki Tapınak Şövalyelerinin ileri gelenleri arasında birkaçını, bambaşka bahanelerle tutuklattı. Sıradan bir mahkemede hızla yargılandıktan sonra, birkaç yıl için manastırlarda sürgün olarak kalma cezasına çarptırıldılar.

Buna karşın kapatılmış tarikatın Londra'daki üstadı William de la More, yargıçların kararını protesto ederek bir gösteri yaptı. Bu nedenle yakalanıp Londra Kulesi'ne kapatıldı. Bir daha oradan çıkamadı. Birkaç yıl sonra orada öldü. [Özgün adı "London Tower" olan bu yer aslında bir kule değil, kaledir. Tarih boyunca, özellikle politik suçlular orada hapsedilmiştir.]

* * *

2. Edward ile yakın ve sıcak ilişkileri bulunan Portekiz Kralı Dinis, Tapınak Şövalyelerinin ileri sürüldüğü gibi suçlar işlemiş olduğuna inanmıyordu. O güne dek hiç yanlış ya da yadırganacak bir davranışları görülmemişti. Buna karşın, Papanın isteği üzerine Tarikatın yapıp etmelerini sıkı bir denetlemeye aldı. Bu inceleme ve araştırmanın sonunda, Aragonya Kralı 2. Jaime gibi o da Tapınakçıların İber Yarımadası'nın hiçbir yerinde suç işlememiş olduğu kararına vardı.

Bununla birlikte Kral Dinis, Tapınak Şövalyelerini korumaya kalkışmadı; kendi çıkarlarını öncelikli tuttu. Papa, Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın tüm mal varlığının Hastanecilere devredilmesine ilişkin buyruğunu yayımlayınca, bu konuda ortaya şöyle bir tez koydu:

«Tapınak Şövalyelerinin Portekiz'de sanki sahip olmuş gibi kullandığı tüm taşınmaz mülk aslında Portekiz Krallığı'nın yani benimdir. Ben, malımı istediğim gibi kullanır, istediğim gibi kullandırırım. Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın kapatılması Papanın sorunudur. Kendisine bağlı olan bir kurumu ne yapacağına karışamam. O da bana karışamaz.»

Bundan sonra Kral Dinis, **"İsa'nın Tarikatı"** [Portekizce "Ordem de Cristo"] adını verdiği ve doğrudan kendisine bağlı olarak çalışacak bir dinsel ve askerî tarikat kurdu.

Birkaç yıl sonra, Papa 22. Jean Portekiz'deki bu yeni tarikatı onayladı hatta Tapınak Şövalyeleri gibi bu tarikatın da Sistersiyen Tarikatı'nın kurallarına göre çalışıp, Tapınak Şövalyelerinin ambleminin bir benzerini kullanmalarını bile kabul etti.

* * *

«4. Philippe neden Fransa'daki Tapınak Şövalyelerini yok etmekle kalmayıp, diğer ülkelerde bulunanların da yok edilmesine uğraştı ki?»

İşte bu, yanıtı verilemeyen bir sorudur. Sadece yorum yapılır.

Kimileri, "hiçbir şey elde edemeyince hıncını gideremediğini" söylemiştir. Kimileri, "diğer Tapınak Şövalyelerinin Fransa'ya gelip başına iş açmasından korktuğunu" belirtmiştir. Kimilerine göre ise bu işin ardında çok daha başka bir niyet vardır.

«Ne gibi bir niyet?»

Bunun da yorum niteliğinde olan yanıtı, döner dolaşır Tapınakçıların hazinesine bağlanır. 4. Philippe'in, tek başına ele geçiremediği bu hazineyi, hiç olmazsa başkalarıyla ortak olarak paylaşmak gibi bir düşünceye kapılması olasılığı üzerinde durulur.

«Olabilir mi?... Onun açısından belki ama başkası niçin paylaşsın ki?»

Krallıklar arasındaki politik tutumlarda neyin gerçekleşebileceği belli olmaz!

Robert Bruce

İskoçların tarihteki ünlü krallarından 3. Alexander, 1286 yılında geçirdiği bir kaza sonucunda ölüvermişti. Henüz bir oğlu olmadığı için, İskoçların krallığı ortada kalmıştı. Tahtın tek varisi durumunda olan 3. Alexander'in kızı Margaret, Norveç kralıyla evliydi. Oğlu yoktu. Olsaydı da İskoçlar, Norveç kanını taşıyan birini, -kendi deyişleriyle bir "Viking"i- kral olarak kesinlikle kabullenmezdi. Zaten 3. Alexander önceki İngiltere kralının kız kardeşiyle evlendiğinde bile bunu hoş karşılamamışlardı; onlara göre, iyi ki İngiliz asıllı kraliçe bir erkek çocuk doğurmamıştı.

Buna "ırkçılığın dik âlâsı" diyebilirsiniz.

Doğru, öyle ama İskoçlar, kendi açılarından haklı sayılırdı. İngilizlere güven olmazdı.

Nitekim işte kısa bir süre için bunalım sayılabilecek bu durumu bahane eden İngiltere Kralı Edward, hazır fırsatı eline geçirmişken İskoçya'yı egemenliği altına almaya yeltenmişti. Bunun üzerine, tahta çıkabilmek için kendi aralarında didişip duran İskoç baronlar, hemen İngiltere'ye karşı güç birliği etti. Onların kralı ancak Kelt soyundan gelme biri olabilirdi. İngilizlerin egemenliğini kesinlikle kabul edemezlerdi.

İskoçya, bundan sonraki 20 yılı "kralsız" geçirdi.

Sonunda İskoçların krallığı için iki aday belirlendi: John Comyn ile Robert Bruce.

John Comyn dindar bir adamdı. Katolik Kilisesi'nin desteğini alacağından hiç kimsenin kuşkusu yoktu.

Robert Bruce için ise "nasıl bir inancının olduğu, hatta bir inancının olup olmadığı bile belirsiz sergüzeştin biri" denebilirdi.

* * *

Şimdi kanlı bir olay anlatacağız. Biraz ürpertici sayılabilirse de bu olayı anlatmak gerek; çünkü iki kral adayı arasındaki çekişmenin özünü ortaya seriyor.

John Comyn ile Robert Bruce, 10 Şubat 1306 günü, bir rastlantı sonucu Dumfries kentindeki Grey Friars Kilisesi'nde karşılaştı.

Aralarında önce bir iki söz atışması oldu; derken tartışma çıktı.

Robert Bruce, John Comyn'in İskoç halkının çıkarlarına ihanet ettiğini söyleyip onu Katolik Kilisesi'ne kuyruk sallamakla suçladı.

John Comyn de ona «Asıl köpek sensin... Üstelik soyu sopu belirsiz tanrıtanımazın birisin. Hiçbir zaman kral olamazsın.» dedi.

Robert buna çok sinirlendi ve birdenbire hançerini çekip John Comyn'in göğsüne sapladı. Bir an durdu. Sonra bir daha ve bir kez daha vurdu.

John Comyn bu beklenmedik darbeye karşı savunma fırsatı bulamamıştı. Üç kez üst üste hançerlenmiş olmasına karşın dayanıyordu. Kiliseden kaçmaya çalıştı. Bir yandan da «Seni gidi soysuz it!» diye bağırıyordu.

Robert çılgına dönmüştü. Bir Katoliğin kendisini tanrıtanımaz olarak nitelemesine hiçbir diyeceği olmazdı. Bunun yanıtı vardı. Köpekliğe de aldırmayabilirdi. Zaten bunu önce kendisi söylemişti. Fakat birisi kalkıp ona "soysuz" diyecek olursa, buna dayanamazdı. Öğüneceği tek bir şey varsa, soyuydu. O bir İskoçtu. Anası, babası, onların ana ve babaları, tüm ataları İskoçtu; hiçbir katışığı olmayan **halis Kelt**.

John Comyn'in peşinden koştu; yakalayıp yere yıktı. Saçlarını kavrayıp canhıraş bir şekilde onu gerisin geriye, içeri sürükledi.

Kilisenin döşemesi kan içinde kalmıştı.

Robert, «Geber!» diye bağırarak John Comyn'i kilisenin sunağı üzerine sırt üstü yatırdı.

Önce boğazını kesmek niyetindeydi ama her nedense caydı. Hançeri fırlatıp attı. Üzerine çullanıp, elleriyle sarsa sarsa, boğazlayarak öldürdü.

* * *

Hıristiyanlığın asal kurallarına göre kilisede kavga edilmez. Hele burada, "Tanrı'nın evi" sayılan bu kutsal yerde kan dökülmesi, kilise döşemesinin kirletilmesi büyük saygısızlıktır, suçtur.

Bir kral adayının bir diğerini bilerek öldürmesi, antik Pagan geleneğidir ve putperestlik sayılır.

Olaya bir de Robert Bruce açısından bakalım: Onun emeli, kral olunca bu güzel ülkede İskoçların eski geleneklerine uygun biçimde görkemli bir **"Kelt İmparatorluğu"** oluşturmaktı. Yüzyıllardan beri terk edilmiş, unutulup gitmeye yüz tutmuş olan Kelt Kilisesi de yeniden canlandırılabilirdi. Katolik Kilisesi umurunda bile değildi.

Bu olayı duyan Papa 5. Clementhus, hemen üstüne düşeni yani yapılması gerekeni yaptı; Robert Bruce'u aforoz etti.

Beriki aldırmadı. 25 Mart 1306 günü tahta çıkarak taç giydi. Ayrıca, eski Kelt inançları ve geleneklerine uygun bir diğer tören daha yaptırdı.

Birkaç ay sonra, Fransa Kralı 4. Philippe Fransa'da Tapınak Şövalyelerini tutuklamaya girişirken, Robert Bruce kendi ülkesinde onlara kucak açtı. Geniş olanaklar sağladı.

Bu kez Papa 5. Clementhus çok kızdı. Öfkeyle, aslında yapılması hiç de gerekmeyen bir iş daha yaptı: Tüm İskoç halkını aforoz etti.

* * *

Tapınak Şövalyeleri ile İskoçlar arasında öteden beri geleneksel sıcak ilişkiler vardı. Tarikatın ilk büyük üstadı Hugues de Payen, ülke gezilerine İskoçya ile başlamış, tarikatın ilk karargâhını orada kurmuştu. Karısı Catherine de St. Clair, ünlü İskoç ailelerinden bazılarıyla yakın akrabaydı. Bunların başında **Sinclair ailesi** gelmekteydi.

İskoçya'daki Tapınak Şövalyelerinin, Kralın kendilerine gösterdiği konukseverliğin karşılığını fazlasıyla ödediği söylenir. Bunun öyküsü de kısaca şöyle: Robert Bruce, İngiltere'nin İskoçya üzerinde egemenlik taslamasına kesin bir şekilde son vermek istiyordu. Bunu diplomatik yoldan sağlayamıyordu. Savaşacaktı. Aslında umutsuz bir savaş olacak gibiydi bu… İngiliz ordusu ile kolay kolay baş edemeyeceğini o da biliyordu ama direnmek zorundaydı.

Nitekim öyle oldu. 1314 yılında İngiltere Kralı 2. Edward ile tutuştuğu **Bannockburn Savaşı**'nı yitirmek üzereydi. Savaştan sonra hiç kuşkusuz İskoçya öncekinden daha ağır koşullar altında bırakılacak, İngiltere'nin boyunduruğuna girecekti.

Kaderine razı oldu. Daha çok kan dökülmemesi için tam ister istemez teslim olacaktı ki, üzerine beyaz tunikler giymiş birtakım atlılar beliriverdi. Dört yüz kadar şövalyeden oluşan bu grup, olağanüstü hızlı bir manevrayla İngiliz ordusunun üzerine saldırıp, bir anda darmadağın etti.

Atlıların üzerinde, göğüslerinde kırmızı bir haç bulunan tunikler, birinin elinde kocaman bir siyah-beyaz flâma vardı.

İngilizler, üstlerine gelenlerin bu atlıların Tapınak Şövalyeleri olduğunu anlamıştı. Topu topu dört yüz şövalye koskoca bir orduya bir şey yapamazdı ama İngiliz askerleri korkup çil yavrusu gibi dağıldı. Birdenbire ortaya çıkmış olan bu şövalyeler aslında doğru dürüst savaşmadı bile.

Kaynak: http://www.goodreads.com/author_blog_posts/2533836

Özetle değinilmiş olan Bannockburn Savaşı ile ilgili olmak üzere, hiçbir zaman anlaşılamamış, yanıtı bulunamamış bir soru var: «Acaba İngiliz ordusunu dağıtanlar sahiden Tapınak Şövalyeleri miydi, yoksa aralarında sadece birkaç Tapınak Şövalyesi vardı da çoğunluğunu onlar gibi giyinmiş İskoç askerleri mi oluşturmuştu?»

Çünkü o tarihte Fransa'dan kaçıp gelenler ile birlikte olsa bile İskoçya'da bu kadar çok sayıda Tapınak Şövalyesinin bulunması akla yatkın düşmüyor. Eğer hepsi gerçekten de Tapınak Şövalyesi idiyse, o zaman Fransa'dan İskoçya'ya göçen şövalyelerin sayısının sanıldığından da çok olması gerekir.

Gerek Fransa Kralı 4. Philippe gerekse Papa 5. Clementhus, bu olayı duyar duymaz hemen o kişilerin Tapınak Şövalyesi değil, öyle giyinmiş sahtekârlar olduğunu, İskoçların İngilizleri kandırdığını ileri sürdü.

İster gerçek ister sahte Tapınak Şövalyeleri olsun, her kim olursa olsunlar, Bannockburn Savaşı ile İskoçya'ya bağımsızlığını yeniden kazandırdılar.

Nitekim sonradan, bu atlıların başındaki komutanın **Sir Henry Sinclair** olduğu öğrenildi. Ona, en yakınında oğlu William Sinclair eşlik ediyordu.

İngiltere Kralı 2. Edward bu olaya çok sinirlendi. İngiltere'de ne kadar Tapınak Şövalyesi kalmışsa hepsini yakalatıp hapse attırdı. Tarikatın İngiltere'de kalmış tüm taşınmazlarına da el koydu.

Robert Bruce ise mutluluğundan bulutlar üzerinde uçuyor gibiydi. Tapınak Şövalyelerini **"Order of the Elder Brothers of Rosy Cross"** *(Güllü Haçın İleri Gelen Kardeşlerinin Tarikatı)* adını verdiği yeni bir örgütün çatısı altında topladı. Başına da kendisi geçti. [Burada, daha 14. yüzyıl başında, bir Rozkrua (Gül-Haç) örgütünden söz edilişi dikkat çekicidir.]

İskoçyalı Tapınakçılar ya da **Tapınakçı İskoçlar** olarak anabileceğimiz bu topluluk, en görkemli dönemini, Stuart hanedanının 17. yüzyılda İngiltere tahtına da çıktığı, böylece Britanya'da Birleşik Krallık olgusunun oluştuğu dönemde yaşadı. Tarikatın örgütsel varlığı, 18. yüzyıl ortalarına kadar sürdü.

* * *

Robert Bruce ile bağlantılı olmak üzere kısa bir öykü daha var. Ancak anlatılmadan önce bir açıklama yapmak yararlı olabilir: Hani ölen bir kişinin cenazesinin defnedilmek üzere memleketine gönderilmesi söz konusu olur ya... Benzer bir uygulama, tarihte Hıristiyan toplumlarında da görülmüştür. Ancak, sadece krallar ve ileri gelen komutanlar için geçerli sayılıp uygulanan bu gelenekte, çok zor olması nedeniyle cesedin bütünü taşınmazdı. Sadece yüreği çıkarılır, yolculuk boyunca dayanması için mumyalanıp yollanırdı. İnsanın temel kimliğinin yüreğinde saklı olduğu öngörüldüğünden, bu yeter sayılırdı.

Robert Bruce 1329 yılında öldü. Bir vasiyeti vardı. Ölünce, yüreğinin, Kudüs'e götürülüp Kutsal Mezar'a gömülmesi dileğinde bulunmuştu.

Bu araya bir yorum sıkıştıralım: Robert Bruce bunu dinsel inancı nedeniyle istemiş olamaz. Demek ki Kudüs'ü ana yurdu olarak benimsemişti. Gerçi soy ağacı incelendiğinde böyle bir sonuca varılamıyor ama belki özel bir kaynaktan bir gizli bilgi edinmişti; belki de Merovenjler gibi Keltlerin soyunun da Kudüs'e kadar uzandığını sanıyordu.

Bu amaçla, Henry Sinclair'in oğlu William Sinclair ile Sir James Douglas, yanlarına üç şövalye daha alarak Robert Bruce'un yüreğini Kudüs'e götürmek üzere denizden yola çıktı. Ancak vasiyeti yerine getirmeyi başaramadılar. Cebelitarık Boğazı'nı geçtikten az sonra Endülüs yakınlarında Müslümanlarla karşı karşıya geldiler. Dördü çatışmada öldü. İçlerinden sağ kalabilmiş olan, Robert Bruce'un yüreğini gerisin geriye getirip, İskoçya'da defnetti. İskoçlar, taparcasına sevdikleri bu liderlerinin yüreğinin öz yurdunda kalmasından ötürü çok daha mutlu oldu.

Tapınakçı İskoçlar

Papa 5. Clementhus'un Tapınak Şövalyelerine ait mal ve mülkün Hastanecilere devredilmesine ilişkin buyruğundan sonra çoğu kralların telaşa kapılıp, bunlara bir an önce el koymak için kendilerine gerekçe uydurmaya giriştiklerinden söz edilmişti... Bunun en azından İskoçya'da yapılmış olması beklenir, değil mi?

Hayır!... Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın ortadan kaldırılmasından kısa bir süre sonra, Robert Bruce, bu örgütün İskoçya'daki tüm mal varlığının Hastanecilere devredilmesi gerektiğini bildiren bir buyruk yayımladı.

Bu da nereden çıktı?... Acaba yaptıklarından ötürü pişman mı olmuştu? Yoksa Katolik Kilisesi'ne şirin görünmeye mi çalışıyordu?

Robert Bruce'un Kilise ile arasını düzeltmek gibi bir tasası yoktu. Bambaşka bir niyeti vardı. İleri görüşlü davranmış, bir entrika çevirmişti. Ülkesinde bir dediği iki edilmezdi ama her nasılsa bu buyruk sözde kalmaktan öteye gidemedi. Hastanecilere herhangi bir mal ya da mülk devreden çıkmadı. Robert Bruce da hiç kimseyi zorlamadı ve buyruğunun neden uygulanmaya konmadığını sorgulamadı.

İskoçya'daki Hastaneciler hayli umutlanmıştı. Ancak herhangi bir gelişme olmayınca çekingen davranıp sessiz kaldılar. Bu konunun üzerine varmadılar. Kralın buyruğu elbette yerine getirilirdi. Sabırla beklediler.

Ne sabır, ne bekleyiş ama!… Tam 15 yıl…

Robert Bruce ölünce, Hastaneciler, sırasının gelmiş olduğunu düşünüp Tapınakçılardan kalma mal ve mülk üzerinde hak ileri sürdü.

Şaşkınlık içinde kaldılar. Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın İskoçya'da önceden kalma hiçbir mal varlığının olmadığı söyleniyordu. Oysa yapmış oldukları ayrıntılı bir araştırmaya göre, "Terrae Templariae" *(Tapınakçıların Arazisi)* olarak anılmış 519 taşınmaz mülk olması gerekiyordu.

Şimdi belli soyluların sahip çıktığı arazilerin hatta şatoların ve kiliselerin aslında onların malı değil, Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın olduğunu ileri sürdüler.

Tapu kayıtlarını tutan devlet görevlileri onlara şöyle dedi:

«O yerler aslında Tapınakçıların malı değildi. Onlardan alınmış borçlara karşılık ipotek edilmişti. Bu nedenle sanki tarikatın malı gibi görünmüş olabilir. Söz konusu borçlar kapatıldı. İpotek kalktı ve ilgililer mallarına sahip olma hakkını korudu.»

Hastaneciler, bunun düpedüz yalan olduğunu biliyordu ama yapılabilecek bir şey yoktu. Elleri kolları bağlı kalmıştı. Elbette Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'na bağışlanmadan önce bu mallar birilerine aitti. Bu bilinmedik bir şey değildi ki... Yalan olan ipotek konusuydu. Hepsinin birden çözülmesi mantığa aykırıydı.

Bunlar, daha Robert Bruce'un buyruğundan önce, İskoç asıllı birtakım seçkin soyluların üzerine geçirilmişti. Buna itiraz da edilemezdi. Çünkü daha tarikatın kuruluşundan önce de zaten o ailelerinin malıydı.

Hastaneciler düpedüz kandırılmıştı ama itirazlarını kime iletebilirlerdi ki!... İskoçya'da onlardan yana olup, Tapınak Şövalyelerinin arta kalanlarına karşı çıkacak bir yetkili mi vardı?...

Tapınakçılar, göz göre göre İskoçya'daki önceki mal varlığı üzerindeki haklarını, bunlardan yararlanmayı sürdürüyordu. Ancak aradan bir kuşak geçmiş, şimdi *"İskoçya'daki Tapınakçılar"*ın yerini "Tapınakçı İskoçlar" almıştı. Bunların çoğu da İskoçya'nın ileri gelen soylu ailelerinin bireyleriydi.

Ha İskoçya'nın falanca soylu ailesi, ha Tapınak Şövalyeliği!...

Bu ülkede artık bu iki kavram birbirinden pek ayırt edilemez olmuştu.

İskoçya'daki bu olgu yaklaşık dört yüzyıl sürdü.

13. yüzyıldan beri İskoçya'da Tapınak Şövalyeleri'nin merkezlerinden biri olmuş ünlü Kilwinning Manastırı

Bölüm: 22

Tapınakçıların Gizemi

Bir söylentiye göre, Tapınakçıların son büyük üstadı Jacques de Molay, 1314 yılının 18 Mart günü Paris'te Sen Nehri'nin üzerindeki küçük bir adada kazığa bağlanmış olarak ateşte kızartılırken, kendisini izleyen Fransa Kralı 4. Philippe ile Papa 5. Clementhus'a seslenmiş. Onları da yanına gelip kendisiyle birlikte yanarak ölmeye çağırmış.

Jacques de Molay'ın idamından bir ay sonra, Papa 5. Clementhus dizanteri hastalığına yakalanıp öldü.

Birkaç ay sonra, Fransa Kralı 4. Philippe de ateşli bir hastalığa kapıldı ve kurtarılamadı. Art arda kral olan üç oğlu ile bir torunu, çok genç yaşta öldüler.

1328 yılında Fransa'da krallık Valois hanedanına geçti.

Birbirini izleyen bu ölümleri Tapınak Şövalyelerinin gizemli ve doğaüstü güçlerine, Philippe'in geldiği Capetian hanedanının lânetlenmiş olmalarına bağlayanlar çıktı. Onlara göre, yapılan büyü tuttu, hak yerini buldu; Tapınak Şövalyeleri öçlerini almış oldu.

Kimileriyse buna karşı çıktı ve «Tapınak Şövalyelerinin öcü alınmadı. Bu iş henüz sona ermedi. Fransa Krallığı ve Papalık ortadan kalkmadıkça Tapınak Şövalyelerinin kanı yerde kalmış olacaktır.» diyerek, çeşitli eylemlerde bulundular. Tarihin gidişini etkilediler; kendi amaçları yönünde değiştirmek istediler. Beklenmedik, olağan dışı olayların doğmasına yol açtılar.

Sonraki Fransa kralları, bu söylentilere karşı Tapınakçılar ile herhangi bir alıp veremeyecekleri olmadığını, 4. Philippe'in yaptıklarından ötürü sorumluluk taşımadıklarını savundu. Aslında bu savunma çekindiklerini gösterir. Buna karşın Tapınak Şövalyelerinden arta kalmış olanların Fransa krallarına karşı bir eylemde bulunduğu görülmedi. Eylemlerde bulunanlar olduysa da onlar Tapınak Şövalyesi değildi.

* * *

Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın kapatılışının üstünden beş yüzyıla yakın zaman geçmişti.

1789 yılında patlayan Büyük Fransız Devrimi ile birlikte Fransa'da krallık ortadan kalkınca, bunu da hemen Tapınakçıların varsayımsal öcüne bağlayanlar çıktı. Bundan sonra sıranın Papalığa geldiğini ileri sürdüler.

Nitekim Fransa Kralı 16. Louis idam edildiğinde, kimliği bilinmeyen birisi giyotin sehpasının üzerine fırlamış, Kralın kesik başını eline alıp kaldırarak, «İşte, şimdi öcün alındı Jacques de Molay!» diye bağırmıştı.

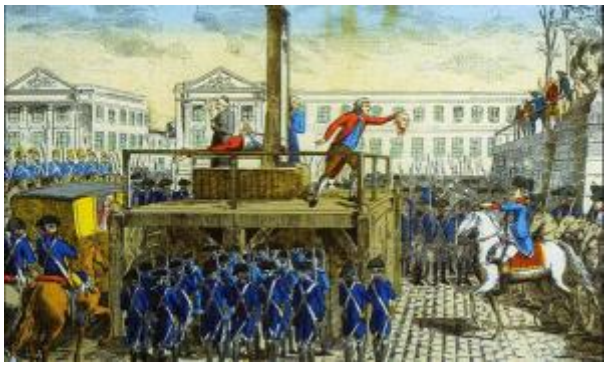

Bu olay, Büyük Fransız Devrimi'nin Tapınakçılar ile bağlantısı olduğunun bir göstergesi sayıldı. Günümüzde bile bu devrimi yüzyıllar boyunca varlığını gizlice sürdürmüş olduğu iddia edilen Tapınak Şövalyeleri'nin tezgâhlamış olduğuna inananlar var.

Öte yandan Tapınakçılar ile masonlar özdeşleştirilince, Büyük Fransız Devrimi Masonluğa da mâl edildi. Zaten bu devrimde "Tapınakçıların öcü" diye bir şey söz konusu olmasa bile bunu masonların yaptığı ileri sürülmüştür.

Tüm bu iddialara bakılıp, acaba 18. yüzyılın ikinci yarısında Fransa başta olmak üzere Batı Avrupa'da "Aydınlanma Çağı" olarak anılan dönem doğarken, bu akımın oluşumunda da Tapınakçıların payının bulunduğu söylenebilir mi?

Söyleyen çıkarsa şaşırmayın.

* * *

Tarihteki Tapınak Şövalyeleri gerçekten suçlu muydu, suçsuz mu?

Yöneltilmiş suçlamalardan çoğu mantıksız ve Tapınak Şövalyeleri'ne ilişkin bilgilere aykırı gibi görünse de olabileceklerden bazısı -örneğin hiç olmazsa Katolik inancı bakımından sapkın oluşları, eşcinsel ilişkilerde bulundukları gibi- doğru mudur, yoksa uydurma mı?

Yüzyıllar boyunca bu konu "tabu" gibi tutulmuştur. Bu bağlamda ayrıntılı araştırma yapmak isteyenler, güvenilebilir bilgi edinmekte çok zorlanmıştır. Çünkü **"güvenilebilir bilgi"** belgeye dayanır. Yeterince belge olmadığı için, elde edilebilen bilgiler de pek sınırlı kalmıştır. Ta ki yakın geçmişimizde Vatikan, arşivlerini saygın araştırmacılara açıncaya kadar.

Bu arada Tapınakçılar hakkında çok şey söylenmiş, çok şey yazılmıştır. Çoğu kulaktan dolma bilgilerin aktarılmasına dayalı iddialar üzerine kuruludur. İşin içine bağnazlıkla belli bir tutumu güden yorumlar da sokulmuş, bu katmalar birer tarihsel gerçek gibi gösterilmiştir.

Bu gibi konuların dışında olanların, bunları doğru sanması sağlanmıştır.

Tapınakçılar ile ilgili sorular, özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısında ciddi ve çok sıkı çalışan araştırmacıların bulgularıyla yeniden canlanmıştır. Böyle birkaç araştırmacı yazar arasında, özellikle Michael Baigent, Richard Leigh ve Henry Lincoln adlı üç İngiliz araştırmacının kitapları, dünya çapında ilgi çekip beğeni toplamıştır.

Gerçeklere ışık tutmuş olan çağdaş araştırmacı yazarlar elbette sadece bu üç kişiyle sınırlı değildir. Ancak eğer birisi çıkar, bu üç araştırmacı yazarın yayımladığı kitapları iyice incelemeden bu konuda bir şey kaleme alacak olursa, ya ön yargılı davranmaktadır ya da hayli noksan bir iş yapmış olur.

Yeterinden çok sayıda kaynaktan yararlanılması da, bu konudaki bilgilerin tümünün derlenip toparlanarak eksiksiz bir bütün oluşturulduğunu göstermez. Çünkü Vatikan'ın arşivlerinin açılması sonraki bir tarihtedir. **Barbara Frale** adlı bir araştırmacı, 2002 yılından bu yana Vatikan'ın arşivlerinde bu konuyu inceliyor. Önceki yıllarda kendisiyle görüşen gazetecilere, çalışmalarının henüz sona ermediğini söylemiş. Birçok makale yazdı ama uzun süre bunları bir kitapta toplamadı. Bir röportajda, «Fransa Kralı 4. Philippe'in Tapınak Şövalyelerine yöneltmiş olduğu suçlamalar baştan sona uydurmacadır. Katolik Kilisesi'nin de bu işe âlet edildiği anlaşılıyor.» demişti. Konu ile bağlantılı bir kitabı 2011 yılında yayınlandı**: "The Templars: The Secret History Revealed"** *(Tapınakçılar: Gizli Tarih Açıklandı)*

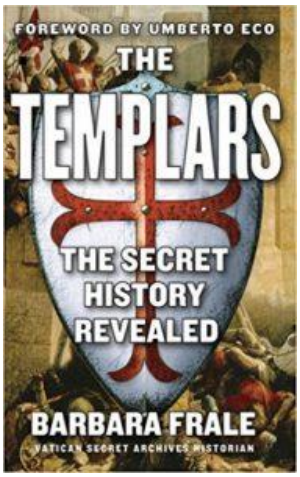

Beri yanda dünya çapında beğeni ve ün kazanmış olan **Dan Brown**'un kitaplarına tarihsel gerçeklerin anlatımı gözüyle bakmayın. Okuyun ama onların "roman" olduğunu unutmayın.

14. yüzyıl başında Tapınak Şövalyelerine yöneltilmiş suçlamalar, tarih boyunca sadece bu kurumu hedef almış değildir. Konu Hıristiyanlara göre "sapkınlık" olursa, bu bağlamda Tapınak Şövalyeleri, diğer birçok topluluğun arasında hafif kalır. Konu eşcinsel ilişkiler gibi kimilerince "genel ahlâka aykırı" olarak nitelenen bir durum ise buna da salt erkek ya da salt kadınların kendi içine kapanık kurum ve ortamlarında öteden beri rastlandığını bilmeliyiz. Eşcinselliğin günümüzde savunucularının da oluşu, ayan beyan etkinliklerde bulunuşları ayrı bir konudur; tarihsel bilgilerle, hele Tapınakçılarla bağlantısı yok.

Fakat tüm bunlar, Tapınak Şövalyelerinin kesinlikle suçsuz, her bakımdan masum olduğunu göstermez.

Hastaneciler (Hospitaliyeler)

Fransa'daki baskından yakasını sıyırabilmiş olan Tapınak Şövalyelerinden kimisi Akdeniz'e açılıp korsanlık etmeye başladı. Karada kalanlardan çoğu, şövalye niteliğini koruyarak rahatça katılabileceği bir başka örgüt bulmakta sıkıntı çekti. Bu bakımdan en şanslıları, İber Yarımadası ile İskoçya'da olanlardı.

Kimisi şövalyeliği terk etti. Adını değiştirdi; şimdi artık tarikat olmadığı için kendisine kalmış olan kılıcını ve diğer donanımlarını saklayıp, tümüyle sivil bir görünüme büründü. Ya bir yerde halkın arasına karıştı ya da bir dinsel tarikata katılarak izini yitirtti. Bunu kendine yediremeyenler ise bulundukları yere göre ya Töton Şövalyeleri'ne ya da Hastaneciler'e sığınıp, bundan sonraki yaşamlarını o kurumlarda sürdürmeyi yeğledi.

Daha önce de değinilmiş olduğu üzere; Hastanecilerin tarikatı, Tapınak Şövalyeleri'nden daha önce ve biraz farklı bir tarzda kurulmuştu. Çalışmaları hastalar ve bakıma gereksinmesi olanlar için hastane kurup, işletmek üzerine yoğunlaşmıştı. Merkezi, 12. yüzyılın sonlarına kadar Kudüs'teydi. Müslümanlar Kudüs'ü yine aldığında, önce Trablus'a, sonra Akkâ'ya taşınmış, sonra da Tapınak Şövalyeleriyle birlikte Kıbrıs'a göçmek zorunda kalmışlardı. Ne orada ne de bir sonraki durakları olan Rodos'ta rahat edemeyince, Malta'ya taşınıp yerleşmişlerdi.

Malta Şövalyeleri ile kaynaşıp birleşen, âdeta özdeşleşen Hastanecilerin etkinliği, Napoléon Bonaparte bu adayı imparatorluğuna katıncaya kadar sürdü.

Bu arada Papa 5. Clementhus ve onu izleyen diğer papalar, kimi Tapınak Şövalyelerinin Hastaneciler'e katıldığının, dolayısıyla Malta Şövalyeleri ile de iç içe girmiş olduğunun farkındaydı. Fakat buna pek ses çıkarmadılar. Onlara göre, böylesi daha güvenliydi.

Papa 5. Clementhus, kendinden sonraki papalara yüzyıllarca giderilemeyen bir korku bırakmıştı; âdeta bir paranoya: Ya Tapınakçılar yeniden örgütlenip canlanırsa!...

Bu nedenle 14. yüzyıl ve sonrasında papalar, Hastaneciler'e destek vermeyi sürdürdü.

Papaların kaygısı neydi? Tapınakçıların bir gün Kilise'den öç almasından mı korkuyorlardı?

Hayır!... İş, Papa 5. Clementhus'un bu tarikatın ortadan kaldırılışına âlet oluşu ve bundan ötürü Katolik Kilisesi'nin sorumlu tutuluşuyla kalmıyordu. Katolik din adamlarını asıl kaygılandıran, bu işin inanç yönüydü.

Engizisyon'un kayıtlarına bakılırsa, Tapınakçıların birçoğu şuna inanmıştı:

"İsa, Tanrı'nın oğlu değil, iyi niyetli sıradan bir insandır. Olsa olsa bir peygamber sayılabilir."

Bu durum, -doğruysa- inanç bakımından Tapınakçıları 12. yüzyıldaki Katharlara benzeştiriyordu. Nitekim yargılanmaları sırasında gerçekten de böyle bir inanç edindiği anlaşılanlar olmuştu.

Katolik Kilisesi, kendi onuru ve stratejisi uyarınca dünya yüzünde artık Tapınak Şövalyesi diye bir şey kalmamış olduğunu ileri sürüyordu ama arta kalmış olanların bulunduğunu bilmiyor değildi. Onların arasında da sapkın olanlar varsa, -nitekim İskoçya'dakiler açıkça bunun tipik örneğiydi- Hastaneciler gibi kendi gözü ve kulağının erişebildiği bir yerde durmaları çok daha işine gelirdi.

* * *

Hastaneciler 18. yüzyıl sonunda örgütsel bakımdan ortadan kalkmış olsa bile, Malta Şövalyeleri Tarikatı bundan sonra da varlığını sürdürdü.

19. yüzyıl boyunca bu tarikat elden ele geçti; Avrupa'daki uluslararası ekonomik ve politik olaylar ile yakından ilgilenen ve birçoğunda parmağı olduğu söylenen farklı nitelikli bir örgüte dönüştü. [Bu konuya daha sonra, özellikle bu çalışmanın üçüncü kitabında değineceğiz.]

Töton Şövalyeleri

Üçüncü Haçlı Seferi'nden az önce kurulan Töton Şövalyeleri Tarikatı'na sadece Alman kökenli şövalyeler alındığı için, bazı yerde adları **"Germen Şövalyeleri"** olarak da geçer.

1199 yılında Papa 2. Innocentus bu şövalyelerin topluluğunu da bir askerî tarikat olarak kabul etmiş, 1221 yılında ise Papa 3. Honorius bu şövalyelere Tapınakçılar ve Hastaneciler ile özdeş hak ve ayrıcalıklar tanımıştı.

Akkâ Kalesi düştükten sonra, Töton Şövalyeleri Venedik'e göçtü. Yüz yıl kadar orada kaldılar. Tapınakçıların başına gelenler üzerine, ana yurtları olan Prusya'ya taşınıp Marienburg kentini merkez edindiler.

Prusya'da teokratik bir devlet kuran Töton Şövalyelerinin iki düşmanı vardı: Polonyalılar ile Lituanyalılar. 14. yüzyıl sonlarında giderek güçlenen bu iki ülke, Prusya için büyük bir tehlike oluşturuyordu. Tapınak Şövalyelerinin arta kalanlarından da destek alan Töton Şövalyeleri, düşmanlarıyla rahatça başa çıkıp onları sindirebileceğini düşündü.

Durup dururken her iki ülkeye birden savaş açtılar.

1410 yılında Tannenberg adlı yerdeki çatışmada perişan oldular.

Bu savaş, yarattığı askeri çöküntünün yanı sıra ekonomik bakımından da Töton Şövalyelerinin iflasıyla sonuçlandı. Ne askerî ne de politik güçleri kaldı.

Giderek zayıflayan Töton Şövalyeleri, 1467 yılından sonra çareyi kendi kabuklarının içine çekilmekte buldu. Belirgin bir destek alamamış oldukları Katolik Kilisesi'ne olan güvenlerini de yitirdiler. Nitekim Almanya'daki Protestanlık eylemi henüz açıkça ortaya çıkmadan önce, tarikatın o tarihteki büyük üstadı Albrecht von Brandenburg başta olmak üzere tüm Töton Şövalyeleri, Martin Luther'in yanında yer aldı.

Bu tutum, tarikatın bundan böyle dinsel niteliğinin de değişime uğradığını gösteriyordu. Bu değişimle birlikte Töton Şövalyeleri Tarikatı, -özellikle 17. yüzyıl başlarında- "gizli" sayılmasa da tümüyle kendi içine kapanmış, Alman ülkeleri başta olmak üzere Avrupa'daki uluslararası politik etkinlikleri perde arkasından elinden geldiğince etkilemeye çalışan bir örgüt kimliğine bürünmüştü.

* * *

1739 yılında, Avusturya-Macaristan İmparatoru 1. Ferdinand, bu tarikatı yeniden örgütledi.

Büyük Fransız Devrimi'nin ardından ise Töton Şövalyelerinin Avrupa'nın çeşitli yerlerinde kurulu olan kolları birbiri ardınca kapandı. Buna karşın örgütün varlığı kesinlikle sona ermedi. 19. yüzyıl ortalarında, tıpkı ilk kuruluşları sırasında olduğu gibi Hastaneciler'e benzer bir tarikata dönüştüler.

Alegorik Anlatımlar

Birçok ezoterik örgüt, Tapınak Şövalyelerinin son büyük üstadı Jacques de Molay'ın yakılarak idam edilmesini, Antikçağdaki mitlere benzer bir tarzda efsaneleştirip, kendi öğretisinin kapsamına almıştır.

Bunların arasında Masonluk da vardır.

Üstelik Masonluktaki ritlerden bazılarının ortaya çıkışının amaçlarından biri, Tapınakçılar ile bağlantılı bir geleneği yaşatmak, yüzyıllar önce ortadan kalkmış olan bu kurumun çağdaş bir nitelikle yeniden canlanmasını sağlamaktır.

Ancak şunu da açıkça ortaya koymak gerekir ki Masonluğun bu konudaki asıl yönelimi perde arkasında tutulmuştur. Bunlardan biri Avrupa'da Merovenj hanedanının egemenliğini yeniden sağlamak, diğeri de bununla bağlantılı olarak Katolik Kilisesi'ni yıpratmak, zayıflatmak hatta ortadan kaldırmaktır.

Şu son paragraftaki sözler biraz iddialı hatta günümüzdeki masonların çoğuna göre "antimasonik" nitelikli gibi oldu. Burada Masonluğa bir karşıtlığın olmadığını belirtmeliyiz. Ancak bu kurumun tarihçesindeki gerçeklerin de artık ortaya serilmesi gerekir.

Günümüzde Merovenj hanedanının ta Ortaçağ başlarındaki egemenliğini yeniden sağlamak gibi bir amaç edinmek, saçma sapan bir hayal peşinde koşmak olarak nitelenebilir. Katolik Kilisesi'ni yıpratmaya girişmek de Masonluğun ortaya konmuş olan ilkelerine ters düşer. Masonluğun günümüzdeki niteliğiyle 18. yüzyıldaki durumu arasında çok fark olduğunu da bilmek gerekir.

Masonlukta uygulanan ritüellerin bir bölümünde, M.Ö. 10 yüzyılda Kudüs'te yapılmış olduğu söylenen Süleyman Tapınağı'nın başmimarından söz edilir. **Hiram Abif** adlı bu başmimarın, tapınağın yapımı sırasında öldürülüşü anlatılır.

Tevrat'ta, Süleyman Tapınağı'nın yapımına ilişkin anlatımlarda da bu kişinin adı geçer ama hem başmimar değildir hem öldürülmesine ilişkin bir öykü yoktur. Masonlar, kendi ritüellerini düzenlerken, bu tarz bir öyküyü başka kaynaklardan esinlenerek almış, kendi öğretilerine göre uyarlamıştır.

Üstelik masonların ritüellerinde Hiram Abif'in sadece öldürülmesi değil, bir de yeniden yaşama kavuşturulmasına ilişkin bir anlatım da vardır. Bu anlatım, düz düşünenler tarafından saçma sapan olarak nitelendirilebilir ama tarih boyunca anlatılagelmiş birçok efsane ya da mit çerçevesinde olduğu gibi Masonlukta bir **alegori** olarak değerlendirilmektedir.

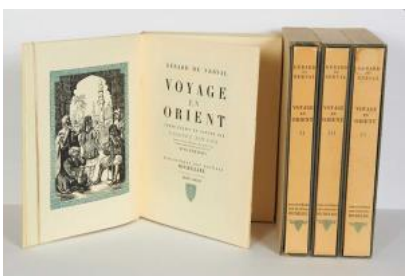

Beri yanda Süleyman Tapınağı'nın yapımında önemli bir yeri olan Mimar Hiram ile bağlantılı anlatımların farklı versiyonlarını içeren öyküler de vardır. 19. yüzyılın Fransız şair ve yazarlarından Gérard de Nerval'in "**Voyage en Orient"** (Doğuda Yolculuk) adlı üç ciltlik yapıtında bu konuyla bağlantılı olarak anlatılan öyküler bunun çok güzel örneklerinden biri sayılabilir. Bu kitap birçok dile ve bu arada bazıları Türkçeye de çevrilmiştir.

Masonluktaki bazı ritlerin ileri derecelerinde, Jacques de Molay'ın idam edilmesi olayına da yer verilmiş olduğu görülür. Ancak onun da yine yaşama döndürülmesi söz konusu değildir; sadece anısı yaşatılır.

«Bunun gereği nedir?... Çağımızda ne anlamı var?»

Dışarıdan bakılınca bunların hepsi gereksiz ve anlamsız görünebilir. Bunlarla uğraşmak boş hatta yararsız işler olarak da nitelenebilir. Üstelik şu anısının yaşatılmasına çalışılan kişiye bir bakın... Belki de bu çalışmayı okuyanlardan kimisi daha önce böyle bir kişinin adını hiç duymamıştı bile... Sıradan tarih kitaplarında bu gibi kişi ve olaylardan söz edilmez ki!...

O zaman böyle şeylerle uğraşanları da kendi haline bırakıp, onlarla hiç ilgilenmemek gerekir.

Ancak gelin görün ki birçok kitapta, basında ve diğer yayın organlarında olduğu gibi, burada da hep onlardan söz ediyoruz. Hele son yıllarda gerek Tapınakçıları gerekse masonları diline dolayanlar öyle arttı ki...

Demek ki çağımızdaki insanlar hem Tapınakçıları hem masonları, hele bu ikisi arasındaki olası bir bağlantıyı, bu bağlamdaki gerçekleri merak ediyor. Belki bu merak özellikle uyandırılıyor. Birtakım çevreler bu konuyu gündeme getirerek insanları bu konuları irdelemeye yöneltiyor. Belki de bundan bir çıkar umuyor hatta belki bunu elde ediyorlar bile.

«Aslında böyle bir bağlantı yok mu?»

Olmaz olur mu!... Nitekim günümüzdeki mason ritlerinin birçoğunda da bu olgu açıkça gözler önüne seriliyor. Üstelik Masonluğun ezoterik bir kurum olmasına karşın, bu olgunun herhangi gizli saklı bir yanı da yok.

Hatta Amerika Birleşik Devletleri'nde, ileride mason olmak üzere hazırlanması öngörülen gençler için kurulmuş bir örgüt var ki bunun **"Order of De Molay"** *(De Molay Tarikatı)* adını taşıdığı görülüyor. [Bu örgüt yakın geçmişimize dek sadece Amerika Birleşik Devletleri'nde çalışıyordu. Şimdilerde, Avustralya, Kanada ve Avrupa'da da kollarının kurulmuş olduğu görülüyor.]

* * *

«Varsayımsal olsun ya da olmasın, Kudüs'teki Süleyman Tapınağı'nı inşa etmiş olanlar ile onlardan iki bin yıl kadar sonraki Tapınakçıların, ardından Tapınakçılar ile günümüzdeki masonların gerek amaçları gerekse dünya görüşleri birbirinden çok farklı değil mi?... Eğer öyleyse, neden çoktan tarihin derinliklerine gömülmüş bu kişilerin adları hâlâ dile getiriliyor?»

Bu sorunun belki birçok yanıtı olabilir ama ikisini seçelim.

Birincisi şöyle: Bu öyküler, tarihsel gerçekler olarak alınmamakta, birer alegori niteliği taşımaktadır. Bunların anlatımıyla verilmek istenen bir başka mesaj hatta bir ders vardır. İlgili ezoterik örgütün üyesi olan kişinin bundan esinlenerek yaşamına buna göre yön vermesi önerilir. Bu, "inisiyasyon" denilen uygulamanın bir bölümüdür.

Bunların hepsinde bir "iyi" ile bir "kötü" olanın karşıtlaşması, savaşımı anlatılır. Hepsinin ortak yanı uyarınca, önce "kötü" olan "iyi" olanı öldürür ya da ortadan kaldırır. Fakat iyiliğin yok edilemeyeceği öngörülür. Bunun içindir ki sonradan kötülerin öldürmüş olduğu "iyi" yeniden yaşama kavuşturulur. Bir diğer deyişle, eninde sonunda iyilik kötülüğe üstün gelir.

Bunların hepsi, özgün kaynağı bakımından Antikçağdaki mitlerden ve "Antik Misterler" olarak anılan efsanelerden alınmadır. O mitlerin ve efsanelerin kapsamındaki öyküler birbirinden yer yer farklı bile olsa, tümünde işlenen ana tema hep budur. Bu ana temayla vurgulanmak istenen şeyin ne olduğuna bakmak gerekir.

Bu kitabın 18. bölümünde Katharları anlatırken değinmiş bulunduğumuz İkicilik yani Düalizm öne çıkarılmaktadır. Antikçağda bu, bağımsız bir inanç sisteminin önerilmesiydi. Fakat sonradan Hıristiyan dünyasında bu iş, Katolik inancındaki asal dogma olarak ortaya konan "teslis"e karşı çıkma biçimini almıştır. Böylece yüzyıllar boyunca Hıristiyanlığın kapsamında yer almış olan bu çelişme, günümüzde de olanca gücüyle sürdürülmektedir.

İkinci tür yanıt farklıdır. Bunu, Konfüçyüs'ün bir özdeyişini dile getirerek açıklayabiliriz. Aşağı yukarı şöyle demiş: *"Bir insan ölünce ölmez... Çünkü başka insanlar onu anımsar ve adını dile getirir. Ölmüş olduğu sanılan insan, ondan sonra gelenlerin dilinde ve düşünüsünde yaşamını sürdürür. Fakat bir gün, bir yerde birisi onun adını son kez söyler. İşte o insan o zaman ölür."*

Buna göre; amaç, tarihsel kimliklerin ve o kimlikler aracılığıyla birtakım ilkelerin günümüzde de yaşatılması, bunun yarınlara da taşınmasıdır.

«Basit bir anlatım için böyle dolambaçlı, yoruma bağlı, hatta söylenecek şeyin zor anlaşıldığı bir yöntem kullanmak yerine, her ne denecek ise dosdoğru söylenmesi daha iyi, daha etkili, daha verimli olmaz mı?»

Bu, çok tartışılan bir düşüncedir. Zayıf noktası şuradadır: Bilime dayanan bilgi birikimi gelişmekte, toplum ve insan değişmekte, dünya görüşleri de zaman içinde değişime uğramaktadır. Dünün açık seçik anlatımları bugün artık eskimiş, antika olmuştur. Bugünün açık seçik anlatımları da yarın öyle olacaktır. Simgesel bir yöntemle ve alegoriler kullanılarak yapılan bir anlatım ise toplumun ve insanın değişiminden pek etkilenmemekte, yaşanılan çağın gerekleri uyarınca yorumlanarak yaşayan bir anlam kazanabilmektedir. Nitekim ezoterik nitelikli kurumlarda öğretinin böyle bir yöntemle verilmekte oluşunun temel gerekçelerinden biri de budur.

Tapınakçıların Sırları

Kimilerinin Tapınakçılar konusunu gündemde tutmaya çalışmasının bir özel nedeni, bir art niyeti var. Eğer bu bir yana bırakılırsa, Tapınakçılara günümüzde bile niçin bu kadar çok önem verildiği zor anlaşılır.

Kimilerine göre, amaç dünya kamuoyunun dikkatini çekmektir; dikkatler buna odaklanınca, elde edilecek birtakım çıkarlar vardır. En basiti, komplo kurgusu ve sansasyon içeren kitaplar ile diğer yayınlardan dolaylı olarak elde edilen gelirdir.

Kimilerine göre ise Tapınakçıların kendilerine özgü birtakım sırları vardı. İnsan hep bilmediği şeyleri, hele "sır" denilerek kendisinden saklananları pek merak ettiği için, Tapınakçılar da önemsenir olmuştur.

Tapınakçıların sahiden de kendilerine özgü birtakım sırları olup olmadığı bilinmiyor. Ancak var idiyse, bunları ikiye ayırabiliriz.

Birincisi bir hazine ya da bir başka nesne gibi somut olanlardır.

İkincisi, somut bir şey olmayan birtakım bilgiler, gizemlerdir.

Hepsi de varsayımsal olmakla birlikte, hazineden, Kutsal Çanak ya da Ahit Sandığı gibi somut nesnelerden zaten ikide birde söz ediyoruz. Onları bir süre için bir yana bırakıp, biraz da şu olası gizemlere yani bilgilere değinelim.

Böyle şeyler varsa, bunları hiç kuşkusuz doğuda, Kudüs ve çevresinde edinmişlerdi. İki seçenek üzerinde durulabilir:

1. Bunları bulmuşlardır, ya araştırarak ya da bir rastlantı sonucunda... Belki rastlantı sonucu bir şey bulduktan sonra ötesini de araştırarak.
2. Bunları orada ilişkiler kurmuş oldukları başkalarından öğrenmişlerdir.

Bu bağlamda tek bir gizemden söz edilmesi zordur. Çoğul olarak "gizemler" denmesi daha doğru olsa gerektir. O zaman da her iki seçenek birden geçerli olabilir.

Kimilerine göre bu tarikat zaten başkalarınca bilinmeyen, bilinmemesi gereken, dolayısıyla "gizem" niteliği taşıyacak birtakım bilgilerin derlenmesi için kurulmuştu. Tarikatın askerî, dinsel ya da varsayımsal ezoterik niteliği bunu etkilemez ve değiştirmez.

Onlara göre bu gizemler iki aşamalı olarak düzenlenmiştir.

İlk aşamada tarikatın kendine özgü olup, her üyenin edinmesi gereken doktrini yer alıyordu. Aslında bu bir tür Hıristiyan inancıydı ama Katolik Kilisesi'nin benimsediği dogmalarla çelişkileri vardı. Ortodoks Kilisesi'nin tutumu ile belki daha uyumlu sayılabilirdi. Tapınak Şövalyelerinin siyah-beyaz flâması bile Katolik inancı ile çelişen Düalizmi yansıtmaktaydı.

İkinci aşamadaki gizemler ise sadece tarikatın üstat düzeyine yükselmiş olan şövalyelerince edinilebilirdi; sıradan şövalyeler bunu bilmezdi. Onların bilmesi de gerekmezdi çünkü her şeyin bir sırası vardı. Bu, Yuhannacılık ile pek yakın düşen bir doktrindi. Şövalyelere zaman içinde ağır ağır işlenir, algılanışı ilgili şövalyenin tarikattaki geleceğini belirlerdi. Yuhannacılık sapkınlık sayılınca, Tapınakçılar da sapkın olarak nitelendirildi. Fakat Engizisyon'un kayıtlarına göre, şövalyelerin büyük çoğunluğu böyle bir şeyin farkında bile değildi. [Yuhannacılık üzerine bu kitabın "Kavramlar" başlığı altındaki bölümde bir kısa açıklama verilmişti. Bu terimin Batı dillerinde bir karşılığı yok. Burada belli bir Hıristiyan tutumunu belirtmek için kullanıldı.]

Tapınak Şövalyelerinin, Filistin ve çevresinde bulunduklarında Yuhannacılar ile ilişki içinde olmamaları olanaksız gibidir.

Üstelik bu sonradan, bir rastlantı sonucu ortaya çıkmış değildir. Bu konuya tarikatın ilk büyük üstadı Hugues de Payen'in kimliğini açıklarken değinilmişti.

Yuhannacılara göre, tüm insanlar için ayırımsız bir tarzda oluşması öngörülen evrensel dinin asıl gerçeğini sadece kendileri bilir. Bu da öyle okumakla, dinlemekle falan öğrenilmez. Bunun için uzun süren ve gönüllü çabayı gerektiren bir inisiyasyon sürecinden geçerek, baştan sona tüm kutsal metinleri, derinliğindeki anlamlarıyla birlikte kavramak gerekir. Bu anlamların simge ve alegorilerde saklı olduğu, bunları herkesin anlayıp çözemeyeceği, bunun için bilgi ve beceriyle donanmak gerektiği söylenir.

Bundan sonra sıra, gnostik bir düşünce tarzı ile Kabala'yı edinmeye gelir. Bu aşamaya kadar kişiye yardım edilir, destek verilir. Bu noktada bir özellik var: Bu aşamaya gelen kişi artık yalnız başınadır. Çünkü Kabala öğretilemez; kişi ona ancak kendi çabalarıyla ulaşabilir.

Bunlara bakılacak olursa, Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nı tam anlamıyla bir ezoterik kuruluş olarak düşünmek gerekir. Çünkü başkalarının da bildiği ve bu kitapta anlatılmış örgütlenme tarzının kapsamında "ezoterik nitelikli bir örgütlenme", "en az iki dereceli bir çalışma", "inisiyasyon" ve "öğretinin simgeler ile alegoriler kullanılarak kapalı bir dille aktarımı" var.

Kaldı ki, o durumda sözü edilen iki derece bile dıştan görünen dereceler olsa gerektir. İkinci derece, ayrıca kendi içinde birtakım aşamalara bölünmüş olmalıdır. Çünkü belirtilen kapsamdaki bir öğretinin, bir batında yani tek bir derecede verilmesi olanaksızdır.

Dolayısıyla, Masonluğun 18. yüzyıl ortalarında geliştirilmiş örgütlenme yöntemi ve çalışma sistemine benzer bir şeyin, bundan en az beş yüzyıl önce Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nda uygulanmış olduğu sonucuna varılır.

Masonluğun amaçlarıyla Yuhannacıların amaçları da hayli benzerlik gösterir. Tek bir farkla ki günümüzdeki masonların bir kanadı bu dinsel doktrine yakın ilkeleri benimserken, diğer kanadı Hümanizme ağırlık vermiş, Yuhannacılıktaki "evrensel din" kavramının yerine "evrensel insanlık" kavramını koymuştur.

Bu durum, 18. yüzyıl ve sonrasındaki masonlar ile tarihteki varlığı 14. yüzyılda sona ermiş sayılan Tapınakçılar arasında niçin bağlantı ve benzerlikler kurulduğunu anlamlı kılmaya başlar. Arada zaman olarak en az dört yüzyıl gibi bir süre vardır ama bu süre boş geçmemiş, birtakım başka kurumlar bu ilke ve kavramları masonlara kadar aktarmış olsa gerektir.

Ancak bunlar Masonluğun ilk üç derecesinde görülmez. Ritlerde daha sonra, ileri ya da yüksek derece aşamalarında ortaya çıkar.

* * *

Tapınak Şövalyeleri, gerek uzun süre yaşamış oldukları çevre gerekse yapılanma tarzı bakımından "okült" nitelikli bilgileri rahatça edinebilecek ve geliştirebilecek bir durumdaydı. Böyle bir işle doğrudan ilgilenip ilgilenmedikleri bilinemez. Fakat başta tıp ve farmakoloji olmak üzere bilimsel nitelikli bilgiyi çok önemsedikleri, bunun geliştirilmesi için bilim adamlarına destek sağladıkları biliniyor.

Ortaçağda bilim ile okült nitelikli bilgiler arasında kesin bir ayırım olmadığını da göz önüne almak gerekir. Örneğin; günümüzde bilim insanlarınca alşimi (simya) "bilim dışı" tutulur. Oysa sadece Ortaçağda değil, izleyen yüzyıllar boyunca birçok bilim adamının salt bilimsel çalışmalarının yanı sıra alşimiyle de iç içe olduğu, yakından ilgilendiği bilinir. Bu çalışmanın ikinci kitabında görüleceği üzere; bunların başında gelenlerden biri de ünlü Fizik bilgini Isaac Newton'dur.

Aynı şeyi Tapınak Şövalyeleri de yapmıştır.

Tapınak Şövalyelerinin, 12. yüzyılda Ortadoğu'daki Müslümanlar ile bilgi ve kültür bakımından hayli yakın ilişkiler kurmuş olduğuna değinilmişti. Müslüman bilimcilerden öğrenmiş oldukları iki önemli öğe daha vardır.

Bunlardan biri Numeroloji, diğeri Kriptolojidir. [**Numeroloji:** Sayıların okült bir yöntemle değerlendirilmesi; özellikle sayılar ile harfler ve birtakım şekiller arasında ilişkiler kurularak anlamlar çıkarılması… **Kriptoloji:** Bir yazının kapsamında şifreler kullanarak asıl anlamın gizlenmesi ve bu yöntemle düzenlenmiş yazıların çözümlenmesine ilişkin bilgi.]

O dönemde Hıristiyan dünyası hâlâ bilim ve kültür bakımından olasıya karanlık içindeyken, İslâm ülkeleri hayli ilerlemişti. Nitekim Avrupa'da Rönesans olarak anılan akımın doğuşunda Tapınakçıların da payı olduğu söylenir. Bu söylem de Tapınakçıların, -hiç olmazsa kimilerinin- sıradan Avrupalılardan hayli farklı ve üstün nitelikli bilgilerle donanmış olmasını gerektirir.

Tarikatın ortadan kaldırıldığı sırada ele geçirilebilmiş belgelerin pek az olmasına karşın, o tarihte bunları inceleyenler olağan dışı bir bilgi görememiştir. Oysa bunların kapsamında çok önemli birtakım gizemlerin yer alması olasıdır. Bunları çıkarabilmek için ise bu işin uzmanı olmak, numeroloji ilkelerini bilmek, kriptoloji yöntemiyle yazılmış metinleri çözebilmek gereklidir.

Tapınak Şövalyelerinin numeroloji ve kriptoloji kullanmalarını da yadırgamamak, bunu kalkıp bir ezoterik öğreti sisteminin varlığına bağlamamak gerekir. Tapınakçıların bir yerden diğerine para transferini, bir tür kredi kartı gibi bir belge kullanma sistemini anımsayın… Numeroloji ve kriptoloji kullanmadan bu işi nasıl başarabilirlerdi ki?...

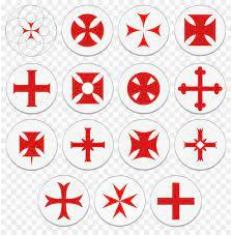

Torino Kefeni

«Acaba Tapınakçıların bu anlatılmış olanların ötesinde ne gibi somut sırları olabilir?» diye sorulursa; sık sık sözünü ettiğimiz birtakım öğeleri anımsayabiliriz:

- Ahit Sandığı,

- Kutsal Çanak ya da bu simgeyle dile getirilen başka şeyler,

- Gerçek Haç,

- Hazinenin gizlendiği yer ya da yerler,

- Torino Kefeni olarak anılan bir nesne.

Daha önce yukarıdakilerin ilk dördünden yer yer söz edilmiş ama şu Torino Kefeni olarak anılan nesneye hiç değinilmemişti. [İngilizcede "Shroud of Turin", Fransızcada "Suaire de Turin", İtalyancada "Sindore di Torino"]

Bu nesne, 360 cm boyunda ve 135 cm eninde, karmaşık desenli, hayli eski bir patiska parçasıdır. Nasıl yapılacağını bilen bir kişi tarafından belli bir tarzda dörde katlanacak olursa, ortaya sakallı bir adam başı resmi çıkar.

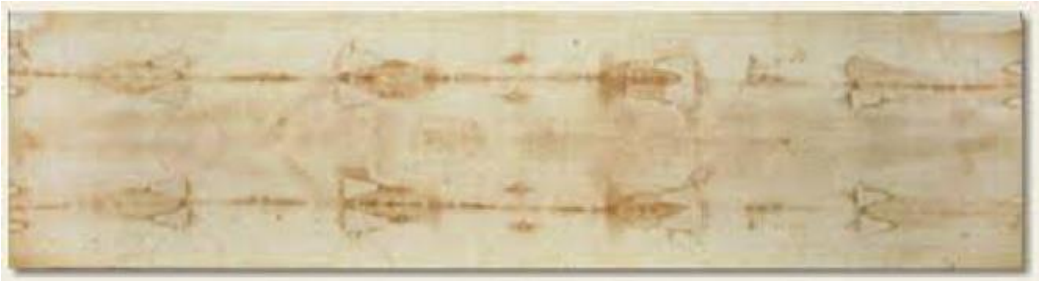

Kaynak: http://greatshroudofturinfaq.com/Science/Image/

Dendiğine göre Tapınak Şövalyeleri Tarikatı kapatılmadan önce bu nesne onların elindeymiş.

Bunun daha önce Bizans'ta olduğu ve Tapınak Şövalyelerinin onu 1204 yılında, Bizans'ta sona eren Dördüncü Haçlı Seferi sırasında ele geçirdiği söylenir. Buna göre, katlandığında ortaya çıkan resim İsa'nın yüzünü yansıtır.

Kimine göre ise bu resimdeki İsa değil, Vaftizci Yahya'dır. Bu, özellikle Yuhannacı düşünce tarzının bir yorumudur.

Kimine göre her ikisi de değildir; bu denilenler uydurmacadır çünkü 1. yüzyılda Filistin'de kullanılmış olan madenî Roma paralarının bir yüzünde bu katlama yapılınca ortaya çıkan resmin pek yakın bir benzeri vardı.

Aynı resim, sonradan Budapeşte'de bulunmuş ve 11. yüzyıldan kalma olduğu anlaşılan bir dua kitabında da görülmüştür.

Bu nesnenin o kadar eski olmadığını, kesin bir tarih belirtememekle birlikte 13. yüzyılda yapıldığını ileri sürenler de vardır.

Buna Tapınak Şövalyelerinin sahip olduğu benimsendiği için, katlandığında ortaya çıkan resim ne İsa ne Vaftizci Yahya, kimine göre tarikatın ilk büyük üstadı Hugues de Payen, kimine göre son büyük üstadı Jacques de Molay'dır.

Engizisyon tarafından yürütülen yargılanmaları sırasında Tapınak Şövalyelerinin bir put olarak tapındığı ileri sürülen bir "kafa"dan söz edilmişti. Fakat bununla ilgili bir nesneye sahip oldukları bilinmiyordu. Dolayısıyla bu konu hiç gündeme gelmemişti. Zaten bu, Tapınak Şövalyelerinin hepsinin bildiği bir şey değildi. Bilenlerin de sorulmayan bir şeyi anlatması gerekmezdi.

«Peki ama bu da niçin bir sır oluyor?... Bunun neresi sır?»

Çünkü bu patiska parçasının da Kutsal Çanak gibi birtakım olağanüstü işleri gerçekleştirebilmek gibi bir marifeti olduğundan söz edilir. Dendiğine göre; örneğin bir hastanın üstüne örtülecek olursa, hasta çok kısa bir süre içinde iyileşir, yaraları varsa hemen kapanır. Bu bakımdan, "Gerçek Haç" olarak anılan nesne ile de bağdaştırılır.

Bir anlatıma göre; 1357 yılında bu nesne Languedoc'ta Toulouse kenti yakınlarındaki Lirey adlı küçük bir köyün rahibi tarafından bulunmuş, başpiskoposa iletilmişti. Bunun, önceki yıl bir savaşta ölmüş olan Geoffroi de Charney adlı bir şövalye tarafından o köyün rahibine emanet edilmiş olduğu anlaşılmıştı. [Tapınak Şövalyeleri'nin son büyük üstadı Jacques de Molay ile birlikte yakılarak idam edilen şövalyenin adı da Geoffroi de Charney idi. Bu ikisi birbirine karıştırılmamalı. Belki akraba olabilirler ya da sadece isim benzerliği.]

Soru: «Niçin kefen?»

Yanıt: İsa'nın çarmıhtan indirildikten sonra buna sarılmış olduğunun varsayılması nedeniyle… Bu açıklama elbette tartışılabilir. [15. yüzyılın sonlarına doğru Leonardo da Vinci'nin bu nesnenin bir fotoğrafını çıkarmış olduğu da söylenir. O konuya bu çalışmanın ikinci kitabında geleceğiz.]

Son bir soru daha: «Niçin Torino?»

Bunun yanıtı çok basit: İtalya'nın Torino kentindeki Antik Mısır Müzesi'nde korunmakta olduğu için… Bu bağlamda yakın geçmişimizde papa ile bağlantılı bir başka olay daha var; ona ise daha sonra, yeri geldiğinde değineceğiz.

Bir yakınma duyuluyor: «İnsanı merakta bırakıyorsunuz!»

Kusura bakmayın ama biraz öyle… İlgilenenler hepsini okusun diye.

Bölüm: 23

Son Tapınakçılar

Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın ortadan kaldırılışının üzerinden daha çeyrek yüzyıl bile geçmeden, Avrupa'nın çeşitli yerlerinde, adının kapsamında "tapınak" karşılığı olan bir sözcük geçmese bile bu tarikatın özgün haline pek benzer birtakım örgütlerin kurulmasına başlandı.

Bir söylentiye göre Fransa'da Provénce bölgesindeki o yeraltı sığınaklarında bir süre saklanmış olan Tapınak Şövalyeleri, 1344 yılından sonra oradan çıkıp Avrupa'nın dört bir yanına dağılmıştı. Tarikatın kapatılmasından önceki amaçlarını göz önünde tutarak, uzun vadeli bir planı yürürlüğe koymak üzere çalışmaya girişmişlerdi. Bu planın bir cephesinde, ne papadan ne de herhangi bir başka otoriteden izin alınmasına gerek olmayan yeni tarikatlar kurulması vardı. Bir diğer cephesinde ise **Akdeniz İmparatorluğu**'nun gücünü ve etkisini bu kez terör estirerek bile olsa sürdürmek yer alıyordu.

Ancak, bu kitapta "Akdeniz İmparatorluğu" adını takmış olduğumuz örgüt, kısa süre içinde yozlaşmaya uğradı. Bırakın bir "tek adam" otoritesini, doğru dürüst bir denetim bile kalmamıştı. Akdeniz'deki her filo hatta her gemi kaptanı kendi bildiğini okumaya, kendi kural ve yöntemlerini uygulamaya girişti. İş kurumsal tarzda Akdeniz'e hâkim olup Avrupa'nın ticaret kanallarından birini elde tutmaktan çıktı; bireysel çıkarlar peşinde koşmaya dönüştü.

Portekiz'deki Tapınakçılar ise "**Cavaleiros de Cristo"** *(Mesihin Şövalyeleri)* adıyla anılır oldu. 16. yüzyıla kadar özellikle denizcilikle uğraştılar. Adını tarihe yazdırmış **Vasco da Gama** gibi gemicilerin çoğu bu örgütün üyelerindendi. Gemilerinin yelkenlerinde Tapınak Şövalyelerinin kullandığı haçın bir benzeri vardı. Sadece biraz daha geniş tutulmuş, yer yer siyah beyaz bayrağın ortasına yerleştirilmişti.

Birine "Ali-Veli" denilecek olursa, diğeri "Veli-Ali" idi.

Tüm bunlara bakarak, gönül rahatlığı ile şöyle diyebiliriz:

Tapınak Şövalyelerinin yeryüzündeki varlığı henüz sona ermemişti.

Okyanustaki Filo

Tapınak Şövalyelerinin Fransa'da tutuklanmasına girişilmesinden kısa bir süre önce La Rochelle limanından denize açılmış olduğu söylenen gemilerin nereye gitmiş olabileceğini, bu kitapta henüz tam olarak öğrenemedik.

18. yüzyıl ortalarında Almanya'da kendi ritini kurmuş ve bu nedenle de Masonluğun tarihinde adı ünlü masonlar arasında geçen **Baron von Hund**'un ortaya koyduğu bir iddiaya bakılacak olursa; o filo dosdoğru İskoçya'daki **Mull Adası**'na gitmişti.

Ancak bu deyişte bir yanlışlık olduğu, böyle bir şey olamayacağı, gerekçesi de belirtilerek gösterilmiştir. Fakat bu yanlışlık, sadece ayrıntıdadır. Tapınak Şövalyelerinin tüm filosunun değilse de bazı gemilerinin İrlanda'nın batısından dolaşıp İskoçya'ya gittiği, Tapınakçıların orada karaya çıkıp yerleştiği kanıtlanmıştır. Bunu birçok tarihçi doğrulamıştır. Yanlış olan, çıkılmış yerin Mull Adası ("Isle of Mull) olduğunun belirtilmesidir. Çünkü o tarihlerde bu adanın sahibi, İskoçyalı olmasına karşın, hem İngiliz yandaşı hem koyu bir Katolikti. Kendi adasında Tapınakçıları barındırmazdı.

Zaten Baron von Hund'un birtakım başka yanlışları da vardır. Örneğin; İskoçya'ya kaçan Tapınak Şövalyelerinin başındaki **Pierre d'Aumont** adlı şövalyenin, daha önce Auvergne Karargâhı'nın üstadı olduğunu söylemişti. Adı geçen kişinin İskoçya'ya gittiği doğru ama sözü edilen karargâhın üstadı olduğu yanlıştı. O karargâhın üstadının adı **Imbert Blake** idi. O da İskoçya'ya değil, dosdoğru ana yurdu olan İngiltere'ye gitmiş, sonradan orada tutuklanmıştı.

Bu ayrıntılar o kadar önemli mi?

Hayır!... Aksine!… Hiç önemli değil… Önemli olan, birisi yanlış bir söz edince, hele bu sözünün doğruluğunda diretince, diğer sözlerine de kuşku ile bakılmasının kaçınılmaz oluşu… Üstelik bu kişi bir de ünlü bir masonsa, ister istemez bir ön yargı oluşuyor ve bu kez sadece onun değil, masonların hepsinin anlattığı her şeyden kuşku duyulur oluyor.

İyisi mi, şu işin doğrusunun nasıl olabileceğini görelim.

İskoçya'nın batısında Glasgow yakınlarındaki **Argyll** adlı bölgede Mull of Oa ile Mull of Kintrye adını taşıyan iki liman vardır. Tapınak Şövalyelerinin gemileri olsa olsa bu limanlardan birine belki her ikisine birden yanaşmıştır. Bu olasılık, başka verilerle de desteklenmektedir.

Argyll

Eskiden, ölen bir kişinin mezar taşının üzerine mutlaka yaşamında sahip olduğu ve kullandığı, genellikle mesleği ya da işiyle bağlantılı, bir mesleği ya da işi yoksa sosyal niteliğini yansıtan bireysel nesnelerin rölyefi yapılırdı. Üstelik bu gelenek yalnızca Hıristiyanlara özgü değildi; âdeta evrenseldi. Hatta kişinin kendi malı olan ya da yaşamında kullandığı nesneler (örneğin Osmanlılarda sarık ya da kavuk), mezar taşının üzerine özgün boyut ve biçimine uyularak taştan oyulup âdeta kopyalanarak yerleştirilirdi.

Bir şövalyenin tanıtıcı öğesi, elbette kılıcıydı.

Dolayısıyla, Ortaçağdaki bir şövalyenin mezar taşına bakılarak sağlığında nasıl bir kılıç taşımış olduğu görülür. Çoğu zamanla pek aşınmış ve yıpranmış olan taşların hangi tarihten kaldığı da bundan anlaşılır.

İskoçya'nın, yukarıdaki haritaya işlenerek yeri vurgulanmış olan "Argyll" adlı bölgesinde, eskiden kalma birkaç mezarlık vardır. Bu mezarlıklarda, üzerine yalnızca "kabzası yukarıda olmak üzere dikine duran bir kılıç" rölyefi işlenmiş mezar taşları görülür. Bunların Tapınak Şövalyelerine ait olduğundan kuşku yoktur. Nitekim Tapınak Şövalyelerinin diğer birçok yerdeki mezar taşlarının çoğu böyledir. Argyll'deki bu mezar taşlarının 14. yüzyıldan kalma olduğu da belirlenmiştir.

Bu mezar taşları hava koşullarının etkisiyle giderek yıpranmakta oldukları için, çoğu bulunduğu yerden sökülerek en yakın müzeye kaldırılmış. Aşağıda, bir örnek olarak, o bölgede yer alan St. Oran Şapeli'nde korumaya alınmış birkaç mezar taşı görülüyor.

Çevredeki diğer yerlerde bunlardan yüzlerce var.

O tarihlerde İskoçya'da çelik çok pahalıydı. Herkes kılıç sahibi olamazdı. Çoğu İskoçlar, savaşta gürz ya da balta kullanırdı. Dolayısıyla 14. yüzyılda İskoçya gibi bir yerde kılıç sahibi olduğu belli yüzlerce kişinin mezarının hep bir arada bulunuşunun, bunların Tapınak Şövalyelerine ait olmasının dışında hiçbir açıklaması yoktur.

Tapınakçıların İskoçya'da bulunan daha yakın tarihli mezar taşlarında ise, gene aynı yöntemle dikine yerleştirilmiş bir kılıcın yanı sıra, "gönye", "çekiç" ve "mala" gibi inşaatçılık mesleğinde kullanılmış âletlerin rölyeflerinin de işlenmiş olduğu dikkati çeker. Bu gibi âletler günümüzde Masonlukta da birer simge olarak kullanıldığı için, kimileri bu nedenle hemen Tapınakçılar ile masonlar arasında bağlantı kuruverir.

Bu iki kurum arasında birtakım bağlantılar olduğu yadsınamaz ama bunu sadece mezar taşlarına bakarak göstermek yanlıştır. Masonlukta sonradan birer simge niteliği kazandırılmış âletler, aslında günümüzdeki anlamıyla Masonluğa değil, yüzyıllar önceki bina inşaatçılığı mesleğine özgüdür. (O tarihteki inşaat mesleğine sonradan "Operatif Masonluk" denmiştir. Günümüzdeki Masonluk ise "Spekülatif Masonluk" olarak da anılmıştır.)

Bu nedenle de bu olgudan ancak şöyle bir yorum çıkarılabilir:

"Tapınakçılar, öteden beri inşaatçılık mesleğiyle yakından ilgileniyordu. İskoçya'ya göçmüş olanlar ise geçimlerini sağlamak amacıyla bu mesleği doğrudan edinip yürütmeye girişmişti."

Birçok yerde, Tapınak Şövalyeleri'nin varlıklarını sürdürdükleri dönemde mason localarıyla da iç içe olduklarının yazıldığını, bunun doğru olmadığını belirtmiştik. Konu İskoçya olunca, bu bağlamda bir istisna görülmektedir. Tek ve önemli bir farkla: Tarikatın varlığını sürdürdüğü yaklaşık iki yüzyıllık süre içinde değil, ondan sonra…

Ayrıca, Tapınak Şövalyeleri Tarikatı kapatıldıktan sonra Avrupa'da kimi şövalyelerin mason localarına sığınarak saklandığı da söylenmiştir. Bu ise 14. yüzyıl ortamında henüz pek olası değildir. Bu gibi bağlantıların kanıtı olarak ortaya konan birtakım belirtilerin seçiminde çok dikkatli olmak, işin abartılıp olmayacak uydurmaca ya da kurgulardan kaçınmak gerekir.

İskoçyalı Büyük Üstat

Ünlü İskoç ailelerinden biri olan Seton ailesinden George Seton, 1896 yılında, belgelere dayanarak ***"History of the Family of Seton"*** *(Seton Ailesinin Tarihi)* adlı bir kitap yazmıştır. Bu kitapta, **Sir James Sandilands** adlı kişinin 1560 yılında Tapınakçıların İskoçya'daki büyük üstadı olduğunu bildirmiştir. Tapınakçıların o tarihte İskoçya'daki geniş mal varlığını da sayıp dökmüştür.

George Seton'un anlattıklarına bakılırsa, aslında Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'na ait olan mal varlığının sahipliği, 16. yüzyıl ortalarına gelindiğinde bile değişmemiştir.

George Seton'un yazdıkları doğruysa, -uyduruk olması için hiç neden yok- Robert Bruce öldüğünde Tapınakçıların mal varlığına ilişkin Hastanecilere yalan söylenmiş olduğu doğrulanır. Hastanecilerin istemlerinde haklı olduğu anlaşılır. Kuşkusuz, bir papa ve bir kral buyruğu bir tarikatın mal varlığının bir başka tarikata devredilmesi için yeterli ve geçerliyse...

Avrupa'daki dinde reform eyleminin İskoçya uzantısında, **John Knox**, 1560 yılında Katolik Kilisesi'nin bu ülkede bir otoritesinin olmadığını açıkça söylemiş, böylece Protestanlığın bir yan ürünü olan Presbiteriyen mezhebinin kurulmasına ön ayak olmuştu.

İskoçya'daki Tapınak Şövalyelerinin o tarihlerdeki büyük üstadı olduğu belirtilen Sir James Sandilands'ın, olanca gücüyle John Knox'u destekleyenler arasında yer almış olduğu bilinir. Böylece Tapınak Şövalyeleri'nin Katolik Kilisesi'ne karşı açık bir eylemde bulunuşu ortaya çıkar.

Zaten her nerede olursa olsun Tapınakçılardan arta kalan kişiler, Katolik Kilisesi'ne diş biliyordu. İskoçya'da kimilerinin beklentisi, Robert Bruce'un ortaya koymuş olduğu "Kelt Kilisesi'nin yeniden oluşumu" ülküsüydü. Öyle bir şey gerçekleşemedi ama Presbiteriyen Kilisesi kurulunca onun bir yakını oluşturulmuştu.

* * *

17. yüzyıl başlarında İskoçya ile birlikte İngiltere (Birleşik Krallık) tahtına çıkan İskoç asıllı Stuart hanedanı 1688 yılında düşürülmüştü. [Bu konuya daha sonra bu çalışmanın ikinci kitabında değineceğiz.]

Bu olay üzerine İskoçlar, İngilizlere başkaldırdı.

Killiecrankie Savaşı olarak anılan çatışma sırasında, İskoç ordusunun önderlerinden Dundee Vikontu **John Grahame of Claverhouse** vuruldu ve öldü. Cesedi kaldırılırken, boynunda taşıdığı kolyenin ucunda bir antika haç görüldü. Bu takı 14. yüzyıldan kalmaydı. Uzmanların belirttiğine göre; bunu Tapınak Şövalyelerinin Büyük Üstadı taşırdı.

Demek ki Tapınak Şövalyelerinin örgütü, o tarihte, başka yerlerde olmasa bile İskoçya'da varlığını sürdürüyordu.

Nitekim bu çalışmanın üçüncü kitabında yoğunlukla Masonlukla bağlantılı olarak yapılacak anlatımlarda, -her ne kadar bu bölümün başlığı "Son Tapınakçılar" olarak konmuşsa da- yeryüzündeki Tapınakçıların örgütsel varlığının böylece sona ermiş olduğunun söylenemeyeceği üzerinde duruluyor.

Sonraları, -19. yüzyıl başlarında- Katolik Kilisesi her ne derse desin, Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın varlığını sürdürdüğü, Fransa'daki son Büyük Üstat Jacques de Molay'ın aktardığı yetkiyle bir büyük üstadının bile olduğu ileri sürüldü.

Ancak bu bağlamda bir uyuşmazlık vardı. Kimisi bu yetkinin falancaya, kimisi ona değil de filancaya verilmiş olduğunu söylüyordu.

Gerçi bu konuya daha sonra, bu çalışmanın üçüncü kitabında gireceğiz ama yukarıdaki anlatımlara bakacak olursak, Tapınak Şövalyelerinin 14. yüzyıl başındaki son büyük üstadının yetkilendirdiği kişinin dosdoğru İskoçya'ya gitmiş olması gerektiği gibi bir izlenim de doğuyor.

Bunun doğruluk ölçüsü bilinemez... Bu konudaki tezleri sırası gelince göreceğiz.

Ardından, her ne kadar günümüzdeki Masonlukta, -özellikle bazı ritlerin yüksek derecelerinde- Tapınak Şövalyeleri'ne bir kavram olarak ama farklı bir tutum ve yaklaşımla yer verilmekteyse de bu tarikatın Ortaçağdan kalma özelliklerinin, Masonluğa benzer başka kurumlarda yaşatıldığını göreceğiz.

Dolayısıyla, günümüzde birçok yerde birçok farklı amaçla Tapınakçılar dillere dolanırken, bunun yanlış bir iş olup, o tarikatın tarihte kaldığını, artık Tapınak Şövalyelerinin varlığından söz edilemeyeceği söylenemez.

Öylesi söylenemezse de bu konunun çoğu kimsenin dediği gibi olmadığı, işin içinde dünya siyasetini ve ekonomisini elde tutmak gibi birtakım gizli emellerin bulunmadığı, çağımızın anlayışına uygun ve özellikle "Amerikanvarî" denilebilecek ezoterik ya da yarı-ezoterik çalışmalar yapan kuruluşların söz konusu olduğu belirtilebilir.

Hepsini bir bütün olarak anlayabilmek için, burada sona eren bu birinci kitaptan sonrakileri de okumak gerekiyor.

BİRİNCİ KİTABIN SONU